वितरक

मोतीलाल बनारसी दास

नेपाली खपरा

पोस्ट बाक्स नं ७५

वाराणसी

(भारत)

Nālandā-Devanāgarī-Pāli-Series

THE
DHAMMASAṄGAṆI

[ABHIDHAMMA PIṬAKA Vol. I]

General Editor

BHIKKHU J. KASHYAP

PĀLI PUBLICATION BOARD

(BIHAR GOVERNMENT)

B E. 2504 V. E. 2017

1960

Sole Agents
MOTI LAL BANARASI DAS
Nepali Khapara
Post Box No. 75
Varanasi
(India)

GENERAL PREFACE

The teaching of the prophets is generally distorted by the beliefs of the world and the interpretations of the priests. If we wish to ascertain what the founders of great religions taught, we have to get back to the original sources.

Buddhism in all its forms goes back to the life and teaching of the Buddha. While the austerities practised by him till he attained enlightenment appeal to the Hīnayāna, the Pāli, or the Southern school, his life of service and compassion for 45 years after the attainment of enlightenment is the authority for the Mahāyāna, the Sanskrit or the Northern school.

The religious quest springs from the consciousness of the imperfection and suffering of the world. The questions which worried Tolstoy in the fiftieth year of his life disturb all thinking men "What is life ? Why should I live ? Why should I do anything ? Is there any meaning in life that can overcome inevitable death ?" Nijinzky summed up the whole problem in his *Diary* when he wrote "The whole life of my wife and all of mankind is death" How can we be saved from the body of this death ? This is the problem of religion.

The Buddha traces suffering to selfish desire Suffering is the result of tension between a living creature's essential impulse to try to make itself into the centre of the universe and its essential dependence on the rest of creation Craving is that which binds the individual to the creative process The individual with selfish desire becomes the slave of the universe We can overcome suffering only if we get rid of tṛṣṇā or tanhā To attempt to get rid of suffering through the various devices of self-deception is not to cease to suffer but to suffer in a different way.

The Buddha formulates the eight-fold path of morality which helps us to eliminate selfish desire and overcome

suffering When the Upanişads declare, "That thou art', *tat tvam asi*, it is not a mere statement of fact. It is a call to action. Make thyself that which thou know thou canst be. Whereas the Hindu mind believes in a permanent element in the individual which can stand firm and unshaken in the midst of change, *the Buddhist stresses the dynamic* character of the self No change is possible with an unchanging consciousness We can achieve the possibilities in us by the exertion of the will rather than by the plav of the intellect. Religion is not a creed, but a vital process. It is no use railing against God or destiny when we are ourselves the authors of our disgrace. If few are chosen, it is because few choose to be chosen. The Buddha laid stress on the creative freedom of man. The Buddha did not encourage dependence on the supernatural. He could not conceive of a being capable of creating a world for the express purpose of its creatures praising him. The ten veramaṇis or prohibitions or abstinences called *dasasila* or *dasasikṣāpada* which the novices in the path of Buddhism utter are given in these words 'I take upon myself the abstinence, (1) from destroying life, (2) from taking what is not given, (3) from leading an unchaste life, (4) from speaking untruth (5) from giving myself to intoxicating drugs (6) from eating at irregular hours, (7) from seeing musical and dancing performances and other shows and pageants, (8) from wearing garlands perfumes unguents and other bodily decorations, (9) from using high couches and seats, (10) from accepting gifts of gold and silver The first five are the Buddhist *pañcasīla*.

Pāṇātipātā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi
Adinnādānā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi
Kāmesu micchācārā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi
Musāvādā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi
Surā merayamajja-pamādaṭṭhānā
veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi

Conflicts in the world are conflicts in the human soul enlarged. If men were at peace within themselves the outer conflicts between nations would inevitably cease. By practising the Buddha's pañcasīla we will *develop patience*,

courage, love and unselfishness. The Buddha teaches us that even in an age of anxiety and violence, it is possible to gain and maintain inner harmony, which is not at the mercy of outward circumstance

Nirvānaṃ paramam sukham : Nirvāṇa is the highest bliss. It is not a negative state of annihilation but a positive state of joy, consciousness grown from an unhappy to a beatific one. The Buddha does not tell us that man is but a bubble on the turbulent surface of nature and that he has no destiny save to undergo dissolution The Hindu affirms that man can realise his identity with Brahman, the ground of all being; the Buddhist says that man can live in a transfigured world where *samsāra* and *nirvāna* are one In *Mahā-saccaka Sutta*, the Buddha himself is reported to have describd the supreme triumph of reaching the goal of his quest as follows

"When this knowledge, this insight had arisen within me, my heart was set free from intoxication of lusts, set free from the intoxication of becomings, set free from the intoxication of ignorance In me, thus emancipated, there arose the certainty of that emancipation And I came to know . "Rebirth is at an end The higher life has been fulfilled. What had to be done has been accomplished After this present life there is no further for this or that This last insight did I attain to in the last watch of the night Ignorance was beaten down, insight arose, darkness was destroyed, the light came, inasmuch as I was there strenuous, earnest, master of myself" Thus ended the struggle of six long years"

The Buddha is said to be a physician Even as the physician strives to restore to health a sick man, the Buddha tries to restore us to our normal condition If our leaders become normal, we may be able to replace the present social order in which division, falsehood and violence prevail, by a new one in which humanity, truth and brotherhood will reign

On the occasion of the 2,500th anniversary of the Buddha's parinirvāṇa, the Government of India decided to publish standard versions in Devanāgarī script of the complete Pāli

and the Sanskrit texts of the two schools, Southern and Northern, in the hope that some of the readers of these books may be impelled to love the good, to practise altruism and hold their spirit aloof from the desires and ambitions of the world.

S Radhakrishnan

INTRODUCTION

1. The Pāli Tipiṭaka

After the passing away of the Buddha at Kusinārā, the disciples had assembled to pay their last homage to him. The Venerable Mahā Kassapa, the chief of the congregation, was delivering words of consolation to the bereaved assembly, reminding them of the declaration of the Buddha :—"It is the very nature of all things near and dear to us that we must divide ourselves from them." Subhadra, a monk who had received ordination in an advanced age, however, did not look gloomy. He took a perverted view of the situation and spoke :—"Do not grieve, brothers, for now we are definitely released from the restraint of the Great Teacher and his too rigid discipline. While the Teacher lived, we were constantly rebuked for failing to observe the hard rules, but, now we are at liberty to do as we please, therefore, do not grieve." These words sounded a note of warning against the future possible distortion of the Dhamma at the hands of faithless members of a similar category. The Venerable Mahā Kassapa felt an urgent need for convening a Grand Council of the leading Elders of the Sangha to make a full collection of the teachings, and also to adopt means for their right preservation and transmission to posterity. He addressed the Bhikkhus thus :— "Come, friends, let us chant together the Dhamma and the Vinaya ... ." The Venerable Mahā Kassapa drew a list of five hundred names of the topmost disciples to be appointed as members of the Council. At first, the name of the Venerable Ānanda was left out in view of the fact that he had not attained Arhat-hood till then. But, as no one else in the Saṅgha had the privilege of listening to the Teacher so very closely and for such a long period of time, his participation was deemed necessary and important. He was, consequently, asked to go

to a suitable abode and develop insight, so as to become an Arhat and be able in time to join the Council King Ajāta sattu made necessary arrangements for the accommodation and convenience of the convention at Rājagaha, a favourite resort of the Teacher himself. A spacious beautiful pavilion was raised for the meeting at the entrance of the Sattapaṇṇi cave, on the northern side of the Vebhāra Hill

Venerable Ānanda made the best efforts to train himself in developing insight. He kept walking up and down for the whole night absorbed in deep meditation and, early in the morning, as he was going to stretch himself on the bed his feet had left the ground and the head had not reached the pillow at that moment, as if by a flash of light, darkness was dispelled and the sublime light of saint hood dawned upon him. And, through his miraculous superhuman power of an Arhat, he appeared all of a sudden on his appointed seat in the hall as if emerging out of the ground exactly as the proceed ings were going to be started

With the permission of the Saṅgha Venerable Mahā Kassapa asked Upāli questions on Vinaya, relating to the diffe rent monastic transgressions the matter the occasion the individuals concerned, the principal rules (paññatti) the amended rules (anupaññatti) and all other details about them In this, the Vinaya text was agreed upon and settled Then again, with the permission of the Saṅgha, he asked Ānanda questions on the Dhamma the occasion of a sermon and the person or persons with reference to whom it was preached.[1]

The commentry Aṭṭhakathā of a much later date assumes that the Abhidhamma Piṭaka was also included in the collection of the Dhamma and that the Tipiṭaka, as it is available to us, was finalised at this very stage.[2]

---

1 *Cullavagga, Chapter* xi 2. *Sumaṅgalavilāsinī Nidānakathā.*

A century after the passing away of the Buddha, a great controversy arose in the Sangha concerning the interpretation of some Vinaya rules. This necessitated the holding of the Second Council at Vesālī Seven hundred leading Elders from distant parts of the country assembled to take part in it; and they had drawn up a new edition of the Scripture, resulting in the fixing up of the Pitakas, Nikāyas, Angas and Dhammakkhandhas [1]

A century after, when King Asoka embraced Buddhism and gave patronage to its propagation, the richly furnished monasteries became centres of attraction even for the members of other sects They donned the yellow robe, either by proper ordination or stealthily, and went about as Bhikkhus enjoying the privileges and honour given to them They could not, however, leave their own inclinations behind, and began to twist and distort the Doctrine in their own ways This led to a state of confusion, and it became difficult to distinguish the true principles from the coloured ones The Elders felt the necessity of safeguarding the purity of the Dhamma by affecting a total purge of the alien elements in the philosophical life of the Sangha This task was entrusted to the Venerable Moggaliputta Tissa, a saint, a thinker and a writer He compiled a book called the Kathāvatthu, refuting all the foreign theories, which was adopted as a book of the Tipitaka at the Third Council held at Pātaliputta under his presidentship After the council, Asoka despatched missionaries to the then civilised parts of the world for a wide propagation of the Dhamma [2]

Prince Mahinda and Princess Sanghamittā renounced the world and joined the Order to lead a mission to Sīhaladīpa (Ceylon) Since then, the island became a stronghold of Buddhism, and, even up to this day, has maintained the tradition of Pāli Tipitaka with all religious zeal [3]

---

1. *Cullavagga, Chapter* xi 2 *Mahāvaṃsa,* Chapter *V.*
3 *Mahāvaṃsa,* op cit.

Up till then the Tipiṭaka was traditionally handed down orally from teachers to pupils. The complete Scripture was compiled in the form of books for the first time in Ceylon in 29 B C. under the patronage of king Vaṭṭagāmani Abhaya, with all the detailed classifications that are now obtained in the Pāli Tipiṭaka of the Theravāda School. This was done at the Council convened for the purpose, known as the Fourth Great Council.[1]

The Fifth Council, according to orthodox tradition, was held at Mandlay, Upper Burma, in 1871, under the patronage of King Mindon. In this Council the entire Pāli Tipiṭaka was revised re-edited and finally engraved on 729 marble slabs as follows[2] —

Vinaya	111	slabs
Sutta	410	slabs
Abhidhamma	208	slabs

Now in this present age, the necessity of bringing out an upto-date edition of the Tipiṭaka, printed on modern machines was felt. This task was taken up by the Burmese Chaṭṭha Saṅgayana the Sixth Great Council held in Rangoon which opened on the 17th May, 1954 in the artificially built Rock cave, specially constructed for this purpose, at a little distance from the city Two thousand and five hundred of the most erudite Bhikkhus from all parts of the world participated in chanting the Tipiṭaka together A modern printing press was installed in a separate building and there the texts were printed as soon as they received the sanction of the Saṅgāyana. The Council kept functioning for two years and concluded on the full moon day May 1956 synchronising with the 2500th Jayanti of the Buddha.

In Ceylon Burma, Thailand and Cambodia the principal religion of the people is Theravāda Buddhism that adheres to

1 [illegible] Chapter xxxiii 2. बौद्ध धर्म के २५०० वर्ष [illegible] 33

Pāli Tipitaka as its Scripture. There, they have been having editions of it in their own scripts Pali Text Society, London, has been able to complete the publication of a major portion of it in Roman characters But, as yet, it is not fully available in any script of India

It is with a view to removing this want that the Government of India and the State Government of Bihar have jointly sanctioned a scheme of editing and publishing the entire Pāli Tipitaka in Devanāgarī, which will be complete in 40 volumes of about 400 pages each This task has been entrusted to the Devanāgarī Tripitaka Publication Department, Nalanda. It aims at presenting a co-ordinated edition of the text based on the printed books in Roman, Sinhalese, Burmese and Siamese scripts.

The following chart will show the distribution of books in the literature .—

TIPITAKA

Vinaya Piṭaka	**Sutta Piṭaka**	**Abhidhamma Piṭaka**
1. Mahāvagga	1 Dīghanikāya	1 Dhammasangani
2 Cullavagga	2. Majjhimanikāya	2. Vibhanga
3. Pārājika	3 Samyuttanikāya	3 Dhātukathā
4. Pācittiya	4. Anguttaranikāya	4 Puggalapaññatti
5 Parivāra	5 Khuddakanikāya, which contains the following fifteen books :—	5 Kathāvatthu
		6 Yamaka
		7. Paṭṭhāna

i. Khuddakapātha
ii. Dhammapada
iii. Udāna
iv. Itivuttaka
v Suttanipāta
vi. Vimānavatthu
vii. Petavatthu

viii. Theragāthā
ix. Therīgāthā
x Jātaka
xi. Niddesa
xii Paṭisambhidāmagga
xiii. Apadāna
xiv Buddhavaṃsa &
xv Cariyāpiṭaka

2. The Present Volume

§ 1 MĀTIKĀ

(1) INTRODUCTORY

The Dhammasaṅgaṇi * as the title suggests gives an enumeration of the *Dhammas* or the states of mental and material existence by way of questions and answers It, however does not merely state the names of the *Dhammas* but at the same time arranges them under different heads grouped according to different principles which makes a further study of them possible as regards their exact nature, function and mutual relations both in the external world and in our own beings The book begins by giving a complete list of these groups of heads called the *Mātikā* or the heads under which the *Dhammas* have been considered, not only in the Dhammasaṅgaṇi but in the entire system of Abhidhamma philosophy Thus the importance of the *Mātikā* to the student of Abhidhamma is the same as that of the plan to the

---

*"According to Pāṇini 3-3-110. विभाषाख्यानपरिप्रश्नयोरिञ्च the word Saṅgaṇi means saṅgaṇanā, saṅgaṇikā. Kāśikā vṛtti, while commenting on the Sūtra, says परिप्रश्ने चाख्याने च गम्यमाने धातोरिञ् प्रत्ययो भवति । It further gives as illustrations—सर्वां कारिमकार्षम् सर्वां कारिकामकार्षम् सर्वां गणिमजीगणम् सर्वां पचिमपाक्षम्, सर्वां पचिकां सर्वां गणमास The affix इञ् comes optionally after a root when a question and answer is expressed. Following the interpretation of Gaṇi as gaṇanā or gaṇikā, we may be justified in interpreting the word saṅgaṇi as Saṅgaṇanā or Saṅgaṇikā."

Bapat's Dhammasaṅgaṇi Introduction, p XII

engineer, who must consult it at every step in the process of his construction. The *Mātikā* consists of altogether 122 groups, of which the first 22 are called the *Tikas* or those that classify under three heads and the remaining 100 are called the *Dukas* or those that classify under only two heads

(2) THE TWENTY-TWO *TIKAS*

I From the ethical points of view, the first group classifies the *Dhammas* into—

(a) Those that are moral
(b) Those that are immoral
(c) Those that are non-moral

Abhidhamma being primarily a system of psycho-ethical philosophy, this classification is the most important of all. It forms the centre of all Abhidhammic discussions In the Dhammasangani, the first two chapters, which form the main body of the book, are devoted to the consideration of the *Dhammas* under these heads The remaining groups are dealt with in the third and also in the fourth chapters—with reference to the first.

The third head 'non-moral' (=*Abyākata*) must be carefully distinguished from the use of the term in the Suttas, where it means such wrong considerations as—whether the world is eternal or not ? whether the *Jīva* is the same as the body or different ? and others In Abhidhamma, it has only an ethical significance as above

In ethics, the term non-moral (=*Abyākata*) means an action in which there is no good or bad intention But in Abhidhamma, it includes even 'Matter' and '*Nibbāna*' It is so, simply because of the fact that they can not be brought under the first two heads, namely, 'moral' (*Kusala*) and 'immoral' (*Akusala*). It might look rather awkward to a beginner to think of 'matter' in the light of ethical value; but this had to be done in Abhidhamma so that the universe

of the *Dhammas* in those particular classifications of the *Mātikā*-groups might be exhausted Thus for example, among the *Duka* groups, the *Hetu dhammā* include the principal tendencies namely *alobha, adosa amoha lobha, dosa* and *moha* and *Na-hetū Dhammā* include all the other remaining *Dhammas*—mental material and *Nibbāna* Similarly, the *Savicārā Dhammā* are those that are accompanied by *Vicāra*, and all the other *Dhammas* are included under the head *Avicāra*

II. (a) Those that are accompanied by an agreeable feeling
(b) Those that are accompanied by a disagreeable feeling
(c) Those that are accompanied by a neutral feeling

It is interesting to note that the agreeable feeling (*Sukha*) itself is excluded from the first head the disagreeable feeling (*Dukkha*) from the second and the neutral feeling (*Adukkhamasukham*) from the third for how can a *Dhamma* be accompanied by itself? The kinds of feeling have been considered in this group not in themselves but in their relation to the other *Dhammas*

III (a) Those that are (Karmic) resultant' of moral and immoral states of mind
(b) Those that are capable of yielding their (Karmic) resultant'
(c) Those that are neither (Karmic) resultant nor capable of yielding their own

Here also the third head includes all those *Dhammas* that cannot come under the first two

IV (a) Those that are got as a result of previous *Karma* and are also object of grasping so that it

might again give rise to such *Dhammas* in the next birth

(b) Those that are not got as a result of previous *Karma*, but serve to be the objects of grasping

(c) Those that are neither got as a result of previous *Karma* nor serve to be the objects of grasping

V. (a) Those that are defiled themselves, and also serve as the objects of defilement

(b) Those that are not defiled themselves but serve as the objects of defilement

(c) Those that are neither defiled themselves nor serve as the objects of defilement

VI. (a) Those that are accompanied by *Vitakka* and *Vicāra*

(b) Those that are accompanied by *Vicāra* only, not by *Vitakka*

(c) Those that are neither accompanied by *Vitakka* nor *Vicāra*

It must be remembered that *Vitakka* and *Vicāra* are considered here in their relation to the other *Dhammas*, so they themselves must be excluded from the list of the *Dhammas* that are accompanied by them. The same principle should be applied to all the instances of the *Mātikā*-groups in which a *Dhamma* has been considered in its relation to others

VII (a) Those that are accompanied by *Pīti*

(b) Those that are accompanied by *Sukha*

(c) Those that are accompanied by *Upekkhā*

VIII. (a) Those that are destroyed by 'insight' (of the first stage of the Supramundane)

(b) Those that are destroyed by practice (here the attainment of the last three *Maggas*)

(c) Those that are neither destroyed by 'insight' nor by 'practice'

IX. (a) Those the *Hetu* of which should be destroyed by insight'
(b) Those the *Hetu* of which should be destroyed by practice
(c) Those that have not got a *Hetu* which should be destroyed either by insight or by practice

X. (a) Those that lead to the accumulation (of *Karma*)
(b) Those that lead to the elimination of it
(c) Those that do not lead either to accumulation or to elimination

XI (a) Those that have still to acquire in the way of saint hood
(b) That which has fulfilled all acquirement in the way of saint hood
(c) Those that are neither of the above two

XII (a) Those that are slight
(b) Those that are steady
(c) Those that are immeasurable

XIII (a) Those (states of mind) that have a *Paritta Dhamma* as their object
(b) Those (states of mind) that have a *Mahaggata Dhamma* as their object
(c) Those (states of mind) that have an *Appamāṇa Dhamma* as their object

XIV (a) Those that are low
(b) Those that are of the middle value
(c) Those that are excellent

XV. (a) Those that are definitely vicious
(b) Those that are definitely noble
(c) Those that are indefinite

XVI. (a) Those (states of mind) that have the *Magga* as their object
(b) Those that are conditioned by the *Magga*
(c) Those that have *Magga* as their guiding principle

XVII (a) Those that have arisen
(b) Those that have not arisen
(c) Those that are to arise

XVIII (a) Those that are past and gone
(b) Those that will be in future
(c) Those that exist at present

XIX (a) Those (states of mind) that have a past thing as their object
(b) Those (states of mind) that have a future thing as their object
(c) Those (states of mind) that have a present thing as their object

XX (a) Those that pertain to the person of a being
(b) Those that are external to a being
(c) Those that are both the above

XXI. (a) Those (states of mind) that have an 'internal *Dhamma*' as their object
(b) Those (states of mind) that have an 'external *Dhamma*' as their object
(c) Those (states of mind) that have both as their object

XXII. (a) Those that are visible and impinging
(b) Those that are not visible but impinging
(c) Those that are neither visible nor impinging

(3) THE HUNDRED *DUKAS*

(1 *Hetu*-group)

I (a) Those that are *Hetus* (i e., *alobha adosa amoha, lobha dosa* and *moha*)
(b) Those that are not *Hetus*

II (a) Those that are associated with the *Hetus*
(b) Those that are not associated with the *Hetus*

III (a) Those that are accompanied by the *Hetus*
(b) Those that are without the *Hetus*

IV (a) Those that are *Hetus* themselves and are also associated with other *Hetus*
(b) Those that are associated with *Hetus* but are not *Hetus* themselves

V (a) Those that are *Hetus* themselves and are also accompanied by them
(b) Those that are accompanied by the *Hetus* but are not *Hetus* themselves

VI. (a) Those that are not *Hetus* themselves, but are associated with them
(b) Those that are neither *Hetus* nor associated with them.

(2 Short Intermediate *Dukas*)

VII. (a) Those that are conditioned
(b) Those that are unconditioned

VIII. (a) Those that are composite
(b) Those that are not composite

IX. (a) Those that are visible
(b) Those that are not visible

X. (a) Those that impinge
(b) Those that do not impinge

XI. (a) Those that are material
(b) Those that are not material

XII (a) Those that are Mundane
(b) Those that are Supramundane

XIII (a) Those that are cognizable by some
(b) Those that are not cognizable by some.

(3. *Āsava*-group)

XIV (a) Those that are Intoxicants
(b) Those that are not Intoxicants

XV (a) Those that are associated with *Āsava*
(b) Those that are not associated with *Āsava*

XVI (a) Those that are accompanied by *Āsava*
(b) Those that are without *Āsava*

XVII (a) Those that are *Āsava* themselves, and are also associated with it
(b) Those that are associated with *Āsava*, but are not *Āsava* themselves

XVIII (a) Those that are *Āsava* themselves, and are also accompanied by them

(b) Those that are accompanied by *Āsava*, but are not *Āsava* themselves

XIX. (a) Those that are without the *Āsava* but are objects of them
(b) Those that are without the *Āsava*, and are also no objects of them

(4 *Saññojana*-group)

XX. (a) Those that are fetters
(b) Those that are not fetters

XXI (a) Those that are conducive to fetters
(b) Those that are not conducive to them

XXII. (a) Those that are accompanied by the fetters
(b) Those that are without them

XXIII. (a) Those that are fetters themselves, and are also conducive to them
(b) Those that are conducive to the fetters, but are not fetters themselves

XXIV (a) Those that are fetters themselves and are also accompanied by them
(b) Those that are accompanied by the fetters, but themselves are not such

XXV (a) Those that are without the fetters but are conducive to them
(b) Those that are without the fetters and are also not conducive to them.

(5 *Gantha*-group)

XXVI (a) Those that are ties
(b) Those that are not ties

XXVII. (a) Those that are conducive to the ties
(b) Those that are not conducive to them

XXVIII. (a) Those that are associated with the ties
(b) Those that are without them

XXIX. (a) Those that are ties, and are also conducive to them
(b) Those that are conducive to the ties, but are not ties themselves

XXX (a) Those that are ties, and are also accompanied by them
(b) Those that are accompanied by the ties, but are not ties themselves

XXXI. (a) Those that are without the ties, but are conducive to them
(b) Those that are without the ties, and are also not conducive to them.

(6 *Ogha*-group)

XXXII—XXXVII Same as above : put *Ogha* (=flood) instead of tie

(7. *Yoga*-group)

XXXVIII—XLIII Same as above : put *yoga* (=bondage) instead of tie.

(8 *Nivarana*-group)

XLIV (a) Those that are hindrances (to the attainment of *Jhāna*)
(b) Those that are not hindrances

XLV (a) Those that are conducive to the hindrances
(b) Those that are not conducive to the hindrances

XLVI (a) Those that are accompanied by the hindrances
(b) Those that are without the hindrances

XLVII (a) Those that are hindrances, and are also conducive to them
(b) Those that are conducive to the hindrances but are not hindrances themselves

XLVIII (a) Those that are hindrances, and are also accompanied by them
(b) Those that are accompanied by the hindrances, but are not hindrances themselves

XLIX. (a) Those that are without the hindrances, but are conducive to them
(b) Those that are without the hindrances, and are also not conducive to them.

(9 *Parāmāsa*-group)

L. (a) The wrong views
(b) The *Dhammas* other than the wrong views

LI (a) Those that are conducive to wrong views
(b) Those that are not conducive to wrong views

LII (a) Those that are accompanied by the wrong views
(b) Those that are not accompanied by the wrong views

LIII. (a) Those that are wrong views, and are also conducive to them
(b) Those that are conducive to wrong views, but are not wrong views themselves

LIV (a) Those that are free from the wrong views, but are conducive to them
(b) Those that are free from the wrong views, and are also not conducive to them

(10 Great Intermediate *Dukas*)

LV. (a) Those that arise on an object (i.e., the four psychic aggregates)
(b) Those that have no object (i e, the states of matter & *Nibbāna*)

LVI (a) Those that are consciousness
(b) Those that are not consciousness

LVII. (a) Those that are psychic factors
(b) Those that are not psychic factors

LVIII (a) Those that are accompanied by consciousness
(b) Those that are distinct from consciousness

LIX. (a) Those that are mixed with consciousness
(b) Those that are distinct from consciousness

LX (a) Those that are generated by consciousness
(b) Those that are not generated by consciousness

LXI (a) Those that arise with the arising of consciousness
(b) Those that do not arise with the arising of consciousness

LXII (a) Those that transform with the transformance of consciousness
(b) Those that do not transform with the transformance of consciousness

LXIII (a) Those that are associated with consciousness, and are being generated by it
(b) Those that are not associated with consciousness and being generated by it

LXIV (a) Those that are associated with consciousness, are being generated by it and arise with it
(b) Those that are not such

LXV (a) Those that are associated with consciousness, are being generated by it, and transform with the transformance of it
(b) Those that are not such

LXVI (a) Those that pertain to the person of a being
(b) Those that are external to the person of a being

LXVII (a) Those that are got (as a result of previous *Karma*)
(b) Those that are not such

LXVIII (a) Inherited
(b) Not inherited.

(11 *Upādāna*-group)

LXIX (a) Those that are the modes of grasping
(b) Those that are not the modes of grasping

LXX. (a) Those that are conducive to grasping
(b) Those that are not conducive to grasping

LXXI. (a) Those that are associated with grasping
(b) Those that are free from grasping

LXXII. (a) Those that are the modes of grasping, and are also conducive to it
(b) Those that are conducive to grasping, but are not modes of it

LXXIII. (a) Those that are modes of grasping, and are also accompanied by another modes of grasping, and are also accompanied by another modes of it
(b) Those that are accompanied by modes of grasping, but are themselves no modes of it

LXXIV. (a) Those that are free from grasping, but are conducive to it
(b) Those that are free from grasping, and are also not conducive to it.

(12. *Kilesa*-group)

LXXV. (a) Those that are the modes of *Kilesa* (defilements)
(b) Those that are not modes of *Kilesa*

LXXVI (a) Those that are conducive to *Kilesa*
(b) Those that are not conducive to *Kilesa*

LXXVII (a) Those that are associated with *Kilesa*
(b) Those that are not associated with *Kilesa*

LXXVIII (a) Those that are accompanied by *Kilesa*
(b) Those that are free from *Kilesa*

LXXIX. (a) Those that are modes of *Kilesa* and are conducive to it
(b) Those that are conducive to *Kilesa*, but are no modes of it

LXXX. (a) Those that are modes of *Kilesa*, and are also associated with other modes of it
(b) Those that are associated with *Kilesa*, but are no modes of it

LXXXI (a) Those that are modes of *Kilesa*, and are also accompanied by other modes of it
(b) Those that are accompanied by *Kilesa* but are no modes of it

LXXXII (a) Those that are free from *Kilesa* but are conducive to it
(b) Those that are free from *Kilesa*, and are also not conducive to it.

(18 Supplementary *Dukas*)

LXXXIII (a) Those that are capable of being destroyed by insight'
(b) Those that are not capable of being destroyed by insight'

LXXXIV (a) Those that are capable of being destroyed by practice
(b) Those that are not capable of being destroyed by practice

LXXXV (a) Those the *Hetu* of which is capable of being destroyed by insight'
(b) Those the *Hetu* of which is not capable of being destroyed by insight'

LXXXVI (a) Those the *Hetu* of which is capable of being destroyed by 'practice'
(b) Those the *Hetu* of which is not capable of being destroyed by 'practice'

LXXXVII. (a) Those that are accompanied by *Vitakka*
(b) Those that are not accompanied by *Vitakka*

LXXXVIII. (a) Those that are accompanied by *Vicāra*
(b) Those that are not accompanied by *Vicāra*

LXXXIX. (a) Those that are with *Pīti*
(b) Those that are without by *Pīti*

XC. (a) Those that are accompanied by *Pīti*
(b) Those that are not accompanied by *Pīti*

XCI. (a) Those that are accompanied by *Sukha*
(b) Those that are not accompanied by *Sukha*

XCII. (a) Those that are accompanied by *Upekkhā*
(b) Those that are not accompanied by *Upekkhā*

XCIII (a) Those that belong to *Kāma-loka*
(b) Those that do not belong to *Kāma-loka*

XCIV (a) Those that belong to *Rūpa-loka*
(b) Those that do not belong to *Rūpa-loka*

XCV (a) Those that belong to *Arūpa-loka*
(b) Those that do not belong to *Arūpa-loka*

XCVI (a) Those that are included in the rounds of life
(b) Those that are not included in the rounds of life

XCVII (a) Those that lead to *Nibbāna*
(b) Those that do not lead to *Nibbāna*

XCVIII (a) Those the result of which are definitely settled
(b) The *Dhammas* other than the above

XCIX. (a) Those that have something beyond them
(b) Those that have nothing beyond them

C. (a) Those that are accompanied by the evils
(b) Those that are not accompanied by the evils.

After this there are 42 *Dukas* called the *Suttanta Mātikā* The *Nikkhepa-kaṇḍa* treats the *Dhammas* according to them, but they are missing in the *Atthuddhāra-kaṇḍa*. They have not been considered in the other *Pakaraṇas* They are not much of Abhidhammic importance.

§ 2. KUSALATTIKA

(Distribution of the *Dhammas* according to the first group)

CHAPTER I

(The arising of consciousness)

(1) INTRODUCTORY

The first and the second chapters of the Dhammasaṅgaṇi as we have seen above, enumerate the *Dhammas* according to the first group called the *Kusalattika* under the three heads—*Kusalā*, *Akusalā* and *Abyākatā*—classified from a purely ethical point of view The first chapter deals with *Cittuppāda* or the arising of consciousness being an enumeration of the states of mind. The last head, *Abyākatā Dhammā*, includes also all the states of matter which are enumerated in the second chapter called the *Rūpa Kaṇḍa* A mention is made of *Nibbāna* or the *Asaṅkhatā Dhātu* in the list of the *Abyākata Dhammas* but it does not go into discussing the nature of it.

(2) SCHEME OF ARRANGEMENT

The *Cittuppāda-kaṇḍa* gives a complete list of the types of consciousness arranged under the three heads of the first *Tika*. Each type is followed by a long list of the psychic factors of which it is composed, the same factors that occur in the different types being repeated again and again in their full form with an untiring patience The order and the classification of the types of consciousness are as follows—

I. KUSALĀ DHAMMĀ

(a) *Kāmāvacara*—The eight types called the *Mahā-cittāni*

(b) *Rūpāvacara*—

(i) *Paṭhavī-kasiṇa*

Four stages of *Jhāna* according to *Catukka-naya*

Five stages of *Jhāna* according to *Pañcaka-naya*.

Four stages of *Jhāna* according to *Catukka-naya* associated with the four *Paṭipadās*

Five stages of *Jhāna* according to *Pañcaka-naya* associated with the four *Paṭipadās*.

... stages of *Jhāna* associated with the four *Ārammaṇās*

.. stages of *Jhāna* in their sixteen modes, the *Paṭipadā* and the *Ārammana* being combined together

The same repeated with *Āpo-kasiṇa*, *Tejo-kasina*, *Vāyokasiṇa*, *Nīla-kasina*, *Pīta-kasina*, *Lohita-kasina* and *Odāta-kasina*

Five stages of *Jhāna* on the *Abhibhū-āyatana*

... stages of *Jhāna* on the *Vimokkhas*

.. stages of *Jhāna* on the *Brahma-vihāras*.

. . stages of *Jhāna* on the ten *Asubhas*.

(c) *Arūpāvacara*—
The four *Arūpa Jhānas*

(d) Grades and *Adhipati*
The same types of consciousness as described above, associated with the three grades viz *Hīna*, *Majjhima* and *Paṇīta*, and the four *Adhipatis* viz., *Chanda Viriya Citta* and *Vīmaṃsā*

(e) *Lokuttara*—
The stages of *Jhāna* or the *Paṭhama Magga*, the same associated with the four *Paṭipadās*

The same types of consciousness concentrated on *Suññatā*

The same types of consciousness concentrated on *Appaṇihita*

The same types of consciousness associated with *Lokuttara Satipaṭṭhāna Sammappadhāna, Iddhipāda, Indriya Bala Bojjhaṅga, Sacca, Samatha Dhamma, Khandha, Āyatana Dhātu, Āhāra, Phassa Vedanā, Saññā, Cetanā* and *Citta*.
Five stages of *Jhāna* associated with the four *Adhipatis*

Jhāna—consciousness of the *Dutiya Tatiya Catuttha-Magga*

II. AKUSALĀ DHAMMĀ

Eight types of consciousness associated with *Lobha*
Two types of consciousness associated with *Dosa*.
Two types of consciousness associated with *Moha*.

III. ABYĀKATĀ DHAMMĀ

Eight types of *Ahetuka Kusala Vipāka*.
Eight types of *Sahetuka Kusala Vipāka*
Five types of *Rūpāvacara Vipāka*.

Four types of *Arūpāvacara Vipāka*
Four types of *Lokuttara Vipāka.*
Types corresponding to those of *Lokuttara Kusala.*

* * * *

Seven types of *Ahetuka Akusala-Vipāka.*

* * * *

Three types of *Ahetuka Kiriyā*
Eight types of *Sahetuka Kiriyā.*
Five types of *Rūpāvacara Kiriyā*
Four types of *Arūpāvacara Kiriyā*

(3) HOW ARE THE TYPES STATED

The statement of the types of consciousness invariably opens with a question like *Katame dhammā kusalā?* or *Katame dhammā akusalā?* or *Katame dhammā abyākatā?* as the case may be, and then, as an answer to it, begins the identification of the particular type as regards its—

(i) 'Plane'—whether *Kāmāvacara, Rūpāvacara, Arūpāvacara* or *Lokuttara;*

(ii) 'Value'—whether *kusalā, akusalā, vipākā* or *kiriyā* etc ,

(iii) 'Feeling'—whether accompanied by *somanassa, domanassa, sukha, dukkha* or *upekkhā;*

(iv) 'Particular characteristic'—*ñānasampayutta, ñānavippayutta, diṭṭhigatasampayutta, ditthigatavippayutta* etc

(v) 'object'—*rūpārammanam, saddārammanam* etc

Thus, the answer to the question is introduced in the following form—'at the moment when there has arisen a type of moral consciousness of this particular plane, accompanied by this kind of feeling, with or without a right view, on the basis of form, or sound etc as its object '

(4) PSYCHIC FACTORS

The answer as above goes on by giving a list of the psychic factors that arise together with the same, in the form— then there are the following '

Let us examine the list of these of the first type of moral consciousness and see what method is working behind their arrangement. The list consists of 56 psychic factors that I put below in eleven groups—

I (1) Contact (*phassa*), (2) Affection (*vedanā*) (3) Cognition (*saññā*) (4) Volition (*cetanā*), (5) Consciousness (*cittam*)

II (6) Application on the object (*vitakka*) (7) Sustaining on the object (*vicāra*), (8) Thrill (*pīti*), (9) Ease (*sukha*) (10) Concentration (*cittassekaggatā*)

III The faculties of (11) Faith (*saddhindriya*) (12) Energy (*viriyindriya*) (13) Alertness (*satindriya*) (14) Concentration (*samādhindriya*) (15) Wisdom (*paññindriya*) (16) Mind (*manindriya*) (17) Delight (*somanassindriya*) (18) Vitality (*jīvitindriya*)

IV (19) Right view (*sammā-diṭṭhi*) (20) Right resolve (*sammā saṅkappa*) (21) Right effort (*sammā-vāyāma*) (22) Right mindfulness (*sammā-sati*) (23) Right concentration (*sammā samādhi*)

V The strength of (24) Faith (*saddhā-bala*) (25) Energy (*viriya-bala*) (26) Mindfulness (*sati bala*) (27) Concentration (*samādhi-bala*) (28) Wisdom (*paññā-bala*), (29) Shame (*hiri bala*) (30) Fear (*ottappa-bala*)

VI (31) Self-Sacrifice (*alobha*) (32) Loving kindness (*adosa*) (33) Insight (*amoha*) (34) Non-attachment (*anabhijjhā*) (35) Good will (*abyāpāda*) (36) Right view (*sammā-diṭṭhi*)

VII (37) Shame (*hiri*), (38) Fear (*ottappa*);

VIII (39) Calmness of the *psychic* body, (*kāyapassaddhi*), (40) Calmness of mind (*cittapassaddhi*), (41) Buoyancy of the body (*kāyalahutā*), (42) Buoyancy of mind (*cittalahutā*), (43) Pliancy of the body (*kāyamudutā*), (44) Pliancy of mind (*cittamudutā*), (45) Fitness of the body (*kāyakammaññatā*), (46) Fitness of mind (*citta-kammaññatā*), (47) Proficiency of the body (*kāyapā-guññatā*), (48) Proficiency of mind (*cittapāguññatā*), (49) Rectitude of the body (*kāyujjukatā*), (50) Recti-tude of mind (*cittujjukatā*);

IX (51) Mindfulness (*sati*), (52) Awareness (*sampajañña*)

X (53) Pacification (*samatha*), (54) Insight (*vipassanā*)

XI (55) Firmness (*paggaha*) and (56) Non-distractedness (*avikkhepa*)

Here, Group I is derived from the four psychic aggregates together with *Phassa* (contact), the most fundamental factor for the arising of consciousness

Group II consists of the five *Jhānangas*

Group III consists of the eight *Indriyas* or 'faculties', inasmuch as they serve to suppress their opposite factors

The five factors of Group IV have been taken from the Eight-fold Path. The three—*sammā-vācā, sammā-kammanto, sammā-ājīvo*—have been left out, they have been included in the *yevāpanakas*

The seven factors of Group V are called *Bala* (=power =strength), in as much as they are not shaken by their opposite factors

It will be seen that the first five factors are here just repeated from Group III of the *Indriyas* the difference being only in their ways of manifestation In the first case they suppress their opposites, and in the second they exert their own strength, 'unshaken by them.

In Group VI *Alobha* is the same as *Anabhijjhā*, *Adosa* as *Abyāpāda*, and *Amoha* as *Sammā-diṭṭhi*, manifested as *Hetus* or roots and the second three in the ways of action.

The two factors of Group VII are the same as the last two of Group V The repetition is due to the fact that, in-spite of their being counted in the list of the modes of *Bala*, the Buddha has laid particular stress upon them by calling them to be the factors that guard the limits of the society without which it would not be possible to maintain either the moral or the legal orders

The six pairs of Group VIII are common to all the types of good consciousness *kāya*' here does not mean the physical body but it means the *nāma-kāya*, i.e. the aggregates of *vedanā saññā* and *saṅkhāra*

The two factors of Group IX are the same as *satindriya*' and *paññindriya* of Group III The repetition is made to show that they are of particular importance even in themselves.

In Group X, the factor *samatha* is there because the good type of consciousness tends to suppress the *nīvaraṇas* *Vipassanā* is the same as *paññā*, that is mentioned above

In Group XI *paggaha* is the same as *viriya*, and *avikkhepa* as *samādhi* These two have been repeated here only to show that the opposed elements of *viriya* and *Samādhi* are reconciled together in the present consciousness.

Psychic factors of the second type of *Kusala* consciousness are the same as those of the first.

In the third type of *Kusala* consciousness, as it is unaccompanied by 'insight' (i.e., *Ñāṇavippayutta*) the following seven factors are missing:—

1. *Paññindriya* in Group III.
2-3 *Sammā-diṭṭhi* in Groups IV and VI.
4. *Paññā-bala* in Group V
5 *Amoha* in Group VI.
6. *Sampajañña* in Group IX
7. *Vipassanā* in Group XI.

In the fourth type of *kusala* consciousness, the psychic factors are the same as in the third

In the fifth type of *Kusala* consciousness, it being accompanied by 'Indifference' (i e, *Upekkhā-sahagata*), *pīti* and *sukha* in Group II are replaced by '*upekkhā*', and *somanassindriya* in Group III by '*upekkhindriya*'.

The psychic factors in the sixth type of consciousness are the same as in the fifth.

In the seventh type of *Kusala* consciousness, as it is *Upekkhā-sahagata* and also *Ñānavippayutta*, both the alterations of the third and the fifth types have been applied

The psychic factors in the eighth type of *Kusala* consciousness are the same as in the seventh

Mahaggata · except this that they differ here in their quality and strength, belong to a higher plane of consciousness, the psychic factors of the first stage of *Rūpāvacara kusala Jhāna* are exactly the same and in the same order as in the first type of the *Kāmāvacara kusala* consciousness

In the second stage, according to *Catukka-naya*, as it is '*avitakka*' and '*avicāra*', the following factors are missing :—

1 2. *Vitakka* and *vicāra* in Group II.

3 *Sammā saṅkappa* in Group IV

In the Third Stage, *Pīti* is also missing from Group II

In the Fourth Stage, together with the above changes, *sukha* is replaced by *upekkhā* in Group II, and *somanassindriya* by *upekkhindriya* in Group III

According to *Pañcaka-naya*, the Second Stage has been split into two

The number and the order of the psychic factors in all the four types of *Arūpāvacara kusala* consciousness are just the same as in the last stage of the *Rūpa Jhāna.*

Lokuttara the number and the order of the psychic factors of the First Magga consciousness associated with the First Stage of *Jhāna*, are the same as in the first type of *Kāmāvacara Kusala* consciousness, with the following additions —

1 *Anaññātaññassāmītindriya* in Group III

2-4 *Sammā-vācā*, *Sammā-kammanto* and *sammā-ājīvo* in Group IV

The psychic factors of the residue three types of *Magga* consciousness are the same as in the above, except the alteration that *Anaññātaññassāmītindriya* is replaced by *Aññindriya*

Thus, the total number of the psychic factors in those types, when associated with the first stage of *Jhāna* is sixty

Due changes take place when they are associated with the other stage of *Jhāna*

Akusala psychic factors of the first type of *Akusala* consciousness arranged in groups corresponding to those of the first type of *Kāmāvacara Kusala* consciousness are as follows—

tasmiṃ samaye—

I. (1) *Phasso hoti*, (2) *Vedanā hoti*, (3) *Saññā hoti*, (4) *Cetanā hoti*, (5) *Cittam hoti*;

II. (6) *Vitakko hoti*, (7) *Vicāro hoti*, (8) *Pīti hoti*, (9) *Sukham hoti*, (10) *Cittassekaggatā hoti*;

III. (11) *Viriyindriyam hoti*, (12) *Samādhindriyam hoti*, (13) *Manindriyam hoti*, (14) *Somanassindriyam hoti*, (15) *Jīvitindriyam hoti*,

IV (16) *Micchā-diṭṭhi hoti*, (17) *Micchā-sankappo hoti*, (18) *Micchā-vāyāmo hoti*, (19) *Micchā-samādhi hoti*,

V (20) *Viriya-balam hoti*, (21) *Samādhi-balam hoti*, (22) *Ahirika-balam hoti*, (23) *Anottappa-balam hoti*;

VI (24) *Lobho hoti*, (25) *Moho hoti*, (26) *Abhijjhā hoti* (27) *Micchā-diṭṭhi hoti*,

VII (28) *Ahirikam hoti*, (29) *Anottappam hoti*;

X (30) *Samatho hoti*,

XI (31) *Paggaho hoti*, (32) *Avikkhepo hoti*.

Comparing this list with that, we find that—
(a) The following factors are missing altogether :—

III (1) *Saddhindriya*, (2) *Satindriya*, (3) *Paññindriya*,

IV (4) *Sammā-sati*;

V (5) *Saddhā-balam*, (6) *Sati-balam*, (7) *Paññā-balam*,

VI (8) *Adoso*, (9) *Abyāpādo*.

VIII (10—21) *All the twelve factors*

IX (22—23) *Both the factors*

X (24) *Vipassanā*

This at once explains how in the present case we have only 56—24=32 factors

(b) The following changes have taken place in the ethical quality of the factors—

IV The term *Micchā* (=wrong) has been substituted for *Samma* (=right)

VI *Alobha, Amoha Anabhijjha* and *Samma-diṭṭhi* have been replaced respectively by *Lobha, Moha, Abhijjhā* and *Micchā-diṭṭhi*

Psychic factors in the second type of *Akusala* consciousness are the same as in the first.

In the third type, as it is *Diṭṭhigatavippayutta* the factor *Micchā-diṭṭhi* is absent in Groups IV and VI

Psychic factors in the fourth type are the same as in the third.

In the fifth type, *sukha* is replaced by '*upekkhā*' in Group II and *somanassindriya* by *upekkhindriya* in Group III.

Psychic factors in the sixth type are the same as in the fifth

Both the above alterations have been made in the seventh type of consciousness as it is *upekkhā sahagata* and also *diṭṭhigatavippayutta*

Psychic-factors in the eighth type are the same as in the seventh

In the ninth and the tenth types the following alterations are made from the first —

II *Piti* has been dropped, and *Sukha* replaced by *Dukkha.*

III *Somanassindriya* replaced by *Domanassindriya.*

IV. *Micchā-diṭṭhi* has been dropped.

VI. *Lobha* and *Abhijjhā* are replaced by *Dosa* and *Byāpāda* respectively.

In the eleventh type, the following alterations are made from the first.—

II *Pīti* has been omitted; and *Sukha* has been replaced by *Upekkhā*.

III *Samādhindriya* has been omitted; and *Somanassindriya* has been replaced by *Upekkhindriya*

IV. *Micchā-diṭṭhi* and *Micchā-samādhi* have been omitted

V *Samādhi-bala* has been omitted.

VI *Lobha* has been replaced by *Vicikicchā*, and *Abhijjhā* and *Micchā-diṭṭhi* have been omitted

X Has been omitted.

XI *Avikkhepa* has been omitted

In the twelfth type the following alterations have been made :—

(a) The following factors have not been dropped·— *Samādhindriya*, *Micchā-samādhi*, *Samādhi-bala*, *Samatha* and *Avikkhepa*

(b) *Vicikicchā* has been replaced by *Uddhacca*.

Yevāpanakā : The lists of the psychic-factors, in all cases, close with the phrase—"Now, these or whatever (*ye vā pana*) other psychic states that arise " This statement seems to have been made in order to include other factors that might have been overlooked and dropped off It began, therefore, to be considered what these 'whatever' (*ye vā pana*) factors

might be. Is it possible to determine a definite list of them? The Commentary answers in the affirmative and provides a list of the following nine factors which, i asserts has been reconstructed on the basis of the *Sutta*—

(1) Wish (*chanda*) (2) Belief (*adhimokkha*) (3) Attention (*manasikāra*) (4) Equanimity (*tatra majjhattatā*) (5) Compassion (*karunā*) (6) Joy (*muditā*) (7—9) Abstinence from transgression through body and speech and from bad livelihood

5. KOṬṬHĀSAVĀRA AND SUÑÑATAVĀRA

After the statement and explanation of a type of consciousness there follow two important sections—the *Koṭṭhāsavāra* and the *Suññatavara*—the first giving numbered classifications of the same factors under different heads and the second almost repeating the same unnumbered This explains the principles of the condition of the factors and the void nature of the subject

Let us to give a specimen of its treatment, see the *Koṭṭhāsavāra* of the first type of *Kusala* consciousness—

At that time there are four aggregates (*khandha*) two bases (*āyatana*) two elements (*dhātu*) three nutriments (*āhāra*) eight faculties (*indriya*) five factors of *Jhana* five factors of *Magga* seven strength (*bala*) three *Hetus* one contact (*phassa*) one affection (*vedanā*) one cognition (*saññā*) one volition (*cetanā*) one consciousness (*citta*) one aggregate of feelings (*vedanākkhandha*) one aggregate of Cognition (*saññākkhandha*) one aggregate of volition (*saṅkharakkhandha*) one aggregate of consciousness (*viññāṇakkhandha*) one mind base, one mind faculty one element of *manoviññāṇa* one base of the mental objects (*dhammāyatana*) one element of the same

Suññatavāra the succeeding section is a repetition of the same as above without giving the numerical strengths of the principles, the purpose being to exhibit that the subject is a mere composite of these psychic states and that there is no pure substance like an unchanging soul.

CHAPTER II

The second chapter of the book deals with the enumeration, classification and explanation of the states of matter This is in continuation of the elaboration of the third head of the first classification of the *Mātikā*—the *Abyākata Dhammas* The chapter opens by giving a *Mātikā* of its own, under which the states of matter have been expounded The characteristics common to all states of matter are—being not *Hetu*, not rooted in *Hetu*, conditioned, composite, mundane, intoxicating, enfettering, binding, flooding, hindering belonging to the *Kāmāvacara* transitory, liable to be old and diseased Here, to a common reader, it would rather look awkward to characterise *Rūpa* as non-*Hetu*, matter as non-motive, for, it is futile to think of the inert state in the term of the sentient Though true, it seems like saying—the horse is not-hill The reason of this is in there being a passion to exhaust the universe of discourse, of the *Dhammas*, between the two heads of the classification It is with reference to these classifications that such psychic characteristics have come to be associated with *Rūpa*

Then, there are 104 *Dukas*, 103 *Tikas*, 22 *Catukkas*, classifying material qualities under so many heads, and giving explanation of the same There is a further extension of the *Mātikā* to *pañcaka*, *chakka* *ekādasaka* groups

THE LAST TWO CHAPTERS

Having elaborated the first group, the *Kusalattika*, at full length so far, the book undertakes to provide an abridged statement of the scope of all the heads included in the 122 groups, in the concluding two chapters—the *Nikkhepa Kaṇḍa* and the *Atthuddhāra Kanda* As the approach of abridging of one varies from that of the other, I have thought that it is useful to add an appendix to the book, making it convenient to make a comparative study of the two

3. The Present Edition

The Present Edition has been prepared Co-ordinating the following texts —

Burmese—Chaṭṭha-saṅgāyana Publication, 1956

Sinhalese—Edited by Pandita Kirielle Ñāṇawimala Thera in 1952

Roman—Edited by Edward Muller, PH D in 1885

Siamese—Mahāmakuṭa Government Publication, 1929

For preparing our MSS we have adopted the Chaṭṭha saṅgāyana edition as our basic text, an edition that has been brought out by the efforts and sanction of an international Saṅgha constituting of the zealous holders of the orthodox Theravāda tradition

The details of the Principles of editing in the Volume have been same as those adopted in the previous ones

* * * *

The basic MSS of the books have been edited by the Venerable Acharya D Sasanasiri Principal International Pali Institute, Mahabodhi Society Sarnath and finally revised by our learned Editor Shri Birbal Sharma, M.A.

The MSS have been seen through the press by Shri Shyamdeo Dubedi M A and his associates at Allahabad.

My best thanks are due to them for their prompt and valuable co-operation.

Varanasi
25th August 1960

Bhikkhu J Kashyap

THE PĀLI ALPHABET IN DEVANĀGARĪ AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

अ a   आ ā   इ i   ई ī   उ u   ऊ ū   ए e   ओ o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅa
च ca	छ cha	ज ja	झ jha	ञ ña
ट ṭa	ठ ṭha	ड ḍa	ढ ḍha	ण ṇa
त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma
य ya	र ra	ल la	व va	स sa
		ह ha	ळ ḷa	अं aṃ

VOWELS IN COMBINATION

क ka	का kā	कि ki	की kī	कु ku	कू kū	के ke	को ko
ख kha	खा khā	खि khi	खी khī	खु khu	खू khū	खे khe	खो kho

CONJUNCT-CONSONANTS

क्क kka	ञ्च ñca	द्व dva	म्ब mba
क्ख kkha	ञ्छ ñcha	ध्य dhya	म्भ mbha
क्य kya	ञ्ज ñja	ध्व dhva	म्म mma
क्रि kri	ञ्झ, ञ्फ ñjha	न्त nta	म्य mya
क्ल kla	ट्ट ट्ट ṭṭa	न्त्व ntva	म्ह mha
क्व kva	ट्ठ ṭṭha	न्थ ntha	य्य yya
ख्य khya	ड्ड, ड्ड ḍḍa	न्द nda	य्ह yha
ख्व khva	ड्ढ, ड्ढ ḍḍha	न्द्र ndra	ल्ल lla
ग्ग gga	ण्ट ṇṭa	न्ध ndha	ल्य lya
ग्घ ggha	ण्ठ ṇṭha	न्न nna	ल्ह lha
ग्य gya	ण्ड ṇḍa	न्य nya	व्ह vha
ग्र gra	ण्ण ṇṇa	न्ह nha	स्त sta
ङ्क ṅka	ण्ह ṇha	प्प ppa	स्त्र stra
ङ्ख ṅkha	त्त tta	प्फ ppha	स्न sna
ङ्ग ṅga	त्थ ttha	प्य pya	स्य sya
ङ्घ ṅgha	त्व tva	प्ल pla	स्स ssa
च्च cca	त्य tya	ब्ब bba	स्म sma
च्छ ccha	त्र tra	ब्भ bbha	स्व sva
ज्ज jja	द्द, द्द dda	ब्य bya	ह्म hma
ज्झ, ज्फ jjha	द्ध ddha	ब्र bra	ह्व hva
ञ्ञ ñña	द्य dya	म्प mpa	ळ्ह ḷha
ञ्ह ñha	द्र dra	म्फ mpha	

ा = ā; ि = i; ी = ī, ु = u; ू = ū, े = e, ो = o

१	२	३	४	५, ५	६	७	८	९	०
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

धम्मसङ्गणिपालि

सूची

पिट्ठङ्का

पिट्ठङ्का

अभिधम्मपिटके

धम्मसङ्गणि

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

धम्मसङ्गणिपालि

मातिका

१. तिकमातिका

१. (क) कुसला धम्मा B.1
(ख) अकुसला धम्मा R.1
(ग) अब्याकता[1] धम्मा

२ (क) सुखाय वेदनाय सम्पयुत्ता धम्मा
(ख) दुक्खाय वेदनाय सम्पयुत्ता धम्मा
(ग) अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्ता धम्मा

३ (क) विपाका धम्मा
(ख) विपाकधम्मधम्मा
(ग) नेवविपाकनविपाकधम्मधम्मा

४ (क) उपादिण्णुपादानिया[2] धम्मा
(ख) अनुपादिण्णुपादानिया धम्मा
(ग) अनुपादिण्णअनुपादानिया[3] धम्मा

५ (क) सकिलिट्ठसकिलेसिका धम्मा
(ख) असकिलिट्ठसकिलेसिका धम्मा
(ग) असकिलिट्ठअसकिलेसिका[4] धम्मा

६ (क) सवितक्कसविचारा धम्मा B.2

---

१ अव्याक्ता – रो०। २ उपादिन्नुपादानिया – स्या०। ३ अनुपादिन्नानुपादानिया – स्या० ४ असंकिलिट्ठासंकिलेसिका – स्या०।

(ख) अवितक्कविचारमत्ता धम्मा
(ग) अवितक्कअविचारा[1] धम्मा

७ (क) पीतिसहगता धम्मा
(ख) सुखसहगता धम्मा
(ग) उपेक्खासहगता धम्मा

८ (क) दस्सनेन पहातब्बा धम्मा
(ख) भावनाय पहातब्बा धम्मा
(ग) नेव दस्सनेन न भावनाय पहातब्बा धम्मा

९ (क) दस्सनेन पहातब्बहेतुका धम्मा
(ख) भावनाय पहातब्बहेतुका धम्मा
(ग) नेव दस्सनेन न भावनाय पहातब्बहेतुका धम्मा

१० (क) आचयगामिनो धम्मा
(ख) अपचयगामिनो धम्मा
(ग) नेवाचयगामिनापचयगामिनो[2] धम्मा

११ (क) सेक्खा धम्मा
(ख) असेक्खा धम्मा
(ग) नेवसेक्खनासेक्खा[3] धम्मा

१२ (क) परित्ता धम्मा
(ख) महग्गता धम्मा
(ग) अप्पमाणा धम्मा

१३ (क) परित्तारम्मणा धम्मा
(ख) महग्गतारम्मणा धम्मा
(ग) अप्पमाणारम्मणा धम्मा

१४ (क) हीना धम्मा
(ख) मज्झिमा धम्मा

---

१ अवितक्कअविचारा – स्या । २ नेवाचयगामिनो नापचयगामिनो – स्या रो ।
३ नेवसेक्खानासेक्खा – सी स्या रो ।

(ग) पणीता[1] धम्मा

१५. (क) मिच्छत्तनियता धम्मा
(ख) सम्मत्तनियता[2] धम्मा
(ग) अनियता धम्मा

१६. (क) मग्गारम्मणा धम्मा
(ख) मग्गहेतुका धम्मा
(ग) मग्गाधिपतिनो धम्म

१७ (क) उप्पन्ना धम्मा
(ख) अनुप्पन्ना धम्मा
(ग) उप्पादिनो[3] धम्मा

१८. (क) अतीता धम्मा
(ख) अनागता धम्मा
(ग) पच्चुप्पन्ना धम्मा

१९. (क) अतीतारम्मणा धम्मा
(ख) अनागतारम्मणा धम्मा
(ग) पच्चुप्पन्नारम्मणा धम्मा

२०. (क) अज्झत्ता धम्मा
(ख) बहिद्धा धम्मा
(ग) अज्झत्तबहिद्धा धम्मा

२१. (क) अज्झत्तारम्मणा धम्मा
(ख) बहिद्धारम्मणा धम्मा
(ग) अज्झत्तबहिद्धारम्मणा धम्मा

२२. (क) सनिदस्सनसप्पटिघा धम्मा
(ख) अनिदस्सनसप्पटिघा धम्मा
(ग) अनिदस्सनअप्पटिघा[4] धम्मा

---

१ पनीता – रो०। २ सम्पत्तनियता – रो०। ३ उपादिनो – रो०। ४ अनिदस्सनाप्पटिघा – स्या०।

२ दुकमातिका

(क) अभिधम्मे

(१) हेतुगोच्छकं

१ (क) हेतू धम्मा
(ख) न हेतू धम्मा

२ (क) सहेतुका धम्मा
(ख) अहेतुका धम्मा

३ (क) हेतुसम्पयुत्ता धम्मा
(ख) हेतुविप्पयुत्ता धम्मा

४ (क) हेतू चेव धम्मा सहेतुका च
(ख) सहेतुका चेव धम्मा न च हेतू

५ (क) हेतू चेव धम्मा हेतुसम्पयुत्ता च
(ख) हेतुसम्पयुत्ता चेव धम्मा न च हेतू

६ (क) न[1] हेतू खो पन धम्मा सहेतुका पि
(ख) अहेतुका पि

---

(२) चूळन्तरदुकं

७ (क) सप्पच्चया धम्मा
(ख) अप्पच्चया धम्मा

८ (क) सङ्खता धम्मा
(ख) असङ्खता धम्मा

९ (क) सनिदस्सना धम्मा
(ख) अनिदस्सना धम्मा

१० (क) सप्पटिघा धम्मा
(ख) अप्पटिघा धम्मा

---

१ मो – रो ।

११ (क) रूपिनो धम्मा B. 5
(ख) अरूपिनो धम्मा

१२. (क) लोकिया धम्मा
(ख) लोकुत्तरा धम्मा

१३ (क) केनचि विञ्ञेय्या धम्मा
(ख) केनचि न विञ्ञेय्या धम्मा

---

(३) आसवगोच्छक

१४. (क) आसवा धम्मा
(ख) नो आसवा धम्मा

१५ (क) सासवा धम्मा
(ख) अनासवा धम्मा

१६. (क) आसवसम्पयुत्ता धम्मा
(ख) आसवविप्पयुत्ता धम्मा

१७ (क) आसवा चेव धम्मा सासवा च
(ख) सासवा चेव धम्मा नो च आसवा

१८ (क) आसवा चेव धम्मा आसवसम्पयुत्ता च
(ख) आसवसम्पयुत्ता चेव धम्मा नो च आसवा

१९ (क) आसवविप्पयुत्ता खो पन धम्मा सासवा पि
(ख) अनासवा पि

---

(४) सञ्ञोजनगोच्छकं

२०. (क) सञ्ञोजना धम्मा
(ख) नो सञ्ञोजना धम्मा

२१ (क) सञ्ञोजनिया धम्मा
(ख) असञ्ञोजनिया धम्मा B. 6

२२. (क) सञ्ञोजनसम्पयुत्ता धम्मा
(ख) सञ्ञोजनविप्पयुत्ता धम्मा

२३ (क) सञ्ञोजना चेव धम्मा सञ्ञोजनिया च
(ख) सञ्ञोजनिया चेव धम्मा नो च सञ्ञोजना
२४ (क) सञ्ञोजना चेव धम्मा सञ्ञोजनसम्पयुत्ता च
(ख) सञ्ञोजनसम्पयुत्ता चेव धम्मा नो च सञ्ञोजना
२५ (क) सञ्ञोजनविप्पयुत्ता खो पन धम्मा सञ्ञोजनिया पि
(ख) असञ्ञोजनिया पि

---

(५) गन्थगोच्छकं

२६ (क) गन्था धम्मा
(ख) नो गन्था धम्मा
२७ (क) गन्थनिया धम्मा
(ख) अगन्थनिया धम्मा
२८ (क) गन्थसम्पयुत्ता धम्मा
(ख) गन्थविप्पयुत्ता धम्मा
२९ (क) गन्था चेव धम्मा गन्थनिया च
(ख) गन्थनिया चेव धम्मा नो च गन्था
३० (क) गन्था चेव धम्मा गन्थसम्पयुत्ता च
(ख) गन्थसम्पयुत्ता चेव धम्मा नो च गन्था
३१ (क) गन्थविप्पयुत्ता खो पन धम्मा गन्थनिया पि
(ख) अगन्थनिया पि

---

(६) ओघगोच्छकं

३२ (क) ओघा धम्मा
(ख) नो ओघा धम्मा
३३ (क) ओघनिया धम्मा
(ख) अनोघनिया धम्मा
३४ (क) ओघसम्पयुत्ता धम्मा
(ख) ओघविप्पयुत्ता धम्मा

३५ (क) ओघा चेव धम्मा ओघनिया च
(ख) ओघनिया चेव धम्मा नो च ओघा

३६. (क) ओघा चेव धम्मा ओघसम्पयुत्ता च
(ख) ओघसम्पयुत्ता चेव धम्मा नो च ओघा

३७. (क) ओघविप्पयुत्ता खो पन धम्मा ओघनिया पि
(ख) अनोघनिया पि

---

(७) योगगोच्छकं

३८. (क) योगा धम्मा
(ख) नो योगा धम्मा

३९. (क) योगनिया धम्मा
(ख) अयोगनिया धम्मा

४०. (क) योगसम्पयुत्ता धम्मा
(ख) योगविप्पयुत्ता धम्मा

४१. (क) योगा चेव धम्मा योगनिया च B 8
(ख) योगनिया चेव धम्मा नो च योगा

४२. (क) योगा चेव धम्मा योगसम्पयुत्ता च
(ख) योगसम्पयुत्ता चेव धम्मा नो च योगा

४३. (क) योगविप्पयुत्ता खो पन धम्मा योगनिया पि
(ख) अयोगनिया पि

---

(८) नीवरणगोच्छकं

४४. (क) नीवरणा धम्मा
(ख) नो नीवरणा धम्मा

४५. (क) नीवरणिया[1] धम्मा
(ख) अनीवरणिया धम्मा

---

१ नीवरणीया – रो०।

४६ (क) नीवरणसम्पयुत्ता धम्मा
(ख) नीवरणविप्पयुत्ता धम्मा

४७ (क) नीवरणा चेव धम्मा नीवरणिया च
(ख) नीवरणिया चेव धम्मा नो च नीवरणा

४८ (क) नीवरणा[1] चेव धम्मा नीवरणसम्पयुत्ता च
(ख) नीवरणसम्पयुत्ता चेव धम्मा नो च नीवरणा

४९ (क) नीवरणविप्पयुत्ता खो पन धम्मा नीवरणिया पि
(ख) अनीवरणिया पि

---

(९) परामासगोच्छकं

५० (क) परामासा धम्मा
(ख) नो परामासा धम्मा

५१ (क) परामट्ठा धम्मा
(ख) अपरामट्ठा धम्मा

५२ (क) परामाससम्पयुत्ता धम्मा
(ख) परामासविप्पयुत्ता धम्मा

५३ (क) परामासा चेव धम्मा परामट्ठा च
(ख) परामट्ठा चेव धम्मा नो च परामासा

५४ (क) परामासविप्पयुत्ता खो पन धम्मा परामट्ठा पि
(ख) अपरामट्ठा पि

---

(१०) महन्तरदुकं

५५ (क) सारम्मणा धम्मा
(ख) अनारम्मणा धम्मा

५६ (क) चित्ता धम्मा
(ख) नो चित्ता धम्मा

---

१. १ नो पोत्थके नत्थि।

५७ (क) चेतसिका धम्मा
(ख) अचेतसिका धम्मा

५८ (क) चित्तसम्पयुत्ता धम्मा
(ख) चित्तविप्पयुत्ता धम्मा

५९ (क) चित्तसंसट्ठा धम्मा
(ख) चित्तविसंसट्ठा धम्मा

६० (क) चित्तसमुट्ठाना धम्मा
(ख) नो चित्तसमुट्ठाना धम्मा

६१ (क) चित्तसहभुनो धम्मा B 10
(ख) नो चित्तसहभुनो धम्मा

६२ (क) चित्तानुपरिवत्तिनो धम्मा
(ख) नो चित्तानुपरिवत्तिनो धम्मा

६३ (क) चित्तसंसट्ठसमुट्ठाना धम्मा
(ख) नो चित्तसंसट्ठसमुट्ठाना धम्मा

६४ (क) चित्तसंसट्ठसमुट्ठानसहभुनो धम्मा
(ख) नो चित्तसंसट्ठसमुट्ठानसहभुनो धम्मा

६५. (क) चित्तसंसट्ठसमुट्ठानानुपरिवत्तिनो धम्मा
(ख) नो चित्तसंसट्ठसमुट्ठानानुपरिवत्तिनो धम्मा

६६ (क) अज्झत्तिका धम्मा
(ख) बाहिरा धम्मा

६७ (क) उपादा धम्मा
(ख) नो उपादा धम्मा

६८ (क) उपादिण्णा[1] धम्मा
(ख) अनुपादिण्णा धम्मा

---

१ उपादिन्ना – सी०, स्या०।

(११) उपादानगोच्छकं

६९ (क) उपादाना धम्मा
(ख) नो उपादाना धम्मा

७० (क) उपादानिया धम्मा
(ख) अनुपादानिया धम्मा

७१ (क) उपादानसम्पयुत्ता धम्मा
(ख) उपादानविप्पयुत्ता धम्मा

७२ (क) उपादाना चेव धम्मा उपादानिया च
(ख) उपादानिया चेव धम्मा नो च उपादाना

७३ (क) उपादाना चेव धम्मा उपादानसम्पयुत्ता च
(ख) उपादानसम्पयुत्ता चेव धम्मा नो च उपादाना

७४ (क) उपादानविप्पयुत्ता खो पन धम्मा उपादानिया पि
(ख) अनुपादानिया पि

---

(१२) किलेसगोच्छकं

७५ (क) किलेसा धम्मा
(ख) नो किलेसा धम्मा

७६ (क) संकिलेसिका धम्मा
(ख) असंकिलेसिका धम्मा

७७ (क) संकिलिट्ठा धम्मा
(ख) असंकिलिट्ठा धम्मा

७८ (क) किलेससम्पयुत्ता धम्मा
(ख) किलेसविप्पयुत्ता धम्मा

७९ (क) किलेसा चेव धम्मा संकिलेसिका च
(ख) संकिलेसिका चेव धम्मा नो च किलेसा

८० (क) किलेसा चेव धम्मा संकिलिट्ठा च
(ख) संकिलिट्ठा चेव धम्मा नो च किलेसा

१०५. (क) तपनीया[1] धम्मा
(ख) अतपनीया धम्मा

१०६ (क) अधिवचना धम्मा
(ख) अधिवचनपथा धम्मा

१०७ (क) निरुत्तिधम्मा B 14
(ख) निरुत्तिपथा धम्मा

१०८ (क) पञ्ञत्ति धम्मा
(ख) पञ्ञत्तिपथा धम्मा

१०९ (क) नामं च
(ख) रूपं च

११० (क) अविज्जा च
(ख) भवतण्हा च

१११ (क) भवदिट्ठि च
(ख) विभवदिट्ठि च

११२ (क) सस्सतदिट्ठि च
(ख) उच्छेददिट्ठि च

११३ (क) अन्तवा दिट्ठि च
(ख) अनन्तवा दिट्ठि च

११४ (क) पुब्बन्तानुदिट्ठि च
(ख) अपरन्तानुदिट्ठि च

११५ (क) अहिरीकं[2] च
(ख) अनोत्तप्पं च

११६ (क) हिरी[1] च
(ख) ओत्तप्पं च

११७. (क) दोवचस्सता च
(ख) पापमित्तता च

---

१ तपनिया – स्या०। २ अहिरिकं – स्या०,

९४ (क) रूपावचरा धम्मा
(ख) न रूपावचरा धम्मा

९५ (क) अरूपावचरा धम्मा
(ख) न अरूपावचरा धम्मा

९६ (क) परियापन्ना धम्मा
(ख) अपरियापन्ना धम्मा

९७ (क) निय्यानिका धम्मा
(ख) अनिय्यानिका धम्मा

९८ (क) नियता धम्मा
(ख) अनियता धम्मा

९९ (क) सउत्तरा धम्मा
(ख) अनुत्तरा धम्मा

१०० (क) सरणा धम्मा
(ख) अरणा[1] धम्मा

अभिधम्मदुकमातिका[2]।

(ख) सुत्तन्ते

१०१ (क) विज्जाभागिनो धम्मा
(ख) अविज्जाभागिनो धम्मा

१०२ (क) विज्जूपमा धम्मा
(ख) वजिरूपमा धम्मा

१०३ (क) बाला धम्मा
(ख) पण्डिता धम्मा

१०४ (क) कण्हा धम्मा
(ख) सुक्का धम्मा

---

१ अमरणा – रो । २ अभिधम्ममातिका – स्या रो ।

१०५. (क) तपनीया[1] धम्मा
(ख) अतपनीया धम्मा

१०६ (क) अधिवचना धम्मा
(ख) अधिवचनपथा धम्मा

१०७. (क) निरुत्तिधम्मा B 14
(ख) निरुत्तिपथा धम्मा

१०८ (क) पञ्ञत्ति धम्मा
(ख) पञ्ञत्तिपथा धम्मा

१०९ (क) नाम च
(ख) रूप च

११० (क) अविज्जा च
(ख) भवतण्हा च

१११ (क) भवदिट्ठि च
(ख) विभवदिट्ठि च

११२ (क) सस्सतदिट्ठि च
(ख) उच्छेददिट्ठि च

११३ (क) अन्तवा दिट्ठि च
(ख) अनन्तवा दिट्ठि च

११४ (क) पुब्बन्तानुदिट्ठि च
(ख) अपरन्तानुदिट्ठि च

११५ (क) अहिरीक[2] च
(ख) अनोत्तप्प च

११६ (क) हिरी[3] च
(ख) ओत्तप्प च

११७ (क) दोवचस्सता च
(ख) पापमित्तता च

---

१ तपनिया – स्या०। २ अहिरिक – स्या०, रो०। ३ हि

११८ (क) सोवचस्सता च
(ख) कल्याणमित्तता च

११९ (क) आपत्तिकुसलता च
(ख) आपत्तिवुट्ठानकुसलता च

१२० (क) समापत्तिकुसलता च
(ख) समापत्तिवुट्ठानकुसलता च

१२१ (क) धातुकुसलता च
(ख) मनसिकारकुसलता च

१२२ (क) आयतनकुसलता च
(ख) पटिच्चसमुप्पादकुसलता च

१२३ (क) ठानकुसलता च
(ख) अट्ठानकुसलता च

१२४ (क) अज्जवो[1] च
(ख) मद्दवो च

१२५ (क) खन्ति[2] च
(ख) सोरच्चं च

१२६ (क) साखल्यं च
(ख) पटिसन्थारो च

१२७ (क) इन्द्रियेसु अगुत्तद्वारता च
(ख) भोजने अमत्तञ्ञुता च

१२८ (क) इन्द्रियेसु गुत्तद्वारता च
(ख) भोजने मत्तञ्ञुता च

१२९ (क) मुट्ठस्सच्चं च
(ख) असम्पजञ्ञं च

१३० (क) सति च
(ख) सम्पजञ्ञं च

---

१ आज्जवो – स्या । २ खन्ती – रो ।

१३१ (क) पटिसङ्खानबलं च
(ख) भावनाबलं च

१३२ (क) समथो च R. 8
(ख) विपस्सना च

१३३ (क) समथनिमित्तं च
(ख) पग्गाहनिमित्तं च

१३४ (क) पग्गाहो च B. 16
(ख) अविक्खेपो च

१३५ (क) सीलविपत्ति च
(ख) दिट्ठिविपत्ति च

१३६ (क) सीलसम्पदा च
(ख) दिट्ठिसम्पदा च

१३७ (क) सीलविसुद्धि च
(ख) दिट्ठिविसुद्धि च

१३८ (क) दिट्ठिविसुद्धि खो पन
(ख) यथादिट्ठिस्स च पधानं

१३९ (क) संवेगो च संवेजनियेसु ठानेसु
(ख) संविग्गस्स च योनिसो पधानं

१४० (क) असन्तुट्ठिता[1] च कुसलेसु धम्मेसु
(ख) अप्पटिवानिता च पधानस्मिं

१४१ (क) विज्जा च
(ख) विमुत्ति च

१४२ (क) खये ञाणं
(ख) अनुप्पादे ञाणं ति

सुत्तन्तिकदुकमातिका[2]।
मातिका निट्ठिता।

— ० —

१ असन्तुट्ठता – स्या०। २ सुत्तन्तमातिका – स्या०, रो०।

[पठमत्तिकवित्थारो]

१ चित्तकण्डं

१ कुसला धम्मा

§१ कामावचरकुसलं

पठमं चित्तं

१. कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये कामावचरं कुसलं चित्तं उप्पन्नं होति सोमनस्ससहगतं ञाणसम्पयुत्तं रूपारम्मणं वा सद्दारम्मणं वा गन्धारम्मणं वा रसारम्मणं वा फोट्ठब्बारम्मणं वा धम्मारम्मणं वा यं यं वा पनारब्भ, तस्मिं समये फस्सो होति, वेदना होति, सञ्ञा होति, चेतना होति, चित्तं होति, वितक्को होति, विचारो होति, पीति होति, सुखं होति, चित्तस्सेकग्गता होति, सद्धिन्द्रियं होति, विरियिन्द्रियं[1] होति, सतिन्द्रियं होति, समाधिन्द्रियं होति, पञ्ञिन्द्रियं होति, मनिन्द्रियं होति, सोमनस्सिन्द्रियं होति, जीवितिन्द्रियं होति, सम्मादिट्ठि होति, सम्मासङ्कप्पो होति, सम्मावायामो होति, सम्मासति होति, सम्मासमाधि होति, सद्धाबलं होति, विरियबलं[2] होति, सतिबलं होति, समाधिबलं होति, पञ्ञाबलं होति, हिरीबलं[3] होति, ओत्तप्पबलं होति, अलोभो होति, अदोसो होति, अमोहो होति, अनभिज्झा होति, अब्यापादो होति, सम्मादिट्ठि होति, हिरी होति, ओत्तप्पं होति, कायपस्सद्धि होति, चित्तपस्सद्धि[5] होति, कायलहुता होति, चित्तलहुता होति, कायमुदुता होति, चित्तमुदुता होति, कायकम्मञ्ञता होति, चित्तकम्मञ्ञता होति, कायपागुञ्ञता होति, चित्तपागुञ्ञता होति, कायुजुकता होति, चित्तुजुकता होति

---

१ वीरियिन्द्रियं – म । २ वीरियबलं – म । ३ हिरिबलं – रो । ४ कायप्पस्सद्धि – स्या । ५ चित्तप्पस्सद्धि – स्या । ६ कायुज्जुकता – सी, रो । ७ चित्तुज्जुकता – सी, रो ।

सति होति, सम्पजञ्ञ होति, समथो होति, विपस्सना होति, पग्गाहो होति, अविक्खेपो होति, ये वा पन तस्मि समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला।

(१) कतमो तस्मि समये फस्सो होति ? यो तस्मि समये फस्सो B 18
फुसना सफुसना सफुसितत्त – अय तस्मि समये फस्सो होति।

(२) कतमा तस्मि समये वेदना होति ? य तस्मि समये तज्जा मनोविञ्ञाणधातुसम्फस्सज चेतसिक सात चेतसिक सुख चेतोसम्फस्सज सात सुख वेदयित चेतोसम्फस्सजा साता सुखा वेदना – R 10
अय तस्मि समये वेदना होति।

(३) कतमा तस्मि समये सञ्ञा होति ? या तस्मि समये तज्जा मनोविञ्ञाणधातुसम्फस्सजा सञ्ञा सञ्जानना सञ्जानितत्त – अय तस्मि समये सञ्ञा होति।

(४) कतमा तस्मि समये चेतना होति ? या तस्मि समये तज्जा मनोविञ्ञाणधातुसम्फस्सजा चेतना सञ्चेतना चेतयितत्त[1] – अय तस्मि समये चेतना होति।

(५) कतम तस्मि समये चित्त होति ? य तस्मि समये चित्त मनो मानस हदय पण्डर मनो मनायतन मनिन्द्रिय विञ्ञाण विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – इद तस्मि समये चित्त होति।

(६) कतमो तस्मि समये वितक्को होति ? यो तस्मि समये तक्को वितक्को सङ्कप्पो अप्पना व्यप्पना[2] चेतसो अभिनिरोपना सम्मासङ्कप्पो – अय तस्मि समये वितक्को होति।

(७) कतमो तस्मि समये विचारो होति ? यो तस्मि समये चारो विचारो अनुविचारो उपविचारो चित्तस्स अनुसन्धनता अनुपेक्खनता – अय तस्मि समये विचारो होति।

(८) कतमा तस्मि समये पीति होति ? या तस्मि समये पीति पामोज्ज आमोदना पमोदना हासो पहासो वित्ति ओदग्य अत्तमनता चित्तस्स – अय तस्मि समये पीति होति।

---

१ नञ्चेतयितत्त – स्या०, रो०। २ व्यप्पना – रो०।

(९) कतमं तस्मिं समये सुखं होति ? यं तस्मिं समये चेतसिकं सातं चेतसिकं सुखं चेतोसम्फस्सजं सातं सुखं वेदयितं चेतोसम्फस्सजा साता सुखा वेदना – इदं तस्मिं समये सुखं होति।

(१०) कतमा तस्मिं समये चित्तस्सेकग्गता होति ? या तस्मिं समये चित्तस्स ठिति सण्ठिति अवट्ठिति अविसाहारो अविक्खेपो अविसाहटमानसता समथो समाधिन्द्रियं समाधिबलं सम्मासमाधि – अयं तस्मिं समये चित्तस्सेकग्गता होति।

(११) कतमं तस्मिं समये सद्धिन्द्रियं होति ? या तस्मिं समये सद्धा सद्दहना ओकप्पना अभिप्पसादो सद्धा सद्धिन्द्रियं सद्धाबलं – इदं तस्मिं समये सद्धिन्द्रियं होति।

(१२) कतमं तस्मिं समये विरियिन्द्रियं होति ? यो तस्मिं समये चेतसिको विरियारम्भो[1] निक्कमो परक्कमो उय्यामो वायामो उस्साहो उस्सोळ्ही[2] थामो धिति असिथिलपरक्कमता अनिक्खित्तछन्दता[3] अनिक्खित्तधुरता धुरसम्पग्गाहो विरियं विरियिन्द्रियं विरियबलं सम्मावायामो – इदं तस्मिं समये विरियिन्द्रियं होति।

(१३) कतमं तस्मिं समये सतिन्द्रियं होति ? या तस्मिं समये सति अनुस्सति पटिस्सति सति सरणता धारणता अपिलापनता असम्मुसनता सति सतिन्द्रियं सतिबलं सम्मासति – इदं तस्मिं समये सतिन्द्रियं होति।

(१४) कतमं तस्मिं समये समाधिन्द्रियं होति ? या तस्मिं समये चित्तस्स ठिति सण्ठिति अवट्ठिति अविसाहारो अविक्खेपो अविसाहटमानसता समथो समाधिन्द्रियं समाधिबलं सम्मासमाधि – इदं तस्मिं समये समाधिन्द्रियं होति।

(१५) कतमं तस्मिं समये पञ्ञिन्द्रियं होति ? या तस्मिं समये पञ्ञा पजानना विचयो पविचयो धम्मविचयो सल्लक्खणा उपलक्खणा पच्चुपलक्खणा पण्डिच्चं कोसल्लं नेपुञ्ञं वेभब्या

१ वीरियारम्भो – म । २ उस्सोळ्हि – सी रो । ३ अनिक्खित्तछन्दता – स्या ।

चिन्ता उपपरिक्खा भूरी मेधा परिणायिका विपस्सना सम्पजञ्ञ B. 20 पतोदो पञ्ञा पञ्ञिन्द्रियं पञ्ञाबलं पञ्ञासत्थं पञ्ञापासादो पञ्ञाआलोको पञ्ञाओभासो पञ्ञापज्जोतो पञ्ञारतनं अमोहो धम्मविचयो सम्मादिट्ठि – इद तस्मि समये पञ्ञिन्द्रिय होति।

(१६) कतम तस्मि समये मनिन्द्रिय होति ? य तस्मि समये चित्त मनो मानस हदय पण्डर मनो मनायतन मनिन्द्रिय विञ्ञाण विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – इद तस्मि समये मनिन्द्रिय होति।

(१७) कतम तस्मि समये सोमनस्सिन्द्रिय होति ? य तस्मि समये चेतसिक सात चेतसिक सुख चेतोसम्फस्सज सात सुख वेदयित चेतोसम्फस्सजा साता सुखा वेदना – इद तस्मि समये सोमनस्सिन्द्रिय होति।

(१८) कतम तस्मि समये जीवितिन्द्रिय होति ? यो तेस अरूपीन धम्मान आयु ठिति यपना यापना इरियना[1] वत्तना R. 12 पालना जीवित जीवितिन्द्रियं[2] – इद तस्मि समये जीवितिन्द्रिय होति।

(१९) कतमा तस्मि समये सम्मादिट्ठि होति ? या तस्मि समये पञ्ञा पजानना विचयो पविचयो धम्मविचयो सल्लक्खणा उपलक्खणा पच्चुपलक्खणा पण्डिच्च कोसल्ल नेपुञ्ञ वेभब्या चिन्ता उपपरिक्खा भूरी मेधा परिणायिका विपस्सना सम्पजञ्ञ पतोदो पञ्ञा पञ्ञिन्द्रिय पञ्ञाबल पञ्ञासत्थ पञ्ञापासादो पञ्ञाआलोको पञ्ञाओभासो पञ्ञापज्जोतो पञ्ञारतन अमोहो धम्मविचयो सम्मादिट्ठि – अय तस्मि समये सम्मादिट्ठि होति।

(२०) कतमो तस्मि समये सम्मासङ्कप्पो होति ? यो तस्मि समये तक्को वितक्को सङ्कप्पो अप्पना ब्यप्पना चेतसो अभिनिरोपना सम्मासङ्कप्पो – अय तस्मि समये सम्मासङ्कप्पो होति।

---

१ इरीयना – सी०। २ जीवितिन्द्रिय होति – रो०।

(२१) कतमो तस्मि समय सम्मावायामो होति ? यो तस्मि समये चेतसिको विरियारम्भो निक्कमो परक्कमो उय्यामो वायामो उस्साहो उस्सोळ्ही थामो घिति असिथिलपरक्कमता अनिक्खित्त छन्दता अनिक्खित्तधुरता धुरसम्पग्गाहो विरिय विरियिन्द्रिय विरियबल सम्मावायामो – अय तस्मि समये सम्मावायामो होति।

(२२) कतमा तस्मि समये सम्मासति होति ? या तस्मि समये सति अनुस्सति पटिस्सति सति सरणता धारणता अपि लापनता असम्मुसनता सति सतिन्द्रिय सतिबल सम्मासति – अय तस्मि समये मम्मासति होति।

(२३) कतमो तस्मि समये सम्मासमाधि होति ? या तस्मि समये चित्तस्स ठिति सण्ठिति अवट्ठिति अविसाहारो अविक्खेपो अविसाहटमानसता समथो समाधिन्द्रिय समाधिबलं सम्मासमाधि – अय तस्मि समये सम्मासमाधि होति।

(२४) कतम तस्मि समये सद्धाबल होति ? या तस्मि समये सद्धा सद्दहना ओकप्पना अभिप्पसादो सद्धा सद्धिन्द्रिय सद्धा बल – इद तस्मि समये सद्धाबल होति।

(२५) कतम तस्मि समये विरियबल होति ? यो तस्मि समये चेतसिको विरियारम्भो निक्कमो परक्कमो उय्यामो वायामो उस्साहो उस्सोळ्ही थामो धिति असिथिलपरक्कमता अनिक्खित्तछन्दता अनिक्खित्तधुरता धुरसम्पग्गाहो विरिय विरि यिन्द्रिय विरियबल सम्मावायामो – इद तस्मि समये विरिय बल होति।

(२६) कतम तस्मि समय सतिबलं होति ? या तस्मि समय सति अनुस्सति पटिस्सति सति सरणता धारणता अपिलापनता असम्मुसनता सति सतिन्द्रियं सतिबल सम्मासति – इद तस्मि समये सतिबल होति।

(२७) कतम तस्मि समये समाधिबलं होति ? या तस्मि समये चित्तस्स ठिति सण्ठिति अवट्ठिति अविसाहारो अविक्खेपो अविसा

हृटमानसता समथो समाधिन्द्रिय समाधिबल सम्मासमाधि – इद तस्मि समये समाधिबल होति।

(२८) कतम तस्मि समये पञ्ञाबल होति? या तस्मि B 22 समये पञ्ञा पजानना विचयो पविचयो धम्मविचयो सल्लक्खणा उपलक्खणा पच्चुपलक्खणा पण्डिच्च कोसल्ल नेपुञ्ञ वेभब्या चिन्ता उपपरिक्खा भूरी मेधा परिणायिका विपस्सना सम्पजञ्ञ पतोदो पञ्ञा पञ्ञिन्द्रिय पञ्ञाबल पञ्ञासत्थ पञ्ञापासादो पञ्ञाआलोको पञ्ञाओभासो पञ्ञापज्जोतो पञ्ञारतन अमोहो धम्मविचयो सम्मादिट्ठि – इद तस्मि समये पञ्ञाबल होति।

(२९) कतम तस्मि समये हिरीबल होति? य तस्मि समये हिरीयति हिरीयितब्बेन हिरीयति पापकान अकुसलान धम्मान समापत्तिया – इद तस्मि समये हिरीबल होति।

(३०) कतम तस्मि समये ओत्तप्पबल होति? य तस्मि समये ओत्तप्पति ओत्तप्पितब्बेन ओत्तप्पति पापकान अकुसलान धम्मान समापत्तिया – इद तस्मि समये ओत्तप्पबल होति।

(३१) कतमो तस्मि समये अलोभो होति? यो तस्मि समये अलोभो अलुब्भना अलुब्भितत्त असारागो असारज्जना असारज्जितत्त अनभिज्झा अलोभो कुसलमूल – अय तस्मि समये अलोभो होति।

(३२) कतमो तस्मि समये अदोसो होति? यो तस्मि समये अदोसो अदुस्सना[1] अदुस्सितत्त[1] अब्यापादो अब्यापज्जो अदोसो कुसलमूल – अय तस्मि समये अदोसो होति?

(३३) कतमो तस्मि समये अमोहो होति? या तस्मि समये पञ्ञा पजानना विचयो पविचयो धम्मविचयो सल्लक्खणा R 14 उपलक्खणा पच्चुपलक्खणा पण्डिच्च कोसल्ल नेपुञ्ञ वेभब्या चिन्ता उपपरिक्खा भूरी मेधा परिणायिका विपस्सना सम्पजञ्ञ पतोदो पञ्ञा पञ्ञिन्द्रिय पञ्ञाबल पञ्ञासत्थ पञ्ञा-

---

१-१ अदूसना अदूसितत्त – स्या०।

पासादो पञ्ञाआलोको पञ्ञाओभासो पञ्ञापज्जोतो पञ्ञारतन अमोहो धम्मविचयो सम्मादिट्ठि अमोहो कुसलमूल – अय तस्मि समये अमोहो होति।

(३४) कतमा तस्मि समये अनभिज्झा होति? यो तस्मि समये अलोभो अलुब्भना अलुब्भितत्त असारागो असारज्जना असारज्जितत्त अनभिज्झा अलोभो कुसलमूल – अय तस्मि समये अनभिज्झा होति।

(३५) कतमो तस्मि समये अब्यापादो होति? यो तस्मि समये अदोसो अदुस्सना अदुस्सितत्त अब्यापादो अब्यापज्जो अदोसो कुसलमूल – अय तस्मि समये अब्यापादो होति।

(३६) कतमा तस्मि समये सम्मादिट्ठि होति? या तस्मि समये पञ्ञा पजानना विचयो पविचयो धम्मविचयो सल्लक्खणा उपलक्खणा पच्चुपलक्खणा पण्डिच्च कोसल्ल नेपुञ्ञ वेभब्या चिन्ता उपपरिक्खा भूरी मेधा परिणायिका विपस्सना सम्पजञ्ञ पतोदो पञ्ञा पञ्ञिन्द्रिय पञ्ञाबल पञ्ञासत्थ पञ्ञापासादो पञ्ञाआलोको पञ्ञाओभासो पञ्ञापज्जोतो पञ्ञारतन अमोहो धम्मविचयो सम्मादिट्ठि – अय तस्मि समये सम्मादिट्ठि होति।

(३७) कतमा तस्मि समये हिरी होति? य तस्मि समये हिरीयति हिरीयितब्बेन हिरीयति पापकान अकुसलान धम्मान समापत्तिया – अय तस्मि समये हिरी होति।

(३८) कतम तस्मि समये ओत्तप्प होति? य तस्मि समये ओत्तप्पति ओत्तप्पितब्बेन ओत्तप्पति पापकान अकुसलान धम्मान समापत्तिया – इद तस्मि समये ओत्तप्प होति।

(३९) कतमा तस्मि समये कायपस्सद्धि होति? या तस्मि समये वेदनाक्खन्धस्स सञ्ञाक्खन्धस्स सङ्खारक्खन्धस्स पस्सद्धि पटिपस्सद्धि[1] पस्सम्भना पटिपस्सम्भना पटिपस्सम्भितत्त – अय तस्मि समये कायपस्सद्धि[1] होति

१ पटिप्पस्सद्धि – सी स्या । २ २ पटिप्पस्सम्भना पटिप्पस्सम्भितत्त – सी स्या । १ कायप्पस्सद्धि – स्या ।

(४०) कतमा तस्मिं समये चित्तपस्सद्धि[1] होति? या तस्मिं समये विञ्ञाणक्खन्धस्स पस्सद्धि पटिपस्सद्धि पस्सम्भना पटिपस्सम्भना पटिपस्सम्भितत्तं – अयं तस्मिं समये चित्तपस्सद्धि होति। R 15

(४१) कतमा तस्मिं समये कायलहुता होति? या तस्मिं समये वेदनाक्खन्धस्स सञ्ञाक्खन्धस्स सङ्खारक्खन्धस्स लहुता लहुपरिणामता अदन्धनता अवित्थनता – अयं तस्मिं समये कायलहुता होति। B 24

(४२) कतमा तस्मिं समये चित्तलहुता होति? या तस्मिं समये विञ्ञाणक्खन्धस्स लहुता लहुपरिणामता अदन्धनता अवित्थनता – अयं तस्मिं समये चित्तलहुता होति।

(४३) कतमा तस्मिं समये कायमुदुता होति? या तस्मिं समये वेदनाक्खन्धस्स सञ्ञाक्खन्धस्स सङ्खारक्खन्धस्स मुदुता मद्दवता अकक्खळता[2] अकथिनता – अयं तस्मिं समये कायमुदुता होति।

(४४) कतमा तस्मिं समये चित्तमुदुता होति? या तस्मिं समये विञ्ञाणक्खन्धस्स मुदुता मद्दवता अकक्खळता अकथिनता – अयं तस्मिं समये चित्तमुदुता होति।

(४५) कतमा तस्मिं समये कायकम्मञ्ञता होति? या तस्मिं समये वेदनाक्खन्धस्स सञ्ञाक्खन्धस्स सङ्खारक्खन्धस्स कम्मञ्ञता कम्मञ्ञत्तं कम्मञ्ञभावो – अयं तस्मिं समये कायकम्मञ्ञता होति।

(४६) कतमा तस्मिं समये चित्तकम्मञ्ञता होति? या तस्मिं समये विञ्ञाणक्खन्धस्स कम्मञ्ञता कम्मञ्ञत्तं कम्मञ्ञभावो – अयं तस्मिं समये चित्तकम्मञ्ञता होति।

(४७) कतमा तस्मिं समये कायपागुञ्ञता होति? या तस्मिं समये वेदनाक्खन्धस्स सञ्ञाक्खन्धस्स सङ्खारक्खन्धस्स पगुणता पगुणत्तं पगुणभावो – अयं तस्मिं समये कायपागुञ्ञता होति।

---

१ चित्तप्पस्सद्धि – स्या०। २ अकक्खलता – रो०।

(४८) कतमा तस्मिं समये चित्तपागुञ्ञता होति? या तस्मिं समये विञ्ञाणक्खन्धस्स पगुणता पगुणत्तं पगुणभावो – अयं तस्मिं समये चित्तपागुञ्ञता होति।

(४९) कतमा तस्मिं समये कायुजुकता होति? या तस्मिं समये वेदनाक्खन्धस्स सञ्ञाक्खन्धस्स सङ्खारक्खन्धस्स उजुता उजुकता अजिम्हता अवङ्कता अकुटिलता – अयं तस्मिं समये कायुजुकता होति।

(५०) कतमा तस्मिं समये चित्तुजुकता होति? या तस्मिं समये विञ्ञाणक्खन्धस्स उजुता उजुकता अजिम्हता अवङ्कता अकुटिलता – अयं तस्मिं समये चित्तुजुकता होति।

(५१) कतमा तस्मिं समये सति होति? या तस्मिं समये सति अनुस्सति पटिस्सति सति सरणता धारणता अपिलापनता असम्मुस्सनता सति सतिन्द्रियं सतिबलं सम्मासति – अयं तस्मिं समये सति होति।

(५२) कतमं तस्मिं समये सम्पजञ्ञं होति? या तस्मिं समये पञ्ञा पजानना विचयो पविचयो धम्मविचयो सल्लक्खणा उपलक्खणा पच्चुपलक्खणा पण्डिच्चं कोसल्लं नेपुञ्ञं वेभब्या चिन्ता उपपरिक्खा भूरी मेधा परिणायिका विपस्सना सम्पजञ्ञं पतोदो पञ्ञा पञ्ञिन्द्रियं पञ्ञाबलं पञ्ञासत्थं पञ्ञापासादो पञ्ञाआलोको पञ्ञाओभासो पञ्ञापज्जोतो पञ्ञारतनं अमोहो धम्मविचयो सम्मादिट्ठि – इदं तस्मिं समये सम्पजञ्ञं होति।

(५३) कतमो तस्मिं समये समथो होति? या तस्मिं समये चित्तस्स ठिति सण्ठिति अवट्ठिति अविसाहारो अविक्खेपो अविसाहटमानसता समथो समाधिन्द्रियं समाधिबलं सम्मासमाधि – अयं तस्मिं समये समथो होति।

(५४) कतमा तस्मिं समये विपस्सना होति? या तस्मिं समये पञ्ञा पजानना विचयो पविचयो धम्मविचयो सल्लक्खणा उपलक्खणा पच्चुपलक्खणा पण्डिच्चं कोसल्लं नेपुञ्ञं वेभब्या चिन्ता उपपरिक्खा भूरी मेधा परिणायिका विपस्सना सम्पजञ्ञं

पतोदो पञ्ञा पञ्ञिन्द्रिय पञ्ञाबल पञ्ञासत्थ पञ्ञापासादो पञ्ञाआलोको पञ्ञाओभासो पञ्ञापज्जोतो पञ्ञारतन अमोहो धम्मविचयो सम्मादिट्ठि – अय तस्मिं समये विपस्सना होति।

(५५) कतमो तस्मिं समये पग्गाहो होति? यो तस्मिं समये चेतसिको विरियारम्भो निक्कमो परक्कमो उय्यामो वायामो उस्साहो उस्सोळ्ही थामो धिति असिथिलपरक्कमता B. 26 अनिक्खित्तछन्दता अनिक्खित्तधुरता धुरसम्पग्गाहो विरिय विरियिन्द्रिय विरियबल सम्मावायामो – अय तस्मिं समये पग्गाहो होति।

(५६) कतमो तस्मिं समये अविक्खेपो होति? या तस्मिं R. 17 समये चित्तस्स ठिति सण्ठिति अवट्ठिति अविसाहारो अविक्खेपो अविसाहटमानसता समथो समाधिन्द्रिय समाधिबल सम्मासमाधि – अय तस्मिं समये अविक्खेपो होति।

ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला।

पदभाजनीय निट्ठित।
पठमभाणवारो[1]।

---

२ तस्मिं खो पन समये चत्तारो खन्धा होन्ति, द्वायतनानि होन्ति, द्वे धातुयो होन्ति, तयो आहारा होन्ति, अट्ठिन्द्रियानि होन्ति, पञ्चङ्गिक झान होति, पञ्चङ्गिको मग्गो होति, सत्त बलानि होन्ति, तयो हेतू होन्ति, एको फस्सो होति, एका वेदना होति, एका सञ्ञा होति, एका चेतना होति, एक चित्त होति, एको वेदनाक्खन्धो होति, एको सञ्ञाक्खन्धो होति, एको सङ्खारक्खन्धो होति, एको विञ्ञाणक्खन्धो होति, एक मनायतन होति, एक मनिन्द्रिय होति, एका मनोविञ्ञाणधातु होति, एक धम्मायतन होति, एका धम्मधातु होति, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला।

---

१ पठमभाणवार – स्या०, रो०।

(१) कतमे तस्मिं समये चत्तारो खन्धा होन्ति? वेदनाक्खन्धो, सञ्ञाक्खन्धो, सङ्खारक्खन्धो, विञ्ञाणक्खन्धो।

(क) कतमो तस्मिं समये वेदनाक्खन्धो होति? यं तस्मिं समये चेतसिकं सातं चेतसिकं सुखं चेतोसम्फस्सजं सातं सुखं वेदयितं चेतोसम्फस्सजा साता सुखा वेदना – अयं तस्मिं समये वेदनाक्खन्धो होति।

(ख) कतमो तस्मिं समये सञ्ञाक्खन्धो होति? या तस्मिं समये सञ्ञा सञ्जानना सञ्जानितत्तं – अयं तस्मिं समये सञ्ञाक्खन्धो होति।

(ग) कतमो तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति? फस्सो चेतना वितक्को विचारो पीति चित्तस्सेकग्गता सद्धिन्द्रियं विरियिन्द्रियं सतिन्द्रियं समाधिन्द्रियं पञ्ञिन्द्रियं जीवितिन्द्रियं सम्मादिट्ठि सम्मासङ्कप्पो सम्मावायामो सम्मासति सम्मासमाधि सद्धाबलं विरियबलं सतिबलं समाधिबलं पञ्ञाबलं हिरीबलं ओत्तप्पबलं अलोभो अदोसो अमोहो अनभिज्झा अब्यापादो सम्मादिट्ठि हिरी ओत्तप्पं कायपस्सद्धि चित्तपस्सद्धि कायलहुता चित्तलहुता कायमुदुता चित्तमुदुता कायकम्मञ्ञता चित्तकम्मञ्ञता कायपागुञ्ञता चित्तपागुञ्ञता कायुजुकता चित्तुजुकता सति सम्पजञ्ञं समथो विपस्सना पग्गाहो अविक्खेपो ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा ठपेत्वा वेदनाक्खन्धं ठपेत्वा सञ्ञाक्खन्धं ठपेत्वा विञ्ञाणक्खन्धं – अयं तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति।

(घ) कतमो तस्मिं समये विञ्ञाणक्खन्धो होति? यं तस्मिं समये चित्तं मनो मानसं हदयं पण्डरं मनो मनायतनं मनिन्द्रियं विञ्ञाणं विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – अयं तस्मिं समये विञ्ञाणक्खन्धो होति।

इमे तस्मिं समये चत्तारो खन्धा होन्ति।

(२) कतमानि तस्मिं समये द्वायतनानि होन्ति? मनायतनं धम्मायतनं।

(क) कतमं तस्मिं समये मनायतनं होति? यं तस्मिं समये चित्तं मनो मानसं हदयं पण्डरं मनो मनायतनं मनिन्द्रियं विञ्ञाणं विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – इदं तस्मिं समये मनायतनं होति।

(ख) कतमं तस्मिं समये धम्मायतनं होति? वेदनाक्खन्धो, सञ्ञाक्खन्धो, सङ्खारक्खन्धो – इदं तस्मिं समये धम्मायतनं होति।

इमानि तस्मिं समये द्वायतनानि होन्ति।

(३) कतमा तस्मिं समये द्वे धातुयो होन्ति? मनोविञ्ञाणधातु, धम्मधातु।

(क) कतमा तस्मिं समये मनोविञ्ञाणधातु होति? यं तस्मिं समये चित्तं मनो मानसं हदयं पण्डरं मनो मनायतनं मनिन्द्रियं विञ्ञाणं विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – अयं तस्मिं समये मनोविञ्ञाणधातु होति।

(ख) कतमा तस्मिं समये धम्मधातु होति? वेदनाक्खन्धो, सञ्ञाक्खन्धो, सङ्खारक्खन्धो – अयं तस्मिं समये धम्मधातु होति।

इमा तस्मिं समये द्वे धातुयो होन्ति।

(४) कतमे तस्मिं समये तयो आहारा होन्ति? फस्साहारो, मनोसञ्चेतनाहारो, विञ्ञाणाहारो।

(क) कतमो तस्मिं समये फस्साहारो होति? यो तस्मिं समये फस्सो फुसना सम्फुसना सम्फुसितत्तं – अयं तस्मिं समये फस्साहारो होति।

(ख) कतमो तस्मिं समये मनोसञ्चेतनाहारो होति? या तस्मिं समये चेतना सञ्चेतना चेतयितत्तं[1] – अयं तस्मिं

१ सञ्चेतयितत्तं – स्या०, रो०।

समये मनोसञ्चेतनाहारो होति।

(ग) कतमो तस्मिं समये विञ्ञाणाहारो होति? यं तस्मिं समये चित्तं मनो मानसं हदयं पण्डरं मनो मनायतनं मनिन्द्रियं विञ्ञाणं विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – अयं तस्मिं समये विञ्ञाणाहारो होति।

इमे तस्मिं समये तयो आहारा होन्ति।

(५) कतमानि तस्मिं समये अट्ठिन्द्रियानि होन्ति? सद्धिन्द्रियं, वीरियिन्द्रियं, सतिन्द्रियं, समाधिन्द्रियं, पञ्ञिन्द्रियं, मनिन्द्रियं, सोमनस्सिन्द्रियं, जीवितिन्द्रियं।

(क) कतमं तस्मिं समये सद्धिन्द्रियं होति? या तस्मिं समये सद्धा सद्दहना ओकप्पना अभिप्पसादो सद्धा सद्धिन्द्रियं सद्धाबलं – इदं तस्मिं समये सद्धिन्द्रियं होति।

(ख) कतमं तस्मिं समये वीरियिन्द्रियं होति? यो तस्मिं समये चेतसिको वीरियारम्भो निक्कमो परक्कमो उय्यामो वायामो उस्साहो उस्सोळ्ही थामो धिति असिथिलपरक्कमता अनिक्खित्तछन्दता अनिक्खित्तधुरता धुरसम्पग्गाहो वीरियं वीरियिन्द्रियं वीरियबलं सम्मावायामो – इदं तस्मिं समये वीरियिन्द्रियं होति।

(ग) कतमं तस्मिं समये सतिन्द्रियं होति? या तस्मिं समये सति अनुस्सति पटिस्सति सति सरणता धारणता अपिलापनता असम्मुस्सनता सति सतिन्द्रियं सतिबलं सम्मासति – इदं तस्मिं समये सतिन्द्रियं होति।

(घ) कतमं तस्मिं समये समाधिन्द्रियं होति? या तस्मिं समये चित्तस्स ठिति सण्ठिति अवट्ठिति अविसाहारो अविक्खेपो अविसाहटमानसता समथो समाधिन्द्रियं समाधिबलं सम्मासमाधि – इदं तस्मिं समये समाधिन्द्रियं होति।

(ङ) कतमं तस्मिं समये पञ्ञिन्द्रियं होति? या तस्मिं समये पञ्ञा पजानना विचयो पविचयो धम्मविचयो सल्ल-

क्खणा उपलक्खणा पच्चुपलक्खणा पण्डिच्च कोसल्ल नेपुञ्ञ वेभब्या चिन्ता उपपरिक्खा भूरी मेधा परिणायिका विपस्सना सम्पजञ्ञ पतोदो पञ्ञा पञ्ञिन्द्रिय पञ्ञाबल पञ्ञासत्थ पञ्ञापासादो पञ्ञाआलोको पञ्ञाओभासो पञ्ञापज्जोतो पञ्ञारतन अमोहो धम्मविचयो सम्मादिट्ठि – इद तस्मि समये पञ्ञिन्द्रिय होति।

(च) कतम तस्मि समये मनिन्द्रिय होति ? य तस्मि समये चित्त मनो मानस हदय पण्डर मनो मनायतन मनिन्द्रिय विञ्ञाण विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – इद तस्मि समये मनिन्द्रिय होति।

(छ) कतम तस्मि समये सोमनस्सिन्द्रिय होति ? य तस्मि समये चेतसिक सात चेतसिक सुख चेतोसम्फस्सज सात सुख वेदयित चेतोसम्फस्सजा साता सुखा वेदना – इद तस्मि समये सोमनस्सिन्द्रिय होति।

(ज) कतम तस्मि समये जीवितिन्द्रिय होति ? यो तेस अरूपीन धम्मान आयु ठिति यपना यापना इरियना वत्तना पालना जीवित जीवितिन्द्रिय – इद तस्मि समये जीवितिन्द्रिय होति।

इमानि तस्मि समये अट्ठिन्द्रियानि होन्ति।

(६) कतम तस्मि समये पञ्चङ्गिक झान होति ? वितक्को, विचारो, पीति, सुख, चित्तस्सेकग्गता।

(क) कतमो तस्मि समये वितक्को होति ? यो तस्मि समये तक्को वितक्को सङ्कप्पो अप्पना ब्यप्पना चेतसो अभिनिरोपना सम्मासङ्कप्पो – अय तस्मि समये वितक्को होति।

(ख) कतमो तस्मि समये विचारो होति ? यो तस्मि समये चारो विचारो अनुविचारो उपविचारो चित्तस्स अनुसन्धनता अनुपेक्खनता –
होति।

समये मनोसञ्चेतनाहारो होति।

(ग) कतमो तस्मिं समये विञ्ञाणाहारो होति? य तस्मिं समये चित्त मनो मानस हृदय पण्डर मनो मनायतन मनिन्द्रिय विञ्ञाण विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु — अय तस्मिं समये विञ्ञाणाहारो होति।

इमे तस्मिं समये तयो आहारा होन्ति।

(५) कतमानि तस्मिं समये अट्ठिन्द्रियानि होन्ति? सद्धिन्द्रियं विरियिन्द्रिय, सतिन्द्रिय समाधिन्द्रिय, पञ्ञिन्द्रिय, मनिन्द्रिय सोमनस्सिन्द्रिय, जीवितिन्द्रिय।

(क) कतम तस्मिं समये सद्धिन्द्रियं होति? या तस्मिं समये सद्धा सद्दहना ओकप्पना अभिप्पसादो सद्धा सद्धिन्द्रिय सद्धाबल — इद तस्मिं समये सद्धिन्द्रियं होति।

(ख) कतम तस्मिं समये विरियिन्द्रिय होति? यो तस्मिं समये चेतसिको विरियारम्भो निक्कमो परक्कमो उय्यामं वायामो उस्साहो उस्सोळ्ही थामो धिति असिथिलपरक्कमता अनिक्खित्तछन्दता अनिक्खित्तधुरता धुरसम्पग्गाहो विरिय विरियिन्द्रिय विरियबल सम्मावायामो — इद तस्मिं समय विरियिन्द्रिय होति।

(ग) कतमं तस्मिं समये सतिन्द्रिय होति? या तस्मिं समये सति अनुस्सति पटिस्सति सति सरणता धारणता अपिलापनता असम्मुसनता सति सतिन्द्रियं सतिबल सम्मासति — इदं तस्मिं समय सतिन्द्रिय होति।

(घ) कतमं तस्मिं समय समाधिन्द्रिय होति? या तस्मिं समय चित्तस्स ठिति सण्ठिति अवट्ठिति अविसाहारो अविक्खेपो अविसाहटमानसता समथो समाधिन्द्रियं समाधिबल सम्मासमाधि — इद तस्मिं समये समाधिन्द्रिय होति।

(ङ) कतम तस्मिं समय पञ्ञिन्द्रियं होति? या तस्मिं समये पञ्ञा पजानना विचयो पविचयो धम्मविचयो सल्ल-

क्खणा उपलक्खणा पच्चुपलक्खणा पण्डिच्च कोसल्ल नेपुञ्ञ वेभव्या चिन्ता उपपरिक्खा भूरी मेधा परिणायिका विपस्सना सम्पजञ्ञ पतोदो पञ्ञा पञ्ञिन्द्रिय पञ्ञाबल पञ्ञासत्थ पञ्ञापासादो पञ्ञाआलोको पञ्ञाओभासो पञ्ञापज्जोतो पञ्ञारतन अमोहो धम्मविचयो सम्मादिट्ठि – इद तस्मि समये पञ्ञिन्द्रिय होति।

(च) कतम तस्मि समये मनिन्द्रिय होति ? य तस्मि समये चित्त मनो मानस हदय पण्डर मनो मनायतन मनिन्द्रिय विञ्ञाण विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – इद तस्मि समये मनिन्द्रिय होति।

(छ) कतम तस्मि समये सोमनस्सिन्द्रिय होति ? य तस्मिं समये चेतसिकं सात चेतसिक सुख चेतोसम्फस्सज सात सुख वेदयित चेतोसम्फस्सजा साता सुखा वेदना – इद तस्मिं समये सोमनस्सिन्द्रिय होति।

(ज) कतम तस्मिं समये जीवितिन्द्रिय होति ? यो तेस अरूपीन धम्मान आयु ठिति यपना यापना इरियना वत्तना पालना जीवित जीवितिन्द्रिय – इद तस्मिं समये जीवितिन्द्रिय होति।

इमानि तस्मिं समये अट्ठिन्द्रियानि होन्ति।

(६) कतम तस्मिं समये पञ्चङ्गिक झान होति ? वितक्को, विचारो, पीति, सुख, चित्तस्सेकग्गता।

(क) कतमो तस्मि समये वितक्को होति ? यो तस्मिं समये तक्को वितक्को सङ्कप्पो अप्पना ब्यप्पना चेतसो अभिनिरोपना सम्मासङ्कप्पो – अय तस्मिं समये वितक्को होति।

(ख) कतमो तस्मि समये विचारो होति ? यो तस्मिं समये चारो विचारो अनुविचारो उपविचारो चित्तस्स अनुसन्धनता अनुपेक्खनता – अय तस्मि समये विचारो होति।

(ग) कतमा तस्मिं समये पीति होति? या तस्मिं समये पीति पामोज्जं आमोदना पमोदना हासो पहासो वित्ति ओदग्यं अत्तमनता चित्तस्स – अयं तस्मिं समये पीति होति।

(घ) कतमं तस्मिं समये सुखं होति? यं तस्मिं समये चेतसिकं सातं चेतसिकं सुखं चेतोसम्फस्सजं सातं सुखं वेदयितं चेतोसम्फस्सजा साता सुखा वेदना – इदं तस्मिं समये सुखं होति।

(ङ) कतमा तस्मिं समये चित्तस्सेकग्गता होति? या तस्मिं समये चित्तस्स ठिति सण्ठिति अवट्ठिति अविसाहारो अविक्खेपो अविसाहटमानसता समथो समाधिन्द्रियं समाधिबलं सम्मासमाधि – अयं तस्मिं समये चित्तस्सेकग्गता होति।

इदं तस्मिं समये पञ्चङ्गिकं झानं होति।

(७) कतमो तस्मिं समये पञ्चङ्गिको मग्गो होति? सम्मादिट्ठि सम्मासङ्कप्पो सम्मावायामो सम्मासति सम्मासमाधि।

(क) कतमा तस्मिं समये सम्मादिट्ठि होति? या तस्मिं समये पञ्ञा पजानना विचयो पविचयो धम्मविचयो सल्लक्खणा उपलक्खणा पच्चुपलक्खणा पण्डिच्चं कोसल्लं नेपुञ्ञं वेभब्या चिन्ता उपपरिक्खा भूरी मेधा परिणायिका विपस्सना सम्पजञ्ञं पतोदो पञ्ञा पञ्ञिन्द्रियं पञ्ञाबलं पञ्ञासत्थं पञ्ञापासादो पञ्ञाआलोको पञ्ञाओभासो पञ्ञापज्जोतो पञ्ञारतनं अमोहो धम्मविचयो सम्मादिट्ठि – अयं तस्मिं समये सम्मादिट्ठि होति।

(ख) कतमो तस्मिं समये सम्मासङ्कप्पो होति? यो तस्मिं समये तक्को वितक्को सङ्कप्पो अप्पना ब्यप्पना चेतसो अभिनिरोपना सम्मासङ्कप्पो – अयं तस्मिं समये सम्मासङ्कप्पो होति।

(ग) कतमो तस्मिं समये सम्मावायामो होति? यो तस्मिं समये चेतसिको विरियारम्भो निक्कमो परक्कमो उय्यामो वायामो उस्साहो उस्सोळ्ही थामो धिति असिथिल-

परक्कमता अनिक्खित्तछन्दता अनिक्खित्तधुरता धुरसम्पग्गाहो विरिय विरियिन्द्रिय विरियबल सम्मावायामो – अय तस्मिं समये सम्मावायामो होति।

(घ) कतमा तस्मिं समये सम्मासति होति? या तस्मिं समये सति अनुस्सति पटिस्सति सति सरणता धारणता अपिलापनता असम्मुसनता सति सतिन्द्रिय सतिबल सम्मासति – अय तस्मिं समये सम्मासति होति।

(ङ) कतमो तस्मिं समये सम्मासमाधि होति? या तस्मिं समये चित्तस्स ठिति सण्ठिति अवट्ठिति अविसाहारो अविक्खेपो अविसाहटमानसता समथो समाधिन्द्रिय समाधिबल सम्मासमाधि – अय तस्मिं समये सम्मासमाधि होति।

अय तस्मिं समये पञ्चङ्गिको मग्गो होति।

(८) कतमानि तस्मिं समये सत्त बलानि होन्ति? सद्धाबल, विरियबल, सतिबल, समाधिबल, पञ्ञाबल, हिरीबल, ओत्तप्पबल।

(क) कतम तस्मिं समये सद्धाबल होति? या तस्मिं समये सद्धा सद्दहना ओकप्पना अभिप्पसादो सद्धा सद्धिन्द्रिय सद्धाबल – इद तस्मिं समये सद्धाबल होति।

(ख) कतम तस्मिं समये विरियबल होति? यो तस्मिं समये चेतसिको विरियारम्भो निक्कमो परक्कमो उय्यामो वायामो उस्साहो उस्सोळ्ही थामो धिति असिथिलपरक्कमता अनिक्खित्तछन्दता अनिक्खित्तधुरता धुरसम्पग्गाहो विरिय विरियिन्द्रिय विरियबल सम्मावायामो – इद तस्मिं समये विरियबल होति।

(ग) कतम तस्मिं समये सतिबल होति? या तस्मिं समये सति अनुस्सति पटिस्सति सति सरणता धारणता अपिलापनता असम्मुसनता सति सतिन्द्रिय सतिबल सम्मासति – इद तस्मिं समये सतिबल होति।

(घ) कतमं तस्मिं समये समाधिबलं होति? या तस्मिं समये चित्तस्स ठिति सण्ठिति अवट्ठिति अविसाहारो अविक्खेपो अविसाहटमानसता समथो समाधिन्द्रियं समाधिबलं सम्मासमाधि – इदं तस्मिं समये समाधिबलं होति।

(ङ) कतमं तस्मिं समये पञ्ञाबलं होति? या तस्मिं समये पञ्ञा पजानना विचयो पविचयो धम्मविचयो सल्लक्खणा उपलक्खणा पच्चुपलक्खणा पण्डिच्चं कोसल्लं नेपुञ्ञं वेभब्या चिन्ता उपपरिक्खा भूरी मेधा परिणायिका विपस्सना सम्पजञ्ञं पतोदो पञ्ञा पञ्ञिन्द्रियं पञ्ञाबलं पञ्ञासत्थं पञ्ञापासादो पञ्ञाआलोको पञ्ञाओभासो पञ्ञापज्जोतो पञ्ञारतनं अमोहो धम्मविचयो सम्मादिट्ठि – इदं तस्मिं समये पञ्ञाबलं होति।

(च) कतमं तस्मिं समये हिरीबलं होति? यं तस्मिं समये हिरीयति हिरीयितब्बेन हिरीयति पापकानं अकुसलानं धम्मानं समापत्तिया – इदं तस्मिं समये हिरीबलं होति।

(छ) कतमं तस्मिं समये ओत्तप्पबलं होति? यं तस्मिं समये ओत्तप्पति ओत्तप्पितब्बेन ओत्तप्पति पापकानं अकुसलानं धम्मानं समापत्तिया – इदं तस्मिं समये ओत्तप्पबलं होति।

इमानि तस्मिं समये सत्त बलानि होन्ति।

(९) कतमे तस्मिं समये तयो हेतू होन्ति? अलोभो अदोसो, अमोहो।

(क) कतमो तस्मिं समये अलोभो होति? यो तस्मिं समये अलोभो अलुब्भना अलुब्भितत्तं असारागो असारज्जना असारज्जितत्तं अनभिज्झा अलोभो कुसलमूलं – अयं तस्मिं समये अलोभो होति।

(ख) कतमो तस्मिं समये अदोसो होति? यो तस्मिं समये अदोसो अदुस्सना अदुस्सितत्तं अब्यापादो अब्यापज्जो अदोसो कुसलमूलं – अयं तस्मिं समये अदोसो होति।

(ग) कतमो तस्मि समये अमोहो होति? या तस्मि समये पञ्ञा पजानना पे० अमोहो धम्मविचयो सम्मादिट्ठि – अय तस्मि समये अमोहो होति।

इमे तस्मि समये तयो हेतू होन्ति।

(१०) कतमो तस्मि समये एको फस्सो होति? यो तस्मि समये फस्सो फुसना सफुसना सफुसितत्तं – अय तस्मि समये एको फस्सो होति।

(११) कतमा तस्मि समये एका वेदना होति? य तस्मि समये चेतसिक सात चेतसिक सुख चेतोसम्फस्सज सात सुख वेदयित चेतोसम्फस्सजा साता सुखा वेदना – अय तस्मि समये एका वेदना होति।

(१२) कतमा तस्मि समये एका सञ्ञा होति? या तस्मि समये सञ्ञा सञ्जानना सञ्जानितत्त – अय तस्मि समये एका सञ्ञा होति।

(१३) कतमा तस्मि समये एका चेतना होति? या तस्मि समये चेतना सञ्चेतना चेतयितत्त – अय तस्मि समये एका चेतना होति।

(१४) कतम तस्मि समये एक चित्त होति? य तस्मि समये चित्त मनो मानस हदय पण्डर मनो मनायतनं मनिन्द्रिय विञ्ञाण विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – इद तस्मि समये एक चित्त होति।

(१५) कतमो तस्मि समये एको वेदनाक्खन्धो होति? य तस्मि समये चेतसिक सात चेतसिक सुख चेतोसम्फस्सज सात सुख वेदयित चेतोसम्फस्सजा साता सुखा वेदना – अय तस्मि समये एको वेदनाक्खन्धो होति।

(१६) कतमो तस्मि समये एको सञ्ञाक्खन्धो होति? या तस्मि समये सञ्ञा सञ्जानना सञ्जानितत्तं – अय तस्मि समये एको सञ्ञाक्खन्धो होति।

(१७) कतमो तस्मि समये एको सङ्खारक्खन्धो होति? फस्सो चेतना वितक्को विचारो पीति चित्तस्सेकग्गता सद्धिन्द्रिय वीरियिन्द्रिय सतिन्द्रिय समाधिन्द्रिय पञ्ञिन्द्रिय जीवितिन्द्रिय सम्मादिट्ठि सम्मासङ्कप्पो सम्मावायामो सम्मासति सम्मासमाधि सद्धाबल वीरियबल सतिबल समाधिबल पञ्ञाबल हिरीबल ओत्तप्पबल अलोभो अदोसो अमोहो अनभिज्झा अब्यापादो सम्मादिट्ठि हिरी ओत्तप्प कायपस्सद्धि चित्तपस्सद्धि कायलहुता चित्तलहुता कायमुदुता चित्तमुदुता कायकम्मञ्ञता चित्तकम्मञ्ञता कायपागुञ्ञता चित्तपागुञ्ञता कायुजुकता चित्तुजुकता सति सम्पजञ्ञ समथो विपस्सना पग्गाहो अविक्खेपो ये वा पन तस्मि समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा ठपेत्वा वेदनाक्खन्धं ठपेत्वा सञ्ञाक्खन्ध ठपेत्वा विञ्ञाणक्खन्ध – अय तस्मि समये एको सङ्खारक्खन्धो होति।

(१८) कतमो तस्मि समये एको विञ्ञाणक्खन्धो होति? य तस्मि समये चित्त मनो मानस हदय पण्डर मनो मनायतन मनिन्द्रिय विञ्ञाण विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – अय तस्मि समये एको विञ्ञाणक्खन्धो होति।

(१९) कतम तस्मि समये एक मनायतन होति? य तस्मि समये चित्त मनो मानस हदय पण्डर मनो मनायतन मनिन्द्रिय विञ्ञाण विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – इद तस्मि समये एक मनायतन होति।

(२) कतम तस्मि समये एक मनिन्द्रिय होति? य तस्मि समये चित्त मनो मानस हदय पण्डर मनो मनायतन मनिन्द्रिय विञ्ञाण विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – इद तस्मि समये एक मनिन्द्रिय होति।

(२१) कतमा तस्मि समये एका मनोविञ्ञाणधातु होति? यं तस्मि समये चित्त मनो मानस हदय पण्डर मनो मनायतन मनिन्द्रिय विञ्ञाणं विञ्ञाणक्खन्धो तज्जा मनोविञ्ञाणधातु – अय तस्मि समये एका मनोविञ्ञाणधातु होति।

(२२) कतम तस्मिं समये एकं धम्मायतनं होति? वेदनाक्खन्धो, सञ्ञाक्खन्धो, सङ्खारक्खन्धो – इदं तस्मिं समये एकं धम्मायतनं होति।

(२३) कतमा तस्मिं समये एका धम्मधातु होति? वेदनाक्खन्धो, सञ्ञाक्खन्धो, सङ्खारक्खन्धो – अयं तस्मिं समये एका धम्मधातु होति।

ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला।

कोट्ठासवारो[1]।

---

३ तस्मिं खो पन समये धम्मा होन्ति, खन्धा होन्ति, आयतनानि होन्ति, धातुयो होन्ति, आहारा होन्ति, इन्द्रियानि होन्ति, झानं होति, मग्गो होति, बलानि होन्ति, हेतू होन्ति, फस्सो होति, वेदना होति, सञ्ञा होति, चेतना होति, चित्तं होति, वेदनाक्खन्धो होति, सञ्ञाक्खन्धो होति, सङ्खारक्खन्धो होति, विञ्ञाणक्खन्धो होति, मनायतनं होति, मनिन्द्रियं होति, मनोविञ्ञाणधातु होति, धम्मायतनं होति, धम्मधातु होति, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला।

(१) कतमे तस्मिं समये धम्मा होन्ति? वेदनाक्खन्धो, सञ्ञाक्खन्धो, सङ्खारक्खन्धो, विञ्ञाणक्खन्धो – इमे तस्मिं समये धम्मा होन्ति।

(२) कतमे तस्मिं समये खन्धा होन्ति? वेदनाक्खन्धो, सञ्ञाक्खन्धो, सङ्खारक्खन्धो, विञ्ञाणक्खन्धो – इमे तस्मिं समये खन्धा होन्ति।

(३) कतमानि तस्मिं समये आयतनानि होन्ति? मनायतनं, धम्मायतनं – इमानि तस्मिं समये आयतनानि होन्ति।

(४) कतमा तस्मिं समये धातुयो होन्ति? मनोविञ्ञाणधातु, धम्मधातु – इमा तस्मिं समये धातुयो होन्ति।

---

१ कोट्ठासवार – स्या०, रो०।

(५) कतमे तस्मिं समये आहारा होन्ति? फस्साहारो, मनोसञ्चेतनाहारो, विञ्ञाणाहारो – इमे तस्मिं समये आहारा होन्ति।

(६) कतमानि तस्मिं समये इन्द्रियानि होन्ति? सद्धिन्द्रियं, विरियिन्द्रियं, सतिन्द्रियं, समाधिन्द्रियं, पञ्ञिन्द्रियं, मनिन्द्रियं सोमनस्सिन्द्रियं, जीवितिन्द्रियं – इमानि तस्मिं समये इन्द्रियानि होन्ति।

(७) कतमं तस्मिं समये झानं होति? वितक्को, विचारो, पीति, सुखं, चित्तस्सेकग्गता – इदं तस्मिं समये झानं होति।

(८) कतमो तस्मिं समये मग्गो होति? सम्मादिट्ठि सम्मासङ्कप्पो, सम्मावायामो, सम्मासति, सम्मासमाधि – अयं तस्मिं समये मग्गो होति।

(९) कतमानि तस्मिं समये बलानि होन्ति? सद्धाबलं, विरियबलं, सतिबलं समाधिबलं पञ्ञाबलं हिरीबलं ओत्तप्पबलं – इमानि तस्मिं समये बलानि होन्ति।

(१०) कतमे तस्मिं समये हेतू होन्ति? अलोभो अदोसो, अमोहो – इमे तस्मिं समये हेतू होन्ति।

(११) कतमो तस्मिं समये फस्सो होति पे० अयं तस्मिं समये फस्सो होति।

(१२) कतमा तस्मिं समये वेदना होति पे० अयं तस्मिं समये वेदना होति।

(१३) कतमा तस्मिं समये सञ्ञा होति पे० अयं तस्मिं समये सञ्ञा होति।

(१४) कतमा तस्मिं समये चेतना होति पे० अयं तस्मिं समये चेतना होति?

(१५) कतमं तस्मिं समये चित्तं होति पे० इदं तस्मिं समये चित्तं होति।

(१६) कतमो तस्मिं समये वेदनाक्खन्धो होति पे० .. अयं तस्मिं समये वेदनाक्खन्धो होति।

(१७) कतमो तस्मिं समये सञ्ञाक्खन्धो होति . पे०... अय तस्मिं समये सञ्ञाक्खन्धो होति।

(१८) कतमो तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति पे० . अय तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति।

(१९) कतमो तस्मिं समये विञ्ञाणक्खन्धो होति पे० . अय तस्मिं समये विञ्ञाणक्खन्धो होति।

(२०) कतम तस्मिं समये मनायतन होति पे० इद तस्मिं समये मनायतन होति।

(२१) कतम तस्मिं समये मनिन्द्रिय होति पे० इद तस्मिं समये मनिन्द्रिय होति।

(२२) कतमा तस्मिं समये मनोविञ्ञाणधातु होति पे० अय तस्मिं समये मनोविञ्ञाणधातु होति।

(२३) कतम तस्मिं समये धम्मायतन होति ? वेदनाक्खन्धो, सञ्ञाक्खन्धो, सङ्खारक्खन्धो – इद तस्मिं समये धम्मायतन होति।

(२४) कतमा तस्मिं समये धम्मधातु होति ? वेदनाक्खन्धो, सञ्ञाक्खन्धो, सङ्खारक्खन्धो – अय तस्मिं समये धम्मधातु होति।

ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला।

सुञ्ञतवारो।

दुतिय चित्त

४ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये कामावचर कुसल R
चित्त उप्पन्न होति सोमनस्ससहगत ञाणसम्पयुत्त ससङ्खारेन रूपारम्मण वा पे० धम्मारम्मण वा य य वा पनारब्भ, तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

ततिय चित्त

५ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये कामावचर कुसल चित्त उप्पन्न होति सोमनस्ससहगत ञाणविप्पयुत्त रूपारम्मण वा

सद्दारम्मणं वा गन्धारम्मणं वा रसारम्मणं वा फोट्ठब्बारम्मणं वा धम्मारम्मणं वा यं यं वा पनारब्भ, तस्मिं समये फस्सो होति, वेदना होति, सञ्ञा होति, चेतना होति, चित्तं होति, वितक्को होति, विचारो होति, पीति होति, सुखं होति, चित्तस्सेकग्गता होति सद्धिन्द्रियं होति विरियिन्द्रियं होति, सतिन्द्रियं होति, समाधिन्द्रियं होति, मनिन्द्रियं होति, सोमनस्सिन्द्रियं होति, जीवितिन्द्रियं होति, सम्मासङ्कप्पो[1] होति, सम्मावायामो होति, सम्मासति होति सम्मासमाधि होति, सद्धाबलं होति विरियबलं होति, सतिबलं होति, समाधिबलं होति, हिरीबलं होति, ओत्तप्पबलं होति अलोभो होति, अदोसो होति, अनभिज्झा होति अब्यापादो होति, हिरी होति, ओत्तप्पं होति कायपस्सद्धि होति, चित्तपस्सद्धि होति, कायलहुता होति चित्तलहुता होति कायमुदुता होति, चित्तमुदुता होति, कायकम्मञ्ञता होति, चित्तकम्मञ्ञता होति कायपागुञ्ञता होति, चित्तपागुञ्ञता होति, कायुजुकता होति, चित्तुजुकता होति सति होति, समथो होति पग्गाहो होति, अविक्खेपो होति ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० ।

६. तस्मिं खो पन समये चत्तारो खन्धा होन्ति द्वायतनानि होन्ति द्वे धातुयो होन्ति तयो आहारा होन्ति सत्तिन्द्रियानि होन्ति, पञ्चङ्गिकं झानं होति चतुरङ्गिको मग्गो होति छ बलानि होन्ति द्वे हेतू होन्ति एको फस्सो होति पे० एकं धम्मायतनं होति, एका धम्मधातु होति, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० कतमो तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति? फस्सो चेतना वितक्को विचारो पीति चित्तस्सेकग्गता सद्धिन्द्रियं विरियिन्द्रियं सतिन्द्रियं समाधिन्द्रियं जीवितिन्द्रियं सम्मासङ्कप्पो सम्मावायामो सम्मासति सम्मासमाधि सद्धाबलं विरियबलं सतिबलं समाधिबलं हिरीबलं ओत्तप्पबलं अलोभो अदोसो अनभिज्झा अब्यापादो हिरी ओत्तप्पं कायपस्सद्धि चित्तपस्सद्धि कायलहुता चित्तलहुता कायमुदुता चित्तमुदुता कायकम्मञ्ञता चित्तकम्मञ्ञता कायपागुञ्ञता चित्तपागुञ्ञता कायुजुकता

---

१. सम्मादिट्ठि होति सम्मासङ्कप्पो – रो ।

चित्तुजुकता सति समथो पग्गाहो अविक्खेपो, ये वा पन तस्मि समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा ठपेत्वा वेदनाक्खन्ध ठपेत्वा सञ्ञाक्खन्ध ठपेत्वा विञ्ञाणक्खन्ध – अय तस्मि समये सङ्खारक्खन्धो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

चतुत्थ चित्त

७ कतमे धम्मा कुसला? यस्मि समये कामावचर कुसल चित्त उप्पन्न होति सोमनस्ससहगत ञाणविप्पयुत्त ससङ्खारेन रूपारम्मण वा पे० धम्मारम्मण वा य य वा पनारब्भ, तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति .पे० इमे धम्मा कुसला।

पञ्चमं चित्त

८. कतमे धम्मा कुसला? यस्मि समये कामावचर कुसल चित्त उप्पन्न होति उपेक्खासहगत ञाणसम्पयुत्त रूपारम्मण वा सद्दारम्मण वा गन्धारम्मण वा रसारम्मण वा फोट्ठब्बारम्मण वा धम्मारम्मण वा य य वा पनारब्भ, तस्मि समये फस्सो होति, वेदना होति, सञ्ञा होति, चेतना होति, चित्त होति, वितक्को होति, विचारो होति, उपेक्खा होति, चित्तस्सेकग्गता होति, सद्धिन्द्रिय होति, विरियिन्द्रिय होति, सतिन्द्रिय होति, समाधिन्द्रिय होति, पञ्ञिन्द्रिय होति, मनिन्द्रिय होति, उपेक्खिन्द्रिय होति, जीवितिन्द्रिय होति, सम्मादिट्ठि होति, सम्मासङ्कप्पो होति, सम्मावायामो होति, सम्मासति होति, सम्मासमाधि होति, सद्धाबल होति, विरियबल होति, सतिबल होति, समाधिबल होति, पञ्ञाबल होति, हिरीबल होति, ओत्तप्पबल होति, अलोभो होति, अदोसो होति, अमोहो होति, अनभिज्झा होति, अब्यापादो होति, सम्मादिट्ठि होति, हिरी होति, ओत्तप्प होति, कायपस्सद्धि होति, चित्तपस्सद्धि होति, कायलहुता होति, चित्तलहुता होति, कायमुदुता होति, चित्तमुदुता होति, कायकम्मञ्ञता होति, चित्तकम्मञ्ञता होति कायपागुञ्ञता होति, चित्तपागुञ्ञता होति, कायुजुकता होति, चित्तुजुकता होति, सति

होति सम्पजञ्ञं होति, समथो होति, विपस्सना होति, पग्गाहो होति, अविक्खेपो होति, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्च समुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला।

(१) कतमो तस्मिं समये फस्सो होति? यो तस्मिं समये फस्सो फुसना सम्फुसना सम्फुसितत्तं – अयं तस्मिं समये फस्सो होति।

(२) कतमा तस्मिं समये वेदना होति? यं तस्मिं समये तज्जा मनोविञ्ञाणधातुसम्फस्सजं चेतसिकं नेव सातं नासातं चेतोसम्फस्सजं अदुक्खमसुखं वेदयितं चेतोसम्फस्सजा अदुक्खमसुखा वेदना – अयं तस्मिं समये वेदना होति पे० ।

(८) कतमा तस्मिं समये उपेक्खा होति? यं तस्मिं समये चेतसिकं नेव सातं नासातं चेतोसम्फस्सजं अदुक्खमसुखं वेदयितं चेतोसम्फस्सजा अदुक्खमसुखा वेदना – अयं तस्मिं समये उपेक्खा होति पे० ।

(१६) कतमं तस्मिं समये उपेक्खिन्द्रियं होति? यं तस्मिं समये चेतसिकं नेव सातं नासातं चेतोसम्फस्सजं अदुक्खमसुखं वेदयितं चेतोसम्फस्सजा अदुक्खमसुखा वेदना – इदं तस्मिं समये उपेक्खिन्द्रियं होति पे० ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० ।

९. तस्मिं खो पन समये चत्तारो खन्धा होन्ति द्वायतनानि होन्ति द्वे धातुयो होन्ति तयो आहारा होन्ति अट्ठिन्द्रियानि होन्ति, चतुरङ्गिकं झानं होति पञ्चङ्गिको मग्गो होति सत्त बलानि होन्ति, तयो हेतू होन्ति एको फस्सो होति पे० एकं धम्मायतनं होति एका धम्मधातु होति ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० कतमो तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति? फस्सो चेतना वितक्को विचारो चित्तस्सेकग्गता सद्धिन्द्रियं विरियिन्द्रियं सतिन्द्रियं समाधिन्द्रियं पञ्ञिन्द्रियं जीवितिन्द्रियं सम्मादिट्ठि सम्मासङ्कप्पो सम्मावायामो

सम्मासति सम्मासमाधि सद्धाबलं विरियबलं सतिबलं समाधिबलं पञ्ञाबलं हिरीबलं ओत्तप्पबलं अलोभो अदोसो अमोहो अनभिज्झा अब्यापादो सम्मादिट्ठि हिरी ओत्तप्पं कायपस्सद्धि चित्तपस्सद्धि कायलहुता चित्तलहुता कायमुदुता चित्तमुदुता कायकम्मञ्ञता चित्तकम्मञ्ञता कायपागुञ्ञता चित्तपागुञ्ञता कायुजुकता चित्तुजुकता सति सम्पजञ्ञं समथो विपस्सना पग्गाहो अविक्खेपो, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा ठपेत्वा वेदनाक्खन्धं ठपेत्वा सञ्ञाक्खन्धं ठपेत्वा विञ्ञाणक्खन्धं – अयं तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति ...पे०... इमे धम्मा कुसला।

छट्ठं चित्तं

१० कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये कामावचरं कुसलं चित्तं उप्पन्नं होति उपेक्खासहगतं ञाणसम्पयुत्तं ससङ्खारेन रूपारम्मणं वा ...पे०... धम्मारम्मणं वा यं यं वा पनारब्भ, तस्मिं समये फस्सो होति ...पे०... अविक्खेपो होति ...पे०... इमे धम्मा कुसला।

सत्तमं चित्तं

११ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये कामावचरं कुसलं चित्तं उप्पन्नं होति उपेक्खासहगतं ञाणविप्पयुत्तं रूपारम्मणं वा सद्दारम्मणं वा गन्धारम्मणं वा रसारम्मणं वा फोट्ठब्बारम्मणं वा धम्मारम्मणं वा यं यं वा पनारब्भ, तस्मिं समये फस्सो होति, वेदना होति, सञ्ञा होति, चेतना होति, चित्तं होति, वितक्को होति, विचारो होति, उपेक्खा होति, चित्तस्सेकग्गता होति, सद्धिन्द्रियं होति, विरियिन्द्रियं होति, सतिन्द्रियं होति, समाधिन्द्रियं होति, मनिन्द्रियं[1] होति, उपेक्खिन्द्रियं होति, जीवितिन्द्रियं होति, सम्मासङ्कप्पो होति, सम्मावायामो होति, सम्मासति होति, सम्मासमाधि होति, सद्धाबलं होति, विरियबलं होति, सतिबलं होति, समाधिबलं होति, हिरीबलं होति, ओत्तप्पबलं होति, अलोभो होति, अदोसो होति, अनभिज्झा

---

१ ञाणिन्द्रियं – रो०।

होति, अब्यापादो होति, हिरी होति, ओत्तप्पं होति, कायपस्सद्धि होति, चित्तपस्सद्धि होति कायलहुता होति, चित्तलहुता होति, कायमुदुता होति, चित्तमुदुता होति, कायकम्मञ्ञता होति, चित्तकम्मञ्ञता होति, कायपागुञ्ञता होति, चित्तपागुञ्ञता होति, कायुजुकता होति, चित्तुजुकता होति, सति होति समथो[1] होति, पग्गाहो होति, अविक्खेपो होति, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० ।

१२ तस्मिं खो पन समये चत्तारो खन्धा होन्ति, द्वायतनानि होन्ति द्वे धातुयो होन्ति, तयो आहारा होन्ति, सत्तिन्द्रियानि होन्ति, चतुरङ्गिकं झानं होति, चतुरङ्गिको मग्गो होति, छ बलानि होन्ति द्वे हेतू होन्ति, एको फस्सो होति पे० एकं धम्मायतनं होति, एका धम्मधातु होति ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० कतमो तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति? फस्सो चेतना वितक्को विचारो चित्तस्सेकग्गता सद्धिन्द्रियं विरियिन्द्रियं सतिन्द्रियं समाधिन्द्रियं जीवितिन्द्रियं सम्मासङ्कप्पो सम्मावायामो सम्मासति सम्मासमाधि सद्धाबलं विरियबलं सतिबलं समाधिबलं हिरीबलं ओत्तप्पबलं अलोभो अदोसो अनभिज्झा अब्यापादो हिरी ओत्तप्पं कायपस्सद्धि चित्तपस्सद्धि कायलहुता चित्तलहुता कायमुदुता चित्तमुदुता कायकम्मञ्ञता चित्तकम्मञ्ञता कायपागुञ्ञता चित्तपागुञ्ञता कायुजुकता चित्तुजुकता सति समथो पग्गाहो अविक्खेपो ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा ठपेत्वा वेदनाक्खन्धं ठपेत्वा सञ्ञाक्खन्धं ठपेत्वा विञ्ञाणक्खन्धं – अयं तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

अट्ठमं चित्तं

१३ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये कामावचरं कुसलं चित्तं उप्पन्नं होति उपेक्खासहगतं ञाणविप्पयुत्तं ससङ्खारेन रूपा

---

१ सम्मजञ्ञं होति समथो – रो ।

रम्मण वा पे० धम्मारम्मण वा यं यं वा पनारब्भ, तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति . पे० इमे धम्मा कुसला।

अट्ठ[1] कामावचरमहाकुसलचित्तानि[1]।

दुतियभाणवारो[2]।

---

§ २ रूपावचरकुसलं

१ पठवीकसिणं

(१) चतुक्कपञ्चकनया

१४ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति विविच्चेव कामेहि विविच्च अकुसलेहि धम्मेहि सवितक्क सविचार विवेकज पीतिसुखं पठम[3] झान[3] उपसम्पज्ज विहरति पठवीकसिण,[4] तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

१५ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति वितक्कविचारान वूपसमा अज्झत्त सम्पसादन चेतसो एकोदिभाव अवितक्क अविचार समाधिज पीतिसुख दुतिय[5] झान[5] उपसम्पज्ज विहरति पठवीकसिण, तस्मि समये फस्सो होति, वेदना होति, सञ्ञा होति, चेतना होति, चित्त होति, पीति होति, सुख होति, चित्तस्सेकग्गता होति, सद्धिन्द्रिय होति, विरियिन्द्रिय होति, सतिन्द्रिय होति, समाधिन्द्रिय होति, पञ्ञिन्द्रिय होति, मनिन्द्रिय होति, सोमनस्सिन्द्रिय होति, जीवितिन्द्रिय होति, सम्मादिट्ठि होति, सम्मावायामो होति पे० पग्गाहो होति, अविक्खेपो होति, ये वा पन तस्मि समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० तस्मि खो पन समये चत्तारो खन्धा होन्ति, द्वायतनानि होन्ति, द्वे धातुयो होन्ति, तयो आहारा होन्ति, अट्ठिन्द्रियानि होन्ति, तिवङ्गिक झान होति, चतुरङ्गिको मग्गो होति, सत्त बलानि होन्ति, तयो हेतू होन्ति, एको फस्सो होति पे०

१-१ कामावचरअट्ठमहाचित्तानि – रो०। २ दुतियभाणवार – स्या०, रो०। ३-३ पठमज्झान – सी०। ४ पथवीकसिण – म०, रो०। ५-५ दुतियज्झान – सी०।

एकं धम्मायतनं होति, एका धम्मधातु होति ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० कतमो तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति? फस्सो चेतना पीति चित्तस्सेकग्गता सद्धिन्द्रियं विरियिन्द्रियं सतिन्द्रियं समाधिन्द्रियं पञ्ञिन्द्रियं जीवितिन्द्रियं सम्मादिट्ठि सम्मावायामो पे० पग्गाहो अविक्खेपो ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा ठपेत्वा वेदनाक्खन्धं ठपेत्वा सञ्ञाक्खन्धं ठपेत्वा विञ्ञाणक्खन्धं – अयं तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

१६. कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति पीतिया च विरागा उपेक्खको च विहरति सतो च सम्पजानो सुखं च कायेन पटिसंवेदेति, यं तं अरिया आचिक्खन्ति – "उपेक्खको सतिमा सुखविहारी" ति ततियं झानं उपसम्पज्ज विहरति पठवीकसिणं, तस्मिं समये फस्सो होति, वेदना होति, सञ्ञा होति चेतना होति चित्तं होति सुखं होति चित्तस्सेकग्गता होति सद्धिन्द्रियं होति, विरियिन्द्रियं होति सतिन्द्रियं होति समाधिन्द्रियं होति पञ्ञिन्द्रियं होति मनिन्द्रियं होति सोमनस्सिन्द्रियं होति, जीवितिन्द्रियं होति, सम्मादिट्ठि होति सम्मावायामो होति पे० पग्गाहो होति अविक्खेपो होति ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० तस्मिं खो पन समये चत्तारो खन्धा होन्ति द्वायतनानि होन्ति द्वे धातुयो होन्ति तयो आहारा होन्ति अट्ठिन्द्रियानि होन्ति दुवङ्गिकं झानं होति चतुरङ्गिको मग्गो होति सत्त बलानि होन्ति तयो हेतू होन्ति, एको फस्सो होति पे० एकं धम्मायतनं होति एका धम्मधातु होति ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० कतमो तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति? फस्सो चेतना चित्तस्सेकग्गता सद्धिन्द्रियं विरियिन्द्रियं सतिन्द्रियं समाधिन्द्रियं पञ्ञिन्द्रियं जीवितिन्द्रियं सम्मादिट्ठि सम्मावायामो पे० पग्गाहो अविक्खेपो ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि

१. १. सतिमन्तं – सी ।

पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा ठपेत्वा वेदनाक्खन्धं ठपेत्वा सञ्ञाक्खन्धं ठपेत्वा विञ्ञाणक्खन्धं – अयं तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

१७ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति सुखस्स च पहाना दुक्खस्स च पहाना पुब्बेव सोमनस्सदोमनस्सानं अत्थङ्गमा अदुक्खमसुखं उपेक्खासतिपारिसुद्धिं चतुत्थं[1] झानं[1] उपसम्पज्ज विहरति पठवीकसिणं, तस्मिं समये फस्सो होति, वेदना होति, सञ्ञा होति, चेतना होति, चित्तं होति, उपेक्खा होति, चित्तस्सेकग्गता होति, सद्धिन्द्रियं होति, विरियिन्द्रियं होति, सतिन्द्रियं होति, समाधिन्द्रियं होति, पञ्ञिन्द्रियं होति, मनिन्द्रियं होति उपेक्खिन्द्रियं होति, जीवितिन्द्रियं होति, सम्मादिट्ठि होति, सम्मावायामो होति पे० पग्गाहो होति, अविक्खेपो होति, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० तस्मिं खो पन समये चत्तारो खन्धा होन्ति, द्वायतनानि होन्ति, द्वे धातुयो होन्ति, तयो आहारा होन्ति, अट्ठिन्द्रियानि होन्ति, दुवङ्गिकं झानं होति, चतुरङ्गिको मग्गो होति, सत्त बलानि होन्ति, तयो हेतू होन्ति, एको फस्सो होति पे० एकं धम्मायतनं होति, एका धम्मधातु होति, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० कतमो तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति? फस्सो चेतना चित्तस्सेकग्गता सद्धिन्द्रियं विरियिन्द्रियं सतिन्द्रियं समाधिन्द्रियं पञ्ञिन्द्रियं जीवितिन्द्रियं सम्मादिट्ठि सम्मावायामो पे० पग्गाहो अविक्खेपो, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा ठपेत्वा वेदनाक्खन्धं ठपेत्वा सञ्ञाक्खन्धं ठपेत्वा विञ्ञाणक्खन्धं – अयं तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

चतुक्कनयो।

---

१८ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति

१-१. चतुत्थज्झानं – सी०।

पठवीकसिणं[1] – तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

१९. कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति अवितक्कं विचारमत्तं समाधिजं पीतिसुखं दुतियं झानं उपसम्पज्ज विहरति पठवीकसिणं तस्मिं समये फस्सो होति, वेदना होति, सञ्ञा होति, चेतना होति, चित्तं होति, विचारो होति, पीति होति सुखं होति चित्तस्सेकग्गता होति सद्धिन्द्रियं होति, विरियिन्द्रियं होति, सतिन्द्रियं होति समाधिन्द्रियं होति पञ्ञिन्द्रियं होति, मनिन्द्रियं होति, सोमनस्सिन्द्रियं होति जीवितिन्द्रियं होति सम्मादिट्ठि होति, सम्मावायामो होति पे० पग्गाहो होति, अविक्खेपो होति ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० तस्मिं खो पन समये चत्तारो खन्धा होन्ति द्वायतनानि होन्ति द्वे धातुयो होन्ति तयो आहारा होन्ति अट्ठिन्द्रियानि होन्ति चतुरङ्गिकं झानं होति, चतुरङ्गिको मग्गो होति सत्त बलानि होन्ति तयो हेतू होन्ति एको फस्सो होति पे० एकं धम्मायतनं होति एका धम्मधातु होति ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० कतमो तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति? फस्सो चेतना विचारो पीति चित्तस्सेकग्गता सद्धिन्द्रियं विरियिन्द्रियं सतिन्द्रियं समाधिन्द्रियं पञ्ञिन्द्रियं जीवितिन्द्रियं सम्मादिट्ठि सम्मावायामो पे० पग्गाहो अविक्खेपो ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा ठपेत्वा वेदनाक्खन्धं ठपेत्वा सञ्ञाक्खन्धं ठपेत्वा विञ्ञाणक्खन्धं – अयं तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

२०. कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति वितक्कविचारानं वूपसमा पे० ततियं झानं उपसम्पज्ज विहरति पठवीकसिणं तस्मिं समये फस्सो होति वेदना होति, सञ्ञा होति चेतना होति चित्तं होति पीति होति सुखं होति चित्तस्से

१ पथवीकसिणं – म० रो०।

कग्गता होति, सद्धिन्द्रियं होति, विरियिन्द्रियं होति, सतिन्द्रियं होति, समाधिन्द्रियं होति, पञ्ञिन्द्रियं होति, मनिन्द्रियं होति, सोमनस्सिन्द्रियं होति, जीवितिन्द्रियं होति, सम्मादिट्ठि होति, सम्मावायामो होति पे० पग्गाहो होति, अविक्खेपो होति, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० तस्मिं खो पन समये चत्तारो खन्धा होन्ति, द्वायतनानि होन्ति, द्वे धातुयो होन्ति, तयो आहारा होन्ति, अट्ठिन्द्रियानि होन्ति, तिवङ्गिकं झानं होति, चतुरङ्गिको मग्गो होति, सत्त बलानि होन्ति, तयो हेतू होन्ति, एको फस्सो होति पे० एकं धम्मायतनं होति, एका धम्मधातु होति, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० कतमो तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति? फस्सो चेतना पीति चित्तस्सेकग्गता सद्धिन्द्रियं विरियिन्द्रियं सतिन्द्रियं समाधिन्द्रियं पञ्ञिन्द्रियं जीवितिन्द्रियं सम्मादिट्ठि सम्मावायामो पे० पग्गाहो अविक्खेपो, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा ठपेत्वा वेदनाक्खन्धं ठपेत्वा सञ्ञाक्खन्धं ठपेत्वा विञ्ञाणक्खन्धं – अयं तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

२१ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति पीतिया च विरागा पे० चतुत्थं झानं उपसम्पज्ज विहरति पठवीकसिणं, तस्मिं समये फस्सो होति, वेदना होति, सञ्ञा होति, चेतना होति, चित्तं होति, सुखं होति, चित्तस्सेकग्गता होति, सद्धिन्द्रियं होति, विरियिन्द्रियं होति, सतिन्द्रियं होति, समाधिन्द्रियं होति, पञ्ञिन्द्रियं होति, मनिन्द्रियं होति, सोमनस्सिन्द्रियं होति, जीवितिन्द्रियं होति, सम्मादिट्ठि होति, सम्मावायामो होति पे० पग्गाहो होति, अविक्खेपो होति, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० तस्मिं खो पन समये चत्तारो खन्धा होन्ति, द्वायतनानि होन्ति, द्वे धातुयो होन्ति, तयो आहारा होन्ति, अट्ठिन्द्रियानि होन्ति, दुवङ्गिकं झानं होति, चतुरङ्गिको मग्गो होति, सत्त बलानि होन्ति, तयो हेतू होन्ति, एको फस्सो होति पे० एकं धम्मायतनं होति, एका धम्म-

धातु होति, ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० कतमो तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति ? फस्सो चेतना चित्तस्सेकग्गता सद्धिन्द्रियं विरियिन्द्रियं सतिन्द्रियं समाधिन्द्रियं पञ्ञिन्द्रियं जीवितिन्द्रियं सम्मादिट्ठि सम्मावायामो पे० पग्गाहो अविक्खेपो ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा ठपेत्वा वेदनाक्खन्धं ठपेत्वा सञ्ञाक्खन्धं ठपेत्वा विञ्ञाणक्खन्धं – अयं तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

२२ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति सुखस्स च पहाना पे० पञ्चमं[1] झानं[1] उपसम्पज्ज विहरति पठवीकसिणं तस्मिं समये फस्सो होति, वेदना होति, सञ्ञा होति चेतना होति चित्तं होति उपेक्खा होति चित्तस्सेकग्गता होति सद्धिन्द्रियं होति, विरियिन्द्रियं होति, सतिन्द्रियं होति समाधिन्द्रियं होति पञ्ञिन्द्रियं होति मनिन्द्रियं होति, उपेक्खिन्द्रियं होति जीवितिन्द्रियं होति सम्मादिट्ठि होति सम्मावायामो होति पे० पग्गाहो होति अविक्खेपो होति ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० तस्मिं खो पन समये चत्तारो खन्धा होन्ति द्वायतनानि होन्ति द्वे धातुयो होन्ति तयो आहारा होन्ति अट्ठिन्द्रियानि होन्ति दुवङ्गिकं झानं होति चतुरङ्गिको मग्गो होति सत्त बलानि होन्ति, तयो हेतू होन्ति एको फस्सो होति पे० एकं धम्मायतनं होति, एका धम्मधातु होति ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा – इमे धम्मा कुसला पे० कतमो तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति ? फस्सो चेतना चित्तस्सेकग्गता सद्धिन्द्रियं विरियिन्द्रियं सतिन्द्रियं समाधिन्द्रियं पञ्ञिन्द्रियं जीवितिन्द्रियं सम्मादिट्ठि सम्मावायामो पे० पग्गाहो अविक्खेपो ये वा पन तस्मिं समये अञ्ञे पि अत्थि पटिच्चसमुप्पन्ना अरूपिनो धम्मा ठपेत्वा वेदनाक्खन्धं ठपेत्वा सञ्ञाक्खन्धं ठपेत्वा

---

१ १ पञ्चमज्झानं – सी ।

विञ्ञाणक्खन्ध – अय तस्मिं समये सङ्खारक्खन्धो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

पञ्चकनयो।

---

(२) चतस्सो पटिपदा

२३ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठम झान उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपद[1] दन्धाभिञ्ञ पठवीकसिण, तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

२४ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठम झान उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपद खिप्पाभिञ्ञ पठवीकसिण, तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

२५ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठम झान उपसम्पज्ज विहरति सुखपटिपद[2] दन्धाभिञ्ञ पठवीकसिण, तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

२६ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठम झान उपसम्पज्ज विहरति सुखपटिपद खिप्पाभिञ्ञ पठवीकसिण, तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला पे० ।

२७ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति वितक्कविचारानं वूपसमा पे० दुतिय झान पे० ततिय झान पे० चतुत्थ झान पे० पठम झान पे० पञ्चम झान उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपद दन्धाभिञ्ञ पठवीकसिण पे० दुक्खपटिपद खिप्पाभिञ्ञं पठवीकसिण पे० सुखपटिपद दन्धाभिञ्ञ पठवीकसिण पे० सुखपटिपद खिप्पा-

---

१ दुक्खापटिपद – सी०, स्या०, रो०। २ सुखापटिपद – सी०, स्या०, रो०।

भिञ्ञ पठवीकसिण – तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

---

(१) चत्तारि आरम्मणानि

२८ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति परित्तं परित्तारम्मणं पठवीकसिणं, तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

२९ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति परित्तं अप्पमाणारम्मणं पठवीकसिणं – तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

३० कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति अप्पमाणं परित्तारम्मणं पठवीकसिणं, तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

३१ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति अप्पमाणं अप्पमाणारम्मणं पठवीकसिणं तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

३२ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति वितक्कविचारानं वूपसमा पे०… दुतियं झानं पे०… ततियं झानं पे० चतुत्थं झानं पे० पठमं झानं पे०… पञ्चमं झानं उपसम्पज्ज विहरति परित्तं परित्तारम्मणं पठवीकसिणं पे० परित्तं अप्पमाणारम्मणं पठवीकसिणं पे० अप्पमाणं परित्तारम्मणं पठवीकसिणं पे० अप्पमाणं अप्पमाणारम्मणं पठवीकसिणं तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे०… इमे धम्मा कुसला।

---

(४) सोळसक्खत्तुकं

३३ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० . पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपदं दन्धाभिञ्ञं परित्तं परित्तारम्मणं पठवीकसिणं, तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

३४ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपदं दन्धाभिञ्ञं परित्तं अप्पमाणारम्मणं पठवीकसिणं, तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

३५ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० . पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपदं दन्धाभिञ्ञं अप्पमाणं परित्तारम्मणं पठवीकसिणं, तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

३६. कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपदं दन्धाभिञ्ञं अप्पमाणं अप्पमाणारम्मणं पठवीकसणिं तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

३७ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपदं खिप्पाभिञ्ञं परित्तं परित्तारम्मणं पठवीकसिणं, तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० . इमे धम्मा कुसला।

३८ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपदं खिप्पाभिञ्ञं परित्तं अप्पमाणारम्मणं पठवीकसिणं,

तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

३९ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपदं खिप्पाभिञ्ञं अप्पमाणं परित्तारम्मणं पठवीकसिणं तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

४० कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपदं खिप्पाभिञ्ञं अप्पमाणं अप्पमाणारम्मणं पठवीकसिणं तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति ..पे० इमे धम्मा कुसला।

४१ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति सुखपटिपदं दन्धाभिञ्ञं परित्तं परित्तारम्मणं पठवीकसिणं, तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

४२ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति सुखपटिपदं दन्धाभिञ्ञं परित्तं अप्पमाणारम्मणं पठवीकसिणं तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

४३ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति सुखपटिपदं दन्धाभिञ्ञं अप्पमाणं परित्तारम्मणं पठवीकसिणं तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

४४ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्गं भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झानं उपसम्पज्ज विहरति

सुखपटिपद दन्धाभिञ्ञ अप्पमाण अप्पमाणारम्मण पठवीकसिण, तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

४५ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मि समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठमं झान उपसम्पज्ज विहरति सुखपटिपद खिप्पाभिञ्ञ परित्त परित्तारम्मण पठवीकसिण, तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

४६ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मि समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठम झान उपसम्पज्ज विहरति सुखपटिपद खिप्पाभिञ्ञ परित्तं अप्पमाणारम्मण पठवीकसिण, तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

४७ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मि समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठम झान उपसम्पज्ज विहरति सुखपटिपद खिप्पाभिञ्ञ अप्पमाण परित्तारम्मण पठवीकसिण, तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

४८ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मि समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठम झान उपसम्पज्ज विहरति सुखपटिपद खिप्पाभिञ्ञ अप्पमाण अप्पमाणारम्मण पठवीकसिण, तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

४९ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मि समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति वितक्कविचारान वूपसमा पे० दुतिय झान पे० ततिय झान पे० चतुत्थ झान पे० पठम झान पे० पञ्चम झान उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपद दन्धाभिञ्ञ परित्त परित्तारम्मण पठवीकसिण पे० दुक्खपटिपद दन्धाभिञ्ञ परित्तं अप्पमाणारम्मणं पठवीकसिण पे० दुक्खपटिपदं दन्धाभिञ्ञ

अप्पमाण परित्तारम्मण पठवीकसिण पे० दुक्खपटिपद दन्धाभिञ्ञ अप्पमाण अप्पमाणारम्मण पठवीकसिण पे० दुक्खपटिपद खिप्पाभिञ्ञ परित्त परित्तारम्मण पठवीकसिण पे० दुक्खपटिपद खिप्पाभिञ्ञ परित्त अप्पमाणारम्मण पठवीकसिण पे० दुक्खपटिपद खिप्पाभिञ्ञ अप्पमाण परित्तारम्मण पठवीकसिण - पे० - दुक्खपटिपद खिप्पाभिञ्ञ अप्पमाण अप्पमाणारम्मण पठवीकसिण पे० सुखपटिपद दन्धाभिञ्ञ परित्त परित्तारम्मण पठवीकसिण पे० सुखपटिपद दन्धाभिञ्ञ परित्त अप्पमाणारम्मण पठवीकसिण पे० सुखपटिपद दन्धाभिञ्ञ अप्पमाण परित्तारम्मण पठवीकसिण पे० सुखपटिपद दन्धाभिञ्ञ अप्पमाण अप्पमाणारम्मण पठवीकसिण पे० सुखपटिपद खिप्पाभिञ्ञ परित्त परित्तारम्मण पठवीकसिण पे० - सुखपटिपद खिप्पाभिञ्ञ परित्त अप्पमाणारम्मण पठवीकसिण पे० सुखपटिपद खिप्पाभिञ्ञ अप्पमाण परित्तारम्मण पठवीकसिण पे० सुखपटिपद खिप्पाभिञ्ञ अप्पमाण अप्पमाणारम्मण पठवीकसिण — तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

---

२ अट्ठकसिण सोळसक्खत्तुकं

५० कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति विविच्चेव कामेहि पे० पठम झान उपसम्पज्ज विहरति आपोकसिण पे० तेजोकसिण पे० वायोकसिण पे० नीलकसिण पे० पीतकसिण पे० लोहितकसिण पे० ओदातकसिण तस्मिं समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

---

३ अभिभायतनानि

(१) परित्तानि

५१ कतमे धम्मा कुसला? यस्मिं समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति अज्झत्तं अरूपसञ्ञी बहिद्धा रूपानि पस्सति परित्तानि तानि

अभिभुय्य जानामि पस्सामी ति विविच्चेव कामेहि पे० . पठम झान उपसम्पज्ज विहरति, तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

५२ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मि समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति अज्झत्त अरूपसञ्ञी बहिद्धा रूपानि पस्सति परित्तानि, तानि अभिभुय्य जानामि पस्सामी ति वितक्कविचारान वूपसमा पे० दुतिय झान पे० ततिय झान पे०. चतुत्थ झान पे० पठम झान पे० पञ्चम झान उपसम्पज्ज विहरति, तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

---

(२) चतस्सो पटिपदा

५३ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मि समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति अज्झत्त अरूपसञ्ञी बहिद्धा रूपानि पस्सति परित्तानि, तानि अभिभुय्य जानामि पस्सामी ति विविच्चेव कामेहि पे० पठम झान उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपद[1] दन्धाभिञ्ञ, तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

५४ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मि समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति अज्झत्तं अरूपसञ्ञी बहिद्धा रूपानि पस्सति परित्तानि, तानि अभिभुय्य जानामि पस्सामी ति विविच्चेव कामेहि पे०. पठम झान उपसम्पज्ज विहरति दुक्खपटिपद[1] खिप्पाभिञ्ञ, तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

५५ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मि समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति अज्झत्त अरूपसञ्ञी बहिद्धा रूपानि पस्सति परित्तानि, तानि अभिभुय्य जानामि पस्सामी ति विविच्चेव कामेहि पे० पठम झान उपसम्पज्ज विहरति सुखपटिपद[2] दन्धाभिञ्ञ, तस्मि समये फस्सो होति पे० अविक्खेपो होति पे० इमे धम्मा कुसला।

५६ कतमे धम्मा कुसला ? यस्मि समये रूपूपपत्तिया मग्ग भावेति अज्झत्त अरूपसञ्ञी बहिद्धा रूपानि पस्सति परित्तानि, तानि

---

१ दुक्खापटिपद – स्या०, रो०। २ सुखापटिपद – स्या०, रो०।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स अपुब्बं अचरिमं मग्गो च भावीयति, किलेसा च पहीयन्ती ति ? आमन्ता ।

इध विहाय निट्ठस्स पुग्गलस्स अपुब्बं अचरिमं मग्गो च भावीयति, किलेसा च पहीयन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

*अनागामी पुग्गलो कतकरणीयो भावितभावनो तत्थ उपपज्जती ति ? आमन्ता ।

अरहा उपपज्जती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

*अरहा उपपज्जती ति ? आमन्ता । अत्थि अरहतो पुनब्भवो ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

*अत्थि अरहतो पुनब्भवो ति ? आमन्ता ।

अरहा भवेन भवं गच्छति, गतिया गतिं गच्छति, संसारेन संसारं गच्छति उपपत्तिया उपपत्तिं गच्छती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

*अनागामी पुग्गलो कतकरणीयो भावितभावनो अनोहटभारो[1] तत्थ उपपज्जती ति ? आमन्ता ।

भारोहरणाय पुन मग्गं भावेती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

अनागामी पुग्गलो कतकरणीयो भावितभावनो अपरिञ्ञातदुक्खो अप्पहीनकिलेसो असच्छिकतनिरोधो अप्पटिविद्धाकुप्पो तत्थ उपपज्जती ति ? आमन्ता ।

अकुप्पपटिवेधाय पुन मग्गं भावेती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

अनागामी पुग्गलो कतकरणीयो भावितभावनो अनोहटभारो तत्थ उपपज्जति न च भारोहरणाय पुन मग्गं भावेती ति ? आमन्ता ।

अनोहटभारो च तत्थ परिनिब्बायती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

अनागामी पुग्गलो कतकरणीयो भावितभावनो अपरिञ्ञातदुक्खो अप्पहीनकिलेसो असच्छिकतनिरोधो अप्पटिविद्धाकुप्पो तत्थ उपपज्जति न च अकुप्पपटिवेधाय पुन मग्गं भावेती ति ? आमन्ता ।

अप्पटिविद्धाकुप्पो च तत्थ परिनिब्बायती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

१ अनोहितभारो – सी० । [illegible]

यथा मिगो सल्लेन विद्धो दूर पि गन्त्वा कालं करोति, एवमेव[1] अनागामी पुग्गलो इध भावितेन मग्गेन तत्थ फल सच्छिकरोती ति ।

*यथा मिगो सल्लेन विद्धो दूरं पि गन्त्वा ससल्लो व कालं करोति, एवमेव अनागामी पुग्गलो इध भावितेन मग्गेन तत्थ ससल्लो व परिनिब्बायती ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० . । B.

---

४. ओधिसोकथा

२७४ *ओधिसोधिसो किलेसे जहती ति ? आमन्ता ।

सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो दुक्खदस्सनेन किं जहती ति ? सक्कायदिट्ठिं विचिकिच्छं सीलब्बतपरामासं तदेकट्ठे च किलेसे एकदेसे जहती ति । I

एकदेस सोतापन्नो, एकदेस न सोतापन्नो, एकदेसं सोतापत्तिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस न कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेसं सत्तक्खत्तुपरमो[2], कोलङ्कोलो, एकबीजी[3], बुद्धे अवेच्चप्पसादेन समन्नागतो, धम्मे .पे० सङ्घे . पे० अरियकन्तेहि सीलेहि समन्नागतो एकदेसं अरियकन्तेहि सीलेहि न समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० . ।

*समुदयदस्सनेन कि जहती ति ? सक्कायदिट्ठि जहति, विचिकिच्छं सीलब्बतपरामास तदेकट्ठे च किलेसे एकदेसे जहती ति ।

एकदेस सोतापन्नो, एकदेस न सोतापन्नो पे० एकदेस अरियकन्तेहि सीलेहि समन्नागतो, एकदेस अरियकन्तेहि सीलेहि न समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*निरोधदस्सनेन कि जहती ति ? विचिकिच्छं[4] सीलब्बतपरामास तदेकट्ठे च किलेसे एकदेसे जहती ति ।

एकदेस सोतापन्नो, एकदेस न सोतापन्नो पे० एकदेस अरियकन्तेहि सीलेहि समन्नागतो, एकदेस अरियकन्तेहि सीलेहि न समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

---

१ एवमेव – स्या० । २ सत्तक्खत्तुपरमो – स्या० । ३ एकवीजी – स्या० ।
४ विचिकिच्छं जहति – स्या०, रो० ।

*मग्गदस्सनेन किं जहती ति ? सीलब्बतपरामास तदेकट्ठे च किलेसे जहती ति ।

एकदेस सोतापन्नो, एकदेस न सोतापन्नो, एकदेस सोतापत्ति फलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस न कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस सत्तक्खत्तु परमो, कोलङ्कोलो, एकबीजी, बुद्धे अवेच्चप्पसादेन समन्नागतो, धम्मे पे० सङ्घे पे० अरियकन्तेहि सीलेहि समन्नागतो, एकदेस अरियकन्तेहि सीलेहि न समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

२७५ *सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो दुक्ख दस्सनेन किं जहती ति ? ओळारिक कामराग जहति, ओळारिक ब्यापाद तदेकट्ठे च किलेसे एकदेसे जहती ति ।

एकदेस सकदागामी एकदेस न सकदागामी, एकदेस सकदा गामिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस न कायेन फुसित्वा विहरती ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

*समुदयदस्सनेन किं जहती ति ? ओळारिक कामराग जहति, ओळारिक ब्यापाद तदेकट्ठे च किलेसे एकदेसे जहती ति ।

एकदेस सकदागामी एकदेस न सकदागामी, एकदेस सकदा गामिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति एकदेस न कायेन फुसित्वा विहरती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

निरोधदस्सनेन किं जहती ति ? ओळारिक ब्यापाद जहति तदेकट्ठे च किलेसे एकदेसे जहती ति ।

एकदेस सकदागामी एकदेस न सकदागामी एकदेस सकदा गामिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति एकदेस न कायेन फुसित्वा विहरती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

मग्गदस्सनेन किं जहती ति ? ओळारिक ब्यापाद जहति, तदेकट्ठे च किलेसे जहती ति ।

एकदेसं सकदागामी, एकदेस न सकदागामी, एकदेस सकदागामिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस न कायेन फुसित्वा विहरती ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे०. ।

२७६. *अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो दुक्खदस्सनेन किं जहती ति ? अणुसहगत कामराग जहति, अणुसहगतं ब्यापाद तदेकट्ठे च किलेसे एकदेसे जहती ति ।

एकदेसं अनागामी, एकदेस न अनागामी, एकदेस अनागामिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस न कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस अन्तरापरिनिब्बायी, उपहच्चपरिनिब्बायी, असङ्खारपरिनिब्बायी, ससङ्खारपरिनिब्बायी, उद्धसोतो अकनिट्ठगामी, एकदेस न उद्धसोतो अकनिट्ठगामी ति ? न हेव वत्तब्बे । प० ।

*समुदयदस्सनेन किं जहती ति ? अणुसहगतं कामरागं जहति, अणुसहगत ब्यापाद तदेकट्ठे च किलेसे एकदेसे जहती ति ।

एकदेस अनागामी, एकदेस न अनागामी ..पे०... एकदेस उद्धसोतो अकनिट्ठगामी, एकदेस न उद्धसोतो अकनिट्ठगामी ति ? न हेव वत्तब्बे । प० . ।

*निरोधदस्सनेन किं जहती ति ? अणुसहगत ब्यापादं जहति, तदेकट्ठे च किलेसे एकदेसे जहती ति ।

एकदेस अनागामी, एकदेस न अनागामी .पे०... एकदसं उद्धसोतो अकनिट्ठगामी, एकदेस न उद्धसोतो अकनिट्ठगामी ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

*मग्गदस्सनेन किं जहती ति ? तदेकट्ठे च[1] किलेसे जहती ति ।

एकदेसं अनागामी, एकदेस न अनागामी, एकदेस अनागामिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेसं न कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस अन्तरापरिनिब्बायी, उपहच्चपरिनिब्बायी, असङ्खारपरिनिब्बायी, ससङ्खारपरिनिब्बायी, उद्धसोतो अकनिट्ठगामी, एकदेस न उद्धसोतो अकनिट्ठगामी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१ रो० पोत्थके नत्थि ।

२७७ *अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो दुक्खदस्सनेन किं जहती ति ? रूपराग अरूपराग मान उद्धच्च अविज्ज तदेकट्ठ च किलेसे एकदेसे जहती ति ।

एकदेस अरहा, एकदेस न अरहा, एकदेस अरहत्तप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस न कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो कतकरणीयो ओहितभारो अनुप्पत्तसदत्थो परिक्खीणभवसयोजनो सम्मदञ्ञाविमुत्तो उक्खित्तपलिघो सङ्किण्णपरिखो अब्बूल्हेसिको निरग्गळो अरियो पन्नद्धजो पन्नभारो विसञ्ञुत्तो सुविजित विजयो दुक्ख तस्स परिञ्ञात, समुदयो पहीनो, निरोधो सच्छिकतो, मग्गो भावितो अभिञ्ञेय्य अभिञ्ञात, परिञ्ञेय्य परिञ्ञात, पहातब्ब पहीन भावेतब्ब भावित, सच्छिकातब्ब सच्छिकतं, एकदेस सच्छिकातब्ब सच्छिकत, एकदेस सच्छिकातब्ब न सच्छिकत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

समुदयदस्सनेन किं जहती ति ? रूपराग अरूपराग जहति, मान उद्धच्च अविज्ज तदेकट्ठे च किलेसे एकदेसे जहती ति ।

एकदेस अरहा एकदेस न अरहा पे० एकदेस सच्छिकातब्ब सच्छिकत एकदेस सच्छिकातब्ब न सच्छिकत ति ? न हेव वत्तब्ब । पे० ।

निरोधदस्सनेन किं जहती ति ? मान जहति उद्धच्च अविज्ज तदेकट्ठे च किलेसे एकदेसे जहती ति ।

एकदेस अरहा एकदेस न अरहा पे० एकदेस सच्छिकातब्ब सच्छिकत एकदेस सच्छिकातब्ब न सच्छिकत ति ? न हेव वत्तब्ब । ...पे० ।

मग्गदस्सनेन किं जहती ति ? उद्धच्च अविज्ज तदेकट्ठे च किलेसे जहती ति ।

एकदेस अरहा एकदेस न अरहा एकदेस अरहत्तप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस न कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो कतकरणीयो ओहितभारो अनुप्पत्तसदत्थो परिक्खीणभवसयोजनो

सम्मदञ्ञाविमुत्तो उक्खित्तपलिघो सङ्किण्णपरिखो अब्बूळ्हेसिको निरग्गळो अरियो पन्नद्धजो पन्नभारो विसञ्ञुत्तो सुविजितविजयो, दुक्ख तस्स परिञ्ञातं, समुदयो पहीनो, निरोधो सच्छिकतो, मग्गो भावितो, अभिञ्ञेय्य अभिञ्ञात, परिञ्ञेय्य परिञ्ञात, पहातव्व पहीन, भावेतब्ब भावित, सच्छिकातव्व सच्छिकत, एकदेस सच्छिकातव्व सच्छिकत, एकदेस सच्छिकातव्व न सच्छिकत ति ? न हेव वत्तव्वे । पे० ।

२७८ न वत्तव्व – "ओधिसोधिसो किलेसे जहती" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता –

"अनुपुब्बेन मेधावी, थोक थोक खणे खणे ।
कम्मारो रजतस्सेव, निद्धमे मलमत्तनो" ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तव्व – "ओधिसोधिसो किलेसे जहती" ति ।

*ओधिसोधिसो किलेसे जहती ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता –

"सहावस्स दस्सनसम्पदाय,
तयस्सु धम्मा जहिता भवन्ति ।
सक्कायदिट्ठी विचिकिच्छित च,
सीलब्बत वा पि यदत्थि किञ्चि ।
चतूहपायेहि च विप्पमुत्तो,
छच्चाभिठानानि अभब्बो[1] कातु" ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "ओधिसोधिसो किलेसे जहती" ति ।

*ओधिसोधिसो किलेसे जहती ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "यस्मि, भिक्खवे, समये अरियसावकस्स विरज वीतमल धम्मचक्खु उदपादि – 'य किञ्चि समुदयधम्म, सब्ब त निरोधधम्म' ति, सह दस्सनुप्पादा, भिक्खवे, अरियसावकस्स तीणि

१ अभब्ब – म०।

सयोजनानि पहीयन्ति – सक्कायदिट्ठि विचिकिच्छा सीलब्बतपरामासो" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "ओधिसोओधिसो किलेसे जहती" ति ।

---

५. जहतिकथा

§ १ असुत्ताहरणकथा

२७९. *जहति पुथुज्जनो कामरागब्यापादं ति ? आमन्ता । अच्चन्तं जहति अनवसेसं जहति, अप्पटिसन्धियं जहति, समूलं जहति, सतण्हं जहति सानुसयं जहति, अरियेन ञाणेन जहति अरियेन मग्गेन जहति अकुप्पं पटिविज्झन्तो जहति अनागामिफलं सच्छिकरोन्तो जहती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*विक्खम्भेति पुथुज्जनो कामरागब्यापादं ति ? आमन्ता । अच्चन्तं विक्खम्भेति अनवसेसं विक्खम्भेति, अप्पटिसन्धियं विक्खम्भेति समूलं विक्खम्भेति सतण्हं विक्खम्भेति, सानुसयं विक्खम्भेति, अरियेन ञाणेन विक्खम्भेति अरियेन मग्गेन विक्खम्भेति, अकुप्पं पटिविज्झन्तो विक्खम्भेति, अनागामिफलं सच्छिकरोन्तो विक्खम्भेती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ... ।

जहति अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो कामरागब्यापादं सो च अच्चन्तं जहति अनवसेसं जहति पे०... अनागामिफलं सच्छिकरोन्तो जहती ति ? आमन्ता ।

जहति पुथुज्जनो कामरागब्यापादं सो च अच्चन्तं जहति, अनवसेसं जहति पे० अनागामिफलं सच्छिकरोन्तो जहती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

विक्खम्भेति अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो कामरागब्यापादं सो च अच्चन्तं विक्खम्भेति अनवसेसं विक्खम्भेति पे०... अनागामिफलं सच्छिकरोन्तो विक्खम्भेती[1] ति[1] ? आमन्ता ।

विक्खम्भेति पुथुज्जनो कामरागब्यापादं सो च अच्चन्तं विक्खम्भेति अनवसेसं विक्खम्भेति ...पे० अनागामिफलं सच्छिकरोन्तो विक्खम्भेती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ... ।

१-१ जहती ति – रो ।

*जहति पुथुज्जनो कामरागव्यापादं, सो च न अच्चन्तं जहति, न अनवसेस जहति पे० न अनागामिफल सच्छिकरोन्तो जहती ति ? आमन्ता ।

जहति अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो कामरागव्यापाद, सो च न अच्चन्त जहति पे० न अनागामिफल सच्छिकरोन्तो जहती ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

*विक्खम्भेति पुथुज्जनो कामरागव्यापाद, सो च न अच्चन्त विक्खम्भेति, न अनवसेस विक्खम्भेति ..पे०... न अनागामिफल सच्छिकरोन्तो विक्खम्भेती ति ? आमन्ता ।

विक्खम्भेति अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो कामरागव्यापाद, सो च न अच्चन्त विक्खम्भेति, न अनवसेस विक्खम्भेति .. पे० न अनागामिफल सच्छिकरोन्तो विक्खम्भेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*जहति पुथुज्जनो कामरागव्यापाद ति ? आमन्ता ।

कतमेन मग्गेना ति ? रूपावचरेन मग्गेना ति ।

रूपावचरो मग्गो निय्यानिको खयगामी बोधगामी अपचयगामी अनासवो असयोजनियो[1] अगन्थनियो अनोघनियो अयोगनियो अनीवरणियो अपरामट्ठो अनुपादानियो असङ्किलेसियो[2] ति ? न हेव वत्तब्बे ।

ननु रूपावचरो मग्गो अनिय्यानिको न खयगामी न बोधगामी न अपचयगामी सासवो संयोजनियो पे०. सङ्किलेसियो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि रूपावचरो मग्गो अनिय्यानिको न खयगामी पे० सङ्किलेसियो, नो च वत रे वत्तब्बे – "जहति पुथुज्जनो रूपावचरेन मग्गेन कामरागब्यापाद" ति ।

*जहति अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो अनागामिमग्गेन कामरागब्यापाद, सो च मग्गो निय्यानिको खयगामी बोधगामी अपचयगामी अनासवो पे० असङ्किलेसियो ति ? आमन्ता ।

जहति पुथुज्जनो रूपावचरेन मग्गेन कामरागब्यापाद, सो च

१ असञ्ञोजनियो – सी०, स्या०, रो० । २. असङ्किलेसिको – स्या०, एवमुपरि पि ।

मग्गो निय्यानिको खयगामी बोधगामी अपचयगामी अनासवो पे०... असङ्किलेसियो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*जहति पुथुज्जनो रूपावचरेन मग्गेन कामरागब्यापादं, सो च मग्गो अनिय्यानिको न खयगामी न बोधगामी न अपचयगामी सासवो पे० सङ्किलेसियो ति ? आमन्ता ।

जहति अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो अनागामिमग्गेन कामरागब्यापादं, सो च मग्गो अनिय्यानिको न खयगामी न बोधगामी न अपचयगामी सासवो पे० सङ्किलेसियो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

२८० *पुथुज्जनो कामेसु वीतरागो सह धम्माभिसमया अनागामिफले सण्ठाती ति ? आमन्ता ।

अरहत्ते सण्ठाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पुथुज्जनो कामेसु वीतरागो सह धम्माभिसमया अनागामिफले सण्ठाती ति ? आमन्ता ।

अपुब्बं अचरिमं तयो मग्गे भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे । ... पे० ।

अपुब्बं अचरिमं तयो मग्गे भावेती ति ? आमन्ता ।

अपुब्बं अचरिमं तीणि सामञ्ञफलानि सच्छिकरोती ति ? न हेव वत्तब्बे । ... पे० ।

अपुब्बं अचरिमं तीणि सामञ्ञफलानि सच्छिकरोती ति ? आमन्ता ।

तिण्णं फस्सानं तिण्णं[1] वेदनानं तिण्णं सञ्ञानं तिण्णं चेतनानं तिण्णं चित्तानं तिण्णं सद्धानं तिण्णं वीरियानं तिण्णं सतीनं तिण्णं समाधीनं तिण्णं पञ्ञानं समोधानं होती ति ? न हेव वत्तब्बे । ... पे० ।

पुथुज्जनो कामेसु वीतरागो सह धम्माभिसमया अनागामिफले सण्ठाती ति ? आमन्ता ।

सकदागामिमग्गेना ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागामिमग्गेना ति ? न हेव वत्तब्बे ।

१. [illegible]

कतमेन मग्गेना ति ? अनागामिमग्गेना ति ।

अनागामिमग्गेन सक्कायदिट्ठि विचिकिच्छ सीलब्बतपरामास जहती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

§ २. सुत्ताहरणकथा

२८१ *अनागामिमग्गेन सक्कायदिट्ठि विचिकिच्छ सीलब्बतपरामासं जहती ति ? आमन्ता ।

ननु तिण्ण संयोजनान पहाना सोतापत्तिफल वुत्त भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि तिण्ण सयोजनानं पहाना सोतापत्तिफलं वुत्त भगवता, नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागामिमग्गेन सक्कायदिट्ठि विचिकिच्छ सीलब्बतपरामास जहती" ति ।

अनागामिमग्गेन ओळारिक कामराग ओळारिक ब्यापाद जहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अनागामिमग्गेन ओळारिक कामराग ओळारिक ब्यापाद जहती ति ? आमन्ता ।

ननु कामरागब्यापादान तनुभावा सकदागामिफल वुत्त भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कामरागब्यापादान तनुभावा सकदागामिफल वुत्त भगवता, नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागामिमग्गेन ओळारिक कामराग ओळारिक ब्यापादं जहती" ति ।

*पुथुज्जनो कामेसु वीतरागो सह धम्माभिसमया अनागामिफले सण्ठाती ति ? आमन्ता ।

ये केचि धम्म अभिसमेन्ति, सब्बे ते सह धम्माभिसमया अनागामिफले सण्ठहन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

न वत्तब्ब – "जहति पुथुज्जनो कामरागब्यापाद" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

"अहेसु ते अतीतसे, छ सत्थारो यसस्सिनो ।
निरामगन्धा करुणेधिमुत्ता[1], कामसयोजनातिगा[2] ॥

१ करुणाधिमुत्ता – सी०, करुणे विमुत्ता – स्या०, करुणा विमुत्ता – रो० ।
२ कामसञ्ञोजनातिगा – सी०, काममञ्ञोजना – स्या०, कामसञ्ञोजना ति – रो० ।

"कामराग विराजेत्वा, ब्रह्मलोकूपगा अहु ।
अहेसु सावका तेस, अनेकानि सतानि पि ॥
"निरामगन्धा करुणेधिमुत्ता, कामसंयोजनातिगा ।
कामराग विराजेत्वा, ब्रह्मलोकूपगा अहू" ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि जहति पुथुज्जनो कामरागब्यापाद ति ।

*जहति पुथुज्जनो कामरागब्यापाद ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "सो हि नाम, भिक्खवे, सुनेत्तो सत्था एव दीघायुको समानो एव चिरट्ठितिको अपरिमुत्तो अहोसि जातिया जराय[1] मरणेन सोकेहि परिदेवेहि दुक्खेहि दोमनस्सेहि उपायासेहि अपरिमुत्तो दुक्खस्मा ति वदामि । त किस्स हेतु ? चतुन्न धम्मान अननुबोधा अप्पटिवेधा । कतमेस चतुन्न ? अरियस्स सीलस्स अननुबोधा अप्पटिवेधा अरियस्स समाधिस्स अरियाय पञ्ञाय अरियाय विमुत्तिया अननुबोधा अप्पटिवेधा । तयिद, भिक्खवे अरिय सील अनुबुद्ध पटिविद्ध अरियो समाधि अनुबुद्धो पटिविद्धो, अरिया पञ्ञा अनुबुद्धा पटिविद्धा अरिया विमुत्ति अनुबुद्धा पटिविद्धा उच्छिन्ना भवतण्हा, खीणा भवनेत्ति, नत्थि दानि पुनब्भवो ति ।

सील समाधि पञ्ञा च विमुत्ति च अनुत्तरा ।
अनुबुद्धा इमे धम्मा, गोतमेन यसस्सिना ॥
'इति बुद्धो अभिञ्ञाय धम्ममक्खासि भिक्खून[2] ।
दुक्खस्सन्तकरो सत्था चक्खुमा परिनिब्बुतो' ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "जहति पुथुज्जनो कामरागब्यापाद' ति

६ सब्बमत्थीतिकथा

§ १ वादयुत्ति

96 २८२ सब्बमत्थी ति ? आमन्ता ।

सब्बत्थ सब्बमत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे ।

१ जरा – स्या । २ भिक्खुन – म ।

सब्बमत्थी ति ? आमन्ता ।
सब्बदा सब्बमत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
सब्बमत्थी ति ? आमन्ता ।
सब्बेन सब्बं[1] सब्बमत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
सब्बमत्थी ति ? आमन्ता ।
सब्बेसु सब्बमत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
सब्बमत्थी ति ? आमन्ता ।
अयोगं ति कत्वा सब्बमत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
सब्बमत्थी ति ? आमन्ता ।
यं पि नत्थि, तं पत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
सब्बमत्थी ति ? आमन्ता ।

सब्बमत्थी ति या दिट्ठि सा दिट्ठि मिच्छादिट्ठी ति, या दिट्ठि सा दिट्ठि सम्मादिट्ठी ति, हेवमत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । (सङ्खित्तं)

§ २. कालसंसन्दना

२८३ *अतीतं अत्थी ति ? आमन्ता ।

ननु अतीतं निरुद्धं विगतं विपरिणतं अत्थङ्गतं अब्भत्थङ्गतं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीतं निरुद्धं विगतं विपरिणतं अत्थङ्गतं अब्भत्थङ्गतं, नो च वत रे वत्तब्बे – "अतीतं अत्थी" ति ।

*अनागतं अत्थी ति ? आमन्ता ।

ननु अनागतं अजातं अभूतं असञ्जातं अनिब्बत्तं अनभिनिब्बत्तं अपातुभूतं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागतं अजातं अभूतं असञ्जातं अनिब्बत्तं अनभिनिब्बत्तं अपातुभूतं, नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागतं अत्थी" ति ।

*पच्चुप्पन्नं अत्थि पच्चुप्पन्नं अनिरुद्धं अविगतं अविपरिणतं न अत्थङ्गतं न अब्भत्थङ्गतं ति ? आमन्ता ।

अतीतं अत्थि अतीतं अनिरुद्धं अविगतं अविपरिणतं न अत्थङ्गतं न अब्भत्थङ्गतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१ स्या० पोत्थके नत्थि ।

पच्चुप्पन्न अत्थि पच्चुप्पन्न जात भूत सञ्जात निब्बत्त अभिनिब्बत्त पातुभूत ति ? आमन्ता ।

अनागत अत्थि अनागत जात भूत सञ्जात निब्बत्त अभिनिब्बत्त पातुभूत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अतीत अत्थि अतीत निरुद्ध विगत विपरिणत अत्थङ्गत अब्भत्थङ्गत ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न अत्थि पच्चुप्पन्न निरुद्ध विगत विपरिणत अत्थङ्गत अब्भत्थङ्गत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागत अत्थि अनागत अजात अभूत असञ्जात अनिब्बत्त अनभिनिब्बत्त अपातुभूत ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न अत्थि पच्चुप्पन्न अजात अभूत असञ्जात अनिब्बत्त अनभिनिब्बत्त अपातुभूत ति ? न हेव वत्तब्बे ।

२८४ *अतीत रूप अत्थी ति ? आमन्ता ।

ननु अतीत रूप निरुद्ध विगत विपरिणत अत्थङ्गत अब्भत्थङ्गत ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीत रूप निरुद्ध पे० अब्भत्थङ्गत, नो च वत रे वत्तब्बे – 'अतीत रूप अत्थी' ति ।

*अनागत रूप अत्थी ति ? आमन्ता ।

ननु अनागत रूप अजात अभूत असञ्जात अनिब्बत्त अनभिनिब्बत्त अपातुभूत ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागत रूप अजात पे० अपातुभूत, नो च वत रे वत्तब्बे – 'अनागत रूप अत्थी' ति ।

पच्चुप्पन्न रूप अत्थि पच्चुप्पन्न रूप अनिरुद्ध अविगत अविपरिणत न अत्थङ्गत न अब्भत्थङ्गत ति ? आमन्ता ।

अतीत रूप अत्थि अतीत रूप अनिरुद्ध अविगत अविपरिणत न अत्थङ्गत न अब्भत्थङ्गत ति ? न हेव वत्तब्बे ।

पच्चुप्पन्न रूप अत्थि पच्चुप्पन्न रूप जात भूत सञ्जात निब्बत्त अभिनिब्बत्त पातुभूत ति ? आमन्ता ।

अनागत रूपं अत्थि अनागत रूप जात भूत सञ्जात निब्बत्त अभिनिब्बत्त पातुभूत ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*अतीत रूप अत्थि अतीत रूप निरुद्ध विगतं विपरिणत अत्थङ्गत अब्भत्थङ्गत ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न रूप अत्थि पच्चुप्पन्नं रूप निरुद्ध विगत विपरिणत अत्थङ्गत अब्भत्थङ्गत ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*अनागतं रूप अत्थि अनागत रूप अजात अभूत असञ्जातं अनिब्बत्त अनभिनिब्बत्त अपातुभूत ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न रूप अत्थि पच्चुप्पन्न रूप अजात अभूत असञ्जातं अनिब्बत्तं अनभिनिब्बत्त अपातुभूत ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*अतीता वेदना अत्थि पे० सञ्ञा अत्थि, सङ्खारा अत्थि, विञ्ञाण अत्थी ति ? आमन्ता ।

ननु अतीतं विञ्ञाण निरुद्ध विगत विपरिणतं अत्थङ्गतं अब्भत्थङ्गत ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीत विञ्ञाण निरुद्ध पे० अब्भत्थङ्गतं, नो च वत रे वत्तब्बे – "अतीत विञ्ञाण अत्थी" ति ।

*अनागत विञ्ञाण अत्थी ति ? आमन्ता ।

ननु अनागत विञ्ञाण अजात अभूतं असञ्जातं अनिब्बत्तं अनभिनिब्बत्तं अपातुभूतं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागत विञ्ञाण अजात पे० अपातुभूतं, नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागत विञ्ञाण अत्थी" ति ।

*पच्चुप्पन्नं विञ्ञाण अत्थि पच्चुप्पन्न विञ्ञाण अनिरुद्धं पे० न अब्भत्थङ्गत ति ? आमन्ता ।

अतीतं विञ्ञाण अत्थि अतीत विञ्ञाणं अनिरुद्ध पे० न अब्भत्थङ्गत ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*पच्चुप्पन्न विञ्ञाण अत्थि पच्चुप्पन्नं विञ्ञाण जातं पे० पातुभूत ति ? आमन्ता ।

अनागत विञ्ञाण अत्थि अनागत विञ्ञाणं जातं पे० पातुभूत ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*अतीत विञ्ञाण अत्थि अतीत विञ्ञाण निरुद्ध ..पे०... अब्भत्थङ्गत ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न विञ्ञाण अत्थि पच्चुप्पन्न विञ्ञाण निरुद्ध ..पे०... अब्भत्थङ्गत ति ? न हेव वत्तब्बे ।

अनागत विञ्ञाण अत्थि अनागत विञ्ञाण अजात ..पे०... अपातुभूत ति ? आमन्ता ।

*पच्चुप्पन्न विञ्ञाण अत्थि पच्चुप्पन्न विञ्ञाण अजात ..पे०... अपातुभूत ति ? न हेव वत्तब्बे ।

२८५ *"'पच्चुप्पन्न ति वा रूप' ति वा, 'रूप ति वा पच्चुप्पन्न ति वा' पच्चुप्पन्न रूप अप्पिय करित्वा एसेसे एकट्ठे समे समभागे तज्जाते ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न रूप निरुज्झमान पच्चुप्पन्नभाव जहती ति ? आमन्ता ।

रूपभाव जहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*'पच्चुप्पन्न ति वा रूप" ति वा, 'रूप ति वा पच्चुप्पन्न' ति वा पच्चुप्पन्न रूप अप्पिय करित्वा एसेसे एकट्ठे समे समभागे तज्जाते ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न रूप निरुज्झमान रूपभाव न जहती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्नभाव न जहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

†"ओदात ति वा वत्थ ति वा वत्थ ति वा ओदात" ति वा ओदात वत्थ अप्पिय करित्वा एसेसे एकट्ठे समे समभागे तज्जाते ति ? आमन्ता ।

ओदात वत्थं रज्जमानं[१] ओदातभाव जहती ति ? आमन्ता ।

वत्थभाव जहती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

†"ओदात ति वा वत्थ' ति वा 'वत्थ ति वा ओदात" ति वा ओदात वत्थ अप्पिय करित्वा एसेसे एकट्ठे समे समभागे तज्जाते ति ? आमन्ता ।

ओदात वत्थं रज्जमान वत्थभाव न जहती ति ? आमन्ता ।

१. रज्जमानं – सी०, रो० ।

ओदातभाव न जहती ति ? न हेव वत्तव्बे। पे० ।

२८६ *रूपं रूपभावं न जहती ति ? आमन्ता।

रूप निच्च धुव सस्सत अविपरिणामधम्म ति ? न हेव वत्तव्बे।

ननु रूप रूपभाव न जहती ति रूप अनिच्च अधुव असस्सतं विपरिणामधम्म ति ? आमन्ता।

हञ्चि रूपं अनिच्चं अधुव असस्सत विपरिणामधम्मं, नो च वत रे वत्तव्बे – "रूप रूपभाव न जहती" ति।

*निब्बान निब्बानभाव न जहती ति निब्बानं निच्च धुव सस्सतं अविपरिणामधम्म ति ? आमन्ता।

रूपं रूपभाव न जहती ति रूप निच्च धुव सस्सत अविपरिणामधम्म ति ? न हेव वत्तव्बे। पे० ।

रूप रूपभाव न जहति रूप अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणामधम्म ति ? आमन्ता।

निब्बान निब्बानभाव न जहति निब्बानं अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणामधम्म ति ? न हेव वत्तब्बे। . पे० ।

*अतीत अत्थि अतीत अतीतभाव न जहती ति ? आमन्ता।

अनागतं अत्थि अनागतं अनागतभाव न जहती ति ? न हेव वत्तब्बे।

अतीतं अत्थि अतीत अतीतभाव न जहती ति ? आमन्ता।

पच्चुप्पन्न अत्थि पच्चुप्पन्न पच्चुप्पन्नभावं न जहती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*अनागत अत्थि अनागत अनागतभाव जहती[1] ति ? आमन्ता।

अतीत अत्थि अतीत अतीतभाव जहती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*पच्चुप्पन्न अत्थि पच्चुप्पन्नं पच्चुप्पन्नभावं जहती ति ? आमन्ता।

अतीत अत्थि अतीत अतीतभावं जहती ति ? न हेवं वत्तब्बे।

---

१ न जहती – सी०, स्या०, रो०, एवमुपरि पि।

*अतीत अत्थि अतीत अतीतभाव न जहती ति ? आमन्ता ।

अतीत निच्च धुव सस्सत अविपरिणामधम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अतीत अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणामधम्म ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीत अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणामधम्म, नो च वत रे वत्तब्बे – "अतीत अत्थि अतीत अतीतभाव न जहती" ति ।

*निब्बान अत्थि निब्बान निब्बानभाव न जहती ति निब्बान निच्च धुव सस्सत अविपरिणामधम्म ति ? आमन्ता ।

अतीत अत्थि अतीत अतीतभाव न जहती ति अतीत निच्च धुव सस्सत अविपरिणामधम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अतीत अत्थि अतीत अतीतभाव न जहति अतीत अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणामधम्म ति ? आमन्ता ।

निब्बान अत्थि निब्बान निब्बानभाव न जहति निब्बान अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणामधम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

२८७ अतीत रूप अत्थि अतीत रूप अतीतभाव न जहती ति ? आमन्ता ।

अनागत रूप अत्थि अनागत रूप अनागतभाव न जहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीत रूप अत्थि अतीत रूप अतीतभाव न जहती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न रूप अत्थि पच्चुप्पन्न रूप पच्चुप्पन्नभाव न जहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागत रूप अत्थि अनागत रूप अनागतभाव जहती ति ? आमन्ता ।

अतीत रूप अत्थि अतीत रूप अतीतभाव जहती ति ? न हेव वत्तब्बे पे० ।

पच्चुप्पन्न रूप अत्थि पच्चुप्पन्न रूप पच्चुप्पन्नभाव जहती ति ? आमन्ता ।

अतीत रूपं अत्थि अतीतं रूपं अतीतभावं जहती ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे०. ।

*अतीतं रूपं अत्थि अतीत रूप अतीतभाव न जहती ति ? आमन्ता ।

अतीतं रूप निच्च धुव सस्सतं अविपरिणामधम्मं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अतीत रूप अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणामधम्म ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीत रूपं अनिच्च पे० विपरिणामधम्म, नो च वत रे वत्तब्बे – "अतीत रूप अत्थि अतीत रूप अतीतभावं न जहती" ति ।

*निब्बान अत्थि निब्बान निब्बानभाव न जहति निब्बान निच्च धुव सस्सत अविपरिणामधम्म ति ? आमन्ता ।

अतीत रूप अत्थि अतीत रूप अतीतभाव न जहति अतीत रूपं निच्च धुव सस्सत अविपरिणामधम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अतीत रूप अत्थि अतीत रूपं अतीतभावं न जहति अतीतं रूप अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणामधम्म ति ? आमन्ता ।

निब्बान अत्थि निब्बान निब्बानभाव न जहति निब्बान अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणामधम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अतीता वेदना अत्थि अतीता सञ्ञा अत्थि अतीता सङ्खारा अत्थि अतीत विञ्ञाण अत्थि अतीत विञ्ञाण अतीतभावं न जहती ति ? आमन्ता ।

अनागत विञ्ञाण अत्थि अनागत विञ्ञाण अनागतभाव न जहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीतं विञ्ञाण अत्थि अतीत विञ्ञाण अतीतभाव न जहती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न विञ्ञाण अत्थि पच्चुप्पन्न विञ्ञाणं पच्चुप्पन्नभाव न जहती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अनागत विञ्ञाण अत्थि अनागत विञ्ञाण अनागतभाव जहती ति ? आमन्ता ।

अतीत विञ्ञाण अत्थि अतीत विञ्ञाण अतीतभाव जहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*पच्चुप्पन्न विञ्ञाण अत्थि पच्चुप्पन्न विञ्ञाण पच्चुप्पन्न भाव जहती ति ? आमन्ता ।

अतीत विञ्ञाण अत्थि अतीत विञ्ञाण अतीतभाव जहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अतीत विञ्ञाण अत्थि अतीत विञ्ञाण अतीतभाव न जहती ति ? आमन्ता ।

अतीत विञ्ञाण निच्च धुव सस्सत अविपरिणामधम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अतीत विञ्ञाण अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणाम धम्म ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीत विञ्ञाण अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणाम धम्म नो च वत रे वत्तब्बे — अतीत विञ्ञाण अत्थि अतीत विञ्ञाण अतीतभाव न जहती" ति ।

*निब्बान अत्थि निब्बान निब्बानभाव न जहति निब्बान निच्च धुव सस्सत अविपरिणामधम्म ति ? आमन्ता ।

अतीत विञ्ञाण अत्थि अतीत विञ्ञाण अतीतभाव[1] न जहति अतीत विञ्ञाण निच्च धुव सस्सत अविपरिणामधम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीत विञ्ञाण अत्थि अतीत विञ्ञाण अतीतभाव न जहति अतीत विञ्ञाण अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणामधम्म ति ? आमन्ता ।

निब्बान अत्थि निब्बान निब्बानभाव न जहति निब्बान अनिच्च अधुव असस्सत विपरिणामधम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ..।

---

१ विञ्ञाणभावं – री ।

§ २. वचनसोधनं

२८८ *अतीत न्वत्थी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीत न्वत्थि, अतीत अत्थी ति मिच्छा । हञ्चि वा पन अत्थि न्वातीत[1], अत्थि अतीत ति मिच्छा ।

अनागत न्वत्थी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागत न्वत्थि, अनागत अत्थी ति मिच्छा । हञ्चि वा पन अत्थि न्वानागत[2], अत्थि अनागत ति मिच्छा ।

*अनागत हुत्वा पच्चुप्पन्न होती ति ? आमन्ता ।

तञ्ञेव अनागत त पच्चुप्पन्न ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

तञ्ञेव अनागत त पच्चुप्पन्न ति ? आमन्ता ।

हुत्वा होति हुत्वा होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

हुत्वा होति हुत्वा होती ति ? आमन्ता ।

न हुत्वा न होति न हुत्वा न होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*पच्चुप्पन्न हुत्वा अतीत होती ति ? आमन्ता ।

तञ्ञेव पच्चुप्पन्न त अतीत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

तञ्ञेव पच्चुप्पन्नं त अतीत ति ? आमन्ता ।

हुत्वा होति हुत्वा होती ति ? न हेव वत्तब्बे पे० ।

हुत्वा होति हुत्वा होती ति ? आमन्ता ।

न हुत्वा न होति न हुत्वा न होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अनागत हुत्वा पच्चुप्पन्न होति, पच्चुप्पन्न हुत्वा अतीत होती ति ? आमन्ता ।

तञ्ञेव अनागत त पच्चुप्पन्न त अतीत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

तञ्ञेव अनागत त पच्चुप्पन्न त अतीत ति ? आमन्ता ।

हुत्वा होति हुत्वा होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

---

१ न्वतीत – सी० । २ न्वनागत – सी० ।

हुत्वा होति हुत्वा होती ति ? आमन्ता ।

न हुत्वा न होति न हुत्वा न होती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

§ ३ अतीतचक्खुरूपादिकथा

२८९ *अतीत चक्खु अत्थि रूपा अत्थि चक्खुविञ्ञाण अत्थि आलोको अत्थि मनसिकारो अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतेन चक्खुना अतीत रूप पस्सती ति ? न हेव वत्तब्ब । पे० ।

अतीत सोत अत्थि सद्दा अत्थि सोतविञ्ञाण अत्थि आकासो अत्थि मनसिकारो अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतेन सोतेन अतीत सद्द सुणाती ति ? न हेव वत्तब्ब । पे० ।

अतीत घान अत्थि गन्धा अत्थि घानविञ्ञाण अत्थि वायो अत्थि मनसिकारो अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतेन घानेन अतीत गन्ध घायती ति ? न हेव वत्तब्ब पे० ।

अतीता जिव्हा अत्थि रसा अत्थि जिव्हाविञ्ञाण अत्थि आपो अत्थि मनसिकारो अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीताय जिव्हाय अतीत रस सायती ति ? न हेव वत्तब्ब । पे० ।

अतीतो कायो अत्थि फोट्ठब्बा अत्थि कायविञ्ञाण अत्थि पथवी[1] अत्थि मनसिकारो अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतेन कायेन अतीत फोट्ठब्ब फुसती ति ? न हेव वत्तब्ब । पे० ।

अतीतो मनो अत्थि धम्मा अत्थि मनोविञ्ञाण अत्थि वत्थु अत्थि मनसिकारो अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतेन मनेन अतीत धम्म विजानाती ति ? न हेव वत्तब्ब । पे० ।

अनागत चक्खु अत्थि रूपा अत्थि चक्खुविञ्ञाण अत्थि आलोको अत्थि मनसिकारो अत्थी ति ? आमन्ता ।

---

१ पठवी – सी० स्या० ।

अनागतेन चक्खुना अनागतं रूप पस्सती ति ? न हेव वत्तब्बे। . पे० ।

अनागत सोत अत्थि घान अत्थि जिव्हा अत्थि ... कायो अत्थि मनो अत्थि धम्मा अत्थि मनोविञ्ञाण अत्थि वत्थु अत्थि मनसिकारो अत्थी ति ? आमन्ता।

अनागतेन मनेन अनागतं धम्म विजानाती ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे० ।

*पच्चुप्पन्न चक्खु अत्थि रूपा अत्थि चक्खुविञ्ञाण अत्थि आलोको अत्थि मनसिकारो अत्थि, पच्चुप्पन्नेन चक्खुना पच्चुप्पन्न रूप पस्सती ति ? आमन्ता।

अतीत चक्खु अत्थि रूपा अत्थि चक्खुविञ्ञाण अत्थि आलोको अत्थि मनसिकारो अत्थि, अतीतेन चक्खुना अतीत रूप पस्सती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

पच्चुप्पन्न सोत अत्थि घानं अत्थि जिव्हा अत्थि कायो अत्थि मनो अत्थि धम्मा अत्थि मनोविञ्ञाण अत्थि वत्थु अत्थि मनसिकारो अत्थि, पच्चुप्पन्नेन मनेन पच्चुप्पन्न धम्म विजानाती ति ? आमन्ता।

अतीतो मनो अत्थि धम्मा अत्थि मनोविञ्ञाण अत्थि वत्थु अत्थि मनसिकारो अत्थि, अतीतेन मनेन अतीत धम्म विजानाती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*पच्चुप्पन्न चक्खु अत्थि रूपा अत्थि चक्खुविञ्ञाण अत्थि आलोको अत्थि मनसिकारो अत्थि, पच्चुप्पन्नेन चक्खुना पच्चुप्पन्न रूप पस्पती ति ? आमन्ता।

अनागत चक्खु अत्थि रूपा अत्थि चक्खुविञ्ञाण अत्थि आलोको अत्थि मनसिकारो अत्थि, अनागतेन चक्खुना अनागत रूप पस्सती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

पच्चुप्पन्न सोत अत्थि घान अत्थि जिव्हा अत्थि कायो अत्थि मनो अत्थि धम्मा अत्थि मनोविञ्ञाण अत्थि वत्थु अत्थि मनसिकारो अत्थि, पच्चुप्पन्नेन मनेन पच्चुप्पन्न धम्म विजानाती ति ? आमन्ता।

अनागतो मनो अत्थि धम्मा अत्थि मनोविञ्ञाण अत्थि वत्थु अत्थि मनसिकारो अत्थि, अनागतेन मनेन अनागत धम्म विजानाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अतीत चक्खु अत्थि रूपा अत्थि चक्खुविञ्ञाण अत्थि आलोको अत्थि मनसिकारो अत्थि, न च अतीतेन चक्खुना अतीत रूप पस्सती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न चक्खु अत्थि रूपा अत्थि चक्खुविञ्ञाण अत्थि आलोको अत्थि मनसिकारो अत्थि, न च पच्चुप्पन्नेन चक्खुना पच्चुप्पन्न रूप पस्सती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीत सोत अत्थि ... घान अत्थि ... जिव्हा अत्थि ... कायो अत्थि ... मनो अत्थि धम्मा अत्थि मनोविञ्ञाण अत्थि वत्थु अत्थि मनसिकारो अत्थि, न च अतीतेन मनेन अतीत धम्म विजानाती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्नो मनो अत्थि धम्मा अत्थि मनोविञ्ञाण अत्थि वत्थु अत्थि मनसिकारो अत्थि न च पच्चुप्पन्नेन मनेन पच्चुप्पन्न धम्म विजानाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागत चक्खु अत्थि रूपा अत्थि चक्खुविञ्ञाण अत्थि आलोको अत्थि मनसिकारो अत्थि न च अनागतेन चक्खुना अनागत रूप पस्सती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न चक्खु अत्थि रूपा अत्थि चक्खुविञ्ञाण अत्थि आलोको अत्थि मनसिकारो अत्थि न च पच्चुप्पन्नेन चक्खुना पच्चुप्पन्न रूप पस्सती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागत सोत अत्थि ... घान अत्थि ... जिव्हा अत्थि ... कायो अत्थि ... मनो अत्थि धम्मा अत्थि मनोविञ्ञाण अत्थि वत्थु अत्थि मनसिकारो अत्थि न च अनागतेन मनेन अनागत धम्म विजानाती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्नो मनो अत्थि धम्मा अत्थि मनोविञ्ञाण अत्थि वत्थु अत्थि मनसिकारो अत्थि न च पच्चुप्पन्नेन मनेन पच्चुप्पन्न धम्म विजानाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहा तेन मानेन समानो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहतो अतीता दिट्ठि अत्थी ति ? आमन्ता ।

अरहा ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहतो अतीता विचिकिच्छा अत्थी ति ? आमन्ता ।

अरहा ताय विचिकिच्छाय सविचिकिच्छो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहतो अतीत थीन अत्थी ति ? आमन्ता ।

अरहा तेन थीनेन सथीनो[1] ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहतो अतीत उद्धच्च अत्थी ति ? आमन्ता ।

अरहा तेन उद्धच्चेन सउद्धतो[2] ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहतो अतीत अहिरिक अत्थी ति ? आमन्ता ।

अरहा तेन अहिरिकेन सअहिरिको ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहतो अतीत अनोत्तप्प अत्थी ति ? आमन्ता ।

अरहा तेन अनोत्तप्पेन सअनोत्तप्पी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अनागामिस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थी ति ? आमन्ता । R

अनागामी ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागामिस्स अतीता विचिकिच्छा अत्थि अतीतो सीलब्बतपरामासो अत्थि अतीतो अणुसहगतो कामरागो अत्थि अतीतो अणुसहगतो ब्यापादो अत्थी ति ? आमन्ता ।

अनागामी तेन ब्यापादेन ब्यापन्नचित्तो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सकदागामिस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थी ति ? आमन्ता ।

सकदागामी ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

---

१ सथिनो – म० । २ सउद्धच्चो – स्या०, सउद्धच्चको – रो० ।

पजहति, निरोध सच्छिकरोति, मग्ग भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*अतीत ञाण अत्थि, न च तेन ञाणेन ञाणकरणीय करोती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न ञाण अत्थि, न च तेन ञाणेन ञाणकरणीय करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीत ञाण अत्थि, न च तेन ञाणेन दुक्ख परिजानाति, समुदय पजहति, निरोध सच्छिकरोति, मग्ग भावेती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न ञाण अत्थि, न च तेन ञाणेन दुक्ख परिजानाति, समुदय पजहति निरोध सच्छिकरोति, मग्ग भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अनागत ञाण अत्थि, न च तेन ञाणेन ञाणकरणीय करोती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न ञाण अत्थि न च तेन ञाणेन ञाणकरणीय करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागत ञाण अत्थि, न च तेन ञाणेन दुक्ख परिजानाति समुदय पजहति निरोध सच्छिकरोति मग्ग भावेती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न ञाण अत्थि न च तेन ञाणेन दुक्ख परिजानाति समुदय पजहति, निरोध सच्छिकरोति मग्ग भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

६ ५ अरहन्तादिकथा

२९१ *अरहतो अतीतो रागो अत्थी ति ? आमन्ता ।
अरहा तेन रागेन सरागो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० … ।
अरहतो अतीतो दोसो अत्थी ति ? आमन्ता ।
अरहा तेन दोसेन सदोसो ति ? न हेव वत्तब्बे । … पे० ।
अरहतो[1] अतीतो मोहो अत्थी ति ? आमन्ता ।
अरहा तेन मोहेन समोहो ति ? न हेव वत्तब्बे । … पे० … ।
अरहतो अतीतो मानो अत्थी ति ? आमन्ता ।

१ अरहता – रो ।

*पुथुज्जनस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थि, पुथुज्जनो ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? आमन्ता ।

सकदागामिस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थि, सकदागामी ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० ।

पुथुज्जनस्स अतीता विचिकिच्छा अत्थि अतीतो ओळारिको ब्यापादो अत्थि, पुथुज्जनो तेन व्यापादेन व्यापन्नचित्तो ति ? आमन्ता ।

सकदागामिस्स अतीतो ओळारिको व्यापादो अत्थि, सकदागामी तेन व्यापादेन व्यापन्नचित्तो ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० ।

*पुथुज्जनस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थि, पुथुज्जनो ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? आमन्ता । B

सोतापन्नस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थि, सोतापन्नो ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पुथुज्जनस्स अतीता विचिकिच्छा अत्थि पे० अतीतो अपायगमनीयो मोहो अत्थि, पुथुज्जनो तेन मोहेन समोहो ति ? आमन्ता ।

सोतापन्नस्स अतीतो अपायगमनीयो मोहो अत्थि, सोतापन्नो तेन मोहेन समोहो ति ? आमन्ता ।

सोतापन्नस्स अतीतो अपायगमनीयो मोहो अत्थि, सोतापन्नो तेन मोहेन समोहो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० । R

*अरहतो अतीतो रागो अत्थि, न च अरहा तेन रागेन सरागो ति ? आमन्ता ।

पुथुज्जनस्स अतीतो रागो अत्थि, न च पुथुज्जनो तेन रागेन सरागो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहतो अतीतो दोसो अत्थि पे० अतीत अनोत्तप्प अत्थि, न च अरहा तेन अनोत्तप्पेन अनोत्तप्पी ति ? आमन्ता ।

पुथुज्जनस्स अतीत अनोत्तप्प अत्थि, न च पुथुज्जनो तेन अनोत्तप्पेन अनोत्तप्पी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अनागामिस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थि, न च अनागामी ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? आमन्ता ।

पुथुज्जनस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थि, न च पुथुज्जनो ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? न हेव वत्तब्बे ।

सकदागामिस्स अतीता विचिकिच्छा अत्थि अतीतो सीलब्बतपरामासो अत्थि अतीतो ओळारिको कामरागो अत्थि अतीतो ओळारिको ब्यापादो अत्थी ति ? आमन्ता ।

सकदागामी तेन ब्यापादेन ब्यापन्नचित्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*सोतापन्नस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थी ति ? आमन्ता ।

सोतापन्नो ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सोतापन्नस्स अतीता विचिकिच्छा अत्थि अतीतो सीलब्बतपरामासो अत्थि अतीतो अपायगमनीयो रागो अत्थि अतीतो अपायगमनीयो दोसो अत्थि अतीतो अपायगमनीयो मोहो अत्थी ति ? आमन्ता ।

सोतापन्नो तेन मोहेन समोहो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

२९२ *पुथुज्जनस्स अतीतो रागो अत्थि, पुथुज्जनो तेन रागेन सरागो ति ? आमन्ता ।

अरहतो अतीतो रागो अत्थि, अरहा तेन रागेन सरागो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पुथुज्जनस्स अतीतो दोसो अत्थि पे० अतीतं अनोत्तप्पं अत्थि पुथुज्जनो तेन अनोत्तप्पेन अनोत्तप्पी ति ? आमन्ता ।

अरहतो अतीतं अनोत्तप्पं अत्थि अरहा तेन अनोत्तप्पेन अनोत्तप्पी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पुथुज्जनस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थि, पुथुज्जनो ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? आमन्ता ।

अनागामिस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थि, अनागामी ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पुथुज्जनस्स अतीता विचिकिच्छा अत्थि पे० अतीतो अणुसहगतो ब्यापादो अत्थि पुथुज्जनो तेन ब्यापादेन ब्यापन्नचित्तो ति ? आमन्ता ।

अनागामिस्स अतीतो अणुसहगतो ब्यापादो अत्थि अनागामी तेन ब्यापादेन ब्यापन्नचित्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अतीतेसु पादेसु सति अभिक्कमपटिक्कमो पञ्ञायती ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे०... ।

अतीता पब्बा अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतेसु पब्बेसु सति समिञ्जनपसारण पञ्ञायती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अतीतो कुच्छि अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतस्मि कुच्छिस्मि सति जिघच्छा पिपासा पञ्ञायती ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

*अतीतो कायो अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतो कायो पग्गहनिग्गहुपगो[1] छेदनभेदनुपगो[1] काकेहि गिज्झेहि कुललेहि साधारणो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीते काये विसं कमेय्य, सत्थं कमेय्य, अग्गि कमेय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

लब्भा अतीतो कायो अद्दुबन्धनेन[2] बन्धितु, रज्जुबन्धनेन बन्धितु, सङ्खलिकबन्धनेन बन्धितु, गामबन्धनेन बन्धितु, निगमबन्धनेन बन्धितु, नगरबन्धनेन बन्धितु, जनपदबन्धनेन बन्धितु, कण्ठपञ्चमेहि बन्धनेहि बन्धितु ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

*अतीतो आपो अत्थी ति ? आमन्ता ।

तेन आपेन आपकरणीयं करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० . ।

अतीतो तेजो अत्थी ति ? आमन्ता ।

तेन तेजेन तेजकरणीय करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीतो वायो अत्थी ति ? आमन्ता ।

तेन वायेन वायकरणीय करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० ।

§ ७. अतीतक्खन्धादिसमोधानकथा

२९४ *अतीतो रूपक्खन्धो अत्थि, अनागतो रूपक्खन्धो अत्थि, पच्चुप्पन्नो रूपक्खन्धो अत्थी ति ? आमन्ता ।

१-१ पग्गहनिग्गहूपगो छेदनभेदनूपगो – सी०, स्या०, रो० । २ [illegible] – रो० ।

अनागामिस्स अतीता विचिकिच्छा अत्थि पे० .. अतीतो अणुसहगतो ब्यापादो अत्थि, न च अनागामी तेन ब्यापादेन ब्यापन्नचित्तो ति ? आमन्ता ।

पुथुज्जनस्स अतीतो अणुसहगतो ब्यापादो अत्थि, न च पुथुज्जनो तेन ब्यापादेन ब्यापन्नचित्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*सकदागामिस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थि, न च सकदागामी ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? आमन्ता ।

पुथुज्जनस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थि, न च पुथुज्जनो ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सकदागामिस्स अतीता विचिकिच्छा अत्थि पे० अतीतो ओळारिको ब्यापादो अत्थि न च सकदागामी तेन ब्यापादेन ब्यापन्नचित्तो ति ? आमन्ता ।

पुथुज्जनस्स अतीतो ओळारिको ब्यापादो अत्थि, न च पुथुज्जनो तेन ब्यापादेन ब्यापन्नचित्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*सोतापन्नस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थि न च सोतापन्नो ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? आमन्ता ।

पुथुज्जनस्स अतीता सक्कायदिट्ठि अत्थि न च पुथुज्जनो ताय दिट्ठिया सदिट्ठिको ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सोतापन्नस्स अतीता विचिकिच्छा अत्थि पे० अतीतो अपायगमनीयो मोहो अत्थि न च सोतापन्नो तेन मोहेन समोहो ति ? आमन्ता ।

पुथुज्जनस्स अतीतो अपायगमनीयो मोहो अत्थि, न च पुथुज्जनो तेन मोहेन समोहो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

६ अतीतहत्थादिकथा

२६३ *अतीता हत्था अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतेसु हत्थेसु सति आदाननिक्खेपन पञ्ञायती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अतीता पादा अत्थी ति ? आमन्ता ।

*अतीतो सम्मासम्बुद्धो अत्थि, अनागतो सम्मासम्बुद्धो अत्थि, पच्चुप्पन्नो सम्मासम्बुद्धो अत्थी ति ? आमन्ता ।

तिण्णन्नं सम्मासम्बुद्धानं सम्मुखीभावो होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

§ ८. पदसोधन

२९५ *अतीतं अत्थी ति ? आमन्ता ।

अत्थि अतीतं ति ? अत्थि सिया अतीतं, सिया न्वातीतं ति ।

आजानाहि निग्गहं । हञ्चि अतीतं अत्थि, अत्थि सिया अतीतं, सिया न्वातीतं, तेनातीतं न्वातीतं, न्वातीतं अतीतं ति । यं तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो – 'अतीतं अत्थि अत्थि सिया अतीतं, सिया न्वातीतं, तेनातीतं न्वातीतं, न्वातीतं अतीतं'" ति मिच्छा ।

नो चे पन अतीतं न्वातीतं न्वातीतं अतीतं ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "अतीतं अत्थि अत्थि सिया अतीतं, सिया न्वातीतं" ति । यं तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो – 'अतीतं अत्थि अत्थि सिया अतीतं, सिया न्वातीतं, तेनातीतं न्वातीतं, न्वातीतं अतीतं'" ति मिच्छा ।

*अनागतं अत्थी ति ? आमन्ता ।

अत्थि अनागतं ति ? अत्थि सिया अनागतं, सिया न्वानागतं ति ।

आजानाहि निग्गहं । हञ्चि अनागतं अत्थि अत्थि सिया अनागतं सिया न्वानागतं, तेनानागतं न्वानागतं, न्वानागतं अनागतं ति । यं तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो – 'अनागतं अत्थि अत्थि सिया अनागतं, सिया न्वानागतं, तेनानागतं न्वानागतं, न्वानागतं अनागतं'" ति मिच्छा ।

नो चे पनानागतं न्वानागतं न्वानागतं अनागतं ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागतं अत्थि अत्थि सिया अनागतं, सिया न्वानागतं" ति । यं तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो – 'अनागतं अत्थि अत्थि सिया अनागतं, सिया न्वानागतं, तेनानागतं न्वानागतं, न्वानागतं अनागतं'" ति मिच्छा ।

[1]पच्चुप्पन्नं अत्थी ति ? आमन्ता ।

तयो रूपक्खन्धा ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

अतीता पञ्चक्खन्धा अत्थि, अनागता पञ्चक्खन्धा अत्थि, पच्चुप्पन्ना पञ्चक्खन्धा अत्थी ति? आमन्ता।

पन्नरसक्खन्धा ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*अतीतं चक्खायतनं अत्थि, अनागतं चक्खायतनं अत्थि, पच्चुप्पन्नं चक्खायतनं अत्थी ति? आमन्ता।

तीणि चक्खायतनानी ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

अतीतानि द्वादसायतनानि अत्थि, अनागतानि द्वादसायतनानि अत्थि पच्चुप्पन्नानि द्वादसायतनानि अत्थी ति? आमन्ता।

छत्तिंसायतनानी ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*अतीता चक्खुधातु अत्थि, अनागता चक्खुधातु अत्थि, पच्चुप्पन्ना चक्खुधातु अत्थी ति? आमन्ता।

तिस्सो चक्खुधातुयो ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

अतीता अट्ठारस धातुयो अत्थि, अनागता अट्ठारस धातुयो अत्थि पच्चुप्पन्ना अट्ठारस धातुयो अत्थी ति? आमन्ता।

चतुपञ्ञास धातुयो ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*अतीतं चक्खुन्द्रियं अत्थि, अनागतं चक्खुन्द्रियं अत्थि, पच्चुप्पन्नं चक्खुन्द्रियं अत्थी ति? आमन्ता।

तीणि चक्खुन्द्रियानी ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

अतीतानि बावीसतिन्द्रियानि अत्थि अनागतानि बावीसतिन्द्रियानि अत्थि पच्चुप्पन्नानि बावीसतिन्द्रियानि अत्थी ति? आमन्ता।

छसट्ठिन्द्रियानी ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*अतीतो राजा चक्कवत्ती[1] अत्थि, अनागतो राजा चक्कवत्ती अत्थि, पच्चुप्पन्नो राजा चक्कवत्ती अत्थी ति? आमन्ता।

तिण्णन्नं[2] राजूनं[3] चक्कवत्तीनं सम्मुखीभावो होती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

---

१ चक्कवत्ति – सी०, स्या०, पञ्चुपरि पि। २ तिण्णं – स्या०। ३ रा[illegible] रो।

ननु वुत्तं भगवता – "य किञ्चि, भिक्खवे, रूप अतीतानागतपच्चुप्पन्न अज्झत्त वा बहिद्धा वा ओळारिक वा सुखुम वा हीन वा पणीत वा य दूरे सन्तिके वा – अय वुच्चति रूपक्खन्धो । या काचि वेदना या काचि सञ्ञा ये केचि सङ्खारा यं किञ्चि विञ्ञाण अतीतानागतपच्चुप्पन्न अज्झत्त वा बहिद्धा वा ओळारिक वा सुखुम वा हीन वा पणीत वा य दूरे सन्तिके वा – अय वुच्चति विञ्ञाणक्खन्धो" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अतीत अत्थि, अनागत अत्थी ति ।

*अतीत अत्थि, अनागत अत्थी ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "तयोमे, भिक्खवे, निरुत्तिपथा अधिवचनपथा पञ्ञत्तिपथा असङ्किण्णा असङ्किण्णपुब्बा न सङ्कियन्ति न सङ्कियिस्सन्ति अप्पटिकुट्ठा[1] समणेहि ब्राह्मणेहि विञ्ञूहि । कतमे तयो ? य, भिक्खवे, रूप अतीत निरुद्ध विगत विपरिणत 'अहोसी' ति तस्स सङ्खा, 'अहोसी' ति तस्स समञ्ञा, 'अहोसी' ति तस्स पञ्ञत्ति, न तस्स सङ्खा 'अत्थी' ति, न तस्स सङ्खा 'भविस्सती' ति । या वेदना पे० या सञ्ञा ये सङ्खारा य विञ्ञाण अतीत निरुद्ध विगत विपरिणत 'अहोसी' ति तस्स सङ्खा, 'अहोसी' ति तस्स समञ्ञा, 'अहोसी' ति तस्स पञ्ञत्ति, न तस्स सङ्खा 'अत्थी' ति, न तस्स सङ्खा 'भविस्सती' ति । R B

"य, भिक्खवे, रूप अजात्त अपातुभूत 'भविस्सती' ति तस्स सङ्खा, 'भविस्सती' ति तस्स समञ्ञा, 'भविस्सती' ति तस्स पञ्ञत्ति; न तस्स सङ्खा 'अत्थी' ति, न तस्स सङ्खा 'अहोसी' ति । या वेदना पे० या सञ्ञा . ये सङ्खारा य विञ्ञाण अजात अपातुभूत 'भविस्सती' ति तस्स सङ्खा, 'भविस्सती' ति तस्स समञ्ञा, 'भविस्सती' ति तस्स पञ्ञत्ति; न तस्स सङ्खा 'अत्थी' ति, न तस्स सङ्खा 'अहोसी' ति ।

"य, भिक्खवे, रूप जात पातुभूत 'अत्थी' ति तस्स सङ्खा, 'अत्थी' ति तस्स समञ्ञा, 'अत्थी' ति तस्स पञ्ञत्ति, न तस्स सङ्खा 'अहोसी' ति, न तस्स सङ्खा 'भविस्सती' ति । या वेदना पे० या सञ्ञा

१ अप्पतिकुट्ठा – सी०, अप्पटिक्कुट्टा – स्या० ।

अत्थि पच्चुप्पन्न ति ? अत्थि सिया पच्चुप्पन्न, सिया नो पच्चुप्पन्न ति ।

आजानाहि निग्गहं । हञ्चि पच्चुप्पन्न अत्थि अत्थि सिया पच्चुप्पन्न, सिया नो पच्चुप्पन्न, तेन पच्चुप्पन्न, नो पच्चुप्पन्न, नो पच्चुप्पन्न पच्चुप्पन्न ति । य तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो – 'पच्चुप्पन्न अत्थि अत्थि सिया पच्चुप्पन्न, सिया नो पच्चुप्पन्न, तेन पच्चुप्पन्न नो पच्चुप्पन्न, नो पच्चुप्पन्न पच्चुप्पन्न'" ति मिच्छा ।

नो चे पन पच्चुप्पन्न नो पच्चुप्पन्न, नो पच्चुप्पन्न पच्चुप्पन्न ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "पच्चुप्पन्न अत्थि अत्थि सिया पच्चुप्पन्न सिया नो पच्चुप्पन्न ति । य तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो – 'पच्चुप्पन्न अत्थि अत्थि सिया पच्चुप्पन्न, सिया नो पच्चुप्पन्न, तेन पच्चुप्पन्न नो पच्चुप्पन्न, नो पच्चुप्पन्न पच्चुप्पन्न'" ति मिच्छा ।

[1]निब्बान अत्थी ति ? आमन्ता ।

अत्थि निब्बान' ति ? अत्थि सिया निब्बान सिया नो निब्बान ति ।

आजानाहि निग्गहं । हञ्चि निब्बान अत्थि अत्थि सिया निब्बान, सिया नो निब्बान, तेन निब्बान नो निब्बान, नो निब्बान निब्बान ति । य तत्थ वदेसि – 'वत्तब्बे खो – निब्बान अत्थि अत्थि सिया निब्बान, सिया नो निब्बान, तेन निब्बान नो निब्बान, नो निब्बान निब्बान'" ति मिच्छा ।

नो चे पन निब्बान नो निब्बान, नो निब्बान निब्बान ति नो च वत रे वत्तब्बे – निब्बान अत्थि अत्थि सिया निब्बान सिया नो निब्बान' ति । य तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो – 'निब्बान अत्थि अत्थि सिया निब्बान सिया नो निब्बान तेन निब्बान नो निब्बान, नो निब्बान निब्बान'" ति मिच्छा ।

९. सुत्तसाधन

२९६ न वत्तब्बं – 'अतीत अत्थि, अनागत अत्थी" ति ? आमन्ता ।

---

१ अतीतं – रो ।

ननु वुत्त भगवता – "य किञ्चि, भिक्खवे, रूप अतीतानागतपच्चुप्पन्न अज्झत्त वा वहिद्धा वा ओळारिक वा सुखुम वा हीन वा पणीत वा य दूरे सन्तिके वा – अय वुच्चति रूपक्खन्धो। या काचि वेदना या काचि सञ्ञा ये केचि सङ्खारा य किञ्चि विञ्ञाण अतीतानागतपच्चुप्पन्न अज्झत्त वा वहिद्धा वा ओळारिक वा सुखुम वा हीन वा पणीत वा य दूरे सन्तिके वा – अय वुच्चति विञ्ञाणक्खन्धो" ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता।

तेन हि अतीत अत्थि, अनागत अत्थी ति।

*अतीत अत्थि, अनागत अत्थी ति ? आमन्ता।

ननु वुत्त भगवता – "तयोमे, भिक्खवे, निरुत्तिपथा अधिवचनपथा पञ्ञत्तिपथा असङ्किण्णा असङ्किण्णपुब्बा न सङ्कियन्ति न सङ्कियिस्सन्ति अप्पटिकुट्ठा[1] समणेहि ब्राह्मणेहि विञ्ञूहि। कतमे तयो ? य, भिक्खवे, रूप अतीत निरुद्ध विगत विपरिणत 'अहोसी' ति तस्स सङ्खा, 'अहोसी' ति तस्स समञ्ञा, 'अहोसी' ति तस्स पञ्ञत्ति, न तस्स सङ्खा 'अत्थी' ति, न तस्स सङ्खा 'भविस्सती' ति। या वेदना पे० या सञ्ञा ये सङ्खारा य विञ्ञाण अतीत निरुद्ध विगत विपरिणत 'अहोसी' ति तस्स सङ्खा, 'अहोसी' ति तस्स समञ्ञा, 'अहोसी' ति तस्स पञ्ञत्ति, न तस्स सङ्खा 'अत्थी' ति, न तस्स सङ्खा 'भविस्सती' ति।

R B

"य, भिक्खवे, रूप अजात अपातुभूत 'भविस्सती' ति तस्स सङ्खा, 'भविस्सती' ति तस्स समञ्ञा, 'भविस्सती' ति तस्स पञ्ञत्ति; न तस्स सङ्खा 'अत्थी' ति, न तस्स सङ्खा 'अहोसी' ति। या वेदना पे० या सञ्ञा . ये सङ्खारा य विञ्ञाण अजात अपातुभूत 'भविस्सती' ति तस्स सङ्खा, 'भविस्सती' ति तस्स समञ्ञा, 'भविस्सती' ति तस्स पञ्ञत्ति; न तस्स सङ्खा 'अत्थी' ति, न तस्स सङ्खा 'अहोसी' ति।

"य, भिक्खवे, रूप जातं पातुभूत 'अत्थी' ति तस्स सङ्खा, 'अत्थी' ति तस्स समञ्ञा, 'अत्थी' ति तस्स पञ्ञत्ति, न तस्स सङ्खा 'अहोसी' ति, न तस्स सङ्खा 'भविस्सती' ति। या वेदना पे० या सञ्ञा

१ अप्पतिकुट्ठा – सी०, अप्पटिक्कुट्ठा – स्या०।

अत्थि पच्चुप्पन्न ति ? अत्थि सिया पच्चुप्पन्न, सिया नो पच्चुप्पन्न ति ।

आजानाहि निग्गहं । हञ्चि पच्चुप्पन्न अत्थि अत्थि सिया पच्चुप्पन्न, सिया नो पच्चुप्पन्न, तेन पच्चुप्पन्न, नो पच्चुप्पन्न, नो पच्चुप्पन्न पच्चुप्पन्न ति । य तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो – 'पच्चुप्पन्न अत्थि अत्थि सिया पच्चुप्पन्न, सिया नो पच्चुप्पन्न, तेन पच्चुप्पन्न नो पच्चुप्पन्न, नो पच्चुप्पन्न पच्चुप्पन्न'" ति मिच्छा ।

नो चे पन पच्चुप्पन्न नो पच्चुप्पन्न, नो पच्चुप्पन्न पच्चुप्पन्न ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "पच्चुप्पन्न अत्थि अत्थि सिया पच्चुप्पन्न, सिया नो पच्चुप्पन्न ति । य तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो – 'पच्चुप्पन्न अत्थि अत्थि सिया पच्चुप्पन्न, सिया नो पच्चुप्पन्न, तेन पच्चुप्पन्न नो पच्चुप्पन्न, नो पच्चुप्पन्न पच्चुप्पन्न'" ति मिच्छा ।

[1]निब्बान अत्थी ति ? आमन्ता ।

अत्थि निब्बान' ति ? अत्थि सिया निब्बान सिया नो निब्बान ति ।

आजानाहि निग्गहं । हञ्चि निब्बान अत्थि अत्थि सिया निब्बान, सिया नो निब्बान तेन निब्बान नो निब्बान, नो निब्बान निब्बान ति । य तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो – 'निब्बान अत्थि अत्थि सिया निब्बान सिया नो निब्बान तेन निब्बान नो निब्बान नो निब्बान निब्बान' " ति मिच्छा ।

नो चे पन निब्बान नो निब्बान, नो निब्बान निब्बान ति नो च वत रे वत्तब्बे – 'निब्बान अत्थि अत्थि सिया निब्बान, सिया नो निब्बान ति । य तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो – 'निब्बान अत्थि अत्थि सिया निब्बान सिया नो निब्बान तेन निब्बान नो निब्बान नो निब्बान निब्बान' " ति मिच्छा ।

§ ९. सुत्तसाधन

२९६ [1]न वत्तब्बं – 'अतीतं अत्थि, अनागतं अत्थी' ति ? आमन्ता ।

---

१ अतीतं – री ।

ननु वुत्तं भगवता – "य किञ्चि, भिक्खवे, रूप अतीतानागतपच्चुप्पन्न अज्झत्त वा बहिद्धा वा ओळारिक वा सुखुम वा हीन वा पणीत वा य दूरे सन्तिके वा – अय वुच्चति रूपक्खन्धो । या काचि वेदना . या काचि सञ्ञा   ये केचि सङ्खारा   य किञ्चि विञ्ञाण अतीतानागतपच्चुप्पन्न अज्झत्त वा बहिद्धा वा ओळारिक वा सुखुम वा हीन वा पणीत वा य दूरे सन्तिके वा – अय वुच्चति विञ्ञाणक्खन्धो" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अतीत अत्थि, अनागत अत्थी ति ।

*अतीत अत्थि, अनागत अत्थी ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "तयोमे, भिक्खवे, निरुत्तिपथा अधिवचनपथा पञ्ञत्तिपथा असङ्किण्णा असङ्किण्णपुब्बा न सङ्कियन्ति न सङ्कियिस्सन्ति अप्पटिकुट्ठा[1] समणेहि ब्राह्मणेहि विञ्ञूहि । कतमे तयो ? य, भिक्खवे, रूप अतीत निरुद्ध विगतं विपरिणत 'अहोसी' ति तस्स सङ्खा, 'अहोसी' ति तस्स समञ्ञा, 'अहोसी' ति तस्स पञ्ञत्ति, न तस्स सङ्खा 'अत्थी' ति, न तस्स सङ्खा 'भविस्सती' ति । या वेदना पे० या सञ्ञा   ये सङ्खारा   य विञ्ञाण अतीत निरुद्ध विगत विपरिणत 'अहोसी' ति तस्स सङ्खा, 'अहोसी' ति तस्स समञ्ञा, 'अहोसी' ति तस्स पञ्ञत्ति, न तस्स सङ्खा 'अत्थी' ति, न तस्स सङ्खा 'भविस्सती' ति ।

"य, भिक्खवे, रूप अजात अपातुभूत 'भविस्सती' ति तस्स सङ्खा, 'भविस्सती' ति तस्स समञ्ञा, 'भविस्सती' ति तस्स पञ्ञत्ति; न तस्स सङ्खा 'अत्थी' ति, न तस्स सङ्खा 'अहोसी' ति । या वेदना   पे० या सञ्ञा . ये सङ्खारा   य विञ्ञाण अजात अपातुभूत 'भविस्सती' ति तस्स सङ्खा, 'भविस्सती' ति तस्स समञ्ञा, 'भविस्सती' ति तस्स पञ्ञत्ति; न तस्स सङ्खा 'अत्थी' ति, न तस्स सङ्खा 'अहोसी' ति ।

"य, भिक्खवे, रूपं जातं पातुभूत 'अत्थी' ति तस्स सङ्खा, 'अत्थी' ति तस्स समञ्ञा, 'अत्थी' ति तस्स पञ्ञत्ति, न तस्स सङ्खा 'अहोसी' ति, न तस्स सङ्खा 'भविस्सती' ति । या वेदना   पे० या सञ्ञा

R B

१ अप्पतिकुट्ठा – सी०, अप्पटिक्कुट्ठा – स्या० ।

ये सङ्खारा य विञ्ञाण जात पातुभूत 'अत्थी' ति तस्स सङ्खा, 'अत्थी' ति तस्स समञ्ञा 'अत्थी' ति तस्स पञ्ञत्ति, न तस्स सङ्खा 'अहोसी' ति, न तस्स सङ्खा 'भविस्ससी' ति । इमे खो, भिक्खवे, तयो निरुत्तिपथा अधिवचनपथा पञ्ञत्तिपथा असङ्किण्णा असङ्किण्णपुब्बा न सङ्कियन्ति[1] न सङ्कियिस्सन्ति[2] अप्पटिकुट्ठा समणेहि ब्राह्मणेहि विञ्ञूहि ।

'ये पि ते, भिक्खवे, अहेसु उक्कला[3] वस्सभञ्ञा[3] अहेतुकवादा अकिरियवादा नत्थिकवादा ते पिमे तयो निरुत्तिपथे अधिवचनपथे पञ्ञत्तिपथे न गरहितब्ब न पटिक्कोसितब्ब अमञ्ञिसु । त किस्स हेतु ? निन्दाब्यारोसउपारम्भभया[4]" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "अतीत अत्थि, अनागत अत्थी" ति ।

*अतीत अत्थी ति ? आमन्ता ।

ननु आयस्मा फग्गुनो[5] भगवन्त एतदवोच – "अत्थि नु खो त भन्ते, चक्खु येन चक्खुना अतीते बुद्धे परिनिब्बुते छिन्नपपञ्चे छिन्नवटुमे परियादिण्णवट्टे[6] सब्बदुक्खवीतिवत्ते पञ्ञापयमानो पञ्ञापेय्या ति । अत्थि नु खो सा भन्ते जिव्हा पे० अत्थि नु खो सो भन्ते, मनो येन मनेन अतीते बुद्धे परिनिब्बुते छिन्नपपञ्चे छिन्नवटुमे परियादिण्णवट्टे सब्बदुक्खवीतिवत्ते पञ्ञापयमानो पञ्ञापेय्या" ति ।

"नत्थि खो त फग्गुन, चक्खु येन चक्खुना अतीते बुद्धे परिनिब्बुते छिन्नपपञ्चे छिन्नवटुमे परियादिण्णवट्टे सब्बदुक्खवीतिवत्ते पञ्ञापयमानो पञ्ञापेय्य । नत्थि खो सा फग्गुन जिव्हा पे० नत्थि नु खो सो फग्गुन मनो येन मनेन अतीते बुद्धे परिनिब्बुते छिन्नपपञ्च छिन्नवटुमे परियादिण्णवट्टे सब्बदुक्खवीतिवत्ते पञ्ञापयमानो पञ्ञापेय्या ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – 'अतीत अत्थी" ति ।

अतीत अत्थी ति ? आमन्ता ।

---

१ सङ्कीयन्ति – रो । २ सङ्कीयिस्सन्ति – सी रो । ३–३ उक्कलावस्सभञ्ञा – सी । ४ निन्दाब्यारोसना-उपारम्भभया – सी स्या रो । ५ फग्गुनो – सी स्या रो एवमुपरि पि । ६ परियादिन्नवट्टे – स्या । ७–७ पञ्ञापेय्य – स्या ।

ननु आयस्मा नन्दको एतदवोच – "अहु पुब्बे लोभो तदहु अकुसलं, सो एतरहि नत्थि, इच्चेत कुसलं। अहु पुब्बे दोसो अहु पुब्बे मोहो, तदहु अकुसल, सो एतरहि नत्थि, इच्चेत कुसल" ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता।

तेन हि न वत्तब्ब – "अतीत अत्थी" ति।

न वत्तब्ब – "अनागत अत्थी" ति ? आमन्ता।

ननु वुत्त भगवता – "कबळीकारे[1] चे, भिक्खवे, आहारे अत्थि रागो, अत्थि नन्दी[2], अत्थि तण्हा, पतिट्ठित तत्थ विञ्ञाणं विरूळ्ह। यत्थ पतिट्ठित विञ्ञाण विरूळ्ह, अत्थि तत्थ नामरूपस्स अवक्कन्ति। यत्थ अत्थि नामरूपस्स अवक्कन्ति, अत्थि तत्थ सङ्खारान वुद्धि। यत्थ अत्थि सङ्खारानं वुद्धि[3], अत्थि तत्थ आयति पुनब्भवाभिनिब्बत्ति। यत्थ अत्थि आयतिं पुनब्भवाभिनिब्बत्ति, अत्थि तत्थ आयतिं जातिजरामरण। यत्थ अत्थि आयतिं जातिजरामरण, ससोक त, भिक्खवे, सरज सउपायासं ति वदामि।

"फस्से चे, भिक्खवे, आहारे मनोसञ्चेतनाय चे, भिक्खवे, आहारे . विञ्ञाणे चे, भिक्खवे, आहारे अत्थि रागो, अत्थि नन्दी पे० सरजं सउपायास ति वदामी" ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता।

तेन हि[4] अनागत अत्थी ति।

*अनागत अत्थी ति ? आमन्ता।

ननु वुत्त भगवता – "कबळीकारे चे, भिक्खवे, आहारे नत्थि रागो, नत्थि नन्दी, नत्थि तण्हा, अप्पतिट्ठित तत्थ विञ्ञाण अविरूळ्ह। यत्थ विञ्ञाणं अप्पतिट्ठित अविरूळ्ह, नत्थि तत्थ नामरूपस्स अवक्कन्ति। यत्थ नत्थि नामरूपस्स अवक्कन्ति, नत्थि तत्थ सङ्खारान वुद्धि। यत्थ नत्थि सङ्खारान वुद्धि, नत्थि तत्थ आयतिं पुनब्भवाभिनिब्बत्ति। यत्थ नत्थि आयतिं पुनब्भवाभिनिब्बत्ति, नत्थि तत्थ आयतिं जातिजरामरणं। यत्थ नत्थि आयतिं जातिजरामरण, असोक B त, भिक्खवे, अरज अनुपायास ति वदामि।

१ कबळिकारे – स्या०, कबलिकारे – रो०। २ नन्दि – सी०, स्या०, रो०। ३ वुड्ढि – स्या०, वुद्धि – रो०, एवमुपरि पि। ४ हि न वत्तब्बे – स्या०, हि न वत्तब्ब – रो०।

"फस्से चे, भिक्खवे, आहारे ... मनोसञ्चेतनाय चे, भिक्खवे, आहारे ... विञ्ञाणे चे, भिक्खवे आहारे नत्थि रागो, नत्थि नन्दी पे० अरज अनुपायास ति वदामी" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ?

आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "अनागत अत्थी" ति ।

---

७ अतीतक्खन्धादिकथा

§ १ अनुलोमपच्चनीक

२९७ [1]अतीत खन्धा ति ? आमन्ता ।

अतीत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीत आयतन ति ? आमन्ता ।

अतीत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ... ।

अतीत धातू ति ? आमन्ता ।

अतीत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीत खन्धा धातु आयतन ति ? आमन्ता ।

अतीत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ... ।

[1]अनागत खन्धा ति ? आमन्ता ।

अनागत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागत आयतन ति ? आमन्ता ।

अनागत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागत धातू ति ? आमन्ता ।

अनागत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागत खन्धा धातु आयतन ति ? आमन्ता ।

अनागत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

[1]पच्चुप्पन्न खन्धा पच्चुप्पन्न अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीत खन्धा अतीत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पच्चुप्पन्न आयतन पच्चुप्पन्न अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीत आयतन अतीत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१-१ पच्चुप्पन्ना – स्या० ।

पच्चुप्पन्नं धातु पच्चुप्पन्नं अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतं धातु अतीत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पच्चुप्पन्नं खन्धा धातु आयतनं पच्चुप्पन्न अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतं खन्धा धातु आयतन अतीत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे०.. ।

पच्चुप्पन्न खन्धा पच्चुप्पन्न अत्थी ति ? आमन्ता ।

अनागतं खन्धा अनागत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पच्चुप्पन्न आयतन पच्चुप्पन्न अत्थी ति ? आमन्ता ।

अनागत आयतन अनागत अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

पच्चुप्पन्न धातु पच्चुप्पन्न अत्थी ति ? आमन्ता ।

अनागत धातु अनागत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पच्चुप्पन्न खन्धा धातु आयतन पच्चुप्पन्न अत्थी ति ? आमन्ता ।

अनागत खन्धा धातु आयतन अनागत अत्थी ति ? न हेव वत्तब्ब । पे० ।

अतीत खन्धा अतीत नत्थी ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्नं खन्धा पच्चुप्पन्न नत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

अतीतं आयतन अतीत नत्थी ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्नं आयतन पच्चुप्पन्न नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे० . ।

अतीत धातु अतीत नत्थी ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न धातु पच्चुप्पन्न नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीत खन्धा धातु आयतन अतीत नत्थी ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न खन्धा धातु आयतन पच्चुप्पन्न नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागत खन्धा अनागत नत्थी ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न खन्धा पच्चुप्पन्न नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागत आयतन पे० अनागत धातु पे० अनागत खन्धा धातु आयतनं अनागत नत्थी ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न खन्धा धातु आयतन पच्चुप्पन्न नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

[1]अतीतं रूपं खन्धो ति ? आमन्ता ।

अतीतं रूपं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

अतीतं रूपं आयतनं ति ? आमन्ता ।

अतीतं रूपं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अतीतं रूपं धातू ति ? आमन्ता ।

अतीतं रूपं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अतीतं रूपं खन्धा धातु आयतनं ति ? आमन्ता ।

अतीतं रूपं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

[1]अनागतं रूपं खन्धो ति ? आमन्ता ।

अनागतं रूपं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

अनागतं रूपं आयतनं पे० अनागतं रूपं धातु पे० अनागतं रूपं खन्धा धातु आयतनं ति ? आमन्ता ।

अनागतं रूपं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

[1]पच्चुप्पन्नं रूपं खन्धो पच्चुप्पन्नं रूपं अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतं रूपं खन्धो अतीतं रूपं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

पच्चुप्पन्नं रूपं आयतनं पे० पच्चुप्पन्नं रूपं धातु पे० पच्चुप्पन्नं रूपं खन्धा धातु आयतनं पच्चुप्पन्नं रूपं अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीतं रूपं खन्धा धातु आयतनं अतीतं रूपं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

7 [1]पच्चुप्पन्नं रूपं खन्धो पच्चुप्पन्नं रूपं अत्थी ति ? आमन्ता ।

अनागतं रूपं खन्धो अनागतं रूपं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० .. ।

पच्चुप्पन्नं रूपं आयतनं पे० पच्चुप्पन्नं रूपं धातु .. पे० .. पच्चुप्पन्नं रूपं खन्धा धातु आयतनं पच्चुप्पन्नं रूपं अत्थी ति ? आमन्ता ।

अनागतं रूपं खन्धा आयतनं अनागतं रूपं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

8 [1]अतीतं रूपं खन्धो अतीतं रूपं नत्थी ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्नं रूपं खन्धो पच्चुप्पन्नं रूपं नत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अतीतं रूप आयतन पे०. अतीतं रूप धातु ..पे० अतीत रूपं खन्धा धातु आयतन अतीत रूप नत्थी ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न रूप खन्धा धातु आयतन पच्चुप्पन्न रूपं नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० . ।

[1]अनागत रूप खन्धो अनागत रूप नत्थीं ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न रूप खन्धो पच्चुप्पन्न रूप नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० .. ।

अनागत रूप आयतन . पे० अनागत रूप धातु . पे० अनागत रूप खन्धा धातु आयतन अनागत रूपं नत्थी ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्न रूप खन्धा धातु आयतन पच्चुप्पन्न रूप नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

[1]अतीता वेदना अतीता सञ्ञा अतीता सङ्खारा ... अतीत विञ्ञाण खन्धो ति ? आमन्ता ।

अतीत विञ्ञाण अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीत विञ्ञाण आयतन . पे० अतीत विञ्ञाण धातु . पे० अतीत विञ्ञाण खन्धा धातु आयतन ति ? आमन्ता ।

अतीत विञ्ञाण अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

[1]अनागत विञ्ञाण खन्धो ति ? आमन्ता ।

अनागत विञ्ञाण अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे पे० ।

अनागत विञ्ञाण आयतन पे० अनागत विञ्ञाणं धातु पे० अनागत विञ्ञाण खन्धा धातु आयतन ति ? आमन्ता ।

अनागत विञ्ञाण अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

[1]पच्चुप्पन्न विञ्ञाण खन्धो पच्चुप्पन्नं विञ्ञाण अत्थी तिं ? आमन्ता ।

अतीत विञ्ञाण खन्धो अतीत विञ्ञाण अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पच्चुप्पन्न विञ्ञाण आयतन पे० पच्चुप्पन्न विञ्ञाण धातु पे० पच्चुप्पन्न विञ्ञाण खन्धा धातु आयतन पच्चुप्पन्न विञ्ञाण अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीत विञ्ञाण खन्धा धातु आयतन अतीत विञ्ञाण अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

[1]पच्चुप्पन्न विञ्ञाण खन्धो पच्चुप्पन्न विञ्ञाण अत्थी ति? आमन्ता।

अनागत विञ्ञाण खन्धो अनागत विञ्ञाण अत्थी ति? न हेव वत्तब्बे। .. पे० ।

पच्चुप्पन्न विञ्ञाण आयतन पे० पच्चुप्पन्न विञ्ञाण धातु .. पे० पच्चुप्पन्न विञ्ञाण खन्धा धातु आयतन पच्चुप्पन्न विञ्ञाण अत्थी ति? आमन्ता।

अनागत विञ्ञाण खन्धा धातु आयतन अनागत विञ्ञाण अत्थी ति? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

[1]अतीत विञ्ञाण खन्धो अतीत विञ्ञाण नत्थी ति? आमन्ता।

पच्चुप्पन्न विञ्ञाण खन्धो पच्चुप्पन्न विञ्ञाण नत्थी ति? न हेव वत्तब्बे। ... पे० .. ।

अतीत विञ्ञाण आयतन पे० अतीत विञ्ञाण धातु पे० .. अतीत विञ्ञाण खन्धा धातु आयतन अतीत विञ्ञाण नत्थी ति? आमन्ता।

पच्चुप्पन्न विञ्ञाण खन्धा धातु आयतन पच्चुप्पन्न विञ्ञाण नत्थी ति? न हेव वत्तब्बे। .. पे०.. ।

अनागत विञ्ञाण खन्धो अनागत विञ्ञाणं नत्थी ति? आमन्ता।

पच्चुप्पन्न विञ्ञाण खन्धो पच्चुप्पन्न विञ्ञाण नत्थी ति? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

अनागत विञ्ञाण आयतन पे० अनागत विञ्ञाण धातु .. पे० अनागत विञ्ञाण खन्धा धातु आयतन अनागत विञ्ञाण नत्थी ति? आमन्ता।

पच्चुप्पन्न विञ्ञाण खन्धा धातु आयतन पच्चुप्पन्नं विञ्ञाणं नत्थी ति? न हेव वत्तब्बे। .. पे० ।

१२ सुत्तसाधन

२१८ न वत्तब्बं – अतीतानागता खन्धा धातु आयतन अत्थि येव ति? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता – "तयोमे, भिक्खवे, निरुत्तिपथा अधिवचनपथा पञ्ञत्ति पे० विञ्ञूही ति . पे० "। अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता।

तेन हि न वत्तब्बं – "अतीतानागता खन्धा धातु आयतनं नत्थि चेते" ति।

[1]अतीतानागता खन्धा धातु आयतनं नत्थि चेते ति ? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता – "यं किञ्चि, भिक्खवे, रूपं अतीतानागतपच्चुप्पन्नं अज्झत्तं वा बहिद्धा वा ओळारिकं वा सुखुमं वा हीनं वा पणीतं वा य दूरे सन्तिके वा, अयं वुच्चति रूपक्खन्धो। या काचि वेदना या काचि सञ्ञा ये केचि सङ्खारा यं किञ्चि विञ्ञाणं अतीतानागतपच्चुप्पन्नं पे० . अयं वुच्चति विञ्ञाणक्खन्धो" ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता।

तेन हि न वत्तब्बं – "अतीतानागता खन्धा धातु आयतनं नत्थि चेते" ति।

---

८. एकच्चमत्थीतिकथा

§ १. अतीतादिएकच्चकथा

२९९ *अतीतं अत्थी ति ? एकच्चं अत्थि, एकच्चं नत्थी ति।

एकच्चं निरुद्धं, एकच्चं न निरुद्धं, एकच्चं विगतं, एकच्चं अविगतं[1]; एकच्चं अत्थङ्गतं, एकच्चं न अत्थङ्गतं, एकच्चं अब्भत्थङ्गतं, एकच्चं न अब्भत्थङ्गतं ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*अतीतं एकच्चं अत्थि, एकच्चं नत्थी ति ? आमन्ता।

अतीता अविपक्कविपाका धम्मा एकच्चे अत्थि, एकच्चे नत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

अतीतं एकच्चं अत्थि, एकच्चं नत्थी ति ? आमन्ता।

अतीता विपक्कविपाका धम्मा एकच्चे अत्थि, एकच्चे नत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

अतीतं एकच्चं अत्थि, एकच्चं नत्थी ति ? आमन्ता।

---

१ न विगतं – रो०।

अतीता अविपाका धम्मा एकच्चे अत्थि एकच्चे नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अतीत एकच्च अत्थि एकच्च नत्थी ति ? आमन्ता ।

किं अत्थि किं नत्थी ति ? अतीता अविपक्कविपाका धम्मा – ते अत्थि अतीता विपक्कविपाका धम्मा – ते नत्थी ति ।

अतीता अविपक्कविपाका धम्मा – ते अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीता विपक्कविपाका धम्मा – ते अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीता अविपक्कविपाका धम्मा – ते अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीता अविपाका धम्मा – ते अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अतीता विपक्कविपाका धम्मा – ते नत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीता अविपक्कविपाका धम्मा – ते नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अतीता अविपाका[1] धम्मा – ते नत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीता अविपक्कविपाका[2] धम्मा – ते नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अतीता अविपक्कविपाका धम्मा – ते अत्थी ति ? आमन्ता ।

ननु अतीता अविपक्कविपाका धम्मा निरुद्धा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीता अविपक्कविपाका धम्मा निरुद्धा, नो च वत रे वत्तब्बे – 'अतीता अविपक्कविपाका धम्मा[3] – ते अत्थी' ति ।

*अतीता अविपक्कविपाका धम्मा निरुद्धा – ते अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीता विपक्कविपाका धम्मा निरुद्धा – ते अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीता अविपक्कविपाका धम्मा निरुद्धा – ते अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीता अविपाका[4] धम्मा निरुद्धा – ते अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

---

१ विपक्कविपाका – स्या रो । २ अविपाका – स्या रो । ३ धम्मा निरुद्धा – स्या । ४ अविपक्कविपाका – सी विपक्कविपाका – रो ।

*अतीता विपक्कविपाका धम्मा निरुद्धा – ते नत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीता अविपक्कविपाका धम्मा निरुद्धा – ते नत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अतीता अविपाका धम्मा निरुद्धा – ते नत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीता अविपक्कविपाका धम्मा निरुद्धा – ते नत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अतीता अविपक्कविपाका धम्मा निरुद्धा – ते अत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीता विपक्कविपाका धम्मा निरुद्धा – ते नत्थी ति ? आमन्ता ।

अतीता एकदेस विपक्कविपाका धम्मा एकदेसं अविपक्कविपाका धम्मा निरुद्धा – ते एकच्चे अत्थि एकच्चे नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

न वत्तब्बं – "अतीता अविपक्कविपाका धम्मा – ते अत्थी" ति ? आमन्ता ।

ननु अतीता अविपक्कविपाका धम्मा विपच्चिस्सन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीता अविपक्कविपाका धम्मा विपच्चिस्सन्ति, तेन वत रे वत्तब्बे – "अतीता अविपक्कविपाका धम्मा – ते अत्थी" ति ।

*अतीता अविपक्कविपाका धम्मा विपच्चिस्सन्ती ति कत्वा ते अत्थी ति ? आमन्ता ।

विपच्चिस्सन्ती ति कत्वा पच्चुप्पन्ना ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० . ।

विपच्चिस्सन्ती ति कत्वा पच्चुप्पन्ना ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्ना धम्मा निरुज्झिस्सन्ती ति कत्वा ते नत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

६ २ अनागतादिएकच्चकथा

३०० अनागतं अत्थी ति ? एकच्चं अत्थि, एकच्च नत्थी ति ।

एकच्चं जातं, एकच्च अजातं, एकच्चं सञ्जातं, एकच्च

सोतायतन घानायतन जिव्हायतन कायायतन रूपायतन सद्दायतन गन्धायतन रसायतन फोट्ठब्बायतन रागो दोसो मोहो मानो दिट्ठि विचिकिच्छा थीन उद्धच्चं अहिरिक अनोत्तप्प सतिपट्ठान ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनोत्तप्प सतिपट्ठान ति ? आमन्ता ।

अनोत्तप्प सति सतिन्द्रिय सतिबल सम्मासति पे० कायगतासति उपसमानुस्सती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सति सतिपट्ठाना, सा च सती ति ? आमन्ता ।

चक्खायतन सतिपट्ठान, त च सती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सति सतिपट्ठाना, सा च सती ति ? आमन्ता ।

सोतायतन पे० कायायतन रूपायतन फोट्ठब्बायतन रागो दोसो मोहो अनोत्तप्प सतिपट्ठान, त च सती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*चक्खायतन सतिपट्ठान, त च न सती ति ? आमन्ता ।

सति सतिपट्ठाना, सा च न सती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सोतायतन पे० कायायतन रूपायतन फोट्ठब्बायतन रागो दोसो मोहो अनोत्तप्प सतिपट्ठान, त च न सती ति ? आमन्ता ।

सति सतिपट्ठाना सा च न सती ति ? न हेव वत्तब्बे ... पे० ।

३०२ न वत्तब्ब – "सब्बे धम्मा सतिपट्ठाना" ति ? आमन्ता ।

ननु सब्बे धम्मे आरब्भ सति सन्तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सब्बे धम्मे आरब्भ सति सन्तिट्ठती ति, तेन वत रे वत्तब्बे – "सब्बे धम्मा सतिपट्ठाना" ति ।

*सब्ब धम्म आरब्भ सति सन्तिट्ठती ति सब्बे धम्मा सतिपट्ठाना ति ? आमन्ता ।

सब्ब धम्म आरब्भ फस्सो सन्तिट्ठती ति सब्बे धम्मा फस्सपट्ठाना ति ? न हेव वत्तब्बे । ... पे० ।

*सब्बं धम्मं आरब्भ सति सन्तिट्ठती ति सब्बे धम्मा सतिपट्ठाना ति ? आमन्ता ।

सब्ब धम्मं आरब्भ वेदना सन्तिट्ठति सञ्ञा सन्तिट्ठति . चेतना सन्तिट्ठति चित्त सन्तिट्ठती ति सब्बे धम्मा चित्तपट्ठाना ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

*सब्बे धम्मा सतिपट्ठाना ति ? आमन्ता ।

सब्बे सत्ता उपट्ठितसतिनो सतिया समन्नागता सतिया समोहिता, सब्बेसं सत्तानं सति पच्चुपट्ठिता ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

३०३ *सब्बे धम्मा सतिपट्ठाना ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "अमतं ते, भिक्खवे, न परिभुञ्जन्ति ये कायगतासतिं न परिभुञ्जन्ति । अमतं ते, भिक्खवे, परिभुञ्जन्ति ये कायगतासतिं परिभुञ्जन्ती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

सब्बे सत्ता कायगतासति परिभुञ्जन्ति पटिलभन्ति आसेवन्ति भावेन्ति बहुलीकरोन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

*सब्बे धम्मा सतिपट्ठाना ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "एकायनो अय, भिक्खवे, मग्गो सत्तानं विसुद्धिया सोकपरिदेवान[1] समतिक्कमाय दुक्खदोमनस्सान अत्थङ्गमाय ञायस्स अधिगमाय निब्बानस्स सच्छिकिरियाय यदिद चत्तारो सतिपट्ठाना" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ?

सब्बे धम्मा एकायनमग्गो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

*सब्बे धम्मा सतिपट्ठाना ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "रञ्ञो, भिक्खवे, चक्कवत्तिस्स पातुभावा सत्तन्न रतनान पातुभावो होति । कतमेसं सत्तन्न ? चक्करतनस्स पातुभावो होति, हत्थिरतनस्स पातुभावो होति, अस्सरतनस्स मणिरतनस्स .. इत्थिरतनस्स गहपतिरतनस्स परिणायकरतनस्स पातुभावो होति । रञ्ञो, भिक्खवे, चक्कवत्तिस्स पातुभावा इमेस सत्तन्न रतनान पातुभावो होति ।

"तथागतस्स, भिक्खवे, पातुभावा अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स सत्तन्नं बोज्झङ्गरतनानं पातुभावो होति । कतमेस सत्तन्नं ? सति-

१ सोकपरिद्दवान – सी० ।

सम्बोज्झङ्गरतनस्स पातुभावो होति, धम्मविचयसम्बोज्झङ्गरतनस्स पातुभावो होति, विरियसम्बोज्झङ्गरतनस्स पातुभावो होति, पीतिसम्बोज्झङ्गरतनस्स पातुभावो होति, पस्सद्धिसम्बोज्झङ्गरतनस्स पातुभावो होति समाधिसम्बोज्झङ्गरतनस्स पातुभावो होति, उपेक्खासम्बोज्झङ्गरतनस्स पातुभावो होति । तथागतस्स, भिक्खवे, पातुभावा अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स इमेस सत्तन्न बोज्झङ्गरतनान पातुभावो होती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तथागतस्स पातुभावा अरहतो[1] सम्मासम्बुद्धस्स सब्बे धम्मा[2] सतिसम्बोज्झङ्गरतना व[3] होन्ती[4] ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सब्बे धम्मा सतिपट्ठाना ति ? आमन्ता ।

सब्बे धम्मा सम्मप्पधाना इद्धिपादा इन्द्रिया ... बला बोज्झङ्गा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१० हेवत्थिकथा

२०४ *अतीतं अत्थी ति ? हेवत्थि, हेव नत्थी ति ।

सेवत्थि सेव नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०... ।

सेवत्थि सेव नत्थी ति ? आमन्ता ।

अत्थट्ठो नत्थट्ठो नत्थट्ठो अत्थट्ठो अत्थिभावो नत्थिभावो, नत्थिभावो अत्थिभावो अत्थी ति वा नत्थी ति वा, नत्थी ति वा अत्थी ति वा एसेसे एकट्ठे समे समभागे तज्जाते ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अनागतं अत्थी ति ? हेवत्थि, हेव नत्थी ति ।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० , ।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? आमन्ता ।

अत्थट्ठो नत्थट्ठो नत्थट्ठो अत्थट्ठो, अत्थिभावो नत्थिभावो, नत्थिभावो अत्थिभावो अत्थी ति वा नत्थी ति वा, नत्थी ति वा अत्थी ति वा एसेसे एकट्ठे समे समभागे तज्जाते ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०... ।

---

१ रो पोत्थके नत्थि । २ सी पोत्थके नत्थि । ३ स्या पोत्थके नत्थि । ४ होति – सी ।

*पच्चुप्पन्न अत्थी ति ? हेवत्थि, हेव नत्थी ति ।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? आमन्ता ।

अत्थट्ठो नत्थट्ठो .पे० . समे समभागे तज्जाते ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

३०५ *अतीत हेवत्थि, हेव नत्थी ति ? आमन्ता ।

किन्तत्थि, किन्ति नत्थी ति ? अतीत अतीत ति हेवत्थि, अतीतं अनागत ति हेव नत्थि, अतीत पच्चुप्पन्न ति हेव नत्थी ति ।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? आमन्ता ।

अत्थट्ठो नत्थट्ठो, नत्थट्ठो अत्थट्ठो, अत्थिभावो नत्थिभावो, नत्थिभावो अत्थिभावो, अत्थी ति वा नत्थी ति वा, नत्थी ति वा अत्थी ति वा एसेसे एकट्ठे समे समभागे तज्जाते ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अनागत हेवत्थि, हेव नत्थी ति ? आमन्ता ।

किन्तत्थि, किन्ति नत्थी ति ? अनागतं अनागत ति हेवत्थि, अनागत अतीत ति हेव नत्थि, अनागतं पच्चुप्पन्न ति हेव नत्थी ति ।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? आमन्ता ।

अत्थट्ठो नत्थट्ठो, नत्थट्ठो अत्थट्ठो पे० समे समभागे तज्जाते ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*पच्चुप्पन्न हेवत्थि, हेव नत्थी ति ? आमन्ता ।

किन्तत्थि, किन्ति नत्थी ति ? पच्चुप्पन्न पच्चुप्पन्न ति हेवत्थि, पच्चुप्पन्न अतीत ति हेव नत्थि, पच्चुप्पन्न अनागतं ति हेव नत्थी ति ।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? आमन्ता ।

अत्थट्ठो नत्थट्ठो पे० समे समभागे तज्जाते ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

[1]न वत्तव्व – "अतीत हेवत्थि, हेव नत्थि; अनागत हेवत्थि, हेव नत्थि; पच्चुप्पन्न हेवत्थि, हेव नत्थी" ति ? आमन्ता ।

अतीतं अनागतं ति हेवत्थि, अतीतं पच्चुप्पन्नं ति हेवत्थि, अनागतं अतीतं ति हेवत्थि, अनागतं पच्चुप्पन्नं ति हेवत्थि, पच्चुप्पन्नं अतीतं ति हेवत्थि, पच्चुप्पन्नं अनागतं ति हेवत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे० ...

तेन हि अतीतं हेवत्थि हेव नत्थि, अनागतं हेवत्थि हेव नत्थि, पच्चुप्पन्नं हेवत्थि, हेव नत्थी ति।

३०६ *रूपं अत्थी ति ? हेवत्थि, हेव नत्थी ति।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे० ...

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? आमन्ता।

अत्थट्ठो नत्थट्ठो, नत्थट्ठो अत्थट्ठो अत्थिभावो नत्थिभावो, नत्थिभावो अत्थिभावो, अत्थी ति वा नत्थी ति वा, नत्थी ति वा अत्थी ति वा एसेसे एकट्ठे समे समभागे तज्जाते ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे० ...

*वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं अत्थी ति ? हेवत्थि, हेव नत्थी ति।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे० ...

सेवत्थि, सेव नत्थी ति ? आमन्ता।

अत्थट्ठो नत्थट्ठो ...पे० ... समे समभागे तज्जाते ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे० ...

*रूपं हेवत्थि हेव नत्थी ति ? आमन्ता।

किन्तत्थि, किन्ति नत्थी ति ? रूपं रूपं ति हेवत्थि रूपं वेदना ति हेव नत्थि ...पे० ... रूपं सञ्ञा ति हेव नत्थि ...पे० ... रूपं सङ्खारा ति हेव नत्थि ...पे० ... रूपं विञ्ञाणं ति हेव नत्थी ति।

सेवत्थि सेव नत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे० ...

सेवत्थि सेव नत्थी ति ? आमन्ता।

अत्थट्ठो नत्थट्ठो ...पे० ... समे समभागे तज्जाते ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे० ...

*वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं हेवत्थि हेव नत्थी ति ? आमन्ता।

किन्तत्थि, किन्ति नत्थी ति ? विञ्ञाणं विञ्ञाणं ति

हेवत्थि। विञ्ञाणं रूपं ति हेव नत्थि... विञ्ञाणं वेदना ति हेव नत्थि... विञ्ञाणं सञ्ञा ति हेव नत्थि... विञ्ञाणं सङ्खारा ति हेव नत्थी ति।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति? न हेवं वत्तब्बे।...पे०...।

सेवत्थि, सेव नत्थी ति? आमन्ता।

अत्थट्ठो नत्थट्ठो...पे०... समे समभागे तज्जाते ति? न हेवं वत्तब्बे।...पे०...।

न वत्तब्बं – "रूपं हेवत्थि, हेव नत्थी ति, वेदना... सञ्ञा... सङ्खारा... विञ्ञाणं हेवत्थि, हेव नत्थी ति? आमन्ता।

रूपं वेदना ति हेवत्थि... रूपं सञ्ञा ति हेवत्थि... रूपं सङ्खारा ति हेवत्थि... रूपं विञ्ञाणं ति हेवत्थि... वेदना... सञ्ञा... सङ्खारा... विञ्ञाणं रूपं ति हेवत्थि... विञ्ञाणं वेदना ति हेवत्थि... विञ्ञाणं सञ्ञा ति हेवत्थि... विञ्ञाणं सङ्खारा ति हेवत्थी ति? न हेवं वत्तब्बे।...पे०...।

तेन हि रूपं हेवत्थि, हेव नत्थि, वेदना... सञ्ञा... सङ्खारा... विञ्ञाणं हेवत्थि, हेव नत्थी ति।

तस्सुद्दानं

उपलब्भो परिहानि[1], ब्रह्मचरियवासो ओधिसो। B
परिञ्ञा कामरागप्पहानं, सब्बत्थिवादो आयतनं।
अतीतानागतो[2] सुभङ्गो[2], सब्बे धम्मा सतिपट्ठाना।
हेवत्थि हेव नत्थी ति॥

महावग्गो।

———o———

१ परिहानं – सी०, स्या०, रो०। २–२ अतीतानागतेसु भागो – स्या०, रो०।

क०–२०

२. दुतियो[1] वग्गो[1]

११(१) परूपहारकथा

१ *अत्थि अरहतो असुचि[2] सुक्कविस्सट्ठी[2] ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो रागो वा कामरागो कामरागपरियुट्ठान कामराग सयोजन कामोघो कामयोगो कामच्छन्दनीवरण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*नत्थि अरहतो रागो कामरागो कामरागपरियुट्ठान कामराग-सयोजन कामोघो कामयोगो कामच्छन्दनीवरण ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नत्थि अरहतो रागो कामरागो कामरागपरियुट्ठान कामरागसयोजन कामोघो कामयोगो कामच्छन्दनीवरण, नो च वत रे वत्तब्बे – अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी" ति ।

*अत्थि पुथुज्जनस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठि, अत्थि तस्स रागो कामरागो कामरागपरियुट्ठान कामरागसयोजन कामोघो कामयोगो कामच्छन्दनीवरण ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि, अत्थि तस्स रागो कामरागो कामरागपरियुट्ठान पे० कामच्छन्दनीवरण ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि, नत्थि तस्स रागो कामरागो कामरागपरियुट्ठान पे० कामच्छन्दनीवरण ति ? आमन्ता ।

अत्थि पुथुज्जनस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठि नत्थि तस्स रागो कामरागो कामरागपरियुट्ठान पे० कामच्छन्दनीवरण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

केनट्ठेना ति ? हन्द हि मारकायिका देवता अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि उपसहरन्ती ति ।

१–१ सी॰ रो॰ पोत्थकेसु नत्थि । * इमिना लक्खणेन ठपनादिपुच्छा दस्सिता ।
२–२ असुचिसुक्कविसट्ठी – रो॰ एवमुपरि पि ।

*मारकायिका देवता अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि उपसहरन्ती ति ? आमन्ता ।

अत्थि मारकायिकान देवतान असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

*नत्थि मारकायिकान देवतान असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नत्थि मारकायिकान देवतान असुचि सुक्कविस्सट्ठि, नो च वत रे वत्तब्बे – "मारकायिका देवता अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि उपसहरन्ती" ति ।

*मारकायिका देवता अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि उपसहरन्ती ति ? आमन्ता ।

मारकायिका देवता अत्तनो असुचि सुक्कविस्सट्ठि उपसहरन्ति, अञ्ञेस असुचि सुक्कविस्सट्ठि उपसहरन्ति, तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठि उपसहरन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*मारकायिका देवता नेव अत्तनो न अञ्ञेसं न तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठि उपसहरन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि मारकायिका देवता नेव अत्तनो न अञ्ञेस न तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठि उपसंहरन्ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "मारकायिका देवता अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि उपसहरन्ती" ति ।

*मारकायिका देवता अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि उपसहरन्ती ति ? आमन्ता ।

लोमकूपेहि उपसहरन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

२ *मारकायिका देवता अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि उपसहरन्ती ति ? आमन्ता ।

किं कारणा ति ? हन्द हि विमति गाहयिस्सामा ति ।

अत्थि अरहतो विमती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि अरहतो विमती ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो सत्थरि विमति, धम्मे विमति, सङ्घे विमति, सिक्खाय विमति, पुब्बन्ते विमति, अपरन्ते विमति, पुब्बन्तापरन्ते विमति, इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु विमती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*नत्थि अरहतो सत्थरि विमति, धम्मे विमति, सङ्घे विमति, सिक्खाय विमति, पुब्बन्ते विमति, अपरन्ते विमति, पुब्बन्तापरन्ते विमति, इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु विमती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नत्थि अरहतो सत्थरि विमति पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु विमति नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो विमती" ति ।

*अत्थि पुथुज्जनस्स विमति, अत्थि तस्स सत्थरि विमति पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु विमती ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो विमति, अत्थि तस्स सत्थरि विमति पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु विमती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे० ... ।

*अत्थि अरहतो विमति नत्थि तस्स सत्थरि विमति ... पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु विमती ति ? आमन्ता ।

अत्थि पुथुज्जनस्स विमति, नत्थि तस्स सत्थरि विमति पे०... इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु विमती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे० ।

*अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि किस्स निस्सन्दो ति ? असित पीतखायितसायितस्स निस्सन्दो ति ।

अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि असितपीतखायितसायितस्स निस्सन्दो ति ? आमन्ता ।

ये केचि असन्ति पिवन्ति खादन्ति[1] सायन्ति, सब्बेसयेव अत्थि असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*ये केचि असन्ति पिवन्ति खादन्ति सायन्ति सब्बेसयेव अत्थि असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

दारका असन्ति पिवन्ति खादन्ति सायन्ति अत्थि दारकानं असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*पण्डका असन्ति पिवन्ति खादन्ति सायन्ति, अत्थि पण्डकानं असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

---

१ सायन्ति – स्या० रो० ।

*देवा असन्ति पिवन्ति खादन्ति सायन्ति, अत्थि देवतानं असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

३ *अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि असितपीतखायितसायितस्स निस्सन्दो ति ? आमन्ता ।

अत्थि तस्स आसयो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

*अरहतो उच्चारपस्सावो असितपीतखायितसायितस्स निस्सन्दो, अत्थि तस्स आसयो ति ? आमन्ता ।

अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि असितपीतखायितसायितस्स निस्सन्दो, अत्थि तस्स आसयो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि असितपीतखायितसायितस्स निस्सन्दो, नत्थि तस्स आसयो ति ? आमन्ता ।

अरहतो उच्चारपस्सावो असितपीतखायितसायितस्स निस्सन्दो, नत्थि तस्स आसयो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

४ *अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

अरहा मेथुन धम्म पटिसेवेय्य, मेथुन[१] उप्पादेय्य, पुत्तसम्बाधसयनं अज्झावसेय्य, कासिकचन्दनं पच्चनुभवेय्य, मालागन्धविलेपनं धारेय्य, जातरूपरजत सादियेय्या ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*अत्थि पुथुज्जनस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठि, पुथुज्जनो मेथुन धम्मं पटिसेवेय्य, मेथुनं उप्पादेय्य, पुत्तसम्बाधसयन अज्झावसेय्य, कासिकचन्दनं पच्चनुभवेय्य, मालागन्धविलेपन धारेय्य, जातरूपरजतं सादियेय्या ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि, अरहा मेथुन धम्मं पटिसेवेय्य, मेथुनं उप्पादेय्य, पुत्तसम्बाधसयनं अज्झावसेय्य, कासिकचन्दन पच्चनुभवेय्य, मालागन्धविलेपन धारेय्य, जातरूपरजत सादियेय्या ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठि, न च अरहा मेथुन धम्म पटिसेवेय्य, मेथुन उप्पादेय्य, पुत्तसम्बाधसयनं अज्झावसेय्य, कासिकचन्दन पच्चनुभवेय्य, मालागन्धविलेपनं धारेय्य, जातरूपरजत सादियेय्या ति ? आमन्ता ।

१ मेथुन धम्म – सी०, स्या०, रो०, एवमुपरि पि ।

अत्थि पुथुज्जनस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठि, न च पुथुज्जनो मेथुन धम्म पटिसेवेय्य मेथुन उप्पादेय्य, पुत्तसम्बाधसयन अज्झावसेय्य, कासिकचन्दन पच्चनुभवेय्य, मालागन्धविलेपन धारेय्य, जातरूपरजत सादियेय्या ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो रागो पहीनो उच्छिन्नमूलो तालावत्थुकतो अनभावङ्कतो आयतिं अनुप्पादधम्मो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो रागो पहीनो उच्छिन्नमूलो तालावत्थुकतो अनभावङ्कतो आयतिं अनुप्पादधम्मो, नो च वत रे वत्तब्बे – 'अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी'' ति ।

*अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो दोसो पहीनो पे० मोहो पहीनो मानो पहीनो दिट्ठि पहीना विचिकिच्छा पहीना थीन पहीन उद्धच्च पहीन अहिरिक पहीन पे० अनोत्तप्प पहीन उच्छिन्नमूल तालावत्थुकत अनभावङ्कत आयतिं अनुप्पादधम्म ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो अनोत्तप्प पहीन उच्छिन्नमूल तालावत्थुकत अनभावङ्कत आयतिं अनुप्पादधम्म, नो च वत रे वत्तब्बे – 'अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी'' ति ।

४ *अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो रागप्पहानाय मग्गो भावितो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो रागप्पहानाय मग्गो भावितो, नो च वत रे वत्तब्बे – ''अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी' ति ।

*अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो रागप्पहानाय सतिपट्ठाना भाविता ...पे०... सम्मप्पधाना भाविता इद्धिपादा भाविता इन्द्रिया भाविता ... बला भाविता पे० बोज्झङ्गा भाविता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो रागप्पहानाय बोज्झङ्गा भाविता, नो च वत रे वत्तब्बे – 'अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी' ति ।

अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो दोसप्पहानाय ...पे०... मोहप्पहानाय पे०...

अनोत्तप्पपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो अनोत्तप्पपहानाय बोज्झङ्गा भाविता, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी" ति ।

*अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

ननु अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो कतकरणीयो ओहितभारो अनुप्पत्तसदत्थो परिक्खीणभवसंयोजनो सम्मदञ्ञाविमुत्तो उक्खित्तपलिघो सङ्किण्णपरिखो अब्बूळ्हेसिको निरग्गळो अरियो पन्नद्धजो पन्नभारो विसञ्ञुत्तो सुविजितविजयो, दुक्खं तस्स परिञ्ञातं, समुदयो पहीनो, निरोधो सच्छिकतो, मग्गो भावितो, अभिञ्ञेय्यं अभिञ्ञातं, परिञ्ञेय्यं परिञ्ञातं, पहातब्बं पहीनं, भावेतब्बं भावितं, सच्छिकातब्बं सच्छिकतं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो कतकरणीयो पे० सच्छिकातब्बं सच्छिकतं, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी" ति ।

६ *अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? सधम्मकुसलस्स अरहतो अत्थि असुचि सुक्कविस्सट्ठि, परधम्मकुसलस्स अरहतो नत्थि असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो अत्थि असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलस्स अरहतो अत्थि असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो नत्थि असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो नत्थि असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*सधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो, अत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो, अत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*सधम्मकुसलस्स अरहतो दोसो पहीनो पे० मोहो पहीनो पे० अनोत्तप्पं पहीनं, अत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति? आमन्ता।

परधम्मकुसलस्स अरहतो अनोत्तप्पं पहीनं, अत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*सधम्मकुसलस्स अरहतो रागप्पहानाय मग्गो भावितो पे०... बोज्झङ्गा भाविता पे० दोसप्पहानाय पे० मोहप्पहानाय पे० अनोत्तप्पपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता अत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति? आमन्ता।

परधम्मकुसलस्स अरहतो अनोत्तप्पपहानाय बोज्झङ्गा भाविता, अत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*सधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्बं सच्छिकतं अत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति? आमन्ता।

परधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्बं सच्छिकतं अत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो नत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति? आमन्ता।

सधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो, नत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो दोसो पहीनो पे० मोहो पहीनो पे० अनोत्तप्पं पहीनं नत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति? आमन्ता।

सधम्मकुसलस्स अरहतो अनोत्तप्पं पहीनं, नत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो रागप्पहानाय मग्गो भावितो पे०... बोज्झङ्गा भाविता पे० दोसप्पहानाय .. पे० मोहप्पहानाय .. पे० अनोत्तप्पपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता नत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति? आमन्ता।

सधम्मकुसलस्स अरहतो अनोत्तप्पपहानाय बोज्झङ्गा भाविता, नत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

*परधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्ब सच्छिकत, नत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता।

सधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्ब सच्छिकत, नत्थि तस्स असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

७ *अत्थि अरहतो असुचि सुक्कविस्सट्ठी ति ? आमन्ता।

ननु वुत्त भगवता – "ये ते[1], भिक्खवे, भिक्खू पुथुज्जना सीलसम्पन्ना सता[2] सम्पजाना निद्द ओक्कमन्ति, तेस असुचि न मुच्चति। ये पि ते, भिक्खवे, बाहिरका इसयो कामेसु वीतरागा, तेस पि असुचि न मुच्चति। अट्ठानमेत, भिक्खवे, अनवकासो य अरहतो असुचि मुच्चेय्या" ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता[3]।

तेन हि न वत्तब्ब – "अत्थि अरहतो असुचि[4] सुक्कविस्सट्ठी[4]" ति।

न वत्तब्ब – "अत्थि अरहतो परूपहारो" ति ? आमन्ता।

ननु अरहतो चीवर-पिण्डपात-सेनासन-गिलानपच्चय-भेसज्जपरिक्खार परे उपसहरेय्यु ति ? आमन्ता।

हञ्चि अरहतो चीवर-पिण्डपात-सेनासन-गिलानपच्चय-भेसज्जपरिक्खार परे उपसहरेय्यु, तेन[5] वत रे वत्तब्बे[5] – "अत्थि अरहतो परूपहारो" ति।

*अरहतो चीवर-पिण्डपात-सेनासन-गिलानपच्चय-भेसज्जपरिक्खार परे उपसहरेय्यु ति, अत्थि अरहतो परूपहारो ति ? आमन्ता।

अरहतो सोतापत्तिफल वा सकदागामिफल वा अनागामिफल वा अरहत्त वा परे उपसहरेय्यु ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

---

१ केचि – सी०। २ सति – स्या०, रो०। ३ स्या० पोत्थके नत्थि। ४-४ असुचिसुक्कविसट्ठी – रो०। ५-५ रो० पोत्थके नत्थि।

१२(२) अञ्ञाणकथा

८ *अत्थि अरहतो अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जानुसयो अविज्जापरियुट्ठानं अविज्जासंयोजनं अविज्जानीवरणं ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

नत्थि अरहतो अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जानुसयो अविज्जापरियुट्ठानं अविज्जासंयोजनं अविज्जानीवरणं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नत्थि अरहतो अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जानुसयो अविज्जापरियुट्ठानं अविज्जासंयोजनं अविज्जानीवरणं, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो अञ्ञाणं" ति ।

*अत्थि पुथुज्जनस्स अञ्ञाणं, अत्थि तस्स अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जानुसयो अविज्जापरियुट्ठानं अविज्जासंयोजनं अविज्जानीवरणं ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो अञ्ञाणं, अत्थि तस्स अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जानुसयो अविज्जापरियुट्ठानं अविज्जासंयोजनं अविज्जानीवरणं ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

*अत्थि अरहतो अञ्ञाणं नत्थि तस्स अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जानुसयो अविज्जापरियुट्ठानं अविज्जासंयोजनं अविज्जानीवरणं ति ? आमन्ता ।

अत्थि पुथुज्जनस्स अञ्ञाणं नत्थि तस्स अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जानुसयो अविज्जापरियुट्ठानं अविज्जासंयोजनं अविज्जानीवरणं ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

*अत्थि अरहतो अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

अरहा अञ्ञाणपकतो पाणं हनेय्य अदिन्नं आदियेय्य मुसा भणेय्य पिसुणं भणेय्य, फरुसं भणेय्य सम्फं[1] पलपेय्य[1] सन्धिं छिन्देय्य, निल्लोपं हरेय्य एकागारिकं[2] करेय्य परिपन्थे तिट्ठेय्य परदारं गच्छेय्य गामघातं करेय्य, निगमघातं करेय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

१–१ सम्फप्पलपेय्य – रो । २ एकागारिकं – रो ।

*अत्थि पुथुज्जनस्स अञ्ञाण, पुथुज्जनो अञ्ञाणपकतो पाणं हनेय्य, अदिन्न आदियेय्य, मुसा भणेय्य पे० गामघात करेय्य, निगमघात करेय्या ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो अञ्ञाण, अरहा अञ्ञाणपकतो पाण हनेय्य, अदिन्न आदियेय्य पे० गामघात करेय्य, निगमघात करेय्या ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*अत्थि अरहतो अञ्ञाण, न च अरहा अञ्ञाणपकतो पाण हनेय्य, अदिन्न आदियेय्य पे० गामघात करेय्य, निगमघात करेय्या ति ? आमन्ता ।

अत्थि पुथुज्जनस्स अञ्ञाण, न च पुथुज्जनो अञ्ञाणपकतो पाण हनेय्य, अदिन्न आदियेय्य पे० गामघात करेय्य, निगमघात करेय्या ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*अत्थि अरहतो अञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो सत्थरि अञ्ञाण, धम्मे अञ्ञाण, सङ्घे अञ्ञाण, सिक्खाय अञ्ञाण, पुब्बन्ते अञ्ञाण, अपरन्ते अञ्ञाण, पुब्बन्तापरन्ते अञ्ञाण, इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु अञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*नत्थि अरहतो सत्थरि अञ्ञाण, धम्मे अञ्ञाण, सङ्घे अञ्ञाण, सिक्खाय अञ्ञाण, पुब्बन्ते अञ्ञाण, अपरन्ते अञ्ञाण, पुब्बन्तापरन्ते अञ्ञाण, इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु अञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नत्थि अरहतो सत्थरि अञ्ञाण, धम्मे अञ्ञाणं, सङ्घे अञ्ञाण पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु अञ्ञाण, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो अञ्ञाण" ति ।

*अत्थि पुथुज्जनस्स अञ्ञाण, अत्थि तस्स सत्थरि अञ्ञाण, धम्मे अञ्ञाण, सङ्घे अञ्ञाण पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु अञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो अञ्ञाण, अत्थि तस्स सत्थरि अञ्ञाण, धम्मे अञ्ञाण, सङ्घे अञ्ञाण पे० इदप्पच्चयतापटिच्च-समुप्पन्नेसु धम्मेसु अञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*अत्थि अरहतो अञ्ञाणं, नत्थि तस्स सत्थरि अञ्ञाणं, धम्मे अञ्ञाणं, सङ्घे अञ्ञाणं पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

अत्थि पुथुज्जनस्स अञ्ञाणं नत्थि तस्स सत्थरि अञ्ञाणं, धम्मे अञ्ञाणं, सङ्घे अञ्ञाणं पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु अञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

८ *अत्थि अरहतो अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो रागो पहीनो उच्छिन्नमूलो तालावत्थुकतो अनभावङ्कतो आयतिं अनुप्पादधम्मो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो रागो पहीनो उच्छिन्नमूलो तालावत्थुकतो अनभावङ्कतो आयतिं अनुप्पादधम्मो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो अञ्ञाणं" ति ।

*अत्थि अरहतो अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो दोसो पहीनो पे० मोहो पहीनो पे०... अनोत्तप्पं पहीनं उच्छिन्नमूलं तालावत्थुकतं अनभावङ्कतं आयतिं अनुप्पादधम्मं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो अनोत्तप्पं पहीनं उच्छिन्नमूलं तालावत्थुकतं अनभावङ्कतं आयतिं अनुप्पादधम्मं, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो अञ्ञाणं" ति ।

*अत्थि अरहतो अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो रागप्पहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो रागप्पहानाय बोज्झङ्गा भाविता, नो च वत रे वत्तब्बे – 'अत्थि अरहतो अञ्ञाणं' ति ।

*अत्थि अरहतो अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो दोसप्पहानाय पे० मोहप्पहानाय पे०... अनोत्तप्पपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो अनोत्तप्पपहानाय बोज्झङ्गा भाविता, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो अञ्ञाणं" ति ।

*अत्थि अरहतो अञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

ननु अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्बं सच्छिकत ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा वीतरागो पे० सच्छिकातब्ब सच्छिकतं, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो अञ्ञाण" ति ।

१०. *अत्थि अरहतो अञ्ञाण ति ? सधम्मकुसलस्स अरहतो अत्थि अञ्ञाणं, परधम्मकुसलस्स अरहतो नत्थि अञ्ञाण ति ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो अत्थि अञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलस्स अरहतो अत्थि अञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो नत्थि अञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो नत्थि अञ्ञाण ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*सधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो, अत्थि तस्स अञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो, अत्थि तस्स अञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सधम्मकुसलस्स अरहतो दोसो पहीनो पे० मोहो पहीनो पे० अनोत्तप्प पहीन, अत्थि तस्स अञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलस्स अरहतो अनोत्तप्प पहीन, अत्थि तस्स अञ्ञाणं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सधम्मकुसलस्स अरहतो रागप्पहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता, अत्थि तस्स अञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलस्स अरहतो रागप्पहानाय बोज्झङ्गा भाविता, अत्थि तस्स अञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सधम्मकुसलस्स अरहतो दोसप्पहानाय पे० मोहप्पहानाय पे० अनोत्तप्पपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता, अत्थि तस्स अञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलस्स अरहतो अनोत्तप्पपहानाय बोज्झङ्गा भाविता, अत्थि तस्स अञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्बं सच्छिकतं, अत्थि तस्स अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्बं सच्छिकतं, अत्थि तस्स अञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो नत्थि तस्स अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो, नत्थि तस्स अञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो दोसो पहीनो पे० मोहो पहीनो पे० अनोत्तप्पं पहीनं, नत्थि तस्स अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

सधम्मकुसलस्स[1] अरहतो अनोत्तप्पं पहीनं, नत्थि तस्स अञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो रागप्पहानाय मग्गो भावितो पे०– बोज्झङ्गा भाविता पे० दोसप्पहानाय पे० मोहप्पहानाय पे० अनोत्तप्पपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता नत्थि तस्स अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो अनोत्तप्पपहानाय बोज्झङ्गा भाविता, नत्थि तस्स अञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*परधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे०– सच्छिकातब्बं सच्छिकतं नत्थि तस्स अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

सधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे०– सच्छिकातब्बं सच्छिकतं नत्थि तस्स अञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बं । पे० ।

११ *अत्थि अरहतो अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "जानतोहं[2], भिक्खवे, पस्सतो आसवानं खयं वदामि नो अजानतो नो अपस्सतो । किञ्च भिक्खवे, जानतो कि पस्सतो आसवानं खयो होति ? 'इति रूपं इति रूपस्स समुदयो

1 एत्थ – 'अरहतो दोसो पहीनो पे० ... इति रो० पोत्थके अधिको पाठो दिस्सति ।
2 जानताहं – सी०; जानतस्साहं – स्या०, रो० । एवमुपरि पि ।

इति रूपस्स अत्थङ्गमो, इति वेदना पे० इति सञ्ञा इति सङ्खारा इति विञ्ञाणं, इति विञ्ञाणस्स समुदयो, इति विञ्ञाणस्स अत्थङ्गमो' ति – एवं खो, भिक्खवे, जानतो एवं पस्सतो आसवानं खयो होती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "अत्थि अरहतो अञ्ञाणं" ति ।

*अत्थि अरहतो अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "जानतोहं, भिक्खवे, पस्सतो आसवानं खयं वदामि, नो अजानतो नो अपस्सतो । किञ्च, भिक्खवे, जानतो किं पस्सतो आसवानं खयो होति ? 'इदं दुक्खं' ति – भिक्खवे, जानतो पस्सतो आसवानं खयो होति, 'अयं दुक्खसमुदयो' ति – जानतो पस्सतो आसवानं खयो होति, 'अयं दुक्खनिरोधो' ति – जानतो पस्सतो आसवानं खयो होति, 'अयं दुक्खनिरोधगामिनी पटिपदा' ति – जानतो पस्सतो आसवानं खयो होति । एवं खो, भिक्खवे, जानतो एवं पस्सतो आसवानं खयो होती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "अत्थि अरहतो अञ्ञाणं" ति ।

*अत्थि अरहतो अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "सब्बं, भिक्खवे, अनभिजानं अपरिजानं अविराजयं अप्पजहं अभब्बो दुक्खक्खयाय, सब्बं[1] च खो, भिक्खवे[1], अभिजानं परिजानं विराजयं पजहं भब्बो दुक्खक्खयाया" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "अत्थि अरहतो अञ्ञाणं" ति ।

*अत्थि अरहतो अञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

"सहावस्स दस्सनसम्पदाय,
तयस्सु धम्मा जहिता भवन्ति ।
सक्कायदिट्ठी विचिकिच्छितं च,
सीलब्बतं वा पि यदत्थि किञ्चि ।
चतूहपायेहि च विप्पमुत्तो,
छच्चाभिठानानि[2] अभब्बो[3] कातुं" ति ॥

१–१ इदं खो भिक्खवे सब्बं – सी० । २ छ चाभिठानानि – सी०, स्या०, रो०, एवमुपरि पि । ३ अभब्ब – म०, एवमुपरि पि ।

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "अत्थि अरहतो अञ्ञाण" ति ।

अत्थि अरहतो अञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – यस्मि भिक्खवे, समये अरियसावकस्स विरज वीतमल धम्मचक्खु उदपादि – 'य किञ्चि समुदयधम्म सब्ब त निरोधधम्म ति । सह दस्सनुप्पादा, भिक्खवे, अरियसावकस्स तीणि सयोजनानि पहीयन्ति – सक्कायदिट्ठि विचिकिच्छा, सीलब्बतपरामासो" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – 'अत्थि अरहतो अञ्ञाण" ति ।

न वत्तब्ब – अत्थि अरहतो अञ्ञाण" ति ? आमन्ता ।

ननु अरहा इत्थिपुरिसान[1] नामगोत्त न जानेय्य, मग्गामग्ग न जानेय्य तिणकट्ठवनप्पतीन नाम न जानेय्या ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा इत्थिपुरिसान नामगोत्त न जानेय्य मग्गामग्ग न जानेय्य तिणकट्ठवनप्पतीन नाम न जानेय्य, तेन वत रे वत्तब्बे – 'अत्थि अरहतो अञ्ञाण' ति ।

*अरहा इत्थिपुरिसान नामगोत्त न जानेय्य, मग्गामग्ग न जानेय्य, तिणकट्ठवनप्पतीन नाम न जानेय्या ति, अत्थि अरहतो अञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

अरहा सोतापत्तिफल वा सकदागामिफल वा अनागामिफल वा अरहत्त वा न जानेय्या ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१३(३) कङ्खाकथा

१२ *अत्थि अरहतो कङ्खा ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो विचिकिच्छा विचिकिच्छापरियुट्ठान विचिकिच्छासयोजन विचिकिच्छानीवरण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

नत्थि अरहतो विचिकिच्छा विचिकिच्छापरियुट्ठान विचिकिच्छासयोजन विचिकिच्छानीवरण ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नत्थि अरहतो विचिकिच्छा विचिकिच्छापरियुट्ठान

---

१ इत्थीपुरिसानं – स्या । इत्थिपुरिसानं – रो । एवमुपरि पि ।

विचिकिच्छासंयोजन विचिकिच्छानीवरण, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो कङ्खा" ति ।

*अत्थि पुथुज्जनस्स कङ्खा, अत्थि तस्स विचिकिच्छा विचिकिच्छापरियुट्ठान विचिकिच्छासयोजन विचिकिच्छानीवरणं ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो कङ्खा, अत्थि तस्स विचिकिच्छा विचिकिच्छापरियुट्ठान विचिकिच्छासयोजन विचिकिच्छानीवरण ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

*अत्थि अरहतो कङ्खा, नत्थि तस्स विचिकिच्छा विचिकिच्छापरियुट्ठानं विचिकिच्छासयोजन विचिकिच्छानीवरण ति ? आमन्ता ।

अत्थि पुथुज्जनस्स कङ्खा, नत्थि तस्स विचिकिच्छा विचिकिच्छापरियुट्ठान विचिकिच्छासयोजन विचिकिच्छानीवरण ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि अरहतो कङ्खा ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो सत्थरि कङ्खा, धम्मे कङ्खा, सङ्घे कङ्खा, सिक्खाय कङ्खा, पुब्बन्ते कङ्खा, अपरन्ते कङ्खा, पुब्बन्तापरन्ते कङ्खा, इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु कङ्खा ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*नत्थि अरहतो सत्थरि कङ्खा, धम्मे कङ्खा पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु कङ्खा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नत्थि अरहतो सत्थरि कङ्खा, धम्मे कङ्खा पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु कङ्खा, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो कङ्खा" ति ।

*अत्थि पुथुज्जनस्स कङ्खा, अत्थि तस्स सत्थरि कङ्खा, धम्मे कङ्खा पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु कङ्खा ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो कङ्खा, अत्थि तस्स सत्थरि कङ्खा, धम्मे कङ्खा पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु कङ्खा ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*अत्थि अरहतो कङ्खा, नत्थि तस्स सत्थरि कङ्खा, धम्मे कङ्खा पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु कङ्खा ति ? आमन्ता ।

अत्थि पुथुज्जनस्स कङ्खा, नत्थि तस्स सत्थरि कङ्खा, धम्मे कङ्खा पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु कङ्खा ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

१३ *अत्थि अरहतो कङ्खा ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो रागो पहीनो उच्छिन्नमूलो तालावत्थुकतो अनभावङ्कतो आयतिं अनुप्पादधम्मो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो रागो पहीनो उच्छिन्नमूलो तालावत्थुकतो अनभावङ्कतो आयतिं अनुप्पादधम्मो नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो कङ्खा" ति ।

*अत्थि अरहतो कङ्खा ति ? आमन्ता[1] ।

ननु अरहतो दोसो पहीनो पे० मोहो पहीनो पे०... अनोत्तप्पं पहीनं पे० रागप्पहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता पे० दोसप्पहानाय पे० अनोत्तप्पपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता ननु अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्बं सच्छिकतं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्बं सच्छिकतं नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो कङ्खा" ति ।

१४ *अत्थि अरहतो कङ्खा ति ? सधम्मकुसलस्स अरहतो अत्थि कङ्खा, परधम्मकुसलस्स अरहतो नत्थि कङ्खा ति ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो अत्थि कङ्खा ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलस्स अरहतो अत्थि कङ्खा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो नत्थि कङ्खा ति ? आमन्ता ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो नत्थि कङ्खा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो अत्थि तस्स कङ्खा ति ? आमन्ता ।

---

१ रो० पोत्थके नत्थि ।

परधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो, अत्थि तस्स कङ्खा ति ? न हेवं वत्तब्बे ।. पे० ।

*सधम्मकुसलस्स अरहतो दोसो पहीनो पे०. मोहो पहीनो ...पे० अनोत्तप्प पहीन पे० रागप्पहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता पे० दोसप्पहानाय .पे०. मोहप्पहानाय . पे० अनोत्तप्पपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता .. पे०.. सधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्बं सच्छिकत, अत्थि तस्स कङ्खा ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो .पे० सच्छिकातब्ब सच्छिकतं, अत्थि तस्स कङ्खा ति ? न हेव वत्तब्बे । „ पे०.. '

परधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो, नत्थि तस्स कङ्खा ति ? आमन्ता ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो, नत्थि तस्स कङ्खा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो दोसो पहीनो पे० मोहो पहीनो पे० . अनोत्तप्पं पहीन पे० रागप्पहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता पे० दोसप्पहानाय पे० मोहप्पहानाय . पे० अनोत्तप्पपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता ...पे० . ।

परधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्ब सच्छिकत, नत्थि तस्स कङ्खा ति ? आमन्ता ।

सधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्ब सच्छिकत, नत्थि तस्स कङ्खा ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

१५ *अत्थि अरहतो कङ्खा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "जानतोह, भिक्खवे, पस्सतो आसवान खयं वदामि, नो अजानतो नो अपस्सतो । किञ्च, भिक्खवे, जानतो किं पस्सतो आसवानं खयो होति ? 'इति रूप' पे० 'इति विञ्ञाणस्स

अत्थक्कमो' ति – एवं खो, भिक्खवे, जानतो एवं पस्सतो आसवानं खयो होती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "अत्थि अरहतो कङ्खा" ति ।

*अत्थि अरहतो कङ्खा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "जानतोहं, भिक्खवे, पस्सतो आसवानं खयं वदामि, नो अजानतो नो अपस्सतो । किञ्च, भिक्खवे, जानतो किं पस्सतो आसवानं खयो होति ? 'इदं दुक्खं' ति, भिक्खवे पे० 'अयं दुक्खनिरोधगामिनी पटिपदा' ति जानतो पस्सतो आसवानं खयो होति । एवं खो, भिक्खवे, जानतो एवं पस्सतो आसवानं खयो होती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "अत्थि अरहतो कङ्खा" ति ।

*अत्थि अरहतो कङ्खा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "सब्बं, भिक्खवे, अनभिजानं अपरिजानं अविराजयं अप्पजहं अभब्बो दुक्खक्खयाय, सब्बं[1] च[1] खो, भिक्खवे, अभिजानं परिजानं विराजयं पजहं भब्बो दुक्खक्खयाया' ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "अत्थि अरहतो कङ्खा" ति ।

*अत्थि अरहतो कङ्खा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

सहावस्स दस्सनसम्पदाय पे० ।
छच्चाभिठानानि अभब्बो कातुं" ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – 'अत्थि अरहतो कङ्खा ' ति ।

*अत्थि अरहतो कङ्खा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – यस्मिं भिक्खवे समये अरियसावकस्स विरजं वीतमलं धम्मचक्खुं उदपादि – यं किञ्चि समुदयधम्मं सब्बं तं निरोधधम्मं ति सह दस्सनुप्पादा भिक्खवे अरियसावकस्स तीणि सयोजनानि पहीयन्ति – सक्कायदिट्ठि विचिकिच्छा, सीलब्बतपरामासो' ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

१–१ इदं–सी ।

तेन हि न वत्तब्ब – "अत्थि अरहतो कङ्खा" ति ।

*अत्थि अरहतो कङ्खा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता –

"यदा हवे पातुभवन्ति धम्मा,
आतापिनो झायतो ब्राह्मणस्स ।
अथस्स कङ्खा वपयन्ति सब्बा,
यतो पजानाति सहेतुधम्मं ति ।।

"यदा हवे पातुभवन्ति धम्मा,
आतापिनो झायतो ब्राह्मणस्स ।
अथस्स कङ्खा वपयन्ति सब्बा,
यतो खयं पच्चयानं अवेदी ति ।।

"यदा हवे पातुभवन्ति धम्मा,
आतापिन्नो झायतो ब्राह्मणस्स ।
विधूपयं तिट्ठति मारसेनं,
सुरियो[1] व[1] ओभासयमन्तलिक्ख ति ।।

"या काचि कङ्खा इध व हुरं वा,
सकवेदिया वा परवेदिया वा ।
झायिनो ता पजहन्ति सब्बा,
आतापिनो ब्रह्मचरियं चरन्ता ति ।।

"ये कङ्खासमतिक्कन्ता, कङ्खाभूतेसु पाणिसु ।
असंसया विसयुत्ता, तेसु दिन्न महप्फल ति ।।

"एतादिसी धम्मपकासनेत्थ,
न[2] तत्थ किं[2] कङ्खति कोचि सावको ।
नित्थिण्णओघ[3] विचिकिच्छछिन्नं,
बुद्धं नमस्साम जिन जनिन्दा" ति ।।

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "अत्थि अरहतो कङ्खा" ति ।

१-१ सूरियोव – म० । २-२ कथं तत्थ – स्या०, किन्नु तत्थ – रो० । ३ नितिण्णओघ – सी०, रो०, नित्तिण्णओघ – स्या० ।

न वत्तब्बं – "अत्थि अरहतो कङ्खा" ति ? आमन्ता ।

ननु अरहा इत्थिपुरिसानं नामगोत्ते कङ्खेय्य, मग्गामग्गे कङ्खेय्य, तिणकट्ठवनप्पतीनं नामे कङ्खेय्या" ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा इत्थिपुरिसानं नामगोत्ते कङ्खेय्य, मग्गामग्गे कङ्खेय्य, तिणकट्ठवनप्पतीनं नामे कङ्खेय्य, तेन वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो कङ्खा" ति ।

*अरहा इत्थिपुरिसानं नामगोत्ते कङ्खेय्य, मग्गामग्गे कङ्खेय्य, तिणकट्ठवनप्पतीनं नामे कङ्खेय्या ति, अत्थि अरहतो कङ्खा ति ? आमन्ता ।

अरहा सोतापत्तिफले वा सकदागामिफले वा अनागामिफले वा अरहत्ते वा कङ्खेय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१४(४) परवितारणकथा

१६ *अत्थि अरहतो परवितारणा ति ? आमन्ता ।

अरहा परनेय्यो परपत्तियो परपच्चयो परपटिबद्धभू न जानाति न पस्सति सम्मूळ्हो[1] असम्पजानो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*ननु अरहा न परनेय्यो न परपत्तियो न परपच्चयो न परपटिबद्धभू जानाति पस्सति असम्मूळ्हो सम्पजानो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा न परनेय्यो न परपत्तियो न परपच्चयो न परपटिबद्धभू जानाति पस्सति असम्मूळ्हो सम्पजानो नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो परवितारणा" ति ।

*अत्थि पुथुज्जनस्स परवितारणा सो च परनेय्यो परपत्तियो परपच्चयो परपटिबद्धभू न जानाति न पस्सति सम्मूळ्हो[2] असम्पजानो[2] ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो परवितारणा सो च परनेय्यो परपत्तियो परपच्चयो परपटिबद्धभू न जानाति न पस्सति सम्मूळ्हो असम्पजानो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

---

१ समूळ्हो – सी सम्मुळ्हो – रो । २–२ असम्मुळ्हो सम्पजानो – रो एवमुपरि पि ।

*अत्थि अरहतो परवितारणा, सो च न परनेय्यो न परपत्तियो न परपच्चयो न परपटिबद्धभू, जानाति पस्सति असम्मूळ्हो सम्पजानो ति ? आमन्ता।

अत्थि पुथुज्जनस्स परवितारणा, सो च न परनेय्यो न परपत्तियो न परपच्चयो न परपटिबद्धभू, जानाति पस्सति असम्मूळ्हो सम्पजानो ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

*अत्थि अरहतो परवितारणा ति ? आमन्ता।

अत्थि अरहतो सत्थरि परवितारणा, धम्मे परवितारणा, सङ्घे परवितारणा, सिक्खाय परवितारणा, पुब्बन्ते परवितारणा, अपरन्ते परवितारणा, पुब्बन्तापरन्ते परवितारणा, इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु परवितारणा ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

*नत्थि अरहतो सत्थरि परवितारणा, धम्मे परवितारणा पे० इदपच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु परवितारणा ति ? आमन्ता।

हञ्चि नत्थि अरहतो सत्थरि परवितारणा, धम्मे परवितारणा पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु परवितारणा, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो परवितारणा" ति।

*अत्थि पुथुज्जनस्स परवितारणा, अत्थि तस्स सत्थरि परवितारणा, धम्मे परवितारणा पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु परवितारणा ति ? आमन्ता।

अत्थि अरहतो परवितारणा, अत्थि तस्स सत्थरि परवितारणा, धम्मे परवितारणा पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु परवितारणा ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

*अत्थि अरहतो परवितारणा, नत्थि तस्स सत्थरि परवितारणा, धम्मे परवितारणा पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु परवितारणा ति ? आमन्ता।

अत्थि पुथुज्जनस्स परवितारणा, नत्थि तस्स सत्थरि परवितारणा, धम्मे परवितारणा पे० इदप्पच्चयतापटिच्चसमुप्पन्नेसु धम्मेसु परवितारणा ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

१७ *अत्थि अरहतो परवितारणा ति ? आमन्ता।

ननु अरहतो रागो पहीनो उच्छिन्नमूलो तालावत्थुकतो अनभावङ्कतो आयतिं अनुप्पादधम्मो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो रागो पहीनो उच्छिन्नमूलो तालावत्थुकतो अनभावङ्कतो आयतिं अनुप्पादधम्मो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो परवितारणा" ति ।

*अत्थि अरहतो परवितारणा ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो दोसो पहीनो पे० मोहो पहीनो पे०... अनोत्तप्पं पहीनं उच्छिन्नमूलं तालावत्थुकतं अनभावङ्कतं आयतिं अनुप्पादधम्मं पे० रागप्पहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता पे० दोसप्पहानाय पे० अनोत्तप्पपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता पे० ।

*ननु अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्बं सच्छिकतं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो सच्छिकातब्बं सच्छिकतं, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो परवितारणा" ति ।

१८ *अत्थि अरहतो परवितारणा ति ? सधम्मकुसलस्स अरहतो अत्थि परवितारणा, परधम्मकुसलस्स अरहतो नत्थि परवितारणा ति ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो अत्थि परवितारणा ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलस्स अरहतो अत्थि परवितारणा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो नत्थि परवितारणा ति ? आमन्ता ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो नत्थि परवितारणा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो अत्थि तस्स परवितारणा ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो, अत्थि तस्स परवितारणा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो दोसो पहीनो पे०... मोहो पहीनो पे०... अनोत्तप्पं पहीनं पे०... रागप्पहानाय मग्गो भावितो

पे० बोज्झङ्गा भाविता पे० दोसप्पहानाय पे० अनोत्तप्पपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता पे० सधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्ब सच्छिकत, अत्थि तस्स परवितारणा ति ? आमन्ता ।

परधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्ब सच्छिकत, अत्थि तस्स परवितारणा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो, नत्थि तस्स परवितारणा ति ? आमन्ता ।

सधम्मकुसलस्स अरहतो रागो पहीनो, नत्थि तस्स परवितारणा ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*परधम्मकुसलस्स अरहतो दोसो पहीनो, मोहो पहीनो पे० अनोत्तप्पं पहीन पे० रागप्पहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता पे० दोसप्पहानाय पे० अनोत्तप्पपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता पे० परधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्ब सच्छिकत, नत्थि तस्स परवितारणा ति ? आमन्ता ।

सधम्मकुसलो अरहा वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो पे० सच्छिकातब्ब सच्छिकत, नत्थि तस्स परवितारणा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१९ *अत्थि अरहतो परवितारणा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "जानतोहं, भिक्खवे, पस्सतो आसवान खय वदामि, नो अजानतो नो अपस्सतो । किञ्च, भिक्खवे, जानतो किं पस्सतो आसवान खयो होति ? 'इति रूप पे० इति विञ्ञाणस्स अत्थङ्गमो' ति – एव खो, भिक्खवे, जानतो एव पस्सतो आसवान खयो होती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "अत्थि अरहतो परवितारणा" ति ।

*अत्थि अरहतो परवितारणा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "जानतोह, भिक्खवे, पस्सतो आसवान खय वदामि, नो अजानतो नो अपस्सतो । किञ्च भिक्खवे, जानतो कि पस्सतो आसवान खयो होति ? 'इद दुक्ख' ति – भिक्खवे, जानतो

पस्सतो आसवानं खयो होति, 'अयं दुक्खसमुदयो' ति पे० 'अयं दुक्खनिरोधो' ति पे० 'अयं दुक्खनिरोधगामिनी पटिपदा' ति – जानतो पस्सतो आसवानं खयो होति । एवं खो, भिक्खवे, जानतो एवं पस्सतो आसवानं खयो होती' ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "अत्थि अरहतो परवितारणा" ति ।

*अत्थि अरहतो परवितारणा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "सब्बं, भिक्खवे, अनभिजानं अपरिजानं अविराजयं अप्पजहं अभब्बो दुक्खक्खयाय, सब्बं च खो, भिक्खवे, अभिजानं परिजानं विराजयं पजहं भब्बो दुक्खक्खयाया" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "अत्थि अरहतो परवितारणा" ति ।

*अत्थि अरहतो परवितारणा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

सहावस्स दस्सनसम्पदाय पे० ।
छच्चाभिठानानि अभब्बो कातुं' ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "अत्थि अरहतो परवितारणा" ति ।

अत्थि अरहतो परवितारणा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "यस्मिं, भिक्खवे, समये अरियसावकस्स विरजं वीतमलं धम्मचक्खुं उप्पादि – यं किञ्चि समुदयधम्मं, सब्बं तं निरोधधम्मं ति सह दस्सनुप्पादा भिक्खवे अरियसावकस्स तीणि संयोजनानि पहीयन्ति – सक्कायदिट्ठि, विचिकिच्छा, सीलब्बतपरामासो ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "अत्थि अरहतो परवितारणा" ति ।

अत्थि अरहतो परवितारणा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

"नाहं गमिस्सामि' पमोचनाय,
कथंकथिं धोतक कञ्चि' लोके ।
धम्मं च सेट्ठं अभिजानमानो,
एवं तुवं ओघमिमं तरेसी' ति ॥

१. [illegible] – सी०, स्या० । २. किञ्चि – सी० ।

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "अत्थि अरहतो परवितारणा" ति ।

न वत्तब्ब – "अत्थि अरहतो परवितारणा" ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो इत्थिपुरिसान नामगोत्त परे वितारेय्यु, मग्गामग्ग परे वितारेय्यु, तिणकट्ठवनप्पतीन नाम परे वितारेय्यु ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो इत्थिपुरिसान नामगोत्त परे वितारेय्यु, मग्गामग्गं परे वितारेय्यु, तिणकट्ठवनप्पतीन नाम परे वितारेय्यु, तेन वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो परवितारणा" ति ।

*अरहतो इत्थिपुरिसानं नामगोत्त परे वितारेय्यु, मग्गामग्गं परे वितारेय्यु, तिणकट्ठवनप्पतीन नाम परे वितारेय्यु ति[1], अत्थि अरहतो परवितारणा ति ? आमन्ता ।

अरहतो सोतापत्तिफल वा सकदागामिफल वा अनागामिफल वा अरहत्त[2] वा परे वितारेय्यु ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१५(५) वचीभेदकथा

२० *समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

सब्बत्थ समापन्नान अत्थि वचीभेदो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ।

*समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

सब्बदा समापन्नानं अत्थि वचीभेदो ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०.. ।

*समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

सब्बेस समापन्नान अत्थि वचीभेदो ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०. ।

*समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

सब्बसमापत्तीसु अत्थि वचीभेदो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०.. ।

*समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

समापन्नस्स अत्थि कायभेदो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०. ।

---

१ रो० पोत्थके नत्थि । २ अरहत्तफल – सी० ।

*समापन्नस्स नत्थि कायभेदो ति ? आमन्ता ।
समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*समापन्नस्स अत्थि वाचा, अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।
समापन्नस्स अत्थि कायो अत्थि कायभेदो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*समापन्नस्स अत्थि कायो, नत्थि कायभेदो ति ? आमन्ता ।
समापन्नस्स अत्थि वाचा, नत्थि वचीभेदो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

२१ *दुक्ख ति जानन्तो दुक्ख ति वाच भासती ति ? आमन्ता ।
समुदयो ति जानन्तो समुदयो ति वाच भासती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*दुक्ख ति जानन्तो दुक्ख ति वाच भासती ति ? आमन्ता ।
निरोधो ति जानन्तो निरोधो ति वाच भासती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*दुक्ख ति जानन्तो दुक्ख ति वाच भासती ति ? आमन्ता
मग्गो ति जानन्तो मग्गो ति वाच भासती ति ? न हेव वत्तब्बे पे० ।

*समुदयो ति जानन्तो न च समुदयो ति वाच भासती ति ? आमन्ता ।
दुक्ख ति जानन्तो न च दुक्ख ति वाच भासती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*निरोधो ति जानन्तो न च निरोधो ति वाच भासती ति ? आमन्ता ।
दुक्ख ति जानन्तो न च दुक्ख ति वाच भासती ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०.. ।

*मग्गो ति जानन्तो न च मग्गो ति वाच भासती ति ? आमन्ता
दुक्ख ति जानन्तो न च दुक्ख ति वाच भासती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

२२ *समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।
ञाण किं गोचर ति ? ञाण सच्चगोचर ति ।
सोत सच्चगोचर ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।
*समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।
सोत किं गोचर ति ? सोत सद्दगोचर ति ।
ञाण सद्दगोचरं ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ञाणं सच्चगोचरं, सोत सद्दगोचर ति ? आमन्ता ।

हञ्चि ञाण सच्चगोचर, सोतं सद्दगोचर, नो च वत रे वत्तब्बे – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ।

*समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ञाण सच्चगोचर, सोत सद्दगोचर ति ? आमन्ता ।

द्विन्न फस्सानं, द्विन्न वेदनानं, द्विन्न सञ्ञान, द्विन्न चेतनान, द्विन्न चित्तान समोधान होती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

२३. *समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

आपोकसिण पे० तेजोकसिण वायोकसिण नीलकसिण पीतकसिण लोहितकसिण ओदातकसिण[1] आकासानञ्चायतन विञ्ञाणञ्चायतन आकिञ्चञ्ञायतन पे० नेवसञ्ञानासञ्ञायतन समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

*पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पथवीकसिणं समापत्ति समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो, नो च वत रे वत्तब्बे – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ।

*आपोकसिण तेजोकसिण वायोकसिण नीलकसिणं पीतकसिण लोहितकसिण ओदातकसिण आकासानञ्चायतन

१ ओदातकसिण समापत्ति स्या०, – रो० ।

विञ्ञाणञ्चायतन आकिञ्चञ्ञायतन नेवसञ्ञानासञ्ञायतन समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नेवसञ्ञानासञ्ञायतन समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो, नो च वत रे वत्तब्बे – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ।

*समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

लोकियसमापत्ति[1] समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

लोकिय पठमं[2] झान[2] समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

लोकिय दुतिय झान ततिय झान चतुत्थ झान समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*लोकिय समापत्ति समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि लोकिय समापत्ति समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो, नो च वत रे वत्तब्बे – समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ।

*लोकिय पठम झान समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि लोकिय पठम झान समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो नो च वत रे वत्तब्बे – 'समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ।

*लोकिय दुतिय झान ततिय झान चतुत्थ झान समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि लोकिय चतुत्थ झान समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो, नो च वत रे वत्तब्बे – 'समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ।

२४ *लोकुत्तर पठम झान समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

लोकिय पठम झान समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*लोकुत्तर पठम झान समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

---

१. लोकियं समापत्ति – स्या रो । २–२. पठमज्झानं – सी एवमुपरि पि ।

लोकिय दुतिय झानं ततिय झानं चतुत्थ झानं समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*लोकिय पठमं झानं समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता । II 153

लोकुत्तरं पठमं झानं समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*लोकिय दुतिय झानं ततिय झानं चतुत्थ झानं समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

लोकुत्तरं पठमं झानं समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

२५ *लोकुत्तरं पठमं झानं समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

लोकुत्तरं दुतियं झानं समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० । R 20

*लोकुत्तरं पठमं झानं समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

लोकुत्तरं ततियं झानं चतुत्थं झानं समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*लोकुत्तरं दुतियं झानं समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

लोकुत्तरं पठमं झानं समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*लोकुत्तरं दुतियं झानं ततियं झानं चतुत्थं झानं समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

लोकुत्तरं पठमं झानं समापन्नस्स नत्थि वचीभेदो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

२६ †न वत्तब्बं – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ? आमन्ता ।

ननु वितक्कविचारा वचीसङ्खारा वुत्ता भगवता – "पठमं झानं समापन्नस्स अत्थि वितक्कविचारा" ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वितक्कविचारा वचीसङ्खारा वुत्ता भगवता – "पठमं झानं समापन्नस्स अत्थि वितक्कविचारा," तेन वत रे वत्तब्बे – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ।

*वितक्कविचारा वचीसङ्खारा वुत्ता भगवता – "पठमं झानं समापन्नस्स अत्थि वितक्कविचारा[1]" ति[1], अत्थि तस्स वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

पथवीकसिणं पठमं झानं समापन्नस्स अत्थि वितक्कविचारा, अत्थि तस्स वचीभेदो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*वितक्कविचारा वचीसङ्खारा वुत्ता भगवता – "पठमं झानं समापन्नस्स अत्थि वितक्कविचारा" ति, अत्थि तस्स वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

आपोकसिणं तेजोकसिणं वायोकसिणं नीलकसिणं पीतकसिणं लोहितकसिणं ओदातकसिणं पठमं झानं समापन्नस्स अत्थि वितक्कविचारा, अत्थि तस्स वचीभेदो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

†न वत्तब्बं – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ? आमन्ता ।

ननु वितक्कसमुट्ठाना वाचा वुत्ता भगवता – "पठमं झानं समापन्नस्स अत्थि वितक्कविचारा" ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वितक्कसमुट्ठाना वाचा वुत्ता भगवता – "पठमं झानं समापन्नस्स अत्थि वितक्कविचारा" तेन वत रे वत्तब्बे – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ।

वितक्कसमुट्ठाना वाचा वुत्ता भगवता – "पठमं झानं समापन्नस्स अत्थि वितक्कविचारा" ति अत्थि तस्स वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

सञ्ञासमुट्ठाना वाचा वुत्ता भगवता – "दुतियं झानं समापन्नस्स अत्थि सञ्ञा" अत्थि तस्स वितक्कविचारा" ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

वितक्कसमुट्ठाना वाचा वुत्ता भगवता – "पठमं झानं समापन्नस्स अत्थि वितक्कविचारा" ति अत्थि तस्स वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

सञ्ञासमुट्ठाना वाचा वुत्ता भगवता – ततियं झानं पे०...

---

[1]–[1] वितक्कविचारा – स्या० रो० ।

चतुत्थं झानं आकासानञ्चायतनं. विञ्ञाणञ्चायतनं आकिञ्चञ्ञायतनं समापन्नस्स अत्थि सञ्ञा, अत्थि तस्स वितक्कविचारा ति? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

२७ *समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

ननु "पठम झान समापन्नस्स वाचा निरुद्धा होती" ति! अत्थव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि "पठम झान समापन्नस्स वाचा निरुद्धा होती" ति, अत्थेव सुत्तन्तो ति[1], नो च वत रे वत्तब्बे – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ।

*"पठम झानं समापन्नस्स वाचा निरुद्धा होती" ति, अत्थेव सुत्तन्तो ति, अत्थि तस्स वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

"दुतियं झानं समापन्नस्स वितक्कविचारा निरुद्धा होन्ती" ति, अत्थेव सुत्तन्तो ति, अत्थि तस्स वितक्कविचारा ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

*"पठम झान समापन्नस्स वाचा निरुद्धा होती" ति, अत्थेव सुत्तन्तो ति, अत्थि तस्स वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

"ततियं झानं समापन्नस्स पीति निरुद्धा होति, चतुत्थं झानं समापन्नस्स अस्सासपस्सासा निरुद्धा होन्ति, आकासानञ्चायतन समापन्नस्स रूपसञ्ञा निरुद्धा होति, विञ्ञाणञ्चायतनं समापन्नस्स आकासानञ्चायतनसञ्ञा निरुद्धा होति, आकिञ्चञ्ञायतनं समापन्नस्स विञ्ञाणञ्चायतनसञ्ञा निरुद्धा होति, नेवसञ्ञानासञ्ञायतन समापन्नस्स आकिञ्चञ्ञायतनसञ्ञा निरुद्धा होति, सञ्ञावेदियतनिरोध समापन्नस्स सञ्ञा च वेदना च निरुद्धा होन्ती" ति, अत्थव सुत्तन्तो ति, अत्थि तस्स सञ्ञा च वेदना चा ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

[1]न वत्तब्ब – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ? आमन्ता ।

ननु पठमस्स झानस्स सद्दो कण्टको[2] वुत्तो भगवता ति ? आमन्ता ।

१ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २ कण्ठको – सी०, रो०, कण्डको – म०, एवमुपरि पि ।

हञ्चि पठमस्स झानस्स सद्दो कण्टको वुत्तो भगवता, तेन वत रे वत्तब्बे – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ।

*पठमस्स झानस्स सद्दो कण्टको वुत्तो भगवता ति, समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

दुतियस्स झानस्स वितक्कविचारा कण्टको वुत्तो भगवता – ततियस्स झानस्स पीति कण्टको वुत्तो भगवता – चतुत्थस्स झानस्स अस्सासपस्सासा कण्टको वुत्तो भगवता आकासानञ्चायतन समापन्नस्स रूपसञ्ञा कण्टको वुत्तो भगवता विञ्ञाणञ्चायतन समापन्नस्स आकासानञ्चायतनसञ्ञा कण्टको वुत्तो भगवता आकिञ्चञ्ञायतन समापन्नस्स विञ्ञाणञ्चायतनसञ्ञा कण्टको वुत्तो भगवता – नेवसञ्ञानासञ्ञायतन समापन्नस्स आकिञ्चञ्ञायतनसञ्ञा कण्टको वुत्तो भगवता सञ्ञावेदयितनिरोध समापन्नस्स सञ्ञा च वेदना च कण्टको वुत्तो भगवता अत्थि तस्स सञ्ञा च वेदना चा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

न वत्तब्ब – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "सिखिस्स, आनन्द, भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स अभिभू नाम सावको ब्रह्मलोके ठितो दससहस्सिलोकधातुं सरेन विञ्ञापेसि –

'आरम्भथ निक्कमथ, युञ्जथ बुद्धसासने ।
धुनाथ मच्चुनो सेन, नळागार व कुञ्जरो ।।
यो इमस्मिं धम्मविनये अप्पमत्तो विहस्सति ।
पहाय जातिसंसारं दुक्खस्सन्तं करिस्सती'"ति ।।

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ।

१६(६) दुक्खाहारकथा

२८ दुक्खाहारो मग्गङ्ग मग्गपरियापन्न ति ? आमन्ता ।

---

१ वता – स्या, रो । एवमुपरि पि । २ सहस्सीलोकधातुं – स्या; सहस्सिलोकधातुं – रो । ३-३ आरभथ निक्कमथ – सी । ४ विहेस्सति – सी, स्या; विहरिस्सति – रो ।

ये केचि दुक्खं ति वाचं भासन्ति, सब्बे ते मग्गं भावेन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

*ये केचि दुक्ख ति वाच भासन्ति, सब्बे ते मग्ग भावेन्ती ति ? आमन्ता ।

बालपुथुज्जना दुक्ख ति वाच भासन्ति, बालपुथुज्जना मग्गं भावेन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

मातुघातको[1] पितुघातको अरहन्तघातको रुहिरुप्पादको[2] सङ्घभेदको दुक्ख ति वाच भासति, सङ्घभेदको मग्गं भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१७(७) चित्तट्ठितिकथा

२९ *एकं चित्तं दिवस तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

उपड्ढदिवसो उप्पादक्खणो, उपड्ढदिवसो वयक्खणो ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*एक चित्तं द्वे दिवसे तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

दिवसो उप्पादक्खणो, दिवसो वयक्खणो ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

*एक चित्तं चत्तारो दिवसे तिट्ठति अट्ठ दिवसे तिट्ठति दस दिवसे तिट्ठति वीसति दिवसे[3] तिट्ठति मास तिट्ठति द्वे मासे तिट्ठति चत्तारो मासे तिट्ठति अट्ठ मासे तिट्ठति दस मासे तिट्ठति संवच्छर तिट्ठति द्वे वस्सानि तिट्ठति चत्तारि वस्सानि तिट्ठति अट्ठ वस्सानि तिट्ठति . दस वस्सानि तिट्ठति वीसति वस्सानि तिट्ठति तिस वस्सानि तिट्ठति चत्तारीस[4] वस्सानि तिट्ठति पञ्ञास वस्सानि तिट्ठति वस्ससत तिट्ठति . द्वे वस्ससतानि तिट्ठति . चत्तारि वस्ससतानि तिट्ठति पञ्च वस्ससतानि तिट्ठति वस्ससहस्स तिट्ठति . द्वे वस्ससहस्सानि तिट्ठति . चत्तारि वस्ससहस्सानि तिट्ठति अट्ठ वस्ससहस्सानि तिट्ठति सोळस वस्ससहस्सानि तिट्ठति कप्प तिट्ठति . द्वे कप्पे तिट्ठति चत्तारो कप्पे तिट्ठति अट्ठ कप्पे तिट्ठति सोळस

---

१ मातुघातका – रो०, एवमुपरि पि । २ लोहितुप्पादको – सी० । ३ दिवसानि – सी० । ४ चत्तालीस – स्या० ।

हञ्चि पठमस्स झानस्स सद्दो कण्टको वुत्तो भगवता, तेन वत रे वत्तब्बे – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ।

*पठमस्स झानस्स सद्दो कण्टको वुत्तो भगवता ति, समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ? आमन्ता ।

दुतियस्स झानस्स वितक्कविचारा कण्टको वुत्तो भगवता ... ततियस्स झानस्स पीति कण्टको वुत्तो भगवता ... चतुत्थस्स झानस्स अस्सासपस्सासा कण्टको वुत्तो भगवता ... आकासानञ्चायतनं समापन्नस्स रूपसञ्ञा कण्टको वुत्तो भगवता ... विञ्ञाणञ्चायतनं समापन्नस्स आकासानञ्चायतनसञ्ञा कण्टको वुत्तो भगवता ... आकिञ्चञ्ञायतनं समापन्नस्स विञ्ञाणञ्चायतनसञ्ञा कण्टको वुत्तो भगवता ... नेवसञ्ञानासञ्ञायतनं समापन्नस्स आकिञ्चञ्ञायतनसञ्ञा कण्टको वुत्तो भगवता ... सञ्ञावेदयितनिरोधं समापन्नस्स सञ्ञा च वेदना च कण्टको वुत्तो भगवता, अत्थि तस्स सञ्ञा च वेदना चा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे॰ ।

न वत्तब्बं – "समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो" ति ? आमन्ता । ननु वुत्तं भगवता – "सिखिस्स, आनन्द, भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स अभिभू नाम सावको ब्रह्मलोके ठितो दससहस्सिलोकधातुं[2] सरेन विञ्ञापेसि –

आरम्भथ[3] निक्कमथ[3], युञ्जथ बुद्धसासने ।
धुनाथ मच्चुनो सेनं नळागारं व कुञ्जरो ॥
यो इमस्मिं धम्मविनये, अप्पमत्तो विहस्सति[4] ।
पहाय जातिसंसारं दुक्खस्सन्तं करिस्सती' ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।
तेन हि समापन्नस्स अत्थि वचीभेदो ति ।

६(६) दुक्खाहारकथा

२८ दुक्खाहारो मग्गङ्गं मग्गपरियापन्नं ति ? आमन्ता ।

---

१ वुत्ता – स्या॰ रो॰ एवमुपरि पि । २ सहस्सीलोकधातुं – स्या॰ सहस्सिलोकधातुं – रो॰ । ३-३ आरभथ निक्खमथ – सी॰ । ४ विहेस्सति – सी॰, स्या॰; विहरिस्सति – पी॰ ।

चक्खुविञ्ञाण दिवस तिट्ठती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

सोतविञ्ञाण पे० घानविञ्ञाण जिव्हाविञ्ञाण . कायविञ्ञाण अकुसल चित्त रागसहगत दोससहगत . मोहसहगत मानसहगत दिट्ठिसहगत विचिकिच्छासहगत . थीनसहगत उद्धच्चसहगत अहिरिकसहगत अनोत्तप्पसहगत चित्त दिवस तिट्ठती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*एक चित्तं दिवस तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

येनेव चित्तेन चक्खुना रूप पस्सति, तेनेव चित्तेन सोतेन सद्दं सुणाति पे० घानेन गन्ध घायति जिव्हाय रस सायति कायेन फोट्ठब्ब फुसति मनसा धम्म विजानाति . पे० येनेव चित्तेन मनसा धम्म विजानाति, तेनेव चित्तेन चक्खुना रूपं पस्सति . पे० सोतेन सद्द सुणाति घानेन गन्ध घायति जिव्हाय रस सायति पे० कायेन फोट्ठब्ब फुसती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*एक चित्त दिवस तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

येनेव चित्तेन अभिक्कमति, तेनेव चित्तेन पटिक्कमति, येनेव चित्तेन पटिक्कमति, तेनेव चित्तेन अभिक्कमति, येनेव चित्तेन आलोकेति, तेनेव चित्तेन विलोकेति, येनेव चित्तेन विलोकेति, तेनेव चित्तेन आलोकेति, येनेव चित्तेन समिञ्जेति, तेनेव चित्तेन पसारेति, येनेव चित्तेन पसारेति, तेनेव चित्तेन समिञ्जेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

३१ *आकासानञ्चायतनूपगान देवान एक चित्त यावतायुक तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

मनुस्सान एक चित्त यावतायुक तिट्ठती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*आकासानञ्चायतनूपगानं देवान एकं चित्त यावतायुकं तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

चातुमहाराजिकान[1] देवान पे० तावतिंसानं देवान यामान देवान तुसितान देवान निम्मानरतीन देवान, परनिम्मितवसवत्तीन देवान ब्रह्मपारिसज्जान देवान ब्रह्मपुरोहितान देवान महाब्रह्मान देवान परित्ताभान देवान अप्पमाणाभान देवान

१ चातुम्महाराजिकान – सी०, स्या०, र

कप्पे तिट्ठति ... बात्तिंस[1] कप्पे तिट्ठति ... चतुसट्ठि[2] कप्पे[3] तिट्ठति ... पञ्च कप्पसतानि तिट्ठति ... कप्पसहस्सानि[4] तिट्ठति ... द्वे कप्पसहस्सानि तिट्ठति ... चत्तारि कप्पसहस्सानि तिट्ठति ... अट्ठ कप्पसहस्सानि तिट्ठति ... सोळस कप्पसहस्सानि तिट्ठति ... वीसति कप्पसहस्सानि तिट्ठति ... चत्तारीस कप्पसहस्सानि तिट्ठति ... सट्ठि कप्पसहस्सानि तिट्ठति ... चतुरासीति कप्पसहस्सानि तिट्ठती ति? आमन्ता।

द्वेचत्तारीस कप्पसहस्सानि उप्पादक्खणो, द्वेचत्तारीस कप्पसहस्सानि वयक्खणो ति? न हेवं वत्तब्बे।

*एकं चित्तं दिवसं तिट्ठती ति? आमन्ता।

अत्थञ्ञे धम्मा एकाहं बहू पि उप्पज्जित्वा निरुज्झन्ती ति? आमन्ता।

ते धम्मा चित्तेन लहुपरिवत्ता ति? न हेवं वत्तब्बे।

*ते धम्मा चित्तेन लहुपरिवत्ता ति? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता – "नाहं, भिक्खवे, अञ्ञं एकधम्मं पि समनुपस्सामि एवं[5] लहुपरिवत्तं यथयिदं चित्तं। यावञ्चिदं, भिक्खवे, उपमा पि न सुकरा याव लहुपरिवत्तं चित्तन्" ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति? आमन्ता।

तेन हि न वत्तब्बं – "ते धम्मा चित्तेन लहुपरिवत्ता" ति।

ते धम्मा चित्तेन लहुपरिवत्ता ति? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता – 'सेय्यथापि, भिक्खवे, मक्कटो अरञ्ञे पवने चरमानो साखं गण्हाति[6] तं मुञ्चित्वा अञ्ञं गण्हाति तं मुञ्चित्वा अञ्ञं गण्हाति, एवमेव खो, भिक्खवे, यमिदं वुच्चति चित्तं इति पि मनो इति पि विञ्ञाणं इति पि तं रत्तिया च दिवसस्स च अञ्ञदेव उप्पज्जति अञ्ञं निरुज्झती" ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति? आमन्ता।

तेन हि न वत्तब्बं – "ते धम्मा चित्तेन लहुपरिवत्ता" ति।

३०. एकं चित्तं दिवसं तिट्ठती ति? आमन्ता।

---

१. बत्तिंस – सी०, स्या०, रो०। २. चतुसट्ठि – स्या०, रो०। ३. कप्पानि – सी०। ४. कप्पसहस्सं – स्या०, रो०। ५. एवं – स्या०। ६. गण्हाति – सी०, स्या०, रो०। एवमुपरि पि।

चक्खुविञ्ञाण दिवसं तिट्ठती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

सोतविञ्ञाण पे० घानविञ्ञाण जिव्हाविञ्ञाण कायविञ्ञाण अकुसल चित्त रागसहगत दोससहगत मोह-सहगत मानसहगत दिट्ठिसहगत विचिकिच्छासहगतं . थीन-सहगत . उद्धच्चसहगत अहिरिकसहगतं अनोत्तप्पसहगत चित्त दिवस तिट्ठती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*एक चित्तं दिवस तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

येनेव चित्तेन चक्खुना रूप पस्सति, तेनेव चित्तेन सोतेन सद्दं सुणाति पे० घानेन गन्धं घायति जिव्हाय रसं सायति कायेन फोट्ठब्ब फुसति मनसा धम्म विजानाति . पे० येनेव चित्तेन मनसा धम्म विजानाति, तेनेव चित्तेन चक्खुना रूप पस्सति . पे० . सोतेन सद्द सुणाति घानेन गन्धं घायति जिव्हाय रस सायति पे० कायेन फोट्ठब्ब फुसती ति ? न हेव वत्तब्बे । . . पे० ।

*एक चित्त दिवस तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

येनेव चित्तेन अभिक्कमति, तेनेव चित्तेन पटिक्कमति, येनेव चित्तेन पटिक्कमति, तेनेव चित्तेन अभिक्कमति, येनेव चित्तेन आलोकेति, तेनेव चित्तेन विलोकेति, येनेव चित्तेन विलोकेति, तेनेव चित्तेन आलोकेति, येनेव चित्तेन समिञ्जेति, तेनेव चित्तेन पसारेति, येनेव चित्तेन पसारेति, तेनेव चित्तेन समिञ्जेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

३१ *आकासानञ्चायतनूपगान देवान एक चित्त यावतायुक तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

मनुस्सान एक चित्त यावतायुक तिट्ठती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*आकासानञ्चायतनूपगान देवान एक चित्त यावतायुकं तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

चातुमहाराजिकान[1] देवान पे० तावतिंसान देवान यामान देवान तुसितान देवान निम्मानरतीन देवान , परनिम्मित-वसवत्तीन देवान ब्रह्मपारिसज्जान देवान ब्रह्मपुरोहितान देवान महाब्रह्मान देवान . परित्ताभान देवान अप्पमाणाभान देवानं

१ चातुम्महाराजिकान – सी०, स्या०, रो० ।

आभस्सरान देवान परित्तसुभान देवान अप्पमाणसुभान देवान ... सुभकिण्हान[1] देवान वेहप्फलान देवान अविहान देवान अतप्पान देवान सुदस्सान देवान सुदस्सीन देवान अकनिट्ठान देवान एक चित्त यावतायुक तिट्ठती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*आकासानञ्चायतनूपगान देवान वीसति कप्पसहस्सानि आयुप्पमाण, आकासानञ्चायतनूपगान देवान एक चित्त वीसति कप्पसहस्सानि तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

मनुस्सान वस्ससत आयुप्पमाण, मनुस्सान एक चित्त वस्ससत तिट्ठती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*आकासानञ्चायतनूपगान देवान वीसति कप्पसहस्सानि आयुप्पमाण, आकासानञ्चायतनूपगान देवान एक चित्त वीसति कप्पसहस्सानि तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

चातुमहाराजिकान देवान पञ्च वस्ससतानि आयुप्पमाण, चातुमहाराजिकान देवान एक चित्त पञ्च वस्ससतानि तिट्ठति वस्ससहस्स तिट्ठति द्वे वस्ससहस्सानि तिट्ठति चत्तारि वस्ससहस्सानि तिट्ठति ... अट्ठ वस्ससहस्सानि तिट्ठति सोळस वस्ससहस्सानि तिट्ठति कप्पस्स ततियभाग तिट्ठति उपड्ढकप्प तिट्ठति एक कप्प तिट्ठति द्वे कप्पे तिट्ठति चत्तारो कप्पे तिट्ठति अट्ठ कप्पे तिट्ठति ... सोळस कप्पे तिट्ठति बात्तिस कप्पे तिट्ठति चतुसट्ठि[2] कप्पे तिट्ठति पञ्च कप्पसतानि तिट्ठति कप्पसहस्स तिट्ठति द्वे कप्पसहस्सानि तिट्ठति ... चत्तारि कप्पसहस्सानि तिट्ठति अट्ठ कप्पसहस्सानि तिट्ठति अकनिट्ठान[3] देवान सोळस कप्पसहस्सानि आयुप्पमाण, अकनिट्ठान देवान एक चित्त सोळस कप्पसहस्सानि तिट्ठती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

†आकासानञ्चायतनूपगान देवान चित्त मुहुत्त मुहुत्त उप्पज्जति मुहुत्त मुहुत्त निरुज्झती ति ? आमन्ता ।

आकासानञ्चायतनूपगा देवा मुहुत्त मुहुत्त चवन्ति मुहुत्त मुहुत्त उप्पज्जन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

---

१ सुभकिण्हानं – रो । २ चतुसट्ठी – सी चतुसट्ठि – रो । ३ अकनिट्ठकानं – सी अकनिट्ठकानं – रो एवमुपरि पि ।

*आकासानञ्चायतनूपगानं देवानं एकं चित्तं यावतायुकं तिट्ठती ति ? आमन्ता ।

आकासानञ्चायतनूपगा देवा येनेव चित्तेन उप्पज्जन्ति, तेनेव चित्तेन चवन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०. ।

१८(८) कुक्कुळकथा

३२ *सब्बे सङ्खारा अनोधिं[1] कत्वा[1] कुक्कुळा ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि सुखा वेदना, कायिकं सुखं, चेतसिकं सुखं, दिब्बं सुखं, मानुसकं सुखं, लाभसुखं, सक्कारसुखं, यानसुखं, सयनसुखं, इस्सरियसुखं, आधिपच्चसुखं[2], गिहिसुखं, सामञ्ञसुखं, सासवं सुखं, अनासवं सुखं, उपधिसुखं, निरूपधिसुखं, सामिसं सुखं, निरामिसं[3] सुखं, सप्पीतिकं सुखं, निप्पीतिकं सुखं, झानसुखं, विमुत्तिसुखं, कामसुखं, नेक्खम्मसुखं, विवेकसुखं[4], उपसमसुखं, सम्बोधसुखं[5] ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि सुखा वेदना पे० सम्बोधसुखं, नो च वत रे वत्तब्बे – "सब्बे सङ्खारा अनोधिं कत्वा कुक्कुळा" ति ।

*सब्बे सङ्खारा अनोधिं कत्वा कुक्कुळा ति ? आमन्ता ।

सब्बे[6] सङ्खारा दुक्खा वेदना कायिकं दुक्खं चेतसिकं दुक्खं सोकपरिदेवदुक्खदोमनस्सउपायासा ति ? न हेवं वत्तब्बे[6] ।

न वत्तब्बं – "सब्बे सङ्खारा अनोधिं कत्वा कुक्कुळा" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "सब्बं, भिक्खवे, आदित्तं ! किञ्च, भिक्खवे, सब्बं आदित्तं ? चक्खु, भिक्खवे, आदित्तं, रूपा आदित्ता, चक्खुविञ्ञाणं आदित्तं, चक्खुसम्फस्सो आदित्तो, यमिदं[7] चक्खुसम्फस्सपच्चया उप्पज्जति वेदयितं सुखं वा दुक्खं वा अदुक्खमसुखं वा, तं पि आदित्तं । केन आदित्तं ? 'रागग्गिना दोसग्गिना मोहग्गिना आदित्तं, जातिया जराय मरणेन सोकेहि परिदेवेहि दुक्खेहि दोमनस्सेहि उपायासेहि आदित्तं' ति वदामि । सोतं आदित्तं, सद्दा आदित्ता पे० घानं

१–१ अनोधिकत्वा – रो०, एवमुपरि पि । २ अधिपच्चसुखं – सी०, रो० । ३ निसामिसं – रो० । ४ पविवेकसुखं – सी०, स्या०, रो० । ५ सम्बोधिसुखं – रो०, एवमुपरि पि । ६–६ रो० पोत्थके नत्थि । ७ यम्पिदं – सी०, स्या०, रो०, एवमुपरि पि ।

आदित्त, गन्धा आदित्ता पे० जिव्हा आदित्ता, रसा आदित्ता पे० कायो आदित्तो, फोट्ठब्बा आदित्ता पे० मनो आदित्तो धम्मा आदित्ता, मनोविञ्ञाणं आदित्तं, मनोसम्फस्सो आदित्तो, यमिदं मनोसम्फस्सपच्चया उप्पज्जति वेदयितं सुखं वा दुक्खं वा अदुक्खमसुखं वा, तं पि आदित्तं । केन आदित्तं ? 'रागग्गिना दोसग्गिना मोहग्गिना आदित्तं, जातिया जराय मरणेन सोकेहि परिदेवेहि दुक्खेहि दोमनस्सेहि उपायासेहि आदित्तं' ति वदामी" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि वत्तब्बं[1] – "सब्बे सङ्खारा अनोधिं कत्वा कुक्कुळा" ति । *सब्बे सङ्खारा अनोधिं कत्वा कुक्कुळा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "पञ्चिमे, भिक्खवे, कामगुणा ! कतमे पञ्च ? चक्खुविञ्ञेय्या रूपा इट्ठा कन्ता मनापा पियरूपा कामूपसहिता रजनीया[2], सोतविञ्ञेय्या सद्दा पे० घानविञ्ञेय्या गन्धा ... जिव्हाविञ्ञेय्या रसा कायविञ्ञेय्या फोट्ठब्बा इट्ठा कन्ता मनापा पियरूपा कामूपसहिता रजनीया । इमे खो भिक्खवे, पञ्च कामगुणा" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – 'सब्बे सङ्खारा अनोधिं कत्वा कुक्कुळा' ति । †न वत्तब्बं – 'सब्बे सङ्खारा अनोधिं कत्वा कुक्कुळा" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "लाभा वो भिक्खवे, सुलद्धं वो भिक्खवे, खणो वो पटिलद्धो[3] ब्रह्मचरियवासाय ! दिट्ठा मया भिक्खवे छ फस्सायतनिका नाम निरया । तत्थ यं किञ्चि चक्खुना रूपं पस्सति अनिट्ठरूपञ्ञेव पस्सति नो इट्ठरूपं, अकन्तरूपञ्ञेव पस्सति नो कन्तरूपं, अमनापरूपञ्ञेव पस्सति नो मनापरूपं । यं किञ्चि सोतेन सद्दं सुणाति पे० घानेन गन्धं घायति जिव्हाय रसं सायति कायेन फोट्ठब्बं फुसति मनसा धम्मं विजानाति अनिट्ठरूपञ्ञेव विजानाति नो इट्ठरूपं, अकन्तरूपञ्ञेव विजानाति नो कन्तरूपं अमनापरूपञ्ञेव विजानाति नो मनापरूपं' ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

---

१ सी स्या रो पोत्थकेसु नत्थि । २ रजनिया – स्या एवमुपरि पि ।
३ पटिविद्धो – स्या रो एवमुपरि पि ।

तेन हि वत्तब्ब[1] – "सब्बे सङ्खारा अनोधिं कत्वा कुक्कुळा" ति।

*सब्बे सङ्खारा अनोधि कत्वा कुक्कुळा ति ? आमन्ता।

ननु वुत्त भगवता – "लाभा वो, भिक्खवे, सुलद्धं वो, भिक्खवे, खणो वो पटिलद्धो ब्रह्मचरियवासाय ! दिट्ठा मया, भिक्खवे, छ फस्सायतनिका नाम सग्गा। तत्थ यं किञ्चि चक्खुना रूपं पस्सति, इट्ठरूपञ्ञेव पस्सति नो अनिट्ठरूप, कन्तरूपञ्ञेव पस्सति नो अकन्त-रूप, मनापरूपञ्ञेव पस्सति नो अमनापरूप। यं किञ्चि सोतेन सद्द सुणाति पे० घानेन गन्ध घायति जिव्हाय रस सायति . कायेन फोट्ठब्बं फुसति मनसा धम्मं विजानाति, इट्ठरूपञ्ञेव विजानाति नो अनिट्ठरूप, कन्तरूपञ्ञेव विजानाति नो अकन्तरूपं, मनापरूपञ्ञेव विजानाति नो अमनापरूपं" ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता।

तेन हि न वत्तब्ब – "सब्बे सङ्खारा अनोधिं कत्वा कुक्कुळा" ति।

न वत्तब्ब – "सब्बे सङ्खारा अनोधिं कत्वा कुक्कुळा" ति ? आमन्ता।

ननु "यदनिच्च त दुक्ख," वुत्तं भगवता, "सब्बे सङ्खारा अनिच्चा" ति ? आमन्ता।

हञ्चि "यदनिच्च त दुक्ख," वुत्त भगवता, "सब्बे सङ्खारा अनिच्चा," तेन वत रे वत्तब्बे – "सब्बे सङ्खारा अनोधिं कत्वा कुक्कुळा" ति।

*सब्बे सङ्खारा अनोधिं कत्वा कुक्कुळा ति ? आमन्ता।

दान अनिट्ठफल अकन्तफल अमनुञ्ञफल सेचनकफलं दुक्खुद्रय[2] दुक्खविपाक ति ? न हेव वत्तब्बे।

सील पे० उपोसथो पे० भावना पे० ब्रह्मचरियं अनिट्ठफल अकन्तफल अमनुञ्ञफल सेचनकफल दुक्खुद्रय दुक्खविपाकं ति ? न हेव वत्तब्बे।

ननु दान इट्ठफल कन्तफल मनुञ्ञफल असेचनकफलं सुखुद्रयं सुखविपाक ति ? आमन्ता।

1 सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि। 2 दुक्खिन्द्रिय – रो०, एवमुपरि पि।

हञ्चि दान इट्ठफल कन्तफल मनुञ्ञफल असेचनकफल सुखुद्रय सुखविपाक, नो च वत रे वत्तब्बे – "सब्बे सङ्खारा अनोधि कत्वा कुक्कुळा" ति ।

ननु सील उपोसथो - भावना ब्रह्मचरिय इट्ठफल कन्तफल मनुञ्ञफल असेचनकफल सुखुद्रय सुखविपाक ति ? आमन्ता ।

हञ्चि ब्रह्मचरिय इट्ठफल कन्तफल मनुञ्ञफल असेचनकफल सुखुद्रय सुखविपाक ति, नो च वत रे वत्तब्ब – 'सब्बे सङ्खारा अनोधि कत्वा कुक्कुळा" ति ।

*सब्बे सङ्खारा अनोधि कत्वा कुक्कुळा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता –

"सुखो विवेको तुट्ठस्स, सुतधम्मस्स पस्सतो ।
अब्यापज्ज[1] सुख लोके, पाणभूतेसु सयमो ॥
'सुखा विरागता लोके, कामान समतिक्कमो ।
अस्मिमानस्स यो विनयो, एत वे परम सुख ॥
'त सुखेन सुख पत्त, अच्चन्तसुखमेव त ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, एत वे परम सुख 'ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – सब्बे सङ्खारा अनोधि कत्वा कुक्कुळा' ति ।

१६.(१) अनुपुब्बाभिसमयकथा

३३ *अनुपुब्बाभिसमयो ति ? आमन्ता ।

अनुपुब्बेन सोतापत्तिमग्ग भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

अनुपुब्बेन सोतापत्तिमग्ग भावेती ति ? आमन्ता ।

अनुपुब्बेन सोतापत्तिफल सच्छिकरोती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*अनुपुब्बाभिसमयो ति ? आमन्ता ।

अनुपुब्बेन सकदागामिमग्ग भावेती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

---

१ अब्यापज्जं – स्या रो ।

अनुपुब्बेन सकदागामिमग्गं भावेती ति ? आमन्ता ।
अनुपुब्बेन सकदागामिफलं सच्छिकरोती ति ? न हेव वत्तब्बे ।
*अनुपुब्बाभिसमयो ति ? आमन्ता ।
अनुपुब्बेन अनागामिमग्गं भावेती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
अनुपुब्बेन अनागामिमग्गं भावेती ति ? आमन्ता ।
अनुपुब्बेन अनागामिफलं सच्छिकरोती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

*अनुपुब्बाभिसमयो ति ? आमन्ता ।
अनुपुब्बेन अरहत्तमग्ग भावेती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
अनुपुब्बेन अरहत्तमग्ग भावेती ति ? आमन्ता ।
अनुपुब्बेन अरहत्तफल सच्छिकरोती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

३४. *सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो दुक्खदस्सनेन किं जहती ति ? सक्कायदिट्ठिं, विचिकिच्छं, सीलब्बतपरामासं, तदेकट्ठे च किलेसे चतुभाग जहती ति ।

चतुभागं सोतापन्नो, चतुभागं न सोतापन्नो, चतुभागं सोतापत्तिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, चतुभाग न कायेन फुसित्वा विहरति, चतुभागं सत्तक्खत्तुपरमो[1] कोलङ्कोलो एकबीजी[2] बुद्धे अवेच्चप्पसादेन समन्नागतो, धम्मे पे० सङ्घे . पे० . अरियकन्तेहि सीलेहि समन्नागतो चतुभागं न अरियकन्तेहि सीलेहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

*समुदयदस्सनेन पे० निरोधदस्सनेन पे० मग्गदस्सनेन किं जहती ति ? सक्कायदिट्ठिं, विचिकिच्छं, सीलब्बतपरामासं, तदेकट्ठे च किलेसे चतुभाग जहती ति ।

चतुभाग सोतापन्नो, चतुभागं न सोतापन्नो, चतुभाग सोतापत्तिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, चतुभागं न कायेन फुसित्वा विहरति, चतुभागं सत्तक्खत्तुपरमो कोलङ्कोलो एकबीजी बुद्धे अवेच्चप्पसादेन समन्नागतो, धम्मे पे० सङ्घे पे० अरियकन्तेहि सीलेहि समन्नागतो, चतुभागं न अरियकन्तेहि सीलेहि समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

१ सत्तक्खत्तुपरमो – स्या० । २. एकवीजी – स्या०, एवमुपरि पि ।

३५ *सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो दुक्खदस्सनेन किं जहती ति? ओळारिकं कामरागं, ओळारिकं ब्यापादं, तदेकट्ठे च किलेसे चतुभागं जहती ति।

चतुभागं सकदागामी, चतुभागं न सकदागामी, चतुभागं सकदागामिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, चतुभागं न कायेन फुसित्वा विहरती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*समुदयदस्सनेन पे० निरोधदस्सनेन पे० मग्गदस्सनेन किं जहती ति? ओळारिकं कामरागं, ओळारिकं ब्यापादं, तदेकट्ठे च किलेसे चतुभागं जहती ति।

चतुभागं सकदागामी, चतुभागं न सकदागामी, चतुभागं सकदागामिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति चतुभागं न कायेन फुसित्वा विहरती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

३६ *अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो दुक्खदस्सनेन किं जहती ति? अणुसहगतं कामरागं, अणुसहगतं ब्यापादं तदेकट्ठे च किलेसे चतुभागं जहती ति।

चतुभागं अनागामी चतुभागं न अनागामी, चतुभागं अनागामिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, चतुभागं न कायेन फुसित्वा विहरति, चतुभागं अन्तरापरिनिब्बायी पे० उपहच्चपरिनिब्बायी ... असङ्खारपरिनिब्बायी ससङ्खारपरिनिब्बायी उद्धंसोतो अकनिट्ठगामी, चतुभागं न उद्धंसोतो न अकनिट्ठगामी ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०...।

*समुदयदस्सनेन पे० निरोधदस्सनेन पे० मग्गदस्सनेन किं जहती ति? अणुसहगतं कामरागं अणुसहगतं ब्यापादं, तदेकट्ठे च किलेसे चतुभागं जहती ति।

चतुभागं अनागामी चतुभागं न अनागामी चतुभागं अनागामिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति चतुभागं न कायेन फुसित्वा विहरति, चतुभागं अन्तरापरिनिब्बायी पे० उपहच्चपरिनिब्बायी असङ्खारपरि

निब्बायी ससङ्खारपरिनिब्बायी उद्धसोतो अकनिट्ठगामी, चतुभागं न उद्धसोतो अकनिट्ठगामी ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

३७ *अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो दुक्खदस्सनेन किं जहती ति ? रूपराग, अरूपराग, मानं, उद्धच्चं, अविज्ज, तदेकट्ठे च किलेसे चतुभाग जहती ति ।

चतुभाग अरहा, चतुभाग न अरहा, चतुभागं अरहत्तप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, चतुभाग न कायेन फुसित्वा विहरति, चतुभाग वीतरागो पे० वीतदोसो वीतमोहो पे० कतकरणीयो ओहितभारो अनुप्पत्तसदत्थो परिक्खीणभवसंयोजनो सम्मदञ्ञाविमुत्तो उक्खित्त-पलिघो सङ्किण्णपरिखो अब्बूळ्हेसिको निरग्गळो अरियो पन्नद्धजो पन्नभारो विसञ्ञुत्तो सुविजितविजयो, दुक्ख तस्स परिञ्ञात, समुदयो पहीनो, निरोधो सच्छिकतो, मग्गो भावितो, अभिञ्ञेय्य अभिञ्ञातं, परिञ्ञेय्य परिञ्ञात, पहातब्ब पहीन, भावेतब्ब भावित पे० सच्छिकातब्ब सच्छिकत, चतुभाग सच्छिकातब्ब न सच्छिकत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*समुदयदस्सनेन निरोधदस्सनेन मग्गदस्सनेन किं जहती ति ? रूपराग, अरूपराग, मान, उद्धच्च, अविज्ज, तदेकट्ठे च किलेसे चतुभाग जहती ति । B

चतुभाग अरहा, चतुभाग न अरहा, चतुभाग अरहत्तप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, चतुभाग न कायेन फुसित्वा विहरति, चतुभाग वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो कतकरणीयो ओहितभारो अनुप्पत्तसदत्थो परिक्खीणभवसयोजनो सम्मदञ्ञाविमुत्तो उक्खित्तपलिघो सङ्किण्ण-परिखो अब्बूळ्हेसिको निरग्गळो अरियो पन्नद्धजो पन्नभारो विसञ्ञुत्तो सुविजितविजयो, दुक्ख तस्स परिञ्ञात, समुदयो पहीनो, निरोधो सच्छिकतो, मग्गो भावितो, अभिञ्ञेय्य अभिञ्ञातं, परिञ्ञेय्य परिञ्ञात, पहातब्ब पहीन, भावेतब्ब[1] भावित पे० सच्छिकातब्ब

---

१ भावितब्ब – म० ।

सच्छिकत, चतुभाग सच्छिकातब्ब न सच्छिकत ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

३८ *सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो दुक्ख दक्खन्तो पटिपन्नको ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

दुक्खे दिट्ठे फले ठितो ति वत्तब्बो ति ? न हेव वत्तब्ब ।

समुदय दक्खन्तो पे० निरोध दक्खन्तो पटिपन्नको ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

निरोधे दिट्ठे फले ठितो ति वत्तब्बो ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो मग्ग दक्खन्तो पटिपन्नको ति वत्तब्बो, मग्गे दिट्ठे फले ठितो ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

दुक्ख दक्खन्तो पटिपन्नको ति वत्तब्बो दुक्खे दिट्ठे फले ठितो ति वत्तब्बो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

मग्ग दक्खन्तो पटिपन्नको ति वत्तब्बो, मग्गे दिट्ठे फल ठितो ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

समुदय दक्खन्तो पे० निरोध दक्खन्तो पटिपन्नको ति वत्तब्बो निरोधे दिट्ठे फले ठितो ति वत्तब्बो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो दुक्ख दक्खन्तो पटिपन्नको ति वत्तब्बो दुक्खे दिट्ठे न वत्तब्ब – "फले ठितो ति वत्तब्बो" ति ? आमन्ता ।

मग्ग दक्खन्तो पटिपन्नको ति वत्तब्बो, मग्गे दिट्ठे न वत्तब्ब – "फले ठितो ति वत्तब्बो' ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

समुदय दक्खन्तो निरोध दक्खन्तो पटिपन्नको ति वत्तब्बो निरोधे दिट्ठे न वत्तब्ब – 'फले ठितो ति वत्तब्बो' ति ? आमन्ता ।

मग्ग दक्खन्तो पटिपन्नको ति वत्तब्बो, मग्गे दिट्ठे न वत्तब्ब – "फले ठितो ति वत्तब्बो' ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो दुक्ख दक्खन्तो पटिपन्नको ति वत्तब्बो दुक्खे दिट्ठे न वत्तब्ब – 'फले ठितो ति वत्तब्बो" ति ? आमन्ता ।

निरत्थिय[1] दुक्खदस्सन ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० । R 2

समुदय दक्खन्तो पे० निरोध दक्खन्तो पटिपन्नको ति वत्तब्बो, निरोधे दिट्ठे न वत्तब्ब – "फले ठितो ति वत्तब्बो" ति ? आमन्ता ।

निरत्थिय निरोधदस्सन ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

३६ दुक्खे दिट्ठे चत्तारि सच्चानि दिट्ठानि होन्ती ति ? आमन्ता ।

दुक्खसच्च चत्तारि सच्चानी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*रूपक्खन्धे अनिच्चतो दिट्ठे पञ्चक्खन्धा अनिच्चतो दिट्ठा होन्ती ति ? आमन्ता ।

रूपक्खन्धो पञ्चक्खन्धा ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

*चक्खायतने अनिच्चतो दिट्ठे द्वादसायतनानि अनिच्चतो दिट्ठानि होन्ती ति ? आमन्ता ।

चक्खायतन द्वादसायतनानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*चक्खुधातुया अनिच्चतो दिट्ठाय अट्ठारस धातुयो अनिच्चतो दिट्ठा होन्ती ति ? आमन्ता ।

चक्खुधातु अट्ठारस धातुयो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*चक्खुन्द्रिये अनिच्चतो दिट्ठे बावीसतिन्द्रियानि अनिच्चतो दिट्ठानि होन्ती ति ? आमन्ता ।

चक्खुन्द्रिय बावीसतिन्द्रियानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*चतूहि ञाणेहि सोतापत्तिफल सच्छिकरोती ति ? आमन्ता ।

चत्तारि सोतापत्तिफलानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अट्ठहि ञाणेहि सोतापत्तिफल सच्छिकरोती ति ? आमन्ता । R

अट्ठ सोतापत्तिफलानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

द्वादसहि ञाणेहि सोतापत्तिफल सच्छिकरोती ति ? आमन्ता ।

द्वादस सोतापत्तिफलानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

चतुचत्तारीसाय[2] ञाणेहि सोतापत्तिफल सच्छिकरोती ति ? आमन्ता ।

१ निदत्थिय – सी०, एवमुपरि पि । २ चतुचत्तालीसाय – स्या०, एवमुपरि पि ।

चतुचत्तारीस[1] सोतापत्तिफलानी ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

सत्तसत्ततिया ञाणेहि सोतापत्तिफलं सच्छिकरोती ति ? आमन्ता।

सत्तसत्तति सोतापत्तिफलानी ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०...।

४० न वत्तब्बं – "अनुपुब्बाभिसमयो" ति ? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता – "सेय्यथापि, भिक्खवे, महासमुद्दो अनुपुब्बनिन्नो अनुपुब्बपोणो अनुपुब्बपब्भारो, न आयतकेनेव पपातो, एवमेव खो, भिक्खवे, इमस्मिं धम्मविनये अनुपुब्बसिक्खा अनुपुब्बकिरिया अनुपुब्बपटिपदा, न आयतकेनेव अञ्ञापटिवेधो" ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता।

तेन हि अनुपुब्बाभिसमयो ति।

न वत्तब्बं – "अनुपुब्बाभिसमयो" ति ? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता –

"अनुपुब्बेन मेधावी, थोकं[2] थोकं खणे खणे।
कम्मारो रजतस्सेव निद्धमे मलमत्तनो" ति॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता।

तेन हि[3] अनुपुब्बाभिसमयो ति।

अनुपुब्बाभिसमयो ति ? आमन्ता।

नन्वायस्मा गवम्पति[4] थेरो[4] भिक्खू एतदवोच – सम्मुखा मेतं, आवुसो भगवतो सुतं सम्मुखा पटिग्गहितं – 'यो, भिक्खवे दुक्खं पस्सति दुक्खसमुदयं पि सो पस्सति दुक्खनिरोधं पि पस्सति दुक्खनिरोधगामिनिं पटिपदं[5] पि पस्सति यो दुक्खसमुदयं पस्सति दुक्खं पि सो पस्सति दुक्खनिरोधं पि पस्सति दुक्खनिरोधगामिनिं पटिपदं पि पस्सति यो दुक्खनिरोधं पस्सति दुक्खं पि सो पस्सति दुक्खसमुदयं पि पस्सति दुक्खनिरोधगामिनिं पटिपदं पि पस्सति यो दुक्खनिरोधगामिनिं

---

१ चतुचत्तारीस – रो। २ थोकं – सी। ३ हि न वत्तब्बं – सी। ४–४ गवम्पती थेरो – सी, रो; गवम्पतित्थेरो – स्या। ५–५ दुक्खनिरोधगामिनी – सी, स्या; गामिनिपटिपदं – रो।

पटिपदं पस्सति दुक्ख पि सो पस्सति, दुक्खसमुदयं पि पस्सति, दुक्खनिरोधं पि पस्सती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आम ता।

तेन हि न वत्तब्ब – "अनुपुब्बाभिसमयो" ति ।

*अनुपुब्बाभिसमयो ति ? आमन्ता ।

ननु वुत भगवता –

"सहावस्स दस्सनसम्पदाय,
तयस्सु धम्मा जहिता भवन्ति ।
सक्कायदिट्ठी विचिकिच्छित च,
सीलब्बत वा पि यदत्थि किञ्चि ।
चतूहपायेहि च विप्पमुत्तो,
छच्चाभिठानानि अभब्बो कातु" ति ।

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता । B

तेन हि न वत्तब्ब – "अनुपुब्बाभिसमयो" ति ।।

*अनुपुब्बाभिसमयो ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "यस्मि, भिक्खवे, समये अरियसावकस्स रजं वीतमल धम्मचक्खु उदपादि – 'य किञ्चि समुदयधम्मं सब्बं निरोधधम्म' ति, सह दस्सनुप्पादा, भिक्खवे, अरियसावकस्स तीणि योजनानि पहीयन्ति – सक्कायदिट्ठि, विचिकिच्छा, सीलब्बतपरामासो" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "अनुपुब्बाभिसमयो" ति ।

२०(१०) वोहारकथा

४१ *बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो ति ? आमन्ता । R

लोकुत्तरे सोते पटिहञ्ञति नो लोकिये, लोकुत्तरेन विञ्ञाणेन पटिविजानन्ति नो लोकियेन, सावका पटिविजानन्ति नो पुथुज्जना ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*ननु बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकिये सोते पटिहञ्ञती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकिये सोते पटिहञ्ञति, नो च वत रे वत्तब्बे – "बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो" ति ।

*ननु बुद्धस्स भगवतो वोहार लोकियेन विञ्ञाणेन पटिविजानन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि बुद्धस्स भगवतो वोहार लोकियेन विञ्ञाणेन पटिविजानन्ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो" ति ।

*ननु बुद्धस्स भगवतो वोहार पुथुज्जना पटिविजानन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि बुद्धस्स भगवतो वोहार पुथुज्जना पटिविजानन्ति नो च वत रे वत्तब्बे – "बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो" ति ।

४२ *बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो ति ? आमन्ता । मग्गो फल निब्बान, सोतापत्तिमग्गो सोतापत्तिफल सकदागामिमग्गो सकदागामिफल अनागामिमग्गो अनागामिफल, अरहत्तमग्गो अरहत्तफल सतिपट्ठान सम्मप्पधान इद्धिपादो इन्द्रिय बल बोज्झङ्गो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो ति ? आमन्ता । अत्थि केचि बुद्धस्स भगवतो वोहार सुणन्ती ति ? आमन्ता । लोकुत्तरो धम्मो सोतविञ्ञेय्यो, सोतस्मि पटिहञ्ञति सोतस्स आपाथ आगच्छती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु लोकुत्तरो धम्मो न सोतविञ्ञेय्यो, न सोतस्मि पटिहञ्ञति, न सोतस्स आपाथ आगच्छती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि लोकुत्तरो धम्मो न सोतविञ्ञेय्यो, न सोतस्मि पटिहञ्ञति न सोतस्स आपाथ आगच्छति नो च वत रे वत्तब्बे – बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो' ति ।

४३ बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो ति ? आमन्ता । अत्थि केचि बुद्धस्स भगवतो वोहार रज्जेय्यु ति ? आमन्ता । लोकुत्तरो धम्मो रागट्ठानियो रजनीयो[1] कमनीयो मदनीयो बन्धनीयो मुच्छनीयो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*ननु लोकुत्तरो धम्मो न रागट्ठानियो न रजनीयो न कमनीयो न मदनीयो न बन्धनीयो न मुच्छनीयो ति ? आमन्ता ।

१ रजनियो – स्या एवमुपरि पि ।

हञ्चि लोकुत्तरो धम्मो न रागट्ठानियो न रजनीयो न कमनीयो न मदनीयो न वन्धनीयो न मुच्छनीयो, नो च वत रे वत्तब्बे – "वुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो" ति ।

*वुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो ति ? आमन्ता ।

अत्थि केचि वुद्धस्स भगवतो वोहारे[1] दुस्सेय्यु ति ? आमन्ता ।

लोकुत्तरो धम्मो दोसट्ठानियो[2] कोपट्ठानियो पटिघट्ठानियो ति ? हेव वत्तब्बे । पे० ।

*ननु लोकुत्तरो धम्मो न दोसट्ठानियो न कोपट्ठानियो न टिघट्ठानियो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि लोकुत्तरो धम्मो न दोसट्ठानियो न कोपट्ठानियो न टिघट्ठानियो, नो च वत रे वत्तब्बे – "वुद्धस्स भगवतो वोहारो ोकुत्तरो" ति ।

*वुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो ति ? आमन्ता ।

अत्थि केचि वुद्धस्स भगवतो वोहारे मुय्हेय्यु ति ? आमन्ता ।

लोकुत्तरो धम्मो मोहट्ठानियो अञ्ञाणकरणो अचक्खुकरणो ञ्ञानिरोधिको विघातपक्खिको अनिब्बानसंवत्तनिको ति ? न हेवं त्तब्बे । पे० ।

*ननु लोकुत्तरो धम्मो न मोहट्ठानियो न अञ्ञाणकरणो न अचक्खुकरणो पञ्ञावुद्धिको[3] अविघातपक्खिको निब्बानसंवत्तनिको ति ? आमन्ता ।

हञ्चि लोकुत्तरो धम्मो न मोहट्ठानियो न अञ्ञाणकरणो न अचक्खुकरणो पञ्ञावुद्धिको अविघातपक्खिको निब्बानसंवत्तनिको, नो च वत रे वत्तब्बे – "बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो" ति ।

४४ *बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकुत्तरो ति ? आमन्ता ।

ये केचि बुद्धस्स भगवतो वोहारं सुणन्ति, सब्बे ते मग्गं भावेन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*ये केचि बुद्धस्स भगवतो वोहारं सुणन्ति, सब्बे ते मग्गं भावेन्ती ति ? आमन्ता ।

---

१ वोहारो – सी०, वोहार – स्या०, रो० । २ दोसट्ठानीयो – सी०, रो०, एवमुपरि पि । ३ पञ्ञावुड्ढिको – स्या०, रो०, एवमुपरि पि ।

बालपुथुज्जना बुद्धस्स भगवतो वोहारं सुणन्ति, बालपुथुज्जना मग्गं भावेन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

मातुघातको[1] पे० पितुघातको अरहन्तघातको – रुहिरुप्पादको सङ्घभेदको बुद्धस्स भगवतो वोहारं सुणाति, सङ्घभेदको मग्गं भावेती[2] ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

४५ लब्भा सोवण्णमयाय लट्ठिया धञ्ञपुञ्जो पि सुवण्णपुञ्जो पि आचिक्खितुं ति ? आमन्ता ।

एवमेव भगवा लोकुत्तरेन वोहारेन लोकियं पि लोकुत्तरं पि धम्मं वोहरती ति ।

लब्भा एलण्डियाय लट्ठिया धञ्ञपुञ्जो पि सुवण्णपुञ्जो पि आचिक्खितुं ति ? आमन्ता ।

एवमेव भगवा लोकियेन वोहारेन लोकियं पि लोकुत्तरं पि धम्मं वोहरती ति ।

४६ बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकियं वोहरन्तस्स लोकियो होति, लोकुत्तरं वोहरन्तस्स लोकुत्तरो होती ति ? आमन्ता ।

लोकियं वोहरन्तस्स लोकिये[3] सोते पटिहञ्ञति, लोकुत्तरं वोहरन्तस्स लोकुत्तरे सोते पटिहञ्ञति, लोकियं वोहरन्तस्स लोकियेन विञ्ञाणेन पटिविजानन्ति लोकुत्तरं वोहरन्तस्स लोकुत्तरेन विञ्ञाणेन पटिविजानन्ति लोकियं वोहरन्तस्स पुथुज्जना पटिविजानन्ति, लोकुत्तरं वोहरन्तस्स सावका पटिविजानन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे० ।

न वत्तब्बं – 'बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकियं वोहरन्तस्स लोकियो होति, लोकुत्तरं वोहरन्तस्स लोकुत्तरो होती ति ? आमन्ता ।

ननु भगवा लोकियं पि लोकुत्तरं पि धम्मं वोहरती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि भगवा लोकियं पि लोकुत्तरं पि धम्मं वोहरति, तेन वत रे वत्तब्बे – 'बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकियं वोहरन्तस्स लोकियो होति लोकुत्तरं वोहरन्तस्स लोकुत्तरो होती' ति ।

---

१ मातुघातका – रो एवमुपरि पि । २ भावेन्ती – रो । ३ सो लोकिये – स्या रो ।

*बुद्धस्स भगवतो वोहारो लोकियं वोहरन्तस्स लोकियो होति, लोकुत्तरं वोहरन्तस्स लोकुत्तरो होती ति ? आमन्ता ।

मग्गं वोहरन्तस्स मग्गो होति, अमग्गं वोहरन्तस्स अमग्गो होति, फल वोहरन्तस्स फलं होति, अफलं वोहरन्तस्स अफलं होति, निब्बानं वोहरन्तस्स निब्बानं होति, अनिब्बान वोहरन्तस्स अनिब्बानं होति, सङ्खतं वोहरन्तस्स सङ्खतं होति, असङ्खतं वोहरन्तस्स असङ्खतं होति, रूपं वोहरन्तस्स रूपं होति, अरूपं वोहरन्तस्स अरूपं होति, वेदनं वोहरन्तस्स वेदना होति, अवेदनं वोहरन्तस्स अवेदना होति, सञ्ञं वोहरन्तस्स सञ्ञा होति, असञ्ञ वोहरन्तस्स असञ्ञा होति, सङ्खारे वोहरन्तस्स सङ्खारा होन्ति, असङ्खारे वोहरन्तस्स असङ्खारा होन्ति, विञ्ञाणं वोहरन्तस्स विञ्ञाण होति, अविञ्ञाणं वोहरन्तस्स अविञ्ञाणं होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे॰. ।

२१(११) निरोधकथा

४७ *द्वे निरोधा ति ? आमन्ता ।

द्वे दुक्खनिरोधा ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे॰ ।

द्वे दुक्खनिरोधा ति ? आमन्ता ।

द्वे निरोधसच्चानी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे॰. ।

द्वे निरोधसच्चानी ति ? आमन्ता ।

द्वे दुक्खसच्चानी ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे॰.. ।

द्वे निरोधसच्चानी ति ? आमन्ता ।

द्वे समुदयसच्चानी ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे॰.. ।

द्वे निरोधसच्चानी ति ? आमन्ता ।

द्वे मग्गसच्चानी ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे॰... ।

*द्वे निरोधसच्चानी ति ? आमन्ता ।

द्वे ताणानि पे॰.. द्वे लेणानि .. द्वे सरणानि . द्वे परायणानि . द्वे अच्चुतानि .. द्वे अमतानि .. द्वे निब्बानानी ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे॰ ।

*द्वे निब्बानानी ति ? आमन्ता ।

अत्थि द्विन्नं निब्बानानं उच्चनीचता हीनपणीतता उक्कंसावकंसो सीमा वा भेदो वा राजि वा अन्तरिका वा ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे० ।

*द्वे निरोधा ति ? आमन्ता ।

ननु अप्पटिसङ्खानिरुद्धे सङ्खारे पटिसङ्खा निरोधेन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अप्पटिसङ्खानिरुद्धे सङ्खारे पटिसङ्खा निरोधेन्ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "द्वे निरोधा" ति ।

[1]न वत्तब्ब – "द्वे निरोधा" ति ? आमन्ता ।

ननु अप्पटिसङ्खानिरुद्धा पि[2] सङ्खारा अच्चन्तभग्गा, पटिसङ्खानिरुद्धा पि[2] सङ्खारा अच्चन्तभग्गा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अप्पटिसङ्खानिरुद्धा पि सङ्खारा अच्चन्तभग्गा, पटिसङ्खानिरुद्धा पि सङ्खारा अच्चन्तभग्गा, तेन वत रे वत्तब्ब – 'द्वे निरोधा' ति ।

*द्वे निरोधा ति ? आमन्ता ।

पटिसङ्खानिरुद्धा पि सङ्खारा अरियमग्गं आगम्म निरुद्धा ति ? आमन्ता ।

अप्पटिसङ्खानिरुद्धा सङ्खारा अरियमग्गं आगम्म निरुद्धा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*द्वे निरोधा ति ? आमन्ता ।

पटिसङ्खानिरुद्धा सङ्खारा न पुन उप्पज्जन्ती ति ? आमन्ता ।

अप्पटिसङ्खानिरुद्धा सङ्खारा न पुन उप्पज्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि न वत्तब्ब – द्वे निरोधा" ति ।

तुतियो वग्गो ।

तस्सुद्दानं

पस्सपहारो अञ्ञाणं कङ्खा परवितारणा ।
वचीभेदो दुक्खाहारो चित्तट्ठिति[3] च कुक्कुळा[3] ।
अनुपुब्बाभिसमयो[4] वोहारो[5] च निरोधको[5] ति ।।

———o———

1 स्या० रो० पोत्थकेसु नत्थि । 2 रो० पोत्थके नत्थि । 3-3 ठिति कुक्कुळा संखारा – स्या० रो० । 4 एकाभिसमयो चेव – सी० एको अभिसमयो – स्या० रो० । 5-5 एको वोहारो एको निरोधो – स्या० रो० ।

३. ततियो वग्गो

२२(१) बलकथा

१ *तथागतबलं सावकसाधारणं ति ? आमन्ता ।

तथागतबलं सावकबलं, सावकबलं तथागतबलं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*तथागतबलं सावकसाधारणं ति ? आमन्ता ।

तञ्ञेव तथागतबलं तं सावकबलं, तञ्ञेव सावकबलं तं तथागतबलं ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

*तथागतबलं सावकसाधारणं ति ? आमन्ता ।

यादिसं तथागतबलं तादिसं सावकबलं, यादिसं सावकबलं तादिसं तथागतबलं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*तथागतबलं सावकसाधारणं ति ? आमन्ता ।

यादिसो तथागतस्स पुब्बयोगो पुब्बचरिया धम्मक्खानं धम्मदेसना तादिसो सावकस्स पुब्बयोगो पुब्बचरिया धम्मक्खानं धम्मदेसना ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*तथागतबलं सावकसाधारणं ति ? आमन्ता ।

तथागतो जिनो सत्था सम्मासम्बुद्धो सब्बञ्ञू सब्बदस्सावी धम्मस्सामी[1] धम्मप्पटिसरणो ति ? आमन्ता ।

सावको जिनो सत्था सम्मासम्बुद्धो सब्बञ्ञू सब्बदस्सावी धम्मस्सामी धम्मप्पटिसरणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*तथागतबलं सावकसाधारणं ति ? आमन्ता ।

तथागतो अनुप्पन्नस्स मग्गस्स उप्पादेता असञ्जातस्स मग्गस्स सञ्जनेता[2] अनक्खातस्स मग्गस्स अक्खाता मग्गञ्ञू मग्गविदू मग्गकोविदो ति ? आमन्ता ।

सावको अनुप्पन्नस्स मग्गस्स उप्पादेता असञ्जातस्स मग्गस्स सञ्जनेता अनक्खातस्स मग्गस्स अक्खाता मग्गञ्ञू मग्गविदू मग्गकोविदो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१ धम्मसामी – स्या०, रो०, एवमुपरि पि । २ सञ्जानेता – सी०, एवमुपरि पि ।

*इन्द्रियपरोपरियत्त यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण ति ? आमन्ता ।

सावको सब्बञ्ञू सब्बदस्सावी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० .. ।

२ [1]सावको ठानाठान जानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सावको ठानाठान जानाति, तेन वत रे वत्तब्बे – "ठानाठान यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण" ति ।

[1]सावको अतीतानागतपच्चुप्पन्नान कम्मसमादानान ठानसो हेतुसो विपाक जानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सावको अतीतानागतपच्चुप्पन्नान कम्मसमादानान ठानसो हेतुसो विपाक जानाति, तेन वत रे वत्तब्बे – "अतीतानागतपच्चुप्पन्नान कम्मसमादानान ठानसो हेतुसो विपाक यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण" ति ।

[1]सावको सब्बत्थगामिनि पटिपद जानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सावको सब्बत्थगामिनि पटिपद जानाति, तेन वत रे वत्तब्बे – "सब्बत्थगामिनि पटिपद यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण" ति ।

[1]सावको अनेकधातु नानाधातु लोक जानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सावको अनेकधातु नानाधातु लोक जानाति, तेन वत रे वत्तब्बे – "अनेकधातु नानाधातु लोक यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण" ति ।

[1]सावको सत्तान नानाधिमुत्तिकत जानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सावको सत्तान नानाधिमुत्तिकत जानाति तेन वत रे वत्तब्बे – "सत्तान नानाधिमुत्तिकत यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण" ति ।

[1]सावको झानविमोक्खसमाधिसमापत्तीन सङ्किलेस वोदान[1] वुट्ठान जानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सावको झानविमोक्खसमाधिसमापत्तीन सङ्किलेस वोदान वुट्ठान जानाति तेन वत रे वत्तब्बे – "झानविमोक्खसमाधि

१ वोदान – रो० एवमुपरि पि।

समापत्तीनं सङ्किलेस वोदान वुट्ठानं यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण" ति ।

[1]सावको पुब्बेनिवासानुस्सति जानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सावको पुब्बेनिवासानुस्सति जानाति, तेन वत रे वत्तब्बे – "पुब्बेनिवासानुस्सति यथाभूत ञाण तथागतबलं सावकसाधारणं" ति ।

[1]सावको सत्तानं चुतूपपातं जानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सावको सत्तान चुतूपपात जानाति, तेन वत रे वत्तब्बे – "सत्तानं चुतूपपात यथाभूत ञाणं तथागतबल सावकसाधारण" ति ।

[1]ननु तथागतस्सा पि आसवा खीणा सावकस्सा पि आसवा खीणा ति ? आमन्ता ।

अत्थि किञ्चि नानाकरण तथागतस्स वा सावकस्स वा आसवक्खयेन वा आसवक्खयं विमुत्तिया वा विमुत्ती ति ? नत्थि ।

हञ्चि नत्थि किञ्चि नानाकरण तथागतस्स वा सावकस्स वा आसवक्खयेन वा आसवक्खय विमुत्तिया वा विमुत्ति, तेन वत रे वत्तब्बे – "आसवान खये यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारणं" ति ।

२ [1]आसवान खये यथाभूतं ञाण तथागतबल सावकसाधारण ति ? आमन्ता ।

ठानाठाने यथाभूत ञाणं तथागतबल सावकसाधारण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

[1]आसवान खये यथाभूतं ञाण तथागतबलं सावकसाधारणं ति ? आमन्ता ।

सत्तान चुतूपपाते यथाभूत ञाण तथागतबलं सावकसाधारण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

[1]ठानाठाने यथाभूत ञाण तथागतबलं सावकअसाधारण ति ? आमन्ता ।

आसवान खये यथाभूत ञाण तथागतबल सावकअसाधारण ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

[1]सत्तान चुतूपपाते यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण ति ? आमन्ता ।

आसवान खये यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

[1]इन्द्रियपरोपरियत्त यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण ति ? आमन्ता ।

ठानाठाने यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

[1]इन्द्रियपरोपरियत्त यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण ति ? आमन्ता । पे० ।

आसवान खये यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

[1]ठानाठाने यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण ति ? आमन्ता ।

इन्द्रियपरोपरियत्त यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

[1]आसवान खये यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण ति ? आमन्ता ।

इन्द्रियपरोपरियत्त यथाभूत ञाण तथागतबल सावकसाधारण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

२३(२) अरियन्तिकथा

४ [1]ठानाठाने यथाभूत ञाण तथागतबल अरिय ति ? आमन्ता ।

मग्गो फल निब्बान सोतापत्तिमग्गो सोतापत्तिफल सकदागामिमग्गो सकदागामिफल अनागामिमग्गो अनागामिफल अरहत्तमग्गो अरहत्तफल सतिपट्ठान सम्मप्पधान इद्धिपादो इन्द्रिय बल बोज्झङ्गो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ठानाठाने यथाभूत ञाण तथागतबल अरिय ति ? आमन्ता ।

सुञ्ञतारम्मणं ति ? न हेवं वत्तब्बे . पे० . ।

सुञ्ञतारम्मण ति ? आमन्ता ।

ठानाठानं च मनसि करोति, सुञ्ञत च मनसि करोती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० . ।

*ठानाठानं च मनसि करोति, सुञ्ञतं च मनसि करोती ति ? आमन्ता ।

द्विन्नं फस्सानं द्विन्न चित्तानं समोधानं होती ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० ।

ठानाठाने यथाभूतं ञाणं तथागतबल अरियं ति ? आमन्ता ।

अनिमित्तारम्मणं पे० . अप्पणिहितारम्मणं ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० .. ।

अप्पणिहितारम्मण ति ? आमन्ता ।

ठानाठानं च मनसि करोति, अप्पणिहित च मनसि करोती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*ठानाठानं च मनसि करोति, अप्पणिहितं च मनसि करोती ति ? आमन्ता ।

द्विन्नं फस्सानं द्विन्नं चित्तानं समोधान होती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

५. *सतिपट्ठाना अरिया सुञ्ञतारम्मणा ति ? आमन्ता ।

ठानाठाने यथाभूत ञाण तथागतबल अरिय सुञ्ञतारम्मण ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

*सतिपट्ठाना अरिया अनिमित्तारम्मणा पे० अप्पणिहितारम्मणा ति ? आमन्ता ।

ठानाठाने यथाभूत ञाणं तथागतबल अरिय अप्पणिहितारम्मणं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*सम्मप्पधाना, इद्धिपादा, इन्द्रिया, बला, बोज्झङ्गा अरिया सुञ्ञतारम्मणा ति ? आमन्ता ।

ठानाठाने यथाभूत ञाणं तथागतबलं अरिय सुञ्ञतारम्मणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*बोज्झङ्गा अरिया अनिमित्तारम्मणा अप्पणिहितारम्मणा ति ? आमन्ता ।

ठानाठाने यथाभूतं ञाण तथागतबल अरिय अप्पणिहितारम्मण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

६ *ठानाठाने यथाभूत ञाण तथागतबल अरिय न वत्तब्ब – "सुञ्ञतारम्मण" ति ? आमन्ता ।

सतिपट्ठाना अरिया न वत्तब्बा – "सुञ्ञतारम्मणा" ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*ठानाठाने यथाभूत ञाण तथागतबल अरिय न वत्तब्ब – अनिमित्तारम्मण पे० अप्पणिहितारम्मण ति ? आमन्ता ।

सतिपट्ठाना अरिया न वत्तब्बा – "अप्पणिहितारम्मणा" ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*ठानाठाने यथाभूत ञाण तथागतबल अरिय न वत्तब्ब – सुञ्ञतारम्मण पे० अनिमित्तारम्मण पे० अप्पणिहितारम्मण ति ? आमन्ता ।

सम्मप्पधान पे० बोज्झङ्गा अरिया न वत्तब्बा – "अप्पणिहितारम्मणा" ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

७ *सत्तान चुतूपपाते यथाभूत ञाण तथागतबल अरिय ति ? आमन्ता ।

मग्गो फल निब्बान सोतापत्तिमग्गो सोतापत्तिफल .. पे०.. बोज्झङ्गो[1] ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सत्तान चुतूपपाते यथाभूत ञाण तथागतबल अरिय ति ? आमन्ता ।

सुञ्ञतारम्मण ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०.. ।

सुञ्ञतारम्मण ति ? आमन्ता ।

सत्तान चुतूपपात च मनसि करोति, सुञ्ञत च मनसि करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

सत्तान चुतूपपात च मनसि करोति सुञ्ञत च मनसि करोती ति ? आमन्ता ।

---

१ बोज्झङ्गा – स्या ।

द्विन्नं फस्सान द्विन्नं चित्तानं समोधानं होती ति ? न हेवं वत्तब्बे।

*सत्तान चुतूपपाते यथाभूत ञाण तथागतबलं अरियं ति ? आमन्ता।

अनिमित्तारम्मण अप्पणिहितारम्मणं ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

अप्पणिहितारम्मण ति ? आमन्ता।

सत्तान चुतूपपात च मनसि करोति, अप्पणिहित च मनसि करोती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

*सत्तान चुतूपपात च मनसि करोति, अप्पणिहित च मनसि करोती ति ? आमन्ता।

द्विन्न फस्सान द्विन्न चित्तान समोधान होती ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

८ *सतिपट्ठाना अरिया सुञ्ञतारम्मणा पे० अनिमित्तारम्मणा पे० अप्पणिहितारम्मणा ति ? आमन्ता।

सत्तान चुतूपपाते यथाभूत ञाण तथागतबल अरिय अप्पणिहितारम्मण ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

*सम्मप्पधान पे० बोज्झङ्गा अरिया सुञ्ञतारम्मणा पे० अनिमित्तारम्मणा पे० अप्पणिहितारम्मणा ति ? आमन्ता।

सत्तान चुतूपपाते यथाभूत ञाण तथागतबल अरिय अप्पणिहितारम्मण ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

*सत्तान चुतूपपाते यथाभूत ञाण तथागतबल अरियं न वत्तब्बं – सुञ्ञतारम्मण पे० अनिमित्तारम्मण पे० अप्पणिहितारम्मणं ति ? आमन्ता।

सतिपट्ठाना अरिया न वत्तब्बा – "अप्पपणिहितारम्मणा" ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

९ *सत्तान चुतूपपाते यथाभूत ञाण तथागतबल अरियं न वत्तब्ब – सुञ्ञतारम्मण पे० अनिमित्तारम्मण पे० अप्पणिहितारम्मण ति ? आमन्ता।

सम्मप्पधाना ... पे० बोज्झङ्गा अत्थि या न वत्तब्बा – "अप्पणिहितारम्मणा" ति? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

[1]आसवानं खये यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अत्थी ति? आमन्ता ।

ठानाठाने यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अत्थी ति? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

[1]आसवानं खये यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अत्थी ति? आमन्ता ।

सत्तानं चुतूपपाते यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अत्थी ति? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

[1]ठानाठाने यथाभूतं ञाणं तथागतबलं न वत्तब्बं – "अत्थि" ति? आमन्ता ।

आसवानं खये यथाभूतं ञाणं तथागतबलं न वत्तब्बं – "अत्थि" ति? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० .. ।

[1]सत्तानं चुतूपपाते यथाभूतं ञाणं तथागतबलं न वत्तब्बं – "अत्थि" ति? आमन्ता ।

आसवानं खये यथाभूतं ञाणं तथागतबलं न वत्तब्बं – "अत्थि" ति? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

[1]आसवानं खये यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अत्थि सुञ्ञतारम्मणं ति? आमन्ता ।

ठानाठाने यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अत्थि सुञ्ञतारम्मणं ति? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

[1]आसवानं खये यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अत्थि अनिमित्तारम्मणं ... अप्पणिहितारम्मणं ति? आमन्ता ।

ठानाठाने यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अत्थि अप्पणिहितारम्मणं ति? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

[1]आसवानं खये यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अत्थि सुञ्ञतारम्मणं पे० .. अनिमित्तारम्मणं पे० अप्पणिहितारम्मणं ति? आमन्ता । ...पे०... ।

सत्तानं चुतूपपाते यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अत्थि अप्पणिहितारम्मणं ति? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

[1]ठानाठाने यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अरियं न वत्तब्बं – "सुञ्ञतारम्मण" ति ? आमन्ता ।

आसवानं खये यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अरियं न वत्तब्बं – "सुञ्ञतारम्मण" ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० . ।

[1]ठानाठाने यथाभूतं ञाण तथागतबलं अरियं न वत्तब्बं – अनिमित्तारम्मणं . . अप्पणिहितारम्मणं ति ? आमन्ता ।

आसवान खये यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अरियं न वत्तब्बं – "अप्पणिहितारम्मण" ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

[1]सत्तानं चुतूपपाते यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अरियं न वत्तब्ब – सुञ्ञतारम्मण .पे० अनिमित्तारम्मणं . .पे० . . अप्पणिहितारम्मणं ति ? आमन्ता ।

आसवानं खये यथाभूतं ञाणं तथागतबलं अरियं न वत्तब्बं – "अप्पणिहितारम्मण" ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

२४(३) विमुत्तिकथा[1]

१० *सरागं चित्तं विमुच्चती ति ? आमन्ता ।

रागसहगत रागसहजातं रागसंसट्ठ रागसम्पयुत्तं रागसहभु[2] रागानुपरिवत्ति अकुसलं लोकियं सासवं संयोजनियं[3] गन्थनियं[4] ओघनिय योगनिय नीवरणियं परामट्ठं उपादानियं सङ्किलेसिय[5] चित्तं विमुच्चती ति ? न हेवं वत्तव्वे । पे० ।

*सफस्स चित्तं विमुच्चति, फस्सो च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? आमन्ता ।

सराग चित्त विमुच्चति, रागो च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? न हेव वत्तव्वे । पे० ।

*सवेदन पे० ससञ्ञा पे० सचेतन पे० सपञ्ञं चित्त विमुच्चति, पञ्ञा च चित्तं च उभो विमुच्चन्ती ति ? आमन्ता ।

---

१ विमुच्चनिकथा – स्या० । २ रागसहभू – सी०, रो० । ३ सञ्ञोजनिय – स्या०, सञ्ञोजनीय – रो० । ४ गन्थनीय – रो०, एवमुपरि पि । ५ सङ्किलेसिक – स्या०, रो० ।

सराग चित्त विमुच्चति, रागो च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे पे० ।

*सफस्स सराग चित्त विमुच्चति, फस्सो च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? आमन्ता ।

रागो च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सवेदन सराग पे० ससञ्ञं सराग पे० सचेतन सराग पे० सपञ्ञं सराग चित्त विमुच्चति, पञ्ञा च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? आमन्ता ।

रागो च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

११ *सदोस चित्त विमुच्चती ति ? आमन्ता ।

दोससहगत दोससहजात दोससंसट्ठ दोससम्पयुत्त दोससहभु दोसानुपरिवत्ति अकुसल लोकिय सासव पे० सङ्किलेसिय चित्त विमुच्चती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सफस्स चित्त विमुच्चति फस्सो च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? आमन्ता ।

सदोस चित्त विमुच्चति दोसो च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सवेदन पे० ससञ्ञं पे० सचेतन पे० सपञ्ञं[1] चित्त विमुच्चति पञ्ञा[2] च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? आमन्ता ।

सदोस चित्त विमुच्चति, दोसो च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सफस्स सदोस चित्त विमुच्चति फस्सो च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? आमन्ता ।

सदोस[3] चित्त विमुच्चति[3] दोसो च चित्त च उभो विमुच्चन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सवेदन सदोस – ससञ्ञं सदोस सचेतन सदोस सपञ्ञं

१ ससञ्ञं – सी । २ सञ्ञा – सी । ३-३ रो पोत्थके नत्थि ।

एकदेसं अरहा एकदेसं न अरहा, एकदेसं अरहत्तप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेसं न कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेस वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो ...पे०.. एकदेस सच्छिकातब्बं सच्छिकत, एकदेस सच्छिकातब्ब न सच्छिकतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० .. ।

*विमुत्तं विमुच्चमानं ति ? आमन्ता ।

उप्पादक्खणे विमुत्तं, भङ्गक्खणे[1] विमुच्चमान ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

१४. न वत्तब्बं – "विमुत्त[2] विमुच्चमान" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "तस्स एवं जानतो एवं पस्सतो कामासवा पि चित्तं विमुच्चति, भवासवा पि चित्तं विमुच्चति, अविज्जासवा पि चित्तं विमुच्चती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि वत्तब्बं[3] – "विमुत्त विमुच्चमान" ति ।

*विमुत्त विमुच्चमानं ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "सो एव समाहिते चित्ते परिसुद्धे परियोदाते अनङ्गणे विगतूपक्किलेसे मुदुभूते कम्मनिये[4] ठिते आनेञ्जप्पत्ते आसवानं खयञाणाय चित्त अभिनिन्नामेती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "विमुत्त विमुच्चमान" ति ।

*अत्थि चित्तं विमुच्चमानं ति ? आमन्ता ।

अत्थि चित्तं रज्जमान दुस्समान मुय्हमान किलिस्समान[5] ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

ननु रत्त चेव अरत्त च, दुट्ठ चेव अदुट्ठ च, मूळ्हं[6] चेव अमूळ्हं च, छिन्नं चेव अछिन्न[7] च, भिन्न चेव अभिन्न च, कत चेव अकतं चा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि रत्तं चेव अरत्तं च, दुट्ठ चेव अदुट्ठ च, मूळ्हं चेव अमूळ्हं च, छिन्न चेव अछिन्नं च, भिन्न चेव अभिन्न च, कत चेव अकत च, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि चित्त विमुच्चमान" ति ।

---

१ वयक्खणे – स्या०, रो० । २ विमुच्च – सी०, स्या० । ३ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ४ कम्मनीये – स्या०, रो० । ५ किळिस्समान – सी० । ६ मुळ्ह – रो०, एवमुपरि पि । ७ अच्छिन्न – स्या० ।

सेन हि न[1] वत्तब्बं[1] – "सरागं सदोसं समोहं चित्तं विमुच्चती" ति ।

२५(४) विमुच्चमानकथा

१३ *विमुत्तं विमुच्चमानं ति ? आमन्ता ।

एकदेसं विमुत्तं, एकदेसं अविमुत्तं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*एकदेसं विमुत्तं, एकदेसं अविमुत्तं ति ? आमन्ता ।

एकदेसं सोतापन्नो, एकदेसं न सोतापन्नो, एकदेसं सोतापत्तिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेसं न कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेसं सत्तक्खत्तुपरमो कोलङ्कोलो एकबीजी बुद्धे अवेच्चप्पसादेन समन्नागतो धम्मे पे० सङ्घे पे० अरियकन्तेहि सीलेहि समन्नागतो, एकदेसं अरियकन्तेहि सीलेहि न समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । -पे०- ।

*एकदेसं विमुत्तं, एकदेसं अविमुत्तं ति ? आमन्ता ।

एकदेसं सकदागामी, एकदेसं न सकदागामी, एकदेसं सकदागामिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेसं न कायेन फुसित्वा विहरती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*एकदेसं विमुत्तं एकदेसं अविमुत्तं ति ? आमन्ता ।

एकदेसं अनागामी एकदेसं न अनागामी, एकदेसं अनागामिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति कायेन फुसित्वा विहरति एकदेसं न कायेन फुसित्वा विहरति एकदेसं अन्तरापरिनिब्बायी, उपहच्चपरिनिब्बायी असङ्खारपरिनिब्बायी ससङ्खारपरिनिब्बायी उद्धंसोतो अकनिट्ठगामी, एकदेसं न उद्धंसोतो[2] अकनिट्ठगामी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*एकदेसं विमुत्तं एकदेसं अविमुत्तं ति ? आमन्ता ।

१-१ स्या० रो० पोत्थकेसु नत्थि । २ उद्धंसोतो न – स्या० रो० ।

एकदेसं अरहा एकदेसं न अरहा, एकदेसं अरहत्तप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेसं न कायेन फुसित्वा विहरति, एकदेसं वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो ...पे०.. एकदेस सच्छिकातब्ब सच्छिकत, एकदेस सच्छिकातब्ब न सच्छिकतं ति ? न हेवं वत्तब्बे। .पे०.. ।

*विमुत्तं विमुच्चमानं ति ? आमन्ता ।

उप्पादक्खणे विमुत्तं, भङ्गक्खणे[1] विमुच्चमान ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० . ।

१४. न वत्तब्बं – "विमुत्तं[2] विमुच्चमान" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "तस्स एवं जानतो एवं पस्सतो कामासवा पि चित्तं विमुच्चति, भवासवा पि चित्तं विमुच्चति, अविज्जासवा पि चित्तं विमुच्चती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि वत्तब्ब[3] – "विमुत्त विमुच्चमान" ति ।

*विमुत्त विमुच्चमानं ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "सो एव समाहिते चित्ते परिसुद्धे परियोदाते अनङ्गणे विगतूपक्किलेसे मुदुभूते कम्मनिये[4] ठिते ञ्जप्पत्ते आसवानं खयञाणाय चित्त अभिनिन्नामेती" ति ! अत्थेव तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "विमुत्त विमुच्चमान" ति ।

*अत्थि चित्तं विमुच्चमान ति ? आमन्ता ।

अत्थि चित्तं रज्जमानं दुस्समान मुय्हमानं किलिस्समान[5] ति ? वं वत्तब्बे । . पे० ।

ननु रत्त चेव अरत्त च, दुट्ठ चेव अदुट्ठ च, मूळ्ह[6] चेव अमूळ्हं छिन्नं चेव अछिन्न[7] च, भिन्न चेव अभिन्न च, कत चेव अकत चा ? आमन्ता ।

हञ्चि रत्तं चेव अरत्त च, दुट्ठ चेव अदुट्ठ च, मूळ्हं चेव अमूळ्हं छिन्न चेव अछिन्नं च, भिन्न चेव अभिन्न च, कत चेव अकत नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि चित्त विमुच्चमान" ति ।

१ वयक्खणे – स्या०, रो० । २ विमुच्च – सी०, स्या० । ३ सी०, स्या०, रो० पकेसु नत्थि । ४ कम्मनीये – स्या०, रो० । ५ किळिस्समान – सी० । ६ मुळ्ह– ०, एवमुपरि पि । ७ अच्छिन्न – स्या० ।

२६ (५) अट्ठमककथा

१५ *अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानं पहीनं ति ? आमन्ता ।

अट्ठमको पुग्गलो सोतापन्नो सोतापत्तिफलप्पत्तो पटिलद्धो अधिगतो सच्छिकतो उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानं पहीनं ति ? आमन्ता ।

अट्ठमको पुग्गलो सोतापन्नो सोतापत्तिफलप्पत्तो पे० कायेन फुसित्वा विहरती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ... ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानं पहीनं ति ? आमन्ता । अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठानुसयो पहीनो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानं पहीनं ति ? आमन्ता । अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छानुसयो सीलब्बतपरामासो पहीनो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानं पहीनं ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छानुसयो पहीनो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानं पहीनं ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठानुसयो सीलब्बतपरामासो पहीनो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठानुसयो अप्पहीनो ति ? आमन्ता । अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानं अप्पहीनं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठानुसयो अप्पहीनो ति ? आमन्ता । अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानं अप्पहीनं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ... ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छानुसयो सीलब्बतपरामासो B 1 अप्पहीनो ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानं अप्पहीनं ति ? न हेव R.2 वत्तब्बे । पे० ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स सीलब्बतपरामासो अप्पहीनो ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानं अप्पहीनं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ... ।

१६ *अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठान पहीन ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानपहानाय[1] मग्गो भावितो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानं पहीन ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानपहानाय सतिपट्ठाना भाविता ..पे० सम्मप्पधाना पे० बोज्झङ्गा भाविता ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानं पहीनं ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानपहानाय मग्गो भावितो पे० बोज्झङ्गा भाविता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० .. ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानपहानाय मग्गो अभावितो ति ? आमन्ता ।

अमग्गेन पहीन लोकियेन सासवेन .पे० सङ्किलेसियेना ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानपहानाय सतिपट्ठाना ...पे० बोज्झङ्गा अभाविता ति ? आमन्ता ।

अमग्गेन पहीन लोकियेन सासवेन पे० सङ्किलेसियेना ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानपहानाय मग्गो

१ दिट्ठिपरियुट्ठानप्पहानाय – सी०, स्या०, रो०, एवमुपरि पि ।

अभावितो पे० सतिपट्ठाना पे० बोज्झङ्गा अभाविता ति ? आमन्ता ।

अमग्गेन पहीन लोकियेन सासवेन पे० सङ्किलेसियेना ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१७ न वत्तब्बं – "अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानं पहीनं" ति ? आमन्ता ।

उप्पज्जिस्सती ति ? नुप्पज्जिस्सति ।

हञ्चि नुप्पज्जिस्सति, तेन वत रे वत्तब्बे – "अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानं पहीनं" ति ।

न वत्तब्बं – "अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानं पहीनं" ति ? आमन्ता ।

उप्पज्जिस्सती ति ? नुप्पज्जिस्सति ।

हञ्चि नुप्पज्जिस्सति, तेन वत रे वत्तब्बे – "अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानं पहीनं" ति ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानं नुप्पज्जिस्सती ति कत्वा पहीनं ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठानुसयो नुप्पज्जिस्सती ति कत्वा पहीनो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानं नुप्पज्जिस्सती ति कत्वा पहीनं ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छानुसयो .. सीलब्बतपरामासो नुप्पज्जिस्सती ति कत्वा पहीनो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानं नुप्पज्जिस्सती ति कत्वा पहीनं ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छानुसयो .. सीलब्बतपरामासो नुप्पज्जिस्सती ति कत्वा पहीनो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानं नुप्पज्जिस्सती ति कत्वा पहीनं ति ? आमन्ता ।

गोत्रभुनो पुग्गलस्स दिट्ठिपरियुट्ठानं नुप्पज्जिस्सती ति कत्वा पहीनं ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे०... ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानं नुप्पज्जिस्सती ति कत्वा पहीनं ति ? आमन्ता ।

गोत्रभुनो पुग्गलस्स विचिकिच्छापरियुट्ठानं नुप्पज्जिस्सती ति कत्वा पहीनं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे॰... ।

२७(६) अट्ठमकस्सइन्द्रियकथा

१८ *अट्ठमकस्स पुग्गलस्स नत्थि सद्धिन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स नत्थि सद्धा ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स नत्थि विरियिन्द्रियं[1] ...पे॰... नत्थि सतिन्द्रियं ...पे॰... नत्थि समाधिन्द्रियं ...पे॰... नत्थि पञ्ञिन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स नत्थि पञ्ञा ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे॰... ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धिन्द्रियं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे॰... ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि विरियं ...पे॰... अत्थि सति ... अत्थि समाधि ... अत्थि पञ्ञा ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि पञ्ञिन्द्रियं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे॰... । R.

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि मनो, अत्थि मनिन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा, अत्थि सद्धिन्द्रियं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे॰... ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि मनो, अत्थि मनिन्द्रियं ति ? आमन्ता । B.

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि पञ्ञा, अत्थि पञ्ञिन्द्रियं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे॰... ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सोमनस्सं, अत्थि सोमनस्सिन्द्रियं, अत्थि जीवितं, अत्थि जीवितिन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

---

१ वीरियिन्द्रियं – म॰, एवमुपरि पि ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा, अत्थि सद्धिन्द्रिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि जीवित, अत्थि जीवितिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स पे० अत्थि पञ्ञा, अत्थि पञ्ञिन्द्रिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा, नत्थि सद्धिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि मनो, नत्थि मनिन्द्रिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा, नत्थि सद्धिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सोमनस्स, नत्थि सोमनस्सिन्द्रिय ति पे० अत्थि जीवित नत्थि जीवितिन्द्रिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि पञ्ञा, नत्थि पञ्ञिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि मनो नत्थि मनिन्द्रिय ति ? अत्थि सोमनस्स नत्थि सोमनस्सिन्द्रिय ति ? अत्थि जीवित, नत्थि जीवितिन्द्रिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स नत्थि सद्धिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।
अट्ठमको पुग्गलो अस्सद्धो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।
अट्ठमकस्स पुग्गलस्स नत्थि विरियिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।
अट्ठमको पुग्गलो कुसीतो हीनविरियो ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स नत्थि सतिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।
अट्ठमको पुग्गलो मुट्ठस्सति असम्पजानो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स नत्थि समाधिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।
अट्ठमको पुग्गलो असमाहितो विब्भन्तचित्तो ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे० ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स नत्थि पञ्ञिन्द्रियं ति? आमन्ता।

अट्ठमको पुग्गलो दुप्पञ्ञो एलमूगो[1] ति? न हेवं वत्तब्बे। . पे०. ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा, सा च सद्धा निय्यानिका ति? आमन्ता।

हञ्चि अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा, सा च सद्धा निय्यानिका, नो च वत रे वत्तब्बे – "अट्ठमकस्स पुग्गलस्स नत्थि सद्धिन्द्रिय" ति। अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि विरियं, त च विरिय निय्यानिकं, अत्थि सति, सा च सति निय्यानिका, अत्थि समाधि, सो च समाधि निय्यानिको, अत्थि पञ्ञा, सा च पञ्ञा निय्यानिका ति? आमन्ता।

हञ्चि अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि पञ्ञा, सा च पञ्ञा निय्यानिका, नो च वत रे वत्तब्बे – "अट्ठमकस्स पुग्गलस्स नत्थि पञ्ञिन्द्रिय" ति।

१९ *सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा, अत्थि सद्धिन्द्रियं ति? आमन्ता।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा, अत्थि सद्धिन्द्रिय ति? न हेव वत्तब्बे। . पे० ।

सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स अत्थि पञ्ञा, अत्थि पञ्ञिन्द्रिय ति? आमन्ता।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि पञ्ञा, अत्थि पञ्ञिन्द्रिय ति? न हेवं वत्तब्बे। पे० ।

*अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स . अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा, अत्थि सद्धिन्द्रियं पे० अत्थि पञ्ञा, अत्थि पञ्ञिन्द्रिय ति? आमन्ता।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि पञ्ञा, अत्थि पञ्ञिन्द्रिय ति? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा, नत्थि सद्धिन्द्रियं ति? आमन्ता।

---

१ एळमूगो – स्या०, रो०।

सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा, नत्थि सद्धिन्द्रिय ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०... ।

अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि पञ्ञा, नत्थि पञ्ञिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स अत्थि पञ्ञा, नत्थि पञ्ञिन्द्रिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि सद्धा, नत्थि सद्धिन्द्रिय ति पे०... अत्थि पञ्ञा, नत्थि पञ्ञिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स अरहत्त सच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स अत्थि पञ्ञा, नत्थि पञ्ञिन्द्रिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अट्ठमकस्स पुग्गलस्स नत्थि पञ्चिन्द्रियानी ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "पञ्चिमानि, भिक्खवे, इन्द्रियानि ! कतमानि पञ्च ? सद्धिन्द्रिय, विरियिन्द्रिय, सतिन्द्रिय, समाधिन्द्रिय, पञ्ञिन्द्रिय – इमानि खो, भिक्खवे, पञ्चिन्द्रियानि । इमेस खो, भिक्खवे पञ्चन्न इन्द्रियान समत्ता परिपूरत्ता अरहा होति । ततो मुदुतरेहि अरहत्तसच्छिकिरियाय[1] पटिपन्नो होति, ततो मुदुतरेहि अनागामी होति, ततो मुदुतरेहि अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो होति, ततो मुदुतरेहि सकदागामी होति, ततो मुदुतरेहि सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो होति, ततो मुदुतरेहि सोतापन्नो होति ततो मुदुतरेहि सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो होति। यस्स खो, भिक्खवे इमानि पञ्चिन्द्रियानि सब्बेन सब्ब सब्बथा सब्ब नत्थि तमह 'बाहिरो पुथुज्जनपक्खे ठितो' ति वदामी' ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

अट्ठमको पुग्गलो बाहिरो पुथुज्जनपक्खे ठितो ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

तेन हि अट्ठमकस्स पुग्गलस्स अत्थि पञ्चिन्द्रियानी ति ।

---

१ अरहत्तफलसच्छिकिरियाय – सी. ।

२८(७) दिब्बचक्खुकथा

२०. *मंसचक्खु धम्मुपत्थद्ध[1] दिब्बचक्खु होती ति? आमन्ता।
मंसचक्खु दिब्बचक्खु, दिब्बचक्खु मसचक्खु ति? न हेव वत्तब्बे। पे० .।

*मंसचक्खुं धम्मुपत्थद्ध दिब्बचक्खु होती ति? आमन्ता।
यादिस मसचक्खु तादिसं दिब्बचक्खु, यादिस दिब्बचक्खु तादिस मंसचक्खुं ति? न हेवं वत्तब्बे। .पे० ।

*मसचक्खु धम्मुपत्थद्धं दिब्बचक्खु होती ति? आमन्ता।
तञ्ञेव मसचक्खु तं दिब्बचक्खु, त दिब्बचक्खु त मसचक्खु ति? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*मसचक्खु धम्मुपत्थद्धं दिब्बचक्खु होती ति? आमन्ता।
यादिसो मंसचक्खुस्स विसयो आनुभावो गोचरो तादिसो दिब्बस्स चक्खुस्स विसयो आनुभावो गोचरो ति? न हेव वत्तब्बे। . पे० .।

*मसचक्खु धम्मुपत्थद्ध दिब्बचक्खु होती ति? आमन्ता।
उपादिन्न[2] हुत्वा अनुपादिन्न होती ति? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*उपादिन्न हुत्वा अनुपादिन्न होती ति? आमन्ता।
कामावचर हुत्वा रूपावचर होती ति? न हेव वत्तब्बे। पे० .।

*कामावचर हुत्वा रूपावचर होती ति? आमन्ता।
रूपावचरं हुत्वा अरूपावचरं होती ति? न हेव वत्तब्बे। पे० . ।

*रूपावचरं हुत्वा अरूपावचर होती ति? आमन्ता।
परियापन्न हुत्वा अपरियापन्नं होती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे० ।

२१. *मंसचक्खु धम्मुपत्थद्धं दिब्बचक्खु होती ति? आमन्ता।
दिब्बचक्खुं धम्मुपत्थद्धं मसचक्खु होती ति? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

---

१ धम्मूपत्थद्ध – स्या०, एवमुपरि पि। २ उपादिण्ण – सी०, म०, एवमुपरि पि।

*मसचक्खु धम्मुपत्थद्ध दिब्बचक्खु होती ति ? आमन्ता ।

दिब्बचक्खु धम्मुपत्थद्ध पञ्ञाचक्खु होती ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

*मसचक्खु धम्मुपत्थद्ध दिब्बचक्खु होती ति ? आमन्ता ।

दिब्बचक्खु धम्मुपत्थद्ध मसचक्खु होती ति ? न हेव वत्तब्ब । पे० ।

*मसचक्खु धम्मुपत्थद्ध दिब्बचक्खु होती ति ? आमन्ता ।

द्वेव चक्खूनी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

द्वेव चक्खूनी ति ? आमन्ता ।

ननु तीणि चक्खूनि वुत्तानि भगवता – मसचक्खु, दिब्बचक्खु पञ्ञाचक्खु ति ? आमन्ता ।

हञ्चि तीणि चक्खूनि वुत्तानि भगवता – मसचक्खु, दिब्बचक्खु, पञ्ञाचक्खु, नो च वत रे वत्तब्बे – "द्वेव चक्खूनी" ति ।

*द्वेव चक्खूनी ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "तीणिमानि, भिक्खवे, चक्खूनि ! कतमानि तीणि ? मसचक्खु दिब्बचक्खु पञ्ञाचक्खु ति – इमानि खो, भिक्खवे, तीणि चक्खूनी" ति ।

मसचक्खु दिब्बचक्खु पञ्ञाचक्खुं अनुत्तर ।
एतानि तीणि चक्खूनि, अक्खासि पुरिसुत्तमो[1] ॥
मसचक्खुस्स उप्पादो, मग्गो दिब्बस्स चक्खुनो ।
यदा[2] च ञाण उदपादि, पञ्ञाचक्खु अनुत्तरं ।
तस्स चक्खुस्स पटिलाभा, सब्बदुक्खा पमुच्चती 'ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – 'द्वेव चक्खूनी' ति ।

२६(८) दिब्बसोतकथा

२२ मसमोत धम्मुपत्थद्ध दिब्बसोत होती ति ? आमन्ता ।

मसमोत दिब्बसोतं दिब्बसोत मससोतं ति ? न हेवं वत्तब्ब । .. पे० ।

---

१ पुरिमुत्तमा – रो । २ यदा – सी ।

*मंससोत धम्मुपत्थद्धं दिब्बसोत होती ति ? ग्रामन्ता । B 1

यादिस मससोत तादिस दिब्बसोत, यादिस दिब्बसोत तादिस ससोत ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*मससोत धम्मुपत्थद्ध दिब्बसोत होती ति ? ग्रामन्ता ।

तञ्ञेव मससोत त दिब्बसोत, त दिब्बसोत त मससोत ति ? हेव वत्तब्बे । .पे० . ।

*मससोत धम्मुपत्थद्ध दिब्बसोत होती ति ? ग्रामन्ता ।

यादिसो मससोतस्स विसयो ग्रानुभावो गोचरो तादिसो दिब्बस्स ोतस्स विसयो ग्रानुभावो गोचरो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० । R 2

*मससोत धम्मुपत्थद्ध दिब्बसोत होती ति ? ग्रामन्ता ।

उपादिन्न हुत्वा ग्रनुपादिन्न होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*उपादिन्न हुत्वा ग्रनुपादिन्न होती ति ? ग्रामन्ता ।

कामावचरं हुत्वा रूपावचरं होती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

*कामावचर हुत्वा रूपावचर होती ति ? ग्रामन्ता ।

रूपावचर हुत्वा ग्ररूपावचर होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*रूपावचर हुत्वा ग्ररूपावचर होती ति ? ग्रामन्ता ।

परियापन्न हुत्वा ग्रपरियापन्न होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० ।

२३ *मससोत धम्मुपत्थद्धं दिब्बसोत होती ति ? ग्रामन्ता ।

दिब्बसोत धम्मुपत्थद्ध मससोत होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*मससोतं धम्मुपत्थद्ध दिब्बसोत होती ति ? ग्रामन्ता ।

एकंयेव सोत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*एकंयेव सोत ति ? ग्रामन्ता । ननु द्वे सोतानि वुत्तानि भगवता – “मससोत, दिब्बसोत” ति ? ग्रामन्ता ।

हञ्चि द्वे सोतानि वुत्तानि भगवता – मससोत, दिब्बसोत, नो च वत रे वत्तब्बे – “एकञ्ञेव सोत” ति ।

३०(१) यथाकम्मूपगतञाणकथा

२४ *यथाकम्मूपगत[1] ञाण[1] दिब्बचक्खु ति? आमन्ता।

यथाकम्मूपगतं च मनसि करोति, दिब्बेन चक्खुना रूपं पस्सती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*यथाकम्मूपगतं च मनसि करोति, दिब्बेन चक्खुना रूपं पस्सती ति? आमन्ता।

द्विन्नं फस्सानं द्विन्नं चित्तानं समोधानं होती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*यथाकम्मूपगतं ञाणं दिब्बचक्खु ति? आमन्ता।

"इमे वत भोन्तो सत्ता" ति च मनसि करोति, "कायदुच्चरितेन समन्नागता" ति च मनसि करोति, "वचीदुच्चरितेन समन्नागता" ति च मनसि करोति, "मनोदुच्चरितेन समन्नागता" ति च मनसि करोति, "अरियानं उपवादका" ति च मनसि करोति, "मिच्छादिट्ठिका" ति च मनसि करोति, "मिच्छादिट्ठिकम्मसमादाना" ति च मनसि करोति, "ते कायस्स भेदा परं मरणा अपायं दुग्गतिं विनिपातं निरयं उपपन्ना" ति च मनसि करोति "इमे वा पन भोन्तो सत्ता" ति च मनसि करोति, "कायसुचरितेन समन्नागता" ति च मनसि करोति, "वचीसुचरितेन समन्नागता" ति च मनसि करोति, "मनोसुचरितेन समन्नागता" ति च मनसि करोति, "अरियानं अनुपवादका" ति च मनसि करोति "सम्मादिट्ठिका" ति च मनसि करोति "सम्मादिट्ठिकम्मसमादाना" ति च मनसि करोति "ते कायस्स भेदा परं मरणा सुगतिं सग्गं लोकं उपपन्ना" ति च मनसि करोति दिब्बेन चक्खुना रूपं पस्सती ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे०।

*"ते[2] कायस्स भेदा परं मरणा सुगतिं सग्गं लोकं उपपन्ना" ति च मनसि करोति दिब्बेन चक्खुना रूपं पस्सती ति? आमन्ता।

द्विन्नं फस्सानं द्विन्नं चित्तानं समोधानं होती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

२५ *यथाकम्मूपगतं ञाणं दिब्बचक्खु ति? आमन्ता।

१–१ यथाकम्मूपगतञाणं – स्या। २ यथाकम्मूपगतं ञाणं दिब्बचक्खु ति? आमन्ता। इमे वत भोन्तो सत्ता ति च मनसिकरोति ...पे ... ते – सी, स्या, रो।

अत्थि कोचि अदिब्बचक्खुको दिब्बचक्खु अप्पटिलद्धो अनधिगतो असच्छिकतो यथाकम्मूपगतं जानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि कोचि अदिब्बचक्खुको दिब्बचक्खु अप्पटिलद्धो B अनधिगतो असच्छिकतो यथाकम्मूपगत जानाति, नो च वत रे वत्तब्बे – "यथाकम्मूपगत ञाण दिब्बचक्खु" ति ।

*यथाकम्मूपगत ञाण दिब्बचक्खु ति ? आमन्ता ।

आयस्मा सारिपुत्तो[1] यथाकम्मूपगत ञाण जानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि आयस्मा सारिपुत्तो यथाकम्मूपगत ञाण जानाति, नो च वत रे वत्तब्बे – "यथाकम्मूपगत ञाण दिब्बचक्खु" ति ।

*यथाकम्मूपगत ञाण दिब्बचक्खु ति ? आमन्ता[2] ।

आयस्मा सारिपुत्तो यथाकम्मूपगत ञाण जानाती ति ? आमन्ता ।

अत्थायस्मतो सारिपुत्तस्स दिब्बचक्खु ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थायस्मतो सारिपुत्तस्स दिब्बचक्खु ति ? आमन्ता ।

ननु आयस्मा सारिपुत्तो एतदवोच –

"नेव पुब्बेनिवासाय, न पि दिब्बस्स चक्खुनो ।
चेतोपरियाय इद्धिया, सोतधातुविसुद्धिया ।
चुतिया उपपत्तिया, पणिधि मे न विज्जती" ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता । R

तेन हि न वत्तब्ब – "यथाकम्मूपगत ञाण दिब्बचक्खु" ति ।

३१(१०) संवरकथा

२६ *अत्थि देवेसु सवरो ति ? आमन्ता ।

अत्थि देवेसु असवरो[3] ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*नत्थि देवेसु असवरो ति ? आमन्ता ।

नत्थि देवेसु सवरो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

---

१ सारीपुत्तो – स्या०, एवमुपरि पि । २ रो० पोत्थके नत्थि । ३ सवरो – सी० ।

*ननु असवरा सवरो सील, अत्थि देवेसु सवरो ति ? आमन्ता।

अत्थि देवेसु असवरो, यम्हा असवरा सवरो सील ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

आजानाहि निग्गहं । हञ्चि असवरा सवरो सील, अत्थि देवेसु सवरो तेन वत रे वत्तब्बे – "अत्थि देवेसु असवरो, यम्हा असवरा सवरो सील' ति । य तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो – 'असवरा सवरो सील, अत्थि देवेसु सवरो,' नो च वत्तब्बे – 'अत्थि देवेसु असवरो यम्हा असवरा सवरो सील'" ति मिच्छा ।

नो चे पन वत्तब्बे – "अत्थि देवेसु असवरो, यम्हा असवरा सवरो सील" ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "असवरा सवरो सील, अत्थि देवेसु सवरो" ति । य तत्थ वदेसि – "वत्तब्बे खो 'असवरा सवरो सील, अत्थि देवेसु सवरो,' नो च वत्तब्बे – 'अत्थि देवेसु असवरो यम्हा असवरा सवरो सील'" ति मिच्छा ।

*अत्थि मनुस्सेसु सवरो अत्थि तत्थ असवरो ति ? आमन्ता ।

अत्थि देवेसु सवरो अत्थि तत्थ असवरो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि देवेसु सवरो नत्थि तत्थ असवरो ति ? आमन्ता ।

अत्थि मनुस्सेसु सवरो, नत्थि तत्थ असवरो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०... ।

२७ अत्थि देवेसु पाणातिपाता वेरमणी ति ? आमन्ता ।

अत्थि देवेसु पाणातिपातो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०... ।

अत्थि देवेसु सुरामेरयमज्जपमादट्ठाना वेरमणी ति ? आमन्ता ।

अत्थि देवेसु सुरामेरयमज्जपमादट्ठान ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० ।

नत्थि देवेसु पाणातिपातो ति ? आमन्ता ।

नत्थि देवेसु पाणातिपाता वेरमणी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

नत्थि देवेसु सुरामेरयमज्जपमादट्ठान ति ? आमन्ता ।

नत्थि देवेसु सुरामेरयमज्जपमादट्ठाना वेरमणी ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० ।

*अत्थि मनुस्सेसु पाणातिपाता वेरमणि, अत्थि तत्थ पाणातिपातो ति ? आमन्ता ।

अत्थि देवेसु पाणातिपाता वेरमणि, अत्थि तत्थ पाणातिपातो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

*अत्थि मनुस्सेसु सुरामेरयमज्जपमादट्ठाना वेरमणि, अत्थि तत्थ सुरामेरयमज्जपमादट्ठानं ति ? आमन्ता ।

अत्थि देवेसु सुरामेरयमज्जपमादट्ठाना वेरमणि, अत्थि तत्थ सुरामेरयमज्जपमादट्ठानं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि देवेसु पाणातिपाता वेरमणि, नत्थि तत्थ पाणातिपातो ति ? आमन्ता ।

अत्थि मनुस्सेसु पाणातिपाता वेरमणि, नत्थि तत्थ पाणातिपातो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि देवेसु सुरामेरयमज्जपमादट्ठाना वेरमणि, नत्थि तत्थ सुरामेरयमज्जपमादट्ठान ति ? आमन्ता ।

अत्थि मनुस्सेसु सुरामेरयमज्जपमादट्ठाना वेरमणि, नत्थि तत्थ सुरामेरयमज्जपमादट्ठानं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

†नत्थि देवेसु सवरो ति ? आमन्ता ।

सब्बे देवा पाणातिपातिनो अदिन्नादायिनो कामेसुमिच्छाचारिनो मुसावादिनो सुरामेरयमज्जपमादट्ठायिनो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि अत्थि देवेसु सवरो ति ।

३२(११) असञ्ञकथा

२८ *असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थी ति ? आमन्ता ।

सञ्ञाभवो[1] सञ्ञागति सञ्ञासत्तावासो सञ्ञासंसारो सञ्ञायोनि सञ्ञत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु असञ्ञभवो असञ्ञगति असञ्ञसत्तावासो असञ्ञसंसारो असञ्ञयोनि असञ्ञत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

---

१ सञ्ञभवो – स्या०, रो०, एवमुपरि पि ।

हञ्चि असञ्ञभवो असञ्ञगति असञ्ञसत्तावासो असञ्ञसंसारो असञ्ञयोनि असञ्ञत्तभावपटिलाभो नो च वत रे वत्तब्बे – "असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थी" ति।

*असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थी ति? आमन्ता।

पञ्चवोकारभवो गति सत्तावासो संसारो योनि अत्तभावपटिलाभो ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

ननु एकवोकारभवो गति सत्तावासो संसारो योनि अत्तभावपटिलाभो ति? आमन्ता।

हञ्चि एकवोकारभवो गति सत्तावासो संसारो योनि अत्तभावपटिलाभो, नो च वत रे वत्तब्बे – "असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थी" ति।

*असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थी ति? आमन्ता।

ताय सञ्ञाय सञ्ञाकरणीयं करोती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

२१. *मनुस्सेसु सञ्ञा अत्थि, सो च सञ्ञाभवो सञ्ञागति सञ्ञासत्तावासो सञ्ञासंसारो सञ्ञायोनि सञ्ञत्तभावपटिलाभो ति? आमन्ता।

असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थि, सो च सञ्ञाभवो सञ्ञागति सत्तावासो संसारो योनि अत्तभावपटिलाभो ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे०।

*मनुस्सेसु सञ्ञा अत्थि सो च पञ्चवोकारभवो गति सत्तावासो संसारो योनि अत्तभावपटिलाभो ति? आमन्ता।

असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थि, सो च पञ्चवोकारभवो गति सत्तावासो संसारो योनि अत्तभावपटिलाभो ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*मनुस्सेसु सञ्ञा अत्थि, ताय सञ्ञाय सञ्ञाकरणीयं करोती ति? आमन्ता।

असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थि, ताय सञ्ञाय सञ्ञाकरणीयं करोती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थि, सो च असञ्ञाभवो असञ्ञगति

असञ्ञसत्तावासो असञ्ञसंसारो असञ्ञयोनि असञ्ञत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

मनुस्सेसु सञ्ञा अत्थि, सो च असञ्ञभवो असञ्ञगति . पे० . असञ्ञत्तभावपटिलाभो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थि, सो च एकवोकारभवो गति सत्तावासो संसारो योनि अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

मनुस्सेसु सञ्ञा अत्थि, सो च एकवोकारभवो गति पे० अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थि, न च ताय सञ्ञाय सञ्ञाकरणीयं करोती ति ? आमन्ता ।

मनुस्सेसु सञ्ञा अत्थि, न च ताय सञ्ञाय सञ्ञाकरणीयं करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

३० न वत्तब्ब – "असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थी" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "सन्ति, भिक्खवे, असञ्ञसत्ता नाम देवा; सञ्ञुप्पादा च पन ते देवा तम्हा काया चवन्ती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थी ति ।

*असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा अत्थी ति ? किञ्चि[1] काले अत्थि, किञ्चि काले नत्थी ति ।

किञ्चि काले सञ्ञसत्ता किञ्चि काले असञ्ञसत्ता, किञ्चि काले सञ्ञभवो किञ्चि काले असञ्ञभवो, किञ्चि काले पञ्चवोकारभवो किञ्चि काले एकवोकारभवो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा किञ्चि काले अत्थि, किञ्चि काले नत्थी ति ? आमन्ता ।

क काल अत्थि, क काल नत्थी ति ? चुतिकाले उपपत्तिकाले अत्थि, ठितिकाले नत्थी ति ।

चुतिकाले[2] उपपत्तिकाले सञ्ञसत्ता, ठितिकाले असञ्ञसत्ता;

१ कञ्चि – स्या०, रो०, एवमुपरि पि । २ चुतिकाले च – स्या०, रो० ।

चुतिकाले उपपत्तिकाले सञ्ञाभवो, ठितिकाले असञ्ञभवो, चुतिकाले उपपत्तिकाले पञ्चवोकारभवो, ठितिकाले एकवोकारभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

३.१२(१२) नेवसञ्ञानासञ्ञायतनकथा

३१ *नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थी" ति ? आमन्ता ।

असञ्ञभवो असञ्ञगति असञ्ञसत्तावासो असञ्ञसंसारो असञ्ञयोनि असञ्ञत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु सञ्ञाभवो सञ्ञागति सञ्ञासत्तावासो सञ्ञासंसारो सञ्ञायोनि सञ्ञत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सञ्ञाभवो सञ्ञागति पे० सञ्ञत्तभावपटिलाभो, नो च वत रे वत्तब्बे – 'नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – 'सञ्ञा अत्थी'" ति ।

*नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थी" ति ? आमन्ता ।

एकवोकारभवो गति पे० अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु चतुवोकारभवो गति पे० अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चतुवोकारभवो गति पे० अत्तभावपटिलाभो, नो च वत रे वत्तब्बे – 'नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – 'सञ्ञा अत्थी' ति ।

३२ *असञ्ञसत्तेसु न वत्तब्बं – 'सञ्ञा अत्थि', सो च असञ्ञभवो असञ्ञगति असञ्ञसत्तावासो असञ्ञसंसारो असञ्ञयोनि असञ्ञत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्बं – 'सञ्ञा अत्थि' सो च असञ्ञभवो असञ्ञगति असञ्ञसत्तावासो असञ्ञसंसारो

असञ्ञयोनि असञ्ञत्तभावपटिलाभो ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०...।

*असञ्ञसत्तेसु न वत्तब्बं – "सञ्ञा अत्थि," सो च एकवोकारभवो गति ...पे०... अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता।

नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थि," सो च एकवोकारभवो गति सत्तावासो ससारो योनि अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे। ...पे०...।

*नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थि," सो च सञ्ञाभवो सञ्ञागति ...पे०... सञ्ञत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता।

असञ्ञसत्तेसु न वत्तब्बं – "सञ्ञा अत्थि," सो च सञ्ञाभवो सञ्ञागति ...पे०... सञ्ञत्तभावपटिलाभो ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०...।

*नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्बं – "सञ्ञा अत्थि," सो च चतुवोकारभवो गति ...पे०... अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता।

असञ्ञसत्तेसु न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थि," सो च चतुवोकारभवो गति ...पे०... अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे। ...पे०...।

*नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थी" ति ? आमन्ता।

ननु नेवसञ्ञानासञ्ञायतन चतुवोकारभवो ति ? आमन्ता।

हञ्चि नेवसञ्ञानासञ्ञायतनं चतुवोकारभवो, नो च वत रे वत्तब्बे – "नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – 'सञ्ञा अत्थी'" ति।

३३ *नेवसञ्ञानासञ्ञायतनं चतुवोकारभवो नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्बं – "सञ्ञा अत्थी" ति ? आमन्ता।

आकासानञ्चायतन चतुवोकारभवो आकासानञ्चायतने न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थी" ति ? न हेव वत्तब्बे। ...पे०...।

*नेवसञ्ञानासञ्ञायतन चतुवोकारभवो, नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थी" ति ? आमन्ता।

विञ्ञाणञ्चायतन पे० आकिञ्चञ्ञायतन चतुवोकारभवो, आकिञ्चञ्ञायतने न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थी" ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

*आकासानञ्चायतन चतुवोकारभवो, अत्थि तत्थ सञ्ञा ति ? आमन्ता ।

नेवसञ्ञानासञ्ञायतन चतुवोकारभवो, अत्थि तत्थ सञ्ञा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*विञ्ञाणञ्चायतन पे० आकिञ्चञ्ञायतन चतुवोकारभवो, अत्थि तत्थ सञ्ञा ति ? आमन्ता ।

नेवसञ्ञानासञ्ञायतन चतुवोकारभवो, अत्थि तत्थ सञ्ञा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थी" ति वा "नत्थी" ति वा ति ? आमन्ता ।

ननु नेवसञ्ञानासञ्ञायतन चतुवोकारभवो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नेवसञ्ञानासञ्ञायतन चतुवोकारभवो, नो च वत रे वत्तब्बे – 'नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – 'सञ्ञा अत्थी' ति वा 'नत्थी' ति वा" ति ।

*नेवसञ्ञानासञ्ञायतन चतुवोकारभवो नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थी" ति वा "नत्थी" ति वा ति ? आमन्ता ।

आकासानञ्चायतन पे० विञ्ञाणञ्चायतन पे० आकिञ्चञ्ञायतन चतुवोकारभवो, आकिञ्चञ्ञायतने न वत्तब्ब – सञ्ञा अत्थी" ति वा नत्थी" ति वा ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे० ।

*आकासानञ्चायतन चतुवोकारभवो अत्थि तत्थ सञ्ञा ति ? आमन्ता ।

नेवसञ्ञानासञ्ञायतन चतुवोकारभवो, अत्थि तत्थ सञ्ञा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*विञ्ञाणञ्चायतन पे० आकिञ्चञ्ञायतन चतुवोकारभवो, अत्थि तत्थ सञ्ञा ति ? आमन्ता ।

नेवसञ्ञानासञ्ञायतनं चतुवोकारभवो, अत्थि तत्थ सञ्ञा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थी" ति वा "नत्थी" ति वा ति ? आमन्ता ।

ननु नेवसञ्ञानासञ्ञायतन ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नेवसञ्ञानासञ्ञायतन, तेन वत रे वत्तब्बे – "नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब– 'सञ्ञा अत्थी' ति वा 'नत्थी' ति वा" ति ।

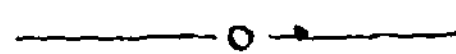
*नेवसञ्ञानासञ्ञायतन ति कत्वा नेवसञ्ञानासञ्ञायतने न वत्तब्ब – "सञ्ञा अत्थी" ति वा "नत्थी" ति वा ति ? आमन्ता ।

अदुक्खमसुखा वेदना ति कत्वा अदुक्खमसुखाय वेदनाय न वत्तब्बं – "वेदना" ति वा "अवेदना" ति वा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

तततियो वग्गो ।

तस्सुद्दान

वल साधारण अरिय, सराग[1] चित्त विमुच्चति ।
विमुत्त विमुच्चमान, अत्थि चित्त विमुच्चमान ।।
अट्ठमकस्स पुग्गलस्स, दिट्ठिपरियुट्ठान पहीन ।
अट्ठमकस्स पुग्गलस्स, नत्थि पञ्चिन्द्रियानि चक्खु ।।
सोत धम्मुपत्थद्ध, यथाकम्मूपगत ञाण ।
देवेसु सवरो असञ्ञसत्तेसु सञ्ञा एवमेव[2] भवग्ग ति ।।

१ साराग – सी० । २ एवमेत – सी० ।

४. चतुत्थो वग्गो

३४(१) गिहिस्सअरहातिकथा

१ *गिहिस्स अरहा ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो गिहिसयोजन[1] ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे०… ।

नत्थि अरहतो गिहिसयोजन ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नत्थि अरहतो गिहिसयोजन, नो च वत रे वत्तब्बे – "गिहिस्स अरहा" ति ।

*गिहिस्स अरहा ति ? आमन्ता ।

ननु अरहतो गिहिसयोजन पहीन उच्छिन्नमूल तालावत्थुकत अनभावङ्कत आयतिं अनुप्पादधम्म ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो गिहिसयोजन पहीन उच्छिन्नमूल तालावत्थुकत अनभावङ्कत आयतिं अनुप्पादधम्म नो च वत रे वत्तब्बे – "गिहिस्स अरहा" ति ।

*गिहिस्स अरहा ति ? आमन्ता ।

अत्थि कोचि गिहि[2] गिहिसयोजन अप्पहाय दिट्ठेव धम्मे दुक्खस्सन्तकरो ति ? नत्थि ।

हञ्चि नत्थि कोचि गिहि गिहिसयोजन अप्पहाय दिट्ठेव धम्मे दुक्खस्सन्तकरो नो च वत रे वत्तब्बे – 'गिहिस्स अरहा' ति ।

*गिहिस्स अरहा ति ? आमन्ता ।

ननु वच्छगोत्तो परिब्बाजको भगवन्त एतदवोच – 'अत्थि नु खो भो गोतम, कोचि गिहि गिहिसयोजन अप्पहाय कायस्स भेदा दुक्खस्सन्तकरो' ति ? 'नत्थि खो वच्छ, कोचि गिहि गिहिसयोजन अप्पहाय कायस्स भेदा दुक्खस्सन्तकरो' ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बे – "गिहिस्स अरहा' ति ।

गिहिस्स अरहा ति ? आमन्ता ।

---

१ गिहिसम्योजनं – सी० स्या० रो० एवमुपरि पि । २ गिही – सी० स्या० रो० एवमुपरि पि ।

अरहा मेथुनं धम्मं पटिसेवेय्य, मेथुनं[1] उप्पादेय्य, पुत्तसम्बाधसयनं अज्झावसेय्य, कासिकचन्दनं पच्चनुभवेय्य, मालागन्धविलेपनं धारेय्य, जातरूपरजतं सादियेय्य, अजेळकं पटिग्गण्हेय्य[2], कुक्कुटसूकरं पटिग्गण्हेय्य, हत्थिगवस्सवळवं[3] पटिग्गण्हेय्य, तित्तिरवट्टकमोरकपिञ्जरं[4] पटिग्गण्हेय्य, चित्तवण्डवालमोळिं[5] धारेय्य, ओदातानि वत्थानि दीघदसानि धारेय्य, यावजीवं अगारियभूतो अस्सा ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

न वत्तब्बं – "गिहिस्स अरहा" ति ? आमन्ता ।

ननु यसो कुलपुत्तो, उत्तियो गहपति, सेतु माणवो, गिहिब्यञ्जनेन[6] अरहत्तं पत्तो[7] ति ? आमन्ता ।

हञ्चि यसो कुलपुत्तो, उत्तियो गहपति, सेतु माणवो, गिहिब्यञ्जनेन अरहत्तं पत्तो, तेन वत रे वत्तब्बे – "गिहिस्स अरहा" ति ।

३५(२) उपपत्तिकथा

२ *सह उपपत्तिया अरहा ति ? आमन्ता ।

सह उपपत्तिया सोतापन्नो होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ।

*सह उपपत्तिया अरहा ति ? आमन्ता ।

सह उपपत्तिया सकदागामी होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ।

*सह उपपत्तिया अरहा ति ? आमन्ता ।

सह उपपत्तिया अनागामी होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ।

*सह उपपत्तिया सोतापन्नो न होती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सह उपपत्तिया सोतापन्नो न होति, नो च वत रे वत्तब्बे – "सह उपपत्तिया अरहा" ति ।

---

१ मेथुनं धम्मं – सी०, स्या०, रो० । २ पटिगण्हेय्य – सी०, रो० । ३ हत्थिगवास्सवळवं – स्या० । ४ ०कपिञ्जलं – स्या०, रो० । ५ पीतवण्टवालमोलिकं – स्या०, पितवण्टवालमोलिकं – रो० । ६ गिहिस्स ब्यञ्जनेन – स्या०, रो०, एवमुपरि पि । ७. पत्ता – स्या०, रो०, एवमुपरि पि ।

*सह उपपत्तिया सकदागामी न होती ति? आमन्ता।

हञ्चि सह उपपत्तिया सकदागामी न होति, नो च वत रे वत्तब्बे – "सह उपपत्तिया अरहा" ति।

*सह उपपत्तिया अनागामी न होती ति? आमन्ता।

हञ्चि सह उपपत्तिया अनागामी न होति, नो च वत रे वत्तब्बे – "सह उपपत्तिया अरहा" ति।

३. *सह उपपत्तिया अरहा ति? आमन्ता।

सारिपुत्तो थेरो सह उपपत्तिया अरहा ति? न हेवं वत्तब्बे।

महामोग्गल्लानो थेरो ...पे॰... महाकस्सपो थेरो ...पे॰... महाकच्चानो[1] थेरो ...पे॰... महाकोट्ठिको[2] थेरो ...पे॰... महापन्थको थेरो सह उपपत्तिया अरहा ति? न हेवं वत्तब्बे ...पे॰...।

*सारिपुत्तो थेरो न सह उपपत्तिया अरहा ति? आमन्ता।

हञ्चि सारिपुत्तो थेरो न सह उपपत्तिया अरहा, नो च वत रे वत्तब्बे – "सह उपपत्तिया अरहा" ति।

*महामोग्गल्लानो थेरो ...पे॰... महाकस्सपो थेरो ...पे॰... महाकच्चानो थेरो ...पे॰... महाकोट्ठिको थेरो ...पे॰... महापन्थको थेरो न सह उपपत्तिया अरहा ति? आमन्ता।

हञ्चि महापन्थको थेरो न सह उपपत्तिया अरहा, नो च वत रे वत्तब्बे – "सह उपपत्तिया अरहा" ति।

४. सह उपपत्तिया अरहा ति? आमन्ता।

उपपत्तेसियेन चित्तेन अरहत्तं सच्छिकरोति लोकियेन सासवेन ...पे॰... संकिलेसियेना[3] ति? न हेवं वत्तब्बे ...पे॰...।

सह उपपत्तिया अरहा ति? आमन्ता।

उपपत्तेसियं चित्तं निय्यानिकं खयगामि[4] बोधगामि अपचयगामि अनासवं ...पे॰... असंकिलेसियं ति? न हेवं वत्तब्बे ...पे॰...।

---

१. महाकच्चायनो – स्या॰, रो॰; एवमुपरि पि। २. महाकोट्ठितो – सी॰; एवमुपरि पि। ३. संकिलेसियेना – स्या॰, रो॰। ४-४. चयगामी – सी॰, रो॰ च; एवमञ्ञेसु पि।

*अरहतो सोतं पे० अरहतो घानं अरहतो जिव्हा … अरहतो कायो अनासवो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० … ।

अरहतो कायो अनासवो ति ? आमन्ता ।

मग्गो फलं निब्बानं, सोतापत्तिमग्गो सोतापत्तिफलं पे० बोज्झङ्गो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अरहतो कायो अनासवो ति ? आमन्ता ।

अरहतो कायो पग्गहनिग्गहुपगो[1] छेदनभेदनुपगो काकेहि गिज्झेहि कुललेहि साधारणो ति ? आमन्ता ।

अनासवो धम्मो पग्गहनिग्गहुपगो छेदनभेदनुपगो काकेहि गिज्झेहि कुललेहि साधारणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अरहतो काये विसं कमेय्य, सत्थं कमेय्य, अग्गि कमेय्या ति ? आमन्ता ।

अनासवे धम्मे विसं कमेय्य, सत्थं कमेय्य, अग्गि कमेय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*लब्भा अरहतो कायो अद्दुबन्धनेन बन्धितुं, रज्जुबन्धनेन बन्धितुं, सङ्खलिकबन्धनेन बन्धितुं, गामबन्धनेन बन्धितुं, निगमबन्धनेन बन्धितुं, नगरबन्धनेन बन्धितुं, जनपदबन्धनेन बन्धितुं, कण्ठपञ्चमेहि[2] बन्धनेहि बन्धितुं ति ? आमन्ता ।

लब्भा अनासवो धम्मो अद्दुबन्धनेन बन्धितुं, रज्जुबन्धनेन बन्धितुं सङ्खलिकबन्धनेन बन्धितुं गाम-निगम-नगर-जनपदबन्धनेन बन्धितुं कण्ठपञ्चमेहि बन्धनेहि बन्धितुं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

६ *यदि अरहा पुथुज्जनस्स चीवरं देति, अनासवं हुत्वा सासवं होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अनासवं हुत्वा सासवं होती ति ? आमन्ता ।

तञ्ञेव अनासवं तं सासवं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० … ।

तञ्ञेव अनासवं तं सासवं ति ? आमन्ता ।

---

१ पग्गहनिग्गहुपगो – सी स्या रो एवमुपरि पि । २ कण्ठपञ्चमेहि – रो एवमुपरि पि ।

मग्गो अनासवो हुत्वा सासवो होती ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे० ।

फल. सतिपट्ठानं.. सम्मप्पधान इद्धिपादो. इन्द्रियं .वल. बोज्झङ्गो अनासवो हुत्वा सासवो होती ति ? न हेव वत्तब्बे।. पे० ..।

*यदि अरहा पुथुज्जनस्स पिण्डपात देति, सेनासनं देति, गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खार देति, अनासवो हुत्वा सासवो होती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० .।

अनासवो हुत्वा सासवो होती ति ? आमन्ता।

तञ्ञेव अनासवं त सासवं ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० .।

तञ्ञेव अनासव तं सासव ति ? आमन्ता।

मग्गो अनासवो हुत्वा सासवो होती ति ? न हेव वत्तब्बे। . पे० ।

फल.. सतिपट्ठान सम्मप्पधानं इद्धिपादो इन्द्रियं . बलं बोज्झङ्गो अनासवो हुत्वा सासवो होती ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे० .।

*यदि पुथुज्जनो अरहतो चीवरं देति, सासव हुत्वा अनासवं होती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

सासव हुत्वा अनासवं होती ति ? आमन्ता।

तञ्ञेव सासव त अनासव ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे० ।

तञ्ञेव सासव त अनासव ति ? आमन्ता।

रागो सासवो हुत्वा अनासवो होती ति ? न हेव वत्तब्बे। .पे० ।

दोसो पे० मोहो पे० अनोत्तप्पं सासवं हुत्वा अनासव होती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*यदि पुथुज्जनो अरहतो पिण्डपात देति, सेनासन देति, गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खार देति, सासवो हुत्वा अनासवो होती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० . ।

सासवो हुत्वा अनासवो होती ति ? आमन्ता।

तञ्ञेव सासव त अनासव ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे० ।

तञ्ञेव सासव त अनासव ति ? आमन्ता।

रागो सासवो हुत्वा अनासवो होती ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे० ।

दोसो ..पे० मोहो पे० अनोत्तप्पं सासवं हुत्वा अनासवं होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

न वत्तब्बं – "अरहतो सब्बे धम्मा अनासवा" ति ? आमन्ता ।

ननु अरहा अनासवो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा अनासवो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अरहतो सब्बे धम्मा अनासवा" ति ।

३७(४) समन्नागतकथा

७ *अरहा चतूहि फलेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहा चतूहि फस्सेहि चतूहि वेदनाहि चतूहि सञ्ञाहि चतूहि चेतनाहि चतूहि चित्तेहि चतूहि सद्धाहि चतूहि विरियेहि चतूहि सतीहि चतूहि समाधीहि चतूहि पञ्ञाहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अनागामी तीहि फलेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अनागामी तीहि फस्सेहि पे० तीहि पञ्ञाहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*सकदागामी द्वीहि फलेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

सकदागामी द्वीहि फस्सेहि पे० द्वीहि पञ्ञाहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

अरहा सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहा सोतापन्नो सत्तक्खत्तुपरमो[1] कोलङ्कोलो एकबीजी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अरहा सकदागामिफलेन[2] समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहा सकदागामी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अरहा अनागामिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहा अनागामी अन्तरापरिनिब्बायी उपहच्चपरिनिब्बायी असङ्खारपरिनिब्बायी ससङ्खारपरिनिब्बायी उद्धंसोतो अकनिट्ठगामी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

---

१ सत्तक्खत्तुपरमो – स्या । २ सकदागामिफलेन – पी० ।

*अनागामी सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अनागामी सोतापन्नो सत्तक्खत्तुपरमो, कोलङ्कोलो, एकबीजी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अनागामी सकदागामिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अनागामी सकदागामी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*सकदागामी सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

सकदागामी सोतापन्नो सत्तक्खत्तुपरमो, कोलङ्कोलो, एकबीजी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

८ *सोतापत्तिफलेन समन्नागतो "सोतापन्नो" ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

अरहा सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

स्वेव अरहा, सो सोतापन्नो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

*सकदागामिफलेन समन्नागतो "सकदागामी" ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

अरहा सकदागामिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

स्वेव अरहा, सो सकदागामी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*अनागामिफलेन समन्नागतो "अनागामी" ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

अरहा अनागामिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

स्वेव अरहा, सो अनागामी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सोतापत्तिफलेन समन्नागतो "सोतापन्नो" ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

अनागामी सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

स्वेव अनागामी, सो सोतापन्नो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सकदागामिफलेन समन्नागतो "सकदागामी" ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

अनागामी सकदागामिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

स्वेव अनागामी, सो सकदागामी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सोतापत्तिफलेन समन्नागतो "सोतापन्नो" ति वत्तब्बो ति? आमन्ता।

सकदागामी सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

स्वेव सकदागामी, सो सोतापन्नो ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

९ *अरहा सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

ननु अरहा सोतापत्तिफलं वीतिवत्तो ति? आमन्ता।

हञ्चि अरहा सोतापत्तिफलं वीतिवत्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहा सोतापत्तिफलेन समन्नागतो" ति।

*अरहा सोतापत्तिफलं वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

अरहा सोतापत्तिमग्गं वीतिवत्तो सक्कायदिट्ठिं विचिकिच्छं सीलब्बतपरामासं अपायगमनीयं[1] रागं, अपायगमनीयं दोसं, अपायगमनीयं मोहं वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे०।

*अरहा सकदागामिफलेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

ननु अरहा सकदागामिफलं वीतिवत्तो ति? आमन्ता।

हञ्चि अरहा सकदागामिफलं वीतिवत्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहा सकदागामिफलेन समन्नागतो" ति।

*अरहा सकदागामिफलं वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

अरहा सकदागामिमग्गं वीतिवत्तो ओळारिकं कामरागं, ओळारिकं ब्यापादं वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

अरहा अनागामिफलेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

ननु अरहा अनागामिफलं वीतिवत्तो ति? आमन्ता।

हञ्चि अरहा अनागामिफलं वीतिवत्तो नो च वत रे वत्तब्बे – 'अरहा अनागामिफलेन समन्नागतो' ति।

---

१ अपायगमनियं – स्या० एवमुपरि पि।

*अरहा अनागामिफल वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहा अनागामिमग्ग वीतिवत्तो, अणुसहगतं कामराग, अणुसहगतं ब्यापाद वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० ।

*अनागामी सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु अनागामी सोतापत्तिफल वीतिवत्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागामी सोतापत्तिफल वीतिवत्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागामी सोतापत्तिफलेन समन्नागतो" ति ।

*अनागामी सोतापत्तिफल वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अनागामी सोतापत्तिमग्ग वीतिवत्तो, सक्कायदिट्ठिं पे० अपायगमनीय मोह वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० ।

*अनागामी सकदागामिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु अनागामी सकदागामिफल वीतिवत्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागामी सकदागामिफलं वीतिवत्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागामी सकदागामिफलेन समन्नागतो" ति ।

*अनागामी सकदागामिफल वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अनागामी सकदागामिमग्ग वीतिवत्तो, ओळारिकं कामरागं, ओळारिकं ब्यापाद वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० .. ।

*सकदागामी सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु सकदागामी सोतापत्तिफल वीतिवत्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सकदागामी सोतापत्तिफल वीतिवत्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "सकदागामी सोतापत्तिफलेन समन्नागतो" ति ।

*सकदागामी सोतापत्तिफल वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

सकदागामी सोतापत्तिमग्ग वीतिवत्तो, सक्कायदिट्ठिं पे० अपायगमनीय मोह वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१० ‘न वत्तब्बा – "अरहा चतूहि फलेहि समन्नागतो" ति ? आमन्ता ।

ननु अरहता चत्तारि फलानि पटिलद्धानि, तेहि च अपरिहीनो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहता चत्तारि फलानि पटिलद्धानि तेहि च अपरिहीनो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अरहा चतूहि फलेहि समन्नागतो" ति ।

‘न वत्तब्ब – "अनागामी तीहि फलेहि समन्नागतो" ति ? आमन्ता ।

ननु अनागामिना तीणि फलानि पटिलद्धानि, तेहि च अपरिहीनो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागामिना तीणि फलानि पटिलद्धानि तेहि च अपरिहीनो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अनागामी तीहि फलेहि समन्नागतो" ति ।

‘न वत्तब्ब – "सकदागामी द्वीहि फलेहि समन्नागतो" ति ? आमन्ता ।

ननु सकदागामिना द्वे फलानि पटिलद्धानि, तेहि च अपरिहीनो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सकदागामिना द्वे फलानि पटिलद्धानि तेहि च अपरिहीनो, तेन वत रे वत्तब्बे – ‘सकदागामी द्वीहि फलेहि समन्नागतो" ति ।

*अरहता चत्तारि फलानि पटिलद्धानि तेहि च अपरिहीनो ति, अरहा चतूहि फलेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहता चत्तारो मग्गा पटिलद्धा तेहि च अपरिहीनो ति अरहा चतूहि मग्गेहि समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० ।

*अनागामिना तीणि फलानि पटिलद्धानि तेहि च अपरिहीनो ति अनागामी तीहि फलेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अनागामिना तयो मग्गा पटिलद्धा तेहि च अपरिहीनो ति, अनागामी तीहि मग्गेहि समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०... ।

सकदागामिना द्वे फलानि पटिलद्धानि तेहि च अपरिहीनो ति, सकदागामी द्वीहि फलेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

१ द्वीहि – रो० पोत्थके नत्थि ।

सकदागामिना द्वे मग्गा पटिलद्धा, तेहि च अपरिहीनो ति, सकदागामी द्वीहि मग्गेहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे। .पे० .।

३८(५) उपेक्खासमन्नागतकथा

११ *अरहा छहि उपेक्खाहि समन्नागतो ति ? आमन्ता।

अरहा छहि फस्सेहि, छहि वेदनाहि, छहि सञ्ञाहि .पे०. छहि पञ्ञाहि समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे। . पे० ।

*अरहा छहि उपेक्खाहि समन्नागतो ति ? आमन्ता।

अरहा चक्खुना रूप पस्सन्तो सोतेन सद्द सुणाति, घानेन गन्धं घायति, जिव्हाय रस सायति, कायेन फोट्ठब्ब फुसति, मनसा धम्मं विजानाति .पे०. मनसा धम्म विजानन्तो चक्खुना रूप पस्सति, सोतेन सद्द सुणाति, घानेन गन्ध घायति, जिव्हाय रसं सायति, कायेन फोट्ठब्ब फुसती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*अरहा छहि उपेक्खाहि समन्नागतो ति ? आमन्ता।

सततं समित अब्बोकिण्ण छहि उपेक्खाहि समन्नागतो समोहितो[1], छ उपेक्खायो पच्चुपट्ठिता ति ? न हेव वत्तब्बे।..पे०..।

न वत्तब्ब – "अरहा छहि उपेक्खाहि समन्नागतो" ति ? आमन्ता।

ननु अरहा छळङ्गुपेक्खो[2] ति ? आमन्ता।

हञ्चि अरहा छळङ्गुपेक्खो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अरहा छहि उपेक्खाहि समन्नागतो" ति। पे० ।

३९(६) बोधिया बुद्धोतिकथा

१२ *बोधिया बुद्धो ति ? आमन्ता।

बोधिया निरुद्धाय विगताय पटिपस्सद्धाय[3] अबुद्धो होती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*बोधिया बुद्धो ति ? आमन्ता।

---

१ समाहितो – स्या०, रो०। २ छळुपेक्खो – स्या०, रो०, एवमुपरि पि।
३ पटिप्पस्सद्धाय – सी०, स्या०।

अतीताय बोधिया बुद्धो ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०.. ।

अतीताय बोधिया बुद्धो ति ? आमन्ता ।

ताय बोधिया बोधिकरणीयं करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*ताय बोधिया बोधिकरणीयं करोती ति ? आमन्ता ।

ताय बोधिया दुक्खं परिजानाति समुदयं पजहति, निरोधं सच्छिकरोति, मग्गं भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*बोधिया बुद्धो ति ? आमन्ता ।

अनागताय बोधिया बुद्धो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अनागताय बोधिया बुद्धो ति ? आमन्ता ।

ताय बोधिया बोधिकरणीयं करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*ताय बोधिया बोधिकरणीयं करोती ति ? आमन्ता ।

ताय बोधिया दुक्खं परिजानाति पे० मग्गं भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*पच्चुप्पन्नाय बोधिया बुद्धो ताय बोधिया बोधिकरणीयं करोती ति ? आमन्ता ।

अतीताय बोधिया बुद्धो ताय बोधिया बोधिकरणीयं करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*पच्चुप्पन्नाय बोधिया बुद्धो ताय बोधिया दुक्खं परिजानाति समुदयं पजहति निरोधं सच्छिकरोति, मग्गं भावेती ति ? आमन्ता ।

अतीताय बोधिया बुद्धो ताय बोधिया दुक्खं परिजानाति ..पे० मग्गं भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पच्चुप्पन्नाय बोधिया बुद्धो ताय बोधिया बोधिकरणीयं करोती ति ? आमन्ता ।

अनागताय बोधिया बुद्धो ताय बोधिया बोधिकरणीयं करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पच्चुप्पन्नाय बोधिया बुद्धो ताय बोधिया दुक्खं परिजानाति ...पे० मग्गं भावेती ति ? आमन्ता ।

अनागताय बोधिया बुद्धो, ताय बोधिया दुक्ख परिजानाति पे० मग्ग भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अतीताय बोधिया बुद्धो, न च ताय बोधिया बोधिकरणीय करोती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्नाय बोधिया बुद्धो, न च ताय बोधिया बोधिकरणीय करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अतीताय बोधिया बुद्धो, न च ताय बोधिया दुक्ख परिजानाति .पे० मग्ग भावेती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्नाय बोधिया बुद्धो, न च ताय बोधिया दुक्ख परिजानाति पे० मग्ग भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अनागताय बोधिया बुद्धो, न च ताय बोधिया बोधिकरणीय करोती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्नाय बोधिया बुद्धो, न च ताय बोधिया बोधिकरणीय करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अनागताय बोधिया बुद्धो, न च ताय बोधिया दुक्ख परिजानाति पे० मग्ग भावेती ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्नाय बोधिया बुद्धो, न च ताय बोधिया दुक्ख परिजानाति .पे० मग्ग भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१३ *अतीताय बोधिया बुद्धो, अनागताय बोधिया बुद्धो, पच्चुप्पन्नाय बोधिया बुद्धो ति ? आमन्ता ।

तीहि बोधीहि बुद्धो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*तीहि बोधीहि बुद्धो ति ? आमन्ता ।

सतत समित अब्बोकिण्ण तीहि बोधीहि समन्नागतो समाहितो, तिस्सो बोधियो पच्चुपट्ठिता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

[1]न वत्तब्ब – "बोधिया बुद्धो" ति ? आमन्ता ।

ननु बोधिपटिलाभा बुद्धो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि बोधिपटिलाभा बुद्धो, तेन वत रे वत्तब्बे – "बोधिया बुद्धो" ति ।

*बोधिपटिलाभा बुद्धो ति, बोधिया बुद्धो ति ? आमन्ता ।

बोधिपटिलाभा बोधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

४०(७) लक्खणकथा

१४ *लक्खणसमन्नागतो बोधिसत्तो ति ? आमन्ता ।

पदेसलक्खणेहि समन्नागतो पदेसबोधिसत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*लक्खणसमन्नागतो बोधिसत्तो ति ? आमन्ता ।

तिभागलक्खणेहि समन्नागतो तिभागबोधिसत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*लक्खणसमन्नागतो बोधिसत्तो ति ? आमन्ता ।

उपड्ढलक्खणेहि समन्नागतो उपड्ढबोधिसत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*लक्खणसमन्नागतो बोधिसत्तो ति ? आमन्ता ।

चक्कवत्तिसत्तो लक्खणसमन्नागतो, चक्कवत्तिसत्तो बोधिसत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*चक्कवत्तिसत्तो लक्खणसमन्नागतो, चक्कवत्तिसत्तो बोधिसत्तो ति ? आमन्ता ।

यादिसो बोधिसत्तस्स पुब्बयोगो पुब्बचरिया धम्मक्खान धम्मदेसना, तादिसो चक्कवत्तिसत्तस्स पुब्बयोगो पुब्बचरिया धम्मक्खान धम्मदेसना ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१५ यथा बोधिसत्तस्स जायमानस्स देवा पठमं पटिग्गण्हन्ति पच्छा मनुस्सा एवमेव चक्कवत्तिसत्तस्स जायमानस्स देवा पठमं पटिग्गण्हन्ति पच्छा मनुस्सा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।

यथा बोधिसत्तस्स जायमानस्स चत्तारो नं[1] देवपुत्ता पटिग्गहेत्वा मातु पुरतो ठपेन्ति – 'अत्तमना देवि[2], होहि ! महेसक्खो ते[3] पुत्तो उप्पन्नो' ति एवमेव चक्कवत्तिसत्तस्स जायमानस्स चत्तारो नं देवपुत्ता पटिग्गहेत्वा मातु पुरतो ठपेन्ति – 'अत्तमना देवि होहि ! महेसक्खो ते पुत्तो उप्पन्नो' ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

यथा बोधिसत्तस्स जायमानस्स द्वे उदकस्स[4] धारा[4] अन्तलिक्खा पातुभवन्ति – एका सीतस्स एका उण्हस्स – येन बोधिसत्तस्स उदकिच्च

---

1. स्या० रो० पोत्थकेसु नत्थि । 2. देवी – सी०, रो० । 3. तव – सी०, स्या०, रो० । 4-4. उदकधारा – सी० ।

करोन्ति मातु च, एवमेवं चक्कवत्तिसत्तस्स जायमानस्स द्वे उदकस्स धारा अन्तलिक्खा पातुभवन्ति – एका सीतस्स, एका उण्हस्स – येन चक्कवत्तिसत्तस्स[1] उदककिच्चं करोन्ति मातु चा ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० .. ।

*यथा सम्पतिजातो बोधिसत्तो समेहि पादेहि पतिट्ठहित्वा उत्तरेन अभिमुखो सत्तपदवीतिहारेन[2] गच्छति सेतम्हि छत्ते अनुधारियमाने, सब्बा च दिसा विलोकेति, आसभिं च वाचं भासति – "अग्गोहमस्मि लोकस्स, जेट्ठोहमस्मि लोकस्स, सेट्ठोहमस्मि लोकस्स, अयमन्तिमा जाति, नत्थि दानि पुनब्भवो" ति, एवमेव सम्पतिजातो चक्कवत्तिसत्तो समेहि पादेहि पतिट्ठहित्वा उत्तरेन अभिमुखो सत्तपदवीतिहारेन गच्छति सेतम्हि छत्ते अनुधारियमाने, सब्बा च दिसा विलोकेति, आसभिं च वाचं भासति – "अग्गोहमस्मि लोकस्स, जेट्ठोहमस्मि लोकस्स, सेट्ठोहमस्मि लोकस्स, अयमन्तिमा जाति, नत्थि दानि पुनब्भवो" ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० .. ।

*यथा बोधिसत्तस्स जायमानस्स महतो आलोकस्स महतो ओभासस्स महतो भूमिचालस्स पातुभावो होति, एवमेव चक्कवत्तिसत्तस्स जायमानस्स महतो आलोकस्स महतो ओभासस्स महतो भूमिचालस्स पातुभावो होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*यथा बोधिसत्तस्स पकतिकायो समन्ता ब्याम[3] ओभासति, एवमेवं चक्कवत्तिसत्तस्स पकतिकायो समन्ता ब्याम ओभासती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*यथा बोधिसत्तो महासुपिन पस्सति[4], एवमेव चक्कवत्तिसत्तो महासुपिन पस्सती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१६ न वत्तब्बं – "लक्खणसमन्नागतो बोधिसत्तो" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "द्वत्तिंसिमानि, भिक्खवे, महापुरिसस्स महापुरिसलक्खणानि, येहि समन्नागतस्स महापुरिसस्स द्वेव गतियो भवन्ति अनञ्ञा । सचे अगारं अज्झावसति, राजा होति चक्कवत्ती

१ वोधिसत्तस्स – रो० । २ सत्त पदवीतिहारे – स्या०, रो० । ३ ब्यामा – सी० । ४ पस्सि – स्या०, रो० ।

धम्मिको धम्मराजा चातुरन्तो विजितावी जनपदत्थावरियप्पत्तो सत्तरतनसमन्नागतो। तस्सिमानि सत्त रतनानि भवन्ति, सेय्यथीदं[1] – चक्करतनं, हत्थिरतनं, अस्सरतनं, मणिरतनं, इत्थिरतनं, गहपतिरतनं परिणायकरतनमेव सत्तमं। परोसहस्सं खो पनस्स पुत्ता भवन्ति सूरा[2] वीरङ्गरूपा[3] परसेनप्पमद्दना। सो इमं पथविं[4] सागरपरियन्तं अदण्डेन असत्थेन धम्मेन अभिविजिय अज्झावसति। सचे खो[5] पन[5] अगारस्मा अनगारियं पब्बजति, अरहं होति सम्मासम्बुद्धो लोके विवट्टच्छदो" ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति? आमन्ता।

तेन हि लक्खणसमन्नागतो बोधिसत्तो ति।

---

४१ (८) नियामोक्कन्तिकथा[6]

१७ बोधिसत्तो कस्सपस्स भगवतो पावचने ओक्कन्तनियामो चरितब्रह्मचरियो ति? आमन्ता।

बोधिसत्तो कस्सपस्स भगवतो सावको ति? न हेवं वत्तब्बे। पे० ।

*बोधिसत्तो कस्सपस्स भगवतो सावको ति? आमन्ता।

सावको हुत्वा बुद्धो होती ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे०.. ।

*सावको हुत्वा बुद्धो होती ति? आमन्ता।

अनुस्सवियो ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०.. ।

*अनुस्सवियो ति? आमन्ता।

ननु भगवा सयम्भू ति? आमन्ता।

हञ्चि भगवा सयम्भू नो च वत रे वत्तब्बे – "अनुस्सवियो" ति।

बोधिसत्तो कस्सपस्स भगवतो पावचने ओक्कन्तनियामो चरितब्रह्मचरियो ति? आमन्ता।

भगवता बोधिया मूले तीणेव[9] सामञ्ञफलानि अभिसम्बुद्धानी ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे० ।

---

१ सेय्यथिदं – म; सेय्यथीदं – रो। २ सूरा – रो। ३ विरङ्गरूपा – म। ४ पथविं – सी, स्या, रो। ५-५ पन सो – स्या, रो। ६ नियामोक्कन्तिकथा – सी। ७ सी पोत्थके नत्थि। ८ स्या, रो पोत्थकेसु नत्थि। ९ तीणेव – सी।

*ननु भगवता बोधिया मूले चत्तारि सामञ्ञफलानि अभिसम्बुद्धानी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि भगवता बोधिया मूले चत्तारि सामञ्ञफलानि अभिसम्बुद्धानि, नो च वत रे वत्तब्बे – "बोधिसत्तो कस्सपस्स भगवतो पावचने ओक्कन्तनियामो चरितब्रह्मचरियो" ति ।

१८. *बोधिसत्तो कस्सपस्स भगवतो पावचने ओक्कन्तनियामो चरितब्रह्मचरियो ति ? आमन्ता ।

बोधिसत्तो दुक्करकारियं[1] अकासी ति ? आमन्ता ।

दस्सनसम्पन्नो पुग्गलो दुक्करकारियं[2] करेय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० . ।

*बोधिसत्तो अपरन्तप अकासि, अञ्ञं सत्थारं उद्दिसी[3] ति ? आमन्ता ।

दस्सनसम्पन्नो पुग्गलो अञ्ञं सत्थारं उद्दिसेय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*आयस्मा आनन्दो भगवतो पावचने ओक्कन्तनियामो चरितब्रह्मचरियो, आयस्मा आनन्दो भगवतो सावको ति ? आमन्ता ।

बोधिसत्तो कस्सपस्स भगवतो पावचने ओक्कन्तनियामो चरितब्रह्मचरियो, बोधिसत्तो कस्सपस्स भगवतो सावको ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*चित्तो गहपति हत्थको आळवको भगवतो पावचने ओक्कन्तनियामो चरितब्रह्मचरियो, चित्तो गहपति हत्थको आळवको भगवतो सावको ति ? आमन्ता । R

बोधिसत्तो कस्सपस्स भगवतो पावचने ओक्कन्तनियामो चरितब्रह्मचरियो, बोधिसत्तो कस्सपस्स भगवतो सावको ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*बोधिसत्तो कस्सपस्स भगवतो पावचने ओक्कन्तनियामो चरितब्रह्मचरियो, न च कस्सपस्स भगवतो सावको ति ? आमन्ता ।

१ दुक्करकारिकं – सी०, स्या०, रो० । २ दुक्कर कारियं – स्या०, रो० । ३ उद्दिसि – रो० ।

स्सुतेसु धम्मेसु चक्खु उदपादि, ञाण उदपादि, पञ्ञा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादी" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "वोधिसत्तो कस्सपस्स भगवतो पावचन ओक्कन्तनियामो चरितब्रह्मचरियो" ति ।

४२(९) अपरापि समन्नागतकथा

२० *अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो तीहि फस्सेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो चतूहि फस्सेहि चतूहि वेदनाहि चतूहि सञ्ञाहि चतूहि चेतनाहि चतूहि चित्तेहि चतूहि सद्धाहि चतूहि विरियेहि चतूहि सतीहि चतूहि समाधीहि चतूहि पञ्ञाहि समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० .. ।

*अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो द्वीहि फस्सेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो तीहि फस्सेहि तीहि वेदनाहि पे० तीहि पञ्ञाहि समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो द्वीहि फस्सेहि द्वीहि वेदनाहि पे० द्वीहि पञ्ञाहि समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापन्नो सत्तक्खत्तुपरमो कोलङ्कोलो एकबीजी ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे० ।

*अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो अनागामिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

वीतिवत्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो" ति ।

*अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलं वीतिवत्तो, तेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिमग्ग[1] वीतिवत्तो, सक्कायदिट्ठि विचिकिच्छं सीलब्बतपरामासं अपायगमनीय[2] राग अपायगमनीय दोस अपायगमनीयं मोह वीतिवत्तो, तेन समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिफलं वीतिवत्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिफल वीतिवत्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिफलेन समन्नागतो" ति ।

*अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिफल वीतिवत्तो, तेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिमग्ग[3] वीतिवत्तो, ओळारिक[4] कामरागं ओळारिकं ब्यापाद वीतिवत्तो, तेन समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो अनागामिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो अनागामिफलं वीतिवत्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो अनागामिफल वीतिवत्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो अनागामिफलेन समन्नागतो" ति ।

---

१ सोतापत्तिफल – रो० । २ अपायगमनिय – स्या०, एवमुपरि पि । ३ सकदागामिफल – रो० । ४. ओलारिक – सी० ।

*अनागामिफलेन समन्नागतो अनागामी ति वत्तब्बो ति? आमन्ता।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो अनागामिफलेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

स्वेव अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो, सो अनागामी ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*सोतापत्तिफलेन समन्नागतो सोतापन्नो ति वत्तब्बो ति? आमन्ता।

अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

स्वेव अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो, सो सोतापन्नो ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*सकदागामिफलेन समन्नागतो सकदागामी ति वत्तब्बो ति? आमन्ता।

अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिफलेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

स्वेव अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो, सो सकदागामी ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*सोतापत्तिफलेन समन्नागतो सोतापन्नो ति वत्तब्बो ति? आमन्ता।

सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

स्वेव सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो, सो सोतापन्नो ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

२२ *अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

ननु अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलं वीतिवत्तो ति? आमन्ता।

हञ्चि अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलं

२४ *सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलं वीतिवत्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफल वीतिवत्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो" ति ।

*सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफल वीतिवत्तो, तेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिमग्गं वीतिवत्तो, सक्कायदिट्ठि पे० अपायगमनीयं मोह वीतिवत्तो, तेन समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० ।

२५. ¹न वत्तब्ब – "अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो तीहि फलेहि समन्नागतो" ति ? आमन्ता ।

ननु अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन तीणि फलानि पटिलद्धानि, तेहि च अपरिहीनो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन तीणि फलानि पटिलद्धानि तेहि च अपरिहीनो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो तीहि फलेहि समन्नागतो" ति ।

¹न वत्तब्बं – "अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो द्वीहि फलेहि समन्नागतो" ति ? आमन्ता ।

ननु अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन द्वे फलानि पटिलद्धानि, तेहि च अपरिहीनो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन द्वे फलानि पटिलद्धानि तेहि च अपरिहीनो, तेन वत रे वत्तव्वे – "अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो द्वीहि फलेहि समन्नागतो" ति ।

¹न वत्तव्व – "सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो

*अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो अनागामिफलं वीतिवत्तो, तेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो अनागामिमग्गं वीतिवत्तो, अणुसहगतं कामरागं अणुसहगतं व्यापादं वीतिवत्तो, तेन समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०.. ।

२३ *अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलं वीतिवत्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलं वीतिवत्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो" ति ।

*अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलं वीतिवत्तो, तेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिमग्गं वीतिवत्तो, सक्कायदिट्ठिं पे० अपायगमनीयं मोहं वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिफलं वीतिवत्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिफलं वीतिवत्तो नो च वत रे वत्तब्बे – 'अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिफलेन समन्नागतो' ति ।

अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिफलं वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सकदागामिमग्गं वीतिवत्तो ओळारिकं कामरागं ओळारिकं व्यापादं वीतिवत्तो तेन समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

---

१ [illegible] – सी० । २ [illegible] – स्या० [illegible]

२४. *सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलं वीतिवत्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलं वीतिवत्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो" ति ।

*सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलं वीतिवत्तो, तेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिमग्गं वीतिवत्तो, सक्कायदिट्ठिं पे० अपायगमनीयं मोहं वीतिवत्तो, तेन समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

२५. †न वत्तब्बं – "अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो तीहि फलेहि समन्नागतो" ति ? आमन्ता ।

ननु अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन तीणि फलानि पटिलद्धानि, तेहि च अपरिहीनो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन तीणि फलानि पटिलद्धानि तेहि च अपरिहीनो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो तीहि फलेहि समन्नागतो" ति ।

†न वत्तब्बं – "अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो द्वीहि फलेहि समन्नागतो" ति ? आमन्ता ।

ननु अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन द्वे फलानि पटिलद्धानि, तेहि च अपरिहीनो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन द्वे फलानि पटिलद्धानि तेहि च अपरिहीनो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो द्वीहि फलेहि समन्नागतो" ति ।

†न वत्तब्बं – "सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो" ति ? आमन्ता ।

ननु सकदागामिफलसच्छिकिरियाय[1] पटिपन्नेन पुग्गलेन सोतापत्तिफल पटिलद्ध, तेन च अपरिहीनो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन सोतापत्तिफल पटिलद्ध तेन च अपरिहीनो, तेन वत रे वत्तब्बे – "सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो" ति ।

२९ *अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन तीणि फलानि पटिलद्धानि तेहि च अपरिहीनो ति, अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो तीहि फलेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन चत्तारो मग्गा पटिलद्धा तेहि च अपरिहीनो ति, अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो चतूहि मग्गेहि समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

*अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन द्वे[2] फलानि पटिलद्धानि तेहि च अपरिहीनो ति, अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो द्वीहि फलेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन तयो मग्गा पटिलद्धा तेहि च अपरिहीनो ति, अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो तीहि मग्गेहि समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन सोतापत्तिफल पटिलद्ध तेन च अपरिहीनो ति, सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो सोतापत्तिफलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नेन पुग्गलेन द्वे मग्गा पटिलद्धा तेहि च अपरिहीनो ति सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो पुग्गलो द्वीहि मग्गेहि समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

---

१ सोतापत्तिसच्छिकिरियाय – रो । २ द्वे – सी ।

४३(१०) सब्बसंयोजनप्पहानकथा

२७ *सब्बसयोजनान पहान अरहत्त ति ? आमन्ता ।

अरहत्तमग्गेन सब्बे सयोजना पहीयन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० . ।

*अरहत्तमग्गेन सब्बे सयोजना पहीयन्ती ति ? आमन्ता ।

अरहत्तमग्गेन सक्कायदिट्ठि विचिकिच्छ सीलब्बतपरामास पजहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अरहत्तमग्गेन सक्कायदिट्ठि विचिकिच्छं सीलब्बतपरामासं पजहती ति ? आमन्ता ।

ननु तिण्ण सयोजनानं पहान सोतापत्तिफल वुत्त भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि तिण्ण सयोजनानं पहान सोतापत्तिफल वुत्त भगवता, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहत्तमग्गेन सब्बे सयोजना पहीयन्ती" ति ।

२८ *अरहत्तमग्गेन सब्बे सयोजना पहीयन्ती ति ? आमन्ता ।

अरहत्तमग्गेन ओळारिकं कामराग ओळारिक ब्यापाद पजहती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० . ।

२९ *अरहत्तमग्गेन ओळारिकं कामरागं ओळारिक ब्यापाद पजहती ति ? आमन्ता ।

ननु कामरागब्यापादान तनुभाव सकदागामिफल वुत्त भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कामरागब्यापादानं तनुभावं सकदागामिफलं वुत्त भगवता, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहत्तमग्गेन सब्बे सयोजना पहीयन्ती" ति ।

*अरहत्तमग्गेन सब्बे सयोजना पहीयन्ती ति ? आमन्ता ।

अरहत्तमग्गेन अणुसहगत कामराग अणुसहगत ब्यापाद पजहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

३० *अरहत्तमग्गेन अणुसहगत कामरागं अणुसहगतं ब्यापाद पजहती ति ? आमन्ता ।

ननु कामरागब्यापादान अनवसेसप्पहान अनागामिफल वुत्त भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कामरागब्यापादान अनवसेसप्पहान अनागामिफल वुत्त भगवता, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहत्तमग्गेन सब्बे सयोजना पहीयन्ती" ति।

*अरहत्तमग्गेन सब्बे सयोजना पहीयन्ती ति ? आमन्ता।

ननु रूपराग अरूपराग-मान-उद्धच्च अविज्जाय अनवसेसप्पहान अरहत्त वुत्त भगवता ति ? आमन्ता।

हञ्चि रूपराग अरूपराग-मान-उद्धच्च-अविज्जाय अनवसेसप्पहान अरहत्त वुत्त भगवता, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहत्तमग्गेन सब्बे सयोजना पहीयन्ती" ति।

३१ [1]न वत्तब्ब – "सब्बसयोजनान पहान अरहत्त" ति ? आमन्ता।

ननु अरहतो सब्बे सयोजना पहीना ति ? आमन्ता।

हञ्चि अरहतो सब्बे सयोजना पहीना तेन वत रे वत्तब्बे – "सब्बसयोजनान पहान अरहत्त" ति।

चतुत्थो वग्गो।

तस्सुद्दानं

गिहिस्स अरहा, सह उपपत्तिया अरहा अरहतो सब्बे धम्मा अनासवा अरहा चतूहि फलेहि समन्नागतो, एवमेव छहि उपेक्खाहि, बोधिया बुद्धो, सलक्खणसमन्नागतो[1] बोधिसत्तो ओक्कन्तनियामो चरितब्रह्मचरियो, पटिपन्नको फलेन समन्नागतो, सब्बसयोजनान पहान अरहत्त ति।

———o———

१ सट्ठलक्खणसमन्नागतो – स्या; लक्खणसमन्नागतो – रो

५. पञ्चमो वग्गो

४४(१) विमुत्तिकथा

१. *विमुत्तिञाण विमुत्त ति ? आमन्ता ।

यं किञ्चि विमुत्तिञाण सब्बं तं विमुत्तं ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० ।

विमुत्तिञाण विमुत्तं ति ? आमन्ता ।

पच्चवेक्खणञाण विमुत्त ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० . ।

*विमुत्तिञाण विमुत्त ति ? आमन्ता ।

गोत्रभुनो[1] पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्तं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त ति ? आमन्ता ।

सोतापन्नस्स ञाण, सोतापत्तिफल पत्तस्स पटिलद्धस्स अधिगतस्स सच्छिकतस्स ञाणं ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे० . ।

सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाणं विमुत्तं ति ? आमन्ता ।

सकदागामिस्स ञाण, सकदागामिफल पत्तस्स पटिलद्धस्स अधिगतस्स सच्छिकतस्स ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त ति ? आमन्ता ।

अनागामिस्स ञाण, अनागामिफल पत्तस्स पटिलद्धस्स अधिगतस्स सच्छिकतस्स ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाणं विमुत्तं ति ? आमन्ता ।

अरहतो ञाण, अरहत्त पत्तस्स पटिलद्धस्स अधिगतस्स सच्छिकतस्स ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

२ *सोतापत्तिफलसमङ्गिस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्तं ति ? आमन्ता ।

---

१ गोत्रभूनो – सी० ।

सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सकदागामिफलसमङ्गिस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त ति ? आमन्ता ।

सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागामिफलसमङ्गिस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त ति ? आमन्ता ।

अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहत्तफलसमङ्गिस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त ति ? आमन्ता ।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

३ *सोतापत्तिफलसमङ्गिस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त त च फल पत्तस्स ञाण ति ? आमन्ता ।

सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त त च फल पत्तस्स ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सकदागामिफलसमङ्गिस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त त च फल पत्तस्स ञाण ति ? आमन्ता ।

सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त त च फल पत्तस्स ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागामिफलसमङ्गिस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त त च फल पत्तस्स ञाण ति ? आमन्ता ।

अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त त च फल पत्तस्स ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहत्तफलसमङ्गिस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाण विमुत्त त च फल पत्तस्स ञाण ति ? आमन्ता ।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स विमुत्तिञाणं विमुत्तं त च फलं पत्तस्स ञाणं ति ? न हेवं वत्तव्बे। पे० .।

४५(२) असेखञाणकथा[1]

४ *सेखस्स असेख[2] ञाण अत्थी ति ? आमन्ता।

सेखो असेखं धम्म जानाति पस्सति, दिट्ठ विदितं सच्छिकतं उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरती ति ? न हेव वत्तब्बे। . पे० ।

ननु सेखो असेख धम्म न जानाति न पस्सति, अदिट्ठ अविदितं असच्छिकत न उपसम्पज्ज विहरति, न कायेन फुसित्वा विहरती ति ? आमन्ता।

हञ्चि सेखो असेखं धम्म न जानाति न पस्सति, अदिट्ठ अविदितं असच्छिकतं न उपसम्पज्ज विहरति, न कायेन फुसित्वा विहरति, नो च वत रे वत्तब्बे – "सेखस्स असेख ञाण अत्थी" ति।

*असेखस्स असेख ञाण अत्थि, असेखो असेख धम्म जानाति पस्सति, दिट्ठ विदित सच्छिकत उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरती ति ? आमन्ता।

सेखस्स असेख ञाण अत्थि, सेखो असेख धम्म जानाति पस्सति, दिट्ठ विदित सच्छिकत उपसम्पज्ज विहरति, कायेन फुसित्वा विहरती ति ? न[3] हेवं वत्तब्बे। पे०[3] ।

५ *सेखस्स असेख ञाण अत्थि, सेखो असेख धम्म न जानाति न पस्सति, अदिट्ठ अविदित असच्छिकत न उपसम्पज्ज विहरति, न कायेन फुसित्वा विहरती ति ? आमन्ता।

असेखस्स असेख ञाण अत्थि, असेखो असेख धम्म न जानाति न पस्सति, अदिट्ठ अविदित असच्छिकत न उपसम्पज्ज विहरति, न कायेन फुसित्वा विहरती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*सेखस्स असेख ञाण अत्थी ति ? आमन्ता।

---

१ असेक्खञाणकथा – स्या०। २ असेक्ख – स्या०, एवमुपरि पि। ३–३ आमन्ता – रो०, एवमुपरि पि।

गोत्रभुनो पुग्गलस्स सोतापत्तिमग्गे ञाण अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स सोतापत्तिफले ञाण अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सकदागामिफल अनागामिफल अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स अरहत्ते ञाण अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे० ।

६ न वत्तब्ब – "सेखस्स असेख ञाण अत्थी" ति ? आमन्ता ।

ननु आयस्मा आनन्दो सेखो – "भगवा उळारो" ति जानाति, "सारिपुत्तो थेरो महामोग्गल्लानो थेरो उळारो" ति जानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि आयस्मा आनन्दो सेखो – 'भगवा उळारो' ति जानाति, "सारिपुत्तो थेरो महामोग्गल्लानो थेरो उळारो" ति जानाति, तेन वत रे वत्तब्बे – सेखस्स असेख ञाण अत्थी" ति ।

---

४६ (२) विपरीतकथा

७ "पथवीकसिण[1] समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण ति ? आमन्ता ।

अनिच्चे निच्च ति विपरियेसो ति ? न हेव वत्तब्बे । – पे० – ।

दुक्खे सुख ति पे० अनत्तनि अत्ता ति पे०.. असुभे सुभ ति विपरियेसो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

"पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण ति ? आमन्ता ।

अकुसल ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु कुसल ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कुसल नो च वत रे वत्तब्बे – पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण ति ।

---

१ पठविकसिणं – सी पठवीकसिणं – स्या रो एवमुपरि पि ।

*अनिच्चे निच्चं ति विपरियेसो, सो च अकुसलो ति ? आमन्ता ।

पथवीकसिणं समापत्तिं समापन्नस्स विपरीते ञाणं, तं च अकुसलं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०. ।

दुक्खे सुख ति . पे० . अनत्तनि अत्ता ति . पे० .. असुभे सुभं ति विपरियेसो, सो च अकुसलो ति ? आमन्ता ।

पथवीकसिणं समापत्तिं समापन्नस्स विपरीते ञाणं, तं च अकुसलं ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

८ *पथवीकसिणं समापत्तिं समापन्नस्स विपरीते ञाणं, त च अकुसलं[1] ति ? आमन्ता । R

अनिच्चे निच्च ति विपरियेसो, सो च कुसलो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पथवीकसिण समापत्तिं समापन्नस्स विपरीते ञाणं, त च अकुसल ति ? आमन्ता ।

दुक्खे सुख ति .पे०, अनत्तनि अत्ता ति पे० असुभे सुभं ति विपरियेसो, सो च कुसलो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

९ *पथवीकसिण समापत्तिं समापन्नस्स विपरीते ञाणं ति ? आमन्ता ।

अरहा पथवीकसिणं समापत्तिं समापज्जेय्या ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा पथवीकसिण समापत्तिं समापज्जेय्य, नो च वत रे वत्तब्बे – "पथवीकसिण समापत्तिं समापन्नस्स विपरीते ञाणं" ति ।

*पथवीकसिणं समापत्तिं समापन्नस्स विपरीते ञाणं, अरहा पथवीकसिण समापत्तिं समापज्जेय्या ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो विपरियेसो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि अरहतो विपरियेसो ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरहतो सञ्ञाविपरियेसो चित्तविपरियेसो दिट्ठि-विपरियेसो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*नत्थि अरहतो सञ्ञाविपरियेसो चित्तविपरियेसो दिट्ठि-विपरियेसो ति ? आमन्ता ।

१ कुसल – स्या०, रो०, एवमुपरि पि ।

हञ्चि नत्थि अरहतो सञ्ञाविपरियेसो चित्तविपरियेसो दिट्ठिविपरियेसो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो विपरियेसो" ति ।

१० [1]न वत्तब्ब – पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण ति ? आमन्ता ।

पथवीकसिणं[1] समापत्ति[1] समापज्जन्तस्स सब्बेव पथवी ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण ति ।

*पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण ति ? आमन्ता ।

ननु पथवी अत्थि, अत्थि च कोचि पथविं पथवितो समापज्जती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पथवी अत्थि, अत्थि च कोचि पथविं पथवितो समापज्जति, नो च वत रे वत्तब्बे – 'पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण" ति ।

*पथवी अत्थि, पथविं पथवितो समापज्जन्तस्स विपरीत होती ति ? आमन्ता ।

निब्बान अत्थि निब्बान निब्बानतो समापज्जन्तस्स विपरीत होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि न वत्तब्ब – 'पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण' ति ।

४७(४) नियामकथा

११ *अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाण ति ? आमन्ता ।

नियतस्स अनियामगमनाय अत्थि ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१-१ पठवी ति – रो ।

*नियतस्स अनियामगमनाय नत्थि ञाणं ति ? आमन्ता ।

अनियतस्स नियामगमनाय नत्थि ञाण ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

*अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाण ति ? आमन्ता ।

नियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाणं ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० . ।

*नियतस्स नियामगमनाय नत्थि ञाणं ति ? आमन्ता ।

अनियतस्स नियामगमनाय नत्थि ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

*अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाण ति ? आमन्ता ।

अनियतस्स अनियामगमनाय अत्थि ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

*अनियतस्स अनियामगमनाय नत्थि ञाणं ति ? आमन्ता ।

अनियतस्स नियामगमनाय नत्थि ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । · पे०.. ।

१२ *अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाणं ति ? आमन्ता ।

अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि नियामो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाणं ति ? आमन्ता ।

अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि सतिपट्ठाना . सम्मप्पधाना . इद्धिपादा इन्द्रिया बला बोज्झङ्गा ति ? न हेवं वत्तब्बे । · पे० .. ।

*अनियतस्स नियामगमनाय नत्थि नियामो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनियतस्स नियामगमनाय नत्थि नियामो, नो वत रे वत्तब्बे – "अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाण" ति ।

*अनियतस्स नियामगमनाय नत्थि सतिपट्ठाना . पे० बोज्झङ्गा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनियतस्स नियामगमनाय नत्थि बोज्झङ्गा, नो वत रे वत्तब्बे – "अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाणं" ति ।

हञ्चि नत्थि अरहतो सञ्ञाविपरियेसो चित्तविपरियेसो दिट्ठिविपरियेसो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो विपरियेसो" ति ।

१० न वत्तब्ब – पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण ति ? आमन्ता ।

पथवीकसिणं[1] समापत्तिं[1] समापज्जन्तस्स सब्बेव पथवी ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण ति ।

*पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण ति ? आमन्ता ।

ननु पथवी अत्थि, अत्थि च कोचि पथविं पथवितो समापज्जती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पथवी अत्थि, अत्थि च कोचि पथविं पथवितो समापज्जति, नो च वत रे वत्तब्बे – "पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण' ति ।

*पथवी अत्थि, पथविं पथवितो समापज्जन्तस्स विपरीत होती ति ? आमन्ता ।

निब्बान अत्थि निब्बान निब्बानतो समापज्जन्तस्स विपरीत होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि न वत्तब्ब – "पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स विपरीते ञाण' ति ।

४७(४) नियामकथा

११ अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाण ति ? आमन्ता ।

नियतस्स अनियामगमनाय अत्थि ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० ।

1-1 पथवीकसिण – रो. ।

*सब्ब ञाणं पटिसम्भिदा ति ? आमन्ता ।

सब्बा पञ्ञा पटिसम्भिदा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सब्बा पञ्ञा पटिसम्भिदा ति ? आमन्ता ।

पथवीकसिणं समापत्ति समापन्नस्स अत्थि पञ्ञा, सा पञ्ञा पटिसम्भिदा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

आपोकसिण पे० तेजोकसिण पे० वायोकसिणं पे० नीलकसिण पे० पीतकसिण .पे० लोहितकसिणं पे० ओदातकसिण पे० आकासानञ्चायतन पे०. विञ्ञाणञ्चायतन . पे० . आकिञ्चञ्ञायतन पे० नेवसञ्ञानासञ्ञायतनं समापन्नस्स पे० दान ददन्तस्स पे० . चीवरं ददन्तस्स पे० पिण्डपात ददन्तस्स पे० . सेनासनं ददन्तस्स .पे० गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारं ददन्तस्स अत्थि पञ्ञा, सा पञ्ञा पटिसम्भिदा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१६ [1]न वत्तब्ब – "सब्ब ञाण पटिसम्भिदा" ति ? आमन्ता ।

अत्थि लोकुत्तरा पञ्ञा, सा पञ्ञा न पटिसम्भिदा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि सब्ब ञाण पटिसम्भिदा ति ।

४६(६) सम्मुतिञाणकथा

१७ [1]न वत्तब्बं – "सम्मुतिञाण सच्चारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण" ति ? आमन्ता ।

ननु पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स अत्थि ञाण, पथवीकसिण च सम्मुतिसच्चम्ही ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पथवीकसिण समापत्ति समापन्नस्स अत्थि ञाण, पथवीकसिणं च सम्मुतिसच्चम्हि, तेन वत रे वत्तब्बे – "सम्मुतिञाणं सच्चारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण" ति ।

[1]न वत्तब्ब – "सम्मुतिञाणं सच्चारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण" ति ? आमन्ता । पे० ।

१३ *अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाणं ति ? आमन्ता ।

गोत्रभुनो पुग्गलस्स सोतापत्तिमग्गे ञाणं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स सोतापत्तिफले ञाणं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।

अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स अरहत्ते ञाणं अत्थी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१४ न वत्तब्बं – "अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाणं" ति ? आमन्ता[1] ।

ननु भगवा जानाति – "अयं पुग्गलो सम्मत्तनियामं ओक्कमिस्सति, भब्बो अयं पुग्गलो धम्मं अभिसमेतुं" ति ? आमन्ता ।

हञ्चि भगवा जानाति – "अयं पुग्गलो सम्मत्तनियामं ओक्कमिस्सति भब्बो अयं पुग्गलो धम्मं अभिसमेतुं," तेन वत रे वत्तब्बे – "अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाणं" ति ।

४८(५) पटिसम्भिदाकथा

१५ *सब्बं ञाणं पटिसम्भिदा ति ? आमन्ता ।

सम्मुतिञाणं[2] पटिसम्भिदा ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे०... ।

सम्मुतिञाणं पटिसम्भिदा ति ? आमन्ता ।

ये केचि सम्मुतिं जानन्ति, सब्बे ते पटिसम्भिदापत्ता[3] ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सब्बं ञाणं पटिसम्भिदा ति ? आमन्ता ।

चेतोपरियाये ञाणं पटिसम्भिदा ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे०.. ।

चेतोपरियाये ञाणं पटिसम्भिदा ति ? आमन्ता ।

ये केचि परचित्तं जानन्ति, सब्बे ते पटिसम्भिदापत्ता ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०.. ।

१. सी० पोत्थके नत्थि । २. सम्मुतिञाणं – स्या० पण्णुपरि पि । ३. पटिसम्भिदप्पत्ता – स्या० रो० ।

हञ्चि फस्सारम्मणे ञाण वत्तव्व चेतोपरियाये ञाणं, नो च वत रे वत्तव्वे – "चेतोपरियाये ञाणं चित्तारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण" ति ।

वेदनारम्मणे ञाण पे० सञ्ञारम्मणे ञाण . चेतनारम्मणे ञाण चित्तारम्मणे ञाण सद्धारम्मणे ञाण विरियारम्मणे ञाण सतारम्मणे ञाण समाधारम्मणे ञाण ... पञ्ञारम्मणे ञाण . रागारम्मणे ञाण दोसारम्मणे ञाणं .. मोहारम्मणे ञाण पे० अनोत्तप्पारम्मणे ञाण वत्तव्वं – "चेतोपरियाये ञाण" ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनोत्तप्पारम्मणे ञाण वत्तव्व चेतोपरियाये ञाणं, नो च वत रे वत्तव्वे – "चेतोपरियाये ञाण चित्तारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण" ति ।

*फस्सारम्मणे ञाण न वत्तव्व – "चेतोपरियाये ञाण" ति ? आमन्ता ।

फस्सपरियाये ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

वेदनारम्मणे ञाण पे० सञ्ञारम्मणे ञाण पे० अनोत्तप्पारम्मणे ञाण न वत्तव्व – "चेतोपरियाये ञाण" ति ? आमन्ता ।

अनोत्तप्पपरियाये ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

२१ †न वत्तब्ब – "चेतोपरियाये ञाण चित्तारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण" ति ? आमन्ता ।

ननु चेतोपरियाये ञाण ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चेतोपरियाये ञाण, तेन वत रे वत्तब्बे – "चेतोपरियाये ञाण चित्तारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण" ति ।

---

५१ (८) अनागतञाणकथा

२२ *अनागते ञाण अत्थी ति ? आमन्ता ।

अनागत मूलतो जानाति, हेतुतो जानाति, निदानतो जानाति, सम्भवतो जानाति, पभवतो जानाति, समुट्ठानतो जानाति, आहारतो

ननु आपोकसिणं पे० तेजोकसिणं पे० गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारं ददन्तस्स अत्थि ञाणं, गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारो च सम्मुतिसच्चम्हि ति ? आमन्ता ।

हञ्चि गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारं ददन्तस्स अत्थि ञाणं, गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारो च सम्मुतिसच्चम्हि, तेन वत रे वत्तब्बे – "सम्मुतिञाणं सच्चारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मणं" ति ।

१८ *सम्मुतिञाणं सच्चारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मणं ति ? आमन्ता ।

तेन ञाणेन दुक्खं परिजानाति, समुदयं पजहति, निरोधं सच्छिकरोति मग्गं भावेती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

५०(७) चित्तारम्मणकथा

१९ *चेतोपरियाये ञाणं चित्तारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मणं ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि कोचि "सरागं चित्तं सरागं चित्तं" ति पजानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि कोचि "सरागं चित्तं सरागं चित्तं" ति पजानाति, नो च वत रे वत्तब्बे – "चेतोपरियाये ञाणं चित्तारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मणं" ति ।

ननु अत्थि कोचि वीतरागं चित्तं पे० सदोसं चित्तं वीतदोसं चित्तं समोहं चित्तं वीतमोहं चित्तं संखित्तं चित्तं – विक्खित्तं[1] चित्तं महग्गतं चित्तं अमहग्गतं चित्तं सउत्तरं चित्तं – अनुत्तरं चित्तं समाहितं चित्तं असमाहितं चित्तं विमुत्तं चित्तं पे० अविमुत्तं चित्तं 'अविमुत्तं चित्तं' ति पजानाती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि कोचि 'अविमुत्तं चित्तं अविमुत्तं चित्तं' ति पजानाति नो च वत रे वत्तब्बे – "चेतोपरियाये ञाणं चित्तारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मणं" ति ।

२० फस्सारम्मणे ञाणं वत्तब्बं – "चेतोपरियाये ञाणं" ति ? आमन्ता ।

१ विक्खित्तं – स्या० ।

हञ्चि फस्सारम्मणे ञाण वत्तब्ब चेतोपरियाये ञाण, नो च वत रे वत्तब्बे – "चेतोपरियाये ञाण चित्तारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण" ति ।

वेदनारम्मणे ञाण पे० . सञ्ञारम्मणे ञाणं चेतनारम्मणे ञाण चित्तारम्मणे ञाण सद्धारम्मणे ञाण विरियारम्मणे ञाण . सतारम्मणे ञाण समाधारम्मणे ञाण . पञ्ञारम्मणे ञाण रागारम्मणे ञाण दोसारम्मणे ञाण . मोहारम्मणे ञाण पे० अनोत्तप्पारम्मणे ञाण वत्तब्बं – "चेतोपरियाये ञाण" ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनोत्तप्पारम्मणे ञाणं वत्तब्ब चेतोपरियाये ञाण, नो च वत रे वत्तब्बे – "चेतोपरियाये ञाण चित्तारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण" ति ।

*फस्सारम्मणे ञाण न वत्तब्ब – "चेतोपरियाये ञाण" ति ? आमन्ता ।

फस्सपरियाये ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

वेदनारम्मणे ञाण पे० सञ्ञारम्मणे ञाणं पे० अनोत्तप्पारम्मणे ञाण न वत्तब्ब – "चेतोपरियाये ञाण" ति ? आमन्ता ।

अनोत्तप्पपरियाये ञाणं ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

२१ [1]न वत्तब्ब – "चेतोपरियाये ञाण चित्तारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण" ति ? आमन्ता ।

ननु चेतोपरियाये ञाण ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चेतोपरियाये ञाण, तेन वत रे वत्तब्बे – "चेतोपरियाये ञाण चित्तारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण" ति ।

५१(८) अनागतञाणकथा

२२ *अनागते ञाण अत्थी ति ? आमन्ता ।

अनागत मूलतो जानाति, हेतुतो जानाति, निदानतो जानाति, सम्भवतो जानाति, पभवतो जानाति, समुट्ठानतो जानाति, आहारतो

जानाति, आरम्मणतो जानाति, पच्चयतो जानाति, समुदयतो जानाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अनागते ञाणं अत्थी ति ? आमन्ता ।

अनागतं हेतुपच्चयतं जानाति, आरम्मणपच्चयतं जानाति, अधिपतिपच्चयतं जानाति, अनन्तरपच्चयतं जानाति, समनन्तरपच्चयतं जानाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अनागते ञाणं अत्थी ति ? आमन्ता ।

गोत्रभुनो पुग्गलस्स सोतापत्तिमग्गे ञाणं अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स सोतापत्तिफले ञाणं अत्थी[1] ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सकदागामि पे० अनागामि .. पे० .. अरहत्तसच्छिकिरियाय पटिपन्नस्स पुग्गलस्स अरहत्ते ञाणं अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० .. ।

२३ न वत्तब्बं – "अनागते ञाणं अत्थी" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "पाटलिपुत्तस्स खो, आनन्द, तयो अन्तराया भविस्सन्ति – अग्गितो वा उदकतो वा मिथुभेदा वा" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अनागते ञाणं अत्थी ति ।

५.२(९) पच्चुप्पन्नञाणकथा[2]

२४ *पच्चुप्पन्ने[3] ञाणं अत्थी ति ? आमन्ता ।

तेन ञाणेन तं ञाणं जानाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० .. ।

तेन ञाणेन तं ञाणं जानाती ति ? आमन्ता ।

तेन ञाणेन तं ञाणं 'ञाणं' ति जानाती ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० ।

---

१ अत्थी – रो । २ पच्चुप्पन्नञाणकथा – सी०, स्या । ३ पच्चुप्पन्ने – म ।

तेन ञाणेन तं ञाण "ञाणं" ति जानाती ति ? आमन्ता ।

तं ञाणं तस्स ञाणस्स आरम्मणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०. ।

*तं ञाण तस्स ञाणस्स आरम्मणं ति ? आमन्ता ।

तेन फस्सेन त फस्सं फुसति, ताय वेदनाय तं वेदन वेदेति, ताय सञ्ञाय त सञ्ञ सञ्जानाति, ताय चेतनाय त चेतन चेतेति, तेन चित्तेन तं चित्तं चिन्तेति, तेन वितक्केन त वितक्कं वितक्केति, तेन विचारेन त विचार विचारेति, ताय पीतिया त पीति पियायति, ताय सतिया त सति सरति, ताय पञ्ञाय त पञ्ञ पजानाति, तेन खग्गेन तं खग्ग छिन्दति, तेन फरसुना तं फरसु तच्छति, ताय कुधारिया[1] त कुधारि तच्छति, ताय वासिया तं वासि तच्छति, ताय सूचिया तं सूचि सिब्बेति, तेन अङ्गुलग्गेन तं अङ्गुलग्गं परामसति, तेन नासिकग्गेन त नासिकग्ग परामसति, तेन मत्थकेन त मत्थक परामसति, तेन गूथेन त गूथ धोवति, तेन मुत्तेन त मुत्त धोवति, तेन खेळेन त खेळ धोवति, तेन पुब्बेन तं पुब्ब धोवति, तेन लोहितेन त लोहितं धोवती ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० .।

२५ न वत्तब्ब – "पच्चुप्पन्ने ञाण अत्थी" ति ? आमन्ता ।

ननु सब्बसङ्खारे[2] अनिच्चतो दिट्ठे त पि ञाणं अनिच्चतो दिट्ठ होती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सब्बसङ्खारे अनिच्चतो दिट्ठे त पि ञाण अनिच्चतो दिट्ठं होति, तेन वत रे वत्तब्बे – "पच्चुपन्ने ञाण अत्थी" ति ।

५३(१०) फलञाणकथा

२६. *सावकस्स फले ञाण अत्थी ति ? आमन्ता ।

सावको फलस्स कत पञ्ञापेती ति ? न हेव वत्तब्ब । .प० ।

*सावकस्स फले ञाण अत्थी[3] ति ? आमन्ता ।

अत्थि सावकस्स फलपरोपरियत्ति[4] इन्द्रियपरोपरियत्ति पुग्गलपरोपरियत्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

---

१ कुठारिया – रो० । २ सब्बे सङ्खारे – रो० । ३ पञ्ञापेति – रो० । ४ फलपरोपरियत्त – स्या०, एवमुपरि पि ।

*सावकस्स फले ञाण अत्थी ति ? आमन्ता ।

अत्थि सावकस्स खन्धपञ्ञत्ति आयतनपञ्ञत्ति धातुपञ्ञत्ति सच्चपञ्ञत्ति इन्द्रियपञ्ञत्ति पुग्गलपञ्ञत्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सावकस्स फले ञाण अत्थी ति ? आमन्ता ।

सावको जिनो सत्था सम्मासम्बुद्धो सब्बञ्ञू सब्बदस्सावी धम्मस्सामी[1] धम्मप्पटिसरणो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सावकस्स फले ञाण अत्थी ति ? आमन्ता ।

सावको अनुप्पन्नस्स मग्गस्स[2] उप्पादेता असञ्जातस्स मग्गस्स सञ्जनेता[3] अनक्खातस्स मग्गस्स अक्खाता मग्गञ्ञू मग्गविदू मग्गकोविदो ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

२७ न वत्तब्बं – "सावकस्स फले ञाण अत्थी" ति ? आमन्ता ।

सावको अञ्ञाणी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि सावकस्स फले ञाण अत्थी ति । पे०... ।

पञ्चमो वग्गो ।

तस्सुद्दानं

विमुत्तिञाण विमुत्त सेखस्स असेख[4] ञाण, विपरीते ञाण, अनियतस्स नियामगमनाय अत्थि ञाण, सब्ब ञाण पटिसम्भिदा ति, सम्मुतिञाण चेतोपरियाये ञाण अनागते ञाण पच्चुप्पन्ने ञाण, सावकस्स फले ञाण ति ।

महापण्णासको ।

तस्सा पि उद्दानं

सत्तुपलद्धि उपहरतो[5], बल गिहिस्स अरहा च, विमुत्ति पञ्चम ति ।

———o———

१ धम्मसामी – सी० स्या रो । २ मग्गस्स – सी । ३ सञ्जानेता – सी । ४ असेखे – सी असेक्खं – स्या । ५ उपहारो – स्या ।

६. छट्ठो वग्गो

५४(१) नियामकथा

१. *नियामो असङ्खतो ति? आमन्ता। B 239, R vol.II

निब्बान ताण लेण सरण परायन अच्चुतं अमत ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०.।

*नियामो असङ्खतो, निब्बान असङ्खत ति? आमन्ता।

द्वे असङ्खतानी ति? न हेव वत्तब्बे। पे०.।

*द्वे असङ्खतानी ति? आमन्ता।

द्वे ताणानि द्वे लेणानि द्वे सरणानि द्वे परायनानि द्वे अच्चुतानि द्वे अमतानि द्वे निब्बानानी ति? न हेव वत्तब्बे। पे०.।

*द्वे निब्बानानी ति? आमन्ता।

अत्थि द्विन्नं निब्बानानं उच्चनीचता हीनपणीतता[1] उक्कसावकसो सीमा वा भेदो वा राजि[2] वा अन्तरिका[3] वा ति? न हेव वत्तब्बे। पे०।

*नियामो असङ्खतो ति? आमन्ता।

अत्थि केचि नियामं ओक्कमन्ति पटिलभन्ति उप्पादेन्ति समुप्पादेन्ति उट्ठापेन्ति समुट्ठापेन्ति निब्बत्तेन्ति अभिनिब्बत्तेन्ति जनेन्ति सञ्जनेन्ती ति? आमन्ता।

अत्थि केचि असङ्खत ओक्कमन्ति पटिलभन्ति उप्पादेन्ति समुप्पादेन्ति उट्ठापेन्ति समुट्ठापेन्ति निब्बत्तेन्ति अभिनिब्बत्तेन्ति जनेन्ति सञ्जनेन्ती ति? न हेव वत्तब्बे। पे०।

२. *नियामो असङ्खतो ति? आमन्ता।

मग्गो असङ्खतो ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०.। R

*मग्गो सङ्खतो ति? आमन्ता।

नियामो सङ्खतो ति? न हेव वत्तब्बे। ...पे०.।

*सोतापत्तिनियामो असङ्खतो ति? आमन्ता।

---

१ हीनप्पणीतता – स्या०, रो०। २ राजी – रो०। ३ अन्तरीका – रो०।

सोतापत्तिमग्गो असङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सोतापत्तिमग्गो सङ्खतो ति ? आमन्ता ।

सोतापत्तिनियामो सङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सकदागामिनियामो पे० अनागामिनियामो ..पे० अरहत्तनियामो असङ्खतो ति ? आमन्ता ।

अरहत्तमग्गो असङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

अरहत्तमग्गो सङ्खतो ति ? आमन्ता ।

अरहत्तनियामो सङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सोतापत्तिनियामो असङ्खतो पे० अरहत्तनियामो असङ्खतो, निब्बान असङ्खत ति ? आमन्ता ।

पञ्च असङ्खतानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

पञ्च असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

पञ्च ताणानि पे० अन्तरिका वा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*नियामो असङ्खतो ति ? आमन्ता ।

मिच्छत्तनियामो असङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

मिच्छत्तनियामो सङ्खतो ति ? आमन्ता ।

सम्मत्तनियामो सङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे० ।

३ ¹न वत्तब्ब – 'नियामो असङ्खतो' ति ? आमन्ता ।

नियामे उप्पज्ज निरुद्धे अनियतो होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि नियामो असङ्खतो ति ।

मिच्छत्तनियामे उप्पज्ज निरुद्धे अनियतो होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि मिच्छत्तनियामो असङ्खतो ति ।

५५(२) पटिच्चसमुप्पादकथा

४ पटिच्चसमुप्पादो असङ्खतो ति ? आमन्ता ।

निब्बान ताण लेण सरण परायन अच्चुत अमर्त ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पटिच्चसमुप्पादो असङ्खतो निब्बान असङ्खतं ति ? आमन्ता ।

द्वे असङ्खतानी ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०.. ।

द्वे असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

द्वे ताणानि द्वे लेणानि द्वे सरणानि द्वे परायनानि द्वे अच्चुतानि द्वे अमतानि द्वे निब्बानानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

द्वे निब्बानानी ति ? आमन्ता ।

अत्थि द्विन्न निब्बानान उच्चनीचता हीनपणीतता उक्कसावकसो सीमा वा भेदो वा राजि वा अन्तरिका वा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

५. *पटिच्चसमुप्पादो असङ्खतो ति ? आमन्ता । R

अविज्जा असङ्खता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अविज्जा सङ्खता ति ? आमन्ता ।

पटिच्चसमुप्पादो सङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० । B

पटिच्चसमुप्पादो असङ्खतो ति ? आमन्ता ।

अविज्जापच्चया सङ्खारा असङ्खता ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०. ।

अविज्जापच्चया सङ्खारा सङ्खता ति ? आमन्ता ।

पटिच्चसमुप्पादो सङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

पटिच्चसमुप्पादो असङ्खतो ति ? आमन्ता ।

सङ्खारपच्चया विञ्ञाण असङ्खत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सङ्खारपच्चया विञ्ञाण सङ्खत ति ? आमन्ता ।

पटिच्चसमुप्पादो सङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०... ।

पटिच्चसमुप्पादो असङ्खतो ति ? आमन्ता ।

विञ्ञाणपच्चया नामरूप असङ्खत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

विञ्ञाणपच्चया नामरूप सङ्खत ति ? आमन्ता ।

पटिच्चसमुप्पादो सङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पटिच्चसमुप्पादो असङ्खतो ति ? आमन्ता ।

जातिपच्चया जरामरण असङ्खत ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० ।

जातिपच्चया जरामरण सङ्खत ति ? आमन्ता ।

पटिच्चसमुप्पादो सङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

६ न वत्तब्ब – "पटिच्चसमुप्पादो असङ्खतो" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "जातिपच्चया, भिक्खवे, जरामरण । उप्पादा वा तथागतान अनुप्पादा वा तथागतान ठिता व सा धातु धम्मट्ठितता धम्मनियामता इदप्पच्चयता । त तथागतो अभिसम्बुज्झति अभिसमेति । अभिसम्बुज्झित्वा अभिसमेत्वा आचिक्खति देसेति पञ्ञापेति पट्ठपेति विवरति विभजति उत्तानीकरोति[1] । 'पस्सथा' ति चाह – जातिपच्चया, भिक्खवे, जरामरण । भवपच्चया, भिक्खवे, जाति पे० अविज्जापच्चया भिक्खवे, सङ्खारा । उप्पादा वा तथागतान अनुप्पादा वा तथागतान ठिता व सा धातु पे० 'पस्सथा' ति चाह – अविज्जापच्चया, भिक्खवे, सङ्खारा । इति खो, भिक्खवे, या तत्र तथता अवितथता अनञ्ञथता इदप्पच्चयता – अय वुच्चति, भिक्खवे, पटिच्चसमुप्पादो" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता । तेन हि पटिच्चसमुप्पादो असङ्खतो ति ।

७ *अविज्जापच्चया सङ्खारा ति या तत्थ धम्मट्ठितता धम्मनियामता असङ्खता, निब्बान असङ्खत ति ? आमन्ता ।

द्वे असङ्खतानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

द्वे असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

द्वे ताणानि पे० .. अन्तरिका वा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अविज्जापच्चया सङ्खारा ति या तत्थ धम्मट्ठितता धम्मनियामता असङ्खता सङ्खारपच्चया विञ्ञाण ति या तत्थ धम्मट्ठितता धम्मनियामता असङ्खता निब्बान असङ्खत ति ? आमन्ता ।

तीणि असङ्खतानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

तीणि असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

तीणि ताणानि पे० अन्तरिका वा ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० .. ।

---

[1] उत्तानिं करोति – म. ।

*अविज्जापच्चया सङ्खारा ति या तत्थ धम्मट्ठितता धम्मनियामता असङ्खता, सङ्खारपच्चया विञ्ञाण ति या तत्थ धम्मट्ठितता धम्मनियामता असङ्खता .पे० जातिपच्चया जरामरण ति या तत्थ धम्मट्ठितता धम्मनियामता असङ्खता, निब्बानं असङ्खतं ति ? आमन्ता ।

द्वादस असङ्खतानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

द्वादस असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

द्वादस ताणानि द्वादस लेणानि पे० अन्तरिका वा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

---

५६ (३) सच्चकथा

८ *चत्तारि सच्चानि असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

चत्तारि ताणानि चत्तारि लेणानि चत्तारि सरणानि चत्तारि परायनानि चत्तारि अच्चुतानि चत्तारि अमतानि चत्तारि निब्बानानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

चत्तारि निब्बानानी ति ? आमन्ता ।

अत्थि चतुन्नं निब्बानानं उच्चनीचता हीनपणीतता उक्कंसावकसो सीमा वा भेदो वा राजि वा अन्तरिका वा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*दुक्खसच्च असङ्खत ति ? आमन्ता । R

दुक्ख असङ्खत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

दुक्खसच्च असङ्खत ति ? आमन्ता ।

कायिक दुक्ख चेतसिक दुक्ख सोकपरिदेवदुक्खदोमनस्सउपायासा असङ्खता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

समुदयसच्च असङ्खत ति ? आमन्ता ।

समुदयो असङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०... ।

समुदयसच्च असङ्खतं ति ? आमन्ता ।

कामतण्हा भवतण्हा विभवतण्हा असङ्खता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

मग्गसच्च असङ्खत ति ? आमन्ता ।

मग्गो असङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।
मग्गसच्चं असङ्खतं ति ? आमन्ता ।
सम्मादिट्ठि पे० सम्मासमाधि असङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।
*दुक्खं सङ्खतं ति ? आमन्ता ।
दुक्खसच्चं सङ्खतं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।
कायिकं दुक्खं चेतसिकं दुक्खं सोकपरिदेवदुक्खदोमनस्सुपायासा सङ्खता ति ? आमन्ता ।
दुक्खसच्चं सङ्खतं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।
समुदयो सङ्खतो ति ? आमन्ता ।
समुदयसच्चं सङ्खतं ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०.. ।
कामतण्हा भवतण्हा विभवतण्हा सङ्खता ति ? आमन्ता ।
समुदयसच्चं सङ्खतं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।
मग्गो सङ्खतो ति ? आमन्ता ।
मग्गसच्चं सङ्खतं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।
सम्मादिट्ठि पे० सम्मासमाधि सङ्खतो ति ? आमन्ता ।
मग्गसच्चं सङ्खतं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।
९ *निरोधसच्चं असङ्खतं निरोधो असङ्खतो ति ? आमन्ता ।
दुक्खसच्चं असङ्खतं दुक्खं असङ्खतं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।
निरोधसच्चं असङ्खतं निरोधो असङ्खतो ति ? आमन्ता ।
समुदयसच्चं असङ्खतं समुदयो असङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।
निरोधसच्चं असङ्खतं निरोधो असङ्खतो ति ? आमन्ता ।
मग्गसच्चं असङ्खतं मग्गो असङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।
दुक्खसच्चं असङ्खतं दुक्खं सङ्खतं ति ? आमन्ता ।
निरोधसच्चं असङ्खतं निरोधो सङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।
समुदयसच्चं असङ्खतं समुदयो सङ्खतो ति ? आमन्ता ।

निरोधसच्चं असङ्खत, निरोधो सङ्खतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

मग्गसच्चं असङ्खतं, मग्गो सङ्खतो ति ? आमन्ता ।

निरोधसच्चं असङ्खत, निरोधो सङ्खतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

१० न वत्तब्बं – "चत्तारि सच्चानि असङ्खतानी" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "चत्तारिमानि, भिक्खवे, तथानि अवितथानि अनञ्ञथानि। कतमानि चत्तारि ? 'इद दुक्ख' ति, भिक्खवे, तथमेत अवितथमेत अनञ्ञथमेत पे० 'अय दुक्खसमुदयो' ति पे० 'अयं दुक्खनिरोधो' ति पे० . 'अयं दुक्खनिरोधगामिनी पटिपदा' ति तथमेत अवितथमेत अनञ्ञथमेत । इमानि खो, भिक्खवे, चत्तारि तथानि अवितथानि अनञ्ञथानी" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि चत्तारि सच्चानि असङ्खतानी ति ।

५७(४) आरुप्पकथा

११ *आकासानञ्चायतन असङ्खत ति ? आमन्ता ।

निब्बानं ताण लेण सरण परायन अच्चुत अमत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

आकासानञ्चायतन असङ्खत, निब्बान असङ्खतं ति ? आमन्ता ।

द्वे असङ्खतानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

द्वे असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

द्वे ताणानि पे० अन्तरिका वा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*आकासानञ्चायतन असङ्खत ति ? आमन्ता ।

आकासानञ्चायतन भवो गति सत्तावासो ससारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

असञ्ञ्ञभवो गति सत्तावासो संसारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि आकासानञ्चायतनूपगं कम्मं ति ? आमन्ता । अत्थि असञ्ञूपगं कम्मं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

अत्थि आकासानञ्चायतनूपगा सत्ता ति ? आमन्ता । अत्थि असञ्ञूपगा सत्ता ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*आकासानञ्चायतने सत्ता जायन्ति जीयन्ति[1] मीयन्ति[1] चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? आमन्ता ।

असञ्ञ्ञे सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

आकासानञ्चायतने अत्थि वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

असञ्ञ्ञे अत्थि वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

आकासानञ्चायतनं चतुवोकारभवो ति ? आमन्ता । असञ्ञ्ञं चतुवोकारभवो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

१२ न वत्तब्बं – "चत्तारो आरुप्पा असञ्ञ्ञता" ति ? आमन्ता ।

ननु चत्तारो आरुप्पा अनेजा वुत्ता भगवता ति ? आमन्ता । हञ्चि चत्तारो आरुप्पा अनेजा वुत्ता भगवता, तेन वत रे वत्तब्बे "चत्तारो आरुप्पा असञ्ञ्ञता" ति ।

५८(४) निरोधसमापत्तिकथा

१३ *निरोधसमापत्ति असङ्खता ति ? आमन्ता ।

निब्बानं ताणं लेणं सरणं परायनं अच्चुतं अमतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

निरोधसमापत्ति असङ्खता निब्बानं असङ्खतं ति ? आमन्ता । द्वे असङ्खतानी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०.. ।

१-१ मिय्यन्ति बिय्यन्ति – स्या० एवमुपरि पि ।

द्वे असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

द्वे ताणानि .पे० . अन्तरिका वा ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

*निरोधसमापत्ति असङ्खता ति ? आमन्ता ।

अत्थि केचि निरोधं समापज्जन्ति पटिलभन्ति उप्पादेन्ति समुप्पादेन्ति उट्ठपन्ति[1] समुट्ठपेन्ति[1] निब्बत्तेन्ति अभिनिब्बत्तेन्ति जनेन्ति सञ्जनेन्ती ति ? आमन्ता । -

अत्थि केचि असङ्खतं समापज्जन्ति पटिलभन्ति उप्पादेन्ति समुप्पादेन्ति उट्ठपेन्ति समुट्ठपेन्ति निब्बत्तेन्ति अभिनिब्बत्तेन्ति जनेन्ति सञ्जनेन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

१४ *निरोधा[2] वोदानं वुट्ठानं पञ्ञायती ति ? आमन्ता ।

असङ्खता वोदानं वुट्ठानं पञ्ञायती ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० ।

निरोधं समापज्जन्तस्स पठम निरुज्झति वचीसङ्खारो, ततो कायसङ्खारो, ततो चित्तसङ्खारो ति ? आमन्ता ।

असङ्खत समापज्जन्तस्स पठम निरुज्झति वचीसङ्खारो, ततो कायसङ्खारो, ततो चित्तसङ्खारो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

निरोधा वुट्ठहन्तस्स पठमं उप्पज्जति चित्तसङ्खारो, ततो कायसङ्खारो, ततो वचीसङ्खारो ति ? आमन्ता ।

असङ्खता वुट्ठहन्तस्स पठम उप्पज्जति चित्तसङ्खारो, ततो कायसङ्खारो, ततो वचीसङ्खारो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

*निरोधा वुट्ठितं तयो फस्सा फुसन्ति – सुञ्ञतो फस्सो, अनिमित्तो फस्सो, अप्पणिहितो फस्सो ति ? आमन्ता ।

असङ्खता वुट्ठित तयो फस्सा फुसन्ति – सुञ्ञतो फस्सो, अनिमित्तो फस्सो, अप्पणिहितो फस्सो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

*निरोधा वुट्ठितस्स विवेकनिन्नं चित्त होति विवेकपोण विवेकपब्भारं ति ? आमन्ता ।

---

१ उट्ठापेन्ति समुट्ठापेन्ति – स्या०, रो०, एवमुपरि पि । २. निरोधो – सी०, स्या० ।

असङ्खता वुट्ठितस्स विवेकनिन्नं चित्तं होति विवेकपोणं विवेकपब्भारं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१५ न वत्तब्बं – "निरोधसमापत्ति असङ्खता" ति ? आमन्ता ।

सङ्खता ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

तेन हि निरोधसमापत्ति असङ्खता ति ।

५९(६) आकासकथा

१६ *आकासो असङ्खतो ति ? आमन्ता ।

निब्बानं ताणं लेणं सरणं परायनं अच्चुतं अमतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

आकासो असङ्खतो, निब्बानं असङ्खतं ति ? आमन्ता ।

द्वे असङ्खतानी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

द्वे असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

द्वे ताणानि पे० अन्तरिका वा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०.. ।

*आकासो असङ्खतो ति ? आमन्ता ।

अत्थि केचि अनाकासं आकासं करोन्ती ति ? आमन्ता ।

अत्थि केचि सङ्खतं असङ्खतं करोन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि केचि आकासं अनाकासं करोन्ती ति ? आमन्ता ।

अत्थि केचि असङ्खतं सङ्खतं करोन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० ।

आकासे पक्खिनो[1] गच्छन्ति चन्दिमसुरिया[2] गच्छन्ति, तारकरूपानि गच्छन्ति, इद्धिं विकुब्बन्ति, बाहुं चालेन्ति, पाणिं चालेन्ति लेड्डुं खिपन्ति, लगुळं खिपन्ति इद्धिं खिपन्ति उसुं खिपन्ती ति ? आमन्ता ।

असङ्खते पक्खिनो गच्छन्ति चन्दिमसुरिया गच्छन्ति तारक

---

१ पक्खिनो – सी०, रो० । २. चन्दिमसूरिया – म०, एवमुपरि पि ।

रूपानि गच्छन्ति, इद्धि विकुब्बन्ति, बाहु चालेन्ति, पाणिं चालेन्ति, लेड्डु खिपन्ति, लगुळ खिपन्ति, इद्धि खिपन्ति, उसु खिपन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१७. *आकास परिवारेत्वा घरानि करोन्ति कोट्ठानि करोन्ती ति ? आमन्ता ।

असङ्खत परिवारेत्वा घरानि करोन्ति कोट्ठानि करोन्ती ति ? न हवं वत्तब्बे । पे० ।

उदपाने खञ्ञमाने अनाकासो आकासो होती ति ? आमन्ता ।

सङ्खत असङ्खत होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*तुच्छउदपाने पूरियमाने, तुच्छकोट्ठे पूरियमाने, तुच्छकुम्भिया पूरियमानाय आकासो अन्तरधायती ति ? आमन्ता ।

असङ्खत अन्तरधायती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

१८ न वत्तब्ब – "आकासो असङ्खतो" ति ? आमन्ता ।

आकासो सङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

तेन हि आकासो असङ्खतो ति ।

६०(७) आकासो सनिदस्सनो ति कथा

१९ *आकासो सनिदस्सनो ति ? आमन्ता ।

रूपं रूपायतनं रूपधातु नील पीतक लोहितकं ओदातं चक्खुविञ्ञेय्य चक्खुस्मि पटिहञ्ञति चक्खुस्स आपाथ आगच्छती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*आकासो सनिदस्सनो ति ? आमन्ता ।

चक्खु च पटिच्च आकासं च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*चक्खु च पटिच्च आकासं च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

"चक्खु च पटिच्च आकास च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

"चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाणं" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि "चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाणं" ति – अत्थेव सुत्तन्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "चक्खु च पटिच्च आकासं च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाणं" ति ।

२० न वत्तब्बं – "आकासो सनिदस्सनो" ति ? आमन्ता ।

ननु पस्सति द्विन्नं रुक्खानं अन्तरं, द्विन्नं थम्भानं अन्तरं, ताळच्छिद्दं[1] वातपानच्छिद्दं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पस्सति[2] द्विन्नं रुक्खानं अन्तरं, द्विन्नं थम्भानं अन्तरं, ताळच्छिद्दं वातपानच्छिद्दं तेन वत रे वत्तब्बे – "आकासो सनिदस्सनो" ति ।

६१(८) पथवीधातु सनिदस्सना ति आदिकथा

२१ *पथवीधातु सनिदस्सना ति ? आमन्ता ।

रूपं रूपायतनं रूपधातु नीलं पीतकं लोहितकं ओदातं चक्खुविञ्ञेय्यं चक्खुस्मिं पटिहञ्ञति चक्खुस्स आपाथं आगच्छती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*पथवीधातु सनिदस्सना ति ? आमन्ता ।

चक्खुं च पटिच्च पथवीधातुं च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*चक्खुं च पटिच्च पथवीधातुं च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

"चक्खुं च पटिच्च पथवीधातुं च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाणं" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

"चक्खुं च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाणं" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि "चक्खुं च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाणं"

---

१ ताळच्छिद्दं – स्या० वातपानच्छिद्दं – रो० । २ पस्सति – सी० स्या० ।

न–अत्थेव सुत्तन्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "चक्खुं च पटिच्च पथवीधातु च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति ।

२२. [1]न वत्तब्बं – "पथवीधातु सनिदस्सना" ति ? आमन्ता ।

ननु पस्सति[1] भूमिं पासाण पब्बतं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पस्सति भूमि पासाण पब्बतं, तेन वत रे वत्तब्बे – "पथवीधातु सनिदस्सना" ति । .पे०.. ।

[1]न वत्तब्ब – "आपोधातु सनिदस्सना" ति ? आमन्ता ।

ननु पस्सति उदक ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पस्सति उदक, तेन वत रे वत्तब्बे – "आपोधातु सनिदस्सना ति । पे०. ।

[1]न वत्तब्ब – तेजोधातु सनिदस्सना ति ? आमन्ता ।

ननु पस्सति अग्गि जलन्त ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पस्सति अग्गि जलन्त, तेन वत रे वत्तब्बे – "तेजोधातु सनिदस्सना" ति । पे० ।

[1]न वत्तब्ब – "वायोधातु सनिदस्सना" ति ? आमन्ता । B.

ननु पस्सति वातेन रुक्खे सञ्चालियमाने ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पस्सति वातेन रुक्खे सञ्चालियमाने, तेन वत रे वत्तब्बे – "वायोधातु सनिदस्सना" ति । पे० ।

६२(९) चक्खुन्द्रियं सनिदस्सनं ति आदिकथा

२३ *चक्खुन्द्रिय सनिदस्सन ति ? आमन्ता ।

रूपं रूपायतन रूपधातु पे० चक्खुस्स आपाथ आगच्छती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*चक्खुन्द्रिय सनिदस्सन ति ? आमन्ता ।

चक्खु च पटिच्च चक्खुन्द्रियं च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*चक्खु च पटिच्च चक्खुन्द्रिय च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

---

१ पस्ससि – सी०, स्या० ।

"चक्खु च पटिच्च चक्खुन्द्रिय च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

"चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि "चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "चक्खु च पटिच्च चक्खुन्द्रिय च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति ।

२४ न वत्तब्ब – "पञ्चिन्द्रियानि सनिदस्सनानी" ति ? आमन्ता ।

ननु पस्सति चक्खु सोत घान जिव्ह काय ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पस्सति चक्खु सोत घान जिव्ह काय, तेन वत रे वत्तब्ब – "पञ्चिन्द्रियानि सनिदस्सनानी" ति । –पे० ।

६३(१०) कायकम्म सनिदस्सनं ति कथा

२५ कायकम्म सनिदस्सन ति ? आमन्ता ।

रूप रूपायतन रूपधातु नील पीतक लोहितक ओदात चक्खु विञ्ञेय्य चक्खुस्मिं पटिहञ्ञति चक्खुस्स आपाथ आगच्छती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कायकम्म सनिदस्सन ति ? आमन्ता ।

चक्खु च पटिच्च कायकम्म च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

चक्खु च पटिच्च कायकम्म च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

"चक्खु च पटिच्च कायकम्म च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

"चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि "चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "चक्खु च पटिच्च कायकम्म च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति ।

दुक्खा वेदना पे० . अदुक्खमसुखा वेदना कतमक्खन्धगणनं गच्छती ति ? वेदनाक्खन्धगणन गच्छती ति ।

हञ्चि अदुक्खमसुखा वेदना वेदनाक्खन्धगणनं गच्छति, तेन वत रे वत्तब्बे – "अदुक्खमसुखा वेदना वेदनाक्खन्धेन सङ्गहिता" ति ।

*चक्खुसम्फस्सजा सञ्ञा कतमक्खन्धगणनं गच्छती ति ? सञ्ञाक्खन्धगणन गच्छती ति ।

हञ्चि चक्खुसम्फस्सजा सञ्ञा सञ्ञाक्खन्धगणनं गच्छति, तेन वत रे वत्तब्बे – "चक्खुसम्फस्सजा सञ्ञा सञ्ञाक्खन्धेन सङ्गहिता" ति ।

सोतसम्फस्सजा सञ्ञा पे० मनोसम्फस्सजा सञ्ञा कतमक्खन्धगणनं गच्छती ति ? सञ्ञाक्खन्धगणन गच्छती ति ।

हञ्चि मनोसम्फस्सजा सञ्ञा सञ्ञाक्खन्धगणनं गच्छति, तेन वत रे वत्तब्बे – "मनोसम्फस्सजा सञ्ञा सञ्ञाक्खन्धेन सङ्गहिता" ति ।

*चक्खुसम्फस्सजा चेतना पे० मनोसम्फस्सजा चेतना कतमक्खन्धगणनं गच्छती ति ? सङ्खारक्खन्धगणनं गच्छती ति ।

हञ्चि मनोसम्फस्सजा चेतना सङ्खारक्खन्धगणन गच्छति, तेन वत रे वत्तब्बे – "मनोसम्फस्सजा चेतना सङ्खारक्खन्धेन सङ्गहिता" ति ।

*चक्खुविञ्ञाण पे० मनोविञ्ञाण कतमक्खन्धगणन B
गच्छती ति ? विञ्ञाणक्खन्धगणन गच्छती ति ।

हञ्चि मनोविञ्ञाण विञ्ञाणक्खन्धगणन गच्छति, तेन वत रे वत्तब्बे – "मनोविञ्ञाण विञ्ञाणक्खन्धेन सङ्गहित" ति ।

२ यथा दामेन वा योत्तेन वा द्वे बलिबद्दा[1] सङ्गहिता, सिक्काय पिण्डपातो सङ्गहितो, सा गद्दुलेन सङ्गहितो[2], एवमेव ते धम्मा तेहि धम्मेहि सङ्गहिता ति ? आमन्ता[3] ।

हञ्चि दामेन वा योत्तेन वा द्वे बलिबद्दा सङ्गहिता, सिक्काय R
पिण्डपातो सङ्गहितो, सा गद्दुलेन सङ्गहितो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अत्थि केचि धम्मा केहिचि धम्मेहि सङ्गहिता" ति ।

---

१ बलिवद्दा – सी०, वलीबद्दा – म० । २ सङ्गहिता – सी० । ३ स्या०, म० पोत्थकेसु नत्थि ।

७ सत्तमो वग्गो

६४(१) सङ्गहितकथा

१ *नत्थि केचि धम्मा केहिचि धम्मेहि सङ्गहिता ति? आमन्ता।

ननु अत्थि केचि धम्मा केहिचि धम्मेहि गणनं गच्छन्ति उद्देसं गच्छन्ति परियापन्ना ति? आमन्ता।

हञ्चि अत्थि केचि धम्मा केहिचि धम्मेहि गणनं गच्छन्ति उद्देसं गच्छन्ति परियापन्ना, नो च वत रे वत्तब्बे – "नत्थि केचि धम्मा केहिचि धम्मेहि सङ्गहिता" ति।

*चक्खायतनं कतमक्खन्धगणनं[1] गच्छती ति? रूपक्खन्धगणनं गच्छती ति।

हञ्चि चक्खायतनं रूपक्खन्धगणनं गच्छति, तेन वत रे वत्तब्बे – "चक्खायतनं रूपक्खन्धेन सङ्गहितं" ति।

सोतायतनं पे० घानायतनं पे० जिव्हायतनं पे०... कायायतनं कतमक्खन्धगणनं गच्छती ति? रूपक्खन्धगणनं गच्छती ति।

हञ्चि कायायतनं रूपक्खन्धगणनं गच्छति, तेन वत रे वत्तब्बे – "कायायतनं रूपक्खन्धेन सङ्गहितं" ति।

*रूपायतनं पे० सद्दायतनं पे० गन्धायतनं पे०... रसायतनं पे० फोट्ठब्बायतनं कतमक्खन्धगणनं गच्छती ति? रूपक्खन्धगणनं गच्छती ति।

हञ्चि फोट्ठब्बायतनं रूपक्खन्धगणनं गच्छति तेन वत रे वत्तब्बे – "फोट्ठब्बायतनं रूपक्खन्धेन सङ्गहितं" ति।

*सुखा वेदना कतमक्खन्धगणनं गच्छती ति? वेदनाक्खन्धगणनं गच्छती ति।

हञ्चि सुखा वेदना वेदनाक्खन्धगणनं गच्छति तेन वत रे वत्तब्बे – 'सुखा वेदना वेदनाक्खन्धेन सङ्गहिता' ति।

---

१ कतमं खन्धगणनं – सी० रो०।

दुक्खा वेदना पे० अदुक्खमसुखा वेदना कतमक्खन्धगणनं गच्छती ति ? वेदनाक्खन्धगणनं गच्छती ति ।

हञ्चि अदुक्खमसुखा वेदना वेदनाक्खन्धगणनं गच्छति, तेन वत रे वत्तब्बे – "अदुक्खमसुखा वेदना वेदनाक्खन्धेन सङ्गहिता" ति ।

*चक्खुसम्फस्सजा सञ्ञा कतमक्खन्धगणनं गच्छती ति ? सञ्ञाक्खन्धगणनं गच्छती ति ।

हञ्चि चक्खुसम्फस्सजा सञ्ञा सञ्ञाक्खन्धगणनं गच्छति, तेन वत रे वत्तब्बे – "चक्खुसम्फस्सजा सञ्ञा सञ्ञाक्खन्धेन सङ्गहिता" ति ।

सोतसम्फस्सजा सञ्ञा पे० मनोसम्फस्सजा सञ्ञा कतमक्खन्धगणनं गच्छती ति ? सञ्ञाक्खन्धगणनं गच्छती ति ।

हञ्चि मनोसम्फस्सजा सञ्ञा सञ्ञाक्खन्धगणनं गच्छति, तेन वत रे वत्तब्बे – "मनोसम्फस्सजा सञ्ञा सञ्ञाक्खन्धेन सङ्गहिता" ति ।

*चक्खुसम्फस्सजा चेतना पे० मनोसम्फस्सजा चेतना कतमक्खन्धगणनं गच्छती ति ? सङ्खारक्खन्धगणनं गच्छती ति ।

हञ्चि मनोसम्फस्सजा चेतना सङ्खारक्खन्धगणनं गच्छति, तेन वत रे वत्तब्बे –"मनोसम्फस्सजा चेतना सङ्खारक्खन्धेन सङ्गहिता" ति ।

*चक्खुविञ्ञाणं पे० मनोविञ्ञाणं कतमक्खन्धगणनं गच्छती ति ? विञ्ञाणक्खन्धगणनं गच्छती ति ।

हञ्चि मनोविञ्ञाणं विञ्ञाणक्खन्धगणनं गच्छति, तेन वत रे वत्तब्बे – "मनोविञ्ञाणं विञ्ञाणक्खन्धेन सङ्गहितं" ति ।

२ 'यथा दामेन वा योत्तेन वा द्वे बलिबद्दा[1] सङ्गहिता, सिक्काय पिण्डपातो सङ्गहितो, सा गद्दुलेन सङ्गहितो[2], एवमेव ते धम्मा तेहि धम्मेहि सङ्गहिता ति ? आमन्ता[3] ।

हञ्चि दामेन वा योत्तेन वा द्वे बलिबद्दा सङ्गहिता, सिक्काय पिण्डपातो सङ्गहितो, सा गद्दुलेन सङ्गहितो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अत्थि केचि धम्मा केहिचि धम्मेहि सङ्गहिता" ति ।

---

१ बलिवद्दा – सी०, बलीबद्दा – म० । २ सङ्गहिता – सी० । ३ स्या०, म० पोत्थकेसु नत्थि ।

६५(२) सम्पयुत्तकथा

३ *नत्थि केचि धम्मा केहिचि धम्मेहि सम्पयुत्ता ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि केचि धम्मा केहिचि धम्मेहि सहगता सहजाता संसट्ठा एकुप्पादा एकनिरोधा एकवत्थुका एकारम्मणा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि केचि धम्मा केहिचि धम्मेहि सहगता सहजाता संसट्ठा एकुप्पादा एकनिरोधा एकवत्थुका एकारम्मणा, नो च वत रे वत्तब्बे – "नत्थि केचि धम्मा केहिचि धम्मेहि सम्पयुत्ता" ति ।

*वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धेन सहजातो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धेन सहजातो, तेन वत रे वत्तब्बे – "वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धेन सम्पयुत्तो" ति ।

*वेदनाक्खन्धो सङ्खारक्खन्धेन विञ्ञाणक्खन्धेन सहजातो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वेदनाक्खन्धो विञ्ञाणक्खन्धेन सहजातो, तेन वत रे वत्तब्बे – "वेदनाक्खन्धो विञ्ञाणक्खन्धेन सम्पयुत्तो" ति ।

*सञ्ञाक्खन्धो सङ्खारक्खन्धो विञ्ञाणक्खन्धो वेदनाक्खन्धेन .. सञ्ञाक्खन्धेन .. सङ्खारक्खन्धेन सहजातो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि विञ्ञाणक्खन्धो सङ्खारक्खन्धेन सहजातो, तेन वत रे वत्तब्बे – "विञ्ञाणक्खन्धो सङ्खारक्खन्धेन सम्पयुत्तो" ति ।

४ †यथा तिलम्हि तेलं अनुगतं अनुपविट्ठं, उच्छुम्हि रसो अनुगतो अनुपविट्ठो एवमेव ते धम्मा तेहि धम्मेहि अनुगता अनुपविट्ठा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

६६(३) चेतसिककथा

५ *नत्थि चेतसिको धम्मो ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि केचि धम्मा चित्तेन सहगता सहजाता संसट्ठा सम्पयुत्ता एकुप्पादा एकनिरोधा एकवत्थुका एकारम्मणा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि केचि धम्मा चित्तेन सहगता सहजाता संसट्ठा सम्पयुत्ता एकुप्पादा एकनिरोधा एकवत्थुका एकारम्मणा, नो च वत रे वत्तब्बे – "नत्थि चेतसिको धम्मो" ति ।

*फस्सो चित्तेन सहजातो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि फस्सो चित्तेन सहजातो, तेन वत रे वत्तब्बे – "फस्सो चेतसिको" ति ।

वेदना .पे० सञ्ञा चेतना सद्धा विरियं सति... समाधि पञ्ञा रागो दोसो मोहो पे० . अनोत्तप्पं चित्तेन सहजातं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनोत्तप्पं चित्तेन सहजातं, तेन वत रे वत्तब्बे – "अनोत्तप्पं चेतसिकं" ति ।

६ [1]चित्तेन सहजाता ति कत्वा चेतसिका ति ? आमन्ता ।

फस्सेन सहजाता ति कत्वा फस्ससिका[1] ति ? आमन्ता ।

चित्तेन सहजाता ति कत्वा चेतसिका ति ? आमन्ता ।

वेदनाय सञ्ञाय चेतनाय सद्धाय विरियेन सतिया समाधिना[2] पञ्ञाय रागेन दोसेन मोहेन पे० अनोत्तप्पेन सहजाता ति कत्वा अनोत्तप्पासिका[3] ति ? आमन्ता ।

७ *नत्थि चेतसिको धम्मो ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

"चित्तञ्हिद[4] चेतसिका च धम्मा,
अनत्ततो संविदितस्स होन्ति ।
हीनप्पणीतं तदुभये विदित्वा,
सम्मद्दसो वेदि पलोकधम्मं" ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अत्थि चेतसिको धम्मो ति ।

*नत्थि चेतसिको धम्मो ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "इध, केवट्ट, भिक्खु परसत्तानं परपुग्गलानं चित्तं पि आदिसति चेतसिकं पि आदिसति वितक्कितं पि आदिसति विचारितं पि आदिसति – 'एवं पि ते मनो, इत्थं पि ते मनो, इति पि ते चित्तं'" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अत्थि चेतसिको धम्मो ति ।

---

१ फस्सिका – रो० । २ समाधिया – रो० । ३ अनोत्तप्पसिका – स्या० । ४ चित्तमिदं – स्या० ।

६७(४) दानकथा

८ *चेतसिको धम्मो दानं ति ? आमन्ता ।

लब्भा चेतसिको धम्मो परेसं दातुं ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० .. ।

लब्भा चेतसिको धम्मो परेसं दातुं ति ? आमन्ता ।

लब्भा फस्सो परेसं दातुं ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० .. ।

लब्भा वेदना .. पे० .. सञ्ञा .. चेतना .. सद्धा .. विरियं .. सति .. समाधि .. पञ्ञा परेसं दातुं ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० .. ।

९ न वत्तब्बं – चेतसिको धम्मो दानं ति ? आमन्ता ।

दानं अनिट्ठफलं अकन्तफलं अमनुञ्ञफलं सेचनकफलं दुक्खुद्रयं[1] दुक्खविपाकं ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० .. ।

ननु दानं इट्ठफलं कन्तफलं मनुञ्ञफलं असेचनकफलं सुखुद्रयं[2] सुखविपाकं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि दानं इट्ठफलं कन्तफलं मनुञ्ञफलं असेचनकफलं सुखुद्रयं सुखविपाकं, तेन वत रे वत्तब्बे – "चेतसिको धम्मो दानं"[3] ति ।

दानं इट्ठफलं वुत्तं भगवता, चीवरं दानं ति ? आमन्ता ।

चीवरं इट्ठफलं कन्तफलं मनुञ्ञफलं असेचनकफलं सुखुद्रयं सुखविपाकं ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० .. ।

दानं इट्ठफलं वुत्तं भगवता, पिण्डपातो सेनासनं गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारो दानं ति ? आमन्ता ।

गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारो इट्ठफलो कन्तफलो मनुञ्ञफलो असेचनकफलो सुखुद्रयो सुखविपाको ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० .. ।

१० न वत्तब्बं – "चेतसिको धम्मो दानं" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

सद्धा हिरियं कुसलञ्च दानं
धम्मा एते सप्पुरिसानुयाता ।
एतञ्हि मग्गं दिवियं[4] वदन्ति
एतेन हि गच्छति देवलोकं ति ॥

---

१ दुक्खिन्द्रियं – रो । २ सुखिन्द्रियं – रो । ३ दानं – सी । ४ दिब्बं – सी ।

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि चेतसिको धम्मो दानं ति ।

न वत्तब्ब – "चेतसिको धम्मो दान" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "पञ्चिमानि, भिक्खवे, दानानि महादानानि अग्गञ्ञानि रत्तञ्ञानि वसञ्ञानि पोराणानि असङ्किण्णानि असङ्किण्णपुब्बानि, न सङ्कियन्ति न सङ्कियिस्सन्ति, अप्पटिकुट्ठानि[1] समणेहि ब्राह्मणेहि विञ्ञूहि । कतमानि पञ्च ? इध, भिक्खवे, अरियसावको पाणातिपात पहाय पाणातिपाता पटिविरतो होति । पाणातिपाता पटिविरतो, भिक्खवे, अरियसावको अपरिमाणानं[2] सत्तानं अभय देति अवेर देति अब्यापज्झ देति । अपरिमाणान सत्तानं अभयं दत्वा अवेर दत्वा अब्यापज्झं दत्वा अपरिमाणस्स अभयस्स अवेरस्स अब्यापज्झस्स भागी होति । इद भिक्खवे, पठम दानं महादानं अग्गञ्ञं रत्तञ्ञं वसञ्ञ पोराण असङ्किण्ण असङ्किण्णपुब्बं, न सङ्कियति न सङ्कियिस्सति, अप्पटिकुट्ठ समणेहि ब्राह्मणेहि विञ्ञूहि । पुन च पर, भिक्खवे, अरियसावको अदिन्नादान[3] पहाय पे० कामेसुमिच्छाचारं पहाय पे० मुसावाद पहाय पे० सुरामेरयमज्जपमादट्ठानं पहाय सुरामेरयमज्जपमादट्ठाना पटिविरतो होति । सुरामेरयमज्जपमादट्ठाना पटिविरतो, भिक्खवे, अरियसावको अपरिमाणानं सत्तानं अभय देति अवेर देति अब्यापज्झ देति । अपरिमाणान सत्तानं अभयं दत्वा अवेर दत्वा अब्यापज्झ दत्वा अपरिमाणस्स अभयस्स अवेरस्स अब्यापज्झस्स भागी होति । इद, भिक्खवे, पञ्चम दान महादानं अग्गञ्ञ रत्तञ्ञं वसञ्ञ पोराण असङ्किण्ण असङ्किण्णपुब्ब, न सङ्कियति न सङ्कियिस्सति, अप्पटिकुट्ठं समणेहि ब्राह्मणेहि विञ्ञूहि । इमानि खो, भिक्खवे, पञ्च दानानि महादानानि अग्गञ्ञानि रत्तञ्ञानि वसञ्ञानि पोराणानि असङ्किण्णानि असङ्किण्णपुब्बानि, न सङ्कियन्ति न सङ्कियिस्सन्ति, अप्पटिकुट्ठानि समणेहि ब्राह्मणेहि विञ्ञूही" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि चेतसिको धम्मो दान ति ।

---

१ अप्पटिक्कुट्ठानि – स्या० । २ अपरिमानान – सी० । ३ अदिन्नादाय – रो० ।

११ *न वत्तब्ब – "देय्यधम्मो दान" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "इधेकच्चो अन्न देति, पान देति, वत्थ देति, यान देति, माल देति, गन्ध देति, विलेपन देति, सेय्य देति, आवसथ देति, पदीपेय्य देती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि देय्यधम्मो दान ति ।

१२ देय्यधम्मो दान ति ? आमन्ता ।

देय्यधम्मो इट्ठफलो कन्तफलो मनुञ्ञफलो असेचनकफलो सुखुद्रयो सुखविपाको ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०... ।

दान इट्ठफल वुत्त भगवता, चीवर दान ति ? आमन्ता ।

चीवर इट्ठफल कन्तफल मनुञ्ञफल असेचनकफल सुखुद्रय सुखविपाक ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

दान इट्ठफल वुत्त भगवता, पिण्डपातो दान सेनासन दान – गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारो दान ति ? आमन्ता ।

गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारो इट्ठफलो कन्तफलो मनुञ्ञफलो असेचनकफलो सुखुद्रयो सुखविपाको ति ? न हेव वत्तब्बे । – पे०... ।

तेन हि न वत्तब्ब – "देय्यधम्मो दान" ति ।

६८(५) परिभोगमयपुञ्ञकथा

१३ *परिभोगमय पुञ्ञ वड्ढती ति ? आमन्ता ।

परिभोगमयो फस्सो वड्ढति वेदना वड्ढति, सञ्ञा वड्ढति, चेतना वड्ढति चित्त वड्ढति, सद्धा वड्ढति विरिय वड्ढति सति वड्ढति समाधि वड्ढति पञ्ञा वड्ढती ति ? न हेव वत्तब्बे । – पे० ।

परिभोगमय पुञ्ञ वड्ढती ति ? आमन्ता ।

लता विय वड्ढति मालुवा विय वड्ढति रुक्खो विय वड्ढति तिण विय वड्ढति मुञ्जपुञ्जो[1] विय वड्ढती ति ? न हेव वत्तब्बे । – पे०... ।

१४ परिभोगमय पुञ्ञ वड्ढती ति ? आमन्ता ।

दायको दान दत्वा न समन्नाहरति होति पुञ्ञ ति ? आमन्ता ।

अनावट्टन्तस्स[2] होति अनाभोगस्स होति असमन्नाहरन्तस्स

---

१ मुञ्जपुञ्जो – पै । २ अनावट्टन्तस्स – सी रो अनावज्जन्तस्स – स्या० ।

होति ... अमनसिकरोन्तस्स होति . अचेतयन्तस्स होति अपत्थयन्तस्स होति .. अप्पणिदहन्तस्स होती ति ? न हेव वत्तब्बे । ... पे० .. ।

ननु आवट्टेन्तस्स होति आभोगस्स होति .. समन्नाहरन्तस्स होति ... मनसिकरोन्तस्स होति . चेतयन्तस्स होति . पत्थयन्तस्स होति ... पणिदहन्तस्स होती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि आवट्टेन्तस्स होति आभोगस्स होति समन्नाहरन्तस्स होति . मनसिकरोन्तस्स होति चेतयन्तस्स होति . पत्थयन्तस्स होति . पणिदहन्तस्स होति, नो च वत रे वत्तब्बे – "परिभोगमयं पुञ्ञं वड्ढती" ति ।

१५. *परिभोगमयं पुञ्ञं वड्ढती ति ? आमन्ता ।

दायको दानं दत्वा कामवितक्कं वितक्केति, ब्यापादवितक्कं वितक्केति, विहिंसावितक्क वितक्केति, होति पुञ्ञ ति ? आमन्ता ।

द्विन्नं फस्सानं पे० द्विन्न चित्तानं समोधानं होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०. ।

द्विन्न फस्सान पे०. द्विन्न चित्तान समोधानं होती ति ? आमन्ता ।

कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता[1] कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "चत्तारिमानि, भिक्खवे, सुविदूरविदूरानि । कतमानि चत्तारि ? नभ च, भिक्खवे, पथवी च – इद पठम सुविदूरविदूर । ओरिम च, भिक्खवे, तीर समुद्दस्स पारिमं च तीर – इद दुतिय सुविदूरविदूर । यतो च, भिक्खवे, वेरोचनो अब्भुदेति यत्थ च अत्थमेति – इद ततिय सुविदूरविदूर । सत च, भिक्खवे, धम्मो[2] असत च धम्मो – इद चतुत्थ सुविदूरविदूर । इमानि खो, भिक्खवे, चत्तारि सुविदूरविदूरानी ति ।

---

१ हीनप्पणीता – सी०, स्या०, रो० । २. धम्मा – सी०, स्या० ।

"नभं च दूरे पथवी च दूरे,
पारं समुद्दस्स तदाहु दूरे।
यतो च वेरोचनो अब्भुदेति,
पभङ्करो यत्थ च अत्थमेति॥

"ततो हवे[1] दूरतरं वदन्ति,
सतं च धम्मं असतं च धम्मं।
अब्यायिको होति सतं समागमो,
याव पि तिट्ठेय्य तथेव होति॥
खिप्पं हि[2] एति[2] असतं समागमो,
तस्मा सतं धम्मो असब्भि आरका" ति॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति? आमन्ता।

तेन हि न वत्तब्बं – "कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीन-पणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती" ति।

१६. न वत्तब्बं – "परिभोगमयं पुञ्ञं वड्ढती" ति? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता –

"आरामरोपा[3] वनरोपा, ये जना सेतुकारका।
पपं च उदपानं च, ये ददन्ति उपस्सयं॥
"तेसं दिवा च रत्तो च, सदा पुञ्ञं पवड्ढति।
धम्मट्ठा सीलसम्पन्ना, ते जना सग्गगामिनो" ति॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति? आमन्ता।

तेन हि परिभोगमयं पुञ्ञं वड्ढती ति।

न वत्तब्बं – "परिभोगमयं पुञ्ञं वड्ढती" ति? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता – "चत्तारोमे, भिक्खवे, पुञ्ञाभिसन्दा कुसलाभिसन्दा सुखस्साहारा सोवग्गिका सुखविपाका सग्गसंवत्तनिका इट्ठाय कन्ताय मनापाय हिताय सुखाय संवत्तन्ति। कतमे चत्तारो? यस्स भिक्खवे भिक्खु चीवरं परिभुञ्जमानो अप्पमाणं चेतोसमाधिं उपसम्पज्ज विहरति अप्पमाणो तस्स पुञ्ञाभिसन्दो कुसलाभि-

१. हवे – रो.। २-२. ह्वेति – स्या. रो.। ३. आरामरोपा – सी.।

सुखस्साहारो सोवग्गिको सुखविपाको सग्गसंवत्तनिको इट्ठाय कन्ताय मनापाय हिताय सुखाय सवत्तति । यस्स, भिक्खवे, भिक्खु पिण्डपात परिभुञ्जमानो . पे० . सेनासन परिभुञ्जमानो पे०. गिलान-पच्चयभेसज्जपरिक्खार परिभुञ्जमानो अप्पमाण चेतोसमाधि उपसम्पज्ज विहरति, अप्पमाणो तस्स पुञ्ञाभिसन्दो कुसलाभिसन्दो सुखस्साहारो सोवग्गिको सुखविपाको सग्गसंवत्तनिको इट्ठाय कन्ताय मनापाय हिताय सुखाय सवत्तति । इमे खो, भिक्खवे, चत्तारो पुञ्ञाभिसन्दा कुसलाभिसन्दा सुखस्साहारा सोवग्गिका सुखविपाका सग्गसवत्तनिका इट्ठाय कन्ताय मनापाय हिताय सुखाय संवत्तन्ती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि परिभोगमय पुञ्ञ वड्ढती ति ।

१७ *परिभोगमयं पुञ्ञं वड्ढती ति ? आमन्ता ।

दायको दान देति, पटिग्गाहको पटिग्गहेत्वा न परिभुञ्जति छड्डेति विस्सज्जेति, होति पुञ्ञ ति ? आमन्ता ।

हञ्चि दायको दान देति, पटिग्गाहको पटिग्गहेत्वा न परिभुञ्जति छड्डेति विस्सज्जेति, होति पुञ्ञ, नो च वत रे वत्तब्बे – "परिभोगमयं पुञ्ञ वड्ढती" ति ।

*परिभोगमय पुञ्ञ वड्ढती ति ? आमन्ता ।

दायको दान देति, पटिग्गाहके पटिग्गहिते राजानो वा हरन्ति, चोरा वा हरन्ति, अग्गि वा दहति[1], उदक वा वहति, अप्पिया वा दायादा हरन्ति, होति पुञ्ञ ति ? आमन्ता ।

हञ्चि दायको दानं देति, पटिग्गाहके पटिग्गहिते राजानो वा हरन्ति, चोरा वा हरन्ति, अग्गि वा दहति, उदक वा वहति, अप्पिया वा दायादा हरन्ति, होति पुञ्ञ, नो च वत रे वत्तब्बे – "परिभोगमय पुञ्ञं वड्ढती" ति ।

६६(६) इतोदिन्नकथा

१८ *इतो दिन्नेन तत्थ यापेन्ती ति ? आमन्ता ।

---

१. डहति – रो० ।

इतो चीवरं देन्ति तं चीवरं तत्थ परिभुञ्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

इतो पिण्डपातं देन्ति, इतो सेनासनं देन्ति, इतो गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारं देन्ति, इतो खादनीयं देन्ति, इतो भोजनीयं देन्ति, इतो पानीयं देन्ति, तं[1] पानीयं[1] तत्थ परिभुञ्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*इतो दिन्नेन तत्थ यापेन्ती ति ? आमन्ता ।

अञ्ञो अञ्ञस्स कारको परकतं[2] सुखदुक्खं अञ्ञो करोति, अञ्ञो पटिसंवेदेती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१९ [1]न वत्तब्बं – "इतो दिन्नेन तत्थ यापेन्ती" ति ? आमन्ता ।

ननु पेता अत्तनो अत्थाय दानं देन्तं अनुमोदेन्ति[3] चित्तं पसादेन्ति, पीतिं उप्पादेन्ति, सोमनस्सं पटिलभन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पेता अत्तनो अत्थाय दानं देन्तं अनुमोदेन्ति, चित्तं पसादेन्ति, पीतिं उप्पादेन्ति, सोमनस्सं पटिलभन्ति, तेन वत रे वत्तब्बे – "इतो दिन्नेन तत्थ यापेन्ती" ति ।

२० [1]न वत्तब्बं – "इतो दिन्नेन तत्थ यापेन्ती" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

"उन्नमे[4] उदकं वुट्ठं[5], यथा निन्नं पवत्तति ।
एवमेव इतो दिन्नं पेतानं उपकप्पति ॥

"यथा वारिवहा पूरा, परिपूरेन्ति सागरं ।
एवमेव इतो दिन्नं, पेतानं उपकप्पति ॥

"न हि तत्थ कसी अत्थि, गोरक्खेत्थ न विज्जति ।
वणिज्जा तादिसी नत्थि, हिरञ्ञेन कयाकयं[6] ।
इतो दिन्नेन यापेन्ति पेता कालङ्कता तहिं" ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि इतो दिन्नेन तत्थ यापेन्ती ति ।

२१ [1]न वत्तब्बं – "इतो दिन्नेन तत्थ यापेन्ती" ति ? आमन्ता ।

१-१ रो० पोत्थके नत्थि । २ परकतं – सी० । ३ अनुमोदन्ति – स्या० । ४ उन्नते – स्या० । ५ वुट्ठं – रो० । ६ कयाकयं – रो० ।

ननु वुत्तं भगवता – "पञ्चिमानि, भिक्खवे, ठानानि सम्पस्सन्ता मातापितरो पुत्तं इच्छन्ति कुले जायमानं। कतमानि पञ्च ? भटो वा नो भरिस्सति, किच्चं वा नो करिस्सति, कुलवंसो चिरं ठस्सति[1], दायज्जं पटिपज्जिस्सति[2], अथ वा पन पेतानं कालङ्कतानं दक्खिणं अनुप्पदस्सति – इमानि खो, भिक्खवे, पञ्च ठानानि[3] सम्पस्सन्ता मातापितरो पुत्तं इच्छन्ति कुले जायमानं ति।

"पञ्च ठानानि सम्पस्सं, पुत्तं इच्छन्ति पण्डिता।
भटो[4] वा नो भरिस्सति, किच्चं वा नो करिस्सति।।

"कुलवंसो चिरं तिट्ठे, दायज्जं पटिपज्जति।
अथ वा पन पेतानं, दक्खिणं अनुप्पदस्सति।।

"ठानानेतानि सम्पस्सं, पुत्तं इच्छन्ति पण्डिता।
तस्मा सन्तो सप्पुरिसा, कतञ्ञू कतवेदिनो।।

"भरन्ति मातापितरो, पुब्बे कतमनुस्सरं[5]।
करोन्ति तेसं किच्चानि, यथा तं पुब्बकारिनं।।

"ओवादकारी भटपोसी, कुलवंसं अहापयं।
सद्धो सीलेन सम्पन्नो, पुत्तो होति पसंसियो" ति।

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता।
तेन हि इतो दिन्नेन तत्थ यापेन्ती ति।

७०(७) पथवी कम्मविपाको ति कथा

२२ *पथवी कम्मविपाको ति ? आमन्ता।

सुखवेदनिया[6] दुक्खवेदनिया[6] अदुक्खमसुखवेदनिया, सुखाय वेदनाय सम्पयुत्ता, दुक्खाय वेदनाय सम्पयुत्ता, अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्ता, फस्सेन सम्पयुत्ता, वेदनाय सम्पयुत्ता, सञ्ञाय सम्पयुत्ता, चेतनाय सम्पयुत्ता, चित्तेन सम्पयुत्ता, सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना[7] आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

---

१ थस्सति – रो०। २ मे पटिपज्जिस्सति – सी०, पटिपज्जति – स्या०, रो०। ३ थाणानि – रो०। ४ भतो – रो०। ५ कतमनुस्सरि – सी०। ६–६ सुखवेदनीया दुक्खवेदनीया – रो०। ७ आवज्जना – स्या०।

ननु न सुखवेदनिया न दुक्खवेदनिया न अदुक्खमसुखवेदनिया, न सुखाय वेदनाय सम्पयुत्ता, न दुक्खाय वेदनाय सम्पयुत्ता, न अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्ता, न फस्सेन सम्पयुत्ता, न वेदनाय सम्पयुत्ता, न सञ्ञाय सम्पयुत्ता, न चेतनाय सम्पयुत्ता, न चित्तेन सम्पयुत्ता, अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि न सुखवेदनिया न दुक्खवेदनिया पे० अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "पथवी कम्मविपाको" ति ।

"फस्सो कम्मविपाको, फस्सो सुखवेदनियो दुक्खवेदनियो अदुक्खमसुखवेदनियो सुखाय वेदनाय सम्पयुत्तो दुक्खाय पे०... अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्तो फस्सेन सम्पयुत्तो वेदनाय सम्पयुत्तो सञ्ञाय सम्पयुत्तो चेतनाय सम्पयुत्तो चित्तेन सम्पयुत्तो सारम्मणो[1], अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

पथवी कम्मविपाको, पथवी सुखवेदनिया दुक्खवेदनिया अदुक्खमसुखवेदनिया सुखाय वेदनाय सम्पयुत्ता दुक्खाय पे०... अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्ता फस्सेन सम्पयुत्ता वेदनाय सम्पयुत्ता सञ्ञाय सम्पयुत्ता चेतनाय सम्पयुत्ता चित्तेन सम्पयुत्ता सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पथवी कम्मविपाको पथवी न सुखवेदनिया न दुक्खवेदनिया पे० अनारम्मणा नत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

फस्सो कम्मविपाको फस्सो न सुखवेदनियो न दुक्खवेदनियो ...पे० अनारम्मणो नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।

पथवी कम्मविपाको ति ? आमन्ता ।

पथवी पग्गहनिग्गहुपगा[2] छेदनभेदनुपगा[2] ति ? आमन्ता ।

---

१ सारम्मणे – सी० सारम्मणा – स्या० रो० । २–२ पग्गहनिग्गहुपगा छेदनभेदनुपगा – म० ।

कम्मविपाको पग्गहनिग्गहूपगो छेदनभेदनूपगो ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

*लब्भा पथवी केतुं विक्केतुं आठपेतुं ओचिनितुं विचिनितुं ति ? आमन्ता ।

लब्भा कम्मविपाको केतुं विक्केतुं आठपेतुं ओचिनितुं विचिनितुं ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

२३ *पथवी परेस साधारणा ति ? आमन्ता ।

कम्मविपाको परेस साधारणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० . ।

कम्मविपाको परेस साधारणो ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

"असाधारणमञ्ञेसं, अचोरहरणो[1] निधि ।
कयिराथ मच्चो पुञ्ञानि, सचे[2] सुचरित चरे" ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "कम्मविपाको परेस साधारणो" ति ।

*पथवी कम्मविपाको ति ? आमन्ता ।

पठमं पथवी सण्ठाति, पच्छा सत्ता उप्पज्जन्ती ति ? आमन्ता ।

पठमं विपाको उप्पज्जति, पच्छा विपाकपटिलाभाय कम्मं करोन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

*पथवी सब्बसत्तानं कम्मविपाको ति ? आमन्ता ।

सब्बे सत्ता पथविं परिभुञ्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

सब्बे सत्ता पथविं परिभुञ्जन्ती ति ? आमन्ता ।

अत्थि केचि पथविं अपरिभुञ्जित्वा परिनिब्बायन्ती ति ? आमन्ता ।

अत्थि केचि कम्मविपाकं अखेपेत्वा परिनिब्बायन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*पथवी चक्कवत्तिसत्तस्स कम्मविपाको ति ? आमन्ता ।

अञ्ञे सत्ता पथविं परिभुञ्जन्ती ति ? आमन्ता ।

चक्कवत्तिसत्तस्स कम्मविपाकं अञ्ञे सत्ता परिभुञ्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१ अचोराहरणो – सी०, स्या० । २ स वे – स्या० ।

ननु न सुखवेदनिया न दुक्खवेदनिया न अदुक्खमसुखवेदनिया, न सुखाय वेदनाय सम्पयुत्ता, न दुक्खाय वेदनाय सम्पयुत्ता, न अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्ता, न फस्सेन सम्पयुत्ता, न वेदनाय सम्पयुत्ता, न सञ्ञाय सम्पयुत्ता, न चेतनाय सम्पयुत्ता, न चित्तेन सम्पयुत्ता, अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि न सुखवेदनिया न दुक्खवेदनिया पे० अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "पथवी कम्मविपाको" ति ।

*फस्सो कम्मविपाको, फस्सो सुखवेदनियो दुक्खवेदनियो अदुक्खमसुखवेदनियो सुखाय वेदनाय सम्पयुत्तो दुक्खाय पे०... अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्तो फस्सेन सम्पयुत्तो वेदनाय सम्पयुत्तो सञ्ञाय सम्पयुत्तो चेतनाय सम्पयुत्तो चित्तेन सम्पयुत्तो सारम्मणो[1], अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

पथवी कम्मविपाको, पथवी सुखवेदनिया दुक्खवेदनिया अदुक्खमसुखवेदनिया सुखाय वेदनाय सम्पयुत्ता दुक्खाय पे०.. अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्ता फस्सेन सम्पयुत्ता वेदनाय सम्पयुत्ता सञ्ञाय सम्पयुत्ता चेतनाय सम्पयुत्ता चित्तेन सम्पयुत्ता सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पथवी कम्मविपाको पथवी न सुखवेदनिया न दुक्खवेदनिया पे० अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

फस्सो कम्मविपाको, फस्सो न सुखवेदनियो न दुक्खवेदनियो ..पे० अनारम्मणो नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

*पथवी कम्मविपाको ति ? आमन्ता ।

पथवी पग्गहनिग्गहुपगा[2] छेदनभेदनुपगा[2] ति ? आमन्ता ।

कम्मविपाको पग्गहनिग्गहूपगो छेदनभेदनूपगो ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

*लब्भा पथवी केतु विक्केतु आठपेतु ओचिनितु विचिनितु ति ? आमन्ता ।

लब्भा कम्मविपाको केतु विक्केतु आठपेतु ओचिनितु विचिनितु ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

२३ *पथवी परेस साधारणा ति ? आमन्ता ।

कम्मविपाको परेसं साधारणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० .. ।

कम्मविपाको परेस साधारणो ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता –

"असाधारणमञ्ञेस, अचोरहरणो[1] निधि ।
कयिराथ मच्चो पुञ्ञानि, सचे[2] सुचरित चरे" ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "कम्मविपाको परेस साधारणो" ति ।

*पथवी कम्मविपाको ति ? आमन्ता ।

पठम पथवी सण्ठाति, पच्छा सत्ता उप्पज्जन्ती ति ? आमन्ता ।

पठम विपाको उप्पज्जति, पच्छा विपाकपटिलाभाय कम्म करोन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*पथवी सब्बसत्तान कम्मविपाको ति ? आमन्ता ।

सब्बे सत्ता पथवि परिभुञ्जन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

सब्बे सत्ता पथवि परिभुञ्जन्ती ति ? आमन्ता ।

अत्थि केचि पथवि अपरिभुञ्जित्वा परिनिब्बायन्ती ति ? आमन्ता ।

अत्थि केचि कम्मविपाक अखेपेत्वा परिनिब्बायन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*पथवी चक्कवत्तिसत्तस्स कम्मविपाको ति ? आमन्ता ।

अञ्ञे सत्ता पथवि परिभुञ्जन्ती ति ? आमन्ता ।

चक्कवत्तिसत्तस्स कम्मविपाक अञ्ञे सत्ता परिभुञ्जन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

---

१ अचोराहरणो – सी०, स्या० । २ स वे – स्या० ।

चक्कवत्तिसत्तस्स कम्मविपाकं अञ्ञे सत्ता परिभुञ्जन्ती ति ? आमन्ता ।

चक्कवत्तिसत्तस्स फस्सं वेदनं सञ्ञं चेतनं चित्तं सद्धं विरियं सतिं समाधिं पञ्ञं अञ्ञे सत्ता परिभुञ्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ।

२४ न वत्तब्बं – "पथवी कम्मविपाको" ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि इस्सरियसंवत्तनियं[1] कम्मं अधिपच्चसंवत्तनियं कम्मं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि इस्सरियसंवत्तनियं कम्मं अधिपच्चसंवत्तनियं कम्मं, तेन वत रे वत्तब्बे– "पथवी कम्मविपाको" ति ।

---

७१ (८) जरामरणं विपाको ति कथा

२५ जरामरणं विपाको ति ? आमन्ता ।

सुखवेदनियं दुक्खवेदनियं अदुक्खमसुखवेदनियं, सुखाय वेदनाय सम्पयुत्तं दुक्खाय वेदनाय सम्पयुत्तं अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्तं, फस्सेन सम्पयुत्तं, वेदनाय सम्पयुत्तं, सञ्ञाय सम्पयुत्तं, चेतनाय सम्पयुत्तं, चित्तेन सम्पयुत्तं, सारम्मणं, अत्थि तस्स आवट्टना आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

ननु न सुखवेदनियं न दुक्खवेदनियं ...पे०... अनारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना ...पे०... पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि न सुखवेदनियं न दुक्खवेदनियं ...पे०... अनारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना ...पे०... पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "जरामरणं विपाको" ति ।

फस्सो विपाको फस्सो सुखवेदनियो दुक्खवेदनियो ...पे०... सारम्मणो अत्थि तस्स आवट्टना ...पे०... पणिधी ति ? आमन्ता ।

जरामरणं विपाको जरामरणं सुखवेदनियं दुक्खवेदनियं ...पे०... सारम्मणं अत्थि तस्स आवट्टना ...पे०... पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

---

१ इस्सरियसंवत्तनियं – सी० एवमुपरि पि ।

*जरामरणं विपाको, जरामरण न सुखवेदनियं न दुक्खवेदनिय .पे० अनारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

फस्सो विपाको, फस्सो न सुखवेदनियो न दुक्खवेदनियो पे० अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

२६ *अकुसलान धम्मान जरामरणं, अकुसलानं धम्मानं विपाको ति ? आमन्ता ।

कुसलान धम्मान जरामरण, कुसलान धम्मान विपाको ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कुसलान धम्मान जरामरण, न वत्तब्ब – "कुसलान धम्मानं विपाको" ति ? आमन्ता ।

अकुसलान धम्मान जरामरण, न वत्तब्ब – "अकुसलान धम्मान विपाको" ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*कुसलान धम्मान जरामरण, अकुसलान धम्मान विपाको ति ? आमन्ता ।

अकुसलान धम्मान जरामरण, कुसलानं धम्मान विपाको ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अकुसलान धम्मान जरामरण, न वत्तब्ब – "कुसलानं धम्मान विपाको" ति ? आमन्ता ।

कुसलान धम्मान जरामरण, न वत्तब्ब – "अकुसलान धम्मानं विपाको" ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कुसलानं च अकुसलान च धम्मान जरामरण, अकुसलान धम्मान विपाको ति ? आमन्ता ।

कुसलान च अकुसलान च धम्मान जरामरण, कुसलान धम्मानं विपाको ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कुसलान च अकुसलान च धम्मान जरामरण, न वत्तब्ब – "कुसलान धम्मान विपाको" ति ? आमन्ता ।

कुसलान च अकुसलान च धम्मान जरामरण, न वत्तब्ब – "अकुसलान धम्मान विपाको" ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

२७ न वत्तब्बं – "जरामरणं विपाको" ति? आमन्ता।

ननु अत्थि दुब्बण्णसंवत्तनियं कम्मं अप्पायुकसंवत्तनियं कम्मं ति? आमन्ता।

हञ्चि अत्थि दुब्बण्णसंवत्तनियं कम्मं अप्पायुकसंवत्तनियं कम्मं तेन वत रे वत्तब्बे – "जरामरणं विपाको" ति।

७२(८) अरियधम्मविपाककथा

२८ *नत्थि अरियधम्मविपाको ति? आमन्ता।

ननु महप्फलं सामञ्ञं महप्फलं ब्रह्मञ्ञं ति? आमन्ता।

हञ्चि महप्फलं सामञ्ञं महप्फलं ब्रह्मञ्ञं, नो च वत रे वत्तब्बे – "नत्थि अरियधम्मविपाको" ति।

*नत्थि अरियधम्मविपाको ति? आमन्ता।

ननु अत्थि सोतापत्तिफलं ति? आमन्ता।

हञ्चि अत्थि सोतापत्तिफलं, नो च वत रे वत्तब्बे – "नत्थि अरियधम्मविपाको" ति।

ननु अत्थि सकदागामिफलं पे० अनागामिफलं पे०... अरहत्तफलं ति? आमन्ता।

हञ्चि अत्थि अरहत्तफलं नो च वत रे वत्तब्बे – "नत्थि अरियधम्मविपाको" ति।

*सोतापत्तिफलं न विपाको ति? आमन्ता।

दानफलं न विपाको ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

सोतापत्तिफलं न विपाको ति? आमन्ता।

सीलफलं पे० भावनाफलं न विपाको ति? न हेवं वत्तब्बे। ... पे०।

*सकदागामिफलं पे० अनागामिफलं पे० अरहत्तफलं न विपाको ति? आमन्ता।

दानफलं न विपाको ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०...।

अरहत्तफलं न विपाको ति? आमन्ता।

सीलफलं पे० भावनाफलं न विपाको ति? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०।

दानफलं विपाको ति ? आमन्ता ।

सोतापत्तिफलं विपाको ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० . ।

*दानफलं विपाको ति ? आमन्ता ।

सकदागामिफलं पे० अनागामिफलं पे० . अरहत्तफलं विपाको ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० . ।

सीलफलं पे० भावनाफलं विपाको ति ? आमन्ता ।

सोतापत्तिफलं विपाको ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे०. ।

भावनाफलं विपाको ति ? आमन्ता ।

सकदागामिफलं पे० अनागामिफलं पे०.. अरहत्तफलं विपाको ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० . ।

२९ *कामावचरं कुसलं सविपाकं ति ? आमन्ता ।

लोकुत्तरं कुसलं सविपाकं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

रूपावचरं कुसलं पे० अरूपावचरं कुसलं सविपाकं ति ? आमन्ता ।

लोकुत्तरं कुसलं सविपाकं ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० ।

*लोकुत्तरं कुसलं अविपाकं ति ? आमन्ता ।

कामावचरं कुसलं अविपाकं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

लोकुत्तरं कुसलं अविपाकं ति ? आमन्ता ।

रूपावचरं .पे० . अरूपावचरं कुसलं अविपाकं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

३० [1]कामावचरं कुसलं सविपाकं आचयगामी[1] ति ? आमन्ता ।

लोकुत्तरं कुसलं सविपाकं आचयगामी ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० ।

रूपावचरं पे० अरूपावचरं कुसलं सविपाकं आचयगामी ति ? आमन्ता ।

लोकुत्तरं कुसलं सविपाकं आचयगामी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ।

[1]लोकुत्तरं कुसलं सविपाकं अपचयगामी ति ? आमन्ता ।

१. आचयगामि – सी० ।

कामावचर कुसल सविपाक अपचयगामी ति ? न हेव वत्तब्बे। ... पे० ।

लोकुत्तर कुसल सविपाक अपचयगामी ति ? आमन्ता।

रूपावचर पे० अरूपावचर कुसल सविपाक अपचयगामी ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

७२(१०) विपाको विपाकधम्मधम्मो ति कथा

३१ *विपाको विपाकधम्मधम्मो ति ? आमन्ता।

तस्स विपाको विपाकधम्मधम्मो ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

तस्स विपाको विपाकधम्मधम्मो ति ? आमन्ता।

तस्स तस्सेव नत्थि दुक्खस्स अन्तकिरिया नत्थि वट्टुपच्छेदो[1] नत्थि अनुपादापरिनिब्बान ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*विपाको विपाकधम्मधम्मो ति ? आमन्ता।

विपाको ति वा विपाकधम्मधम्मो ति वा विपाकधम्मधम्मो ति वा विपाको ति[2] वा एसेसे एकट्ठे समे समभागे तज्जाते ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*विपाको विपाकधम्मधम्मो ति ? आमन्ता।

विपाको च विपाकधम्मधम्मो च विपाकधम्मधम्मो च विपाको च सहगता सहजाता संसट्ठा सम्पयुत्ता एकुप्पादा एकनिरोधा एकवत्थुका एकारम्मणा ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*विपाको विपाकधम्मधम्मो ति ? आमन्ता।

तञ्ञेव अकुसल सो अकुसलस्स विपाको, तञ्ञेव कुसल सो कुसलस्स विपाको ति ? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*विपाको विपाकधम्मधम्मो ति ? आमन्ता।

येनेव चित्तेन पाण हनति तेनेव चित्तेन निरये पच्चति, येनेव चित्तेन दान देति तेनेव चित्तेन सग्गे मोदती ति ? न हेव वत्तब्बे। ... पे० ।

---

१ वट्टुपच्छेदो – स्या । २ सी पोत्थके नत्थि ।

३२ [न] वत्तब्ब – "विपाको विपाकधम्मधम्मो" ति ? आमन्ता ।

ननु विपाका चत्तारो खन्धा अरूपिनो अञ्ञमञ्ञपच्चया ति ? आमन्ता ।

हञ्चि विपाका चत्तारो खन्धा अरूपिनो अञ्ञमञ्ञपच्चया, तेन वत रे वत्तब्बे – "विपाको विपाकधम्मधम्मो" ति ।

सत्तमो वग्गो ।

तस्सुद्दानं

सङ्गहो, सम्पयुत्तो[1], चेतसिको धम्मो, चेतसिकं दान, परिभोगमयं पुञ्ञ वड्ढति, इतो दिन्नेन तत्थ यापेन्ति, पथवी कम्मविपाको, जरामरणं विपाको, नत्थि अरियधम्मविपाको, विपाको विपाकधम्मधम्मो ति ।

१ सम्पयोगो – स्या

ननु अत्थि असुरकायो ति, आमन्ता । R 36

हञ्चि अत्थि असुरकायो, तेन वत रे वत्तब्बे – "छ गतियो" ति ।

७५(२) अन्तराभवकथा

३ *अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

कामभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

रूपभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

अरूपभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

कामभवस्स च रूपभवस्स च अन्तरे अत्थि अन्तराभवो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

रूपभवस्स च अरूपभवस्स च अन्तरे अत्थि अन्तराभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कामभवस्स च रूपभवस्स च अन्तरे नत्थि अन्तराभवो ति ? B आमन्ता ।

हञ्चि कामभवस्स च रूपभवस्स च अन्तरे नत्थि अन्तराभवो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अन्तराभवो" ति ।

रूपभवस्स च अरूपभवस्स च अन्तरे नत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता । R

हञ्चि रूपभवस्स च अरूपभवस्स च अन्तरे नत्थि अन्तराभवो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अन्तराभवो" ति ।

४ *अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

पञ्चमी सा योनि, छट्ठमी सा गति, अट्ठमी सा विञ्ञाणट्ठिति, दसमो सो सत्तावासो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

अन्तराभवो भवो गति सत्तावासो ससारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

८. अट्ठमो वग्गो

७४(१) छगतिकथा

१ *छ गतियो ति ? आमन्ता ।

ननु पञ्च गतियो वुत्ता भगवता – निरयो, तिरच्छानयोनि, पेत्तिविसयो, मनुस्सा, देवा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पञ्च गतियो वुत्ता भगवता – निरयो, तिरच्छानयोनि पेत्तिविसयो, मनुस्सा, देवा, नो च वत रे वत्तब्बे – "छ गतियो" ति ।

*छ गतियो ति ? आमन्ता ।

ननु कालकञ्चिका[1] असुरा पेतान समानवण्णा समानभोगा समानाहारा समानायुका पेतेहि सह आवाहविवाह गच्छन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कालकञ्चिका असुरा पेतान समानवण्णा समानभोगा समानाहारा समानायुका पेतेहि सह आवाहविवाह गच्छन्ति, नो च वत रे वत्तब्बे – 'छ गतियो' ति ।

*छ गतियो ति ? आमन्ता ।

ननु वेपचित्तिपरिसा[2] देवान समानवण्णा समानभोगा समानाहारा समानायुका देवेहि सह आवाहविवाह गच्छन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वेपचित्तिपरिसा देवान समानवण्णा समानभोगा समानाहारा समानायुका देवेहि सह आवाहविवाह गच्छन्ति, नो च वत रे वत्तब्बे – 'छ गतियो' ति ।

*छ गतियो ति ? आमन्ता ।

ननु वेपचित्तिपरिसा पुब्बदेवा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वेपचित्तिपरिसा पुब्बदेवा नो च वत रे वत्तब्बे – 'छ गतियो' ति ।

२ [1]न वत्तब्ब – छ गतियो" ति ? आमन्ता ।

---

१ कालकञ्चिका – सी०, स्या०; कालकञ्जका – रो०, एवमुपरि पि। २ वेपचित्ति-सपरिसा – सी०, एवमुपरि पि।

ननु अत्थि असुरकायो ति, आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि असुरकायो, तेन वत रे वत्तब्बे – "छ गतियो" ति ।

७५(२) अन्तराभवकथा

३ *अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

कामभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

रूपभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

अरूपभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

कामभवस्स च रूपभवस्स च अन्तरे अत्थि अन्तराभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

रूपभवस्स च अरूपभवस्स च अन्तरे अत्थि अन्तराभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कामभवस्स च रूपभवस्स च अन्तरे नत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कामभवस्स च रूपभवस्स च अन्तरे नत्थि अन्तराभवो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अन्तराभवो" ति ।

रूपभवस्स च अरूपभवस्स च अन्तरे नत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि रूपभवस्स च अरूपभवस्स च अन्तरे नत्थि अन्तराभवो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अन्तराभवो" ति ।

४ *अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

पञ्चमी सा योनि, छट्ठमी सा गति, अट्ठमी सा विञ्ञाणट्ठिति, दसमो सो सत्तावासो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

अन्तराभवो भवो गति सत्तावासो ससारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अन्तराभवूपगं कम्मं ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

अत्थि अन्तराभवूपगा सत्ता ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

अन्तराभवे सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे ...पे०... ।

अन्तराभवे अत्थि रूपं[1] वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

अन्तराभवो पञ्चवोकारभवो[2] ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

५ *अत्थि कामभवो, कामभवो भवो गति सत्तावासो संसारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

अत्थि अन्तराभवो, अन्तराभवो भवो गति सत्तावासो संसारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

अत्थि कामभवूपगं कम्मं ति ? आमन्ता ।

अत्थि अन्तराभवूपगं कम्मं ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

अत्थि कामभवूपगा सत्ता ति ? आमन्ता ।

अत्थि अन्तराभवूपगा सत्ता ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

कामभवे सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? आमन्ता ।

अन्तराभवे सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

कामभवे अत्थि रूपं वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

अन्तराभवे अत्थि रूपं वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

कामभवो पञ्चवोकारभवो ति ? आमन्ता ।

अन्तराभवो पञ्चवोकारभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

अत्थि रूपभवो, रूपभवो भवो गति सत्तावासो संसारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

अत्थि अन्तराभवो, अन्तराभवो भवो गति सत्तावासो संसारो

१ रूप – सी । २ पञ्चवोकारो – सी ।

योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेवं वत्तब्बे । B ...पे०... ।

अत्थि रूपभवूपगं कम्मं ति ? आमन्ता ।

अत्थि अन्तराभवूपग कम्मं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

अत्थि रूपभवूपगा सत्ता ति ? आमन्ता ।

अत्थि अन्तराभवूपगा सत्ता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

रूपभवे सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? आमन्ता ।

अन्तराभवे सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

रूपभवे अत्थि रूपं वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं ति ? R आमन्ता ।

अन्तराभवे अत्थि रूपं वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाण ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

रूपभवो पञ्चवोकारभवो ति ? आमन्ता ।

अन्तराभवो पञ्चवोकारभवो ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

*अत्थि अरूपभवो, अरूपभवो भवो गति सत्तावासो ससारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

अत्थि अन्तराभवो, अन्तराभवो भवो गति सत्तावासो ससारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० . ।

अत्थि अरूपभवूपग कम्मं ति ? आमन्ता ।

अत्थि अन्तराभवूपग कम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि अरूपभवूपगा सत्ता ति ? आमन्ता ।

अत्थि अन्तराभवूपगा सत्ता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरूपभवे सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? आमन्ता ।

अन्तराभवे सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरूपभवे अत्थि वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

अन्तराभवे अत्थि वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरूपभवो चतुवोकारभवो ति ? आमन्ता ।

अन्तराभवो चतुवोकारभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । ... पे०... ।

६ *अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

सब्बसञ्ञेव सत्तान अत्थि अन्तराभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सब्बेसञ्ञेव सत्तान नत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सब्बेसञ्ञेव सत्तान नत्थि अन्तराभवो, नो च वत रे वत्तब्बे – 'अत्थि अन्तराभवो' ति ।

*अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

आनन्तरियस्स[1] पुग्गलस्स अत्थि अन्तराभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

आनन्तरियस्स पुग्गलस्स नत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि आनन्तरियस्स पुग्गलस्स नत्थि अन्तराभवो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अन्तराभवो" ति ।

न आनन्तरियस्स पुग्गलस्स अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

आनन्तरियस्स पुग्गलस्स अत्थि अन्तराभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

आनन्तरियस्स पुग्गलस्स नत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

न आनन्तरियस्स पुग्गलस्स नत्थि अन्तराभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

निरयूपगस्स पुग्गलस्स पे० असञ्ञसत्तूपगस्स पुग्गलस्स ... पे० अरूपूपगस्स पुग्गलस्स अत्थि अन्तराभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरूपूपगस्स पुग्गलस्स नत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरूपूपगस्स पुग्गलस्स नत्थि अन्तराभवो, नो च वत रे वत्तब्बे – 'अत्थि अन्तराभवो' ति ।

न अरूपूपगस्स पुग्गलस्स अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

---

1 [illegible] ।

अरूपूपगस्स पुग्गलस्स अत्थि अन्तराभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

अरूपूपगस्स पुग्गलस्स नत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

न अरूपूपगस्स पुग्गलस्स नत्थि अन्तराभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

७ न वत्तव्व अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

ननु अन्तरापरिनिब्बायी[1] पुग्गलो अत्थी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अन्तरापरिनिब्बायी पुग्गलो अत्थि, तेन[2] वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अन्तराभवो" ति ।

*अन्तरापरिनिब्बायी पुग्गलो अत्थी ति कत्वा अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

उपहच्चपरिनिब्बायी पुग्गलो अत्थी ति कत्वा अत्थि उपहच्च-भवो ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

अन्तरापरिनिब्बायी पुग्गलो अत्थी ति कत्वा अत्थि अन्तराभवो ति ? आमन्ता ।

असङ्खारपरिनिब्बायी पुग्गलो पे० ससङ्खारपरिनिब्बायी पुग्गलो अत्थी ति कत्वा अत्थि ससङ्खारभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । ... पे०. ।

७६(३) कामगुणकथा

८. *पञ्चेव कामगुणा कामधातू ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि तप्पटिसंयुत्तो[3] छन्दो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि तप्पटिसयुत्तो छन्दो, नो च वत रे वत्तब्बे – "पञ्चेव कामगुणा कामधातू" ति ।

ननु अत्थि तप्पटिसयत्तो रागो तप्पटिसयुत्तो छन्दो तप्पटिसंयुत्तो छन्दरागो तप्पटिसयुत्तो सङ्कप्पो तप्पटिसयुत्तो रागो तप्पटिसयुत्तो सङ्कप्परागो तप्पटिसंयुत्ता पीति तप्पटि-संयुत्तं सोमनस्स तप्पटिसंयुत्त पीतिसोमनस्सं ति ? आमन्ता ।

---

१ अन्तरापरिनिब्बायि – सी०, स्या०, एवमुपरि पि । २ नो – स्या० । ३ तप्पटि-सञ्ञुत्तो – सी०, रो०, म०, एवमुपरि पि ।

हञ्चि अत्थि तप्पटिसंयुत्तं पीतिसोमनस्सं, नो च वत रे वत्तब्बे – "पञ्चेव कामगुणा कामधातू" ति ।

*पञ्चेव कामगुणा कामधातू ति ? आमन्ता ।

मनुस्सानं चक्खुं[1] न कामधातू ति ? न हेवं वत्तब्बे …पे० … ।

मनुस्सानं सोतं …पे० … मनुस्सानं घानं …पे० … मनुस्सानं जिव्हा[2] …पे० … मनुस्सानं कायो …पे० … मनुस्सानं मनो न कामधातू ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे० … ।

*मनुस्सानं मनो न कामधातू ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

"पञ्च कामगुणा लोके, मनोछट्ठा पवेदिता ।
एत्थ छन्दं विराजेत्वा, एवं दुक्खा पमुच्चती" ति ।।

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "मनुस्सानं मनो न कामधातू" ति ।

६ *पञ्चेव कामगुणा कामधातू ति ? आमन्ता ।

कामगुणा भवो गति सत्तावासो संसारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे० … ।

अत्थि कामगुणूपगं कम्मं ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे० … ।

अत्थि कामगुणूपगा सत्ता ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे० … ।

कामगुणे सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे० … ।

कामगुणे अत्थि रूपं वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे० … ।

कामगुणा पञ्चवोकारभवो ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे० … ।

कामगुणे सम्मासम्बुद्धा उप्पज्जन्ति पच्चेकसम्बुद्धा उप्पज्जन्ति सावकयुगं उप्पज्जती ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे० … ।

कामधातु भवो गति सत्तावासो संसारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

---

१ चक्खुं – स्या० रो० । २ जिव्हं – सी० ।

कामगुणा भवो गति सत्तावासो ससारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि कामधातूपग कम्मं ति ? आमन्ता ।

अत्थि कामगुणूपग कम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०.. ।

अत्थि कामधातूपगा सत्ता ति ? आमन्ता ।

अत्थि कामगुणूपगा सत्ता ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०. ।

*कामधातुया सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? आमन्ता ।

कामगुणे सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कामधातुया अत्थि रूप वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

कामगुणे अत्थि रूप वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कामधातु पञ्चवोकारभवो ति ? आमन्ता ।

कामगुणा पञ्चवोकारभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०. ।

कामधातुया सम्मासम्बुद्धा उप्पज्जन्ति, पच्चेकसम्बुद्धा उप्पज्जन्ति, सावकयुग उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

कामगुणे[1] सम्मासम्बुद्धा उप्पज्जन्ति, पच्चेकसम्बुद्धा उप्पज्जन्ति, सावकयुग उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१० ।न वत्तब्ब – "पञ्चेव कामगुणा कामधातू" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "पञ्चिमे, भिक्खवे, कामगुणा ! कतम पञ्च ? चक्खुविञ्ञेय्या रूपा इट्ठा कन्ता मनापा पियरूपा कामूपसहिता रजनीया, सोतविञ्ञेय्या सद्दा पे० घानविञ्ञेय्या गन्धा पे० जिव्हाविञ्ञेय्या रसा पे० कायविञ्ञेय्या फोट्ठब्बा इट्ठा कन्ता मनापा पियरूपा कामूपसहिता रजनीया – इमे खो, भिक्खवे, पञ्च कामगुणा" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि पञ्चेव कामगुणा कामधातू ति ।

---

१. कामगुणा – रो० ।

७७(४) कामकथा

११ *पञ्चेवायतना कामा ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि तप्पटिसयुत्तो[1] छन्दो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि तप्पटिसयुत्तो छन्दो, नो च वत रे वत्तब्बे – "पञ्चेवायतना कामा" ति ।

ननु अत्थि तप्पटिसयुत्तो रागो तप्पटिसयुत्तो[2] छन्दो[2] तप्पटिसयुत्तो छन्दरागो तप्पटिसयुत्तो सङ्कप्पो तप्पटिसयुत्तो रागो तप्पटिसयुत्तो सङ्कप्परागो तप्पटिसयुत्ता पीति तप्पटिसंयुत्त सोमनस्स तप्पटिसयुत्त पीतिसोमनस्स ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि तप्पटिसयुत्त पीतिसोमनस्सं, नो च वत रे वत्तब्बे – 'पञ्चेवायतना कामा" ति ।

१२ न वत्तब्ब – "पञ्चेवायतना कामा" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "पञ्चिमे, भिक्खवे, कामगुणा ! कतमे पञ्च ? चक्खुविञ्ञेय्या रूपा पे० कायविञ्ञेय्या फोट्ठब्बा इट्ठा कन्ता मनापा पियरूपा कामूपसहिता रजनीया – इमे खो, भिक्खवे, पञ्च कामगुणा" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि पञ्चेवायतना कामा ति ।

*पञ्चेवायतना कामा ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "पञ्चिमे, भिक्खवे, कामगुणा ! कतमे पञ्च ? चक्खुविञ्ञेय्या रूपा पे० कायविञ्ञेय्या फोट्ठब्बा इट्ठा कन्ता मनापा पियरूपा कामूपसहिता रजनीया – इमे खो, भिक्खवे, पञ्च कामगुणा । अपि च, भिक्खवे, नेते कामा कामगुणा नामेते अरियस्स विनये वुच्चन्ति –

"सङ्कप्परागो पुरिसस्स कामो,
न ते कामा यानि चित्रानि लोके ।
सङ्कप्परागो पुरिसस्स कामो,
तिट्ठन्ति चित्रानि तथेव लोके ।
अथेत्थ धीरा विनयन्ति छन्द' ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – पञ्चेवायतना कामा ' ति ।

---

१ तप्पटिसञ्ञुत्तो री। एवमुपरि पि। २-२ स्या पी पोत्थकेसु नत्थि।

७८(५) रूपधातुकथा

१३ *रूपिनो धम्मा रूपधातू ति ? आमन्ता ।

रूप भवो गति सत्तावासो संसारो योनि विञ्ञाणट्ठिति R अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०. । B

अत्थि रूपूपग कम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

अत्थि रूपूपगा सत्ता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

रूपे सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

रूपे अत्थि रूप वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाण ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

रूप पञ्चवोकारभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०... ।

*रूपधातु भवो गति पे० अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

रूप भवो गति पे अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि रूपधातूपगं कम्मं ति ? आमन्ता ।

अत्थि रूपूपग कम्मं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि रूपधातूपगा सत्ता ति ? आमन्ता ।

अत्थि रूपूपगा सत्ता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*रूपधातुया सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? आमन्ता ।

रूपे सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

रूपधातुया अत्थि रूप वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

रूपे अत्थि रूप वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

रूपधातु पञ्चवोकारभवो ति ? आमन्ता ।

रूप पञ्चवोकारभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१४ *रूपिनो धम्मा रूपधातु, कामधातुया अत्थि रूप ति ? आमन्ता ।

सा च कामधातु, सा रूपधातू ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०... ।

सा च कामधातु, सा रूपधातू ति ? आमन्ता ।

कामभवेन समन्नागतो पुग्गलो द्वीहि भवेहि समन्नागतो होति – कामभवेन च रूपभवेन चा ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

७६(६) अरूपधातुकथा

१५ *अरूपिनो धम्मा अरूपधातू ति ? आमन्ता ।

वेदना भवो गति सत्तावासो संसारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ... ।

अत्थि वेदनूपगं कम्मं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

अत्थि वेदनूपगा सत्ता ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

वेदनाय सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ... ।

वेदनाय अत्थि वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ... ।

वेदना चतुवोकारभवो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ... ।

*अरूपधातु भवो गति ...पे० ... अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

वेदना भवो गति ...पे०... अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

अत्थि अरूपधातूपगं कम्मं ति ? आमन्ता ।

अत्थि वेदनूपगं कम्मं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

अत्थि अरूपधातूपगा सत्ता ति ? आमन्ता ।

अत्थि वेदनूपगा सत्ता ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

*अरूपधातुया सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? आमन्ता ।

वेदनाय सत्ता जायन्ति जीयन्ति मीयन्ति चवन्ति उपपज्जन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ... ।

अरूपधातुया अत्थि वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं ति ? आमन्ता ।

वेदनाय अत्थि वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अरूपधातु चतुवोकारभवो ति ? आमन्ता ।

वेदना चतुवोकारभवो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१६ *अरूपिनो धम्मा अरूपधातु, कामधातुया अत्थि वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

सा व कामधातु, सा अरूपधातू ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०. ।

सा व कामधातु, सा अरूपधातू ति ? आमन्ता ।

कामभवेन समन्नागतो पुग्गलो द्वीहि भवेहि समन्नागतो होति – कामभवेन च अरूपभवेन चा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*रूपिनो धम्मा रूपधातु, अरूपिनो धम्मा अरूपधातु, कामधातुया अत्थि रूपं वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाण ति ? आमन्ता । R

सा व कामधातु, सा रूपधातु, सा अरूपधातू ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० ।

सा व कामधातु, सा रूपधातु, सा अरूपधातू ति ? आमन्ता ।

कामभवेन समन्नागतो पुग्गलो तीहि भवेहि समन्नागतो होति – कामभवेन च रूपभवेन च अरूपभवेन चा ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

८०(७) रूपधातुया आयतनकथा

१७ *अत्थि सळायतनिको अत्तभावो रूपधातुया ति ? आमन्ता । B

अत्थि तत्थ घानायतन ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ गन्धायतन ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि तत्थ जिव्हायतनं ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ रसायतन ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि तत्थ कायायतन ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ फोट्ठब्बायतनं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*नत्थि तत्थ गन्धायतन ति ? आमन्ता ।

नत्थि तत्थ घानायतन ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे०… ।
नत्थि तत्थ रसायतन ति ? आमन्ता ।
नत्थि तत्थ जिव्हायतन ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे०… ।
नत्थि तत्थ फोट्ठब्बायतन ति ? आमन्ता ।
नत्थि तत्थ कायायतन ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे०… ।

१८ *अत्थि तत्थ चक्खायतन, अत्थि रूपायतन ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ घानायतन, अत्थि गन्धायतन ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे० ।

अत्थि तत्थ चक्खायतन, अत्थि रूपायतन ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ जिव्हायतन, अत्थि रसायतन …पे०… अत्थि तत्थ कायायतन अत्थि फोट्ठब्बायतन ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे०… ।

अत्थि तत्थ सोतायतन, अत्थि सद्दायतन …पे०… अत्थि तत्थ मनायतन, अत्थि धम्मायतन ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ घानायतन, अत्थि गन्धायतन ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे० ।

अत्थि तत्थ मनायतन, अत्थि धम्मायतन ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ जिव्हायतन, अत्थि रसायतन ति …पे०… अत्थि तत्थ कायायतन अत्थि फोट्ठब्बायतन ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे०… ।

अत्थि तत्थ घानायतन नत्थि गन्धायतन ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ चक्खायतन, नत्थि रूपायतन ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे० ।

अत्थि तत्थ घानायतन, नत्थि गन्धायतन ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ सोतायतन नत्थि सद्दायतन …पे०… अत्थि तत्थ मनायतन नत्थि धम्मायतन ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे० ।

अत्थि तत्थ जिव्हायतन नत्थि रसायतन …पे०… अत्थि तत्थ कायायतन अत्थि फोट्ठब्बायतन ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ घानायतन नत्थि रूपायतन ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे०… ।

अत्थि तत्थ कायायतन, नत्थि फोट्ठब्बायतनं ति ? आमन्ता । R.

अत्थि तत्थ सोतायतन, नत्थि सद्दायतन पे० . अत्थि तत्थ मनायतनं, नत्थि धम्मायतन ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० । B.

१९ *अत्थि तत्थ चक्खायतन अत्थि रूपायतन, तेन चक्खुना त रूपं पस्सती ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ घानायतन अत्थि गन्धायतन, तेन घानेन तं गन्ध घायती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि तत्थ चक्खायतन अत्थि रूपायतन, तेन चक्खुना त रूप पस्सती ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ जिव्हायतन अत्थि रसायतनं, ताय जिव्हाय तं रस सायति. पे०. अत्थि तत्थ कायायतनं अत्थि फोट्ठब्बायतन, तेन कायेन तं फोट्ठब्ब फुसती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि तत्थ सोतायतन अत्थि सद्दायतन ..पे०. अत्थि तत्थ मनायतन अत्थि धम्मायतन, तेन मनेन त धम्म विजानाती ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ घानायतनं अत्थि गन्धायतन, तेन घानेन त गन्ध घायती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

अत्थि तत्थ मनायतन अत्थि धम्मायतन, तेन मनेन त धम्मं विजानाती ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ जिव्हायतन अत्थि रसायतन पे० अत्थि तत्थ कायायतन अत्थि फोट्ठब्बायतन, तेन कायेन त फोट्ठब्ब फुसती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि तत्थ घानायतन अत्थि गन्धायतन, न च तेन घानेन तं गन्धं घायती ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ चक्खायतन अत्थि रूपायतनं, न च तेन चक्खुना तं रूपं पस्सती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि तत्थ घानायतन अत्थि गन्धायतन, न च तेन घानेन त गन्धं घायती ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ सोतायतन अत्थि सद्दायतनं . पे० अत्थि तत्थ

मनायतनं अत्थि धम्मायतनं, न च तेन मनेन तं धम्मं विजानाती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*अत्थि तत्थ जिव्हायतनं अत्थि रसायतनं पे०... अत्थि तत्थ कायायतनं अत्थि फोट्ठब्बायतनं, न च तेन कायेन तं फोट्ठब्बं फुसती ति? आमन्ता।

अत्थि[1] तत्थ चक्खायतनं अत्थि रूपायतनं, न च तेन चक्खुना तं रूपं पस्सती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

अत्थि तत्थ कायायतनं अत्थि फोट्ठब्बायतनं, न च तेन कायेन तं फोट्ठब्बं फुसती ति? आमन्ता[1]।

अत्थि तत्थ सोतायतनं अत्थि सद्दायतनं पे०... अत्थि तत्थ मनायतनं अत्थि धम्मायतनं न च तेन मनेन तं धम्मं विजानाती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

२० *अत्थि तत्थ घानायतनं अत्थि गन्धायतनं तेन घानेन तं गन्धं घायती ति? आमन्ता।

अत्थि तत्थ मूलगन्धो सारगन्धो तचगन्धो पत्तगन्धो पुप्फगन्धो फलगन्धो आमगन्धो विस्सगन्धो[2] सुगन्धो दुग्गन्धो ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०...।

*अत्थि तत्थ जिव्हायतनं अत्थि रसायतनं, ताय जिव्हाय तं रसं सायती ति? आमन्ता।

अत्थि तत्थ मूलरसो खन्धरसो तचरसो पत्तरसो पुप्फरसो फलरसो अम्बिलं मधुरं तित्तकं[3] कटुकं लोणियं खारियं लम्बिलं कसावो सादु असादू ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

अत्थि तत्थ कायायतनं अत्थि फोट्ठब्बायतनं, तेन कायेन तं फोट्ठब्बं फुसती ति? आमन्ता।

अत्थि तत्थ कक्खळं[4] मुदुकं सण्हं[5] फरुसं सुखसम्फस्सं दुक्खसम्फस्सं गरुकं लहुकं ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

२१ [6]न वत्तब्बं – सळायतनिको अत्तभावो रूपधातुया ति? आमन्ता।

१–१ अयं पाठो म० पोत्थके न दिस्सति। २ विस्सगन्धो – स्या०, रो०। ३ तित्तकं – स्या०। ४ कक्खळं – सी०, स्या०। ५ सण्हं – सी०।

ननु अत्थि तत्थ घानंनिमित्तं जिव्हानिमित्त कायनिमित्तं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि तत्थ घानंनिमित्तं जिव्हानिमित्त कायनिमित्तं, तेन वत रे वत्तब्बे – "सळायतनिको अत्तभावो रूपधातुया" ति ।

८१(८) अरूपे रूपकथा

२२ *अत्थि रूप अरूपेसू ति ? आमन्ता ।

रूपभवो रूपगति रूपसत्तावासो रूपसंसारो रूपयोनि रूपत्तभावपटिलाभो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ननु अरूपभवो अरूपगति अरूपसत्तावासो अरूपससारो अरूपयोनि अरूपत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरूपभवो पे० . अरूपत्तभावपटिलाभो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि रूप अरूपेसू" ति ।

*अत्थि रूप अरूपेसू ति ? आमन्ता ।

पञ्चवोकारभवो गति सत्तावासो संसारो योनि विञ्ञाणट्ठिति अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु चतुवोकारभवो पे० अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चतुवोकारभवो गति पे० अत्तभावपटिलाभो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि रूप अरूपेसू" ति ।

२३ *अत्थि रूप रूपधातुया, सो च रूपभवो रूपगति रूपसत्तावासो रूपससारो रूपयोनि रूपत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

अत्थि रूप अरूपेसु, सो च रूपभवो रूपगति . पे० रूपत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि रूपं रूपधातुया, सो च पञ्चवोकारभवो गति .पे०.. अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

अत्थि रूप अरूपेसु, सो च पञ्चवोकारभवो गति पे० अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि रूप अरूपेसु, सो च अरूपभवो अरूपगति अरूपसत्तावासो अरूपससारो अरूपयोनि अरूपत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

अत्थि रूप रूपधातुया[1], सो च अरूपभवो अरूपगति ..पे०.. अरूपत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि रूप अरूपेसु, सो च चतुवोकारभवो गति ..पे०.. अत्तभावपटिलाभो ति ? आमन्ता ।

अत्थि रूप रूपधातुया, सो च चतुवोकारभवो गति पे०.. अत्तभावपटिलाभो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

२४ *अत्थि रूप अरूपेसू ति ? आमन्ता ।

ननु रूपान निस्सरण अरूप वुत्त भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि रूपान निस्सरण अरूप वुत्त भगवता, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि रूप अरूपेसू" ति ।

*रूपान निस्सरण अरूप वुत्त भगवता, अत्थि रूप अरूपेसू ति ? आमन्ता ।

कामान निस्सरण नेक्खम्म वुत्त भगवता, अत्थि नेक्खम्मेसु कामा, अत्थि अनासवेसु आसवा अत्थि अपरियापन्नेसु परियापन्ना ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

८२(९) रूप कम्म ति कथा

२५ कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप कुसल ति ? आमन्ता ।

सारम्मण अत्थि तस्स आवट्टना आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०.. ।

ननु अनारम्मण नत्थि तस्स आवट्टना आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मण नत्थि तस्स आवट्टना ..पे० पणिधी ति नो च वत रे वत्तब्बे – कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप कुसल ति ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठितो फस्सो कुसलो सारम्मणो अत्थि तस्स आवट्टना ..पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

---

१ अरूपधातुया – सी॰ स्या॰ रो॰ ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूपं कुसल सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना . पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठिता वेदना पे० सञ्ञा चेतना सद्धा विरिय सति समाधि पे० पञ्ञा कुसला सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप कुसल सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप कुसल अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठितो फस्सो कुसलो अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप कुसलं अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठिता वेदना पे० सञ्ञा चेतना सद्धा विरिय सति. समाधि पे० पञ्ञा कुसला अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

२६ *कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप कुसल ति ? आमन्ता ।

य किञ्चि कुसलेन चित्तेन समुट्ठित रूप सब्ब त कुसल ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० ।

*कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप कुसल ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित रूपायतन कुसल ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठितं कायकम्म रूप कुसल ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित सद्दायतन पे० गन्धायतन रसायतन फोट्ठब्बायतन पे० पथवीधातु आपोधातु तेजोधातु पे० वायोधातु कुसला ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कुसलेन चित्तेन समुट्ठित रूपायतन अब्याकत ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप अब्याकत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०. ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित सद्दायतन पे० गन्धायतन – रसायतन – फोट्ठब्बायतन पे० पथवीधातु आपोधातु तेजोधातु पे० वायोधातु अब्याकता ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप अब्याकत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

२७ *कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप अनारम्मण कुसल ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित रूपायतन अनारम्मण कुसल ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप अनारम्मण कुसल ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित सद्दायतन पे० गन्धायतन – रसायतन फोट्ठब्बायतन पे० पथवीधातु आपोधातु तेजोधातु पे० – वायोधातु अनारम्मणा कुसला ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० – ।

*कुसलेन चित्तेन समुट्ठित रूपायतन अनारम्मण अब्याकत ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप अनारम्मण अब्याकत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित सद्दायतन पे० गन्धायतन – रसायतन फोट्ठब्बायतन पे० पथवीधातु आपोधातु तेजोधातु – पे० वायोधातु अनारम्मणा अब्याकता ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप अनारम्मण अब्याकत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

२८ *कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप फस्सविप्पयुत्त कुसल ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित रूपायतन फस्सविप्पयुत्त कुसल ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप फस्सविप्पयुत्त कुसल ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित सद्दायतन पे० गन्धायतन –

रसायतनं .. फोट्ठब्बायतन पे० पथवीधातु .. आपोधातु .. तेजोधातु . पे० वायोधातु फस्सविप्पयुत्ता कुसला ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० ।

*कुसलेन चित्तेन समुट्ठित रूपायतन फस्सविप्पयुत्तं अब्याकत ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप फस्सविप्पयुत्तं अब्याकत ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित सद्दायतन पे० गन्धायतन . रसायतन . फोट्ठब्बायतनं पे० पथवीधातु आपोधातु . तेजोधातु पे० वायोधातु फस्सविप्पयुत्ता अब्याकता ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठितं कायकम्म रूप फस्सविप्पयुत्त अब्याकत ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

२९ *कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप अनारम्मण फस्सविप्पयुत्त कुसलं ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठितं रूपायतन अनारम्मण फस्सविप्पयुत्तं कुसल ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . । R

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्मं रूपं अनारम्मण फस्सविप्पयुत्तं कुसल ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित सद्दायतन .पे० गन्धायतन रसायतन फोट्ठब्बायतन पे० पथवीधातु .. आपोधातु .. तेजोधातु पे० वायोधातु अनारम्मणा फस्सविप्पयुत्ता कुसला ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*कुसलेन चित्तेन समुट्ठित रूपायतन अनारम्मण फस्सविप्पयुत्तं अब्याकत ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप अनारम्मणं फस्सविप्पयुत्त अब्याकत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित सद्दायतन पे० गन्धायतन रसायतन फोट्ठब्बायतन पे० पथवीधातु आपोधातु तेजोधातु पे० वायोधातु अनारम्मणा फस्सविप्पयुत्ता अब्याकता ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप अनारम्मण फस्सविप्पयुत्त अब्याकत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

३० *कुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप कुसल ति ? आमन्ता ।

सारम्मण अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "कुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप कुसल" ति ।

*कुसलेन चित्तेन समुट्ठितो फस्सो कुसलो सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप कुसल सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठिता वेदना पे० सञ्ञा .. चेतना .. सद्धा .. विरिय सति समाधि पे० पञ्ञा कुसला सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप कुसल सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

*कुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप कुसल अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठितो फस्सो कुसलो अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप कुसल अनारम्मण नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

कुसलेन चित्तेन समुट्ठिता वेदना पे० सञ्ञा चेतना .. सद्धा विरिय सति समाधि पे० पञ्ञा कुसला अनारम्मणा नत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०.. ।

*कुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप कुसल ति ? आमन्ता ।

यं किञ्चि कुसलेन चित्तेन समुट्ठितं रूपं सब्बं तं कुसलं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

यथा कायकम्मं तथा वचीकम्मं ति ।

३१ *अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं कायकम्मं रूपं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

सारम्मणं, अत्थि तस्स आवट्टना आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० . ।

ननु अनारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे –"अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं कायकम्मं रूपं अकुसलं" ति ।

*अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितो फस्सो अकुसलो सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं कायकम्मं रूपं अकुसलं सारम्मणं, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठिता वेदना पे० सञ्ञा . चेतना ... रागो, .. दोसो ... मोहो ... मानो ... दिट्ठि विचिकिच्छा ... थीनं .. उद्धच्चं अहिरिकं पे० अनोत्तप्पं अकुसलं सारम्मणं, अत्थि तस्स आवट्टना . पे० . पणिधी ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं कायकम्मं रूपं अकुसलं सारम्मणं, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं कायकम्मं रूपं अकुसलं अनारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना .पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितो फस्सो अकुसलो अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं कायकम्मं रूपं अकुसलं अनारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठिता वेदना .. पे० सञ्ञा ... चेतना – रागो .. दोसो ... मोहो ... मानो ... दिट्ठि .. विचिकिच्छा .. थीन – उद्धच्च ... अहिरिक पे० अनोत्तप्प अकुसल अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे० .. ।

*अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित कायकम्म रूप अकुसल ति ? आमन्ता ।

य किञ्चि अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित रूप सब्ब त अकुसल ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

३२ *अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप अकुसल ति ? आमन्ता ।

सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० .. पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मण नत्थि तस्स आवट्टना .. पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप अकुसल' ति ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितो फस्सो अकुसलो सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप अकुसल सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना ... पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे० ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठिता वेदना पे० सञ्ञा ... चेतना – रागो .. दोसो .. मोहो मानो .. दिट्ठि .. विचिकिच्छा ... थीन – उद्धच्च ... अहिरिक पे० .. अनोत्तप्प अकुसल सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना पे० ... पणिधी ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप अकुसल सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना .. पे० ... पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । ... पे० ... ।

*अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं वचीकम्मं रूपं अकुसलं अनारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितो फस्सो अकुसलो अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं वचीकम्मं रूपं अकुसलं अनारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठिता वेदना पे० सञ्ञा . चेतना .. रागो . दोसो मोहो . मानो दिट्ठि विचिकिच्छा थीनं .. उद्धच्चं अहिरिकं पे०. अनोत्तप्पं अकुसलं अनारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं वचीकम्मं रूपं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

यं किञ्चि अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं रूपं सब्बं तं अकुसलं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

३३ *अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं वचीकम्मं रूपं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं रूपायतनं अकुसलं ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं वचीकम्मं रूपं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं सद्दायतनं प० गन्धायतनं . रसायतनं फोट्ठब्बायतनं पे० पथवीधातु आपोधातु . तेजोधातु पे० वायोधातु असुचि अस्सु लोहितं सेदो अकुसलो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं रूपायतनं अब्याकतं ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं वचीकम्मं रूपं अब्याकतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं सद्दायतनं पे० गन्धायतनं ...

रसायतनं फोट्ठब्बायतनं पे० पथवीधातु आपोधातु .. तेजोधातु पे० वायोधातु असुचि मस्सु लोहितं सेदो अब्याकतो ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं वचीकम्मं रूपं अब्याकतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० .. ।

३४ *अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं वचीकम्मं रूपं अनारम्मणं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं रूपायतनं अनारम्मणं अकुसलं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं वचीकम्मं रूपं अनारम्मणं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं सद्दायतनं पे० .. गन्धायतनं .. पे० रसायतनं पे० फोट्ठब्बायतनं पथवीधातु आपोधातु ... तेजोधातु पे० वायोधातु असुचि मस्सु लोहितं सेदो अनारम्मणो अकुसलो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं रूपायतनं अनारम्मणं अब्याकतं ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं वचीकम्मं रूपं अनारम्मणं अब्याकतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं सद्दायतनं पे० .. गन्धायतनं -- रसायतनं फोट्ठब्बायतनं पे० पथवीधातु .. आपोधातु -- तेजोधातु पे० वायोधातु असुचि मस्सु लोहितं सेदो अनारम्मणो अब्याकतो ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं वचीकम्मं रूपं अनारम्मणं अब्याकतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

३५ *अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं वचीकम्मं रूपं फस्सविप्पयुत्तं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं रूपायतनं फस्सविप्पयुत्तं अकुसलं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप फस्सविप्पयुत्तं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित सद्दायतन पे० गन्धायतनं ... रसायतन फोट्ठब्बायतन पथवीधातु आपोधातु तेजोधातु पे० वायोधातु असुचि अस्सु लोहित सेदो फस्सविप्पयुत्तो अकुसलो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित रूपायतन फस्सविप्पयुत्त अव्याकतं ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप अनारम्मणं फस्सविप्पयुत्त अव्याकत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं सद्दायतनं पे० गन्धायतन ... रसायतन फोट्ठब्बायतन पथवीधातु आपोधातु तेजोधातु पे० वायोधातु असुचि अस्सु लोहित सेदो अनारम्मणो फस्सविप्पयुत्तो अव्याकतो ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप अनारम्मण[1] फस्सविप्पयुत्तं अव्याकत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप अनारम्मण फस्सविप्पयुत्त अकुसल ति ? आमन्ता । B

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठितं रूपायतन अनारम्मण फस्सविप्पयुत्त अकुसल ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप अनारम्मण फस्सविप्पयुत्त अकुसल ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित सद्दायतन पे० गन्धायतन . R रसायतन . फोट्ठब्बायतनं . पथवीधातु आपोधातु ... तेजोधातु पे० वायोधातु असुचि अस्सु लोहित सेदो अनारम्मणो फस्सविप्पयुत्तो अकुसलो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित रूपायतन अनारम्मण फस्सविप्पयुत्तं अव्याकत ति ? आमन्ता ।

---

१ रो० पोत्थके नत्थि ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप अनारम्मण फस्स विप्पयुत्त अब्याकत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित सद्दायतन पे० गन्धायतन – रसायतन फोट्ठब्बायतन पथवीधातु आपोधातु तेजोधातु पे० वायोधातु असुचि अस्सु लोहित सेदो अनारम्मणो फस्सविप्पयुत्तो अब्याकतो ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन चित्तेन समुट्ठित वचीकम्म रूप अनारम्मण फस्सविप्पयुत्त अब्याकत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

३६ न वत्तब्ब – 'रूप कुसल पि अकुसल पी" ति ? आमन्ता ।

ननु कायकम्म वचीकम्म कुसल पि अकुसल पी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कायकम्म वचीकम्म कुसल पि अकुसल पि, तेन वत रे वत्तब्बे – "रूप कुसल पि अकुसल पी' ति ।

*रूप कुसल पि अकुसल पी ति ? आमन्ता ।

चक्खायतन कुसल पि अकुसल पी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

रूप कुसल पि अकुसल पी ति ? आमन्ता ।

सोतायतन पे० घानायतन .. जिव्हायतन .. कायायतन – रूपायतन .. सद्दायतन ... गन्धायतन ... रसायतन ... फोट्ठब्बायतन – पथवीधातु आपोधातु तेजोधातु पे० वायोधातु असुचि अस्सु लोहित सेदो कुसलो पि अकुसलो पी ति ? न हेव वत्तब्ब । पे० ।

*कायो रूप कायकम्म रूप ति ? आमन्ता ।

मनो रूप मनोकम्म रूप ति ? न हेव वत्तब्ब । पे० ।

मनो अरूप मनोकम्म अरूप ति ? आमन्ता ।

कायो अरूप, कायकम्म अरूप ति ? न हेव वत्तब्ब । पे० ।

कायो रूप ति कायकम्म रूप ति ? आमन्ता ।

चक्खायतन रूप ति चक्खुविञ्ञाण रूप ति ? न हेव वत्तब्ब । – पे० – ।

कायो रूप ति कायकम्म रूप ति ? आमन्ता ।

सोतायतनं रूप ति, सोतविञ्ञाण रूप ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

कायो रूप ति, कायकम्म रूपं ति ? आमन्ता ।

घानायतन रूप ति, घानविञ्ञाण रूप ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कायो रूप ति, कायकम्म रूप ति ? आमन्ता ।

जिव्हायतन रूप ति, जिव्हाविञ्ञाण रूप ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कायो रूप ति, कायकम्म रूपं ति ? आमन्ता ।

कायायतनं रूप ति, कायविञ्ञाण रूप ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

३७ *रूप कम्म ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "चेतनाहं, भिक्खवे, कम्म वदामि, चेतयित्वा कम्म करोति कायेन वाचाय मनसा" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "रूप कम्मं" ति ।

*रूप कम्म ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "काये वा, आनन्द, सति कायसञ्चेतनाहेतु उप्पज्जति अज्झत्त सुखदुक्ख, वाचाय वा, आनन्द, सति वचीसञ्चेतना-हेतु उप्पज्जति अज्झत्त सुखदुक्ख, मने वा, आनन्द, सति मनोसञ्चेतनाहेतु उप्पज्जति अज्झत्त सुखदुक्ख" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "रूप कम्म" ति ।

*रूपं कम्म ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "तिविधा, भिक्खवे, कायसञ्चेतना अकुसल कायकम्म दुक्खुद्रय[1] दुक्खविपाक, चतुब्बिधा, भिक्खवे, वचीसञ्चेतना अकुसलं वचीकम्म दुक्खुद्रय दुक्खविपाक, तिविधा, भिक्खवे, मनोसञ्चेतना अकुसल मनोकम्म दुक्खुद्रय दुक्खविपाकं, तिविधा, भिक्खवे, कायसञ्चेतना कुसलं कायकम्म सुखुद्रय[2]

१ दुक्खिन्द्रिय – रो० । २ सुखिन्द्रिय – रो० ।

सुखविपाकं, चतुब्बिधा, भिक्खवे, वचीसञ्चेतना कुसलं वचीकम्मं सुखुद्रयं सुखविपाकं तिविधा, भिक्खवे, मनोसञ्चेतना कुसलं मनोकम्मं सुखुद्रयं सुखविपाकं" ति! अत्थेव सुत्तन्तो ति? आमन्ता।

तेन हि न वत्तब्बं – "रूपं कम्मं" ति।

*रूपं कम्मं ति? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता – "सचाय, आनन्द, समिद्धि मोघपुरिसो पाटलिपुत्तस्स[1] परिब्बाजकस्स एवं पुट्ठो एवं ब्याकरेय्य – 'सञ्चेतनियं, आवुसो पाटलिपुत्त, कम्मं कत्वा कायेन वाचाय मनसा सुखवेदनियं सुखं सो वेदयति, सञ्चेतनियं, आवुसो पाटलिपुत्त, कम्मं कत्वा कायेन वाचाय मनसा दुक्खवेदनियं दुक्खं सो वेदयति, सञ्चेतनियं, आवुसो पाटलिपुत्त कम्मं कत्वा कायेन वाचाय मनसा अदुक्खमसुखवेदनियं अदुक्खमसुखं सो वेदयती' ति, एवं ब्याकरमानो खो आनन्द, समिद्धि मोघपुरिसो पाटलिपुत्तस्स परिब्बाजकस्स सम्मा ब्याकरमानो ब्याकरेय्या' ति! अत्थेव सुत्तन्तो ति? आमन्ता।

तेन हि न वत्तब्बं – "रूपं कम्मं' ति।

८२(१०) जीवितिन्द्रियकथा

३८ *नत्थि रूपजीवितिन्द्रियं[2] ति? आमन्ता।

नत्थि रूपीनं धम्मानं आयु ठिति यपना यापना इरियना वत्तना पालना ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

अत्थि रूपीनं धम्मानं आयु ठिति यपना यापना इरियना वत्तना पालना ति? आमन्ता।

हञ्चि अत्थि रूपीनं धम्मानं आयु ठिति यपना यापना इरियना वत्तना पालना नो च[3] वत रे वत्तब्बे – "नत्थि रूपजीवितिन्द्रियं[4]" ति।

*अत्थि अरूपीनं धम्मानं आयु ठिति यपना यापना इरियना वत्तना पालना अत्थि अरूपजीवितिन्द्रियं ति? आमन्ता।

अत्थि रूपीनं धम्मानं आयु ठिति यपना यापना इरियना वत्तना पालना अत्थि रूपजीवितिन्द्रियं ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

[1] पाटलिपुत्तस्स – स्या० रो०। [2] रूपं जीवितिन्द्रियं – सी०। [3] स्या० रो० पोत्थकेसु नत्थि। [4] जीवितिन्द्रियं – रो०।

अत्थि रूपीनं धम्मान आयु ठिति यपना यापना इरियना वत्तना पालना, नत्थि रूपजीवितिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

अत्थि अरूपीन धम्मान आयु ठिति यपना यापना इरियना वत्तना पालना, नत्थि अरूपजीवितिन्द्रिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अरूपीन धम्मान आयु अरूपजीवितिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

रूपीन धम्मान आयु रूपजीवितिन्द्रिय ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

रूपीन धम्मान आयु न वत्तब्ब – "रूपजीवितिन्द्रिय" ति ? आमन्ता ।

अरूपीन धम्मान आयु न वत्तब्ब – "अरूपजीवितिन्द्रियं" ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

३९ *रूपीनं धम्मानं आयु अरूपजीवितिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

अरूपीनं धम्मान आयु रूपजीवितिन्द्रिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अरूपीन धम्मान आयु न वत्तब्ब – "रूपजीवितिन्द्रिय" ति ? आमन्ता ।

रूपीनं धम्मानं आयु न वत्तब्ब – "अरूपजीवितिन्द्रिय" ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*रूपीनं च अरूपीनं च धम्मान आयु अरूपजीवितिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

रूपीनं च अरूपीन च धम्मानं आयु रूपजीवितिन्द्रियं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*रूपीन च अरूपीन च धम्मान आयु न वत्तब्बं – "रूपजीवितिन्द्रियं" ति ? आमन्ता ।

रूपीनं च अरूपीनं च धम्मान आयु न वत्तब्बं – "अरूपजीवितिन्द्रिय" ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

नत्थि रूपजीवितिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

निरोध समापन्नस्स नत्थि जीवितिन्द्रिय ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे०.. ।

४० *निरोध समापन्नस्स अत्थि जीवितिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

हञ्चि निरोध समापन्नस्स अत्थि जीवितिन्द्रिय, नो च वत रे वत्तब्बे – "नत्थि रूपजीवितिन्द्रिय" ति ।

*निरोध समापन्नस्स अत्थि जीवितिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

कतमक्खन्धपरियापन्न ति ? सङ्खारक्खन्धपरियापन्न ति ।

निरोध समापन्नस्स अत्थि सङ्खारक्खन्धो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*निरोध समापन्नस्स अत्थि सङ्खारक्खन्धो ति ? आमन्ता ।

निरोध समापन्नस्स अत्थि वेदनाक्खन्धो पे० सञ्ञाक्खन्धो पे० विञ्ञाणक्खन्धो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*निरोध समापन्नस्स अत्थि वेदनाक्खन्धो पे० सञ्ञाक्खन्धो पे० विञ्ञाणक्खन्धो ति ? आमन्ता ।

न निरोध समापन्नो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

४१ *नत्थि रूपजीवितिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

असञ्ञसत्तान नत्थि जीवितिन्द्रिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*असञ्ञसत्तान अत्थि जीवितिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

हञ्चि असञ्ञसत्तान अत्थि जीवितिन्द्रिय नो च वत रे वत्तब्बे – "नत्थि रूपजीवितिन्द्रिय" ति ।

असञ्ञसत्तानं अत्थि जीवितिन्द्रिय ति ? आमन्ता ।

कतमक्खन्धपरियापन्न ति ? सङ्खारक्खन्धपरियापन्न ति ।

असञ्ञसत्तान अत्थि सङ्खारक्खन्धो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

*असञ्ञसत्तान अत्थि सङ्खारक्खन्धो ति ? आमन्ता ।

असञ्ञसत्तान अत्थि वेदनाक्खन्धो पे० सञ्ञाक्खन्धो पे० विञ्ञाणक्खन्धो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*असञ्ञसत्तान अत्थि वेदनाक्खन्धो पे०.. सञ्ञाक्खन्धो पे०... विञ्ञाणक्खन्धो ति ? आमन्ता ।

पञ्चवोकारभवो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

४२ *उपपत्तेसियेन[1] चित्तेन समुट्ठित जीवितिन्द्रियं उपपत्तेसिये चित्ते भिज्जमाने एकदेसं भिज्जती ति ? आमन्ता ।

---

१ उप्पत्तेसियेन – रो. एवमुपरि पि ।

उपपत्तेसियेन चित्तेन समुट्ठितो फस्सो उपपत्तेसिये चित्ते भिज्जमाने एकदेसो भिज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

*उपपत्तेसियेन चित्तेन समुट्ठितो फस्सो उपपत्तेसिये चित्ते भिज्जमाने अनवसेसो भिज्जती ति ? आमन्ता ।

उपपत्तेसियेन चित्तेन समुट्ठित जीवितिन्द्रिय उपपत्तेसिये चित्ते भिज्जमाने अनवसेसं भिज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

४३ †द्वे जीवितिन्द्रियानी ति ? आमन्ता ।

द्वीहि जीवितेहि जीवति, द्वीहि मरणेहि मीयती[1] ति ? आमन्ता[2] ।

८४(११) कम्महेतुकथा

४४ *कम्महेतु अरहा अरहत्ता परिहायती ति ? आमन्ता ।

कम्महेतु सोतापन्नो सोतापत्तिफला परिहायती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

कम्महेतु अरहा अरहत्ता परिहायती ति ? आमन्ता ।

कम्महेतु सकदागामी पे० अनागामी अनागामिफला परिहायती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*कम्महेतु सोतापन्नो सोतापत्तिफला न परिहायती ति ? आमन्ता ।

कम्महेतु अरहा अरहत्ता न परिहायती ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०.. ।

कम्महेतु सकदागामी पे० अनागामी अनागामिफला न परिहायती ति ? आमन्ता ।

कम्महेतु अरहा अरहत्ता न परिहायती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कम्महेतु अरहा अरहत्ता परिहायती ति ? आमन्ता ।

पाणातिपातकम्मस्स हेतू ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अदिन्नादानकम्मस्स हेतु पे० कामेसुमिच्छाचारकम्मस्स

---

१ मिय्यती – स्या० । २ न हेव वत्तब्बे . पे० – स्या०, रो० ।

हेतु मुसावादकम्मस्स हेतु पिसुणवाचाकम्मस्स[1] हेतु फरुसवाचाकम्मस्स[2] हेतु सम्फप्पलापकम्मस्स[3] हेतु मातुघातकम्मस्स[4] हेतु पितुघातकम्मस्स हेतु अरहन्तघातकम्मस्स हेतु रुहिरुप्पादकम्मस्स हेतु पे॰ सङ्घभेदकम्मस्स हेतू ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे॰ ।

*कतमस्स कम्मस्स हेतू ति ? हन्द हि अरहन्तानं अब्भाचिक्खती ति ।

अरहन्तानं अब्भाचिक्खनकम्मस्स[5] हेतु अरहा अरहत्ता परिहायती ति ? आमन्ता ।

ये केचि अरहन्तानं अब्भाचिक्खन्ति, सब्बे ते अरहत्तं सच्छिकरोन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे॰ ।

अट्ठमो वग्गो ।

तस्सुद्दानं

छ गतियो, अन्तराभवो, पञ्चेव कामगुणा कामधातु, पञ्चेव आयतना कामा रूपिनो धम्मा रूपधातु, अरूपिनो धम्मा अरूपधातु, सळायतनिको अत्तभावो रूपधातुया, अत्थि रूपं अरूपेसु, रूपं कम्मं, रूपं[6] जीवितं[6], धम्महेतुका परिहायती ति ।

१. पिसुणवाचाकम्मस्स – सी॰, स्या॰ । २. फरुसवाचाकम्मस्स – सी॰ । ३. सम्फप्पलापकम्मस्स – सी॰ । ४. मातुघातकम्मस्स – स्या॰, एवमुपरि पि । ५. अब्भाचिक्खनकम्मस्स – सी॰ । ६-६. रूपजीवितिन्द्रियं – रो॰ ।

९. नवमो वग्गो

८५(१) आनिसंसदस्साविकथा[1]

१ *आनिससदस्साविस्स सयोजनान पहान ति ? आमन्ता । R.4

ननु सङ्खारे अनिच्चतो मनसिकरोतो सयोजना पहीयन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सङ्खारे अनिच्चतो मनसिकरोतो सयोजना पहीयन्ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "आनिससदस्साविस्स सयोजनान पहान" ति । B.2

*ननु सङ्खारे दुक्खतो पे० रोगतो गण्डतो सल्लतो अघतो आबाधतो परतो पलोकतो ईतितो उपद्दवतो भयतो उपसग्गतो चलतो पभङ्गुतो अद्धुवतो[2] अताणतो अलेणतो असरणतो असरणीभूततो रित्ततो[3] तुच्छतो सुञ्ञतो अनत्ततो आदीनवतो पे० विपरिणामधम्मतो मनसिकरोतो सयोजना पहीयन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सङ्खारे विपरिणामधम्मतो मनसिकरोतो सयोजना पहीयन्ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "आनिससदस्साविस्स सयोजनानं पहान" ति ।

*सङ्खारे च अनिच्चतो मनसि करोति निब्बाने च आनिससदस्सावी होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सङ्खारे च अनिच्चतो मनसि करोति निब्बाने च आनिससदस्सावी होती ति ? आमन्ता ।

द्विन्न फस्सान पे० द्विन्न चित्तान समोधान होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सङ्खारे च दुक्खतो पे० विपरिणामधम्मतो मनसि करोति निब्बाने च आनिससदस्सावी होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सङ्खारे च विपरिणामधम्मतो मनसि करोति निब्बाने च आनिससदस्सावी होती ति ? आमन्ता । R

१ आनिससकथा – सी०, स्या०, रो० । २ अधुवतो – सी०, स्या०, रो० । ३ रिञ्चतो – रो० ।

छन्नं फस्सानं पे० छन्नं चित्तानं समोधानं होती ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

२ न वत्तब्बं – "झानस्सादस्साविस्स संयोजनानं पहानं" ति ? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता – "इध भिक्खवे, भिक्खु निब्बाने सुखानुपस्सी विहरति सुखसञ्ञी सुखपटिसंवेदी, सततं समितं अब्बोकिण्णं चेतसा अधिमुच्चमानो पञ्ञाय परियोगाहमानो" ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता।

तेन हि झानस्सादस्साविस्स संयोजनानं पहानं ति।

---

८६ (२) अमतारम्मणकथा

३ *अमतारम्मणं संयोजनं ति ? आमन्ता।

अमतं संयोजनियं गन्थनियं ओघनियं योगनियं नीवरणियं परामट्ठं उपादानियं संकिलेसियं ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

ननु अमतं असंयोजनियं अगन्थनियं पे० असंकिलेसियं ति ? आमन्ता।

हञ्चि अमतं असंयोजनियं पे० असंकिलेसियं, नो च वत रे वत्तब्बे – "अमतारम्मणं संयोजनं" ति।

अमतं आरब्भ रागो उप्पज्जती ति ? आमन्ता।

अमतं रागट्ठानियं[1] रजनियं कमनियं मदनियं बन्धनियं मुच्छनियं ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

ननु अमतं न रागट्ठानियं न रजनियं न कमनियं न मदनियं न बन्धनियं न मुच्छनियं ति ? आमन्ता।

हञ्चि अमतं न रागट्ठानियं न रजनियं न कमनियं न मदनियं न बन्धनियं न मुच्छनियं नो च वत रे वत्तब्बे – "अमतं आरब्भ रागो उप्पज्जती" ति।

*अमतं आरब्भ दोसो उप्पज्जती ति ? आमन्ता।

---

१ रागट्ठानीयं – सी०, स्या० एवमुपरि पि।

अमतं दोसट्ठानियं कोपट्ठानियं पटिघट्ठानिय ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ननु अमत न दोसट्ठानिय न कोपट्ठानिय न पटिघट्ठानियं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अमत न दोसट्ठानिय न कोपट्ठानियं न पटिघट्ठानिय, नो च वत रे वत्तब्बे – "अमत आरब्भ दोसो उप्पज्जती" ति ।

*अमत आरब्भ मोहो उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

अमत मोहट्ठानियं अञ्ञाणकरण अचक्खुकरण पञ्ञानिरोधिय विघातपक्खिय अनिब्बानसवत्तनिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अमत न मोहट्ठानिय न अञ्ञाणकरण[1] न अचक्खुकरणं पञ्ञाबुद्धिय[2] अविघातपक्खिय[3] निब्बानसवत्तनियं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अमत न मोहट्ठानिय न अञ्ञाणकरण पे० . निब्बानसवत्तनिय, नो च वत रे वत्तब्बे – "अमत आरब्भ मोहो उप्पज्जती" ति ।

४ *रूप आरब्भ सयोजना उप्पज्जन्ति, रूप सयोजनिय गन्थनिय पे० सङ्किलेसिय ति ? आमन्ता ।

अमत आरब्भ सयोजना उप्पज्जन्ति, अमत सयोजनिय पे० .. सङ्किलेसियं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*रूप आरब्भ रागो उप्पज्जति, रूप रागट्ठानिय रजनियं कमनिय मदनिय बन्धनिय मुच्छनिय ति ? आमन्ता ।

अमत आरब्भ रागो उप्पज्जति, अमत रागट्ठानिय .पे०. मुच्छनिय ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*रूप आरब्भ दोसो उप्पज्जति, रूप दोसट्ठानिय कोपट्ठानिय पटिघट्ठानिय ति ? आमन्ता ।

अमतं आरब्भ दोसो उप्पज्जति, अमत दोसट्ठानिय कोपट्ठानियं पटिघट्ठानिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*रूप आरब्भ मोहो उप्पज्जति, रूप मोहट्ठानिय अञ्ञाणकरण पे० अनिब्बानसवत्तनिय ति ? आमन्ता ।

१ अञ्ञाणकरणीय – सी० । २ पञ्ञावुद्धिय – सी०, पञ्ञावुड्डिय – स्या०, रो० । ३ अविगातपक्खिय – रो० ।

अमत आरब्भ मोहो उप्पज्जति, अमत मोहट्ठानिय अञ्ञाणकरण पे० अनिब्बानसवत्तनिय ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

*अमत आरब्भ सयोजना उप्पज्जन्ति, अमत असयोजनिय अगन्थनिय अनोघनिय अयोगनिय अनीवरणिय अपरामट्ठ अनुपादानिय असङ्किलेसिय ति ? आमन्ता ।

रूप आरब्भ सयोजना उप्पज्जन्ति, रूप असयोजनिय अगन्थनिय पे० असङ्किलेसिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अमत आरब्भ रागो उप्पज्जति, अमत न रागट्ठानिय न रजनिय न कमनिय न मदनिय न बन्धनिय न मुच्छनिय ति ? आमन्ता ।

रूप आरब्भ रागो उप्पज्जति रूप न रागट्ठानिय पे०- न मुच्छनिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अमत आरब्भ दोसो उप्पज्जति अमत न दोसट्ठानिय न कोपट्ठानिय न पटिघट्ठानिय ति ? आमन्ता ।

रूप आरब्भ दोसो उप्पज्जति रूप न दोसट्ठानिय न कोपट्ठानिय न पटिघट्ठानिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

*अमत आरब्भ मोहो उप्पज्जति, अमत न मोहट्ठानिय न अञ्ञाणकरण पे० निब्बानसवत्तनिय ति ? आमन्ता ।

रूप आरब्भ मोहो उप्पज्जति, रूप न मोहट्ठानिय न अञ्ञाणकरण पे०.. निब्बानसंवत्तनिय ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

५ न वत्तब्ब – 'अमतारम्मणं संयोजन ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – निब्बान निब्बानतो सञ्जानाति निब्बान निब्बानतो सञ्जानित्वा निब्बान मञ्ञति निब्बानस्मि मञ्ञति निब्बानतो मञ्ञति निब्बान मे ति मञ्ञति निब्बानं अभिनन्दती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अमतारम्मण सयोजन ति ।

८७(३) रूपं सारम्मणं ति कथा

६ *रूपं सारम्मणं ति ? आमन्ता ।

अत्थि तस्स आवट्टना[1] आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

ननु नत्थि तस्स आवट्टना आभोगो पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नत्थि तस्स आवट्टना आभोगो पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "रूप सारम्मण" ति ।

*फस्सो सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना आभोगो पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

रूपं सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना आभोगो पे० पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*वेदना पे० सञ्ञा चेतना चित्त सद्धा विरियं सति समाधि पञ्ञा रागो दोसो मोहो मानो दिट्ठि विचिकिच्छा थीन उद्धच्च अहिरिकं पे० अनोत्तप्प सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना आभोगो पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

रूप सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना आभोगो पे० पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*रूप सारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना आभोगो पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

फस्सो सारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना आभोगो पे० पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*रूप सारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना आभोगो पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

वेदना पे० अनोत्तप्पं सारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना आभोगो पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तव्बे । पे० ।

७ न वत्तव्व – "रूपं सारम्मण" ति ? आमन्ता ।

ननु रूपं सप्पच्चयं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि रूप सप्पच्चयं, तेन वत रे वत्तव्बे – "रूप सारम्मणं" ति ।

---

१ आवज्जना – स्या०, एवमुपरि पि ।

८८(४) अनुसया [illegible]

८ अनुसया अनारम्मणा ति ? आमन्ता ।

रूप निब्बानं चक्खायतनं पे०

वत्तब्बे । पे० ।

*कामरागानुसयो अनारम्मणो ति ? आमन्ता ।

कामरागो कामरागपरियुट्ठान काम[illegible] कामयोगो कामच्छन्दनीवरण अनारम्मणं ति ? न [illegible]

पे० ।

कामरागो कामरागपरियुट्ठानं कामरागसंयोजनं कामयोगो कामच्छन्दनीवरणं सारम्मण ति ? आमन्ता ।

कामरागानुसयो सारम्मणो ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०...

*कामरागानुसयो अनारम्मणो ति ? आमन्ता ।

कतमक्खन्धपरियापन्नो ति ? सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो ति

सङ्खारक्खन्धो अनारम्मणो ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०...

सङ्खारक्खन्धो अनारम्मणो ति ? आमन्ता ।

वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धो विञ्ञाणक्खन्धो अनारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*कामरागानुसयो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो अनारम्मणो ति ? आमन्ता ।

कामरागो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो अनारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

कामरागो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो सारम्मणो ति ? आमन्ता ।

कामरागानुसयो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो सारम्मणो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कामरागानुसयो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो [illegible] कामरागो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो सारम्मणो ति ? आमन्ता ।

सङ्खारक्खन्धो एकदेसो सारम्मणो एकदेसो अनारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

सङ्खारक्खन्धो एकदेसो सारम्मणो एकदेसो

आमन्ता ।

वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धो विञ्ञाणक्खन्धो एकदेसो सारम्मणो एकदेसो अनारम्मणो ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे०... ।

९ *पटिघानुसयो मानानुसयो दिट्ठानुसयो विचिकिच्छानुसयो भवरागानुसयो अविज्जानुसयो अनारम्मणो ति ? आमन्ता ।

अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जानुसयो[1] अविज्जापरियुट्ठान अविज्जासंयोजन अविज्जानीवरण अनारम्मण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अविज्जा अविज्जोघो पे० अविज्जानीवरण सारम्मण ति ? आमन्ता ।

अविज्जानुसयो सारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।

*अविज्जानुसयो अनारम्मणो ति ? आमन्ता ।

कतमक्खन्धपरियापन्नो ति ? सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो ति ।

सङ्खारक्खन्धो अनारम्मणो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

सङ्खारक्खन्धो अनारम्मणो ति ? आमन्ता ।

वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धो विञ्ञाणक्खन्धो अनारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अविज्जानुसयो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो अनारम्मणो ति ? आमन्ता ।

अविज्जा सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना अनारम्मणा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अविज्जा सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना सारम्मणा ति ? आमन्ता ।

अविज्जानुसयो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो सारम्मणो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अविज्जानुसयो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो अनारम्मणो, अविज्जा सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना सारम्मणा ति ? आमन्ता ।

सङ्खारक्खन्धो एकदेसो सारम्मणो एकदेसो अनारम्मणो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सङ्खारक्खन्धो एकदेसो सारम्मणो एकदेसो अनारम्मणो ति ? आमन्ता ।

---

१ रो० पोत्थके नत्थि ।

वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धो विञ्ञाणक्खन्धो एकदेसो सारम्मणो एकदेसो अनारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१० न वत्तब्बा – "अनुसया अनारम्मणा" ति ? आमन्ता । पुथुज्जनो कुसलाब्याकते चित्ते वत्तमाने सानुसयो ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

अत्थि तेसं अनुसयानं आरम्मणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि अनुसया अनारम्मणा ति ।

पुथुज्जनो कुसलाब्याकते चित्ते वत्तमाने सरागो ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

अत्थि तस्स रागस्स आरम्मणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि रागो अनारम्मणो ति ।

---

८९ (५) ञाणं अनारम्मणं ति कथा

११ *ञाणं अनारम्मणं ति ? आमन्ता ।

रूपं निब्बानं चक्खायतनं पे० फोट्ठब्बायतनं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ञाणं अनारम्मणं ति ? आमन्ता ।

पञ्ञा पञ्ञिन्द्रियं पञ्ञाबलं सम्मादिट्ठि धम्मविचयसम्बोज्झङ्गो अनारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पञ्ञा पञ्ञिन्द्रियं पञ्ञाबलं सम्मादिट्ठि धम्मविचयसम्बोज्झङ्गो सारम्मणो ति ? आमन्ता ।

ञाणं सारम्मणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*ञाणं अनारम्मणं ति ? आमन्ता ।

कतमक्खन्धपरियापन्नं ति ? सङ्खारक्खन्धपरियापन्नं ति ।

सङ्खारक्खन्धो अनारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सङ्खारक्खन्धो अनारम्मणो ति ? आमन्ता ।

वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धो विञ्ञाणक्खन्धो अनारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ञाणं सङ्खारक्खन्धपरियापन्नं अनारम्मणं ति ? आमन्ता ।

पञ्ञा सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना अनारम्मणा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पञ्ञा सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना सारम्मणा ति ? आमन्ता ।

ञाणं सङ्खारक्खन्धपरियापन्नं सारम्मणं ति ? न हेवं वत्तब्बे पे० ।

*ञाणं सङ्खारक्खन्धपरियापन्नं अनारम्मणं, पञ्ञा सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना सारम्मणा ति ? आमन्ता ।

सङ्खारक्खन्धो एकदेसो सारम्मणो एकदेसो अनारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सङ्खारक्खन्धो एकदेसो सारम्मणो एकदेसो अनारम्मणो ति ? आमन्ता ।

वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धो विञ्ञाणक्खन्धो एकदेसो सारम्मणो एकदेसो अनारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१२ न वत्तब्बं – "ञाणं अनारम्मणं" ति ? आमन्ता ।

अरहा चक्खुविञ्ञाणसमङ्गी ञाणी ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

अत्थि तस्स ञाणस्स आरम्मणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि ञाणं अनारम्मणं ति ।

अरहा चक्खुविञ्ञाणसमङ्गी पञ्ञवा ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

अत्थि ताय पञ्ञाय आरम्मणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि पञ्ञा अनारम्मणा ति ।

९०(६) अतीतानागतारम्मणकथा[1]

१३ *अतीतारम्मणं चित्तं अनारम्मणं ति ? आमन्ता ।

ननु अतीतारम्मणं ति ? आमन्ता ।

---

१ अतीतारम्मणकथा – सी०, स्या०, रो० ।

12 हञ्चि अतीतारम्मण, नो च वत रे वत्तब्बे – "अतीतारम्
11 चित्त अनारम्मण" ति । अतीतारम्मण चित्त[1] अनारम्मण ति मिच्छा हञ्चि वा पन अनारम्मण, नो च वत रे वत्तब्बे – "अतीतारम्मण ति । अनारम्मण अतीतारम्मण ति मिच्छा ।

*अतीतारम्मण चित्त अनारम्मण ति ? आमन्ता ।

ननु अतीत आरब्भ अत्थि आवट्टना पे॰ पणिधी ति आमन्ता ।

हञ्चि अतीत आरब्भ अत्थि आवट्टना पे॰ पणिधि, नो वत रे वत्तब्बे – "अतीतारम्मण चित्त अनारम्मण" ति ।

१४ *अनागतारम्मण चित्त अनारम्मण ति ? आमन्ता

ननु अनागतारम्मण ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागतारम्मण नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागत रम्मण चित्त अनारम्मण ति । अनागतारम्मण चित्त अनारम्म ति मिच्छा । हञ्चि वा पन अनारम्मण नो च वत रे वत्तब्बे "अनागतारम्मण" ति । अनारम्मण अनागतारम्मण ति मिच्छा ।

*अनागतारम्मणं चित्त अनारम्मण ति ? आमन्ता ।

ननु अनागत आरब्भ अत्थि आवट्टना पे॰ पणिधी ति आमन्ता ।

हञ्चि अनागत आरब्भ अत्थि आवट्टना पे॰ पणिधि नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागतारम्मण चित्त अनारम्मण ति ।

*पच्चुप्पन्न आरब्भ अत्थि आवट्टना पे॰ पणिधि, पच्चुप्पन्ना रम्मण चित्त सारम्मण ति ? आमन्ता ।

412 अतीत आरब्भ अत्थि आवट्टना पे॰ पणिधि अतीता रम्मण चित्त सारम्मण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे॰ ।

पच्चुप्पन्न आरब्भ अत्थि आवट्टना पे॰ पणिधि, पच्चुप्पन्ना रम्मण चित्त सारम्मण ति ? आमन्ता ।

अनागत आरब्भ अत्थि आवट्टना पे॰ पणिधि अनागता रम्मण चित्त सारम्मण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे॰ ।

---

१. रो॰ पोत्थके नत्थि ।

*अतीतं आरब्भ अत्थि आवट्टना पे०. पणिधि, अतीतारम्मणं चित्तं अनारम्मणं ति ? आमन्ता।

पच्चुप्पन्नं आरब्भ अत्थि आवट्टना पे० पणिधि, पच्चुप्पन्नारम्मणं चित्तं अनारम्मणं ति ? न हेवं वत्तब्बे।. पे०.।

*अनागतं आरब्भ अत्थि आवट्टना पे०. पणिधि, अनागतारम्मणं चित्तं अनारम्मणं ति ? आमन्ता।

पच्चुप्पन्नं आरब्भ अत्थि आवट्टना पे०. पणिधि, पच्चुप्पन्नारम्मणं चित्तं अनारम्मणं ति ? न हेवं वत्तब्बे।. पे०।

१५ न वत्तब्बं – "अतीतानागतारम्मणं[1] चित्तं अनारम्मणं" ति ? आमन्ता।

ननु अतीतानागतं नत्थी ति ? आमन्ता।

हञ्चि अतीतानागतं नत्थि, तेन वत रे वत्तब्बे – "अतीतानागतारम्मणं चित्तं अनारम्मणं" ति। पे०।

९.१(७) वितक्कानुपतितकथा

१६ *सब्बं चित्तं वितक्कानुपतितं ति ? आमन्ता।

सब्बं चित्तं विचारानुपतितं पीतानुपतितं सुखानुपतितं दुक्खानुपतितं सोमनस्सानुपतितं दोमनस्सानुपतितं उपेक्खानुपतितं सद्धानुपतितं विरियानुपतितं सतानुपतितं समाधानुपतितं पञ्ञानुपतितं रागानुपतितं दोसानुपतितं पे० अनोत्तप्पानुपतितं ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

*सब्बं चित्तं वितक्कानुपतितं ति ? आमन्ता।

ननु अत्थि अवितक्को विचारमत्तो समाधी ति ? आमन्ता।

हञ्चि अत्थि अवितक्को विचारमत्तो समाधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "सब्बं चित्तं वितक्कानुपतितं" ति।

*सब्बं चित्तं वितक्कानुपतितं ति ? आमन्ता।

ननु अत्थि अवितक्को अविचारो समाधी ति ? आमन्ता।

हञ्चि अत्थि अवितक्को अविचारो समाधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "सब्बं चित्तं वितक्कानुपतितं" ति।

---

१ अतीतारम्मणं – रो०, एवमुपरि पि।

सब्ब चित्तं

ननु तयो समाधी । अवितक्को विचारमत्तो समाधि, आमन्ता ।

हञ्चि तयो समाधी वुत्ता समाधि, अवितक्को विचारमत्तो समाधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "सब्ब चित्तं

६.२(ख)

१७ *सब्बसो वितक्कयतो विचारयतो ति ? आमन्ता ।

सब्बसो फुसयतो फस्सविप्फारो सद्दो, विप्फारो सद्दो सब्बसो सञ्जानतो चेतयतो चेतनाविप्फारो सद्दो, सब्बसो चिन्तयतो सब्बसो सरतो सतिविप्फारो सद्दो, सब्बसो सद्दो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सब्बसो वितक्कयतो विचारयतो आमन्ता ।

वितक्कविप्फारो सद्दो सोतविञ्ञेय्यो सोतस्मिं सोतस्स आपाथं आगच्छती ति ? न हेव वत्तब्बे । ...

ननु वितक्कविप्फारो सद्दो न सोतविञ्ञेय्यो पटिहञ्ञति न सोतस्स आपाथं आगच्छती ति ?

हञ्चि वितक्कविप्फारो सद्दो न सोतविञ्ञेय्यो पटिहञ्ञति न सोतस्स आपाथं आगच्छति नो च वत रे सब्बसो वितक्कयतो विचारयतो वितक्कविप्फारो सद्दो"

६.२(ग) न यथाचित्तस्स वाचा ति कथा

१८ न यथाचित्तस्स वाचा ति ? आमन्ता ।

अफस्सकस्स वाचा अवेदनकस्स वाचा असञ्ञकस्स

अचेतनकस्स वाचा अचित्तकस्स वाचा ति? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

ननु सफस्सकस्स वाचा सवेदनकस्स वाचा ससञ्ञकस्स वाचा सचेतनकस्स वाचा सचित्तकस्स वाचा ति? आमन्ता।

हञ्चि सफस्सकस्स वाचा पे० सचित्तकस्स वाचा, नो च वत रे वत्तब्बे – "न यथाचित्तस्स वाचा" ति।

*न यथाचित्तस्स वाचा ति? आमन्ता।

अनावट्टेन्तस्स[1] वाचा पे० अनाभोगस्स वाचा पे० अप्पणिदहन्तस्स वाचा ति? न हेव वत्तब्बे। पे०. ।

ननु आवट्टेन्तस्स वाचा आभोगस्स वाचा पे० पणिदहन्तस्स वाचा ति? आमन्ता।

हञ्चि आवट्टेन्तस्स वाचा आभोगस्स वाचा पणिदहन्तस्स वाचा, नो च वत रे वत्तब्बे – "न यथाचित्तस्स वाचा" ति।

*न यथाचित्तस्स वाचा ति? आमन्ता।

ननु वाचा चित्तसमुट्ठाना चित्तेन सहजाता चित्तेन सह एकुप्पादा ति? आमन्ता।

हञ्चि वाचा चित्तसमुट्ठाना चित्तेन सहजाता चित्तेन सह एकुप्पादा, नो च वत रे वत्तब्बे – "न यथाचित्तस्स वाचा" ति।

*न यथाचित्तस्स वाचा ति? आमन्ता।

न भणितुकामो भणति, न कथेतुकामो कथेति, न आलपितुकामो आलपति, न वोहरितुकामो वोहरती ति? न हेव वत्तब्बे। . पे० ।

ननु भणितुकामो भणति, कथेतुकामो कथेति, आलपितुकामो आलपति, वोहरितुकामो वोहरती ति? आमन्ता।

हञ्चि भणितुकामो भणति, कथेतुकामो कथेति, आलपितुकामो आलपति, वोहरितुकामो वोहरति, नो च वत रे वत्तब्बे – "न यथाचित्तस्स वाचा" ति।

१६ न वत्तब्ब – "न यथाचित्तस्स वाचा" ति? आमन्ता।

ननु अत्थि कोचि "अञ्ञ भणिस्सामी" ति अञ्ञ भणति, "अञ्ञ कथेस्सामी" ति अञ्ञ कथेति, "अञ्ञ आलपिस्सामी" ति

१ अनावट्टन्तस्स – रो०, अनावज्जन्तस्स – सी०, स्या०।

सब्बं चित्तं वितक्कानुपतितं ति ? आमन्ता ।

ननु तयो समाधी वुत्ता भगवता – सवितक्को सविचारो समाधि, अवितक्को विचारमत्तो समाधि, अवितक्को अविचारो समाधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि तयो समाधी वुत्ता भगवता – सवितक्को सविचारो समाधि अवितक्को विचारमत्तो समाधि, अवितक्को अविचारो समाधि, नो च वत रे वत्तब्बे – 'सब्बं चित्तं वितक्कानुपतितं' ति ।

६२(८) वितक्कविप्फारसद्दकथा

१७ *सब्बसो वितक्कयतो विचारयतो वितक्कविप्फारो सद्दो ति ? आमन्ता ।

सब्बसो फुसयतो फस्सविप्फारो सद्दो, सब्बसो वेदयतो वेदनाविप्फारो सद्दो सब्बसो सञ्जानतो सञ्ञाविप्फारो सद्दो सब्बसो चेतयतो चेतनाविप्फारो सद्दो, सब्बसो चिन्तयतो चित्तविप्फारो सद्दो सब्बसो सरतो सतिविप्फारो सद्दो, सब्बसो पजानतो पञ्ञाविप्फारो सद्दो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*सब्बसो वितक्कयतो विचारयतो वितक्कविप्फारो सद्दो ति ? आमन्ता ।

वितक्कविप्फारो सद्दो सोतविञ्ञेय्यो सोतस्मिं पटिहञ्ञति सोतस्स आपाथं आगच्छती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ननु वितक्कविप्फारो सद्दो न सोतविञ्ञेय्यो न सोतस्मिं पटिहञ्ञति न सोतस्स आपाथं आगच्छती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वितक्कविप्फारो सद्दो न सोतविञ्ञेय्यो न सोतस्मिं पटिहञ्ञति न सोतस्स आपाथं आगच्छति नो च वत रे वत्तब्बे – सब्बसो वितक्कयतो विचारयतो वितक्कविप्फारो सद्दो" ति ।

६३(९) न यथाचित्तस्स वाचा ति कथा

१८ न यथाचित्तस्स वाचा ति ? आमन्ता ।

अफस्सकस्स वाचा अवेदनकस्स वाचा असञ्ञकस्स वाचा

क्कमति, न आलोकेतुकामो आलोकेति, न विलोकेतुकामो विलोकेति, न सम्मिञ्जितुकामो[1] सम्मिञ्जेति, न पसारेतुकामो पसारेती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० . ।

ननु अभिक्कमितुकामो अभिक्कमति, पटिक्कमितुकामो पटिक्कमति, आलोकेतुकामो आलोकेति, विलोकेतुकामो विलोकेति, सम्मिञ्जितुकामो सम्मिञ्जेति, पसारेतुकामो पसारेती ति ? आमन्ता[2] ।

हञ्चि अभिक्कमितुकामो अभिक्कमति पे० पसारेतुकामो पसारेति[2], नो च वत रे वत्तब्बे – "न यथाचित्तस्स कायकम्म" ति ।

२१ न वत्तब्बं –"न यथाचित्तस्स कायकम्म" ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि कोचि "अञ्ञत्र गच्छिस्सामी" ति अञ्ञत्र गच्छति .पे०... "अञ्ञ पसारेस्सामी" ति अञ्ञ पसारेती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि कोचि "अञ्ञत्र गच्छिस्सामी" ति अञ्ञत्र गच्छति . पे० "अञ्ञ पसारेस्सामी" ति अञ्ञ पसारेति, तेन वत रे वत्तब्बे – "न यथाचित्तस्स कायकम्म" ति ।

६५(११) अतीतानागतपच्चुप्पन्नकथा

२२ *अतीतेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु अतीत निरुद्ध विगत विपरिणत अत्थङ्गत अब्भत्थङ्गत ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीत निरुद्ध विगत विपरिणत अत्थङ्गत अब्भत्थङ्गत, नो च वत रे वत्तब्बे – "अतीतेन समन्नागतो" ति ।

*अनागतेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु अनागत अजात अभूत असञ्जातं अनिब्बत्तं अनभिनिब्बत्त अपातुभूत ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागत अजात अभूत असञ्जात अनिब्बत्त अनभिनिब्बत्त अपातुभूत, नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागतेन समन्नागतो" ति ।

२३ *अतीतेन रूपक्खन्धेन समन्नागतो, अनागतेन रूपक्खन्धेन समन्नागतो, पच्चुप्पन्नेन रूपक्खन्धेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

१ समिञ्जितुकामो – म० । २–२ रो० पोत्थके नत्थि ।

अञ्ञं आलपति, "अञ्ञं वोहरिस्सामी" ति अञ्ञं वोहरती ति? आमन्ता।

हञ्चि अत्थि कोचि "अञ्ञं भणिस्सामी" ति अञ्ञं भणति पे० "अञ्ञं वोहरिस्सामी" ति अञ्ञं वोहरति, तेन वत रे वत्तब्बे – "न यथाचित्तस्स वाचा" ति।

६४(१०) न यथाचित्तस्स कायकम्मं ति कथा

२० *न यथाचित्तस्स कायकम्मं ति? आमन्ता।

अफस्सकस्स कायकम्मं पे० अचित्तकस्स कायकम्मं ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

ननु सफस्सकस्स कायकम्मं पे० सचित्तकस्स कायकम्मं ति? आमन्ता।

हञ्चि सफस्सकस्स कायकम्मं पे० सचित्तकस्स कायकम्मं, नो च वत रे वत्तब्बे – "न यथाचित्तस्स कायकम्मं" ति।

*न यथाचित्तस्स कायकम्मं ति? आमन्ता।

अनावट्टेन्तस्स कायकम्मं पे० अप्पणिदहन्तस्स[1] कायकम्मं ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

ननु आवट्टेन्तस्स कायकम्मं पे० पणिदहन्तस्स कायकम्मं ति? आमन्ता।

हञ्चि आवट्टेन्तस्स कायकम्मं पे० पणिदहन्तस्स कायकम्मं, नो च वत रे वत्तब्बे – "न यथाचित्तस्स कायकम्मं" ति।

न यथाचित्तस्स कायकम्मं ति? आमन्ता।

ननु कायकम्मं चित्तसमुट्ठानं चित्तेन सहजातं चित्तेन सह एकुप्पादं ति? आमन्ता।

हञ्चि कायकम्मं चित्तसमुट्ठानं चित्तेन सहजातं चित्तेन सह एकुप्पादं नो च वत रे वत्तब्बे – 'न यथाचित्तस्स कायकम्मं' ति।

न यथाचित्तस्स कायकम्मं ति? आमन्ता।

न अभिक्कमितुकामो अभिक्कमति न पटिक्कमितुकामो पटि

---

१. पणिदहमानस्स – सी०, स्या०, रो०।

कमति, न आलोकेतुकामो आलोकेति, न विलोकेतुकामो विलोकेति, न म्मिञ्जितुकामो[1] सम्मिञ्जेति, न पसारेतुकामो पसारेती ति ? न हेव त्तब्बे । ..पे० . ।

ननु अभिक्कमितुकामो अभिक्कमति, पटिक्कमितुकामो पटिक्कमति, आलोकेतुकामो आलोकेति, विलोकेतुकामो विलोकेति, सम्मिञ्जितुकामो सम्मिञ्जेति, पसारेतुकामो पसारेती ति ? आमन्ता[2] ।

हञ्चि अभिक्कमितुकामो अभिक्कमति पे० पसारेतुकामो पसारेति[2], नो च वत रे वत्तब्बे – "न यथाचित्तस्स कायकम्म" ति ।

२१ न वत्तब्बं – "न यथाचित्तस्स कायकम्म" ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि कोचि "अञ्ञत्र गच्छिस्सामी" ति अञ्ञत्र गच्छति . पे०... "अञ्ञ पसारेस्सामी" ति अञ्ञ पसारेती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि कोचि "अञ्ञत्र गच्छिस्सामी" ति अञ्ञत्र गच्छति . पे० "अञ्ञ पसारेस्सामी" ति अञ्ञ पसारेति, तेन वत रे वत्तब्बे – "न यथाचित्तस्स कायकम्म" ति । B

६५(११) अतीतानागतपच्चुप्पन्नकथा

२२ *अतीतेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु अतीत निरुद्धं विगत विपरिणत अत्थङ्गत अब्भत्थङ्गत ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीत निरुद्ध विगत विपरिणत अत्थङ्गत अब्भत्थङ्गत, नो च वत रे वत्तब्बे – "अतीतेन समन्नागतो" ति । R

*अनागतेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

ननु अनागत अजात अभूत असञ्जात अनिब्बत्त अनभिनिब्बत्त अपातुभूत ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागत अजात अभूत असञ्जात अनिब्बत्त अनभिनिब्बत्त अपातुभूत, नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागतेन समन्नागतो" ति ।

२३ *अतीतेन रूपक्खन्धेन समन्नागतो, अनागतेन रूपक्खन्धेन समन्नागतो, पच्चुप्पन्नेन रूपक्खन्धेन समन्नागतो ति ? आमन्ता

१ समिञ्जितुकामो – म० । २–२ रो० पोत्थके नत्थि ।

तीहि रूपक्खन्धेहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे० ।

अतीतेहि पञ्चहि खन्धेहि समन्नागतो, अनागतेहि पञ्चहि खन्धेहि समन्नागतो, पच्चुप्पन्नेहि पञ्चहि खन्धेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

पन्नरसहि खन्धेहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे० ।

*अतीतेन चक्खायतनेन समन्नागतो, अनागतेन चक्खायतनेन समन्नागतो, पच्चुप्पन्नेन चक्खायतनेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

तीहि चक्खायतनेहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे० ।

अतीतेहि द्वादसहि आयतनेहि समन्नागतो, अनागतेहि द्वादसहि आयतनेहि समन्नागतो, पच्चुप्पन्नेहि द्वादसहि आयतनेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

छत्तिंसायतनेहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।

*अतीताय चक्खुधातुया समन्नागतो, अनागताय चक्खुधातुया समन्नागतो, पच्चुप्पन्नाय चक्खुधातुया समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

तीहि चक्खुधातूहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अतीताहि अट्ठारसहि धातूहि समन्नागतो, अनागताहि अट्ठारसहि धातूहि समन्नागतो, पच्चुप्पन्नाहि अट्ठारसहि धातूहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

चतुपञ्ञासधातूहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अतीतेन चक्खुन्द्रियेन समन्नागतो अनागतेन चक्खुन्द्रियेन समन्नागतो पच्चुप्पन्नेन चक्खुन्द्रियेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

तीहि चक्खुन्द्रियेहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अतीतेहि बावीसतिन्द्रियेहि समन्नागतो अनागतेहि बावीसतिन्द्रियेहि समन्नागतो पच्चुप्पन्नेहि बावीसतिन्द्रियेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

छसट्ठिन्द्रियेहि समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

२४ *न वत्तब्ब – "अतीतानागतेहि समन्नागतो" ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि अट्ठविमोक्खझायी चतुन्न झानानं निकामलाभी नवन्न[1] अनुपुब्बविहारसमापत्तीन लाभी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि अट्ठविमोक्खझायी चतुन्न झानान निकामलाभी नवन्न[1] अनुपुब्बविहारसमापत्तीन लाभी, तेन वत रे वत्तब्बे – "अतीतानागतेहि समन्नागतो" ति ।

नवमो वग्गो ।

तस्सुद्दान

आनिससदस्साविस्स सयोजनान[2] पहान, अमतारम्मण सयोजन, रूप सारम्मण, अनुसया अनारम्मणा, एवमेव[3] ञाण, अतीतानागतारम्मण चित्त, सब्ब चित्त वितक्कानुपतित, सब्बसो वितक्कयतो विचारयतो वितक्कविप्फारो सद्दो, न यथाचित्तस्स वाचा, तथेव कायकम्मं अतीतानागतेहि समन्नागतो ति ।

---

१ चतुन्न – सी०, रो० । २ सञ्ञोजनान – सी०, स्या०, रो० । ३ एवमेव – स्या०, रो० ।

तीहि रूपक्खन्धेहि समन्नागतो ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे०।

अतीतेहि पञ्चहि खन्धेहि समन्नागतो, अनागतेहि पञ्चहि खन्धेहि समन्नागतो, पच्चुप्पन्नेहि पञ्चहि खन्धेहि समन्नागतो ति? आमन्ता।

पन्नरसहि खन्धेहि समन्नागतो ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे०।

*अतीतेन चक्खायतनेन समन्नागतो, अनागतेन चक्खायतनेन समन्नागतो पच्चुप्पन्नेन चक्खायतनेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

तीहि चक्खायतनेहि समन्नागतो ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे०।

अतीतेहि द्वादसहि आयतनेहि समन्नागतो, अनागतेहि द्वादसहि आयतनेहि समन्नागतो, पच्चुप्पन्नेहि द्वादसहि आयतनेहि समन्नागतो ति? आमन्ता।

छत्तिंसायतनेहि समन्नागतो ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे०..।

*अतीताय चक्खुधातुया समन्नागतो अनागताय चक्खुधातुया समन्नागतो, पच्चुप्पन्नाय चक्खुधातुया समन्नागतो ति? आमन्ता।

तीहि चक्खुधातूहि समन्नागतो ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे०।

अतीताहि अट्ठारसहि धातूहि समन्नागतो, अनागताहि अट्ठारसहि धातूहि समन्नागतो, पच्चुप्पन्नाहि अट्ठारसहि धातूहि समन्नागतो ति? आमन्ता।

चतुपञ्ञासधातूहि समन्नागतो ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे०।

*अतीतेन चक्खुन्द्रियेन समन्नागतो अनागतेन चक्खुन्द्रियेन समन्नागतो पच्चुप्पन्नेन चक्खुन्द्रियेन समन्नागतो ति? आमन्ता।

तीहि चक्खुन्द्रियेहि समन्नागतो ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे०।

अतीतेहि बावीसतिन्द्रियेहि समन्नागतो अनागतेहि बावीसतिन्द्रियेहि समन्नागतो पच्चुप्पन्नेहि बावीसतिन्द्रियेहि समन्नागतो ति? आमन्ता।

२ [1]उपपत्तेसिये पञ्चक्खन्धे निरुद्धे मग्गो उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

मतो मग्गं भावेति, कालङ्कतो[1] मग्गं भावेती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

६७(२) रूपं मग्गो ति कथा

३ *मग्गसमङ्गिस्स रूपं मग्गो ति ? आमन्ता ।

सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "मग्गसमङ्गिस्स रूप मग्गो" ति ।

*सम्मावाचा मग्गो ति ? आमन्ता ।

सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "सम्मावाचा मग्गो" ति ।

*सम्माकम्मन्तो पे० सम्माआजीवो मग्गो ति ? आमन्ता ।

सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "सम्माआजीवो मग्गो" ति ।

४ *सम्मादिट्ठि मग्गो, सा च सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

---

१ कालकतो – स्या०, एवमुपरि पि ।

१०. दसमो वग्गो

९६ (१) निरोधकथा

१ *उपपत्तेसिये¹ पञ्चक्खन्धे¹ अनिरुद्धे किरिया पञ्चक्खन्धा उप्पज्जन्ती ति ? आमन्ता ।

दसन्न खन्धान समोधान होति, दस खन्धा सम्मुखीभाव आगच्छन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

दसन्न खन्धान समोधान होति, दस खन्धा सम्मुखीभाव आगच्छन्ती ति ? आमन्ता ।

द्विन्न फस्सान पे० द्विन्न चित्तान समोधान होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*उपपत्तेसिये पञ्चक्खन्धे अनिरुद्धे किरिया चत्तारो खन्धा उप्पज्जन्ती ति ? आमन्ता ।

नवन्न खन्धान समोधान होति नव खन्धा सम्मुखीभाव आगच्छन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

नवन्न खन्धान समोधान होति नव खन्धा सम्मुखीभाव आगच्छन्ती ति ? आमन्ता ।

द्विन्न फस्सान पे० द्विन्न चित्तान समोधान होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*उपपत्तेसिये पञ्चक्खन्धे अनिरुद्धे किरियाञाण उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

छन्न खन्धान समोधान होति, छ खन्धा सम्मुखीभाव आगच्छन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

छन्न खन्धान समोधान होति, छ खन्धा सम्मुखीभाव आगच्छन्ती ति ? आमन्ता ।

द्विन्न फस्सान पे० द्विन्न चित्तान समोधान होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१-१ उपपत्तेसिये पञ्च खन्धे – रो एवमुपरि पि ।

२ [1]उपपत्तेसिये पञ्चक्खन्धे निरुद्धे मग्गो उप्पज्जती ति ? R आमन्ता ।

मतो मग्ग भावेति, कालङ्कतो[1] मग्गं भावेती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

६७(२) रूपं मग्गो ति कथा

३ *मग्गसमङ्गिस्स रूपं मग्गो ति ? आमन्ता ।

सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० . पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "मग्गसमङ्गिस्स रूप मग्गो" ति ।

*सम्मावाचा मग्गो ति ? आमन्ता ।

सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना पे० . पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "सम्मावाचा मग्गो" ति ।

*सम्माकम्मन्तो पे० सम्माआजीवो मग्गो ति ? आमन्ता । B

सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता । R

हञ्चि अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधि; नो च वत रे वत्तब्बे – "सम्माआजीवो मग्गो" ति ।

४ *सम्मादिट्ठि मग्गो, सा च सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

१ कालकतो – स्या०, एवमुपरि पि ।

सम्मावाचा मग्गो, सा च सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे ...पे॰...।

सम्मादिट्ठि मग्गो सा च सारम्मणा अत्थि ताय आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? आमन्ता।

सम्माकम्मन्तो ...पे॰... सम्माआजीवो मग्गो, सो च सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे ...पे॰...।

सम्मासङ्कप्पो ...पे॰... सम्मावायामो ...पे॰... सम्मासति ...पे॰...।

*सम्मासमाधि मग्गो, सो च सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? आमन्ता।

सम्मावाचा मग्गो, सा च सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे ...पे॰...।

सम्मासमाधि मग्गो सो च सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? आमन्ता।

सम्माकम्मन्तो ...पे॰... सम्माआजीवो मग्गो सो च सारम्मणो अत्थि तस्स आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे ...पे॰...।

*सम्मावाचा मग्गो, सा च अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? आमन्ता।

सम्मादिट्ठि मग्गो सा च अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे ...पे॰...।

सम्मावाचा मग्गो सा च अनारम्मणा नत्थि ताय आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? आमन्ता।

सम्मासङ्कप्पो ...पे॰... सम्मावायामो सम्मासति ... सम्मासमाधि मग्गो सो च अनारम्मणो नत्थि तस्स आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे ...पे॰...।

सम्माकम्मन्तो ...पे॰... सम्माआजीवो मग्गो सो च अनारम्मणो नत्थि तस्स आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? आमन्ता।

सम्मादिट्ठि सम्मासङ्कप्पो सम्मावायामो सम्मासति ...पे॰... सम्मासमाधि मग्गो सो च अनारम्मणो नत्थि तस्स आवट्टना ...पे॰... पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे ...पे॰...।

५. न वत्तब्बं – "मग्गसमङ्गिस्स रूपं मग्गो" ति ? आमन्ता । B

ननु सम्मावाचा सम्माकम्मन्तो सम्माआजीवो मग्गो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सम्मावाचा सम्माकम्मन्तो सम्माआजीवो मग्गो, तेन वत रे वत्तब्बे – "मग्गसमङ्गिस्स रूप मग्गो" ति ।

१८(३) पञ्चविञ्ञाणसमङ्गिस्स मग्गकथा

६. *पञ्चविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना ति ? आमन्ता ।

ननु पञ्चविञ्ञाणा उप्पन्नवत्थुका उप्पन्नारम्मणा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पञ्चविञ्ञाणा उप्पन्नवत्थुका उप्पन्नारम्मणा, नो च वत रे वत्तब्बे – "पञ्चविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना" ति ।

*ननु पञ्चविञ्ञाणा पुरेजातवत्थुका पुरेजातारम्मणा अज्झत्तिकवत्थुका बाहिरारम्मणा असम्भिन्नवत्थुका असम्भिन्नारम्मणा नानावत्थुका नानारम्मणा न अञ्ञमञ्ञस्स गोचरविसयं पच्चनुभोन्ति, न असमन्नाहारा उप्पज्जन्ति, न अमनसिकारा उप्पज्जन्ति, न अब्बोकिण्णा उप्पज्जन्ति, न अपुब्ब अचरिम उप्पज्जन्ति, न अञ्ञमञ्ञस्स समनन्तरा उप्पज्जन्ति, ननु पञ्चविञ्ञाणा अनाभोगा ति ? आमन्ता । R

हञ्चि पञ्चविञ्ञाणा अनाभोगा, नो च वत रे वत्तब्बे – "पञ्चविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना" ति ।

७ *चक्खुविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाणं सुञ्ञत आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

चक्खुविञ्ञाण सुञ्ञत आरब्भ उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

चक्खु च पटिच्च सुञ्ञत च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

चक्खु च पटिच्च सुञ्ञत च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

"चक्खु च पटिच्च सुञ्ञत च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

"चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि "चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो नो च वत रे वत्तब्बे – "चक्खु च पटिच्च सुञ्ञत च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति ।

८ *चक्खुविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण अतीतानागत आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

चक्खुविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण फस्स आरब्भ पे० वेदन आरब्भ ... सञ्ञ आरब्भ चेतन आरब्भ चित्त आरब्भ चक्खु आरब्भ ... काय आरब्भ सद्द आरब्भ पे० फोट्ठब्ब आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*मनोविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना, मनोविञ्ञाण सुञ्ञत आरब्भ उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना चक्खुविञ्ञाण सुञ्ञत आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

मनोविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना मनोविञ्ञाण अतीतानागत आरब्भ उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना, चक्खुविञ्ञाण अतीतानागत आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

मनोविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना मनोविञ्ञाण फस्स आरब्भ वेदन आरब्भ पे० फोट्ठब्ब आरब्भ उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना, चक्खुविञ्ञाण फस्स आरब्भ वेदन आरब्भ ..पे० फोट्ठब्ब आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

९ [1]न वत्तब्ब – "पञ्चविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "इध, भिक्खवे, भिक्खु चक्खुना रूपं दिस्वा न निमित्तग्गाही होति नानुब्यञ्जनग्गाही पे० सोतेन सद्द सुत्वा घानेन गन्ध घायित्वा जिव्हाय रसं सायित्वा पे० कायेन फोट्ठब्ब फुसित्वा न निमित्तग्गाही होति नानुब्यञ्जनग्गाही" ति [1] अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि पञ्चविञ्ञाणसमङ्गिस्स अत्थि मग्गभावना ति ।

९९(४) पञ्चविञ्ञाणा कुसला पि अकुसला पी ति कथा

१० *पञ्चविञ्ञाणा कुसला पि अकुसला पी ति ? आमन्ता ।

ननु पञ्चविञ्ञाणा उप्पन्नवत्थुका उप्पन्नारम्मणा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पञ्चविञ्ञाणा उप्पन्नवत्थुका उप्पन्नारम्मणा, नो च वत रे वत्तब्बे – "पञ्चविञ्ञाणा कुसला पि अकुसला पी" ति ।

ननु पञ्चविञ्ञाणा पुरेजातवत्थुका पुरेजातारम्मणा अज्झत्तिकवत्थुका बाहिरारम्मणा असम्भिन्नवत्थुका असम्भिन्नारम्मणा नानावत्थुका नानारम्मणा न अञ्ञमञ्ञस्स गोचरविसयं पच्चनुभोन्ति, न असमन्नाहारा उप्पज्जन्ति, न अमनसिकारा उप्पज्जन्ति, न अब्बोकिण्णा उप्पज्जन्ति, न अपुब्ब अचरिम उप्पज्जन्ति, न अञ्ञमञ्ञस्स समनन्तरा उप्पज्जन्ति, ननु पञ्चविञ्ञाणा अनाभोगा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पञ्चविञ्ञाणा अनाभोगा, नो च वत रे वत्तब्बे – "पञ्चविञ्ञाणा कुसला पि अकुसला पी" ति ।

११ *चक्खुविञ्ञाण कुसल ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण सुञ्ञत आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

चक्खुविञ्ञाण सुञ्ञत आरब्भ उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

चक्खु च पटिच्च सुञ्ञत च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे ।

चक्खुं च पटिच्च सुञ्ञत च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

चक्खु च पटिच्च सुञ्ञत च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

"चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि "चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "चक्खुं च पटिच्च सुञ्ञत च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण' ति ।

१२ *चक्खुविञ्ञाण कुसल पि अकुसलं पी ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण अतीतानागत आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

चक्खुविञ्ञाण कुसल पि अकुसल पी ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण फस्स आरब्भ पे० चित्त आरब्भ चक्खुं आरब्भ काय आरब्भ सद्द आरब्भ पे० फोट्ठब्ब आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*मनोविञ्ञाण कुसल पि अकुसल पि मनोविञ्ञाण सुञ्ञत आरब्भ उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण कुसल पि अकुसल पि चक्खुविञ्ञाण सुञ्ञत आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०.. ।

मनोविञ्ञाण कुसल पि अकुसल पि, मनोविञ्ञाणं अतीतानागत आरब्भ उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाणं कुसल पि अकुसल पि, चक्खुविञ्ञाणं अतीतानागत आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

मनोविञ्ञाण कुसल पि अकुसल पि मनोविञ्ञाण फस्सं आरब्भ पे० चित्त आरब्भ काय आरब्भ ..सद्द आरब्भ पे०.. फोट्ठब्ब आरब्भ उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण कुसल पि अकुसल पि चक्खुविञ्ञाणं फस्स आरब्भ पे०.. फोट्ठब्बं आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्ब । ..पे०.. ।

१३ न वत्तब्बं – "पञ्चविञ्ञाणा कुसला पि अकुसला पी" ति? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता – "इध, भिक्खवे, भिक्खु चक्खुना रूपं दिस्वा निमित्तग्गाही होति पे० न निमित्तग्गाही होति पे० सोतेन सद्दं सुत्वा पे० कायेन फोट्ठब्बं फुसित्वा निमित्तग्गाही होति पे० न निमित्तग्गाही होती" ति[1]। अत्थेव सुत्तन्तो ति? आमन्ता।

तेन हि पञ्चविञ्ञाणा कुसला पि अकुसला पी ति।

१००(५) साभोगा ति कथा

१४ *पञ्चविञ्ञाणा साभोगा ति? आमन्ता।

ननु पञ्चविञ्ञाणा उप्पन्नवत्थुका उप्पन्नारम्मणा ति? आमन्ता।

हञ्चि पञ्चविञ्ञाणा उप्पन्नवत्थुका उप्पन्नारम्मणा, नो च वत रे वत्तब्बे – "पञ्चविञ्ञाणा साभोगा" ति।

ननु पञ्चविञ्ञाणा पुरेजातवत्थुका पुरेजातारम्मणा अज्झत्तिकवत्थुका बाहिरारम्मणा असम्भिन्नवत्थुका असम्भिन्नारम्मणा नानावत्थुका नानारम्मणा न अञ्ञमञ्ञस्स गोचरविसयं पच्चनुभोन्ति, न असमन्नाहारा उप्पज्जन्ति, न अमनसिकारा उप्पज्जन्ति, न अब्बोकिण्णा उप्पज्जन्ति, न अपुब्बं अचरिमं उप्पज्जन्ति, ननु पञ्चविञ्ञाणा न अञ्ञमञ्ञस्स समनन्तरा उप्पज्जन्ती ति? आमन्ता।

हञ्चि पञ्चविञ्ञाणा न अञ्ञमञ्ञस्स समनन्तरा उप्पज्जन्ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "पञ्चविञ्ञाणा साभोगा" ति।

१५ *चक्खुविञ्ञाणं साभोगं ति? आमन्ता।

चक्खुविञ्ञाणं सुञ्ञतं आरब्भ उप्पज्जती ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

चक्खुविञ्ञाणं सुञ्ञतं आरब्भ उप्पज्जती ति? आमन्ता।

चक्खुं च पटिच्च सुञ्ञतं च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाणं ति? R
न हेवं वत्तब्बे। पे०।

चक्खुं च पटिच्च सुञ्ञत च – आमन्ता ।

"चक्खु च पटिच्च सुञ्ञत च – ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

"चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि 'चक्खु च पटिच्च रूपे च ति – अत्थेव सुत्तन्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – सुञ्ञत च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण' ति ।

*चक्खुविञ्ञाण सामोग ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण अतीतानागत आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

चक्खुविञ्ञाण सामोग ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण फस्स आरब्भ पे० – उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

मनोविञ्ञाण सामोग, मनोविञ्ञाण सुञ्ञत उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण सामोग चक्खुविञ्ञाणं उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

मनोविञ्ञाण सामोग मनोविञ्ञाण अतीतानागत उपज्जती ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण सामोग, चक्खुविञ्ञाण अतीतानागत उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० – ।

131 मनोविञ्ञाण सामोग मनोविञ्ञाण फस्सं आरब्भ फोट्ठब्ब आरब्भ उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण सामोग चक्खुविञ्ञाण फस्सं आरब्भ फोट्ठब्ब आरब्भ उप्पज्जती ति ? न हेवं वत्तब्बे । –

१६ न वत्तब्बं – 'पञ्चविञ्ञाणा सामोगा' [illegible] ननु वुत्तं भगवता – "इध भिक्खवे, भिक्खु दिस्वा निमित्तग्गाही होति ...पे०... न [illegible] होति

कायेन फोट्ठब्बं फुसित्वा निमित्तग्गाही होति . पे० न निमित्तग्गाही होती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि पञ्चविञ्ञाणा साभोगा ति । . पे० . ।

१०१(६) द्वीहि सीलेहि कथा

१७ *मग्गसमङ्गी द्वीहि सीलेहि समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

मग्गसमङ्गी द्वीहि फस्सेहि द्वीहि वेदनाहि द्वीहि सञ्ञाहि द्वीहि चेतनाहि द्वीहि चित्तेहि द्वीहि सद्धाहि द्वीहि विरियेहि द्वीहि सतीहि द्वीहि समाधीहि द्वीहि पञ्ञाहि समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*मग्गसमङ्गी लोकियेन सीलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

मग्गसमङ्गी लोकियेन फस्सेन लोकियाय वेदनाय लोकियाय पञ्ञाय[1] लोकियाय चेतनाय लोकियेन चित्तेन लोकियाय सद्धाय लोकियेन विरियेन लोकियाय सतिया लोकियेन समाधिना लोकियाय पञ्ञाय समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० . ।

*मग्गसमङ्गी लोकियेन च लोकुत्तरेन च सीलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

मग्गसमङ्गी लोकियेन च लोकुत्तरेन च फस्सेन समन्नागतो . पे० लोकियाय च लोकुत्तराय च पञ्ञाय समन्नागतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

मग्गसमङ्गी लोकियेन सीलेन समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

मग्गसमङ्गी पुथुज्जनो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१८ *मग्गसमङ्गी लोकियाय सम्मावाचाय समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

मग्गसमङ्गी लोकियाय सम्मादिट्ठिया समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

मग्गसमङ्गी लोकियाय सम्मावाचाय समन्नागतो ति ? आमन्ता ।

---

१ सञ्ञाय – सी०, स्या०, रो० ।

मग्गसमङ्गी लोकियेन सम्मासङ्कप्पेन पे०... लोकियेन सम्मावायामेन पे० लोकियाय सम्मासतिया पे० लोकियेन सम्मासमाधिना समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

मग्गसमङ्गी लोकियेन सम्माकम्मन्तेन पे० लोकियेन सम्माआजीवेन समन्नागतो ति ? आमन्ता।

मग्गसमङ्गी लोकियाय सम्मादिट्ठिया पे० लोकियेन सम्मासमाधिना समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

*मग्गसमङ्गी लोकियाय च लोकुत्तराय च सम्मावाचाय समन्नागतो ति ? आमन्ता।

मग्गसमङ्गी लोकियाय च लोकुत्तराय च सम्मादिट्ठिया समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

मग्गसमङ्गी लोकियाय च लोकुत्तराय च सम्मावाचाय समन्नागतो ति ? आमन्ता।

मग्गसमङ्गी लोकियेन च लोकुत्तरेन च सम्मासङ्कप्पेन पे० लोकियेन च लोकुत्तरेन च सम्मावायामेन पे०... लोकियाय च लोकुत्तराय च सम्मासतिया पे० लोकियेन च लोकुत्तरेन च सम्मासमाधिना समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

*मग्गसमङ्गी लोकियेन च लोकुत्तरेन च सम्माकम्मन्तेन पे० सम्माआजीवेन समन्नागतो ति ? आमन्ता।

मग्गसमङ्गी लोकियाय च लोकुत्तराय च सम्मादिट्ठिया समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०।

मग्गसमङ्गी लोकियेन च लोकुत्तरेन च सम्माआजीवेन समन्नागतो ति ? आमन्ता।

मग्गसमङ्गी लोकियेन च लोकुत्तरेन च सम्मासङ्कप्पेन पे० लोकियेन च लोकुत्तरेन च सम्मासमाधिना समन्नागतो ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०...।

१९. [1]न वत्तब्बं – "मग्गसमङ्गी द्वीहि सीलेहि समन्नागतो" ति ? आमन्ता।

लोकिये सीले निरुद्धे मग्गो उप्पज्जती ति ? आमन्ता।

दुस्सीलो खण्डसीलो छिन्नसीलो[1] मग्गं भावेती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० . ।

तेन हि मग्गसमङ्गी द्वीहि सीलेहि समन्नागतो ति ।

१०२(७) सीलं अचेतसिकं ति कथा

२०. *सील अचेतसिकं ति ? आमन्ता ।

रूपं . निब्बान . . चक्खायतनं कायायतनं रूपायतनं फोट्ठब्बायतनं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

सीलं अचेतसिक ति ? आमन्ता ।

फस्सो अचेतसिको ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सील अचेतसिक ति ? आमन्ता ।

वेदना सञ्ञा चेतना सद्धा .. विरियं . सति .. समाधि . पञ्ञा अचेतसिका ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० . ।

*फस्सो चेतसिको ति ? आमन्ता ।

सील चेतसिकं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

वेदना . सञ्ञा चेतना सद्धा . विरियं ... सति . . समाधि पे० . पञ्ञा चेतसिका ति ? आमन्ता ।

सीलं चेतसिक ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे०... ।

२१ *सील अचेतसिक ति ? आमन्ता ।

अनिट्ठफलं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

ननु इट्ठफल ति ? आमन्ता ।

हञ्चि इट्ठफलं, नो च वत रे वत्तब्बे – "सील अचेतसिक" ति ।

*सद्धा इट्ठफला, सद्धा चेतसिका ति ? आमन्ता ।

सील इट्ठफलं, सील चेतसिक ति ? न हेव वत्तब्बे । . . पे० ।

विरिय . सति समाधि पे० पञ्ञा इट्ठफला, पञ्ञा चेतसिका ति ? आमन्ता ।

सील इट्ठफलं, सील चेतसिक ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*सील इट्ठफल, सील अचेतसिक ति ? आमन्ता ।

---

१ छिद्दसीलो – स्या० ।

सद्धा छट्ठफस्सा, सद्धा अचेतसिका
पे० ।

सीलं छट्ठफस्सं, सीलं अचेतसिकं ति ?

विरियं सति समाधि पे० .. पञ्ञा अचेतसिका ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।

२२ *सीलं अचेतसिकं ति ? आमन्ता ।

अफलं अविपाकं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ...

ननु सफलं सविपाकं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सफलं सविपाकं, नो च वत रे वत्तब्बे 'अचेतसिकं' ति । ..पे० ।

*चक्खायतनं अचेतसिकं अविपाकं ति ? आमन्ता ।

सीलं अचेतसिकं अविपाकं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

सोतायतनं कायायतनं रूपायतनं ...पे०... अचेतसिकं अविपाकं ति ? आमन्ता ।

सीलं अचेतसिकं अविपाकं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

*सीलं अचेतसिकं सविपाकं ति ? आमन्ता ।

चक्खायतनं अचेतसिकं सविपाकं ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
पे० ।

सीलं अचेतसिकं सविपाकं ति ? आमन्ता ।

सोतायतनं पे० कायायतनं रूपायतनं ...पे०... फोट्ठब्बायतनं अचेतसिकं सविपाकं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

२३ सम्मावाचा अचेतसिका ति ? आमन्ता ।

सम्मादिट्ठि अचेतसिका ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

सम्मावाचा अचेतसिका ति ? आमन्ता ।

सम्मासङ्कप्पो .. सम्मावायामो सम्मासति ...पे०... सम्मासमाधि अचेतसिको ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... । ...

सम्माकम्मन्तो पे० सम्माआजीवो अचेतसिको ति ? आमन्ता ।

सम्मादिट्ठि अचेतसिका ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...

सम्माआजीवो अचेतसिको ति ? आमन्ता ।

सम्मासङ्कप्पो . सम्मावायामो . सम्मासति .. सम्मासमाधि अचेतसिको ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ।

*सम्मादिट्ठि चेतसिका ति ? आमन्ता ।

सम्मावाचा चेतसिका ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे०.. ।

सम्मादिट्ठि चेतसिका ति ? आमन्ता ।

सम्माकम्मन्तो पे० सम्माआजीवो चेतसिको ति ? न हेवं वत्तब्बे .. पे० । B

सम्मासङ्कप्पो .. सम्मावायामो सम्मासति ...पे० . सम्मासमाधि चेतसिको ति ? आमन्ता ।

सम्मावाचा चेतसिका ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

सम्मासमाधि चेतसिको ति ? आमन्ता ।

सम्माकम्मन्तो . पे० सम्माआजीवो चेतसिको ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

२४ न वत्तब्ब – "सीलं अचेतसिक" ति ? आमन्ता ।

सीले उप्पज्जित्वा निरुद्धे दुस्सीलो होती ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०[1]... ।

तेन हि सील अचेतसिक ति ।

१०३(८) सीलं न चित्तानुपरिवत्ती ति कथा

२५ *सील न चित्तानुपरिवत्ती ति ? आमन्ता ।

रूप निब्बान चक्खायतन पे० फोट्ठब्बायतनं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सीलं न चित्तानुपरिवत्ती ति ? आमन्ता ।

फस्सो न चित्तानुपरिवत्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

सील न चित्तानुपरिवत्ती ति ? आमन्ता ।

वेदना पे० सञ्ञा चेतना सद्धा विरिय सति समाधि पे० पञ्ञा न चित्तानुपरिवत्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०.. ।

*फस्सो चित्तानुपरिवत्ती ति ? आमन्ता ।

सील चित्तानुपरिवत्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

---

१ म० पोत्थके नत्थि ।

चेतना पे० ... पञ्ञा ...
समाधि पे० पञ्ञा चित्तानुपरिवत्ती ति
सील चित्तानुपरिवत्ती ति ? न

२६ *सम्मावाचा न
सम्मादिट्ठि न चित्तानुपरिवत्ती ति ?
सम्मावाचा न चित्तानुपरिवत्ती ति ?
सम्मासङ्कप्पो सम्मावायामो ...
सम्मासमाधि न चित्तानुपरिवत्ती ति ? न हेवं
*सम्माकम्मन्तो पे० सम्माआजीवो न
आमन्ता ।
सम्मादिट्ठि न चित्तानुपरिवत्ती ति ? न
सम्माआजीवो न चित्तानुपरिवत्ती ति ?
सम्मासङ्कप्पो सम्मावायामो सम्मासति ...
समाधि न चित्तानुपरिवत्ती ति ? न हेव वत्तब्बे ।
*सम्मादिट्ठि चित्तानुपरिवत्ती ति ? आमन्ता ।
सम्मावाचा चित्तानुपरिवत्ती ति ? न हेवं
सम्मादिट्ठि चित्तानुपरिवत्ती ति ? आमन्ता ।
सम्माकम्मन्तो पे० सम्माआजीवो
न हेव वत्तब्बे । पे० ।
*सम्मासङ्कप्पो सम्मावायामो सम्मासति ... पे०
समाधि चित्तानुपरिवत्ती ति ? आमन्ता ।
सम्मावाचा चित्तानुपरिवत्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
सम्मासमाधि चित्तानुपरिवत्ती ति ? आमन्ता ।
सम्माकम्मन्तो पे० सम्माआजीवो चित्तानुपरिवत्ती
न हेव वत्तब्बे । पे० ।

२७ [1]न वत्तब्बं – "सील न चित्तानुपरिवत्ती" ति ? [illegible]
सीले उप्पज्जित्वा निरुद्धे दुस्सीलो होती ति ? न
... पे०[1] ।
तेन हि सील न चित्तानुपरिवत्ती ति ।

[1] म [illegible] नत्थि ।

१०४(९) समादानहेतुकथा

२८ *समादानहेतुकं सील वड्ढती ति ? आमन्ता । R

समादानहेतुको फस्सो वड्ढति, वेदना वड्ढति, सञ्ञा वड्ढति, चेतना वड्ढति, चित्त वड्ढति, सद्धा वड्ढति, विरिय वड्ढति, सति वड्ढति, समाधि वड्ढति, पञ्ञा वड्ढती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*समादानहेतुक सील वड्ढती ति ? आमन्ता ।

लता विय वड्ढति, मालुवा विय वड्ढति, रुक्खो विय वड्ढति, तिणं विय वड्ढति, मुञ्जपुञ्जो विय वड्ढती ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

२९ *समादानहेतुकं सीलं वड्ढती ति ? आमन्ता ।

सील समादियित्वा कामवितक्क वितक्केन्तस्स ब्यापादवितक्क वितक्केन्तस्स विहिंसावितक्क वितक्केन्तस्स सील वड्ढती ति ? आमन्ता ।

द्विन्न फस्सान पे० द्विन्नं चित्तान समोधान होती ति ? B न हेव वत्तब्बे । पे० ।

द्विन्न फस्सान पे० द्विन्नं चित्तान समोधान होती ति ? आमन्ता ।

कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता[1] कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

*कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "चत्तारिमानि, भिक्खवे, सुविदूरविदूरानि । कतमानि चत्तारि ? नभ च, भिक्खवे, पथवी[2] च – इद पठम सुविदूरविदूर पे० तस्मा सत धम्मो असब्भि आरका" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभाव आगच्छन्ती" ति ।

३० ¹न वत्तब्बं – "समादानहेतुक सील वड्ढती" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "आरामरोपा वनरोपा पे० धम्मट्ठा सीलसम्पन्ना ते जना सग्गगामिनो" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि समादानहेतुक सील वड्ढती ति ।

---

१ हीनप्पणीता – सी०, स्या०, रो० । २ पठवी – सी०, स्या०, रो० ।

१०५(१०) विञ्ञत्ति सीलं ति

३१ *विञ्ञत्ति सीलं ति ? आमन्ता ।
पाणातिपाता वेरमणी ति ? न हेवं
अदिन्नादाना वेरमणी ति ? न हेवं
कामेसुमिच्छाचारा वेरमणी ति ?
मुसावादा वेरमणी ति ? न हेवं वत्तब्बे । [illegible]
सुरामेरयमज्जपमादट्ठाना वेरमणी ति ? [illegible]
पे० ।

*अभिवादनं सीलं, पच्चुट्ठानं सीलं, [illegible] सामीचिकम्मं सीलं आसनाभिहारो सीलं, [illegible] दकाभिहारो सीलं, पादकथलिकाभिहारो[2] सीलं, [illegible] सीलं ति ? आमन्ता ।
पाणातिपाता वेरमणी ति ? न हेवं वत्तब्बे । [illegible]
सुरामेरयमज्जपमादट्ठाना वेरमणी ति ? न हेवं [illegible]
पे० ।

३२ न वत्तब्बं – "विञ्ञत्ति सीलं" ति ? [illegible]
दुस्सील्य ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।
तेन हि विञ्ञत्ति सीलं ति ।

१०६(११) अविञ्ञत्ति दुस्सल्यं ति [illegible]

३३ *अविञ्ञत्ति दुस्सिल्य ति ? आमन्ता ।
पाणातिपातो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।
अदिन्नादानं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।
कामेसुमिच्छाचारो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०...
मुसावादो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।
सुरामेरयमज्जपमादट्ठानं ति ? न हेवं वत्तब्बे । [illegible]
*पापकम्मं समादियित्वा दानं ददन्तस्स पुञ्ञं च उपचयं गच्छति, अविञ्ञत्ति पुञ्ञूपचयो वड्ढती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१ [illegible]कम्मं – सी स्या रो । २ पादकथलिकाभिहारो – [illegible]
३ [illegible] – रो । ४. [illegible] – सी ।

पुञ्ञं च अपुञ्ञं च उभो वड्ढन्ती ति ? आमन्ता ।

द्विन्नं फस्सानं ... पे० . द्विन्नं चित्तानं समोधानं होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० . ।

द्विन्नं फस्सान . पे० . द्विन्नं चित्तानं समोधान होती ति ? आमन्ता ।

कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

*कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "चत्तारिमानि, भिक्खवे, सुविदूरविदूरानि ! कतमानि चत्तारि ? नभं च भिक्खवे, पथवी च – इद पठम सुविदूरविदूर . पे० तस्मा सतं धम्मो असब्भि आरका" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती" ति[1] ।

३४ [†]न वत्तब्बं – "अविञ्ञत्ति दुस्सिल्यं" ति ? आमन्ता ।

---

१ एत्थ "पापकम्म समादियित्वा चीवर ददन्तस्स, पिण्डपात ददन्तस्स, सेनासन ददन्तस्स, गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खार ददन्तस्स, अभिवादनारहस्स अभिवादेन्तस्स, पच्चुट्ठानारहस्स पच्चुट्ठेन्तस्स, अञ्जलीकम्मारहस्स अञ्जलीकम्म करोन्तस्स, सम्मीचिकम्मारहस्स सम्मीचिकम्म करोन्तस्स, आसनारहस्स आसन ददन्तस्स, मग्गारहस्स मग्ग ददन्तस्स, पुञ्ञ च अपुञ्ञ च उभो वड्ढन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पुञ्ञ च अपुञ्ञ च उभो वड्ढन्ती ति ? आमन्ता ।

द्विन्न फस्सान पे० द्विन्न चित्तान समोधान होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

द्विन्न फस्सान पे० द्विन्न चित्तान समोधान होती ति ? आमन्ता ।

कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनप्पणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभाव आगच्छन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनप्पणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभाव आगच्छन्ती ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "चत्तारिमानि, भिक्खवे, सुविदूरविदूरानि । कतमानि चत्तारि ? नभ च, भिक्खवे, पठवी च – इद पठम सुविदूरविदूर पे० तस्मा सत धम्मो असब्भि आरका" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनप्पणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभाव आगच्छन्ती" ति सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु अधिको पाठो दिस्सति ।

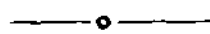
ननु पापकम्म समाविन्नो' साती
हञ्चि पापकम्मं समाविन्नो सादि,
"पविज्झति दुस्सिस्स" ति ।

[illegible]

उप्पत्तेसिवे' पञ्चकखन्धे पनिरुद्धे उप्पज्जन्ति', मग्गसमङ्गिस्स स्प मग्गो, मग्गभावना, पञ्चविञ्ञाणा कुसला पि अकुसला साभोगा, मग्गसमङ्गी द्वीहि सीलेहि समन्नागतो, सील न चित्तानुपरिवत्ति, समाधानहेतुकं सील वड्ढी ति, पविज्झति दुस्सिस्स ति ।

[illegible]

नियामसङ्कमतानिससता' च निरोधो ति' ।

१ [illegible] – स० । २–२ [illegible] ।
[illegible]
[illegible]
[illegible] – [illegible] ।

११. एकादसमो वग्गो

१०७-१०९(१-३) तिस्सो पि अनुसयकथा

१ *अनुसया अब्याकता ति ? आमन्ता ।

विपाकाब्याकता किरियाब्याकता रूपं निब्बानं चक्खायतनं ...पे०.. फोट्ठब्बायतनं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कामरागानुसयो अब्याकतो ति ? आमन्ता ।

कामरागो कामरागपरियुट्ठानं कामरागसंयोजनं[1] कामोघो कामयोगो कामच्छन्दनीवरणं अब्याकतं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कामरागो कामरागपरियुट्ठानं . पे० . कामच्छन्दनीवरणं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

*कामरागानुसयो अकुसलो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*पटिघानुसयो अब्याकतो ति ? आमन्ता ।

पटिघं पटिघपरियुट्ठानं पटिघसंयोजनं अब्याकतं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पटिघं पटिघपरियुट्ठानं पटिघसंयोजनं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

पटिघानुसयो अकुसलो ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे० ।

*मानानुसयो अब्याकतो ति ? आमन्ता ।

मानो मानपरियुट्ठानं मानसंयोजनं अब्याकतं ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० . ।

मानो मानपरियुट्ठानं मानसंयोजनं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

मानानुसयो अकुसलो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*दिट्ठानुसयो अब्याकतो ति ? आमन्ता ।

दिट्ठि दिट्ठोघो दिट्ठियोगो दिट्ठिपरियुट्ठानं दिट्ठिसंयोजनं अब्याकतं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

दिट्ठि दिट्ठोघो दिट्ठियोगो दिट्ठिपरियुट्ठानं दिट्ठिसंयोजनं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

---

१ ० सञ्ञोजन – सी०, स्या०, रो०, एवमुपरि पि ।

दिट्ठानुसयो अकुसलो ति ? न हेवं

*विचिकिच्छानुसयो अब्याकतो ति ?

विचिकिच्छा विचिकिच्छानीवरणं अब्याकतं ति ? न हेवं

विचिकिच्छा विचिकिच्छापरियुट्ठानं विचिकिच्छानीवरणं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

विचिकिच्छानुसयो अकुसलो ति ? न हेवं

*भवरागानुसयो अब्याकतो ति ? आमन्ता ।

भवरागो भवरागपरियुट्ठानं भवरागसंयोजनं न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ।

भवरागो भवरागपरियुट्ठानं भवरागसंयोजनं आमन्ता ।

भवरागानुसयो अकुसलो ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

*अविज्जानुसयो अब्याकतो ति ? आमन्ता ।

अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जासंयोजनं अविज्जानीवरणं अब्याकतं ति ? न हेवं पे० ।

अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जापरियुट्ठानं अविज्जासंयोजनं अविज्जानीवरणं अकुसलं ति ? आमन्ता ।

अविज्जानुसयो अकुसलो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ।

२ न वत्तब्बं – "अनुसया अब्याकता" ति ? आमन्ता ।

पुथुज्जनो कुसलाब्याकते चित्ते वत्तमाने "सानुसयो" ति ति ? आमन्ता ।

कुसलाकुसला धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि अनुसया अब्याकता ति ।

पुथुज्जनो कुसलाब्याकते चित्ते वत्तमाने "सरागो" ति ति ? आमन्ता ।

कुसलाकुसला धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ।

तेन हि रागो अब्याकतो ति ।

३ *अनुसया अहेतुका ति ? आमन्ता । B 325

रूपं निब्बान चक्खायतनं पे० फोट्ठब्बायतन ति ? न हेवं त्तब्बे । . पे० .. ।

*कामरागानुसयो अहेतुको ति ? आमन्ता ।

कामरागो कामरागपरियुट्ठान कामरागसंयोजनं कामच्छन्द-नीवरणं अहेतुक ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० . ।

कामरागो कामरागपरियुट्ठानं ...पे० .. कामच्छन्दनीवरणं सहेतुकं ति ? आमन्ता ।

कामरागानुसयो सहेतुको ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

पटिघानुसयो पे०. मानानुसयो दिट्ठानुसयो विचि-किच्छानुसयो भवरागानुसयो अविज्जानुसयो अहेतुको ति ? आमन्ता ।

अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जापरियुट्ठानं अविज्जासंयोजन अविज्जानीवरणं अहेतुक ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० . ।

अविज्जा अविज्जोघो पे० अविज्जानीवरणं सहेतुकं ति ? आमन्ता । R

अविज्जानुसयो सहेतुको ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

४ †न वत्तब्बं – "अनुसया अहेतुका" ति ? आमन्ता ।

पुथुज्जनो कुसलाब्याकते चित्ते वत्तमाने "सानुसयो" ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

अनुसया तेन हेतुना सहेतुका ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे० . ।

तेन हि अनुसया अहेतुका ति ।

पुथुज्जनो कुसलाब्याकते चित्ते वत्तमाने "सरागो" ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

रागो तेन हेतुना सहेतुको ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे० . ।

तेन हि रागो अहेतुको ति ।

५ *अनुसया चित्तविप्पयुत्ता ति ? आमन्ता ।

इमं निब्बान [illegible]
वत्तब्बे । ...पे० ।

*कामरागानुसयो
कामरागो कामरागपरियुट्ठानं
कामयोगो कामच्छन्दनीवरणं चित्तविप्पयुत्तं
पे० ... ।

कामरागो कामरागपरियुट्ठानं ...
चित्तसम्पयुत्त ति ? आमन्ता ।

कामरागानुसयो चित्तसम्पयुत्तो ति ?

६ *कामरागानुसयो चित्तविप्पयुत्तो
कतमक्खन्धपरियापन्नो ति ?
326, 448 सङ्खारक्खन्धो चित्तविप्पयुत्तो ति ? न
सङ्खारक्खन्धो चित्तविप्पयुत्तो ति ?
वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धो[1]
वत्तब्बे । पे० ।

*कामरागानुसयो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो
आमन्ता ।

कामरागो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो
हेव वत्तब्बे । पे० ।

कामरागो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो चित्तसम्पयुत्तो
आमन्ता ।

कामरागानुसयो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो
न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कामरागानुसयो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो
कामरागो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो चित्तसम्पयुत्तो ति ?

सङ्खारक्खन्धो एकदेसो चित्तसम्पयुत्तो एकदेसो
ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे० ।

*सङ्खारक्खन्धो एकदेसो चित्तसम्पयुत्तो एकदेसो
ति ? आमन्ता ।

---

१ [illegible] – पी०।

वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धो एकदेसो चित्तसम्पयुत्तो एकदेसो चित्तविप्पयुत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

७ *पटिघानुसयो मानानुसयो दिट्ठानुसयो विचिकिच्छानुसयो भवरागानुसयो अविज्जानुसयो चित्तविप्पयुत्तो ति ? आमन्ता ।

अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जानीवरण चित्तविप्पयुत्त ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

अविज्जा अविज्जोघो अविज्जायोगो अविज्जानीवरणं चित्तसम्पयुत्तं ति ? आमन्ता ।

अविज्जानुसयो चित्तसम्पयुत्तो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

८ *अविज्जानुसयो चित्तविप्पयुत्तो ति ? आमन्ता ।

कतमक्खन्धपरियापन्नो ति ? सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो ति ।

सङ्खारक्खन्धो चित्तविप्पयुत्तो ति ? न हेव वत्तब्बे ।

सङ्खारक्खन्धो चित्तविप्पयुत्तो ति ? आमन्ता ।

वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धो चित्तविप्पयुत्तो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अविज्जानुसयो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो चित्तविप्पयुत्तो ति ? आमन्ता ।

अविज्जा सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना चित्तविप्पयुत्ता ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अविज्जा सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना चित्तसम्पयुत्ता ति ? आमन्ता ।

अविज्जानुसयो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो चित्तसम्पयुत्तो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अविज्जानुसयो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो चित्तविप्पयुत्तो, अविज्जा सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना चित्तसम्पयुत्ता ति ? आमन्ता ।

सङ्खारक्खन्धो एकदेसो चित्तसम्पयुत्तो एकदेसो चित्तविप्पयुत्तो ति ? न हेव वत्तब्बे ।

*सङ्खारक्खन्धो एकदेसो चित्तसम्पयुत्तो एकदेसो चित्तविप्पयुत्तो ति ? आमन्ता ।

[illegible]

50 चित्तविप्पयुत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे…

९ न वत्तब्बं – "अनुसय [illegible] पुथुज्जनो कुसलाब्याकते चित्ते वत्तमानो ति ? आमन्ता ।

अनुसया तेन चित्तेन सम्पयुत्ता ति ?

तेन हि अनुसया चित्तविप्पयुत्ता ति ?

पुथुज्जनो कुसलाब्याकते चित्ते ति ? आमन्ता ।

रागो तेन चित्तेन सम्पयुत्तो ति ? न

तेन हि रागो चित्तविप्पयुत्तो ति ।

११०(४) झानकथा

१० *मग्गझाने विगते झानविप्पयुत्ते वत्तब्बं – "झायी" ति ? आमन्ता ।

रागे विगते न वत्तब्बं – "वीतरागो" ति ? पे० ।

मग्गझाने विगते झानविप्पयुत्ते चित्ते – 'झायी' ति ? आमन्ता ।

दोसे विगते मोहे विगते किलेसे विगते – "निक्किलेसो" ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०… ।

*रागे विगते वत्तब्बं – "वीतरागो" ति ?

मग्गझाने विगते झानविप्पयुत्ते चित्ते – 'झायी' ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

603 दोसे विगते – मोहे विगते किलेसे – "निक्किलेसो" ति ? आमन्ता ।

मग्गझाने विगते झानविप्पयुत्ते चित्ते वत्तब्बे "झायी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

120 ११ ¹मग्गझाने विगते झानविप्पयुत्ते चित्ते वत्तब्बं – "झायी' ति ? आमन्ता ।

अतीतेन ञाणेन ञाणी निरुद्धेन विगतेन पटिपस्सद्धेन[1] ञाणेन ञाणी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

१११(५) ञाणं चित्तविप्पयुत्तं ति कथा

१२ *ञाण चित्तविप्पयुत्त ति ? आमन्ता ।

रूपं निब्बानं चक्खायतन .पे० फोट्ठब्बायतनं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ञाण चित्तविप्पयुत्त ति ? आमन्ता ।

पञ्ञा पञ्ञिन्द्रिय पञ्ञाबलं सम्मादिट्ठि धम्मविचय-सम्बोज्झङ्गो चित्तविप्पयुत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पञ्ञा पञ्ञिन्द्रिय पञ्ञाबल सम्मादिट्ठि धम्मविचय-सम्बोज्झङ्गो चित्तसम्पयुत्तो ति ? आमन्ता ।

ञाण चित्तसम्पयुत्त ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*ञाण चित्तविप्पयुत्त ति ? आमन्ता ।

कतमक्खन्धपरियापन्न ति ? सङ्खारक्खन्धपरियापन्न ति ।

सङ्खारक्खन्धो चित्तविप्पयुत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० . ।

सङ्खारक्खन्धो चित्तविप्पयुत्तो ति ? आमन्ता ।

वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धो चित्तविप्पयुत्तो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ञाण सङ्खारक्खन्धपरियापन्नं चित्तविप्पयुत्तं ति ? आमन्ता ।

पञ्ञा सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना चित्तविप्पयुत्ता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पञ्ञा सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना चित्तसम्पयुत्ता ति ? आमन्ता ।

ञाण सङ्खारक्खन्धपरियापन्न चित्तसम्पयुत्त ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ञाण सङ्खारक्खन्धपरियापन्नं चित्तविप्पयुत्तं, पञ्ञा सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना चित्तसम्पयुत्ता ति ? आमन्ता ।

---

१ पटिप्पस्सद्धेन – स्या० ।

सङ्खारक्खन्धो
ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।
सङ्खारक्खन्धो एकदेसो
ति ? आमन्ता ।
वेदनाक्खन्धो सञ्ञाक्खन्धो एकदेसो
चित्तविप्पयुत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...
१३ [1]न वत्तब्बं – "ञाणं
अरहा चक्खुविञ्ञाणसमङ्गी
आमन्ता ।
33 ञाणं तेन चित्तेन सम्पयुत्तं ति ? न हेवं
तेन हि ञाणं चित्तविप्पयुत्तं ति ।
29 [1]अरहा चक्खुविञ्ञाणसमङ्गी
आमन्ता ।
पञ्ञा तेन चित्तेन सम्पयुत्ता ति ? न हेवं
तेन हि पञ्ञा चित्तविप्पयुत्ता ति ।

११२(६) इदं दुक्खं ति कथा

१४ "इदं दुक्खं" ति वाचं भासतो "इदं
पवत्तती ति ? आमन्ता ।
"अयं दुक्खसमुदयो" ति वाचं भासतो "अयं
ति ञाणं पवत्तती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।
"इदं दुक्खं" ति वाचं भासतो "इदं दुक्खं" ति ञाणं
ति ? आमन्ता ।
"अयं दुक्खनिरोधो" ति वाचं भासतो "अयं
ति ञाणं पवत्तती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।
"इदं दुक्खं" ति वाचं भासतो "इदं दुक्खं" ति ञाणं
ति ? आमन्ता ।
"अयं मग्गो" ति वाचं भासतो "अयं मग्गो" ति
ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

---

१ [illegible] । ६.

*"अयं समुदयो" ति वाचं भासतो न च "अयं समुदयो" ति ञाणं पवत्तती ति ? आमन्ता ।

"इदं दुक्ख" ति वाचं भासतो न च "इदं दुक्खं" ति ञाणं पवत्तती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

"अय निरोधो" ति "अयं मग्गो" ति वाचं भासतो न च अयं मग्गो" ति ञाणं पवत्तती ति ? आमन्ता ।

"इद दुक्खं" ति वाच भासतो न च "इद दुक्ख" ति ञाण पवत्तती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

१५ *"इदं दुक्ख" ति वाचं भासतो "इद दुक्ख" ति ञाण पवत्तती ति ? आमन्ता ।

"रूपं अनिच्च" ति वाच भासतो "रूपं अनिच्च" ति ञाण पवत्तती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

"इद दुक्ख" ति वाच भासतो "इदं दुक्ख" ति ञाण पवत्तती ति ? आमन्ता ।

वेदना सञ्ञा सङ्खारा "विञ्ञाणं अनिच्च" ति वाचं भासतो "विञ्ञाणं अनिच्च" ति ञाणं पवत्तती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*"इद दुक्ख" ति वाचं भासतो "इद दुक्ख" ति ञाणं पवत्तती ति ? आमन्ता ।

"रूपं अनत्ता" ति वाचं भासतो "रूप अनत्ता" ति ञाण पवत्तती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

"इदं दुक्ख" ति वाचं भासतो "इदं दुक्ख" ति ञाणं पवत्तती ति ? आमन्ता ।

वेदना सञ्ञा सङ्खारा "विञ्ञाणं अनत्ता" ति वाच भासतो "विञ्ञाणं अनत्ता" ति ञाणं पवत्तती ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० . ।

*"रूप अनिच्च" ति वाचं भासतो न च "रूपं अनिच्च" ति ञाणं पवत्तती ति ? आमन्ता ।

"इद दुक्ख" ति वाचं भासतो न च "इदं दुक्ख" ति ञाण पवत्तती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

वेदना ... सञ्ञा ... याव भासतो न च "विञ्ञाणं आमन्ता ।

"इदं वुच्चं" ति वाचं पवत्तती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

"रूपं अनत्ता" ति वाचं पवत्तती ति ? आमन्ता ।

"इदं वुच्च" ति वाचं भासतो पवत्तती ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे०...

वेदना .. सञ्ञा ... सङ्खारा ... याव भासतो न च "विञ्ञाणं अनत्ता" आमन्ता ।

"इदं वुच्चं" ति वाचं भासतो न च पवत्तती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

१६ "इदं वुच्च" ति वाचं भासतो पवत्तती ति ? आमन्ता ।

"इ" ति च "दं" ति च "वु" ति च पवत्तती ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० ।

११३(७) इद्धिबलकथा

१७ इद्धिबलेन समन्नागतो कप्पं तिट्ठेय्या ति ? इद्धिमयिको सो आयु, इद्धिमयिका सा गति, अत्तभावप्पटिलाभो" ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

इद्धिबलेन समन्नागतो कप्पं तिट्ठेय्या ति ? अतीतं कप्पं तिट्ठेय्य अनागतं कप्पं तिट्ठेय्या ति ? वत्तब्बे । .. पे० ।

इद्धिबलेन समन्नागतो कप्पं तिट्ठेय्या ति ? [illegible]

१-१ इदं वुच्चं – म । २ [illegible] – स्या० पी० । ३-३. [illegible] – स्या० सी । ४ [illegible] – सी० स्या० पी० ।

द्वे कप्पे तिट्ठेय्य, तयो कप्पे तिट्ठेय्य, चत्तारो कप्पे तिट्ठेय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

इद्धिबलेन समन्नागतो कप्प तिट्ठेय्या ति ? आमन्ता ।

सति जीविते जीवितावसेसे तिट्ठेय्य, असति जीविते जीविता-वसेसे तिट्ठेय्या ति ? सति जीविते जीवितावसेसे तिट्ठेय्या ति ।

हञ्चि सति जीविते जीवितावसेसे तिट्ठेय्य, नो च वत रे वत्तब्बे – "इद्धिबलेन समन्नागतो कप्प तिट्ठेय्या" ति ।

असति जीविते जीवितावसेसे तिट्ठेय्या ति, मतो तिट्ठेय्य, कालङ्कतो तिट्ठेय्या ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० . ।

१८ *इद्धिबलेन समन्नागतो कप्प तिट्ठेय्या ति ? आमन्ता ।

उप्पन्नो फस्सो मा निरुज्झी ति लब्भा इद्धिया पग्गहेतु ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० ।

उप्पन्ना वेदना पे० उप्पन्ना सञ्ञा पे० उप्पन्ना चेतना .पे० उप्पन्न चित्त उप्पन्ना सद्धा उप्पन्न विरिय . उप्पन्ना सति उप्पन्नो समाधि . पे० उप्पन्ना पञ्ञा मा निरुज्झी ति लब्भा इद्धिया पग्गहेतु ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० ।

*इद्धिबलेन समन्नागतो कप्प तिट्ठेय्या ति ? आमन्ता ।

रूप निच्च होतू ति लब्भा इद्धिया पग्गहेतु ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

वेदना पे० सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाणं निच्च होतू ति लब्भा इद्धिया पग्गहेतु ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*इद्धिबलेन समन्नागतो कप्प तिट्ठेय्या ति ? आमन्ता ।

जातिधम्मा सत्ता मा जायिंसू ति लब्भा इद्धिया पग्गहेतु ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

जराधम्मा सत्ता मा जीरिंसू[1] ति पे० ब्याधिधम्मा सत्ता मा ब्याधियिंसू ति पे० मरणधम्मा सत्ता मा मीयिंसू[2] ति लब्भा इद्धिया पग्गहेतु ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१ जीयिंसू – सी०, जिरिंसू – स्या०, जिरिंसु – रो० । २ मिय्यिंसु – स्या०. मीयिंसु – रो० ।

१९ न वत्तब्बं –
ति ? आमन्ता ।
ननु वुत्तं भगवता –
भाविता बहुलीकता यानीकता
सुसमारद्धा, सो आकङ्खमानो कप्पं वा
332 अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।
तेन हि इद्धिबलेन समन्नागतो कप्पं

२० *इद्धिबलेन समन्नागतो
ननु वुत्तं भगवता – "चतुन्नं,
पाटिभोगो समणो वा ब्राह्मणो वा देवो वा
वा लोकस्मिं । कतमेसं चतुन्नं ? जराधम्मो
458 कोचि पाटिभोगो समणो वा ब्राह्मणो वा देवो
कोचि वा लोकस्मिं । ब्याधिधम्मो "मा
धम्मो "मा मीयी" ति यानि खो पन तानि पुब्बे
कम्मानि संकिलेसिकानि पोनोब्भविकानि²
आयतिं जातिजरामरणियानि तेसं विपाको "मा
कोचि पाटिभोगो समणो वा ब्राह्मणो वा देवो वा
कोचि वा लोकस्मिं । इमेसं खो भिक्खवे चतुन्नं
पाटिभोगो समणो वा ब्राह्मणो वा देवो वा मारो वा
लोकस्मिं' ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।
तेन हि न वत्तब्बं – 'इद्धिबलेन समन्नागतो कप्पं

११४(५) समाधिकथा

२१ *चित्तसन्तति समाधी ति ? आमन्ता ।
अतीता चित्तसन्तति समाधी ति ? न हेवं वत्तब्बे
चित्तसन्तति समाधी ति ? आमन्ता ।
अनागता चित्तसन्तति समाधी ति ? न हेवं वत्तब्बे
चित्तसन्तति समाधी ति ? आमन्ता ।

---

१ मीयी – रो । २ पोनोब्भविकानि – सी०, स्या०।
पुनब्भविकानि – म० ।

ननु अतीतं निरुद्धं अनागतं अजातं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीतं निरुद्धं अनागतं अजातं, नो च वत रे वत्तब्बे – "चित्तसन्तति समाधी" ति ।

२२ ¹एकचित्तक्खणिको समाधी ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाणसमङ्गी समापन्नो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

सोतविञ्ञाणसमङ्गी ..पे०.. घानविञ्ञाणसमङ्गी .. जिव्हाविञ्ञाणसमङ्गी .. कायविञ्ञाणसमङ्गी ..पे०.. अकुसलचित्तसमङ्गी ..पे०.. रागसहगतचित्तसमङ्गी ..पे०.. दोससहगतचित्तसमङ्गी ..पे०.. मोहसहगतचित्तसमङ्गी ..पे०.. अनोत्तप्पसहगतचित्तसमङ्गी समापन्नो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

*चित्तसन्तति समाधी ति ? आमन्ता ।

अकुसलचित्तसन्तति समाधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

रागसहगता ..पे०.. दोससहगता .. मोहसहगता ..पे०.. अनोत्तप्पसहगता चित्तसन्तति समाधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

¹न वत्तब्बं – "चित्तसन्तति समाधी" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "अहं खो, आवुसो निगण्ठा[1], पहोमि अनिञ्जमानो[2] कायेन, अभासमानो वाचं, सत्त रत्तिन्दिवानि एकन्तसुखं[3] पटिसंवेदी[3] विहरितुं" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि चित्तसन्तति समाधी ति ।

११५(६) धम्मट्ठितताकथा

२३ *धम्मट्ठितता परिनिप्फन्ना ति ? आमन्ता ।

ताय ठितता परिनिप्फन्ना ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

ताय ठितता परिनिप्फन्ना ति ? आमन्ता ।

ताय तायेव नत्थि दुक्खस्सन्तकिरिया, नत्थि वट्टुपच्छेदो[4], नत्थि अनुपादापरिनिब्बानं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०.. ।

---

१ निगण्ठ – सी०, रो० । २ अनिञ्चमानो – सी० । ३–३ एकन्तसुख० – सी०, स्या०, रो० । ४ वट्टूपच्छेदो – सी०, स्या०, रो०, एवमुपरि पि ।

0 *रूपस्स ठितता ...
ताय ठितता परिनिप्फन्ना
ताय ठितता परिनिप्फन्ना ति
ताय तायेव नत्थि
नत्थि अनुपादापरिनिब्बान ति ? न
4 *वेदनाय ठितता पे०...
ठितता पे० विञ्ञाणस्स ठितता
ताय ठितता परिनिप्फन्ना ति ?
ताय ठितता परिनिप्फन्ना ति ?
ताय तायेव नत्थि दुक्खस्सन्तकिरिया,
अनुपादापरिनिब्बान ति ? न हेव वत्तब्बे । ...

११६(१०) अनिच्चताकथा

२४ *अनिच्चता परिनिप्फन्ना ति ?
ताय अनिच्चताय अनिच्चता प...
पे० ।
ताय अनिच्चताय अनिच्चता परिनिप्फन्ना ति ?
ताय तायेव नत्थि दुक्खस्सन्तकिरिया, नत्थि
नत्थि अनुपादापरिनिब्बान ति ? न हेव वत्तब्बे ।
*जरा परिनिप्फन्ना ति ? आमन्ता ।
11 ताय जराय जरा परिनिप्फन्ना ति ? न हेव वत्तब्बे ।
ताय जराय जरा परिनिप्फन्ना ति ? आमन्ता ।
ताय तायेव नत्थि दुक्खस्सन्तकिरिया नत्थि
नत्थि अनुपादापरिनिब्बान ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०...
*मरणं परिनिप्फन्नं ति ? आमन्ता ।
तस्स मरणस्स मरणं परिनिप्फन्नं ति ? न हेवं
तस्स मरणस्स मरणं परिनिप्फन्नं ति ? आमन्ता ।
तस्स तस्सेव नत्थि दुक्खस्सन्तकिरिया नत्थि
नत्थि अनुपादापरिनिब्बानं ति ? । ...पे०... ।

२५ *रूप परिनिप्फन्न, रूपस्स अनिच्चता अत्थी ति ? आमन्ता ।

अनिच्चता परिनिप्फन्ना, अनिच्चताय अनिच्चता अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

रूप परिनिप्फन्न, रूपस्स जरा अत्थी ति ? आमन्ता ।

जरा परिनिप्फन्ना, जराय जरा अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० ।

*रूप परिनिप्फन्नं, रूपस्स भेदो अत्थि, अन्तरधान अत्थी ति ? आमन्ता ।

मरण परिनिप्फन्न, मरणस्स भेदो अत्थि, अन्तरधान अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० .. ।

*वेदना . पे० सञ्ञा सङ्खारा .पे० विञ्ञाण परिनिप्फन्न, विञ्ञाणस्स अनिच्चता अत्थी ति ? आमन्ता ।

अनिच्चता परिनिप्फन्ना, अनिच्चताय अनिच्चता अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

विञ्ञाणं परिनिप्फन्नं, विञ्ञाणस्स जरा अत्थी ति ? आमन्ता ।

जरा परिनिप्फन्ना, जराय जरा अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*विञ्ञाण परिनिप्फन्न, विञ्ञाणस्स भेदो अत्थि, अन्तरधान अत्थी ति ? आमन्ता ।

मरण परिनिप्फन्न, मरणस्स भेदो अत्थि, अन्तरधान अत्थी ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० . ।

एकादसमो वग्गो ।

तस्सुद्दानं

अनुसया अब्याकता, अहेतुका, चित्तविप्पयुत्ता, अञ्ञाणे[1] विगते ञाणी, ञाण चित्तविप्पयुत्त, यत्थ सद्दे[2] ञाण पवत्तति, इद्धिबलेन समन्नागतो कप्प तिट्ठेय्य, चित्तसन्तति समाधि, धम्मट्ठितता, अनिच्चता ति ।

———o———

१ ञाणे – सी० । २. सद्दो – सी ० ।

१२ द्वादसमो

११७(१) संवरो कम्मं ति

१ *संवरो कम्म ति ? आमन्ता ।
चक्खुन्द्रियसंवरो चक्खुकम्मं ति ?
सोतिन्द्रियसंवरो पे०
पे० कायिन्द्रियसंवरो कायकम्म ति ? न हेवं
*कायिन्द्रियसंवरो कायकम्म ति ?
चक्खुन्द्रियसंवरो चक्खुकम्म ति ?
कायिन्द्रियसंवरो कायकम्म ति ? आमन्ता ।
सोतिन्द्रियसंवरो .. पे०
संवरो जिव्हाकम्म ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...
मनिन्द्रियसंवरो मनोकम्म ति ? न हेवं
*मनिन्द्रियसंवरो मनोकम्म ति ? आमन्ता ।
चक्खुन्द्रियसंवरो चक्खुकम्म ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
मनिन्द्रियसंवरो मनोकम्म ति ? आमन्ता ।
सोतिन्द्रियसंवरो पे० घानिन्द्रियसंवरो ..
पे० कायिन्द्रियसंवरो कायकम्म ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

२ असंवरो कम्म ति ? आमन्ता ।
चक्खुन्द्रियअसंवरो चक्खुकम्म ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
सोतिन्द्रियअसंवरो पे० घानिन्द्रियअसंवरो ...
असंवरो कायिन्द्रियअसंवरो कायकम्म ति ? न हेवं
पे० ।
*कायिन्द्रियअसंवरो कायकम्म ति ? आमन्ता ।
चक्खुन्द्रियअसंवरो चक्खुकम्मं ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
कायिन्द्रियअसंवरो कायकम्म ति ? आमन्ता ।
सोतिन्द्रियअसंवरो पे० घानिन्द्रियअसंवरो ।
जिव्हिन्द्रियअसंवरो जिव्हाकम्मं ति ? न हेवं

मनिन्द्रियअसंवरो मनोकम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*मनिन्द्रियअसंवरो मनोकम्म ति ? आमन्ता ।

चक्खुन्द्रियअसवरो चक्खुकम्मं ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

मनिन्द्रियअसवरो मनोकम्म ति ? आमन्ता ।

सोतिन्द्रियअसवरो . पे० घानिन्द्रियअसवरो . जिव्हिन्द्रियअसंवरो पे० . कायिन्द्रियअसवरो कायकम्म ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

३ न वत्तब्ब – "सवरो पि असंवरो पि कम्मं" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "इध, भिक्खवे, भिक्खु चक्खुना रूप दिस्वा निमित्तग्गाही होति पे० न निमित्तग्गाही होति, सोतेन सद्द सुत्वा पे० . मनसा धम्म विञ्ञाय निमित्तग्गाही होति पे० . न निमित्तग्गाही होती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि संवरो पि असंवरो पि कम्म ति ।

११८(२) कम्मकथा

४ *सब्ब कम्मं सविपाक ति ? आमन्ता ।

सब्बा चेतना सविपाका ति ? न हेवं वत्तब्बे । . . पे०... ।

सब्बा चेतना सविपाका ति ? आमन्ता ।

विपाकाब्याकता चेतना सविपाका ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सब्बा चेतना सविपाका ति ? आमन्ता ।

किरियाब्याकता चेतना सविपाका ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*सब्बा चेतना सविपाका ति ? आमन्ता ।

कामावचरा विपाकाब्याकता चेतना सविपाका ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सब्बा चेतना सविपाका ति ? आमन्ता ।

रूपावचरा अरूपावचरा अपरियापन्ना विपाकाब्याकता चेतना सविपाका ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

*सब्बा चेतना सविपाका
कामावचरा
वत्तब्बे । …पे॰… ।
सब्बा चेतना सविपाका ति ?
रूपावचरा अरूपावचरा
ति ? न हेवं वत्तब्बे । …पे॰… ।

५. *विपाकाब्याकता चेतना
हञ्चि विपाकाब्याकता चेतना
"सब्बा चेतना सविपाका" ति ।

*किरियाब्याकता चेतना अविपाका
हञ्चि किरियाब्याकता चेतना अविपाका
— "सब्बा चेतना सविपाका" ति ।

*कामावचरा रूपावचरा अरूपावचरा
6 ब्याकता चेतना अविपाका ति ? आमन्ता ।
हञ्चि अपरियापन्ना विपाकाब्याकता चेतना
वत रे वत्तब्बे — 'सब्बा चेतना सविपाका" ति ।
कामावचरा रूपावचरा अरूपावचरा
अविपाका ति ? आमन्ता ।
हञ्चि अरूपावचरा किरियाब्याकता चेतना
वत रे वत्तब्बे — 'सब्बा चेतना सविपाका" ति ।

६. न वत्तब्बं — 'सब्बं कम्मं सविपाकं" ति ?
ननु वुत्तं भगवता — नाहं भिक्खवे
कतानं उपचितानं अप्पटिसंवेदित्वा ब्यन्तिभावं[1] वदामि,
दिट्ठेव धम्मे उपपज्जे[2] वा अपरे वा परियाये" ति ।
ति ? आमन्ता ।
तेन हि सब्बं कम्मं सविपाकं ति ।

---

१. ब्यन्तीभावं – स्या० । २. उपपज्जे – सी० ।

११६(३) सद्दो विपाको ति कथा

७ *सद्दो विपाको ति ? आमन्ता । B

सुखवेदनियो[1] दुक्खवेदनियो अदुक्खमसुखवेदनियो, सुखाय वेदनाय सम्पयुत्तो, दुक्खाय वेदनाय सम्पयुत्तो, अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्तो, फस्सेन सम्पयुत्तो, वेदनाय सम्पयुत्तो, सञ्ञाय सम्पयुत्तो, चेतनाय सम्पयुत्तो, चित्तेन सम्पयुत्तो, सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना[2] आभोगो समन्नाहारो मनसिकारो चेतना पत्थना पणिधी ति ? न[3] हेव वत्तब्बे[3] । पे० ।

ननु न सुखवेदनियो न दुक्खवेदनियो पे० . अनारम्मणो, नत्थि तस्स[4] आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि न सुखवेदनियो पे० अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "सद्दो विपाको" ति ।

*फस्सो विपाको, फस्सो सुखवेदनियो पे० सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

सद्दो विपाको, सद्दो सुखवेदनियो पे० सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सद्दो विपाको, सद्दो न सुखवेदनियो पे० अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

फस्सो विपाको, फस्सो न सुखवेदनियो, न दुक्खवेदनियो पे० अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

८ न वत्तब्बं – "सद्दो विपाको" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "सो तस्स कम्मस्स कतत्ता उपचितत्ता उस्सन्नत्ता[5] विपुलत्ता ब्रह्मस्सरो[6] होति करविकभाणी[7]" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि सद्दो विपाको ति ।

---

१ सुखवेदनीयो – रो०, एवमुपरि पि । २ आवज्जना – स्या० । ३–३ आमन्ता – रो० । ४ तत्थ – म० । ५ उस्सन्नता – रो० । ६ ब्रह्मसरो – स्या० । ७ करवीकभाणी – सी०, रो० ।

१ *चक्खायतनं
कुसलवेदनियं कुसलवेदनियं ...
आवट्टना पे० .. पत्तिवी ति ? न
ननु न कुसलवेदनिय ..पे०..
पे० पत्तिवी ति ? आमन्ता ।
हञ्चि न कुसलवेदनियं पे०...
पे० पत्तिवि नो च वत रे वत्तब्बे —
पे० ।
*फस्सो विपाको, फस्सो कुसलवेदनियो ...
तस्स आवट्टना पे० पत्तिवी ति ? आमन्ता ।
चक्खायतनं विपाको, चक्खायतनं
सारम्मण अत्थि तस्स आवट्टना ...पे०... पत्तिवी ति ?
पे० ।
*चक्खायतनं विपाको, चक्खायतनं न
अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे०.. पत्तिवी
फस्सो विपाको, फस्सो न कुसलवेदनियो ... पे०...
नत्थि तस्स आवट्टना पे० पत्तिवी ति ?
१० *सोतायतनं ..पे० कायायतनं ... विपाको ...
कायायतनं विपाको ति ? आमन्ता ।
कुसलवेदनिय पे० सारम्मणं, अत्थि तस्स
पत्तिवी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।
ननु न कुसलवेदनिय पे० अनारम्मणं नत्थि तस्स
पे० पत्तिवी ति ? आमन्ता ।
हञ्चि न कुसलवेदनिय पे० अनारम्मणं
पे० पत्तिवि नो च वत रे वत्तब्बे — 'कायायतनं विपाको'
*फस्सो विपाको फस्सो कुसलवेदनियो पे०
अत्थि तस्स आवट्टना पे० पत्तिवी ति ? आमन्ता ।
कायायतनं विपाको कायायतनं कुसलवेदनियं पे०...
अत्थि तस्स आवट्टना पे० पत्तिवी ति ? न हेवं वत्तब्बे ।...

कायायतन विपाको, कायायतन न सुखवेदनियं पे० . अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० . पणिधी ति ? आमन्ता ।

फस्सो विपाको, फस्सो न सुखवेदनियो पे० अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

११. न वत्तब्ब – "सळायतन विपाको" ति ? आमन्ता ।

ननु सळायतन कम्मस्स कतत्ता उप्पन्न ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सळायतन कम्मस्स कतत्ता उप्पन्न, तेन वत रे वत्तब्बे – "सळायतन विपाको" ति ।

१२१(५) सत्तक्खत्तुपरमकथा

१२. *सत्तक्खत्तुपरमो[1] पुग्गलो सत्तक्खत्तुपरमतानियतो ति ? आमन्ता ।

माता जीविता वोरोपिता पिता जीविता वोरोपितो अरहा जीविता वोरोपितो दुट्ठेन चित्तेन तथागतस्स लोहित उप्पादित . सङ्घो भिन्नो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सत्तक्खत्तुपरमो पुग्गलो सत्तक्खत्तुपरमतानियतो ति ? आमन्ता ।

अभब्बो अन्तरा धम्म अभिसमेतु ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अभब्बो अन्तरा धम्म अभिसमेतु ति ? आमन्ता ।

माता जीविता वोरोपिता पिता जीविता वोरोपितो अरहा जीविता वोरोपितो दुट्ठेन चित्तेन तथागतस्स लोहित उप्पादित सङ्घो भिन्नो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१३ *सत्तक्खत्तुपरमो पुग्गलो सत्तक्खत्तुपरमतानियतो ति ? आमन्ता ।

अत्थि सो नियमो येन नियमेन सत्तक्खत्तुपरमो पुग्गलो सत्तक्खत्तुपरमतानियतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि ते सतिपट्ठाना पे० सम्मप्पधाना . इद्धिपादा इन्द्रिया बला बोज्झङ्गा येहि बोज्झङ्गेहि सत्तक्खत्तुपरमो पुग्गलो सत्तक्खत्तुपरमतानियतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

---

१ सत्तक्खत्तुपरमो – स्या०, एवमुपरि पि ।

१४ "अत्थि सो
सत्तक्खत्तुपरमतानियतो ति ?
हञ्चि नत्थि सो नियतो
सत्तक्खत्तुपरमतानियतो, नो च वत रे
पुग्गलो सत्तक्खत्तुपरमतानियतो" ति ।
341 "नत्थि ते अविपक्कागा ...
क्खत्तुपरमो पुग्गलो ...
हञ्चि नत्थि ते वोक्कसुना येहि
पुग्गलो सत्तक्खत्तुपरमतानियतो, नो च वत रे
पुग्गलो सत्तक्खत्तुपरमतानियतो" ति ।

१५ "सत्तक्खत्तुपरमो पुग्गलो
आमन्ता ।
सकदागामिनियमेना ति ? न हेवं
अनागामिनियमेना ति ? न हेवं
अरहत्तनियमेना ति ? न हेवं वत्तब्बे
"कतमेन नियमेना ति ?
सत्तक्खत्तुपरमो पुग्गलो ...
ये केचि सोतापत्तिनियामं ओक्कमन्ति,
क्खत्तुपरमतानियता ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०...

१६ न वत्तब्बं – "सत्तक्खत्तुपरमो पुग्गलो
.471 नियतो" ति ? आमन्ता ।
ननु सो सत्तक्खत्तुपरमो ति ? आमन्ता ।
हञ्चि सो सत्तक्खत्तुपरमो तेन वत रे वत्तब्बे –
परमो पुग्गलो सत्तक्खत्तुपरमतानियतो" ति ।

१२२(१) कोलङ्कोलकथा

१७ न वत्तब्बं – 'कोलङ्कोलो पुग्गलो
ति ? आमन्ता ।
ननु सो कोलङ्कोलो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सो कोलङ्कोलो, तेन वत रे वत्तब्बे – "कोलङ्कोलो पुग्गलो कोलङ्कोलतानियतो" ति ।

१२३(७) एकबीजीकथा

१८ न वत्तब्ब – "एकबीजी[1] पुग्गलो एकबीजितानियतो" ति ? आमन्ता ।

ननु सो एकबीजी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सो एकबीजी, तेन वत रे वत्तब्बे – "एकबीजी पुग्गलो एकबीजितानियतो" ति ।

१२४(८) जीविता वोरोपनकथा

१९ *दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो सञ्चिच्च पाण जीविता वोरोपेय्या ति ? आमन्ता ।

दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो सञ्चिच्च मातरं जीविता वोरोपेय्य .. पे० पितरं जीविता वोरोपेय्य पे० अरहन्त जीविता वोरोपेय्य .. पे० दुट्ठेन चित्तेन तथागतस्स लोहितं उप्पादेय्य पे० सङ्घ भिन्देय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

*दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो सञ्चिच्च पाण जीविता वोरोपेय्या ति ? आमन्ता ।

दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो सत्थरि अगारवो ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० . ।

धम्मे पे० सङ्घे पे० सिक्खाय अगारवो ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

*ननु दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो सत्थरि सगारवो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो सत्थरि सगारवो, नो च वत रे वत्तब्बे – "दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो सञ्चिच्च पाण जीविता वोरोपेय्या" ति ।

ननु दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो धम्मे पे० सङ्घे पे० सिक्खाय सगारवो ति ? आमन्ता ।

१ एकवीजी – स्या० ।

हञ्चि इद्धिसम्पन्नो
वत्तब्बे – "इद्धिसम्पन्नो ...

२० "इद्धिसम्पन्नो पुग्गलो
इद्धिसम्पन्नो पुग्गलो बुद्धबुद्दे
बुद्धरूपे अपभ्यामतो करेय्या ति ? न
"इद्धिसम्पन्नो पुग्गलो ..."
आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता –
धम्मो वेस नातिवत्तति, एवमेव खो, भिक्खवे,
पच पच्चन्त त मम सावका
सुतन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं –
जीविता वोरोपेय्या" ति ।

१२५ (८) दुग्गतिकथा

२१ "इद्धिसम्पन्नस्स पुग्गलस्स पहीना
इद्धिसम्पन्नो पुग्गलो आपायिके रूपे रज्जेय्य,
हञ्चि इद्धिसम्पन्नो पुग्गलो आपायिके रूपे
रे वत्तब्बे – "इद्धिसम्पन्नस्स पुग्गलस्स पहीना दुग्गती"
"इद्धिसम्पन्नस्स पुग्गलस्स पहीना दुग्गती ति ?
इद्धिसम्पन्नो पुग्गलो आपायिके सद्दे पे०...
फोट्ठब्बे पे० अमनुस्सित्थिया तिरच्छानगतित्थिया,
मेथुन धम्म पटिसेवेय्य, अजेळक पटिग्गण्हेय्य कुक्कुटसूकरं
हत्थिगवस्सवळव पटिग्गण्हेय्य ।
ति ? आमन्ता ।

हञ्चि इद्धिसम्पन्नो पुग्गलो
पटिग्गण्हेय्य, नो च वत रे वत्तब्बे – 'इद्धिसम्पन्नस्स पुग्गलस्स
दुग्गती' ति ।

१ ... – सी स्या रो । २ ... – सी । ३ ... सी । ४ ... – सी ... – स्या ... –

२२. *दिट्ठिसम्पन्नस्स पुग्गलस्स पहीना दुग्गति, दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो आपायिके रूपे रज्जेय्या ति ? आमन्ता ।

अरहतो पहीना दुग्गतिं, अरहा आपायिके रूपे रज्जेय्या ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

दिट्ठिसम्पन्नस्स पुग्गलस्स पहीना दुग्गति, दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो आपायिके सद्दे .. गन्धे . रसे फोट्ठब्बे पे० . तित्तिरवट्टकमोरकपिञ्जरं पटिग्गण्हेय्या ति ? आमन्ता ।

अरहतो पहीना दुग्गति, अरहा तित्तिरवट्टकमोरकपिञ्जरं पटिग्गण्हेय्या ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*अरहतो पहीना दुग्गति, न च अरहा आपायिके रूपे रज्जेय्या ति ? आमन्ता ।

दिट्ठिसम्पन्नस्स पुग्गलस्स पहीना दुग्गति, न च दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो आपायिके रूपे रज्जेय्या ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०.. ।

अरहतो पहीना दुग्गति, न च अरहा आपायिके सद्दे .पे० गन्धे रसे फोट्ठब्बे पे० . अमनुस्सित्थिया तिरच्छानगतित्थिया नागकञ्ञाय मेथुन धम्म पटिसेवेय्य, अजेळकं पटिग्गण्हेय्य, कुक्कुटसूकरं पटिग्गण्हेय्य, हत्थिगवस्सवळव पटिग्गण्हेय्य पे० तित्तिरवट्टकमोरकपिञ्जर पटिग्गण्हेय्या ति ? आमन्ता ।

दिट्ठिसम्पन्नस्स पुग्गलस्स पहीना दुग्गति, न च दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो तित्तिरवट्टकमोरकपिञ्जर पटिग्गण्हेय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

२३ [1]न वत्तब्बं –"दिट्ठिसम्पन्नस्स पुग्गलस्स पहीना दुग्गती" ति ? आमन्ता ।

दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो निरयं उपपज्जेय्य ..पे० तिरच्छानयोनिं उपपज्जेय्य पेत्तिविसयं[1] उपपज्जेय्या ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि दिट्ठिसम्पन्नस्स पुग्गलस्स पहीना दुग्गती ति ।

---

१ पित्तिविसय – सी०, स्या०, रो० ।

१२१(१०)

175 २४ मि [illegible]

ति ? ममत्ता ।

सत्तमभविको पुग्गलो नियतो पञ्चेय्य, केतिविजन उप्पज्जेय्य [illegible] ,

तेन हि सत्तमभविकस्स

[illegible]

345 संवरो कस्स तथेव असंवरो, सळायतन विपाको, सत्तमवत्थुपरमो कोसज्जोलपुग्गलो कोसज्जोमतानियतो, नियतो, दिट्ठिसम्पन्नो पुग्गलो सम्मत्त पात्तं सम्पन्नस्स पुग्गलस्स पहीना कुमाति, तथेव

---

१ [illegible] – [illegible] ।

६ कप्पट्ठो कुसलं चित्तं पटिलभेय्या ति ? आमन्ता । I
ततो वुट्ठानं कुसलं चित्तं पटिलभेय्या ति ? आमन्ता ।

रूपावचरं पे० अरूपावचरं पे० लोकुत्तरं कुसलं चित्तं पटिलभेय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१२९(३) अनन्तरापयुत्तकथा

७ अनन्तरापयुत्तो पुग्गलो सम्मत्तनियामं ओक्कमेय्या ति ? आमन्ता ।

मिच्छत्तनियामं च सम्मत्तनियामं च उभो ओक्कमेय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अनन्तरापयुत्तो पुग्गलो सम्मत्तनियामं ओक्कमेय्या ति ? आमन्ता ।

ननु तं कम्मं पयुत्तं कुक्कुच्चं उप्पादितं[1] विप्पटिसारियं जनितं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि तं कम्मं पयुत्तं कुक्कुच्चं उप्पादितं विप्पटिसारियं जनितं, नो च वत रे वत्तब्बे – "अनन्तरापयुत्तो पुग्गलो सम्मत्तनियामं ओक्कमेय्या" ति ।

८ *अनन्तरापयुत्तो पुग्गलो अभब्बो सम्मत्तनियामं ओक्कमितुं ति ? आमन्ता । I

माता जीविता वोरोपिता पिता जीविता वोरोपितो अरहा जीविता वोरोपितो दुट्ठेन चित्तेन तथागतस्स लोहितं उप्पादितं सङ्घो भिन्नो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अनन्तरापयुत्तो पुग्गलो तं कम्मं पटिसंहरित्वा कुक्कुच्चं पटिविनोदेत्वा विप्पटिसारियं पटिविनेत्वा[2] अभब्बो सम्मत्तनियामं ओक्कमितुं ति ? आमन्ता ।

माता जीविता वोरोपिता पिता जीविता वोरोपितो पे० सङ्घो भिन्नो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अनन्तरापयुत्तो पुग्गलो तं कम्मं पटिसंहरित्वा कुक्कुच्चं

---

१ उपदहितं – स्या०, एवमुपरि पि । २ पटिविनोदेत्वा – सी०, रो० ।

वेहासं गच्छती ति ?
कप्पट्ठो इद्धिमा ति ?
कप्पट्ठो इद्धिमा ति ?
कप्पट्ठेन छन्दिद्धिपादो भावितो चित्तिद्धिपादो भावितो वीरियिद्धिपादो भावितो वीमंसिद्धिपादो ... पे० ... ।

४ न वत्तब्बं – "कप्पट्ठो कप्पं [illegible]
ननु वुत्तं भगवता –

'आपायिको नेरयिको,
वग्गरतो अधम्मट्ठो,
सङ्घं समग्गं भिन्दित्वा[1]',

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।
तेन हि कप्पट्ठो कप्पं तिट्ठेय्या ति ।

११८(२) कुसलपटिलाभकथा

५ "कप्पट्ठो कुसलं चित्तं न पटिलभेय्या ति ?
कप्पट्ठो दानं ददेय्या ति ? आमन्ता ।
हञ्चि कप्पट्ठो दानं ददेय्य नो च वत रे कुसलं चित्तं न पटिलभेय्या' ति ।

"कप्पट्ठो कुसलं चित्तं न पटिलभेय्या ति ?
कप्पट्ठो चीवरं ददेय्य ... पे० ... पिण्डपातं ... सेनासनं ददेय्य ... पे० ... गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारं खादनीयं ददेय्य ... भोजनीयं ददेय्य ... पानीयं ददेय्य ... चेतिये मालं आरोपेय्य ... गन्धं आरोपेय्य ... विलेपनं[2] ... पे० ... चेतियं अभिदक्खिणं[3] करेय्या ति ? आमन्ता ।
हञ्चि कप्पट्ठो चेतियं अभिदक्खिणं करेय्य नो च वत रे वत्तब्बे – 'कप्पट्ठो कुसलं चित्तं न पटिलभेय्या" ति । ...

१-१ [illegible] – सी० रो० । २ विलेपनं – सी०; रो० । ३ पदक्खिणं – रो० ।

११ न वत्तब्ब –"नियतो नियाम ओक्कमती" ति? आमन्ता। भब्बो बोधिसत्तो ताय जातिया धम्मं नाभिसमेतु ति ? न हेवं वत्तब्बे।

तेन हि नियतो नियाम ओक्कमती ति।

१३१(५) निवुतकथा

१२. *निवुतो नीवरण जहती ति ? आमन्ता। B

रत्तो राग जहति, दुट्ठो दोस जहति, मूळ्हो मोह जहति, किलिट्ठो किलेसे जहती ति ? न हेव वत्तब्बे। .पे०. । R

रागेन राग जहति, दोसेन दोस जहति, मोहेन मोह जहति, किलेसेहि किलेसे जहती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०..।

*रागो चित्तसम्पयुत्तो, मग्गो चित्तसम्पयुत्तो ति ? आमन्ता।

द्विन्न फस्सान पे० द्विन्न चित्तान समोधान होती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०.।

रागो अकुसलो, मग्गो कुसलो ति ? आमन्ता।

कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभाव आगच्छन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे। पे०.।

१३ *कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभाव आगच्छन्ती ति ? आमन्ता।

ननु वुत्त भगवता –"चत्तारिमानि, भिक्खवे, सुविदूरविदूरानि[1] कतमानि चत्तारि ? नभं च, भिक्खवे, पथवी च – इद पठम सुविदूरविदूरं ..पे०. तस्मा सत धम्मो असब्भि आरका" ति। अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता।

तेन हि न वत्तब्ब – "कुसलाकुसला पे०. सम्मुखीभावं आगच्छन्ती" ति।

*निवुतो नीवरण जहती ति ? आमन्ता।

ननु वुत्त भगवता –"सो एव समाहिते चित्ते परिसुद्धे परियोदाते अनङ्गणे विगतूपक्किलेसे मुदुभूते कम्मनिये ठिते आनेञ्जप्पत्ते[1] आसवान

---

१. आनेञ्जपत्ते – री०।

पटिविनोदेत्वा
ओक्कमितुं ति ? आमन्ता ।
ननु तं कम्मं
पटिविनीतं ति ? आमन्ता ।
हञ्चि तं कम्मं पटिसंहटं
पटिविनीतं, नो च वत रे वत्तब्बे –
पटिसंहरित्वा कुक्कुच्चं पटिविनोदेत्वा
अभब्बो सम्मत्तनियामं ओक्कमितुं" ति ।

९. [1]अनन्तरापयुत्तो पुग्गलो
आमन्ता ।
ननु तं कम्मं पयुत्तो भावी ति ?
हञ्चि तं कम्मं पयुत्तो भावि,
"अनन्तरापयुत्तो पुग्गलो सम्मत्तनियामं

१२०(४) नियतकथा

१०. [1]नियतो नियामं ओक्कमती ति ?
मिच्छत्तनियतो सम्मत्तनियामं
मिच्छत्तनियामं ओक्कमती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
नियतो नियामं ओक्कमती ति ? आमन्ता ।
पुब्बे मग्गं भावेत्वा पच्छा नियामं ओक्कमती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।
पुब्बे सोतापत्तिमग्गं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।
पुब्बे सकदागामि पे० अनागामि – पे० – भावेत्वा पच्छा अरहत्तनियामं ओक्कमती ति ? न पे० ।
[1]पुब्बे सतिपट्ठानं पे० सम्मप्पधानं – इद्धिपादं – बलं – बोज्झङ्गं भावेत्वा पच्छा नियामं ओक्कमती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

---

१ [illegible] – सी० पे० ।

*सम्मुखीभूतो सयोजनं जहती ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "सो एवं समाहिते चित्ते पे० आसवान खयञाणाय चित्त अभिनिन्नामेती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "सम्मुखीभूतो सयोजन जहती" ति ।

१७ न वत्तब्ब – "सम्मुखीभूतो सयोजन जहती" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "तस्स एवं जानतो एवं पस्सतो कामासवा पि चित्त विमुच्चति पे० अविज्जासवा पि चित्त विमुच्चती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि सम्मुखीभूतो सयोजनं जहती ति ।

१३३(७) समापन्नो अस्सादेतिकथा

१८ *समापन्नो अस्सादेति, झाननिकन्ति झानारम्मणा ति ? आमन्ता ।

त झान तस्स झानस्स आरम्मण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

त झान तस्स झानस्स आरम्मण ति ? आमन्ता ।

तेन फस्सेन त फस्स फुसति, ताय वेदनाय त वेदन वेदेति, ताय सञ्ञाय त सञ्ञ सञ्जानाति[1], ताय चेतनाय त चेतन चेतेति, तेन चित्तेन त चित्त चिन्तेति, तेन वितक्केन त वितक्क वितक्केति, तेन विचारेन त विचार विचारेति, ताय पीतिया त पीति पियायति, ताय सतिया त सति सरति, ताय पञ्ञाय त पञ्ञ पजानाती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*झाननिकन्ति चित्तसम्पयुत्ता, झान चित्तसम्पयुत्तं ति ? आमन्ता ।

द्विन्न फस्सान पे० द्विन्नं चित्तानं समोधान होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

---

१ जानाति – सी०, रो० ।

समयप्पाणाय चित्त

आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं –

१४ *न वत्तब्ब – "नियुतो

462 ननु वुत्त भगवता – "तस्स एवं पि चित्त विमुच्चति पे० अविज्जासवा पि चित्तं विमुच्चती" ति अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि नियुतो नीवरणं जहती ति ।

१२२(६) सम्मुखीभूतकथा

350 १५ *सम्मुखीभूतो संयोजनं जहती ति? आमन्ता। रत्तो रागं जहति, दुट्ठो दोसं जहति, मूळ्हो मोहं जहति, किलिट्ठो किलेसे जहती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०...

रागेन रागं जहति, दोसेन दोसं जहति, पे० किलेसेहि किलेसे जहती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

*रागो चित्तसम्पयुत्तो मग्गो चित्तसम्पयुत्तो ति? आमन्ता। द्विन्नं फस्सानं .. पे० द्विन्नं चित्तानं ... ति? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

रागो अकुसलो मग्गो कुसलो ति ? आमन्ता।

कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे।

१६ कुसलाकुसला पे० .. सम्मुखीभावं आगच्छन्ती ति? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – 'चत्तारिमानि, भिक्खवे, सुविदूरविदूरानि । कतमानि चत्तारि ? नभञ्च, भिक्खवे, पथवी च सुविदूरविदूरे पे० तस्मा सतं धम्मो असब्भि आरका' ति अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – कुसलाकुसला ... पे०... आगच्छन्ती ति ।

हञ्चि सुखाभिनन्दिनो सत्ता, अत्थि केचि सुख पत्थेन्ति पिहेन्ति एसन्ति गवेसन्ति परियेसन्ति, सुख अज्झोसाय तिट्ठन्ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि असातरागो" ति ।

*अत्थि असातरागो ति ? आमन्ता ।

दुक्खाय वेदनाय रागानुसयो अनुसेति, सुखाय वेदनाय पटिघानुसयो अनुसेती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

ननु सुखाय वेदनाय रागानुसयो अनुसेति, दुक्खाय वेदनाय पटिघानुसयो अनुसेती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सुखाय वेदनाय रागानुसयो अनुसेति, दुक्खाय वेदनाय पटिघानुसयो अनुसेति, नो च वत रे वत्तब्बे –"अत्थि असातरागो" ति ।

२२ न वत्तब्ब – "अत्थि असातरागो" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "सो एव अनुरोधविरोध समापन्नो यं किञ्चि वेदन वेदियति[1] सुख वा दुक्ख वा अदुक्खमसुखं वा, सो त वेदनं अभिनन्दति अभिवदति अज्झोसाय तिट्ठती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अत्थि असातरागो ति ।

१३५(९) धम्मतण्हा अब्याकता ति कथा

२३ *धम्मतण्हा अब्याकता ति ? आमन्ता ।

विपाकाब्याकता किरियाब्याकता रूप निब्बान चक्खायतनं पे० फोट्ठब्बायतन ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*धम्मतण्हा अब्याकता ति ? आमन्ता ।

रूपतण्हा अब्याकता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

धम्मतण्हा अब्याकता ति ? आमन्ता ।

सद्दतण्हा पे० गन्धतण्हा पे० रसतण्हा पे० फोट्ठब्बतण्हा अब्याकता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*रूपतण्हा अकुसला ति ? आमन्ता ।

धम्मतण्हा अकुसला ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सद्दतण्हा पे० फोट्ठब्बतण्हा अकुसला ति ? आमन्ता ।

---

१ वेदयति – स्या०, म० ।

°झाननिकन्ति
कुसलाकुसला
भागा धम्मा सम्मुखीभावं

१९ °कुसलाकुसला सप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं

ननु वुत्तं भगवता – कतमानि चत्तारि ? मग्गं च, भिक्खवे[1] विदूरं पे० तस्मा ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "कुसलाकुसला कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं

२० न वत्तब्बं – "समापन्नो झानारम्मणा" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "इध, भिक्खवे, विविच्च अकुसलेहि धम्मेहि पठमं झानं अस्सादेति त निकामेति तेन च वित्तिं वूपसमा पे० दुतियं झान पे० ततियं झान उपसम्पज्ज विहरति, सो त अस्सादेति तं आपज्जती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि समापन्नो अस्सादेति झाननिकन्ति

१९.५(८) असातरागकथा

२१ अत्थि असातरागो ति ? आमन्ता ।

दुक्खाभिनन्दिनो सत्ता अत्थि केचि दुक्खं एसन्ति गवेसन्ति परियेसन्ति दुक्खं अज्झोसाय वत्तब्बं । पे० ।

ननु दुक्खाभिनन्दिनो सत्ता अत्थि केचि एसन्ति गवेसन्ति परियेसन्ति दुक्खं अज्झोसाय

---

१ [illegible] – सी ।

हञ्चि सुखाभिनन्दिनो सत्ता, अत्थि केचि सुखं पत्थेन्ति पिहेन्ति एसन्ति गवेसन्ति परियेसन्ति, सुख अज्झोसाय तिट्ठन्ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि असातरागो" ति ।

*अत्थि असातरागो ति ? आमन्ता ।

दुक्खाय वेदनाय रागानुसयो अनुसेति, सुखाय वेदनाय पटिघानुसयो अनुसेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु सुखाय वेदनाय रागानुसयो अनुसेति, दुक्खाय वेदनाय पटिघानुसयो अनुसेती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सुखाय वेदनाय रागानुसयो अनुसेति, दुक्खाय वेदनाय पटिघानुसयो अनुसेति, नो च वत रे वत्तब्बे –"अत्थि असातरागो" ति ।

२२ न वत्तब्ब – "अत्थि असातरागो" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "सो एव अनुरोधविरोध समापन्नो यं किञ्चि वेदन वेदियति[1] सुख वा दुक्ख वा अदुक्खमसुख वा, सो त वेदनं अभिनन्दति अभिवदति अज्झोसाय तिट्ठती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अत्थि असातरागो ति ।

१३५(८) धम्मतण्हा अब्याकता ति कथा

२३ *धम्मतण्हा अब्याकता ति ? आमन्ता ।

विपाकाब्याकता किरियाब्याकता रूप निब्बान चक्खायतन पे० फोट्ठब्बायतन ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*धम्मतण्हा अब्याकता ति ? आमन्ता ।

रूपतण्हा अब्याकता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

धम्मतण्हा अब्याकता ति ? आमन्ता ।

सद्दतण्हा पे० गन्धतण्हा पे० रसतण्हा पे० फोट्ठब्बतण्हा अब्याकता ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*रूपतण्हा अकुसला ति ? आमन्ता ।

धम्मतण्हा अकुसला ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सद्दतण्हा पे० फोट्ठब्बतण्हा अकुसला ति ? आमन्ता ।

---

१ वेदयति – स्या०, म० ।

धम्मतण्हा अकुसला

२४ *धम्मतण्हा

ननु तण्हा अकुसला वुत्ता

हञ्चि तण्हा अकुसला

"धम्मतण्हा अब्याकता" ति ।

*धम्मतण्हा अब्याकता ति ?

ननु लोभो अकुसलो वुत्तो

आमन्ता ।

हञ्चि लोभो

नत रे वत्तब्बे – "धम्मतण्हा अब्याकता"

17 २५ *धम्मतण्हा लोभो

रूपतण्हा लोभो अब्याकतो ति ? न

धम्मतण्हा लोभो अब्याकतो ति ?

सद्दतण्हा पे० फोट्ठब्बतण्हा

वत्तब्बे । पे० ।

*रूपतण्हा लोभो अकुसलो ति ? आमन्ता

धम्मतण्हा लोभो अकुसलो ति ? न हेवं

सद्दतण्हा पे०

धम्मतण्हा लोभो अकुसलो ति ? न हेवं वत्तब्बे

4 २६ धम्मतण्हा अब्याकता ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – याय तण्हा सहगता¹ तत्रतत्राभिनन्दिनी सेय्यथीद² – कामतण्हा तण्हा ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "धम्मतण्हा अब्याकता" ति ।

२७ †न वत्तब्ब – धम्मतण्हा अब्याकता" ति ?

ननु सा धम्मतण्हा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सा धम्मतण्हा तेन वत रे वत्तब्बे अब्याकता ति ।

---

१ पोनोभविका – सी० पी० । २ नन्दिराग० – स्या०

१३६(१०) धम्मतण्हा न दुक्खसमुदयो ति कथा

२८ *धम्मतण्हा न दुक्खसमुदयो ति ? आमन्ता ।

रूपतण्हा न दुक्खसमुदयो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

धम्मतण्हा न दुक्खसमुदयो ति ? आमन्ता ।

सद्दतण्हा पे० गन्धतण्हा पे० . रसतण्हा ... पे० फोट्ठब्बतण्हा न दुक्खसमुदयो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*रूपतण्हा दुक्खसमुदयो ति ? आमन्ता ।

धम्मतण्हा दुक्खसमुदयो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सद्दतण्हा . पे० गन्धतण्हा पे० रसतण्हा पे० फोट्ठब्बतण्हा दुक्खसमुदयो ति ? आमन्ता ।

धम्मतण्हा दुक्खसमुदयो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

२९ *धम्मतण्हा न दुक्खसमुदयो ति ? आमन्ता ।

ननु तण्हा दुक्खसमुदयो वुत्तो भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि तण्हा दुक्खसमुदयो वुत्तो भगवता, नो च वत रे वत्तब्बे – "धम्मतण्हा न दुक्खसमुदयो" ति ।

धम्मतण्हा न दुक्खसमुदयो ति ? आमन्ता ।

ननु लोभो दुक्खसमुदयो वुत्तो भगवता, धम्मतण्हा लोभो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि लोभो दुक्खसमुदयो वुत्तो भगवता, धम्मतण्हा लोभो, नो च वत रे वत्तब्बे – "धम्मतण्हा न दुक्खसमुदयो" ति ।

३० *धम्मतण्हा लोभो, न दुक्खसमुदयो ति ? आमन्ता ।

रूपतण्हा लोभो, न दुक्खसमुदयो ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

धम्मतण्हा लोभो, न दुक्खसमुदयो ति ? आमन्ता ।

सद्दतण्हा पे० गन्धतण्हा पे० रसतण्हा . पे० . फोट्ठब्बतण्हा लोभो, न दुक्खसमुदयो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*रूपतण्हा लोभो दुक्खसमुदयो ति ? आमन्ता ।

धम्मतण्हा लोभो दुक्खसमुदयो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

सद्दतण्हा पे० फोट्ठब्बतण्हा लोभो दुक्खसमुदयो ति ? आमन्ता ।

धम्मतण्हा

२१ "धम्मतण्हा मे
मधु वुत्तं भगवता –
सहगता[1] तमतभाविनन्दिनी,
विभवतण्हा" ति। मत्तेन वुत्तन्ती ति?
तेन हि न वत्तब्बं –

२२ "न वत्तब्बं – "धम्मतण्हा
ननु सा धम्मतण्हा ति? मामन्ता,
हञ्चि सा धम्मतण्हा, तेन वत रे
दुक्खसमुदयो" ति।

अट्ठकथा

कप्पट्ठो कप्प तिट्ठेय्य कप्पट्ठो वुत्तं अनन्तरापयुत्तो पुग्गलो सम्मत्तनियामं ओक्कमति, निपुत्तो नीवरण जहति, आमनिकन्ति पसादरागो, धम्मतण्हा अब्याकता, समुदयो ति।

---

१ सहित[illegible] – [illegible] पो।

१४. चुद्दसमो वग्गो

१३७(१) कुसलाकुसलपटिसन्दहनकथा

१. अकुसलमूल पटिसन्दहति कुसलमूल ति ? आमन्ता ।

या अकुसलस्स उप्पादाय आवट्टना[1] पे० पणिधि, सा व[2] कुसलस्स उप्पादाय आवट्टना पे०. पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

*अकुसलमूलं पटिसन्दहति कुसलमूल, न वत्तब्ब – "या अकुसलस्स उप्पादाय आवट्टना पे० पणिधि, सा व कुसलस्स उप्पादाय आवट्टना .पे० पणिधी" ति ? आमन्ता ।

कुसल अनावट्टेन्तस्स[3] उप्पज्जति पे०. अप्पणिदहन्तस्स[4] उप्पज्जती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०. ।

ननु कुसल आवट्टेन्तस्स उप्पज्जति . पे० पणिदहन्तस्स उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कुसलं आवट्टेन्तस्स उप्पज्जति पे० पणिदहन्तस्स उप्पज्जति, नो च वत रे वत्तब्बे – "अंकुसलमूलं पटिसन्दहति कुसलमूल" ति ।

२ *अकुसलमूल पटिसन्दहति कुसलमूल ति ? आमन्ता ।

अकुसल[5] अयोनिसो मनसिकरोतो उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

कुसलं अयोनिसो मनसिकरोतो उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु कुसलं योनिसो मनसिकरोतो उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कुसल योनिसो मनसिकरोतो उप्पज्जति, नो च वत रे वत्तब्बे – "अकुसलमूल पटिसन्दहति कुसलमूलं" ति ।

*अकुसलमूल पटिसन्दहति कुसलमूलं ति ? आमन्ता ।

---

१ आवज्जना – स्या० । २ च – सी० । ३ अनावट्टन्तस्स – सी०, रो०, अनावज्जन्तस्स – स्या० । ४ अपणिदहन्तस्स – सी०, स्या०, रो० । ५ अकुसलमूल – म० ।

सम्मापाय अनन्तरा

1 अनन्तरा अविहिंसासञ्ञा उप्पज्जति, विहिंसाय अनन्तरा मुदिता उप्पज्जति, पटिघस्स[1] न हेवं वत्तब्बे । ... पे० ... ।

३. "कुसलमूलो

या कुसलस्स उप्पादाय अकुसलस्स उप्पादाय आवट्टना वत्तब्बे । पे० ।

7 "कुसलमूलं पटिसन्दहति कुसलस्स उप्पादाय आवट्टना ...पे०... आवट्टना पे० पणिधी" ति ? आमन्ता ।

अकुसल आवट्टेन्तस्स उप्पज्जति उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अकुसलं आवट्टेन्तस्स उप्पज्जति उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अकुसलं आवट्टेन्तस्स उप्पज्जति उप्पज्जति नो च वत रे वत्तब्बे – 'कुसलमूलं पटिसन्दहति अकुसलमूलं'' ति ।

४. "कुसलमूलं पटिसन्दहति अकुसलमूलं" ति कुसलं योनिसो मनसिकरोतो उप्पज्जती ति ? अकुसलं योनिसो मनसिकरोतो उप्पज्जती ति ? पे० ।

ननु अकुसलं अयोनिसो मनसिकरोतो [illegible] आमन्ता ।

हञ्चि अकुसलं अयोनिसो मनसिकरोतो उप्पज्जति नो च रे वत्तब्बे – 'कुसलमूलं पटिसन्दहति अकुसलमूलं' ति ।

---

[1] पटिघस्स – सी ।

*कुसलमूलं पटिसन्दहति अकुसलमूल ति ? आमन्ता ।

नेक्खम्मसञ्ञाय अनन्तरा कामसञ्ञा उप्पज्जति, अब्यापादसञ्ञाय अनन्तरा ब्यापादसञ्ञा उप्पज्जति, अविहिंसासञ्ञाय अनन्तरा विहिंसासञ्ञा उप्पज्जति, मेत्ताय अनन्तरा ब्यापादो उप्पज्जति, करुणाय अनन्तरा विहिंसा उप्पज्जति, मुदिताय अनन्तरा अरति उप्पज्जति, उपेक्खाय अनन्तरा पटिघं उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

५. न वत्तब्ब – "अकुसलमूल पटिसन्दहति कुसलमूल, कुसलमूल पटिसन्दहति अकुसलमूल" ति ? आमन्ता ।

ननु यस्मि येव वत्थुस्मि रज्जति तस्मि येव वत्थुस्मि विरज्जति, यस्मि येव वत्थुस्मि विरज्जति तस्मि येव वत्थुस्मि रज्जती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि यस्मि येव वत्थुस्मि रज्जति तस्मि येव वत्थुस्मि विरज्जति, यस्मि येव वत्थुस्मि विरज्जति तस्मि येव वत्थुस्मि रज्जति, तेन वत रे वत्तब्बे – "अकुसलमूल पटिसन्दहति कुसलमूल, कुसलमूल पटिसन्दहति अकुसलमूल" ति ।

१३८(२) सळायतनुप्पत्तिकथा

६ *सळायतन अपुब्ब अचरिमं मातुकुच्छिस्मि सण्ठाती ति ? आमन्ता ।

सब्बङ्गपच्चङ्गी अहीनिन्द्रियो मातुकुच्छिस्मि ओक्कमती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*उपपत्तेसियेन चित्तेन चक्खायतन सण्ठाती ति ? आमन्ता ।

उपपत्तेसियेन चित्तेन हत्था सण्ठन्ति, पादा सण्ठन्ति, सीस सण्ठाति, कण्णो सण्ठाति, नासिका सण्ठाति, मुख सण्ठाति, दन्ता सण्ठन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*उपपत्तेसियेन चित्तेन सोतायतन पे० घानायतन ...पे० . जिव्हायतन सण्ठाती ति ? आमन्ता ।

उपपत्तेसियेन चित्तेन हत्था सण्ठन्ति, पादा सण्ठन्ति, सीस सण्ठाति, कण्णो सण्ठाति, नासिका सण्ठाति, मुख सण्ठाति, दन्ता सण्ठन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

७.

धामन्ता।

मातुकुच्छिस्मिं

वत्तब्बे। ..पे०...।

जिव्हायतनं उप्पज्जती ति?

मातुकुच्छिस्मिं

हेव वत्तब्बे। ..पे०...।

मातुकुच्छिगतस्स पच्छा केसा

उप्पज्जन्ती ति? आमन्ता।

मातुकुच्छिस्मिं पटिसन्धिक्खणे

वत्तब्बे। ..पे०..।

न वत्तब्बं – "मातुकुच्छिगतस्स

दन्ता पच्छा उप्पज्जन्ती" ति? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता–

"पठमं कललं होति, कलला होति

अब्बुदा जायते पेसि", पेसि

"घना पसाखा जायन्ति, केसा लोमा

यं चस्स भुञ्जति माता, अन्नं पानं च

तेन सो तत्थ यापेति मातुकुच्छिगतो

अत्थेव सुत्तन्तो ति? आमन्ता।

तेन हि मातुकुच्छिगतस्स पच्छा केसा लोमा

उप्पज्जन्ती ति।

---

१२६ (१) [illegible]

[illegible]

[illegible] ? आमन्ता।

---

१ [illegible] – [illegible] । २ [illegible] – [illegible] । ३. [illegible] – [illegible] ।

या चक्खुविञ्ञाणस्स उप्पादाय आवट्टना . पे० पणिधि, सा व सोतविञ्ञाणस्स उप्पादाय आवट्टना .. पे०.. पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे०.. ।

*चक्खुविञ्ञाणस्स अनन्तरा सोतविञ्ञाण उप्पज्जति, न वत्तब्बं – "या चक्खुविञ्ञाणस्स उप्पादाय आवट्टना पे० पणिधि, सा च सोतविञ्ञाणस्स उप्पादाय आवट्टना पे० . पणिधी ति ? आमन्ता ।

सोतविञ्ञाणं अनावट्टेन्तस्स उप्पज्जति . पे० . अप्पणिदहन्तस्स[1] उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० । ·

ननु सोतविञ्ञाण आवट्टेन्तस्स उप्पज्जति .. पे०... पणिदहन्तस्स उप्पज्जति, नो च वत रे वत्तब्बे – "चक्खुविञ्ञाणस्स अनन्तरा सोतविञ्ञाण उप्पज्जती" ति ।

९. *चक्खुविञ्ञाणस्स अनन्तरा सोतविञ्ञाण उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

चक्खुविञ्ञाण रूपनिमित्त मनसिकरोतो उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

सोतविञ्ञाण रूपनिमित्त मनसिकरोतो उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*चक्खुविञ्ञाण रूपारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण ति ? आमन्ता ।

सोतविञ्ञाण रूपारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति सोतविञ्ञाणं ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

*चक्खु च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति सोतविञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

---

१ अपणिदहन्तस्स – सी०, स्या०, रो० ।

"चक्खुं च [illegible]

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

"चक्खुं च पटिच्च रूपे च

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि "चक्खुं च पटिच्च रूपे

ति – अत्थेव सुत्तन्तो, नो च वत रे वत्तब्बे [illegible]

उप्पज्जति सोतविञ्ञाण" ति ।

चक्खुविञ्ञाणस्स अनन्तरा

आमन्ता ।

तस्सेव चक्खुविञ्ञाण [illegible]

...पे०... ।

१० सोतविञ्ञाणस्स अनन्तरा

...पे० घानविञ्ञाणस्स अनन्तरा

जिव्हाविञ्ञाणस्स अनन्तरा कायविञ्ञाणं

या जिव्हाविञ्ञाणस्स उप्पादाय आवट्टना

सा च कायविञ्ञाणस्स उप्पादाय आवट्टना ...पे०...

हेव वत्तब्बे । पे० ... ।

जिव्हाविञ्ञाणस्स अनन्तरा कायविञ्ञाणं

वत्तब्ब – 'या जिव्हाविञ्ञाणस्स उप्पादाय आवट्टना ...पे०...

सा च कायविञ्ञाणस्स उप्पादाय आवट्टना पे०...

आमन्ता ।

कायविञ्ञाण अनावट्टेन्तस्स उप्पज्जति पे०...

उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु कायविञ्ञाणं आवट्टेन्तस्स उप्पज्जति ...पे०...

वहन्तस्स उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कायविञ्ञाण आवट्टेन्तस्स उप्पज्जति

पणिदहन्तस्स उप्पज्जति नो च वत रे वत्तब्बे –

अनन्तरा कायविञ्ञाणं उप्पज्जती' ति ।

११ जिव्हाविञ्ञाणस्स अनन्तरा

ति ? आमन्ता ।

जिव्हाविञ्ञाण रसनिमित्तं मनसिकरोतो उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

कायविञ्ञाण रसनिमित्तं मनसिकरोतो उप्पज्जती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।. पे० .।

*जिव्हाविञ्ञाण रसारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण ति ? आमन्ता ।

कायविञ्ञाणं रसारम्मणञ्ञेव न अञ्ञारम्मण ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० .।

*जिव्ह च पटिच्च रसे च उप्पज्जति जिव्हाविञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

जिव्हं च पटिच्च रसे च उप्पज्जति कायविञ्ञाण ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*जिव्हं च पटिच्च रसे च उप्पज्जति कायविञ्ञाण ति ? आमन्ता ।

"जिव्ह च पटिच्च रसे च उप्पज्जति कायविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

"जिव्ह च पटिच्च रसे च उप्पज्जति जिव्हाविञ्ञाणं" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि "जिव्ह च पटिच्च रसे च उप्पज्जति जिव्हाविञ्ञाण" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति, नो च वत रे वत्तब्बे – "जिव्ह च पटिच्च रसे उप्पज्जति कायविञ्ञाण" ति ।

*जिव्हाविञ्ञाणस्स अनन्तरा कायविञ्ञाण उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

तञ्ञेव जिव्हाविञ्ञाण त कायविञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे ०..।

१२ न वत्तब्ब – "पञ्चविञ्ञाणा अञ्ञमञ्ञस्स समनन्तरा उप्पजन्ती" ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि कोचि नच्चति गायति वादेति, रूप च पस्सति, सद्द च सुणाति, गन्ध च घायति, रस च सायति, फोट्ठब्ब च फुसती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पत्थि कोचि
सद्दं न सुणाति, गन्धं न घायति, रसं न
तेन वत रे वत्तब्बे – "पञ्चविञ्ञाणा
उप्पज्जन्ती" ति।

१४०(४) अरियरूपकथा

१३ *अरियरूपं महाभूतानं उपादाया ति?

अरियरूपं कुसलं ति? आमन्ता।

महाभूता कुसला ति? न हेवं वत्तब्बे।

महाभूता अब्याकता ति? आमन्ता।

अरियरूपं अब्याकतं ति? न हेवं वत्तब्बे।

अरियरूपं महाभूतानं उपादाया ति? आमन्ता।

अरियरूपं अनासवं असंयोजनियं अगन्थनियं अयोगनियं अनीवरणियं अपरामट्ठं अनुपादानियं असंकिलेसिकं ति? आमन्ता।

महाभूता अनासवा पे० असंकिलेसिका ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

महाभूता सासवा संयोजनिया पे० संकिलेसिका ति? आमन्ता।

अरियरूपं सासवं संयोजनियं संकिलेसिकं ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

१४ न वत्तब्बं – "अरियरूपं महाभूतानं उपादाया" ति? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता – "यं किञ्चि, भिक्खवे, रूपं महाभूतानि चतुन्नं च महाभूतानं उपादायरूपं" ति। अत्थेव ति? आमन्ता।

तेन हि अरियरूपं महाभूतानं उपादाया ति।

---

१४१ (५) अञ्ञो अनुसयो ति कथा

१५ *अञ्ञो कामरागानुसयो अञ्ञं कामरागपरियुट्ठानं ति ? आमन्ता ।

अञ्ञो कामरागो अञ्ञं कामरागपरियुट्ठान ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

स्वेव कामरागो त कामरागपरियुट्ठान ति ? आमन्ता ।

स्वेव कामरागानुसयो त कामरागपरियुट्ठान ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

*अञ्ञो पटिघानुसयो अञ्ञं पटिघपरियुट्ठान ति ? आमन्ता ।

अञ्ञं पटिघं अञ्ञं पटिघपरियुट्ठान ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे०... ।

तञ्ञेव पटिघं तं पटिघपरियुट्ठान ति ? आमन्ता ।

स्वेव पटिघानुसयो तं पटिघपरियुट्ठान ति ? न हेव वत्तब्बे । ... पे० . ।

*अञ्ञो मानानुसयो अञ्ञं मानपरियुट्ठान ति ? आमन्ता ।

अञ्ञो मानो अञ्ञं मानपरियुट्ठान ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० . ।

स्वेव मानो तं मानपरियुट्ठान ति ? आमन्ता ।

स्वेव मानानुसयो त मानपरियुट्ठान ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

*अञ्ञो दिट्ठानुसयो अञ्ञं दिट्ठिपरियुट्ठान ति ? आमन्ता ।

अञ्ञा दिट्ठि अञ्ञं दिट्ठिपरियुट्ठान ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० ।

सा व दिट्ठि तं दिट्ठिपरियुट्ठान ति ? आमन्ता ।

स्वेव दिट्ठानुसयो त दिट्ठिपरियुट्ठान ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अञ्ञो विचिकिच्छानुसयो अञ्ञं विचिकिच्छापरियुट्ठान ति ? आमन्ता ।

अञ्ञा विचिकिच्छा अञ्ञं विचिकिच्छापरियुट्ठान ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सा व विचिकिच्छा त विचिकिच्छापरियुट्ठान ति ? आमन्ता ।

स्वेव विचिकिच्छानुसयो तं

हेव वत्तब्बे पे० ।

*अञ्ञो भवरागानुसयो अञ्ञं भवरागपरियुट्ठानं ति ? आमन्ता ।

अञ्ञो भवरागो अञ्ञं भवरागपरियुट्ठानं ति ? न हेवं वत्तब्बे पे० ।

स्वेव भवरागो त भवरागपरियुट्ठान ति ? आमन्ता ।

स्वेव भवरागानुसयो त भवरागपरियुट्ठान ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अञ्ञो अविज्जानुसयो अञ्ञं अविज्जापरियुट्ठानं ति ? आमन्ता ।

अञ्ञा अविज्जा अञ्ञं अविज्जापरियुट्ठानं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सा व अविज्जा त अविज्जापरियुट्ठान ति ? आमन्ता ।

स्वेव अविज्जानुसयो त अविज्जापरियुट्ठान ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१६ न वत्तब्ब – "अञ्ञो अनुसयो अञ्ञं परियुट्ठानं" ति ? आमन्ता ।

पुथुज्जनो कुसलाब्याकते चित्ते वत्तमाने "सानुसयो" ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

'परियुट्ठितो' ति वत्तब्बो ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि अञ्ञो अनुसयो अञ्ञं परियुट्ठान ति ।

पुथुज्जनो कुसलाब्याकते चित्ते वत्तमाने "सरागो' ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता ।

परियुट्ठितो' ति वत्तब्बो ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि अञ्ञो रागो अञ्ञं परियुट्ठान ति ।

१२२(६) परियुट्ठानं चित्तविप्पयुत्तं ति कथा

१७ *परियुट्ठान चित्तविप्पयुत्त ति ? आमन्ता ।

रूप निब्बान चक्खायतनं – पे० फोट्ठब्बायतनं ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० .. ।

परियुट्ठानं चित्तविप्पयुत्त ति ? आमन्ता ।

नत्थि सराग चित्त सदोस चित्त समोहं चित्तं . पे०.. अकुसलं चित्तं सङ्किलिट्ठ चित्तं ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० . ।

ननु अत्थि सरागं चित्त सदोस चित्तं समोहं चित्तं . पे०... अकुसलं चित्तं सङ्किलिट्ठ चित्त ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि सराग चित्तं सदोस चित्त समोहं चित्तं पे०.. अकुसलं चित्त सङ्किलिट्ठ चित्तं, नो च वत रे वत्तब्बे – "परियुट्ठानं चित्तविप्पयुत्त" ति ।

१४३(७) परियापन्नकथा

१८ *रूपरागो रूपधातु अनुसेति, रूपधातुपरियापन्नो ति ? आमन्ता ।

समापत्तेसियो उपपत्तेसियो[1] दिट्ठधम्मसुखविहारो, समापत्तेसियेन चित्तेन उपपत्तेसियेन चित्तेन दिट्ठधम्मसुखविहारेन चित्तेन सहगतो सहजातो ससट्ठो सम्पयुत्तो एकुप्पादो एकनिरोधो एकवत्थुको एकारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ननु न समापत्तेसियो न उपपत्तेसियो न दिट्ठधम्मसुखविहारो, न समापत्तेसियेन चित्तेन न उपपत्तेसियेन चित्तेन न दिट्ठधम्मसुखविहारेन चित्तेन सहगतो सहजातो ससट्ठो सम्पयुत्तो एकुप्पादो एकनिरोधो एकवत्थुको एकारम्मणो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि न समापत्तेसियो न उपपत्तेसियो न दिट्ठधम्मसुखविहारो ..पे० एकारम्मणो, नो च वत रे वत्तब्बे – "रूपरागो रूपधातु अनुसेति, रूपधातुपरियापन्नो" ति । पे० ।

*रूपरागो रूपधातु अनुसेति, रूपधातुपरियापन्नो ति ? आमन्ता ।

सद्दरागो सद्दधातु अनुसेति, सद्दधातुपरियापन्नो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

रूपरागो रूपधातु अनुसेति, रूपधातुपरियापन्नो ति ? आमन्ता ।

गन्धरागो पे० रसरागो पे० फोट्ठब्बरागो फोट्ठब्बधातु अनुसेति, फोट्ठब्बधातुपरियापन्नो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०.. ।

१ उप्पत्तेसियो – रो०, एवमुपरि पि ।

*सद्दरागो सद्दधातुं अनुसेति, न वत्तब्बं – ति ? आमन्ता ।

रूपरागो रूपधातुं अनुसेति, न वत्तब्बं – ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

गन्धरागो पे० रसरागो पे०... फोट्ठब्बरागो फोट्ठब्बधातुं अनुसेति, न वत्तब्बं – "फोट्ठब्बधातुपरियापन्नो" ति ?

रूपरागो रूपधातुं अनुसेति, न वत्तब्बं – ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

११ *अरूपरागो अरूपधातुं अनुसेति, अरूपधातुपरियापन्नो ति ? आमन्ता ।

समापत्तेसियो उपपत्तेसियो दिट्ठधम्मसुखविहारो, समापत्तेसियेन चित्तेन उपपत्तेसियेन चित्तेन दिट्ठधम्मसुखविहारेन चित्तेन सहगतो सहजातो संसट्ठो सम्पयुत्तो एकुप्पादो एकनिरोधो एकवत्थुको एकारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ननु न समापत्तेसियो न उपपत्तेसियो न दिट्ठधम्मसुखविहारो, न समापत्तेसियेन चित्तेन पे० एकारम्मणो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि न समापत्तेसियो न उपपत्तेसियो पे० एकारम्मणो, नो च वत रे वत्तब्बे – 'अरूपरागो अरूपधातुं अनुसेति अरूपधातुपरियापन्नो" ति ।

*अरूपरागो अरूपधातुं अनुसेति अरूपधातुपरियापन्नो ति ? आमन्ता ।

सद्दरागो सद्दधातुं अनुसेति, सद्दधातुपरियापन्नो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अरूपरागो अरूपधातुं अनुसेति, अरूपधातुपरियापन्नो ति ? आमन्ता ।

गन्धरागो .. पे०... रसरागो .. पे०.. फोट्ठब्बरागो फोट्ठब्बधातुं अनुसेति फोट्ठब्बधातुपरियापन्नो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

सद्दरागो सद्दधातुं अनुसेति न वत्तब्बं – "सद्दधातुपरियापन्नो" ति ? आमन्ता ।

तेन हि दिट्ठिगत अब्याकतं ति ।

*दिट्ठिगत अब्याकतं ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "मिच्छादिट्ठिकस्स, भिक्खवे, पुरिसपुग्गलस्स यं चेव कायकम्म यथादिट्ठिसमत्त समादिन्न, यं च वचीकम्म ..पे०... य च मनोकम्म, या च चेतना, या च पत्थना, यो च पणिधि, ये च सङ्खारा, सब्बे ते धम्मा अनिट्ठाय अकन्ताय अमनापाय अहिताय दुक्खाय सवत्तन्ती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "दिट्ठिगतं अब्याकत" ति ।

१४५(६) अपरियापन्नकथा

२४ *दिट्ठिगतं अपरियापन्न ति ? आमन्ता । R

मग्गो फलं निब्बानं, सोतापत्तिमग्गो सोतापत्तिफलं, सकदागामिमग्गो सकदागामिफल, अनागामिमग्गो अनागामिफलं, अरहत्तमग्गो अरहत्तफल, सतिपट्ठानं सम्मप्पधान इद्धिपादो इन्द्रियं बलं बोज्झङ्गो ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

२५ न वत्तब्ब – "दिट्ठिगत अपरियापन्नं" ति ? आमन्ता । पुथुज्जनो "कामेसु वीतरागो" ति वत्तब्बो ति ? आमन्ता । "विगतदिट्ठियो" ति वत्तब्बो ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि दिट्ठिगत अपरियापन्न ति ।

चुद्दसमो वग्गो ।

तस्सुद्दानं

अकुसलमूल पटिसन्दहति कुसलमूल, कुसलमूल पटिसन्दहति अकुसलमूल, सळायतन छविञ्ञाणकाया, अरियरूप महाभूतान उपादाय, स्वेव अनुसयो त परियुट्ठानं, परियुट्ठान[1] चित्तविप्पयुत्त, यथाधातु[2] तञ्ञेव[2] अनुसेति, दिट्ठिगत अब्याकत, दिट्ठिगत अपरियापन्न ति ।

―――०―――

१ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २–२ यथाधातुकञ्चेव – स्या० ।

२२ *दिट्ठिगतं अब्याकतन्ति ? आमन्ता। अफलं अविपाकन्ति ? न हेवं वत्तब्बे। ननु सफलं सविपाकन्ति ? आमन्ता। हञ्चि सफलं सविपाकं, नो च वत रे वत्तब्बे – "दिट्ठिगतं अब्याकतन्ति"ति।

*दिट्ठिगतं अब्याकतन्ति ? आमन्ता। ननु मिच्छादिट्ठिपरमानि वज्जानि वुत्तानि भगवताति ? आमन्ता। हञ्चि मिच्छादिट्ठिपरमानि वज्जानि वुत्तानि भगवता, नो च वत रे वत्तब्बे – "दिट्ठिगतं अब्याकतन्ति"ति।

*दिट्ठिगतं अब्याकतन्ति ? आमन्ता। ननु वुत्तं भगवता – "मिच्छादिट्ठि खो, वच्छ, अकुसला, सम्मादिट्ठि कुसला"ति ! अत्थेव सुत्तन्तोति ? आमन्ता। तेन हि न वत्तब्बं – "दिट्ठिगतं अब्याकतन्ति"ति।

*दिट्ठिगतं अब्याकतन्ति ? आमन्ता। ननु वुत्तं भगवता – "मिच्छादिट्ठिकस्स[1] खो अहं, पुण्ण, द्विन्नं गतीनं अञ्ञतरं गतिं वदामि – निरयं वा तिरच्छानयोनिं वा"ति ! अत्थेव सुत्तन्तोति ? आमन्ता। तेन हि न वत्तब्बं – "दिट्ठिगतं अब्याकतन्ति"ति।

२३ न वत्तब्बं – "दिट्ठिगतं अब्याकतन्ति"ति ? आमन्ता। ननु वुत्तं भगवता – 'सस्सतो लोको'ति खो, वच्छ, अब्याकतमेतं, 'असस्सतो लोको'ति खो वच्छ, अब्याकतमेतं, 'अन्तवा लोको'ति खो वच्छ, अब्याकतमेतं 'अनन्तवा लोको'ति खो वच्छ ...पे०... 'तं जीवं तं सरीरं'ति खो, वच्छ ...पे०... 'अञ्ञं जीवं अञ्ञं सरीरं'ति खो वच्छ ...पे०... 'होति तथागतो परं मरणा'ति खो, वच्छ ...पे०... 'न होति तथागतो परं मरणा'ति खो वच्छ ...पे०... 'होति च न च होति तथागतो परं मरणा'ति खो वच्छ ...पे०... 'नेव होति न न होति तथागतो परं मरणा'ति खो वच्छ, अब्याकतमेतं"ति ! अत्थेव सुत्तन्तोति ? आमन्ता।

---

१ मिच्छादिट्ठिकस्स – सी०, स्या०।

*ननु चित्ताधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति, सो च आहारो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चित्ताधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति, सो च आहारो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, आहारपच्चयेन पच्चयो" ति ।

*ननु चित्ताधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति, तं च इन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चित्ताधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति, तं च इन्द्रियं, तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, इन्द्रियपच्चयेन पच्चयो" ति ।

४. *ननु वीमंसाधिपति[1] सहजातानं धम्मानं अधिपती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वीमंसाधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति, तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, सहजातपच्चयेन पच्चयो" ति ।

*ननु वीमंसाधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति, तं च इन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वीमंसाधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति, तं च इन्द्रियं, तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, इन्द्रियपच्चयेन पच्चयो" ति ।

*ननु वीमंसाधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति, तं च मग्गङ्गं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वीमंसाधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति, तं च मग्गङ्गं, तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, मग्गपच्चयेन पच्चयो" ति ।

५ *ननु अरियं धम्मं गरुं कत्वा उप्पज्जति पच्चवेक्खणा, तं चारम्मणं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरियं धम्मं गरुं कत्वा उप्पज्जति पच्चवेक्खणा, तं चारम्मणं, तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, आरम्मणपच्चयेन पच्चयो" ति ।

१ विमंसाधिपति – रो०, एवमुपरि पि ।

१५ पन्नरसमो

१२६(१) पच्चयताकथा

१ *पच्चयता ववत्थिता ति ?

ननु वीमंसा हेतु, सो च अधिपती ति ?

हञ्चि वीमंसा हेतु, सो च अधिपति,

"हेतुपच्चयेन पच्चयो, अधिपतिपच्चयेन

*ननु छन्दाधिपति सहजातानं धम्मानं

हञ्चि छन्दाधिपति सहजातानं धम्मानं

वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो,

२ *ननु विरियाधिपति सहजातानं धम्मानं

आमन्ता ।

हञ्चि विरियाधिपति सहजातानं धम्मानं

वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, सहजातपच्चयेन

*ननु विरियाधिपति सहजातानं धम्मानं

ति ? आमन्ता ।

हञ्चि विरियाधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति

इन्द्रिय तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो,

पच्चयो" ति ।

*ननु विरियाधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति,

ति ? आमन्ता ।

हञ्चि विरियाधिपति सहजातानं धम्मा अधिपति

मग्गङ्ग, तेन वत रे वत्तब्बे – 'अधिपतिपच्चयेन पच्चयो,

पच्चयो' ति ।

३ ननु चित्ताधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपती ति

आमन्ता ।

हञ्चि चित्ताधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति,

वत्तब्बे – अधिपतिपच्चयेन पच्चयो,

*ननु चित्ताधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति, सो च आहारो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चित्ताधिपति सहजातानं धम्मान अधिपति, सो च आहारो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, आहारपच्चयेन पच्चयो" ति ।

*ननु चित्ताधिपति सहजातानं धम्मान अधिपति, त च इन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चित्ताधिपति सहजातान धम्मान अधिपति, तं च इन्द्रियं, तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, इन्द्रियपच्चयेन पच्चयो" ति ।

४ *ननु वीमसाधिपति[1] सहजातान धम्मान अधिपती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वीमसाधिपति सहजातानं धम्मान अधिपति, तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, सहजातपच्चयेन पच्चयो" ति ।

*ननु वीमसाधिपति सहजातानं धम्मान अधिपति, त च इन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वीमसाधिपति सहजातानं धम्मानं अधिपति, तं च इन्द्रियं, तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, इन्द्रियपच्चयेन पच्चयो" ति ।

*ननु वीमसाधिपति सहजातान धम्मान अधिपति, त च मग्गङ्गं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वीमसाधिपति सहजातान धम्मानं अधिपति, तं च मग्गङ्गं, तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, मग्गपच्चयेन पच्चयो" ति ।

५ *ननु अरिय धम्म गरु कत्वा उप्पज्जति पच्चवेक्खणा, तं चारम्मण ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरियं धम्म गरु कत्वा उप्पज्जति पच्चवेक्खणा, त चारम्मण, तेन वत रे वत्तब्बे – "अधिपतिपच्चयेन पच्चयो, आरम्मणपच्चयेन पच्चयो" ति ।

---

१ विमसाधिपति – रो०, एवमुपरि पि ।

६ "ननु पुरिमा पुरिमा कुसला धम्मा पच्छिमानं पच्छिमानं कुसलानं धम्मानं अनन्तरपच्चयेन पच्चयो ति? आमन्ता ।

हञ्चि पुरिमा पुरिमा कुसला धम्मा पच्छिमानं पच्छिमानं कुसलानं धम्मानं अनन्तरपच्चयेन पच्चयो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अनन्तरपच्चयेन पच्चयो, पच्चयो" ति ।

"ननु पुरिमा पुरिमा अकुसला धम्मा पच्छिमानं पच्छिमानं अकुसलानं धम्मानं अनन्तरपच्चयेन पच्चयो ति? आमन्ता ।

हञ्चि पुरिमा पुरिमा अकुसला धम्मा पच्छिमानं पच्छिमानं अकुसलानं धम्मानं अनन्तरपच्चयेन पच्चयो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अनन्तरपच्चयेन पच्चयो, पच्चयो" ति ।

"ननु पुरिमा पुरिमा किरियाब्याकता धम्मा पच्छिमानं पच्छिमानं किरियाब्याकतानं धम्मानं अनन्तरपच्चयेन पच्चयो ति? आमन्ता ।

हञ्चि पुरिमा पुरिमा किरियाब्याकता धम्मा पच्छिमानं पच्छिमानं किरियाब्याकतानं धम्मानं अनन्तरपच्चयेन पच्चयो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अनन्तरपच्चयेन पच्चयो, पच्चयो" ति ।

७ "न वत्तब्बं – पच्चयता ववत्थिता" ति? आमन्ता ।

हेतुपच्चयेन पच्चयो होति आरम्मणपच्चयेन पच्चयो होति अनन्तरपच्चयेन पच्चयो होति समनन्तरपच्चयेन पच्चयो होती ति न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि पच्चयता ववत्थिता ति ।

१४७(२) [illegible]

८ अविज्जापच्चया व सङ्खारा न वत्तब्ब[illegible]पि अविज्जा ति? आमन्ता ।

---

१ [illegible] ।

ननु अविज्जा सङ्खारेन सहजाता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अविज्जा सङ्खारेन सहजाता, तेन वत रे वत्तब्बे – "अविज्जापच्चया पि सङ्खारा, सङ्खारपच्चया पि अविज्जा" ति ।

*तण्हापच्चया व उपादान, न वत्तब्बं – "उपादानपच्चया पि तण्हा" ति ? आमन्ता ।

ननु तण्हा उपादानेन सहजाता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि तण्हा उपादानेन सहजाता, तेन वत रे वत्तब्बे – "तण्हापच्चया पि उपादान, उपादानपच्चया पि तण्हा" ति ।

९ †"जरामरणपच्चया, भिक्खवे, जाति, जातिपच्चया भवो" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

तेन हि अविज्जापच्चया व सङ्खारा, न वत्तब्बं – "सङ्खारपच्चया पि अविज्जा" ति । तण्हापच्चया व उपादान, न वत्तब्ब – "उपादानपच्चया पि तण्हा" ति ।

*"विञ्ञाणपच्चया, भिक्खवे, नामरूप, नामरूपपच्चया पि विञ्ञाणं" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अविज्जापच्चया पि सङ्खारा, सङ्खारपच्चया पि अविज्जा, तण्हापच्चया पि उपादान, उपादानपच्चया पि तण्हा ति ।

१४८(३) अद्धाकथा

१० *अद्धा परिनिप्फन्नो ति ? आमन्ता ।

रूपं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

वेदना पे० सञ्ञा पे० सङ्खारा पे० विञ्ञाणं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अतीतो अद्धा परिनिप्फन्नो ति ? आमन्ता ।

रूप ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

वेदना पे० सञ्ञा पे० सङ्खारा पे० विञ्ञाणं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनागतो अद्धा परिनिप्फन्नो ति ? आमन्ता ।

रूप ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

वेदना पे० ...[illegible]

ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०... ।

पच्चुप्पन्नो अद्धा परिनिप्फन्नो

... ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०...

वेदना पे० सञ्ञा पे०...

ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०... ।

[1]अतीतं रूपं[1] वेदना सञ्ञा सङ्खारा

ति ? आमन्ता ।

अतीता पञ्चक्खन्धा ति ? न हेवं ...

अनागतं रूपं वेदना सञ्ञा

ति ? आमन्ता ।

अनागता पञ्चक्खन्धा ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...

पच्चुप्पन्नं रूपं वेदना सञ्ञा सङ्खारा [illegible] अद्धा ति ? आमन्ता ।

पच्चुप्पन्ना पञ्चक्खन्धा ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०...

अतीता पञ्चक्खन्धा अतीतो अद्धा, अनागता अनागतो अद्धा, पच्चुप्पन्ना पञ्चक्खन्धा पच्चुप्पन्नो [illegible] ति ? आमन्ता ।

पन्नरसद्धा ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०... ।

अतीतानि द्वादसायतनानि अतीतो अद्धा, अनागतानि द्वादसायतनानि अनागतो अद्धा पच्चुप्पन्नानि द्वादसायतनानि अद्धा ति ? आमन्ता ।

छत्तिंस अद्धा ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०... ।

अतीता अट्ठारस धातुयो अतीतो अद्धा, धातुयो अनागतो अद्धा पच्चुप्पन्ना अट्ठारस धातुयो आमन्ता ।

चतुपण्णास अद्धा ति ? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०... ।

अतीतानि बावीसतिन्द्रियानि अतीतो अद्धा

१–१ अतीतं रूपं – सी ।

बावीसतिन्द्रियानि अनागतो अद्धा, पच्चुप्पन्नानि बावीसतिन्द्रियानि पच्चुप्पन्नो अद्धा ति ? आमन्ता ।

छसट्ठि अद्धा ति ? न हेवं वत्तब्बे ।   .पे०   ।

११. न वत्तब्बं – "अद्धा परिनिप्फन्नो" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "तीणिमानि, भिक्खवे, कथावत्थूनि ! कतमानि तीणि ? अतीतं वा, भिक्खवे, अद्धानं आरब्भ कथं कथेय्य – 'एवं अहोसि अतीतमद्धानं' ति; अनागतं वा, भिक्खवे, अद्धानं आरब्भ कथं कथेय्य – 'एवं भविस्सति अनागतमद्धानं' ति, एतरहि वा, भिक्खवे, पच्चुप्पन्नं अद्धानं आरब्भ कथं कथेय्य – 'एवं होति एतरहि पच्चुप्पन्नं' ति । इमानि खो, भिक्खवे, तीणि कथावत्थूनी" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अद्धा परिनिप्फन्नो ति ।

१४९(४) खणलयमुहुत्तकथा

१२ *खणो परिनिप्फन्नो, लयो परिनिप्फन्नो, मुहुत्तं परिनिप्फन्नं ति ? आमन्ता ।

रूपं ति ? न हेवं वत्तब्बे ।   पे०   ।

वेदना   सञ्ञा   सङ्खारा   विञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे ।   पे० ।

१३. *न वत्तब्बं – "मुहुत्तं परिनिप्फन्नं" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "तीणिमानि, भिक्खवे, कथावत्थूनि ! कतमानि तीणि ? अतीतं वा, भिक्खवे, अद्धानं आरब्भ कथं कथेय्य – 'एवं अहोसि अतीतमद्धानं' ति, अनागतं वा, भिक्खवे, अद्धानं आरब्भ कथं कथेय्य – 'एवं भविस्सति अनागतमद्धानं' ति; एतरहि वा, भिक्खवे, पच्चुप्पन्नं अद्धानं आरब्भ कथं कथेय्य – 'एवं होति एतरहि पच्चुप्पन्नं' ति । इमानि खो, भिक्खवे, तीणि कथावत्थूनी" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि मुहुत्तं परिनिप्फन्नं ति ।

१५०(६)

१४ "चत्तारो [illegible]
मग्गो [illegible] निब्बानं,
योजञ्ञो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...

१५ नि वत्तब्बं – "चत्तारो
सामञ्ञा ।
[illegible] सामञ्ञा येहि [illegible]
ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
तेन हि चत्तारो [illegible] [illegible] ति

१५१(१) [illegible]

१६ "लोकुत्तरानं धम्मानं [illegible]
सामञ्ञा ।
मग्गो [illegible] निब्बानं [illegible]
योजञ्ञो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे० ... ।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
वत्तब्बे । पे० ।
[illegible] [illegible] [illegible] ति ?
[illegible] [illegible] [illegible] ति ? न
वत्तब्बे । पे० ।
[illegible] पे० [illegible]
[illegible] पे० [illegible] ... पे० ... [illegible]
[illegible] [illegible] ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे० ... ।
[illegible] [illegible] [illegible] ति ? [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ति ? न हेवं [illegible]
पे० ।
[illegible] [illegible] ...
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

१७ ¹न वत्तब्बं – "लोकुत्तरानं धम्मानं जरामरणं लोकुत्तरं ति ? आमन्ता ।

लोकियं ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

तेन हि लोकुत्तर ति ।

१५२(७) सञ्ञावेदयितकथा

१८ *सञ्ञावेदयितनिरोधसमापत्ति लोकुत्तरा ति ? आमन्ता । मग्गो फल निब्बान, सोतापत्तिमग्गो सोतापत्तिफलं पे०.. बोज्झङ्गो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१९ ¹न वत्तब्ब – "सञ्ञावेदयितनिरोधसमापत्ति लोकुत्तरा ति ? आमन्ता ।

लोकिया ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि लोकुत्तरा ति ।

१५३(८) दुतियसञ्ञावेदयितकथा

२० *सञ्ञावेदयितनिरोधसमापत्ति लोकिया ति ? आमन्ता ।

रूप ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

वेदना . सञ्ञा . सङ्खारा . विञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कामावचरा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

रूपावचरा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अरूपावचरा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

२१ ¹न वत्तब्ब – "सञ्ञावेदयितनिरोधसमापत्ति लोकिया ति ? आमन्ता ।

लोकुत्तरा ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि लोकिया ति ।

१५४(९) ततियसञ्ञावेदयितकथा

२२. *सञ्ञावेदयितनिरोधं समापन्नो काल करेय्या ति ? आमन्ता ।

अत्थि
मारणन्तिया वेदना, मारणन्तिया
मारणन्तिय चित्त ति ? न हेवं वत्तब्बे।
नत्थि सञ्ञावेदयितनिरोधं
मारणन्तिया वेदना, मारणन्तिया सञ्ञा, मारणन्तिय चित्त ति ? आमन्ता।
हञ्चि नत्थि सञ्ञावेदयितनिरोधं
फस्सो, मारणन्तिया वेदना, मारणन्तिया सञ्ञा, मारणन्तिय चित्त, नो च वत रे वत्तब्बे – कालं करेय्या' ति।

[1]सञ्ञावेदयितनिरोध समापन्नो कालं
अत्थि सञ्ञावेदयितनिरोधं
चेतना चित्त ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे०...।
नत्थि सञ्ञावेदयितनिरोधं समापन्नस्स फस्सो
चेतना चित्त ति ? आमन्ता।
मुफस्सकस्स काल[1] किरिया[2], अवेदनकस्स कालं
पे० अचित्तकस्स काल किरिया ति ? न हेवं वत्तब्बे। –
ननु सफस्सकस्स काल किरिया पे० सचित्तकस्स किरिया ति ? आमन्ता।
हञ्चि सफस्सकस्स कालं किरिया पे० किरिया नो च वत रे वत्तब्बे – सञ्ञावेदयितनिरोधं समापन्नो कालं करेय्या ति।

[2]सञ्ञावेदयितनिरोध समापन्नो काल करेय्या ति ? आमन्ता।
सञ्ञावेदयितनिरोध समापन्नस्स काये विसं कमेय्य, सत्थं कमेय्य अग्गि कमेय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे। पे०...।
सञ्ञावेदयितनिरोध समापन्नस्स काये विसं न कमेय्य, सत्थं न कमेय्य अग्गि न कमेय्या ति ? आमन्ता।
हञ्चि सञ्ञावेदयितनिरोध समापन्नस्स काये विसं न कमेय्य,

1 मारणन्तिको – सी स्या पोत्थकेसु [illegible] । 1-1
सी० स्या रो पोत्थकेसु नत्थि।

सत्थं न कमेय्य, अग्गि न कमेय्य, नो च वत रे वत्तब्बे – "सञ्ञावेदयितनिरोधं समापन्नो कालं करेय्या" ति।

*सञ्ञावेदयितनिरोध समापन्नो कालं करेय्या ति? आमन्ता।

सञ्ञावेदयितनिरोधं समापन्नस्स काये विसं कमेय्य, सत्थं कमेय्य, अग्गि कमेय्या ति? आमन्ता।

न निरोध समापन्नो ति? न हेवं वत्तब्बे। ..पे०..।

२३ [1]सञ्ञावेदयितनिरोध समापन्नो न कालं करेय्या ति? आमन्ता।

अत्थि सो नियामो येन नियामेन नियतो सञ्ञावेदयितनिरोधं समापन्नो न काल करेय्या ति? नत्थि।

हञ्चि नत्थि सो नियामो येन नियामेन नियतो सञ्ञावेदयितनिरोधं समापन्नो न[1] कालं करेय्य, नो च वत रे वत्तब्बे –"सञ्ञावेदयितनिरोधं समापन्नो न[1] काल करेय्या ति।

२४ *चक्खुविञ्ञाणसमङ्गी न कालं करेय्या ति? आमन्ता।

अत्थि सो नियामो येन नियामेन नियतो चक्खुविञ्ञाणसमङ्गी न कालं करेय्या ति? नत्थि।

हञ्चि नत्थि सो नियामो येन नियामेन नियतो चक्खुविञ्ञाणसमङ्गी न कालं करेय्य, नो च वत रे वत्तब्बे – "चक्खुविञ्ञाणसमङ्गी न कालं करेय्या" ति।

१५५(१०) असञ्ञसत्तुपिककथा

२५ *सञ्ञावेदयितनिरोधसमापत्ति असञ्ञसत्तुपिका[2] ति? आमन्ता।

अत्थि सञ्ञावेदयितनिरोध समापन्नस्स अलोभो कुसलमूल, अदोसो कुसलमूल, अमोहो कुसलमूल, सद्धा विरिय सति समाधि पञ्ञा ति? न हेव वत्तब्बे। पे०।

नत्थि सञ्ञावेदयितनिरोध समापन्नस्स अलोभो कुसलमूल, अदोसो कुसलमूल पे० पञ्ञा ति? आमन्ता।

---

१ सी० पोत्थके नत्थि। २ असञ्ञसत्तूपिका – स्या०, रो०, एवमुपरि पि।

हञ्चि नत्थि कुसलमूलं, अलोभो कुसलमूलं, अदोसो समाधि पञ्ञा, नो च वत रे वत्तब्बे – असञ्ञसत्तुपिका" ति ।

*सञ्ञावेदयितनिरोधसमापत्ति [illegible] आमन्ता ।

अत्थि सञ्ञावेदयितनिरोधं [illegible] चेतना चित्तं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

नत्थि सञ्ञावेदयितनिरोधं समापन्नस्स [illegible] चेतना चित्तं ति ? आमन्ता ।

अफस्सकस्स मग्गभावना ...पे०... [illegible] ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

ननु सफस्सकस्स मग्गभावना ...पे०... ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सफस्सकस्स मग्गभावना ...पे०... भावना, नो च वत रे वत्तब्बे – [illegible] सत्तुपिका' ति ।

*सञ्ञावेदयितनिरोधसमापत्ति असञ्ञसत्तुपिका ति ? आमन्ता ।

ये केचि सञ्ञावेदयितनिरोधं समापज्जन्ति, सब्बे [illegible] सत्तुपिका ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

२६ न वत्तब्बं – "सञ्ञावेदयितनिरोधसमापत्ति असञ्ञसत्तुपिका' ति ? आमन्ता ।

ननु इधा पि असञ्ञी तत्था पि असञ्ञी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि इधा पि असञ्ञी तत्था पि असञ्ञी तेन वत रे वत्तब्बे – सञ्ञावेदयितनिरोधसमापत्ति असञ्ञसत्तुपिका" ति ।

१५.६ (११) कम्मूपचयकथा

२७ *अञ्ञं कम्मं, अञ्ञो कम्मूपचयो[1] ति ? आमन्ता ।

---

1. कम्मुपचयो – सी० एवमुपरि पि ।

अञ्ञो फस्सो, अञ्ञो फस्सूपचयो, अञ्ञा वेदना, अञ्ञो वेदनूपचयो, अञ्ञा सञ्ञा, अञ्ञो सञ्ञूपचयो, अञ्ञा चेतना, अञ्ञो चेतनूपचयो, अञ्ञं चित्तं, अञ्ञो चित्तूपचयो, अञ्ञा सद्धा, अञ्ञो सद्धूपचयो, अञ्ञं विरियं, अञ्ञो विरियूपचयो, अञ्ञा सति, अञ्ञो सतूपचयो, अञ्ञो समाधि, अञ्ञो समाधूपचयो, अञ्ञा पञ्ञा, अञ्ञो पञ्ञूपचयो, अञ्ञो रागो, अञ्ञो रागूपचयो पे० अञ्ञं अनोत्तप्पं, अञ्ञो अनोत्तप्पूपचयो ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० . ।

२८ *अञ्ञं कम्मं, अञ्ञो कम्मूपचयो ति ? आमन्ता ।

कम्मूपचयो कम्मेन सहजातो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।

*कम्मूपचयो कम्मेन सहजातो ति ? आमन्ता ।

कुसलेन कम्मेन सहजातो कम्मूपचयो कुसलो ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० ।

*कुसलेन कम्मेन सहजातो कम्मूपचयो कुसलो ति ? आमन्ता ।

सुखाय वेदनाय सम्पयुत्तेन कम्मेन सहजातो कम्मूपचयो सुखाय वेदनाय सम्पयुत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

दुक्खाय वेदनाय . पे० अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्तेन कम्मेन सहजातो कम्मूपचयो अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

२९ *कम्मूपचयो कम्मेन सहजातो ति ? आमन्ता ।

अकुसलेन कम्मेन सहजातो कम्मूपचयो अकुसलो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अकुसलेन कम्मेन सहजातो कम्मूपचयो अकुसलो ति ? आमन्ता ।

सुखाय वेदनाय सम्पयुत्तेन कम्मेन सहजातो कम्मूपचयो सुखाय वेदनाय सम्पयुत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० । R

दुक्खाय वेदनाय पे० अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्तेन कम्मेन सहजातो कम्मूपचयो अदुक्खमसुखाय वेदनाय सम्पयुत्तो ति ?° न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१० *कम्मं

कम्मूपचयो चित्तेन [illegible]
न हेवं वत्तब्बे । ... पे० ... ।

कम्मूपचयो चित्तेन सहजातो,
आमन्ता ।

कम्मं चित्तेन सहजातं,
... पे० ... ।

*कम्मं चित्तेन सहजातं, चित्ते [illegible]
आमन्ता ।

कम्मूपचयो चित्तेन सहजातो, चित्ते
विप्पयुत्तो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे० ... ।

*कम्मूपचयो चित्तेन सहजातो, चित्ते [illegible]
विप्पयुत्तो ति ? आमन्ता ।

कम्मं चित्तेन सहजातं चित्ते विप्पयुत्तं [illegible]
न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

११ *कम्मम्हि कम्मूपचयो ति ? [illegible] ।

तञ्ञेव कम्मं सो कम्मूपचयो ति ? न हेवं [illegible]

*कम्मम्हि कम्मूपचयो कम्मूपचयतो [illegible]
आमन्ता ।

तञ्ञेव कम्मं सो कम्मूपचयो सो [illegible] ति ?
हेवं वत्तब्बे । पे० ... ।

*कम्मम्हि कम्मूपचयो कम्मूपचयतो विपाको [illegible] [illegible]
सारम्मणो ति ? आमन्ता ।

कम्मूपचयो सारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे० ... ।

कम्मूपचयो अनारम्मणो ति ? आमन्ता ।

विपाको अनारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे० ... ।

१ [illegible] कम्मं [illegible] कम्मूपचयो ति ? [illegible] ।

ननु वुत्तं भगवता – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ति [illegible] [illegible] [illegible] ति
ति [illegible] पे० [illegible] [illegible] [illegible]

अब्यापज्झं पि कायसङ्खारं अभिसङ्खरित्वा, सब्यापज्झ पि अब्यापज्झं पि वचीसङ्खारं . पे०. मनोसङ्खार अभिसङ्खरित्वा सब्यापज्झं पि अब्यापज्झं पि लोक उपपज्जति । तमेन सब्यापज्झ पि अब्यापज्झ पि लोक उपपन्न समान सब्यापज्झा पि अब्यापज्झा पि फस्सा फुसन्ति । सो सब्यापज्झेहि पि अब्यापज्झेहि पि फस्सेहि फुट्ठो समानो सब्यापज्झं पि अब्यापज्झ पि वेदन वेदेति वोकिण्णसुखदुक्खं, सेय्यथापि मनुस्सा एकच्चे च देवा एकच्चे च विनिपातिका । इति खो, पुण्ण, भूता भूतस्स उपपत्ति होति, यं करोति तेन उपपज्जति, उपपन्नमेत फस्सा फुसन्ति । एवं पाहं, पुण्ण, 'कम्मदायादा सत्ता' ति वदामी" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "अञ्ञ कम्मं, अञ्ञो कम्मूपचयो" ति ।

पन्नरसमो वग्गो ।

तस्सुद्दानं

पच्चयता ववत्थिता, पटिच्चसमुप्पादो, अद्धा[1], खणो लयो मुहुत्तं, चत्तारो आसवा अनासवा, लोकुत्तरानं धम्मान जरामरणं लोकुत्तरं[2], सञ्ञावेदयितनिरोधसमापत्ति लोकुत्तरा, सञ्ञावेदयितनिरोधसमापत्ति लोकिया, सञ्ञावेदयितनिरोध समापन्नो काल करेय्य, स्वेव मग्गो असञ्ञसत्तुपपत्तिया[3], अञ्ञ कम्म अञ्ञो कम्मूपचयो ति ।

ततियो पण्णासको ।

तस्सुद्दानं

अनुसया, सवरो, कप्पो, मूलं च ववत्थिता ति ।

———o———

१ अद्धा च – रो० । २ लोकुत्तरा – म० । ३ असञ्ञसत्तपिका – स्या० असञ्ञसत्तूपपत्तिया – रो० ।

१६. सोळसमो वग्गो

१५७(१) निग्गहकथा

१ परो परस्स चित्त निग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

परो परस्स चित्त "मा रज्जि", "मा दुस्सि", "मा "मा किलिस्सी" ति निग्गण्हाती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

परो परस्स चित्त निग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

परो परस्स उप्पन्नो फस्सो "मा निरुज्झी" ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

परो परस्स उप्पन्ना वेदना पे० उप्पन्ना सञ्ञा – चेतना उप्पन्नं चित्तं उप्पन्ना सद्धा उप्पन्नं विरियं – उप्पन्ना सति उप्पन्नो समाधि पे० उप्पन्ना पञ्ञा "मा निरुज्झी" निग्गण्हाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*परो परस्स चित्त निग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

परो परस्स अत्थाय राग पजहति – दोसं पजहति – पे० मनोत्तप्प पजहती ति ? न हेव वत्तब्बे । –पे०– ।

*परो परस्स चित्त निग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

परो परस्स अत्थाय मग्ग भावेति सतिपट्ठानं भावेति पे० बोज्झङ्ग भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*परो परस्स चित्त निग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

परो परस्स अत्थाय दुक्ख परिजानाति समुदयं पजहति, निरोध सच्छिकरोति मग्ग भावेती ति ? न हेव वत्तब्बे । –पे०– ।

परो परस्स चित्त निग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

अञ्ञो अञ्ञस्स कारको परकतं सुखं दुक्खं अञ्ञो करोति अञ्ञो पटिसंवेदेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०... ।

*परो परस्स चित्तं निग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

---

१ वत्तब्बे – स्या० ।

ननु वुत्तं भगवता –

"अत्तना व कत पापं, अत्तना सङ्किलिस्सति ।
अत्तना अकत पाप, अत्तना व विसुज्झति ।
सुद्धि असुद्धि पच्चत्तं, नाञ्ञो अञ्ञ विसोधये" ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्बं – "परो परस्स चित्तं निग्गण्हाती" ति ।

२ न वत्तब्ब – "परो परस्स चित्त निग्गण्हाती" ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि बलप्पत्ता, अत्थि वसीभूता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि बलप्पत्ता, अत्थि वसीभूता, तेन वत रे वत्तब्बे – "परो परस्स चित्त निग्गण्हाती" ति ।

१५८(२) पग्गहकथा

३ *परो परस्स चित्त पग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

परो परस्स चित्त "मा रज्जि," "मा दुस्सि," "मा मुय्हि," "मा किलिस्सी" ति पग्गण्हाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

परो परस्स चित्त पग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

परो परस्स अलोभ कुसलमूल जनेति अदोस कुसलमूल जनेति अमोह कुसलमूल जनेति सद्धं जनेति विरिय जनेति सतिं जनेति समाधिं जनेति पञ्ञ जनेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

परो परस्स चित्त पग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

परो परस्स उप्पन्नो फस्सो "मा निरुज्झी" ति पग्गण्हाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

परो परस्स उप्पन्ना वेदना पे० उप्पन्ना पञ्ञा "मा निरुज्झी" ति पग्गण्हाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*परो परस्स चित्तं पग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

परो परस्स अत्थाय राग पजहति दोस पजहति मोहं पजहति पे०· अनोत्तप्प पजहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*परो परस्स चित्त पग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

परो परस्स अत्थाय कम्मं
बोज्झङ्गं भावेती ति ? न हेवं वत्तब्बे
"परो परस्स चित्तं पग्गण्हाती
परो परस्स अत्थाय दुक्खं
ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।
"परो परस्स चित्तं पग्गण्हाती ति ?
अञ्ञो अञ्ञस्स कारको, परकतो
मग्गो पटिपादेती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
"परो परस्स चित्तं पग्गण्हाती ति ?
ननु वुत्तं भगवता –
'अत्तना व कतं पापं ...पे०... नाञ्ञो
अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।
तेन हि न वत्तब्बं – "परो परस्स चित्तं
४ न वत्तब्बं – "परो परस्स चित्तं
आमन्ता ।
ननु अत्थि बलप्पत्ता, अत्थि वसीभूता ति ?
हञ्चि अत्थि बलप्पत्ता अत्थि वसीभूता, तेन
"परो परस्स चित्तं पग्गण्हाती" ति ।

१५६(३) सुखानुप्पदानकथा

४ "परो परस्स सुखं अनुप्पदेती ति ? आमन्ता ।
परो परस्स दुक्खं अनुप्पदेती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।
परो परस्स सुखं न अनुप्पदेती ति ? आमन्ता ।
परो परस्स दुक्खं न अनुप्पदेती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।
परो परस्स सुखं अनुप्पदेती ति ? आमन्ता ।
परो परस्स अत्तनो सुखं अनुप्पदेति अञ्ञेसं सुखं अनुप्पदेति
तस्स सुखं अनुप्पदेती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।
परो परस्स अत्तनो न अञ्ञस्स न अञ्ञस्स सुखं
[illegible] ।

हञ्चि परो परस्स नेवत्तनो, न अञ्ञेसं, न तस्स सुखं अनुप्पदेति, नो च वत रे वत्तब्बे – "परो परस्स सुख अनुप्पदेती" ति ।

*परो परस्स सुख अनुप्पदेती ति ? आमन्ता ।

अञ्ञो अञ्ञस्स कारको, परङ्कतं सुख दुक्खं अञ्ञो करोति अञ्ञो पटिसंवेदेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

६. न वत्तब्ब – "परो परस्स सुखं अनुप्पदेती" ति ? आमन्ता ।

ननु आयस्मा उदायी एतदवोच – "बहून[1] वत नो भगवा दुक्खधम्मान अपहत्ता, बहून वत नो भगवा सुखधम्मान उपहत्ता, बहूनं वत नो भगवा अकुसलानं धम्मान अपहत्ता, बहून वत नो भगवा कुसलान धम्मानं उपहत्ता" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि परो परस्स सुख अनुप्पदेती ति ।

१६०(४) अधिगय्ह मनसिकारकथा

७ *अधिगय्ह[2] मनसि करोती ति ? आमन्ता ।

तेन चित्तेन त चित्त पजानाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

तेन चित्तेन त चित्त पजानाती ति ? आमन्ता ।

तेन चित्तेन त चित्त "चित्त" ति पजानाती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

तेन चित्तेन त चित्त "चित्त" ति पजानाती ति ? आमन्ता ।

त चित्त तस्स चित्तस्स आरम्मण ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*त चित्तं तस्स चित्तस्स आरम्मण ति ? आमन्ता ।

तेन फस्सेन त फस्स फुसति, ताय वेदनाय पे० ताय सञ्ञाय ताय चेतनाय तेन चित्तेन तेन वितक्केन तेन विचारेन ताय पीतिया ताय सतिया ताय पञ्ञाय त पञ्ञ पजानाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

---

१ वहुन्न – स्या०, एवमुपरि पि । २ अधिगग्ह – स्या०, एवमुपरि पि ।

— ८ "अतीतं ति मनसि करोती ति ? न हेवं,

अतीतं "अतीतं" ति मनसि करोती ति ? आमन्ता ।

हिवं वत्तब्बं ...पे०... न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

"अतीतं "अतीतं" ति ति मनसि करोती ति ? न हेवं वत्तब्बे

अतीतं "अतीतं" ति ति मनसि करोती ति ? आमन्ता ।

हिवं वत्तब्बं ...पे०... हिवं न हेव वत्तब्बे । ..पे०... ।

"अतीतं "अतीतं" ति मनसिकरोतो, मनसि करोति, पच्चुप्पन्नं "पच्चुप्पन्नं" ति हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अतीतं 'अतीतं' ति मनसिकरोतो, मनसि करोति पच्चुप्पन्नं 'पच्चुप्पन्नं" ति मनसि

निच्चं वत्तब्बं पे० .. निच्चं वितानं न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

६ अनागतं "अनागतं" ति मनसिकरोतो ति मनसि करोती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०.

अनागतं 'अनागतं ति मनसिकरोतो, मनसि करोती ति ? आमन्ता ।

हिवं वत्तब्बं पे० हिवं वितानं हेवं वत्तब्बे । पे० ।

"अनागतं "अनागतं ति मनसिकरोतो, ति मनसि करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०... ।

अनागतं अनागतं ति मनसि करोतो, ति मनसि करोती ति ? आमन्ता ।

द्विन्नं फस्सानं पे० द्विन्नं चित्तान समोधानं होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अनागतं "अनागतं" ति मनसिकरोन्तो, अतीत "अतीत" ति मनसि करोति, पच्चुप्पन्न "पच्चुप्पन्न" ति मनसि करोती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० . ।

अनागत "अनागत" ति मनसिकरोन्तो, अतीत "अतीत" ति मनसि करोति, पच्चुप्पन्न "पच्चुप्पन्न" ति मनसि करोती ति ? आमन्ता ।

तिण्ण फस्सानं पे० तिण्णं चित्तान समोधान होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१० *पच्चुप्पन्न "पच्चुप्पन्न" ति मनसिकरोन्तो, अतीतं "अतीत" ति मनसि करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पच्चुप्पन्नं "पच्चुप्पन्नं" ति मनसि करोन्तो, अतीत "अतीतं" ति मनसि करोती ति ? आमन्ता ।

द्विन्नं फस्सान पे० द्विन्न चित्तानं समोधान होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*पच्चुप्पन्न "पच्चुप्पन्न" ति मनसिकरोन्तो, अनागत "अनागतं" ति मनसि करोती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पच्चुप्पन्न "पच्चुप्पन्न" ति मनसिकरोन्तो, अनागत "अनागत" ति मनसि करोती ति ? आमन्ता ।

द्विन्न फस्सान पे० द्विन्न चित्तान समोधान होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*पच्चुप्पन्न "पच्चुप्पन्न" ति मनसिकरोन्तो, अतीत "अतीत" ति मनसि करोति, अनागत "अनागत" ति मनसि करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पच्चुप्पन्न "पच्चुप्पन्न" ति मनसिकरोन्तो, अतीत "अतीत" ति मनसि करोति, अनागतं "अनागत" ति मनसि करोती ति ? आमन्ता ।

तिण्ण फस्सान पे० तिण्ण चित्तानं समोधान होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

११ ति

ननु वुत्तं भगवता –

"सब्बे सङ्खारा
अथ निब्बिन्दति
"सब्बे सङ्खारा दुक्खा
अथ निब्बिन्दति
"सब्बे धम्मा अनत्ता
अथ निब्बिन्दति दुक्खे,

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।
तेन हि अधिमग्ग मनसि करोती

१६१(४) कथं हेतु ति

१२ *कम्मं हेतू ति ? आमन्ता ।
अलोभो हेतू ति ? न हेवं वत्तब्बे,
अदोसो हेतु पे० अमोहो हेतु – मोहो हेतू ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ... ।

*रूप हेतू ति ? आमन्ता ।

सारम्मणं अत्थि तस्स आवट्टना[1] – न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ननु अनारम्मणं नत्थि तस्स आवट्टना – पे० आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मणं नत्थि तस्स आवट्टना – नो च वत रे वत्तब्बे – 'रूप हेतू' ति ।

१३ *अलोभो हेतु सारम्मणो अत्थि तस्स पणिधी ति ? आमन्ता ।

रूप हेतु सारम्मणं अत्थि तस्स आवट्टना – न हेवं वत्तब्बे । पे० ... ।

---

१ आवट्टना – स्या.

अदोसो हेतु   अमोहो हेतु .. लोभो हेतु   दोसो हेतु   मोहो हेतु सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना . पे० . पणिधी ति ? आमन्ता ।

रूप हेतु सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना   पे०   पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० . ।

*रूप हेतु अनारम्मण[1], नत्थि तस्स आवट्टना   पे० . पणिधी ति ? आमन्ता ।

अलोभो हेतु अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना .पे०... पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे ।   पे० . ।

रूप हेतु अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना .पे०   पणिधी ति ? आमन्ता ।

अदोसो हेतु   अमोहो हेतु   लोभो हेतु   दोसो हेतु   मोहो हेतु अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना   पे०   पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० ।

१४ न वत्तब्ब – "रूप हेतू" ति ? आमन्ता ।

ननु महाभूता उपादायरूपान[2] उपादायहेतू[2] ति ? आमन्ता ।

हञ्चि महाभूता उपादायरूपान उपादायहेतु, तेन वत रे वत्तब्बे – "रूप हेतू" ति ।

१६२(६) रूपं सहेतुकं ति कथा

१५ *रूप सहेतुक ति ? आमन्ता ।

अलोभहेतुना ति ? न हेव वत्तब्बे ।   पे०   ।

अदोसहेतुना ति   पे० . अमोहहेतुना ति   लोभहेतुना . दोसहेतुना   पे०   मोहहेतुना ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० ।

*रूप सहेतुक ति ? आमन्ता ।

सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना   पे०   पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे ।   पे०   ।

ननु अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना   पे०   पणिधी ति ? आमन्ता ।

---

१ सारम्मण – रो० । २-२ उपादा रूपान उपादाय हेतू – रो०, एवमुपरि पि ।

हेतुया

नो च पन ते धम्मा

११ *धम्मो

... पे० ... पच्चयो ति ?

धम्मं सहेतुकं

ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०...

धम्मो सहेतुको ...

[illegible] धम्मस्स ... पच्चय ...

[illegible] .. विचिकिच्छा ... धम्मं ...

सहेतुकं आरब्भ, धम्मस्स [illegible]

आमन्ता ।

धम्मं सहेतुकं आरब्भ, धम्मस्स

ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

*धम्मं सहेतुकं अनारब्भ,

ति ? आमन्ता ।

धम्मो सहेतुको अनारब्भ,

पच्चयो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

धम्मं सहेतुकं अनारब्भ धम्मस्स

पच्चयो ति ? आमन्ता ।

धम्मो सहेतुको पे० धम्मस्स

[illegible] पे० पच्चयो ति ? न हेवं व

१. [illegible] – "धम्मं सहेतुकं" ति ?

[illegible] ति ? आमन्ता ।

[illegible] धम्मं [illegible] –

१९२(०) धम्मं [illegible] ति [illegible]

१० *धम्मं [illegible] ति ?

[illegible], धम्मस्स [illegible]

हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ननु अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे०.. पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना . पे०.. पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "रूप कुसलं" ति । R

१९ *अलोभो कुसलो सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना .पे०.. पणिधी ति ? आमन्ता ।

रूप कुसल सारम्मणं, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अदोसो कुसलो पे० अमोहो कुसलो पे० सद्धा विरिय . सति समाधि पे० पञ्ञा कुसला सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

रूप कुसल सारम्मणं, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*रूप कुसल अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

अलोभो कुसलो अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना . पे० . पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*रूप कुसल अनारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

अदोसो कुसलो पे० पञ्ञा कुसला अनारम्मणा, नत्थि ताय[1] आवट्टना .पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

२० *रूप अकुसल ति ? आमन्ता ।

सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० . पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "रूप अकुसल" ति । पे० ।

---

१ तस्स – सी०, रो० ।

२१ पे०.. पच्चिनी ति ।

कम्म अकुसलं ति ? न हेव वत्तब्बे ।

दोसो .. मोहो ..

अत्थि तस्स आवट्टना .. पे०..

कम्मं अकुसल ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०..

कम्मं अकुसल अनारम्मणं, पच्चिनी ति ? आमन्ता ।

लोभो अकुसलो अनारम्मणो पच्चिनी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे०..

कम्म अकुसल अनारम्मणं, नत्थि ति ? आमन्ता ।

दोसो मोहो पे० ..

नत्थि तस्स आवट्टना पे० पच्चिनी ति ?

२२ न वत्तब्बं – "कम्मं कुसलं" आमन्ता ।

ननु कायकम्म वचीकम्मं कुसलं ति

हञ्चि कायकम्म वचीकम्मं कुसलं ति

रे वत्तब्बे – 'कम्म कुसल पि अकुसलं पी'' ति ।

१६२(न) कम्मं विपाको ति कथा

२३ कम्म विपाको ति ? आमन्ता ।

कम्मं सुखवेदनियं दुक्खवेदनियं वेदनाय सम्पयुत्तं दुक्खाय वेदनाय सम्पयुत्तं, सम्पयुत्तं फस्सेन सम्पयुत्तं पे० चित्तेन तस्स आवट्टना पे० पच्चिनी ति ?

ननु न सुखवेदनियं न

तस्स आवट्टना पे०... पच्चिनी

हञ्चि न सुखवेदनिय न दुक्खवेदनिय पे० . अनारम्मणं, नत्थि तस्स आवट्टना पे० . पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "रूपं विपाको" ति ।

२४ *फस्सो विपाको, फस्सो सुखवेदनियो दुक्खवेदनियो . पे० सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना पे० . पणिधी ति ? आमन्ता ।

रूपं विपाको, रूपं सुखवेदनिय दुक्खवेदनिय पे० सारम्मण, अत्थि तस्स आवट्टना पे० . पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*रूप विपाको, रूप न सुखवेदनिय न दुक्खवेदनिय पे० . अनारम्मण, नत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

फस्सो विपाको, फस्सो न सुखवेदनियो न दुक्खवेदनियो पे० .. अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे० . पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे०.. ।

२५ †न वत्तब्बं – "रूप विपाको" ति ? आमन्ता ।

ननु कम्मस्स कतत्ता उप्पन्ना चित्तचेतसिका धम्मा विपाको ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कम्मस्स कतत्ता उप्पन्ना चित्तचेतसिका धम्मा विपाको, तेन वत रे वत्तब्बे – "कम्मस्स कतत्ता उप्पन्न रूप विपाको" ति ।

१६५(९) रूपं रूपावचरारूपावचरं ति कथा

२६ *अत्थि रूपं रूपावचरं ति ? आमन्ता ।

समापत्तेसिय उपपत्तेसिय दिट्ठधम्मसुखविहार[1], समापत्तेसियेन चित्तेन उपपत्तेसियेन चित्तेन दिट्ठधम्मसुखविहारेन चित्तेन सहगतं सहजात संसट्ठ सम्पयुत्त एकुप्पाद एकनिरोध एकवत्थुक एकारम्मणं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु न समापत्तेसिय न उपपत्तेसिय न दिट्ठधम्मसुखविहारं, न समापत्तेसियेन चित्तेन न[2] उपपत्तेसियेन चित्तेन न दिट्ठधम्मसुखविहारेन चित्तेन सहगत सहजात संसट्ठ सम्पयुत्त एकुप्पाद एकनिरोधं एकवत्थुक एकारम्मण ति ? आमन्ता ।

---

१ दिट्ठधम्मसुखविहारेन – स्या० । २ स्या० पोत्थके नत्थि ।

हञ्चि न समापत्तेसिनं [illegible]
न समापत्तेसियेन चित्तेन ...पे०...
"अत्थि रूपं रूपावचरं" ति ।

२७ "अत्थि रूपं अरूपावचरं" ति? [illegible]
समापत्तेसिनं उपपत्तेसिनं
चित्तेन [illegible]
संसट्ठं सम्पयुत्तं एकुप्पादं एकनिरोधं एकवत्थुकं
हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ननु न समापत्तेसिनं न उपपत्तेसिनं न
न समापत्तेसियेन चित्तेन पे० एकारम्मणं ति
हञ्चि न समापत्तेसिनं न उपपत्तेसिनं [illegible]
एकारम्मणं, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि रूपं

२८ न वत्तब्बं – "अत्थि रूपं रूपावचरं,
वचरं" ति ? आमन्ता ।

ननु कामावचरकम्मस्स कतत्ता रूपं कामावचरं ति
हञ्चि कामावचरकम्मस्स कतत्ता रूपं कामावचरं [illegible]
वत्तब्बे – "रूपावचरकम्मस्स कतत्ता रूपं रूपावचरं,
कतत्ता रूपं अरूपावचरं" ति ।

---

१६६ (१०) रूपरागो रूपधातुपरियापन्नोतिकथा

२९ रूपरागो रूपधातुपरियापन्नो ति ? आमन्ता ।
समापत्तेसियो उपपत्तेसियो दिट्ठधम्मसुखविहारी,
सियेन चित्तेन उपपत्तेसियेन चित्तेन दिट्ठधम्मसुखविहारेन [illegible]
सहगतो सहजातो संसट्ठो सम्पयुत्तो एकुप्पादो एकनिरोधो [illegible]
एकारम्मणो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।
ननु न समापत्तेसियो न उपपत्तेसियो न दिट्ठधम्मसुखविहारी
न समापत्तेसियेन चित्तेन पे० एकवत्थुको एकारम्मणो ति ?
आमन्ता ।
हञ्चि न समापत्तेसियो न उपपत्तेसियो

न समापत्तेसियेन चित्तेन पे० एकवत्थुको एकारम्मणो, नो च वत रे वत्तब्बे – "रूपरागो रूपधातुपरियापन्नो" ति ।

३० *रूपरागो रूपधातुपरियापन्नो ति ? आमन्ता ।

सद्दरागो सद्दधातुपरियापन्नो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

रूपरागो रूपधातुपरियापन्नो ति ? आमन्ता ।

गन्धरागो पे० रसरागो पे० फोट्ठब्बरागो फोट्ठब्बधातुपरियापन्नो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सद्दरागो न वत्तब्ब – "सद्दधातुपरियापन्नो" ति ? आमन्ता ।

रूपरागो न वत्तब्ब – "रूपधातुपरियापन्नो" ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

गन्धरागो पे० रसरागो पे० फोट्ठब्बरागो न वत्तब्ब – "फोट्ठब्बधातुपरियापन्नो" ति ? आमन्ता ।

रूपरागो न वत्तब्ब – "रूपधातुपरियापन्नो" ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे०. ।

३१ *अरूपरागो अरूपधातुपरियापन्नो ति ? आमन्ता ।

अरूपरागो न वत्तब्ब – "अरूपधातुपरियापन्नो" ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० . ।

अरूपरागो अरूपधातुपरियापन्नो ति ? आमन्ता ।

समापत्तेसियो उपपत्तेसियो दिट्ठधम्मसुखविहारो, समापत्तेसियेन चित्तेन उपपत्तेसियेन चित्तेन दिट्ठधम्मसुखविहारेन चित्तेन सहगतो सहजातो ससट्ठो सम्पयुत्तो एकुप्पादो एकनिरोधो एकवत्थुको एकारम्मणो ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

ननु न समापत्तेसियो न उपपत्तेसियो न दिट्ठधम्मसुखविहारो, न समापत्तेसियेन चित्तेन ..पे० एकवत्थुको एकारम्मणो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि न समापत्तेसियो न उपपत्तेसियो न दिट्ठधम्मसुखविहारो, न समापत्तेसियेन चित्तेन न उपपत्तेसियेन चित्तेन न दिट्ठधम्मसुखविहारेन चित्तेन सहगतो सहजातो संसट्ठो सम्पयुत्तो एकुप्पादो एकनिरोधो एकवत्थुको एकारम्मणो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरूपरागो अरूपधातुपरियापन्नो" ति ।

३२ *अरूपरागो
सद्दरागो सद्दधातुपरियापन्नो
अरूपरागो
गन्धरागो ...पे०... रसरागो ...
धातुपरियापन्नो ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
*सद्दरागो न वत्तब्बं –
अरूपरागो न वत्तब्बं –
वत्तब्बे । पे०... ।
गन्धरागो ..पे०.. रसरागो ..पे०...
"फोट्ठब्बधातुपरियापन्नो" ति ? आमन्ता ।
अरूपरागो न वत्तब्बं –
वत्तब्बे । पे० ।

३३ [1]न वत्तब्बं – "रूपरागो
अरूपधातुपरियापन्नो" ति ? आमन्ता ।
ननु कामरागो कामधातुपरियापन्नो ति ?
हञ्चि कामरागो कामधातुपरियापन्नो, तेन वत
"रूपरागो रूपधातुपरियापन्नो, अरूपरागो
[illegible]

उद्दानं

चित्तनिग्गहो, चित्तपग्गहो, सुखानुप्पदानं,
मनसिकारो, रूपं हेतु, रूपं सहेतुकं रूपं कुसलं पि अकुसलं [illegible]
विपाको अत्थि रूपं रूपावचरं अत्थि रूपं अरूपावचरं, [illegible]
कामधातुपरियापन्ना ति ।

—•—

1 [illegible]

१७. सत्तरसमो वग्गो

१६७(१) अरहतो पुञ्ञूपचयकथा

१. *अत्थि अरहतो पुञ्ञूपचयो ति ? आमन्ता । R 5

अत्थि अरहतो अपुञ्ञूपचयो ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

नत्थि अरहतो अपुञ्ञूपचयो ति ? आमन्ता ।

नत्थि अरहतो पुञ्ञूपचयो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

२ *अत्थि अरहतो पुञ्ञूपचयो ति ? आमन्ता ।

अरहा पुञ्ञाभिसङ्खार अभिसङ्खरोति, आनेञ्जाभिसङ्खारं अभिसङ्खरोति, गतिसवत्तनिय[1] कम्म करोति, धवसवत्तनिय कम्मं करोति, इस्सरियसवत्तनिय कम्म करोति, अधिपच्चसवत्तनियं कम्म करोति, महाभोगसवत्तनिय कम्म करोति, महापरिवारसंवत्तनियं कम्म करोति, देवसोभग्यसवत्तनिय कम्म करोति, मनुस्ससोभग्य-सवत्तनिय कम्मं करोती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

३. *अत्थि अरहतो पुञ्ञूपचयो ति ? आमन्ता ।

अरहा आचिनाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहा अपचिनाती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . । B 39

अरहा पजहती ति पे० अरहा उपादियती ति पे० . अरहा विसिनेती ति पे० अरहा उस्सिनेती ति पे० अरहा विधूपेती ति पे० अरहा सन्धूपेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अरहा नेवाचिनाति न अपचिनाति अपचिनित्वा ठितो ति ? आमन्ता । R 54

हञ्चि अरहा नेवाचिनाति नापचिनाति अपचिनित्वा ठितो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो पुञ्ञूपचयो" ति ।

*ननु अरहा नेव पजहति न उपादियति पजहित्वा ठितो, नेव विसिनेति न उस्सिनेति विसिनेत्वा ठितो, नेव विधूपेति न सन्धूपेति विधूपेत्वा ठितो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा नेव ... वत रे वत्तब्बे – "अत्थि अरहतो ...

४ नत्थि अरहतो पुञ्ञूपचयो ति? अरहा दानं ददेय्या ति? हञ्चि अरहा दानं ददेय्य, नो ... पुञ्ञूपचयो" ति।

अरहा चीवरं ददेय्य ...पे०... ददेय्य गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारं ददेय्य, भोजनीयं ददेय्य ... पानीयं ददेय्य ... चेतियं मालं आरोपेय्य ... गन्धं आरोपेय्य ... विलेपनं ... पदक्खिणं करेय्या ति? आमन्ता।

हञ्चि अरहा चेतियं पदक्खिणं ... "नत्थि अरहतो पुञ्ञूपचयो" ति।

१६८(२) नत्थि अरहतो अकालमच्चू ति कथा

५ "नत्थि अरहतो अकालमच्चू ति? आमन्ता। नत्थि अरहन्तघातको ति? न हेवं वत्तब्बे। अत्थि अरहन्तघातको ति? आमन्ता। अत्थि अरहतो अकालमच्चू ति? न हेवं वत्तब्बे। नत्थि अरहतो अकालमच्चू ति? आमन्ता। यो अरहन्तं जीविता वोरोपेति सति[1] जीविते जीविता वोरोपेति असति जीविते जीवितावसेसे जीविता ति? सति जीविते जीवितावसेसे जीविता वोरोपेती ति।

हञ्चि सति जीविते जीवितावसेसे जीविता वोरोपेति, नो च वत रे वत्तब्बे – "नत्थि अरहतो अकालमच्चू" ति।

असति जीविते जीवितावसेसे जीविता वोरोपेती ति, नत्थि अरहन्तघातको ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

६ नत्थि अरहतो अकालमच्चू ति? आमन्ता।

1 सति – स्या०।

अरहतो काये विसं न कमेय्य, सत्थ न कमेय्य, अग्गि न कमेय्या त ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

ननु अरहतो काये विस कमेय्य, सत्थं कमेय्य, अग्गि कमेय्या ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहतो काये विस कमेय्य, सत्थ कमेय्य, अग्गि कमेय्य, नो च वत रे वत्तब्बे – "नत्थि अरहतो अकालमच्चू" ति ।

*अरहतो काये विस न कमेय्य, सत्थ न कमेय्य, अग्गि न कमेय्या ति ? आमन्ता ।

नत्थि अरहन्तघातको ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

७ [1]अत्थि अरहतो अकालमच्चू ति ? आमन्ता ।

नन वुत्त भगवता – "नाहं, भिक्खवे, सञ्चेतनिकानं कम्मानं कतान उपचितान अप्पटिसवेदित्वा ब्यन्तीभाव वदामि, तं च खो दिट्ठेव धम्मे उपपज्जे[1] वा अपरे वा परियाये" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता । R.

तेन हि नत्थि अरहतो अकालमच्चू ति ।

१६६(३) सब्बमिदं कम्मतो ति कथा

८. *सब्बमिद कम्मतो ति ? आमन्ता ।

कम्म पि कम्मतो ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे० ।

सब्बमिदं कम्मतो ति ? आमन्ता ।

सब्बमिद पुब्बेकतहेतू ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० । B

सब्बमिद कम्मतो ति ? आमन्ता ।

सब्बमिद कम्मविपाकतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

६ *सब्बमिद कम्मविपाकतो ति ? आमन्ता ।

कम्मविपाकेन पाण हनेय्या ति ? आमन्ता[2] ।

पाणातिपातो सफलो ति ? आमन्ता ।

कम्मविपाको सफलो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

कम्मविपाको अफलो ति ? आमन्ता ।

---

१ उपपज्ज – म०, उप्पज्जे – रो० । २ न हेव वत्तब्बे – सी०, रो० ।

पाणातिपातो अब्याकतो ति ?

[1]कम्मविपाकेन पथविं

पिसुणं भणेय्य फरुसं भणेय्य ... सम्फं

निल्लोपं हरेय्य एकागारिकं करेय्य ...

गच्छेय्य गामघातकं[2] करेय्य निगमघातकं

दानं ददेय्य चीवरं ददेय्य पिण्डपातं ददेय्य

गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारं ददेय्या ति ?

गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारो अब्याकतो ति ?

कम्मविपाको सफलो ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

कम्मविपाको अब्याकतो ति ? आमन्ता ।

गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारो अब्याकतो ति ? न हेवं

पे० ।

१० न वत्तब्बं – 'सब्बमिदं कम्मतो' ति ?

ननु वुत्तं भगवता –

"कम्मुना वत्तती लोको, कम्मुना वत्तती पजा ।
कम्मनिबन्धना सत्ता रथस्साणी[3]व यायतो ॥

"कम्मेन कित्तिं लभते पसंसं,
कम्मेन जानिं च वधं च बन्धं ।
तं कम्मं नानाकरणं विदित्वा,
कस्मा वदे नत्थि कम्मं ति लोके' ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि 'सब्बमिदं कम्मतो' ति ।

१७०(४) इन्द्रियबद्धकथा

११ [1]इन्द्रियबद्धञ्ञेव दुक्खं ति ? आमन्ता ।

इन्द्रियबद्धञ्ञेव अनिच्चं सङ्खतं पटिच्चसमुप्पन्नं वयधम्मं विरागधम्मं निरोधधम्मं विपरिणामधम्मं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१–१ सन्धिमच्छेय्य – री । २ गामघातं – री [illegible] । ३ रथस्साणी– सी री ।

ननु अनिन्द्रियबद्ध अनिच्च सङ्खतं पटिच्चसमुप्पन्नं खयधम्म वयधम्मं विरागधम्म निरोधधम्म विपरिणामधम्म ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनिन्द्रियबद्ध अनिच्च सङ्खत पटिच्चसमुप्पन्न खयधम्मं वयधम्म विरागधम्म निरोधधम्म विपरिणामधम्मं, नो च वत रे वत्तब्बे – "इन्द्रियबद्धञ्ञेव दुक्ख" ति ।

*अनिन्द्रियबद्ध अनिच्च सङ्खत पटिच्चसमुप्पन्नं पे०. विपरिणामधम्म, तं च न[1] दुक्ख ति ? आमन्ता ।

इन्द्रियबद्ध अनिच्चं सङ्खतं .पे० विपरिणामधम्मं, तं च न[1] दुक्खं ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० ।

*इन्द्रियबद्ध अनिच्च सङ्खत ..पे० विपरिणामधम्म, तं च दुक्खं ति ? आमन्ता ।

अनिन्द्रियबद्ध अनिच्च सङ्खतं .पे० विपरिणामधम्मं, तं च दुक्खं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१२. *इन्द्रियबद्धञ्ञेव दुक्ख ति ? आमन्ता ।

ननु यदनिच्च त दुक्ख वुत्त भगवता – "अनिन्द्रियबद्ध अनिच्च" ति ? आमन्ता ।

हञ्चि यदनिच्च त दुक्ख वुत्त भगवता – अनिन्द्रियबद्ध अनिच्चं, नो च वत रे वत्तब्बे – "इन्द्रियबद्धञ्ञेव दुक्ख" ति ।

१३ न वत्तब्ब – "इन्द्रियबद्धञ्ञेव दुक्ख" ति ? आमन्ता ।

यथा इन्द्रियबद्धस्स दुक्खस्स परिञ्ञाय भगवति ब्रह्मचरियं वुस्सति, एवमेवं[2] अनिन्द्रियबद्धस्स दुक्खस्स परिञ्ञाय भगवति ब्रह्मचरियं वुस्सती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

यथा इन्द्रियबद्ध दुक्ख परिञ्ञात न पुन उप्पज्जति, एवमेवं अनिन्द्रियबद्ध दुक्ख परिञ्ञात न पुन उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि इन्द्रियबद्धञ्ञेव दुक्खं ति ।

---

१७१ (५) ठपेत्वा अरियमग्गं ति कथा

१४ *ठपेत्वा अरियमग्ग अवसेसा सङ्खारा दुक्खा ति ? आमन्ता ।

---

१ सी० पोत्थके नत्थि । २ एवमेव – स्या०, एवमुपरि पि ।

दुक्खसमुदयो पि दुक्खो ति
दुक्खसमुदयो पि दुक्खो ति ?
तीणेव परिवज्जमानी ति ? न
तीणेव परिवज्जमानी ति ? आमन्ता ।

ननु चत्तारि परिवज्जमानि वुत्तानि [illegible] समुदयो, दुक्खनिरोधो, दुक्खनिरोधगामिनी [illegible]

हञ्चि चत्तारि परिवज्जमानि वुत्तानि [illegible] दुक्खसमुदयो, दुक्खनिरोधो, दुक्खनिरोधगामिनी [illegible] रे वत्तब्बे – "तीणेव परिवज्जमानी" ति ।

'दुक्खसमुदयो पि दुक्खो ति ? आमन्ता ।
केनट्ठेना ति ? अनिच्चट्ठेना' ति' ।
परियमग्गो अनिच्चो ति ? आमन्ता ।
परियमग्गो दुक्खो ति ? न हेवं वत्तब्बे ।...पे
परियमग्गो अनिच्चो सो च न दुक्खो ति ? आमन्ता
दुक्खसमुदयो अनिच्चो, सो च न दुक्खो ति ?
पे० ।
दुक्खसमुदयो अनिच्चो सो च दुक्खो ति ? आमन्ता ।
परियमग्गो अनिच्चो सो च दुक्खो ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
पे० ।

१४ न वत्तब्बं – ठपेत्वा परियमग्गं [illegible] दुक्खा ति ? आमन्ता ।

ननु मा दुक्खनिरोधगामिनी पटिपदा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि मा दुक्खनिरोधगामिनी पटिपदा तेन वत रे वत्तब्बे – 'ठपेत्वा परियमग्गं [illegible] दुक्खा' ति ।

१७२(६) न वत्तब्बं [illegible] ति कथा

१५ न वत्तब्बं – [illegible] परिवज्जमानी" ति ? आमन्ता ।

१ [illegible] – ४

ननु सङ्घो आहुनेय्यो पाहुनेय्यो दक्खिणेय्यो अञ्जलिकरणीयो[1] अनुत्तरं पुञ्ञक्खेत्तं लोकस्सा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सङ्घो आहुनेय्यो पाहुनेय्यो दक्खिणेय्यो अञ्जलिकरणीयो अनुत्तरं पुञ्ञक्खेत्तं लोकस्स, तेन वत रे वत्तब्बे – "सङ्घो दक्खिणं पटिग्गण्हाती" ति ।

*न वत्तब्बं – "सङ्घो दक्खिणं पटिग्गण्हाती" ति ? आमन्ता ।

ननु चत्तारो पुरिसयुगा अट्ठ पुरिसपुग्गला दक्खिणेय्या वुत्ता भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चत्तारो पुरिसयुगा अट्ठ पुरिसपुग्गला दक्खिणेय्या वुत्ता भगवता, तेन वत रे वत्तब्बे – "सङ्घो दक्खिणं पटिग्गण्हाती" ति ।

*न वत्तब्बं – "सङ्घो दक्खिणं पटिग्गण्हाती" ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि केचि सङ्घस्स दानं देन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि केचि सङ्घस्स दानं देन्ति, तेन वत रे वत्तब्बे – "सङ्घो दक्खिणं पटिग्गण्हाती" ति ।

ननु अत्थि केचि सङ्घस्स चीवरं देन्ति ... पे० ... पिण्डपातं देन्ति ... सेनासनं देन्ति ... गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारं देन्ति ... खादनीयं देन्ति ... भोजनीयं देन्ति ... पे० ... पानीयं देन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि केचि सङ्घस्स पानीयं देन्ति, तेन वत रे वत्तब्बे – "सङ्घो दक्खिणं पटिग्गण्हाती" ति ।

*न वत्तब्बं – "सङ्घो दक्खिणं पटिग्गण्हाती" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

"आहुतिं[2] जातवेदो व, महामेघो व मेदनी[3] ।
सङ्घो समाधिसम्पन्नो, पटिग्गण्हाति दक्खिणं" ति ।।

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि सङ्घो दक्खिणं पटिग्गण्हाती ति ।

१७. [1]सङ्घो दक्खिणं पटिग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

मग्गो पटिग्गण्हाति, फलं पटिग्गण्हाती ति ? न हेवं वत्तब्बे ... पे० ... ।

---

१ अञ्जलीकरणीयो – सी०, स्या०, रो० । २ आहूति – सी०; आहुति – स्या०, रो० । ३ मेदिनी – सी०, रो० ।

१७२(७) न वत्तब्बं सङ्घो

१८ *न वत्तब्बं –

ननु सङ्घो आहुनेय्यो पाहुनेय्यो अनुत्तरं पुञ्ञक्खेत्तं लोकस्सा ति ?

हञ्चि सङ्घो आहुनेय्यो ...पे०... तेन वत रे वत्तब्बे – "सङ्घो दक्खिणं

*न वत्तब्बं – "सङ्घो दक्खिणं

ननु चत्तारो पुरिसयुगा अट्ठ पुरिसपुग्गला भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चत्तारो पुरिसयुगा अट्ठ भगवता तेन वत रे वत्तब्बे – "सङ्घो दक्खिणं

*न वत्तब्बं – "सङ्घो दक्खिणं विसोधेती" ति

ननु अत्थि केचि सङ्घस्स दानं दत्वा दक्खिणं आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि केचि सङ्घस्स दानं दत्वा तेन वत रे वत्तब्बे – "सङ्घो दक्खिणं विसोधेती" ति ।

*ननु अत्थि केचि सङ्घस्स चीवरं दत्वा ...पे०... दत्वा .. पे० .. सेनासनं दत्वा गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारं दत्वा खादनीयं दत्वा .. भोजनीयं दत्वा पे० पानीयं दत्वा आराधेन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि केचि सङ्घस्स पानीयं दत्वा दक्खिणं आराधेन्ति तेन वत रे वत्तब्बे – सङ्घो दक्खिणं विसोधेती" ति ।

१९ *सङ्घो दक्खिणं विसोधेती ति ? आमन्ता ।

मग्गो विसोधेति, फलं विसोधेती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

पे० ।

१७४(८) न वत्तब्बं सङ्घो भुञ्जती ति कथा

२० न वत्तब्बं – सङ्घो भुञ्जति पिवति खादति सायती" ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि केचि सङ्घभत्तानि करोन्ति, उद्देसभत्तानि करोन्ति, यागुपानानि करोन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि केचि सङ्घभत्तानि करोन्ति, उद्देसभत्तानि करोन्ति, यागुपानानि करोन्ति, तेन वत रे वत्तब्बे – "सङ्घो भुञ्जति पिवति खादति सायती" ति ।

*न वत्तब्ब – "सङ्घो भुञ्जति पिवति खादति सायती" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "गणभोजन परम्परभोजन अतिरित्तभोजनं अनतिरित्तभोजन" ति ? आमन्ता ।

हञ्चि वुत्त भगवता – "गणभोजन परम्परभोजन अतिरित्तभोजन अनतिरित्तभोजन", तेन वत रे वत्तब्बे – "सङ्घो भुञ्जति पिवति खादति सायती" ति ।

*न वत्तब्ब – "सङ्घो भुञ्जति पिवति खादति सायती" ति ? आमन्ता ।

ननु अट्ठ पानानि वुत्तानि भगवता – अम्बपान, जम्बुपान, चोचपानं, मोचपान, मधुकपान[1], मुद्दिकपानं, सालुकपान[2], फारुसकपान ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अट्ठ पानानि वुत्तानि भगवता – अम्बपान, जम्बुपानं, चोचपान, मोचपान, मधुकपान, मुद्दिकपान, सालुकपान, फारुसकपान, R.
तेन वत रे वत्तब्बे – "सङ्घो भुञ्जति पिवति खादति सायती" ति ।

२१ [1]सङ्घो भुञ्जति पिवति खादति सायती ति ? आमन्ता ।

मग्गो भुञ्जति पिवति खादति सायति, फल भुञ्जति पिवति खादति सायती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१७५(९) न वत्तब्बं सङ्घस्स दिन्नं महप्फलं ति कथा

२२ *न वत्तब्ब – "सङ्घस्स दिन्न महप्फल" ति ? आमन्ता ।

ननु सङ्घो आहुनेय्यो पाहुनेय्यो दक्खिणेय्यो अञ्जलिकरणीयो अनुत्तर पुञ्ञक्खेत्तं लोकस्सा ति ? आमन्ता ।

१ मधुपान – सी०, स्या०, रो० । २ सालुकपान – रो० ।

हञ्चि सङ्घो

तेन वत रे वत्तब्बे – "सङ्घस्स

"न वत्तब्बं – "सङ्घस्स

ननु चत्तारो पुरिसयुगा

भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चत्तारो पुरिसयुगा

भगवता, तेन वत रे वत्तब्बे –

२१ "न वत्तब्बं – "सङ्घस्स

ननु वुत्तं भगवता – "सङ्घे,

चेव पूजितो भविस्सामि सङ्घो चा" ति ?

आमन्ता ।

तेन हि सङ्घस्स दिन्नं महप्फलं ति ?

"न वत्तब्बं – "सङ्घस्स दिन्न

ननु सक्को देवानमिन्दो भगवन्त

"यजमानानं[1] मनुस्सानं,
करोतं ओपधिकं[2] पुञ्ञं

'चत्तारो च पटिपन्ना चत्तारो च फले
एस सङ्घो उजुभूतो,
यजमानानं मनुस्सानं पुञ्ञपेक्खान
करोतं ओपधिकं पुञ्ञं,

'एसो हि सङ्घो विपुलो महग्गतो,
एसप्पमेय्यो उदधी व सागरो ।
एतेहि सेट्ठा नरवीरसावका,
पभङ्करा धम्ममुदीरयन्ति ॥

तेसं सुदिन्नं सुहुतं सुयिट्ठं,
ये सङ्घमुद्दिस्स ददन्ति दानं ।
सा दक्खिणा सङ्घगता पतिट्ठिता,
महप्फला लोकविदून वण्णिता ॥

---

१ [illegible] – सी॰ [illegible] । २ [illegible] – [illegible] । ३ [illegible] पुञ्ञपेक्खान – सी॰ । ४ ओपधिकं – सी॰ ।

"एतादिसं यञ्ञमनुस्सरन्ता,
ये वेदजाता विहरन्ति[1] लोके।
विनेय्य मच्छेरमलं समूलं[2],
अनिन्दिता सग्गमुपेन्ति ठानं" ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता।

तेन हि सङ्घस्स दिन्नं महप्फलं ति।

१७६(१०) न वत्तब्बं बुद्धस्स दिन्नं महप्फलं ति कथा

२४ *न वत्तब्बं – "बुद्धस्स दिन्नं महप्फलं" ति ? आमन्ता।

ननु भगवा द्विपदानं[3] अग्गो, द्विपदानं सेट्ठो, द्विपदानं पमोक्खो, द्विपदानं उत्तमो, द्विपदानं पवरो असमो असमसमो अप्पटिसमो अप्पटिभागो अप्पटिपुग्गलो ति ? आमन्ता।

हञ्चि भगवा द्विपदानं अग्गो, द्विपदानं सेट्ठो, द्विपदानं पमोक्खो, द्विपदानं उत्तमो, द्विपदानं पवरो असमो असमसमो अप्पटिसमो अप्पटिभागो अप्पटिपुग्गलो, तेन वत रे वत्तब्बे – "बुद्धस्स दिन्नं महप्फलं" ति।

*न वत्तब्बं – "बुद्धस्स दिन्नं महप्फलं" ति ? आमन्ता।

अत्थि कोचि[4] बुद्धेन समसमो – सीलेन समाधिना पञ्ञाया ति ? नत्थि।

हञ्चि नत्थि कोचि बुद्धेन समसमो – सीलेन समाधिना पञ्ञाय, तेन वत रे वत्तब्बे – "बुद्धस्स दिन्नं महप्फलं" ति।

*न वत्तब्बं – "बुद्धस्स दिन्नं महप्फलं" ति ? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता –

"नयिमस्मिं वा लोके[5] परस्मिं वा पन,
बुद्धेन सेट्ठो च समो च विज्जति।
यमाहुनेय्यानमग्गतं गतो,
पुञ्ञत्थिकानं[6] विपुलप्फलेसिनं[7]" ति ॥

---

१ विचरन्ति – स्या०। २ समलं – रो०। ३ दिपदानं – स्या०, रो०, एवमुपरि पि। ४ केचि – सी०, रो०। ५ लोकस्मिं – स्या०। ६ पुञ्ञतिकानं – रो०। ७ विपुलफलेसिनं – सी०, स्या०, रो०।

अत्थेव सुत्तन्तो ति ?
तेन हि बुद्धस्स दिन्नं

१७७(११)

२५ "दायकतो व दानं ... आमन्ता ।

ननु अत्थि केचि पटिग्गाहका अञ्जलिकरणीया अनुत्तरं पुञ्ञक्खेत्तं लोकस्सा ...

हञ्चि अत्थि केचि पटिग्गाहका अञ्जलिकरणीया अनुत्तरं पुञ्ञक्खेत्तं लोकस्स, "दायकतो व दानं विसुज्झति, नो

"दायकतो व दानं विसुज्झति ... –

ननु चत्तारो पुरिसयुगा अट्ठ पुरिसपुग्गला भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चत्तारो पुरिसयुगा अट्ठ पुरिसपुग्गला भगवता, नो च वत रे वत्तब्बे – "दायकतो व दानं ... पटिग्गाहकतो" ति ।

"दायकतो व दानं विसुज्झति, नो पटिग्गाहकतो

ननु अत्थि केचि सोतापन्ने दानं दत्वा दक्खिणं आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि केचि सोतापन्ने दानं दत्वा दक्खिणं नो च वत रे वत्तब्बे – दायकतो व दानं ति पटिग्गाहकतो' ति ।

'ननु अत्थि केचि सकदागामिस्स पे० अनागामी अरहतो दानं दत्वा दक्खिणं आराधेन्ती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि केचि अरहतो दानं दत्वा दक्खिणं नो च वत रे वत्तब्बे – दायकतो व दानं वि पटिग्गाहकतो' ति ।

२६ 'पटिग्गाहकतो' दानं विसुज्झती ति ? आमन्ता

१ पटिग्गाहकतो – स्या० ।

अञ्ञो अञ्ञस्स कारको, परकत सुखदुक्खं, अञ्ञो करोति अञ्ञो पटिसवेदेती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*दायकतो व दान विसुज्झति, नो[1] पटिग्गाहकतो ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "चतस्सो खो इमा, आनन्द, दक्खिणाविसुद्धियो ! कतमा चतस्सो ? अत्थानन्द, दक्खिणा दायकतो विसुज्झति, नो पटिग्गाहकतो, अत्थानन्द, दक्खिणा पटिग्गाहकतो विसुज्झति, नो दायकतो, अत्थानन्द, दक्खिणा दायकतो चेव विसुज्झति पटिग्गाहकतो च, अत्थानन्द, दक्खिणा नेव दायकतो विसुज्झति, नो पटिग्गाहकतो। इमा खो, आनन्द, चतस्सो दक्खिणाविसुद्धियो" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "दायकतो व दानं विसुज्झति, नो पटिग्गाहकतो" ति ।

सत्तरसमो वग्गो ।

तस्सुद्दानं

अत्थि अरहतो पुञ्ञूपचयो, नत्थि अरहतो अकालमच्चु, सब्बमिदं कम्मतो, इन्द्रियबद्धञ्ञेव दुक्ख, ठपेत्वा अरियमग्गं अवसेसा सङ्खारा दुक्खा, सङ्घो दक्खिणं पटिग्गण्हाति, सङ्घो दक्खिण विसोधेति, सङ्घो भुञ्जति पिवति खादति सायति, सङ्घस्स दिन्न महप्फल, अत्थि दानं विसुद्धिया[2] ति ।

———o———

१ न – रो० । २ विसुज्झती – स्या० ।

१८.

१७८(१)

१ *न वत्तब्ब – "बुद्धो भगवा'

आमन्ता ।

ननु अत्थि बुद्धवुत्थानि[1] चेतियानि

नगरानि रट्ठानि जनपदानी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि बुद्धवुत्थानि

नगरानि रट्ठानि जनपदानि, तेन वत रे वत्तब्बे –

अट्ठासी ति ।

न वत्तब्ब – "बुद्धो

ननु भगवा लुम्बिनिया जातो, बोधिया मूले

बाराणसियं भगवता धम्मचक्कं पवत्तितं, चापाले

ओस्सट्ठो, कुसिनाराय भगवा परिनिब्बुतो ति ?

हञ्चि भगवा लुम्बिनिया जातो पे०

परिनिब्बुतो, तेन वत रे वत्तब्बे – 'बुद्धो भगवा

ति ।

*न वत्तब्ब – बुद्धो भगवा मनुस्सलोके अट्ठासी" ति ?

ननु वुत्त भगवता – एकमिदाहं भिक्खवे, समयं

विहरामि सुभगवने सालराजमूले ति एकमिदाहं, भिक्खवे,

उरुवेलाय विहरामि अजपालनिग्रोधे पठमाभिसम्बुद्धो' ति

भिक्खवे समयं राजगहे विहरामि वेळुवने कलन्दकनिवापे"

'एकमिदाहं भिक्खवे समयं सावत्थियं विहरामि जेतवने अनाथ-

पिण्डिकस्स आरामे ति एकमिदाहं भिक्खवे समयं वेसालियं

विहरामि महावने कूटागारसालाय ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि बुद्धो भगवा मनुस्सलोके अट्ठासी ति ।

२ बुद्धो भगवा मनुस्सलोके अट्ठासी ति ? आमन्ता ।

---

१ बुद्धवुत्थानि – सी० पी० । २. [illegible] – स्या० ।

ननु भगवा लोके जातो, लोके सवड्ढो[1], लोकं अभिभुय्य विहरति अनुपलित्तो लोकेना ति ? आमन्ता ।

हञ्चि भगवा लोके जातो, लोके सवड्ढो, लोकं अभिभुय्य विहरति अनुपलित्तो लोकेन, नो च वत रे वत्तब्बे – "बुद्धो भगवा मनुस्सलोके अट्ठासी" ति ।

१७९(२) धम्मदेसनाकथा

३ *न वत्तब्बं – "बुद्धेन भगवता धम्मो देसितो" ति ? आमन्ता ।

केन देसितो ति ? अभिनिम्मितेन देसितो ति ।

अभिनिम्मितो जिनो सत्था सम्मासम्बुद्धो सब्बञ्ञू सब्बदस्सावी धम्मस्सामी[2] धम्मप्पटिसरणो ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

*न वत्तब्बं – "बुद्धेन भगवता धम्मो देसितो" ति ? आमन्ता ।

केन देसितो ति ? आयस्मता आनन्देन देसितो ति ।

आयस्मा आनन्दो जिनो सत्था सम्मासम्बुद्धो सब्बञ्ञू सब्बदस्सावी धम्मस्सामी धम्मपटिसरणो ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

४ *न वत्तब्बं – "बुद्धेन भगवता धम्मो देसितो" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "सङ्खित्तेन पि खो अहं, सारिपुत्त[3], धम्मं R
देसेय्यं, वित्थारेन पि खो अहं, सारिपुत्त, धम्मं देसेय्यं, सङ्खित्तवित्थारेन B
पि खो अहं, सारिपुत्त, धम्मं देसेय्यं, अञ्ञातारो च[4] दुल्लभा" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि बुद्धेन भगवता धम्मो देसितो ति ।

५ *न वत्तब्बं – "बुद्धेन भगवता धम्मो देसितो" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "'अभिञ्ञायाहं, भिक्खवे, धम्मं देसेमि, नो अनभिञ्ञाय, सनिदानाहं, भिक्खवे, धम्मं देसेमि, नो अनिदानं,

---

१ सम्बुद्धो – सी०, रो० । २ धम्मसामी – सी०, स्या०, रो० । ३ सारीपुत्त – स्या०, एवमुपरि पि । ४ व – स्या०, रो० ।

सप्पाटिहारियाहं, भिक्खवे धम्मं तस्स
मय्हं, भिक्खवे, अभिञ्ञाय
धम्मं देसयतो नो [illegible],
हारियं करणीयो ओवादो करणीया अनुसासनी[1]
भिक्खवे, तुट्ठिया अलं अत्तमनताय अलं
भगवा, स्वाक्खातो[2] धम्मो, सुप्पटिपन्नो
वेय्याकरणस्मिं भञ्ञमाने
अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।
तेन हि बुद्धेन भगवता धम्मो

१८०(१) करुणाकथा

६ *नत्थि बुद्धस्स भगवतो करुणा
नत्थि बुद्धस्स भगवतो मेत्ता ति ?
नत्थि बुद्धस्स भगवतो करुणा ति ?
नत्थि बुद्धस्स भगवतो मुदिता ...पे॰...
वत्तब्बे । पे॰ ।

*अत्थि बुद्धस्स भगवतो मेत्ता ति ? आमन्ता
अत्थि बुद्धस्स भगवतो करुणा ति ?
अत्थि बुद्धस्स भगवतो मुदिता ...पे॰...
आमन्ता ।

अत्थि बुद्धस्स भगवतो करुणा ति ? न हेवं वत्तब्बे
*नत्थि बुद्धस्स भगवतो करुणा ति ? आमन्ता ।
भगवा अकारुणिको ति ? न हेवं वत्तब्बे ।...
ननु भगवा कारुणिको लोकहितो लोकानुकम्पको
ति ? आमन्ता ।

हञ्चि भगवा कारुणिको लोकहितो लोकानुकम्पको
चरो नो च वत रे वत्तब्बे – 'अत्थि बुद्धस्स भगवतो करुणा'
...पे॰ ।

---

१ [illegible] – सी॰ पी॰; [illegible] – स्या॰ । २ [illegible] – पी॰ । ३ [illegible] सी॰ पी॰ ।

*नत्थि बुद्धस्स भगवतो करुणा ति ? आमन्ता ।

ननु भगवा महाकरुणासमापत्तिं समापज्जी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि भगवा महाकरुणासमापत्तिं समापज्जि, नो च वत रे वत्तब्बे – "नत्थि बुद्धस्स भगवतो करुणा" ति ।

७ †अत्थि बुद्धस्स भगवतो करुणा ति ? आमन्ता ।

भगवा सरागो ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

तेन हि नत्थि बुद्धस्स भगवतो करुणा ति ।

१८१(४) गन्धजातिकथा

८ *बुद्धस्स भगवतो उच्चारपस्सावो अतिविय अञ्ञे गन्धजाते अधिग्गण्हाती[1] ति ? आमन्ता ।

भगवा गन्धभोजी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ननु भगवा ओदनकुम्मासं[2] भुञ्जती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि भगवा ओदनकुम्मासं भुञ्जति, नो च वत रे वत्तब्बे – "बुद्धस्स भगवतो उच्चारपस्सावो अतिविय अञ्ञे गन्धजाते अधिग्गण्हाती" ति ।

*बुद्धस्स भगवतो उच्चारपस्सावो अतिविय अञ्ञे गन्धजाते अधिग्गण्हाती ति ? आमन्ता ।

अत्थि केचि बुद्धस्स भगवतो उच्चारपस्सावं न्हायन्ति[3] विलिम्पन्ति[4] उच्छादेन्ति[5] पेळाय पटिसामेन्ति करण्डाय निक्खिपन्ति[6] आपणे पसारेन्ति[7], तेन च गन्धेन गन्धकरणीयं करोन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१८२(५) एकमग्गकथा

९ *एकेन अरियमग्गेन चत्तारि सामञ्ञफलानि सच्छिकरोती ति ? आमन्ता ।

---

१ अधिगण्हाती – सी०, रो० । २ ओदनकुमासं – सी० । ३ नहायन्ति – सी०, रो० । ४ विलिम्पेन्ति – सी०, रो०, विलिपन्ति – स्या० । ५ उच्चारेन्ति – सी०, रो० । ६ निक्खिपेन्ति – सी०, रो० । ७ पस्सारेन्ति – सी० ।

चतुन्नं फलानं ...पे०...
न हेवं वत्तब्बे । पे०... ।

एकेन अरियमग्गेन चत्तारि
ति ? आमन्ता ।

सोतापत्तिमग्गेना[1] ति ? न हेवं
सकदागामि पे०...
पे० ।

[2]कतमेन मग्गेना ति ? अरहत्तमग्गेन[3]
अरहत्तमग्गेन सक्कायदिट्ठिं
जहती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

अरहत्तमग्गेन सक्कायदिट्ठिं
जहती ति ? आमन्ता ।

ननु तिण्णं संयोजनानं[4] पहानं
ति ? आमन्ता ।

हञ्चि तिण्णं संयोजनानं पहानं
नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहत्तमग्गेन
सीलब्बतपरामासं जहती" ति ।

अरहत्तमग्गेन ओळारिकं कामरागं ओळारिकं
ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अरहत्तमग्गेन ओळारिकं कामरागं ओळारिकं
ति ? आमन्ता ।

ननु कामरागब्यापादानं तनुभावं सकदागामिफलं
ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कामरागब्यापादानं तनुभावं
भगवता नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहत्तमग्गेन ओळारिकं
ओळारिकं ब्यापादं जहती" ति ।

[5]अरहत्तमग्गेन अणुसहगतं कामरागं अणुसहगतं
ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

---

१ [illegible] – सी । २ [illegible] – सी [illegible] सी । ४ [illegible] – सी ।

अरहत्तमग्गेन अणुसहगतं कामरागं अणुसहगतं ब्यापादं जहती ति ? आमन्ता ।

ननु कामरागब्यापादानं अनवसेसप्पहानं अनागामिफलं वुत्तं भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि कामरागब्यापादानं अनवसेसप्पहानं अनागामिफलं वुत्तं भगवता, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहत्तमग्गेन अणुसहगतं कामरागं अणुसहगतं ब्यापादं जहती" ति ।

१० †न वत्तब्बं – "एकेन अरियमग्गेन चत्तारि सामञ्ञफलानि सच्छिकरोती" ति ? आमन्ता ।

भगवता सोतापत्तिमग्गो भावितो ति ? आमन्ता ।

भगवा सोतापन्नो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

भगवता सकदागामि . पे० अनागामिमग्गो भावितो ति ? आमन्ता ।

भगवा अनागामी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

११ *भगवा एकेन अरियमग्गेन चत्तारि सामञ्ञफलानि सच्छिकरोति, सावका चतूहि अरियमग्गेहि चत्तारि सामञ्ञफलानि सच्छिकरोन्ती ति ? आमन्ता ।

सावका बुद्धस्स भगवतो अदिट्ठं दक्खन्ति[1] अनधिगतं अधिगच्छन्ति असच्छिकतं सच्छिकरोन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । . . पे० . . ।

१८३(६) झानसङ्कन्तिकथा

१२ *झाना झानं सङ्कमती ति ? आमन्ता ।

पठमा झाना ततियं झानं सङ्कमती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

झाना झानं सङ्कमती ति ? आमन्ता ।

दुतिया झाना चतुत्थं झानं सङ्कमती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*पठमा झाना दुतियं झानं सङ्कमती ति ? आमन्ता ।

---

१ दक्खिन्ति – सी०, रो० ।

या पठमस्स झानस्स
सा च दुतियस्स झानस्स उप्पादाय
न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*पठमा झाना दुतियं झानं
झानस्स उप्पादाय आवट्टना .. पे०...।
उप्पादाय आवट्टना पे० पच्छिमा"
दुतियं झानं
उप्पज्जती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०...

ननु दुतियं झानं आवट्टेन्तस्स उप्पज्जती
उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि दुतियं झानं आवट्टेन्तस्स
वहन्तस्स उप्पज्जति, नो च वत रे वत्तब्बे —
सङ्कमती' ति । पे० ।

*पठमा झाना दुतियं झानं सङ्कमती ति ?
पठमं झानं कामे आदीनवतो
आमन्ता ।
दुतियं झानं कामे आदीनवतो
न हेवं वत्तब्बे । .. पे० .. ।

*पठमं झानं सवितक्कं सविचारं ति ? आमन्ता ।
दुतियं झानं सवितक्कं सविचारं ति ? न हेवं
.. पे० ।

पठमा झाना दुतियं झानं सङ्कमती ति ? आमन्ता ।
तञ्ञेव पठमं झानं तं दुतियं झानं ति ? न हेवं
...पे०... ।

१३ *दुतिया झाना ततियं झानं सङ्कमती ति ? आमन्ता ।
या दुतियस्स झानस्स उप्पादाय आवट्टना ..पे०...
सा च ततियस्स झानस्स उप्पादाय आवट्टना पे० पच्छिमा ति ? न
हेवं वत्तब्बे । पे० .. ।

*दुतिया झाना ततियं झानं सङ्कमति न वत्तब्ब — 'या

झानस्स उप्पादाय आवट्टना पे० पणिधि, सा व ततियस्स झानस्स उप्पादाय आवट्टना पे० पणिधी" ति ? आमन्ता ।

ततिय झान अनावट्टेन्तस्स उप्पज्जति पे० अप्पणिदहन्तस्स उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . ।

ननु ततियं झान आवट्टेन्तस्स उप्पज्जति पे० पणिदहन्तस्स उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि ततियं झानं आवट्टेन्तस्स उप्पज्जति .पे० पणिदहन्तस्स उप्पज्जति, नो च वत रे वत्तब्बे – "दुतिया झाना ततिय झानं सङ्कमती" ति ।

*दुतिया झाना ततिय झान सङ्कमती ति ? आमन्ता ।

दुतियं झानं वितक्कविचारे आदीनवतो मनसिकरोतो उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

ततियं झान वितक्कविचारे आदीनवतो मनसिकरोतो उप्पज्जती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*दुतियं झानं सप्पीतिक ति ? आमन्ता ।

ततियं झानं सप्पीतिकं ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० । R

दुतिया झाना ततियं झान सङ्कमती ति ? आमन्ता ।

तञ्ञेव दुतिय झानं त ततियं झान ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० ।

१४ *ततिया झाना चतुत्थ झान सङ्कमती ति ? आमन्ता ।

या ततियस्स झानस्स उप्पादाय आवट्टना पे० पणिधि, सा व चतुत्थस्स झानस्स उप्पादाय आवट्टना पे० . पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ततिया झाना चतुत्थं झानं सङ्कमति, न वत्तब्ब – "या ततियस्स झानस्स उप्पादाय आवट्टना पे० . पणिधि, सा व चतुत्थस्स झानस्स उप्पादाय आवट्टना पे० पणिधी" ति ? आमन्ता ।

चतुत्थ झानं अनावट्टेन्तस्स उप्पज्जति पे० अप्पणिदहन्तस्स उप्पज्जती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु चतुत्थ झानं आवट्टेन्तस्स उप्पज्जति पे० पणिदहन्तस्स उप्पज्जती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि चतुत्थं झानं
दहन्तस्स उप्पज्जति, सो च
सङ्कमती" ति ।

*ततिया झाना चतुत्थं झानं
ततियं झानं पीतिं भावीनस्से
आमन्ता ।

चतुत्थं झानं पीतिं भावीनस्सो
न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*ततियं झानं सुखसहगतं ति ?
चतुत्थं झानं सुखसहगतं ति ? न
ततिया झाना चतुत्थं झानं सङ्कमती
तञ्ञेव ततियं झानं तं चतुत्थं झानं
पे० ।

१५ नि वत्तब्ब – "झाना झानं
ननु वुत्तं भगवता – "इध भिक्खवे,
पे० चतुत्थं झानं उपसम्पज्ज विहरती" ति ?
आमन्ता ।

तेन हि झाना झानं सङ्कमती ति ।

१८४(७) झानन्तरिककथा

१६ अत्थि झानन्तरिका ति ? आमन्ता ।
अत्थि फस्सन्तरिका पे० अत्थि
हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि झानन्तरिका ति ? आमन्ता ।
दुतियस्स च झानस्स ततियस्स च झानस्स
झानन्तरिका ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि झानन्तरिका ति ? आमन्ता ।
ततियस्स च झानस्स चतुत्थस्स च झानस्स
झानन्तरिका ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

१ झानन्तरिका – स्या ।

*दुतियस्स च झानस्स ततियस्स च झानस्स अन्तरे नत्थि झानन्तरिका ति ? आमन्ता ।

हञ्चि दुतियस्स च झानस्स ततियस्स च झानस्स अन्तरे नत्थि झानन्तरिका, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि झानन्तरिका" ति ।

*ततियस्स च झानस्स चतुत्थस्स च झानस्स अन्तरे नत्थि झानन्तरिका ति ? आमन्ता ।

हञ्चि ततियस्स च झानस्स चतुत्थस्स च झानस्स अन्तरे नत्थि झानन्तरिका, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि झानन्तरिका" ति ।

१७ *पठमस्स च झानस्स दुतियस्स च झानस्स अन्तरे अत्थि झानन्तरिका ति ? आमन्ता ।

दुतियस्स च झानस्स ततियस्स च झानस्स अन्तरे अत्थि झानन्तरिका ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*पठमस्स च झानस्स दुतियस्स च झानस्स अन्तरे अत्थि झानन्तरिका ति ? आमन्ता ।

ततियस्स च झानस्स चतुत्थस्स च झानस्स अन्तरे अत्थि झानन्तरिका ति ? न हेव वत्तब्बे । .पे० ।

*दुतियस्स च झानस्स ततियस्स च झानस्स अन्तरे नत्थि झानन्तरिका ति ? आमन्ता ।

पठमस्स च झानस्स दुतियस्स च झानस्स अन्तरे नत्थि झानन्तरिका ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*ततियस्स च झानस्स चतुत्थस्स च झानस्स अन्तरे नत्थि झानन्तरिका ति ? आमन्ता ।

पठमस्स च झानस्स दुतियस्स च झानस्स अन्तरे नत्थि झानन्तरिका ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१८ अवितक्को विचारमत्तो समाधि झानन्तरिका ति ? आमन्ता ।

सवितक्को सविचारो समाधि झानन्तरिका ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अवितक्को विचारमत्तो समाधि झानन्तरिका ति ? आमन्ता ।

अवितक्को वत्तब्बे । पे० ।

*सवितक्को सविचारो अवितक्को विचारमत्तो हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अवितक्को अविचारो समाधि अवितक्को विचारमत्तो समाधि हेव वत्तब्बे । पे० ।

१९ *द्विन्न झानान समाधी ति ? आमन्ता ।

ननु अवितक्के विचारमत्ते निरुद्ध दुतियं झान पटुप्पज्ज[1] ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अवितक्के विचारमत्ते समाधिम्हि निरुद्ध दुतिय झान पटुप्पज्ज, नो च वत रे पटुप्पन्नझानमन्तरे अवितक्को विचारमत्तो समाधी

२० [1]अवितक्को विचारमत्तो समाधि च आमन्ता ।

अवितक्को विचारमत्तो समाधि पठम झान पे० ततिय झान पे० चतुत्थं झानं ति ?

तेन हि अवितक्को विचारमत्तो समाधि

२१ *अवितक्को विचारमत्तो समाधि आमन्ता ।

ननु तयो समाधी वुत्ता भगवता – सवितक्को अवितक्को विचारमत्तो समाधि अवितक्को अविचारो समाधी ति आमन्ता ।

हञ्चि तयो समाधी वुत्ता भगवता – सवितक्को अविचारो समाधि नो च वत रे वत्तब्बे – अवितक्को समाधि झानन्तरिका ति ।

---

१ पटुप्पन्नं झानं अन्तरे – सी० रो० । २ चतुत्थं – स्या० ; चतुत्थं –
१–१ समाधी – रो० ।

१८५(८) सद्दं सुणाती ति कथा

२२ *समापन्नो सद्दं सुणाती ति? आमन्ता।

समापन्नो चक्खुना रूप पस्सति पे० . सोतेन ...पे०... घानेन ..पे० जिव्हाय .पे० . कायेन फोट्ठब्बं फुसती ति? न हेव वत्तब्बे। .. पे० ।

*समापन्नो सद्द सुणाती ति? आमन्ता।

सोतविञ्ञाणसमङ्गी समापन्नो ति? न हेव वत्तब्बे।

ननु समाधि मनोविञ्ञाणसमङ्गिस्सा ति? आमन्ता।

हञ्चि समाधि मनोविञ्ञाणसमङ्गिस्स, नो च वत रे वत्तब्बे – "समापन्नो सद्द सुणाती" ति।

*समाधि मनोविञ्ञाणसमङ्गिस्स, सोतविञ्ञाणसमङ्गी सद्दं सुणाती ति? आमन्ता।

हञ्चि समाधि मनोविञ्ञाणसमङ्गिस्स, सोतविञ्ञाणसमङ्गी सद्द सुणाति, नो च वत रे वत्तब्बे – "समापन्नो सद्द सुणाती" ति।

समाधि मनोविञ्ञाणसमङ्गिस्स, सोतविञ्ञाणसमङ्गी सद्दं सुणाती ति? आमन्ता।

द्विन्न फस्सानं पे० द्विन्नं चित्तानं समोधानं होती ति? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

२३ †न वत्तब्ब – "समापन्नो सद्द सुणाती" ति? आमन्ता।

ननु पठमस्स झानस्स सद्दो कण्टको[1] वुत्तो भगवता ति? आमन्ता।

हञ्चि पठमस्स झानस्स सद्दो कण्टको वुत्तो भगवता, तेन वत रे वत्तब्बे – "समापन्नो सद्द सुणाती" ति।

२४ *पठमस्स झानस्स सद्दो कण्टको वुत्तो भगवता ति, समापन्नो सद्द सुणाती ति? आमन्ता।

दुतियस्स झानस्स वितक्को विचारो कण्टको वुत्तो भगवता, अत्थि तस्स वितक्कविचारा ति? न हेव वत्तब्बे। पे० ।

*पठमस्स झानस्स सद्दो कण्टको वुत्तो भगवता ति, समापन्नो सद्द सुणाती ति? आमन्ता।

---

१ कण्डको – म०. एवमपरि पि।

ततियस्स झानस्स
अस्सासपस्सासो कण्टको ...
कण्टको .. विञ्ञाणञ्चायतनं
कण्टको आकिञ्चञ्ञायतनं
कण्टको नेवसञ्ञानासञ्ञायतनं
सञ्ञा कण्टको सञ्ञावेदयितनिरोधं
च कण्टको वुत्तो[1] भगवता, अत्थि तत्थ
हेतु वत्तब्बे । पे०.. ।

१८६(९) चक्खुना रूपं पस्सती ति

२५ *चक्खुना रूपं पस्सती ति ?
रूपेन रूपं पस्सती ति ? न हेवं
रूपेन रूपं पस्सती ति ? आमन्ता ।
रूपेन रूपं पटिविजानाती ति ? न हेवं
रूपेन रूपं पटिविजानाती ति ? आमन्ता ।
रूपं मनोविञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
चक्खुना रूपं पस्सती ति ? आमन्ता ।
अत्थि चक्खुस्स आवट्टना ..पे०...
वत्तब्बे । पे० ।

ननु नत्थि चक्खुस्स आवट्टना पे० पणिधी ति
हञ्चि नत्थि चक्खुस्स आवट्टना पे० – पणिधि,
रे वत्तब्बे – 'चक्खुना रूपं पस्सती' ति ।

*सोतेन सद्दं सुणाती ति पे० घानेन गन्धं घायती ति पे०
जिव्हाय रसं सायती ति पे० कायेन फोट्ठब्बं फुसती ति ? आमन्ता ।
कायेन कायं फुसती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।
कायेन कायं फुसती ति ? आमन्ता ।
कायेन कायं पटिविजानाती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।
कायेन कायं पटिविजानाती ति ? आमन्ता ।
कायं मनोविञ्ञाणं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

---

१ वुत्त – स्या ।

कायेन फोट्ठब्बं फुसती ति ? आमन्ता ।

अत्थि कायस्स आवट्टना पे० . पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे०... ।

ननु नत्थि कायस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नत्थि कायस्स आवट्टना पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "कायेन फोट्ठब्बं फुसती" ति । पे० ।

२६ †न वत्तब्ब – "चक्खुना रूप पस्सती" ति .पे० "कायेन फोट्ठब्बं फुसती" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "इध, भिक्खवे, भिक्खु चक्खुना रूपं पस्सति पे० . कायेन फोट्ठब्ब फुसती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि चक्खुना रूप पस्सति पे० कायेन फोट्ठब्बं फुसती ति ।

अट्ठारसमो वग्गो ।

तस्सुद्दानं

बुद्धो भगवा मनुस्सलोके अट्ठासि, बुद्धेन भगवता धम्मो देसितो, नत्थि बुद्धस्स भगवतो करुणा, बुद्धस्स भगवतो उच्चारपस्सावो अतिविय अञ्ञे गन्धजाते अधिग्गण्हाति, एकेन अरियमग्गेन चत्तारि सामञ्ञफलानि सच्छिकरोति, झाना झानं सङ्कमति, अत्थि झानन्तरिका, समापन्नो[1] सद्द सुणाति, चक्खुना रूपं पस्सति कायेन फोट्ठब्बं फुसती[2] ति[2] ।

———०———

१ अत्थि समापन्नो – सी० । २–२ फुसति – सी०, म० ।

१९.

१८७(१)

१ "अतीते किलेसे जहती ति ? आमन्ता ।

निरुद्धं निरोधेति, विगतं विगमेति, खीणं खेपेति, अत्थङ्गतं अत्थङ्गमेति, अब्भत्थङ्गतं पे०... ।

अतीते किलेसे जहती ति ?

ननु अतीतं निरुद्धं ति ?

हञ्चि अतीतं निरुद्धं, नो च वत रे जहती" ति ।

अतीते किलेसे जहती ति ? आमन्ता ।

ननु अतीतं नत्थी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अतीतं नत्थि, नो च वत रे वत्तब्बे जहती" ति ।

२ "अनागते किलेसे जहती ति ? आमन्ता ।

अजातं अजनेति, असञ्जातं अनिब्बत्तेति[1] अपातुभूतं अपातुभावेती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

अनागते किलेसे जहती ति ? आमन्ता ।

ननु अनागतं अजातं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागतं अजातं नो च वत रे वत्तब्बे – किलेसे जहती" ति ।

अनागते किलेसे जहती ति ? आमन्ता ।

ननु अनागतं नत्थी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनागतं नत्थि नो च वत रे वत्तब्बे – "अनागते जहती" ति ।

३ "पच्चुप्पन्ने किलेसे जहती ति ? आमन्ता ।

---

१ अनिब्बत्तेति – रो० ।

रत्तो राग जहति, दुट्ठो दोस जहति, मूळ्हो मोहं जहति, किलिट्ठो किलेसे जहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

रागेन राग जहति, दोसेन दोस जहति, मोहेन मोह जहति, किलेसेहि किलेसे जहती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*रागो चित्तसम्पयुत्तो, मग्गो चित्तसम्पयुत्तो ति ? आमन्ता ।

द्विन्नं चित्तान समोधानं होती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*रागो अकुसलो, मग्गो कुसलो ति ? आमन्ता ।

कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कुसलाकुसला सावज्जानवज्जा हीनपणीता कण्हसुक्कसप्पटिभागा धम्मा सम्मुखीभावं आगच्छन्ती ति ? आमन्ता । B

ननु वुत्तं भगवता –"चत्तारिमानि, भिक्खवे, सुविदूरविदूरानि ! कतमानि चत्तारि ? नभं च, भिक्खवे, पथवी च – इदं पठमं सुविदूरविदूरं . पे० तस्मा सत धम्मो असब्भि आरका" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "कुसलाकुसला पे० सम्मुखीभावं आगच्छन्ती" ति ।

४ न वत्तब्बं – "अतीते किलेसे जहति, अनागते किलेसे जहति, पच्चुप्पन्ने किलेसे जहती" ति ? आमन्ता ।

नत्थि किलेसे जहती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

तेन हि अतीते किलेसे जहति, अनागते किलेसे जहति, पच्चुप्पन्ने किलेसे जहती ति ।

१८८(२) सुञ्ञताकथा

५ *सुञ्ञता सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना ति ? आमन्ता । R 5

अनिमित्त सङ्खारक्खन्धपरियापन्न ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सुञ्ञता सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना ति ? आमन्ता ।

अप्पणिहितो सङ्खारक्खन्धपरियापन्नो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अनिमित्तं वा
आमन्ता ।

सुञ्ञता न वत्तब्बा —
हेव वत्तब्बे । ...पे॰ ।

अप्पणिहितो न वत्तब्बो —
आमन्ता ।

सुञ्ञता न वत्तब्बा —
हेव वत्तब्बे । पे॰ ।

*सुञ्ञता सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना

सङ्खारक्खन्धो न अनिच्चो न
खयधम्मो न वयधम्मो न विरागधम्मो न
धम्मो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे॰ ।

ननु सङ्खारक्खन्धो अनिच्चो सङ्खतो
वयधम्मो विरागधम्मो निरोधधम्मो ति

हञ्चि सङ्खारक्खन्धो अनिच्चो ..
न वत रे वत्तब्बे — "सुञ्ञता

६ *रूपक्खन्धस्स सुञ्ञता
आमन्ता ।

सङ्खारक्खन्धस्स सुञ्ञता रूपक्खन्धपरियापन्ना
वत्तब्बे । पे॰ ।

वेदनाक्खन्धस्स पे॰ सञ्ञाक्खन्धस्स ...
क्खन्धस्स सुञ्ञता सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना ति ? आमन्ता

सङ्खारक्खन्धस्स सुञ्ञता विञ्ञाणक्खन्धपरिया
न हेव वत्तब्बे । पे॰ ।

*सङ्खारक्खन्धस्स सुञ्ञता न वत्तब्बा —
पन्ना' ति ? आमन्ता ।

रूपक्खन्धस्स सुञ्ञता न वत्तब्बा —
ति ? न हेव वत्तब्बे । ..पे॰... ।

सङ्खारक्खन्धस्स सुञ्ञता न वत्तब्बा —

परियापन्ना . पे० . सञ्ञाक्खन्धपरियापन्ना . विञ्ञाणक्खन्धपरियापन्ना" ति ? आमन्ता ।

विञ्ञाणक्खन्धस्स सुञ्ञता न वत्तब्बा – "सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना" ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

७ न वत्तब्ब – सुञ्ञता सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "सुञ्ञमिद, भिक्खवे, सङ्खारा अत्तेन वा अत्तनियेन वा" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि सुञ्ञता सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना ति ।

१८९(३) सामञ्ञफलकथा

८. *सामञ्ञफलं असङ्खत ति ? आमन्ता ।

निब्बान ताणं लेण सरणं परायण[1] अच्चुत अमतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

सामञ्ञफल असङ्खत, निब्बान असङ्खतं ति ? आमन्ता ।

द्वे असङ्खतानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

द्वे असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

द्वे ताणानि पे० अन्तरिका वा ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० ।

९ *सामञ्ञफलं असङ्खत ति ? आमन्ता ।

सामञ्ञ असङ्खत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०... ।

सामञ्ञ सङ्खतं ति ? आमन्ता ।

सामञ्ञफल सङ्खतं ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

*सोतापत्तिफल असङ्खत ति ? आमन्ता ।

सोतापत्तिमग्गो असङ्खतो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

सोतापत्तिमग्गो सङ्खतो ति ? आमन्ता ।

सोतापत्तिफल सङ्खतं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*सकदागामिफल पे० अनागामिफल पे० अरहत्तफलं असङ्खत ति ? आमन्ता ।

---

१ परायन – सी०, स्या०, रो० ।

अरहत्तमग्गो
अरहत्तमग्गो सङ्खतो ति,
अरहत्तफलं सङ्खतं ति ?
*सोतापत्तिफलं असङ्खतं,
पे० अरहत्तफलं असङ्खतं,
पञ्च असङ्खतानी ति ? न हेवं...
पञ्च असङ्खतानी ति ?
पञ्च ताणानि पे० ..
पे० ।

१९०(४) पत्तिकथा

१० *पत्ति असङ्खता ति ?
निब्बानं ताणं लेणं सरणं परायणं
वत्तब्बं । पे० .. ।
पत्ति असङ्खता, निब्बानं असङ्खतं ति
द्वे असङ्खतानी ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
द्वे असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।
द्वे ताणानि ...पे०.. अन्तरिका वा ति ?
.. पे० ।
११ *चीवरस्स पत्ति असङ्खता ति ? आमन्ता
निब्बानं पे० अमतं ति ? न हेवं वत्तब्बे ।
चीवरस्स पत्ति असङ्खता निब्बानं असङ्खतं ति ?
द्वे असङ्खतानी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०...
द्वे असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।
द्वे ताणानि पे० अन्तरिका वा ति ? न
पे० ।
पिण्डपातस्स पे० सेनासनस्स ...पे०...
गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारस्स पत्ति असङ्खता ति ? आमन्ता ।
निब्बानं पे० अच्चुतं अमतं ति ? न हेवं...
पे० ।

गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारस्स पत्ति असङ्खता, निब्बानं असङ्खतं ति ? आमन्ता ।

द्वे असङ्खतानी ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे०.. ।

द्वे असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

द्वे ताणानि . पे० . अन्तरिका वा ति ? न हेवं वत्तब्बे॰। .. पे० .. ।

*चीवरस्स पत्ति असङ्खता . पे० . पिण्डपातस्स ...पे०... सेनासनस्स . पे० गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारस्स पत्ति असङ्खता, निब्बान असङ्खतं ति ? आमन्ता ।

पञ्च असङ्खतानी ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे०. ।

पञ्च असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

पञ्च ताणानि पे० अन्तरिका वा ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे० ।

१२ *पठमस्स झानस्स पत्ति असङ्खता (एवं सब्बं वित्थारेतब्ब) दुतियस्स झानस्स ततियस्स झानस्स . चतुत्थस्स झानस्स . आकासानञ्चायतनस्स विञ्ञाणञ्चायतनस्स .. आकिञ्चञ्ञायतनस्स नेवसञ्ञानासञ्ञायतनस्स सोतापत्तिमग्गस्स सोतापत्तिफलस्स सकदागामिमग्गस्स सकदागामिफलस्स ... अनागामिमग्गस्स अनागामिफलस्स अरहत्तमग्गस्स . अरहत्तफलस्स पत्ति असङ्खता ति ? आमन्ता ।

निब्बान पे० अच्चुत अमत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अरहत्तफलस्स पत्ति असङ्खता, निब्बान असङ्खतं ति ? आमन्ता ।

द्वे असङ्खतानी ति ? न हेवं वत्तब्वे । . पे०.. ।

द्वे असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

द्वे ताणानि पे० अन्तरिका वा ति ? न हेवं वत्तब्वे । पे० ।

*सोतापत्तिमग्गस्स पत्ति असङ्खता सोतापत्तिफलस्स पत्ति असङ्खता अरहत्तमग्गस्स पत्ति असङ्खता अरहत्तफलस्स पत्ति असङ्खता निब्बान असङ्खत ति ? आमन्ता ।

नव असङ्खतानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

नव असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

नव ताणानि पे० अन्तरिका वा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१३ [1]न वत्तब्ब – पत्ति असङ्खता ति ? आमन्ता ।

पत्ति रूपं वेदना सञ्ञा सङ्खारा विञ्ञाण ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि पत्ति असङ्खता ति ।

---

१६१ (५) तथताकथा

१४ *सब्बधम्मान तथता असङ्खता ति ? आमन्ता ।

निब्बान पे० अमत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०.. ।

सब्बधम्मान तथता असङ्खता, निब्बान असङ्खत ति ? आमन्ता ।

द्वे असङ्खतानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

द्वे असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

द्वे ताणानि ..पे० अन्तरिका वा ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० ।

१५ *रूपस्स रूपता ननु रूपता असङ्खता ति ? आमन्ता ।

निब्बान पे० अमत ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे०.. ।

रूपस्स रूपता, ननु रूपता असङ्खता, निब्बान असङ्खतं ति ? आमन्ता ।

द्वे असङ्खतानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

द्वे असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

द्वे ताणानि पे० अन्तरिका वा ति ? न हेव वत्तब्ब । ..पे० ।

वेदनाय वेदनता ननु वेदनता पे० सञ्ञाय सञ्ञाता, ननु सञ्ञाता ..पे०.. सङ्खारान सङ्खारता, ननु सङ्खारता पे०.. विञ्ञाणस्स विञ्ञाणता, ननु विञ्ञाणता असङ्खता ति ? आमन्ता ।

---

1 रूप – सी. ।

निब्बान पे० अमत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*रूपस्स रूपता, ननु रूपता पे० विञ्ञाणस्स विञ्ञाणता, ननु विञ्ञाणता असङ्खता, निब्बान असङ्खत ति ? आमन्ता ।

छ असङ्खतानी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

छ असङ्खतानी ति ? आमन्ता ।

छ ताणानि पे० अन्तरिका वा ति ? न हेव वत्तब्बे । .. पे०. ।

१६ †न वत्तब्ब – "सब्बधम्मान तथता असङ्खता" ति ? आमन्ता ।

सब्बधम्मानं तथता रूपं ... वेदना .. सञ्ञा . सङ्खारा . विञ्ञाण ति ? न[1] हेवं वत्तब्बे[1] ।

तेन हि सब्बधम्मान तथता असङ्खता ति ।

१९२(६) कुसलकथा

१७ *निब्बानधातु कुसला ति ? आमन्ता ।

सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०. ।

ननु अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना पे० . पणिधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "निब्बानधातु कुसला" ति ।

१८ *अलोभो कुसलो सारम्मणो, अत्थि तस्स आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

निब्बानधातु कुसला सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

अदोसो कुसलो पे० अमोहो कुसलो पे० सद्धा विरिय सति समाधि पे० पञ्ञा कुसला सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? आमन्ता ।

१–१ आमन्ता – सी०, रो०।

निब्बानधातु कुसला सारम्मणा, अत्थि ताय आवट्टना …पे०… पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*निब्बानधातु कुसला अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना पे०… पणिधी ति ? आमन्ता ।

अलोभो कुसलो अनारम्मणो, नत्थि तस्स आवट्टना पे०… पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

निब्बानधातु कुसला अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना …पे०… पणिधी ति ? आमन्ता ।

अदोसो कुसलो पे० अमोहो कुसलो पे० सद्धा – विरिय .. सति समाधि पे० पञ्ञा कुसला अनारम्मणा, नत्थि ताय आवट्टना पे० पणिधी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

१९ न वत्तब्बं – "निब्बानधातु कुसला" ति ? आमन्ता ।

ननु निब्बानधातु अनवज्जा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि निब्बानधातु अनवज्जा, तेन वत रे वत्तब्बे – "निब्बानधातु कुसला" ति ।

१९३ (७) अच्चन्तनियामकथा

२० *अत्थि पुथुज्जनस्स अच्चन्तनियामता ति ? आमन्ता ।

मातुघातको अच्चन्तनियतो पितुघातको पे० अरहन्तघातको पे० रुहिरुप्पादको पे० सङ्घभेदको अच्चन्तनियतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे०.. ।

२१ *अत्थि पुथुज्जनस्स अच्चन्तनियामता ति ? आमन्ता ।

अच्चन्तनियतस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छा उप्पज्जेय्या ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अच्चन्तनियतस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छा उप्पज्जेय्य, नो च वत रे वत्तब्बे – 'अत्थि पुथुज्जनस्स अच्चन्तनियामता' ति ।

*अच्चन्तनियतस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छा नुप्पज्जेय्या ति ? आमन्ता ।

पहीना ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पहीना ति ? आमन्ता ।

सोतापत्तिमग्गेना ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० । R

सकदागामिमग्गेन .पे० अनागामिमग्गेन . पे० अरहत्त-मग्गेना ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*कतमेन मग्गेना ति ? अकुसलेन मग्गेना ति ।

अकुसलो मग्गो निय्यानिको[1] खयगामी बोधगामी[2] अनासवो .पे० . असङ्किलेसिको ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु अकुसलो मग्गो अनिय्यानिको पे० .. सङ्किलेसिको ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अकुसलो मग्गो अनिय्यानिको पे० सङ्किलेसिको, नो च वत रे वत्तब्बे – "अच्चन्तनियतस्स पुग्गलस्स विचिकिच्छा अकुसलेन मग्गेन पहीना" ति ।

२२ *सस्सतदिट्ठिया नियतस्स पुग्गलस्स उच्छेददिट्ठि उप्पज्जेय्या ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सस्सतदिट्ठिया नियतस्स पुग्गलस्स उच्छेददिट्ठि उप्पज्जेय्य, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि पुथुज्जनस्स अच्चन्त-नियामता" ति ।

*सस्सतदिट्ठिया नियतस्स पुग्गलस्स उच्छेददिट्ठि नुप्पज्जेय्या ति ? आमन्ता ।

पहीना ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

पहीना ति ? आमन्ता ।

सोतापत्तिमग्गेना ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सकदागामिमग्गेन पे० अनागामिमग्गेन पे० अरहत्त-मग्गेना ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*कतमेन मग्गेना ति ? अकुसलेन मग्गेना ति ।

अकुसलो मग्गो पे० नो च वत रे वत्तब्बे – "सस्सतदिट्ठिया नियतस्स पुग्गलस्स उच्छेददिट्ठि अकुसलेन मग्गेन पहीना" ति । R

२३ *उच्छेददिट्ठिया नियतस्स पुग्गलस्स सस्सतदिट्ठि उप्पज्जेय्या ति ? आमन्ता ।

हञ्चि उच्छेददिट्ठिया नियतस्स पुग्गलस्स सस्सतदिट्ठि

---

१ नीयानिको – रो०, एवमुपरि पि । २ बोधगामी अपचयगामी – स्या० ।

उप्पज्जेय्य, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि नियामता" ति ।

*उच्छेददिट्ठिया नियतस्स पुग्गलस्स ति ? आमन्ता ।

पहीना ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

पहीना ति ? आमन्ता ।

सोतापत्तिमग्गेना ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०...

सकदागामिमग्गेन पे० अनागामिमग्गेन ...पे०... मग्गेना ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*कतमेन मग्गेना ति ? अकुसलेन मग्गेना ति ।

अकुसलो मग्गो पे० नो च वत रे वत्तब्बे – नियतस्स पुग्गलस्स सस्सतदिट्ठि अकुसलेन मग्गेन पहीना" ति ।

२४ न वत्तब्ब – "अत्थि पुथुज्जनस्स ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "इध, भिक्खवे, एकच्चो पुग्गलो समन्नागतो होति एकन्तकाळकेहि अकुसलेहि धम्मेहि, सो सकिं निमुग्गो निमुग्गो व होती' ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि पुथुज्जनस्स अच्चन्तनियामता ति ।

२५ *वुत्तं भगवता – "इध भिक्खवे एकच्चो पुग्गलो समन्नागतो होति एकन्तकाळकेहि अकुसलेहि धम्मेहि, सो सकिं निमुग्गो निमुग्गो व होती ति कत्वा तेन च कारणेन अत्थि पुथुज्जनस्स अच्चन्तनियामता ति ? आमन्ता ।

वुत्तं भगवता – "इध भिक्खवे एकच्चो पुग्गलो उम्मुज्जित्वा निमुज्जती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

सब्बकालं उम्मुज्जित्वा निमुज्जती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ... ।

*वुत्तं भगवता – इध भिक्खवे एकच्चो पुग्गलो समन्नागतो होति एकन्तकाळकेहि अकुसलेहि धम्मेहि सो सकिं ... व होती ति – कत्वा तेन च कारणेन अत्थि ... ति ? आमन्ता

वुत्तं भगवता – "इध, भिक्खवे, एकच्चो पुग्गलो उम्मुज्जित्वा ठितो होति, उम्मुज्जित्वा विपस्सति विलोकेति, उम्मुज्जित्वा पतरति, उम्मुज्जित्वा पतिगाधप्पत्तो होती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

सब्बकालं उम्मुज्जित्वा पतिगाधप्पत्तो होती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

१९४(८) इन्द्रियकथा

२६. *नत्थि लोकियं सद्धिन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

नत्थि लोकिया सद्धा ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

नत्थि लोकियं विरियिन्द्रियं ...पे०... सतिन्द्रियं ...पे०... समाधिन्द्रियं ...पे०... पञ्ञिन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

नत्थि लोकिया पञ्ञा ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

*अत्थि लोकिया सद्धा ति ? आमन्ता ।

अत्थि लोकियं सद्धिन्द्रियं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

अत्थि लोकियं विरियं ...पे०... सति ...पे०... समाधि ...पे०... पञ्ञा ति ? आमन्ता ।

अत्थि लोकियं पञ्ञिन्द्रियं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

*अत्थि लोकियो मनो, अत्थि लोकियं मनिन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

अत्थि लोकिया सद्धा, अत्थि लोकियं सद्धिन्द्रियं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

अत्थि लोकियो मनो, अत्थि लोकियं मनिन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

अत्थि लोकिया पञ्ञा, अत्थि लोकियं पञ्ञिन्द्रियं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

*अत्थि लोकियं सोमनस्सं, अत्थि लोकियं सोमनस्सिन्द्रियं ...पे०... अत्थि लोकियं जीवितं, अत्थि लोकियं जीवितिन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

अत्थि लोकिया सद्धा, अत्थि लोकियं सद्धिन्द्रियं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

अत्थि लोकियं जीवितं, अत्थि लोकियं जीवितिन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

अत्थि लोकिया पञ्ञा, अत्थि ... हेव वत्तब्बे । पे० ।

२७ *अत्थि लोकिया सद्धा, नत्थि ... आमन्ता ।

अत्थि लोकियो मनो, नत्थि लोकियं ... वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि लोकिया पञ्ञा, नत्थि लोकियं ... आमन्ता ।

अत्थि लोकियो मनो, नत्थि लोकियं ... वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि लोकिया सद्धा, नत्थि लोकियं ... आमन्ता ।

अत्थि लोकियं सोमनस्सं, नत्थि ...

अत्थि लोकियं जीवितं, नत्थि लोकियं जीवितिन्द्रियं ... वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि लोकिया पञ्ञा, नत्थि लोकियं ... आमन्ता ।

अत्थि लोकियो मनो नत्थि लोकियं मनिन्द्रियं ति ...

अत्थि लोकियं जीवितं नत्थि लोकियं जीवितिन्द्रियं ति ? ... वत्तब्बे । पे० ।

२८ *अत्थि लोकुत्तरा सद्धा, अत्थि लोकुत्तरं सद्धिन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

अत्थि लोकिया सद्धा अत्थि लोकियं सद्धिन्द्रियं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ... ।

अत्थि लोकुत्तरं विरियं पे० अत्थि लोकुत्तरा ... अत्थि लोकुत्तरं पञ्ञिन्द्रियं ति ? आमन्ता ।

अत्थि लोकिया पञ्ञा अत्थि लोकियं पञ्ञिन्द्रियं ... न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि लोकिया सद्धा,

अत्थि लोकुत्तरा सद्धा, नत्थि लोकुत्तरं सद्धिन्द्रियं ति? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०... ।

अत्थि लोकियं विरियं ...पे०... अत्थि लोकिया पञ्ञा, नत्थि लोकियं पञ्ञिन्द्रियं ति? आमन्ता।

अत्थि लोकुत्तरा पञ्ञा, नत्थि लोकुत्तर पञ्ञिन्द्रिय ति? न हेव वत्तब्बे। ...पे०...।

२९ *नत्थि लोकियानि पञ्चिन्द्रियानी ति? आमन्ता।

ननु वुत्तं भगवता – "अद्दसं खो अहं, भिक्खवे, बुद्धचक्खुना लोकं वोलोकेन्तो सत्ते अप्परजक्खे महारजक्खे, तिक्खिन्द्रिये मुदिन्द्रिये, स्वाकारे[1] द्वाकारे, सुविञ्ञापये दुविञ्ञापये[1], अप्पेकच्चे परलोकवज्ज-भयदस्साविनो विहरन्ते" ति[1] अत्थेव सुत्तन्तो ति? आमन्ता।

तेन हि अत्थि लोकियानि पञ्चिन्द्रियानी ति।

एकूनवीसतिमो वग्गो।

तस्सुद्दानं

अतीते किलेसे जहति अनागते किलेसे जहति पच्चुप्पन्ने किलेसे जहति, सुञ्ञता सङ्खारक्खन्धपरियापन्ना, सामञ्ञफल असङ्खत, पत्ति असङ्खता, सब्बधम्मान तथता असङ्खता, निब्बानधातु कुसला, अत्थि पुथुज्जनस्स अच्चन्तनियामता, नत्थि लोकियानि पञ्चिन्द्रियानी ति।

———o———

२०. वीसतिमो

१९५(१) असञ्चिच्चकथा

१ *असञ्चिच्च मातरं जीविता
ति? आमन्ता।

असञ्चिच्च पाणं हन्त्वा
वत्तब्बे। पे०।

असञ्चिच्च मातरं जीविता वोरोपेत्वा
आमन्ता।

असञ्चिच्च अदिन्नं आदियित्वा ...पे०...
मुसावादी होती ति? न हेवं वत्तब्बे। ...पे०...।

*असञ्चिच्च पाणं हन्त्वा पाणातिपाती न
असञ्चिच्च मातरं जीविता वोरोपेत्वा
ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

असञ्चिच्च अदिन्नं आदियित्वा ...पे०...
मुसावादी न होती ति? आमन्ता।

असञ्चिच्च मातरं जीविता वोरोपेत्वा
ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

२ *असञ्चिच्च मातरं जीविता वोरोपेत्वा
होती ति? आमन्ता।

'असञ्चिच्च मातरं जीविता वोरोपेत्वा आनन्तरिको
ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति? नत्थि।

'सञ्चिच्च मातरं जीविता वोरोपेत्वा आनन्तरिको
ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति? आमन्ता।

हञ्चि 'सञ्चिच्च मातरं जीविता वोरोपेत्वा
होती' ति – अत्थेव सुत्तन्तो नो च वत रे वत्तब्बे –
मातरं जीविता वोरोपेत्वा आनन्तरिको होती' ति।

३ न वत्तब्बं – 'मातुघातको आनन्तरिको' ति?

ननु माता जीविता वोरोपिता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि माता जीविता वोरोपिता, तेन वत रे वत्तब्बे – "मातुघातको आनन्तरिको" ति ।

न वत्तब्बं – "पितुघातको आनन्तरिको" ति ? आमन्ता ।

ननु पिता जीविता वोरोपितो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि पिता जीविता वोरोपितो, तेन वत रे वत्तब्बे – "पितुघातको आनन्तरिको" ति ।

न वत्तब्बं – "अरहन्तघातको आनन्तरिको" ति ? आमन्ता ।

ननु अरहा जीविता वोरोपितो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा जीविता वोरोपितो, तेन वत रे वत्तब्बे – "अरहन्तघातको आनन्तरिको" ति ।

न वत्तब्ब – "रुहिरुप्पादको[1] आनन्तरिको" ति ? आमन्ता ।

ननु तथागतस्स लोहितं उप्पादितं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि तथागतस्स लोहित उप्पादितं, तेन वत रे वत्तब्बे – "रुहिरुप्पादको आनन्तरिको" ति ।

४ *सङ्घभेदको आनन्तरिको ति ? आमन्ता ।

सब्बे सङ्घभेदका आनन्तरिका ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सब्बे सङ्घभेदका आनन्तरिका ति ? आमन्ता ।

धम्मसञ्ञी सङ्घभेदको आनन्तरिको ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

५ *धम्मसञ्ञी सङ्घभेदको आनन्तरिको ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "अत्थुपालि, सङ्घभेदको आपायिको नेरयिको कप्पट्ठो अतेकिच्छो, अत्थुपालि, सङ्घभेदको न आपायिको न नेरयिको न कप्पट्ठो न अतेकिच्छो" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "धम्मसञ्ञी सङ्घभेदको आनन्तरिको" ति ।

६ न वत्तब्ब – "धम्मसञ्ञी सङ्घभेदको आनन्तरिको" ति ? आमन्ता ।

---

१ लोहितुप्पादको – सी०, रो०, एवमुपरि पि ।

ननु वुत्तं भगवता –
"आपायिको नेरयिको,
वग्गरतो अधम्मट्ठो,
सङ्घं समग्गं भेत्वान, [illegible]
अत्थेव सुत्तन्तो ति ? [illegible] ।
तेन हि सङ्घभेदको आनन्तरिको

१९.६(२) [illegible]

७ "नत्थि पुथुज्जनस्स ञाणं ति ?
नत्थि पुथुज्जनस्स पञ्ञा पजानना विचयो सल्लक्खणा उपलक्खणा पच्चुपलक्खणा [illegible] पे० ।

ननु अत्थि पुथुज्जनस्स पञ्ञा [illegible] पच्चुपलक्खणा ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि पुथुज्जनस्स पञ्ञा पच्चुपलक्खणा, नो च वत रे वत्तब्बे – "नत्थि

30 ८ "नत्थि पुथुज्जनस्स ञाणं ति ? [illegible]
पुथुज्जनो पठमं झानं समापज्जेय्या ति ? [illegible]
हञ्चि पुथुज्जनो पठमं झानं समापज्जेय्य, [illegible] वत्तब्बे – 'नत्थि पुथुज्जनस्स ञाणं" ति ।

"पुथुज्जनो दुतियं झानं पे० ततियं झानं – झानं पे० आकासानञ्चायतनं समापज्जेय्य, आकिञ्चञ्ञायतनं नेवसञ्ञानासञ्ञायतनं [illegible]
104 दानं ददेय्य पे० चीवरं ददेय्य पिण्डपातं [illegible], गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारं ददेय्या ति ? [illegible] ।

हञ्चि पुथुज्जनो [illegible] च वत रे वत्तब्बे – नत्थि पुथुज्जनस्स ञाणं" ति ।

९ [1]अत्थि पुथुज्जनस्स ञाणं ति ? [illegible] ।

१-१ [illegible]

पुथुज्जनो तेन ञाणेन दुक्खं परिजानाति, समुदयं पजहति, निरोधं सच्छिकरोति, मग्ग भावेती ति ? न हेवं वत्तब्वे । ..पे०... ।

१९७(३) निरयपालकथा

१०. *नत्थि निरयेसु निरयपाला ति ? आमन्ता ।

नत्थि निरयेसु कम्मकारणा ति ? न हेवं वत्तब्वे । .पे०... ।

अत्थि निरयेसु कम्मकारणा ति ? आमन्ता ।

अत्थि निरयेसु निरयपाला ति ? न हेवं वत्तब्वे । ..पे० । ।

*अत्थि मनुस्सेसु कम्मकारणा, अत्थि च कारणिका ति ? आमन्ता ।

अत्थि निरयेसु कम्मकारणा, अत्थि च कारणिका ति ? न हेवं वत्तब्वे । .पे० .. ।

अत्थि निरयेसु कम्मकारणा, नत्थि च कारणिका ति ? आमन्ता ।

अत्थि मनुस्सेसु कम्मकारणा, नत्थि च कारणिका ति ? न हेवं वत्तब्वे । .पे० ।

११ [†]अत्थि निरयेसु निरयपाला ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

"न वेस्सभू नो पि च पेत्तिराजा,
सोमो यमो वेस्सवणो च राजा ।
सकानि कम्मानि हनन्ति तत्थ,
इतो पणुन्न[1] परलोकपत्तं" ति ॥

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि नत्थि निरयेसु निरयपाला ति ।

१२ *नत्थि निरयेसु निरयपाला ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "तमेनं, भिक्खवे, निरयपाला पञ्चविध-बन्धन नाम कारण कारेन्ति – तत्तं अयोखील[2] हत्थे गमेन्ति, तत्तं अयोखीलं दुतिये हत्थे गमेन्ति, तत्तं अयोखीलं पादे गमेन्ति, तत्तं अयोखील दुतिये पादे गमेन्ति, तत्त अयोखीलं मज्झेउरस्मि गमेन्ति, सो तत्थ दुक्खा तिब्बा कटुका वेदना वेदेति, न च ताव कालं करोति याव न तं पापकम्म ब्यन्तीहोती[3]" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

१ पनुन्न – सी०, पणुण्ण – स्या० । २ अयोखिल – स्या० । ३. ब्यन्तिहोती – रो० ।

तेन हि नत्थि

नत्थि निरयेसु निरयपाला

ननु वुत्तं भगवता – "तमेनं, कुठारीहि तच्छन्ति ...पे०... तमेनं, अधोसिरं ठपेत्वा वासीहि तच्छन्ति ... रथे योजेत्वा आदित्ताय पथविया पि सारेन्तिपि ...पे०... तमेनं, महन्तं अङ्गारपब्बतं आरोपेन्ति पि ..पे० तमेनं, भिक्खवे, निरयपाला तत्ताय लोहकुम्भिया पक्खिपन्ति आदित्ताय भूताय। सो तत्थ फेणुद्देहकं पच्चति, सो तत्थ पि उद्धं गच्छति, सकि पि अधो गच्छति, सकि तत्थ दुक्खा तिब्बा कटुका वेदना वेदयति, न न तं पापकम्मं ब्यन्तीहोति। तमेनं, भिक्खवे, पक्खिपन्ति। सो खो पन, भिक्खवे, महानिरयो –

"चतुक्कण्णो चतुद्वारो, विभत्तो भागसो
अयोपाकारपरियन्तो, अयसा
"तस्स अयोमया भूमि, जलिता तेजसा युता
समन्ता योजनसतं, फरित्वा तिट्ठति सब्बदा"

अत्थेव सुत्तन्तो ति? आमन्ता।

तेन हि अत्थि निरयेसु निरयपाला ति।

१९८(४) तिरच्छानकथा

११ "अत्थि देवेसु तिरच्छानगता ति? आमन्ता।
अत्थि तिरच्छानगतेसु देवा ति? न हेवं वत्तब्बे।
अत्थि देवेसु तिरच्छानगता ति? आमन्ता।
देवलोको तिरच्छानलोको ति? न हेवं वत्तब्बे।
ति? आमन्ता।

अत्थि तत्थ कीटा पटङ्गा मकसा मक्खिका अही विच्छिका सतपदी गण्डुप्पादा[1] ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे०.. ।

१४. नत्थि देवेसु तिरच्छानगता ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि तत्थ एरावणो नाम हत्थिनागो सहस्सयुत्तं[2] दिब्बं यानं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि तत्थ एरावणो नाम हत्थिनागो सहस्सयुत्तं दिब्बं यान, तेन वत रे वत्तब्बे – "अत्थि देवेसु तिरच्छानगता" ति ।

१५ *अत्थि देवेसु तिरच्छानगता ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ हत्थिबन्धा अस्सबन्धा यावसिका कारणिका भत्तकारका ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि नत्थि देवेसु तिरच्छानगता ति ।

१९९(५) मग्गकथा

१६. *पञ्चङ्गिको मग्गो ति ? आमन्ता ।

ननु अट्ठङ्गिको मग्गो वुत्तो भगवता, सेय्यथीदं – सम्मादिट्ठि B .. पे० . सम्मासमाधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अट्ठङ्गिको मग्गो वुत्तो भगवता, सेय्यथीदं – सम्मादिट्ठि . पे० सम्मासमाधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "पञ्चङ्गिको R. 6 मग्गो" ति ।

*पञ्चङ्गिको मग्गो ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

"मग्गानं अट्ठङ्गिको सेट्ठो, सच्चानं चतुरो पदा ।
विरागो सेट्ठो धम्मानं, द्विपदानं[3] च चक्खुमा" ति ।

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अट्ठङ्गिको मग्गो ति ।

१७ *सम्मावाचा मग्गङ्गं, सा च न मग्गो ति ? आमन्ता ।

सम्मादिट्ठि मग्गङ्गं, सा च न मग्गो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

सम्मावाचा मग्गङ्गं, सा च न मग्गो ति ? आमन्ता ।

---

१ गण्डुपादा – स्या०, रो० । २ सहस्सस्सयुत्त – स्या० । ३ दिपदानं – स्या० ।

तेन हि नत्थि निरयेसु

*नत्थि निरयेसु निरयपाला ति

ननु वुत्तं भगवता – "तमेनं,

कुठारीहि[1] तच्छन्ति ..पे०... तमेनं,
अधोसिरं ठपेत्वा वासीहि तच्छन्ति ...पे०...
रथे योजेत्वा आदित्ताय पथविया
पि पच्चासारेन्ति पि ..पे०.. तमेनं,
अङ्गारपब्बतं आदित्तं सम्पज्जलितं
पि पे० तमेनं, भिक्खवे, निरयपाला
तत्ताय लोहकुम्भिया पक्खिपन्ति आदित्ताय
भूताय । सो तत्थ फेणुद्देहकं पच्चति, सो
पि उद्धं गच्छति सकिं पि अधो गच्छति, सकिं
तत्थ दुक्खा तिब्बा कटुका वेदना वेदयति, न च
न तं पापकम्मं ब्यन्तीहोति । तमेनं, भिक्खवे,
पक्खिपन्ति ! सो खो पन, भिक्खवे, महानिरयो –

"चतुक्कण्णो चतुद्वारो, विभत्तो भागसो
अयोपाकारपरियन्तो, अयसा

"तस्स अयोमया भूमि, जलिता तेजसा युता
समन्ता योजनसतं फरित्वा तिट्ठति सब्बदा" ति

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।
तेन हि अत्थि निरयेसु निरयपाला ति ।

१९८(४) तिरच्छानकथा

१३ *अत्थि देवेसु तिरच्छानगता ति ? आमन्ता ।
अत्थि तिरच्छानगतेसु देवा ति ? न हेवं वत्तब्बे ।...
अत्थि देवेसु तिरच्छानगता ति ? आमन्ता ।
देवलोको तिरच्छानयोनी ति ? न हेवं वत्तब्बे ।...
अत्थि देवेसु तिरच्छानगता ति ? आमन्ता ।

---

१ कुठारीहि – सी० स्या० पी० ।

अत्थि तत्थ कीटा पटङ्गा मकसा मक्खिका अही विच्छिका सतपदी गण्डुप्पादा[1] ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० .. ।

१४. नत्थि देवेसु तिरच्छानगता ति ? आमन्ता ।

ननु अत्थि तत्थ एरावणो नाम हत्थिनागो सहस्सयुत्तं[2] दिब्बं यानं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि तत्थ एरावणो नाम हत्थिनागो सहस्सयुत्तं दिब्बं यान, तेन वत रे वत्तब्बे – "अत्थि देवेसु तिरच्छानगता" ति ।

१५. *अत्थि देवेसु तिरच्छानगता ति ? आमन्ता ।

अत्थि तत्थ हत्थिबन्धा अस्सबन्धा यावसिका कारणिका भत्तकारका ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि नत्थि देवेसु तिरच्छानगता ति ।

१९९(५) मग्गकथा

१६. *पञ्चङ्गिको मग्गो ति ? आमन्ता । B

ननु अट्ठङ्गिको मग्गो वुत्तो भगवता, सेय्यथीदं – सम्मादिट्ठि ..पे० . सम्मासमाधी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अट्ठङ्गिको मग्गो वुत्तो भगवता, सेय्यथीदं – सम्मादिट्ठि ..पे० सम्मासमाधि, नो च वत रे वत्तब्बे – "पञ्चङ्गिको मग्गो" ति । R

*पञ्चङ्गिको मग्गो ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता –

"मग्गानं अट्ठङ्गिको सेट्ठो, सच्चानं चतुरो पदा ।
विरागो सेट्ठो धम्मान, द्विपदान[3] च चक्खुमा" ति ।

अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अट्ठङ्गिको मग्गो ति ।

१७ *सम्मावाचा मग्गङ्ग, सा च न मग्गो ति ? आमन्ता ।

सम्मादिट्ठि मग्गङ्गं, सा च न मग्गो ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सम्मावाचा मग्गङ्ग, सा च न मग्गो ति ? आमन्ता ।

---

१ गण्डुपादा – स्या०, रो० । २ सहस्सस्सयुत्त – स्या० । ३ दिपदानं – स्या० ।

सम्मासङ्कप्पो ...पे०...
पे० सम्मासमाधि मग्गङ्गं, सो च
पे० ।

*सम्माकम्मन्तो ...पे०...
मग्गो ति ? आमन्ता ।

सम्मादिट्ठि ...पे०... सम्मासमाधि
ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

*सम्मादिट्ठि मग्गङ्गं, सा च मग्गो ति ?
सम्मावाचा मग्गङ्गं, सा च मग्गो ति ?
सम्मादिट्ठि मग्गङ्गं, सा च मग्गो ति ?
सम्माकम्मन्तो ... पे०...
ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

*सम्मासङ्कप्पो ... पे०... सम्माकम्मन्तो
...पे० सम्मासमाधि मग्गङ्गं, सो च मग्गो ति ?
सम्मावाचा पे० ... सम्माकम्मन्तो ... पे०...
मग्गङ्गं, सो च मग्गो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...

१८ [1]पञ्चङ्गिको मग्गो ति ? आमन्ता
ननु वुत्तं भगवता – "पुब्बेव खो पनस्स
आजीवो सुपरिसुद्धो होति, एवमस्सायं अरियो
भावनापारिपूरिं गच्छती" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ?
तेन हि पञ्चङ्गिको मग्गो ति ।

१९ *अट्ठङ्गिको मग्गो ति ? आमन्ता ।
ननु वुत्तं भगवता – "यस्मिं खो, सुभद्द,
अट्ठङ्गिको मग्गो न उपलब्भति समणो पि तत्थ
पि तत्थ समणो न उपलब्भति ततियो पि तत्थ समणो
चतुत्थो पि तत्थ समणो न उपलब्भति । यस्मिं च खो, सुभद्द,
अरियो अट्ठङ्गिको मग्गो उपलब्भति समणो पि
पि ...पे०... ततियो पि पे० चतुत्थो पि तत्थ
इमस्मिं खो, सुभद्द, धम्मविनये अरियो
इधेव, सुभद्द, समणो इध दुतियो समणो,

समणो । सुञ्ञा परप्पवादा समणेभि[1] अञ्ञेही" ति ! अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अट्ठङ्गिको मग्गो ति ।

२००(६) ञाणकथा

२०. *द्वादसवत्थुक ञाणं लोकुत्तरं ति ? आमन्ता ।

द्वादस लोकुत्तरञाणानी ति ? न हेवं वत्तब्बे । . . पे० ।

द्वादस लोकुत्तरञाणानी ति ? आमन्ता ।

द्वादस सोतापत्तिमग्गा ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०... ।

द्वादस सोतापत्तिमग्गा ति ? आमन्ता ।

द्वादस सोतापत्तिफलानी ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० . . ।

द्वादस सकदागामिमग्गा पे० . अनागामिमग्गा .. पे० .. अरहत्तमग्गा ति ? न हेवं वत्तब्बे । . पे० ।

द्वादस अरहत्तमग्गा ति ? आमन्ता ।

द्वादस अरहत्तफलानी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

२१ †न वत्तब्ब – "द्वादसवत्थुक ञाणं लोकुत्तरं" ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "इदं दुक्ख अरियसच्च" ति मे, भिक्खवे, पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेसु चक्खु उदपादि, ञाणं उदपादि, पञ्ञा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि । 'तं खो पनिदं दुक्खं अरियसच्चं परिञ्ञेय्य' ति मे, भिक्खवे . पे० परिञ्ञातं ति मे , भिक्खवे पे० 'इद दुक्खसमुदय[2] अरियसच्च' ति मे, भिक्खवे . पे० .. 'त खो पनिद दुक्खसमुदय अरियसच्च पहातब्ब' ति मे, भिक्खवे ..पे० पहीन ति मे, भिक्खवे पे० 'इद दुक्खनिरोध[3] अरियसच्च' ति मे, भिक्खवे पे० 'तं खो पनिद दुक्खनिरोधं अरियसच्चं सच्छिकातब्ब' ति मे, भिक्खवे पे० सच्छिकत ति मे, भिक्खवे . पे० 'इद दुक्खनिरोधगामिनी पटिपदा अरियसच्च' ति मे, भिक्खवे पे० 'त खो पनिद दुक्खनिरोधगामिनी पटिपदा अरिय-

---

१ समणेहि – रो० । २ दुक्खसमुदयो – स्या०, रो० । ३ दुक्खनिरोधो – स्या०, रो० ।

सब्ब मापेतब्ब' ति मे, भिक्खवे ... [illegible]
पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेसु चक्खुं [illegible]
उदपादी" ति ! अयमेव सुत्तन्तो ति ?

तेन हि ञाणवत्थुकं आर्यं लोकुत्तरं ति । [illegible]

[illegible]

मातुघातको आनन्तरिको पितुघातको
घातको आनन्तरिको रुहिरुप्पादको [illegible]
आनन्तरिको, नत्थि पुग्गलस्स ञाणं, नत्थि [illegible]
नत्थि देवेसु तिरच्छानगता, पच्चाजातिको मनो, [illegible]
लोकुत्तरं ति ।

[illegible]

[illegible]

निग्गाहो, पुग्गलसम्पयो, अट्ठापि, अतीतेन च [illegible]

२१. एकवीसतिमो वग्गो

२०१ (१) सासनकथा

१. *सासन नवं[1] कत[1] ति ? आमन्ता ।

सतिपट्ठाना नव कता ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे०... ।

सासन नवं कतं ति ? आमन्ता ।

सम्मप्पधाना पे० इद्धिपादा पे० इन्द्रिया . पे० बला ... पे० बोज्झङ्गा नव कता ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पुब्बे अकुसलं पच्छा कुसलं कत ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

पुब्बे सासवं पे०. संयोजनियं[2] गन्थनियं ओघनियं योगनियं नीवरणिय परामट्ठ उपादानिय पे० सङ्किलेसिक[3] पच्छा असङ्किलेसिकं[4] कतं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि कोचि तथागतस्स सासन नव करोती ति ? आमन्ता ।

अत्थि कोचि सतिपट्ठाने नव करोती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

अत्थि कोचि सम्मप्पधाने पे० . इद्धिपादे . पे०. . इन्द्रिये ... पे० बले पे० बोज्झङ्गे नवं करोती ति ? न हेवं वत्तब्बे । ... पे० ।

अत्थि कोचि पुब्बे अकुसल पच्छा कुसलं करोती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

अत्थि कोचि पुब्बे सासव पे० सङ्किलेसिक पच्छा असङ्किलेसिक करोती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*लब्भा तथागतस्स सासन पुन नव कातु ति ? आमन्ता ।

लब्भा सतिपट्ठाना पुन नव कातु ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

लब्भा सम्मप्पधाना पे० इद्धिपादा पे० इन्द्रिया पे० बला पे० बोज्झङ्गा पुन नव कातु ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

१–१ नवकत – रो०, एवमुपरि पि । २ सञ्ञोजनिय – सी०, स्या०, रो० । ३ सङ्किलेसिय – म० । ४ असङ्किलेसिय – म० ।

सम्मा पुब्बे मनुस्सानं पच्छा सुवण्णं पे०.. ।

सम्मा पुब्बे वत्थं पे०... [illegible] कातुं ति? न हेवं वत्तब्बे। पे० ।

---

२०२ (२) अविवित्तकथा

२ "पुथुज्जनो तेधातुकेहि कम्मेहि पुथुज्जनो तेधातुकेहि फस्सेहि ..पे०.. .. सञ्ञाहि चेतनाहि .. चित्तेहि .. सद्धाहि .. सतीहि समाधीहि पे० न हेव वत्तब्बे। पे० ।

पुथुज्जनो तेधातुकेहि कम्मेहि[1] अविवित्तो ति?

"यस्मिं खणे पुथुज्जनो चीवरं देति, तस्मिं खणे उपसम्पज्ज विहरति पे० आकासानञ्चायतनं ति? न हेव वत्तब्बे। पे० ..।

यस्मिं खणे पुथुज्जनो पिण्डपातं देति ... पे०... सेनासनं ..पे०.. गिलानपच्चयभेसज्जपरिक्खारं देति, तस्मिं खणे पठमं उपसम्पज्ज विहरति नेवसञ्ञानासञ्ञायतनं उपसम्पज्ज वि[illegible] ति? न हेवं वत्तब्बे। पे० ..।

३ न वत्तब्बं – "पुथुज्जनो तेधातुकेहि कम्मेहि" अविवि[illegible] ति? आमन्ता।

पुथुज्जनस्स रूपधातुअरूपधातूपगं कम्मं परिञ्ञातं [illegible] न हेव वत्तब्बे।

तेन हि पुथुज्जनो तेधातुकेहि कम्मेहि अविवित्तो ति। ...पे०

---

२०३ (३) संयोजनकथा

४ अत्थि किञ्चि संयोजनं अप्पहाय अरहत्तप्पत्ती [illegible] आमन्ता।

---

१ कम्मेहि – सी० स्या० रो०।

अत्थि किञ्चि सक्कायदिट्ठि अप्पहाय पे० विचिकिच्छं अप्पहाय पे० सीलब्बतपरामासं अप्पहाय रागं अप्पहाय दोसं अप्पहाय मोहं अप्पहाय अनोत्तप्पं अप्पहाय अरहत्तप्पत्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि किञ्चि संयोजनं अप्पहाय अरहत्तप्पत्ती ति ? आमन्ता । अरहा सरागो सदोसो समोहो समानो समक्खो सपळासो सउपायासो सकिलेसो ति ? न हेवं वत्तब्बे । .. पे० . ।

ननु अरहा निरागो[1] निद्दोसो निम्मोहो निम्मानो निम्मक्खो निप्पळासो निरुपायासो निक्किलेसो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा निरागो पे० निक्किलेसो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि किञ्चि संयोजनं अप्पहाय अरहत्तप्पत्ती" ति ।

५ न वत्तब्बं – "अत्थि[2] किञ्चि[2] संयोजनं अप्पहाय अरहत्तप्पत्ती" ति ? आमन्ता ।

अरहा सब्बं बुद्धविसयं जानाती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

तेन हि अत्थि किञ्चि संयोजनं अप्पहाय अरहत्तप्पत्ती ति ।

२०४(४) इद्धिकथा

६ *अत्थि अधिप्पायइद्धि बुद्धानं वा सावकानं वा ति ? आमन्ता ।

"निच्चपण्णा रुक्खा होन्तू" ति – अत्थि अधिप्पायइद्धि बुद्धानं वा सावकानं वा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

निच्चपुप्फा रुक्खा होन्तु पे० निच्चफलिका रुक्खा होन्तु निच्चं जुण्हं होतु निच्चं खेमं होतु निच्चं सुभिक्खं होतु "निच्चं सुवत्थि[3] होतू" ति – अत्थि अधिप्पायइद्धि बुद्धानं वा सावकानं वा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अत्थि अधिप्पायइद्धि बुद्धानं वा सावकानं वा ति ? आमन्ता ।

"उप्पन्नो फस्सो मा निरुज्झी" ति – अत्थि अधिप्पायइद्धि बुद्धानं वा सावकानं वा ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

१ नीरागो – स्या० । २–२ किञ्चि – म० । ३ सुवुट्ठिक – स्या० ।

*उप्पन्ना वेदना ...पे० ... [illegible] ...
विरियं सति समाधि ...पे० पञ्ञा
अधिप्पायइद्धि बुद्धान वा सावकान वा ति ?

*अत्थि अधिप्पायइद्धि बुद्धान वा सावकानं वा
“रूपं निच्चं होतू” ति – अत्थि अधिप्पायइद्धि
पे० सञ्ञा पे० सङ्खारा पे०..
ति – अत्थि अधिप्पायइद्धि बुद्धान वा सावकानं वा ति ?
..पे० ।

*अत्थि अधिप्पायइद्धि बुद्धान वा सावकानं
“जातिधम्मा सत्ता मा जायिंसू” ति अत्थि ...पे०...
सत्ता मा जीरिंसू” ति पे० “ब्याधिधम्मा सत्ता
ति पे० “मरणधम्मा सत्ता मा मीयिंसू” ति – अत्थि
बुद्धान वा सावकान वा ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०...

७ न वत्तब्बं – “अत्थि अधिप्पायइद्धि बुद्धानं वा सावकानं
वा” ति ? आमन्ता ।

ननु आयस्मा पिलिन्दवच्छो रञ्ञो मागधस्स सेनियस्स
बिम्बिसारस्स पासाद “सुवण्ण” न्त्वेव अधिमुच्चि, सुवण्णो च पन आसी
ति ? आमन्ता ।

हञ्चि आयस्मा पिलिन्दवच्छो[1] रञ्ञो मागधस्स सेनियस्स
बिम्बिसारस्स पासाद सुवण्ण न्त्वेव अधिमुच्चि, सुवण्णो च पन आसि,
तेन वत रे वत्तब्बे – “अत्थि अधिप्पायइद्धि बुद्धान वा सावकानं वा” ति ।

२०५(४) बुद्धकथा

८ *अत्थि बुद्धान बुद्धेहि हीनातिरेकता ति ? आमन्ता ।
सतिपट्ठानतो ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।
सम्मप्पधानतो पे० इद्धिपादतो इन्द्रियतो ... बलतो ...
बोज्झङ्गतो वसिभावतो सब्बञ्ञुतञ्ञाणदस्सनतो ति ? न
हेवं वत्तब्बे । पे० ।

---

१ पिलिन्दिवच्छो – सी० ।

२०६(६) सब्बदिसाकथा

९. *सब्बा दिसा बुद्धा तिट्ठन्ती ति? आमन्ता।

पुरत्थिमाय दिसाय बुद्धो[1] तिट्ठती[1] ति? न हेव वत्तब्बे। पे०.।

पुरत्थिमाय दिसाय बुद्धो तिट्ठती ति? आमन्ता।

किन्नामो सो भगवा, किंजच्चो, किंगोत्तो, किन्नामा तस्स भगवतो मातापितरो, किन्नामं तस्स भगवतो सावकयुगं, कोनामो तस्स भगवतो उपट्ठाको, कीदिसं चीवरं धारेति, कीदिसं पत्तं धारेति, कतरस्मिं गामे वा निगमे वा नगरे वा रट्ठे वा जनपदे वा ति? न हेवं वत्तब्बे। .पे०।

*दक्खिणाय दिसाय पे० पच्छिमाय दिसाय ...पे०. उत्तराय दिसाय पे० हेट्ठिमाय दिसाय बुद्धो तिट्ठती ति? न हेव वत्तब्बे। ..पे०।

हेट्ठिमाय दिसाय बुद्धो तिट्ठती ति? आमन्ता।

किन्नामो सो भगवा .पे० जनपदे वा ति? न हेव वत्तब्बे। .पे०..।

*उपरिमाय दिसाय बुद्धो तिट्ठती ति? न हेव वत्तब्बे। पे०।

उपरिमाय दिसाय बुद्धो तिट्ठती ति? आमन्ता।

चातुमहाराजिके तिट्ठति पे०. तावतिंसे तिट्ठति पे०. यामे तिट्ठति पे० तुसिते तिट्ठति पे० निम्मानरतिया तिट्ठति पे०. परनिम्मितवसवत्तिया तिट्ठति पे० ब्रह्मलोके तिट्ठती ति? न हेव वत्तब्बे। पे०।

२०७(७) धम्मकथा

१०. *सब्बे धम्मा नियता ति? आमन्ता।

मिच्छत्तनियता ति? न हेव वत्तब्बे। पे०।

सम्मत्तनियता ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

नत्थि अनियतो रासी ति? न हेव वत्तब्बे। पे०।

ननु अत्थि अनियतो रासी ति? आमन्ता।

१-१ बुद्धा तिट्ठन्ती - रो०।

हञ्चि अत्थि अनियतो रासि, नो च वत्तब्बे "सब्बे धम्मा नियता" ति ।

"सब्बे धम्मा नियता ति ? आमन्ता ।

ननु तयो रासी वुत्ता भगवता – मिच्छत्तनियतो रासि, सम्मत्तनियतो रासि, अनियतो रासी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि तयो रासी वुत्ता भगवता – मिच्छत्तनियतो रासि, सम्मत्तनियतो रासि, अनियतो रासि नो च वत रे वत्तब्बे "सब्बे धम्मा नियता" ति ।

"रूपं रूपट्ठेन नियतं ति ? आमन्ता ।

मिच्छत्तनियतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

सम्मत्तनियतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

वेदना पे० सञ्ञा पे० सङ्खारा ...पे०... विञ्ञाणं विञ्ञाणट्ठेन नियतं ति ? आमन्ता ।

मिच्छत्तनियतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

सम्मत्तनियतं ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

११ न वत्तब्बं – रूपं रूपट्ठेन नियतं पे०... वेदना पे० सञ्ञा पे० सङ्खारा पे० विञ्ञाणं विञ्ञाणट्ठेन नियतं ति ? आमन्ता ।

रूपं[1] वेदना होति पे० सञ्ञा होति ... सङ्खारा ... विञ्ञाणं होति वेदना पे० सञ्ञा पे०... सङ्खारा ... विञ्ञाणं रूपं होति पे० वेदना होति .. सञ्ञा होति ... सङ्खारा होन्ती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

तेन हि रूपं रूपट्ठेन नियतं वेदना ...पे०... सञ्ञा ... सङ्खारा पे० विञ्ञाणं विञ्ञाणट्ठेन नियतं ति ।

२०८(८) कम्मकथा

१२ सब्बे कम्मा नियता ति ? आमन्ता ।

मिच्छत्तनियता ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

सम्मत्तनियता ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

नत्थि अनियतो रासी ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

---

१ रूपं होति – सी० स्या० रो० ।

ननु अत्थि अनियतो रासी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अत्थि अनियतो रासि, नो च वत रे वत्तब्बे – "सब्बे कम्मा नियता" ति ।

*सब्बे कम्मा नियता ति ? आमन्ता ।

ननु तयो रासी वुत्ता भगवता – मिच्छत्तनियतो रासि, सम्मत्तनियतो रासि, अनियतो रासी ति ? आमन्ता ।

हञ्चि तयो रासी वुत्ता भगवता – मिच्छत्तनियतो रासि, सम्मत्तनियतो रासि, अनियतो रासि, नो च वत रे वत्तब्बे – "सब्बे कम्मा नियता" ति ।

१३. *दिट्ठधम्मवेदनीयं कम्मं दिट्ठधम्मवेदनीयट्ठेन नियतं ति ? आमन्ता ।

मिच्छत्तनियत ति ? न हेव वत्तब्बे । पे०... ।

सम्मत्तनियत ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

उपपज्जवेदनीय कम्म पे०.. अपरापरियवेदनीय कम्मं अपरापरियवेदनीयट्ठेन नियत ति ? आमन्ता ।

मिच्छत्तनियतं ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ।

सम्मत्तनियत ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० . ।

१४ न वत्तब्ब – दिट्ठधम्मवेदनीय कम्म दिट्ठधम्मवेदनीयट्ठेन नियत, उपपज्जवेदनीय कम्म . पे० अपरापरियवेदनीय कम्मं अपरापरियवेदनीयट्ठेन नियत ति ? आमन्ता ।

दिट्ठधम्मवेदनीयं कम्म उपपज्जवेदनीय होति, अपरापरियवेदनीय होति पे० . उपपज्जवेदनीय कम्मं दिट्ठधम्मवेदनीय होति, अपरापरियवेदनीयं होति पे० अपरापरियवेदनीय कम्म दिट्ठधम्मवेदनीय होति, उपपज्जवेदनीय होती ति ? न हेव वत्तब्बे ।

तेन हि दिट्ठधम्मवेदनीय कम्म दिट्ठधम्मवेदनीयट्ठेन नियतं, उपपज्जवेदनीय कम्म पे० अपरापरियवेदनीय कम्म अपरापरियवेदनीयट्ठेन नियत ति ।

…वीसतिमो वग्गो ।

सासनं नवं कतं अत्थि कोचि
सम्मा तथागतस्स सासनं पुन नवं कातुं,
अविचित्तो, अत्थि किञ्चि संयोजनं
अविप्पायिकं बुद्धानं वा सावकानं वा,
हीनातिरेकता, सब्बा दिसा बुद्धा तिट्ठन्ति,
कम्मा नियता ति ।

१ कम्मेहि – म० ।

२२. बावीसतिमो वग्गो

२०९(१) परिनिब्बानकथा

१ *अत्थि किञ्चि सयोजनं अप्पहाय परिनिब्बानं ति ? R आमन्ता ।

अत्थि किञ्चि सक्कायदिट्ठि अप्पहाय ..पे० . अनोत्तप्पं अप्पहाय परिनिब्बान ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० ।

*अत्थि किञ्चि सयोजन अप्पहाय परिनिब्बान ति ? आमन्ता ।

अरहा सरागो पे० सकिलेसो ति ? न हेवं वत्तब्बे । ..पे० ।

ननु अरहा निरागो पे० निक्किलेसो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा निरागो पे० निक्किलेसो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि किञ्चि सयोजन अप्पहाय परिनिब्बानं" ति ।

२. न वत्तब्ब – "अत्थि किञ्चि संयोजनं अप्पहाय परिनिब्बान" ति ? आमन्ता ।

अरहा सब्ब बुद्धविसय जानाती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

तेन हि अत्थि किञ्चि सयोजनं अप्पहाय परिनिब्बानं ति ।

२१०(२) कुसलचित्तकथा

३ *अरहा कुसलचित्तो परिनिब्बायती ति ? आमन्ता । B

अरहा पुञ्ञाभिसङ्खार अभिसङ्खरोन्तो आनेञ्जाभिसङ्खारं अभिसङ्खरोन्तो गतिसवत्तनिय कम्म करोन्तो भवसंवत्तनियं R कम्म करोन्तो इस्सरियसवत्तनिय कम्मं करोन्तो अधिपच्चसवत्तनियं कम्म करोन्तो महाभोगसंवत्तनियं कम्म करोन्तो महापरिवार-सवत्तनिय कम्म करोन्तो देवसोभग्यसवत्तनियं कम्मं करोन्तो मनुस्ससोभग्यसवत्तनिय कम्म करोन्तो परिनिब्बायती ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*अरहा कुसलचित्तो परिनिब्बायती ति ? आमन्ता ।

अरहा आचिनन्तो अपचिनन्तो पजहन्तो उस्सिनेन्तो विधूपेन्तो सन्धूपेन्तो परिनिब्बायती ति पे० ।

ननु अरहा नेवाचिनाति न अपचिनाति ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा नेवाचिनाति न अपचिनाति नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहा कुसलचित्तो

ननु अरहा नेव पजहति न उपादियति पजहित्वा विसिनेति न उस्सिनेति विसिनेत्वा ठितो, ननु अरहा नेव न सन्धूपेति विधूपेत्वा ठितो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा नेव विधूपेति न सन्धूपेति विधूपेत्वा च वत रे वत्तब्बे – 'अरहा कुसलचित्तो परिनिब्बायती" ति ।

४ न वत्तब्ब – "अरहा कुसलचित्तो परिनिब्बायती" ति आमन्ता ।

ननु अरहा उपट्ठितस्सति सतो सम्पजानो परिनिब्बायती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा उपट्ठितस्सति सतो सम्पजानो तेन वत रे वत्तब्बे – "अरहा कुसलचित्तो परिनिब्बायती" ति ।

२११(१) आनेञ्जकथा

५ "अरहा आनेञ्जे ठितो परिनिब्बायती ति ? आमन्ता नतु अरहा पकतिचित्ते ठितो परिनिब्बायती ति ? आमन्ता हञ्चि अरहा पकतिचित्ते ठितो परिनिब्बायति नो' च' वत वत्तब्बे – 'अरहा आनेञ्जे ठितो परिनिब्बायती" ति ।

अरहा आनेञ्जे ठितो परिनिब्बायती ति ? आमन्ता ।

अरहा किरियमये चित्ते ठितो परिनिब्बायती ति ? न वत्तब्बे । पे० ।

ननु अरहा विपाकचित्ते ठितो परिनिब्बायती ति ? आमन्ता ।

१-१ नो – पी ।

हञ्चि अरहा विपाकचित्ते ठितो परिनिब्बायति, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहा आनेञ्जे ठितो परिनिब्बायती" ति ।

*अरहा आनेञ्जे ठितो परिनिब्बायती ति ? आमन्ता ।

अरहा किरियाब्याकते चित्ते ठितो परिनिब्बायती ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

ननु अरहा विपाकाब्याकते चित्ते ठितो परिनिब्बायती ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अरहा विपाकाब्याकते चित्ते ठितो परिनिब्बायति, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहा आनेञ्जे ठितो परिनिब्बायती" ति ।

*अरहा आनेञ्जे ठितो परिनिब्बायती ति ? आमन्ता ।

ननु भगवा चतुत्थज्झाना वुट्ठहित्वा समनन्तरा परिनिब्बुतो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि भगवा चतुत्थज्झाना वुट्ठहित्वा समनन्तरा परिनिब्बुतो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अरहा आनेञ्जे ठितो परिनिब्बायती" ति ।

२१२(४) धम्माभिसमयकथा

६ *अत्थि गब्भसेय्याय धम्माभिसमयो ति ? आमन्ता ।

अत्थि गब्भसेय्याय धम्मदेसना, धम्मस्सवन, धम्मसाकच्छा, परिपुच्छा, सीलसमादान, इन्द्रियेसु गुत्तद्वारता, भोजने मत्तञ्ञुता, पुब्बरत्तापररत्त जागरियानुयोगो ति ? न हेवं वत्तब्बे । .पे० . ।

नत्थि गब्भसेय्याय धम्मदेसना, धम्मस्सवन पे० पुब्बरत्तापररत्त जागरियानुयोगो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि नत्थि गब्भसेय्याय धम्मदेसना, धम्मस्सवनं पे० पुब्बरत्तापररत्त जागरियानुयोगो, नो च वत रे वत्तब्बे – "अत्थि गब्भसेय्याय धम्माभिसमयो" ति ।

*अत्थि गब्भसेय्याय धम्माभिसमयो ति ? आमन्ता ।

ननु द्व पच्चया सम्मादिट्ठिया उप्पादाय – परतो च घोसो, योनिसो च मनसिकारो ति ? आमन्ता ।

हञ्चि द्वे पच्चया सम्मादिट्ठिया उप्पादाय – परतो च घोसो,

योनिसो च मनसिकारो, नो च वत्त, धम्माभिसमयो" ति ।

"अत्थि गब्भसेय्याय
सुत्तस्स पमत्तस्स मुट्ठस्सतिस्स"

ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ... ।

२१२–२१५ (४–७) तिस्सो पि कथा

७ "अत्थि गब्भसेय्याय अरहत्तप्पत्ती
17 सुत्तस्स पमत्तस्स मुट्ठस्सतिस्स ...

न हेव वत्तब्बे । पे० ।

८ "अत्थि सुपिनगतस्स धम्माभिसमयो
सुत्तस्स पमत्तस्स मुट्ठस्सतिस्स असम्पजा

ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० ... ।

९ "अत्थि सुपिनगतस्स अरहत्तप्पत्ती
सुत्तस्स पमत्तस्स मुट्ठस्सतिस्स असम्पजान

न हेव वत्तब्बे । पे० ।

---

२१६ (८) अब्याकतकथा

46 १० "सब्बं सुपिनगतस्स चित्तं अब्याक
सुपिनन्तेन पाणं हनेय्या ति ? आमन्ता
हञ्चि सुपिनन्तेन पाणं हनेय्य, नो च वा
सुपिनगतस्स चित्तं अब्याकतं' ति ।

"सुपिनन्तेन अदिन्नं' आदियेय्य पे०...
भणेय्य फरुसं भणेय्य सम्फं पलपेय्य सन्धिं छि
एकागारिकं करेय्य परिपन्थे तिट्ठेय्य, परदारं
करेय्य निगमघातकं करेय्य सुपिनन्तेन मेथुनं धम्म
गतस्स असुचि मुच्चेय्य सुपिनन्तेन दानं ददेय्य, ची
ददेय्य सेनासनं ददेय्य गिलानपच्चयभेसज्जपरि

---

१ मुट्ठस्सतिस्स – रो । २. [illegible] –

ददेय्य, भोजनीय ददेय्य, पानीयं ददेय्य, चेतियं वन्देय्य[1], चेतिये माल आरोपेय्य, गन्ध आरोपेय्य, विलेपन आरोपेय्य . पे० चेतिय अभिदक्खिणं करेय्या ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सुपिनन्तेन चेतियं अभिदक्खिणं करेय्य, नो च वत रे वत्तब्बे – "सब्ब सुपिनगतस्स चित्त अब्याकतं" ति ।

११. न वत्तब्ब – "सब्बं सुपिनगतस्स चित्तं अब्याकत" ति ? आमन्ता ।

ननु सुपिनगतस्स चित्त अब्बोहारियं वुत्तं भगवता ति ? आमन्ता ।

हञ्चि सुपिनगतस्स चित्त अब्बोहारिय वुत्त भगवता, तेन[2] वत रे वत्तब्बे – "सब्ब सुपिनगतस्स चित्तं अब्याकतं" ति ।

२१७(९) आसेवनपच्चयकथा

१२. *नत्थि काचि आसेवनपच्चयता ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्त भगवता – "पाणातिपातो, भिक्खवे, आसेवितो भावितो बहुलीकतो निरयसंवत्तनिको तिरच्छानयोनिसवत्तनिको पेत्तिविसयसंवत्तनिको, यो सब्बलहुसो पाणातिपातस्स विपाको मनुस्सभूतस्स अप्पायुकसवत्तनिको होती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अत्थि काचि आसेवनपच्चयता ति ।

*नत्थि काचि आसेवनपच्चयता ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "अदिन्नादान, भिक्खवे, आसेवित भावितं ...लीकतं निरयसंवत्तनिक तिरच्छानयोनिसवत्तनिक पेत्तिविसयसवत्त...क, यो सब्बलहुसो अदिन्नादानस्स विपाको मनुस्सभूतस्स भोगब्यसन...त्तनिको होति पे० यो सब्बलहुसो कामेसुमिच्छाचारस्स विपाको ...नुस्सभूतस्स सपत्तवेरसवत्तनिको होति पे० यो सब्बलहुसो ...सावादस्स विपाको मनुस्सभूतस्स अब्भूतब्भक्खानसवत्तनिको होति पे० यो सब्बलहुसो पिसुणाय वाचाय विपाको मनुस्सभूतस्स मित्तेहि ...दनसवत्तनिको होति पे० यो सब्बलहुसो फरुसाय वाचाय विपाको ...नुस्सभूतस्स अमनापसद्दसवत्तनिको होति पे० यो सब्बलहुसो

१ ददेय्य – रो० । २ नो च – सी० ।

सम्फप्पलापस्स विपाको
सुरामेरयपान, भिक्खवे, आसेवितं ... पे० ...
पानस्स विपाको मनुस्सभूतस्स
सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अत्थि काचि आसेवनपच्चयता

१३ *नत्थि काचि आसेवनपच्चयता ति ?

ननु वुत्तं भगवता – "मिच्छादिट्ठि, भिक्खवे,
बहुलीकता निरयसंवत्तनिका
संवत्तनिका" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अत्थि काचि आसेवनपच्चयता ति ।

*नत्थि काचि आसेवनपच्चयता ति ?

ननु वुत्तं भगवता – "मिच्छासङ्कप्पो ... पे० ...
भिक्खवे आसेवितो भावितो पे०
अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अत्थि काचि आसेवनपच्चयता ति ।

१४ *अत्थि काचि आसेवनपच्चयता ति ?

ननु वुत्तं भगवता – "सम्मादिट्ठि, भिक्खवे,
बहुलीकता अमतोगधा होति अमतपरायना
अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अत्थि काचि आसेवनपच्चयता ति ।

*नत्थि काचि आसेवनपच्चयता ति ? आमन्ता ।

ननु वुत्तं भगवता – "सम्मासङ्कप्पो, भिक्खवे,
भावितो बहुलीकतो पे० सम्मासमाधि भिक्खवे
बहुलीकतो अमतोगधो होति अमतपरायनो अमतपरियोसानो
अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि अत्थि काचि आसेवनपच्चयता ति ।

२१८(१०) खणिककथा

१५ *एकचित्तक्खणिका सब्बे धम्मा ति ? आमन्ता

---

१ अनासेवनपच्चयसंवत्तनिको – सी०, स्या० पो० ।

चित्ते महापथवी सण्ठाति, महासमुद्दो सण्ठाति, सिनेरुपब्बतराजा सण्ठाति, आपो सण्ठाति, तेजो सण्ठाति, वायो सण्ठाति, तिणकट्ठवनप्पतियो सण्ठहन्ती ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० . ।

*एकचित्तक्खणिका सब्बे धम्मा ति ? आमन्ता ।

चक्खायतन चक्खुविञ्ञाणेन सहजात ति ? न हेव वत्तब्बे । . पे० ।

चक्खायतन चक्खुविञ्ञाणेन सहजात ति ? आमन्ता ।

ननु आयस्मा सारिपुत्तो एतदवोच – "अज्झत्तिक चेव, आवुसो, चक्खु अपरिभिन्न होति, बाहिरा च रूपा न आपाथ आगच्छन्ति, नो च तज्जो समन्नाहारो होति, नेव ताव तज्जस्स विञ्ञाणभागस्स[1] पातुभावो होति । अज्झत्तिक चेव, आवुसो, चक्खु अपरिभिन्न होति, बाहिरा च रूपा आपाथ आगच्छन्ति, नो च तज्जो समन्नाहारो होति, नेव ताव तज्जस्स विञ्ञाणभागस्स[1] पातुभावो होति । यतो च खो, आवुसो, अज्झत्तिक चेव चक्खु अपरिभिन्न होति, बाहिरा च रूपा आपाथ आगच्छन्ति, तज्जो च समन्नाहारो होति, एव तज्जस्स विञ्ञाण- B
भागस्स पातुभावो होती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "चक्खायतन चक्खुविञ्ञाणेन सहजात" ति ।

*सोतायतन पे० घानायतन पे० जिव्हायतन पे० कायायतन कायविञ्ञाणेन सहजात ति ? न हेव वत्तब्बे । पे० । R

कायायतन कायविञ्ञाणेन सहजात ति ? आमन्ता ।

ननु आयस्मा सारिपुत्तो एतदवोच – "अज्झत्तिको चेव, आवुसो, कायो अपरिभिन्नो होति, बाहिरा च फोट्ठब्बा न आपाथ आगच्छन्ति, नो च पे० अज्झत्तिको चेव, आवुसो, कायो अपरिभिन्नो होति, बाहिरा च फोट्ठब्बा आपाथ आगच्छन्ति, नो च पे० यतो च खो, आवुसो, अज्झत्तिको चेव कायो अपरिभिन्नो होति, बाहिरा च[2] फोट्ठब्बा आपाथ आगच्छन्ति, तज्जो च समन्नाहारो होति, एव तज्जस्स विञ्ञाणभागस्स पातुभवो होती" ति । अत्थेव सुत्तन्तो ति ? आमन्ता ।

तेन हि न वत्तब्ब – "कायायतन कायविञ्ञाणेन सहजात" ति ।

---

१ विञ्ञाणभावस्स – सी०, स्या०, रो० । २ [illegible]ा – रो० ।

११ नि वत्तब्बं –

मामन्ता ।

सब्बे धम्मा निच्चा धुवा सस्सता,

न हेवं वत्तब्बे ।

तेन हि एकचित्तक्खणिका सब्बे धम्मा

[illegible]

अत्थि किञ्चि संयोजनं अप्पहाय चित्तो परिनिब्बायति, अरहा मग्गेच्चे ठितो सेय्याय धम्माभिसमयो, अत्थि मज्झसेय्याय गतस्स धम्माभिसमयो, अत्थि सुपिनगतस्स गतस्स चित्त अब्याकतं, नत्थि काचि सब्बे धम्मा ति ।

२३. तेवीसतिमो वग्गो

२१९(१) एकाधिप्पायकथा

१. *एकाधिप्पायेन[1] मेथुनो धम्मो पटिसेवितब्बो ति? आमन्ता।

एकाधिप्पायेन अस्समणेन होतब्बं, अभिक्खुना होतब्बं, छिन्नमूलेन होतब्ब पाराजिकेन होतब्ब ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

एकाधिप्पायेन मेथुनो धम्मो पटिसेवितब्बो ति? आमन्ता।

एकाधिप्पायेन पाणो हन्तब्बो, अदिन्नं आदियितब्बं, मुसा भणितब्बा, पिसुणं भणितब्ब, फरुस भणितब्बं, सम्फं पलपितब्ब, सन्धि छेदितब्बो[2], निल्लोप हातब्ब, एकागारिक कातब्बं, परिपन्थे ठातब्बं, परदारो गन्तब्बो, गामघातको[3] कातब्बो, निगमघातको[4] कातब्बो ति? न हेवं वत्तब्बे। पे०।

२२०(२) अरहन्तवण्णकथा

२ *अरहन्तान वण्णेन अमनुस्सा मेथुनं धम्मं पटिसेवन्ती ति? आमन्ता।

अरहन्तान वण्णेन अमनुस्सा पाणं हनन्ति पे० अदिन्नं आदियन्ति, मुसा भणन्ति, पिसुणं भणन्ति, फरुसं भणन्ति, सम्फं पलपन्ति, सन्धि छिन्दन्ति, निल्लोप हरन्ति, एकागारिक करोन्ति, परिपन्थे तिट्ठन्ति, परदार गच्छन्ति, गामघातक करोन्ति पे० निगमघातकं करोन्ती ति? न हेव वत्तब्बे। पे०।

२२१–२२५ (३–७) इस्सरियकामकारिकादिकथा

३ *बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु विनिपातं गच्छती ति? आमन्ता।

बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु निरयं गच्छति, सञ्जीव

---

१ एकाधिप्पायो – रो०। २ छेदितब्बा – सी०, रो०। ३ गामघातो – रो०। ४ निगमघातो – रो०, एवमुपरि पि।

गच्छति, कालसुत्तं गच्छति, सङ्घातकं[1] गच्छति, रोरुवं गच्छति ... हेव वत्तब्बे । पे० ।

"बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु आमन्ता ।

"बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

हञ्चि "बोधिसत्तो गच्छती" ति – नत्थेव सुत्तन्तो, नो च वत रे इस्सरियकामकारिकाहेतु विनिपातं गच्छती" ति ।

४ "बोधिसत्तो ति ? आमन्ता ।

बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु तिर तिरच्छानयोनिं उपपज्जेय्या ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

"बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु आमन्ता ।

बोधिसत्तो इद्धिमा ति ? न हेवं वत्तब्बे ।

बोधिसत्तो इद्धिमा ति ? आमन्ता ।

बोधिसत्तेन[2] छन्दिद्धिपादो भावितो पे० पे० चित्तिद्धिपादो पे० वीमंसिद्धिपादो भा हेव वत्तब्बे । पे० ।

524 "बोधिसत्तो आमन्ता ।

बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु ओक्कमेय ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

हञ्चि बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिका ओक्कमती' ति – नत्थेव सुत्तन्तो नो च वत रे वत्तब्बे इस्सरियकामकारिकाहेतु गब्भसेय्यं ओक्कमती ति ।

---

१ सङ्घातं – सी॰ स्या॰ रो॰ । २ बोधिसत्तं – स्या॰ । ३ ...

५. *बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु दुक्करकारिकं अकासी ति ? आमन्ता ।

बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु "सस्सतो लोको" ति पच्चागच्छि[१], "असस्सतो लोको" ति पे० "अन्तवा लोको" ति पे० "अनन्तवा लोको" ति "तं जीवं तं सरीरं" ति "अञ्ञं जीवं अञ्ञं सरीरं" ति "होति तथागतो परं मरणा" ति "न होति तथागतो परं मरणा" ति "होति च न च होति तथागतो परं मरणा" ति पे० "नेव होति न न होति तथागतो परं मरणा" ति पच्चागच्छी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

*बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु दुक्करकारिकं अकासी ति ? आमन्ता ।

"बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु दुक्करकारिकं अकासी" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

हञ्चि "बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु दुक्करकारिकं अकासी" ति – नत्थेव सुत्तन्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु दुक्करकारिकं अकासी" ति ।

६ *बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु अपरन्तपं अकासि, अञ्ञं सत्थारं उद्दिसी ति ? आमन्ता ।

बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु "सस्सतो लोको" ति पच्चागच्छि पे० "नेव होति न न होति तथागतो परं मरणा" ति पच्चागच्छी ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

७ *बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु अञ्ञं सत्थारं उद्दिसी ति ? आमन्ता ।

"बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु अञ्ञं सत्थारं उद्दिसी" ति – अत्थेव सुत्तन्तो ति ? नत्थि ।

हञ्चि "बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु अञ्ञं सत्थारं उद्दिसी" ति – नत्थेव सुत्तन्तो, नो च वत रे वत्तब्बे – "बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु अञ्ञं सत्थारं उद्दिसी" ति ।

---

१ पच्छागच्छि – रो०, एवमुपरि पि ।

२२६(८) [illegible]

८ *अत्थि न रागो [illegible]

अत्थि न फस्सो [illegible],
रूपिका, अत्थि न सञ्ञा [illegible],
पतिरूपिका, अत्थि न चित्त [illegible],
रूपिका, अत्थि न विरिय विरिय[illegible],
अत्थि न समाधि समाधिपतिरूपको, [illegible] न
ति ? न हेव वत्तब्बे । ...पे० ।

९ *अत्थि न दोसो दोसपतिरूपको, [illegible]
रूपको, अत्थि न किलेसो किलेसपतिरूपको ति ?

अत्थि न फस्सो [illegible] ...पे०...
पञ्ञापतिरूपिका ति ? न हेवं वत्तब्बे । ...पे०... ।

२२७(९) [illegible]

१० *सब्बं परिनिप्फन्नं ति ? आमन्ता ।

रूपं न अनिच्चं न सङ्खतं न पटिच्चसमुप्पन्नं न
खयधम्मं न विरागधम्मं न निरोधधम्मं न [illegible]
हेव वत्तब्बे । पे० ।

ननु रूपं अनिच्चं सङ्खतं पटिच्चसमुप्पन्नं [illegible]
विरागधम्मं निरोधधम्मं विपरिणामधम्मं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि रूपं अनिच्चं सङ्खतं ...पे०...
नो च वत रे वत्तब्बे — 'सब्बं परिनिप्फन्नं' ति ।

*दुक्खञ्ञेव परिनिप्फन्नं ति ? आमन्ता ।

ननु अनिच्चं ते दुक्खं वुत्तं भगवता — "[illegible]
[illegible] ।

हञ्चि अनिच्चं ते दुक्खं वुत्तं भगवता — "[illegible]
च वत रे वत्तब्बे — 'दुक्खञ्ञेव परिनिप्फन्नं'" ति । ...पे०...

१ [illegible]

११. *वेदना .पे०.. सञ्ञा . सङ्खारा विञ्ञाणं चक्खायतनं . पे० . धम्मायतनं ... चक्खुधातु धम्मधातु .. चक्खुन्द्रियं ... पे० .. अञ्ञाताविन्द्रियं अपरिनिप्फन्नं ति ? आमन्ता ।

अञ्ञाताविन्द्रिय न अनिच्चं . पे० न विपरिणामधम्मं ति ? न हेवं वत्तब्बे । पे० ।

ननु अञ्ञाताविन्द्रिय अनिच्चं सङ्खतं पे० . विपरिणामधम्मं ति ? आमन्ता ।

हञ्चि अञ्ञाताविन्द्रिय अनिच्च सङ्खतं पटिच्चसमुप्पन्न खयधम्म वयधम्मं विरागधम्म निरोधधम्म विपरिणामधम्म, नो च वत रे वत्तब्बे – "अञ्ञाताविन्द्रिय अपरिनिप्फन्न" ति ।

*दुक्खञ्ञेव परिनिप्फन्न ति ? आमन्ता ।

ननु यदनिच्चं तं दुक्ख वुत्तं भगवता – "अञ्ञाताविन्द्रिय अनिच्च" ति ? आमन्ता ।

हञ्चि यदनिच्च तं दुक्खं वुत्तं भगवता – "अञ्ञाताविन्द्रियं अनिच्च", नो च वत रे वत्तब्बे – "दुक्खञ्ञेव परिनिप्फन्नं" ति ।

तेवीसतिमो वग्गो ।

तस्सुद्दानं

एकाधिप्पायेन मेथुनो धम्मो पटिसेवितब्बो, अरहन्तान वण्णेन अमनुस्सा मेथुन धम्म पटिसेवन्ति, बोधिसत्तो इस्सरियकामकारिकाहेतु विनिपात गच्छति, गब्भसेय्य ओक्कमति, दुक्करकारिक अकासि, अपरन्तप अकासि, अञ्ञ सत्थार उद्दिसि, अत्थि न रागो रागपतिरूपको अत्थि न दोसो दोसपतिरूपको अत्थि न मोहो मोहपतिरूपको अत्थि न किलेसो किलेसपतिरूपको, रूप अपरिनिप्फन्न[1] अञ्ञाताविन्द्रिय अपरिनिप्फन्नं ति ।

खुद्दको अड्ढपण्णासको ।

तस्सुद्दानं

नवं[2], निब्बुति, एकाधिप्पायो ति ।

---

१ परिनिप्फन्न – रो० । २ नवकत –

[illegible]

महा, [illegible], पमुसका, [illegible],
परम्पावामइणा', ग।
उज्जोतिणा सत्पुरुसम्मे,

[illegible]
[illegible] लिखितं ।

---

१ [illegible]

विसेसपदानं

अनुक्कमणिका

ख

ग

घ

च

ह

—•—

गाथायो

———o———

उपमायो

आहटानि सावकसुत्तानि

ल

ह